

1973

Jfr

B. u. XI / 414

Wo

coll. P. A. A. 156

36

Erasmus Typen

1598

Dv 1603

220

22/11/21

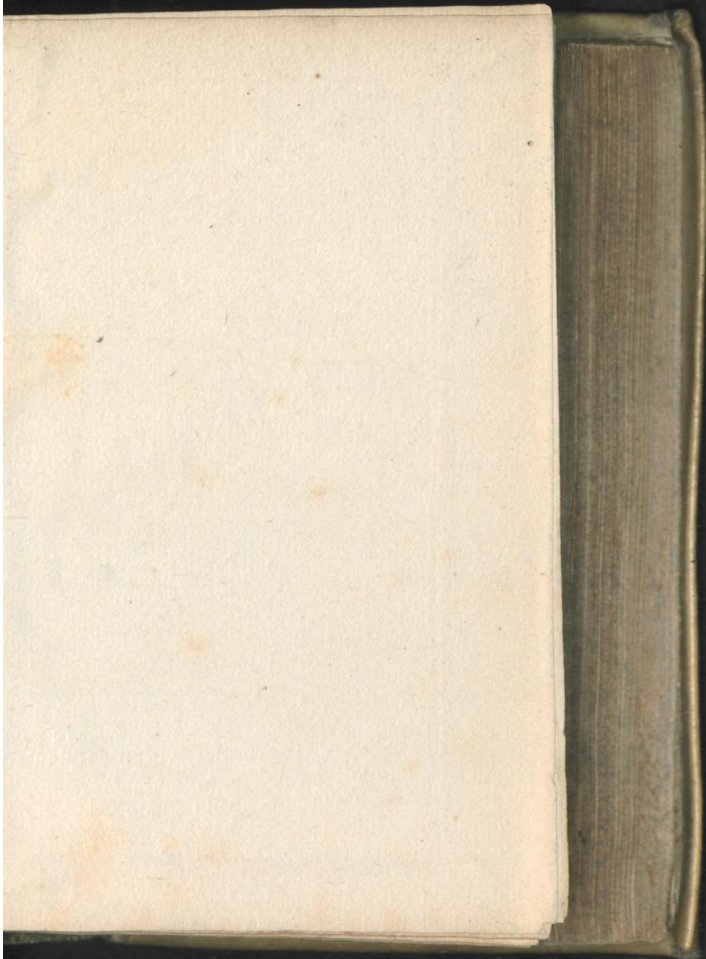
TU & ks

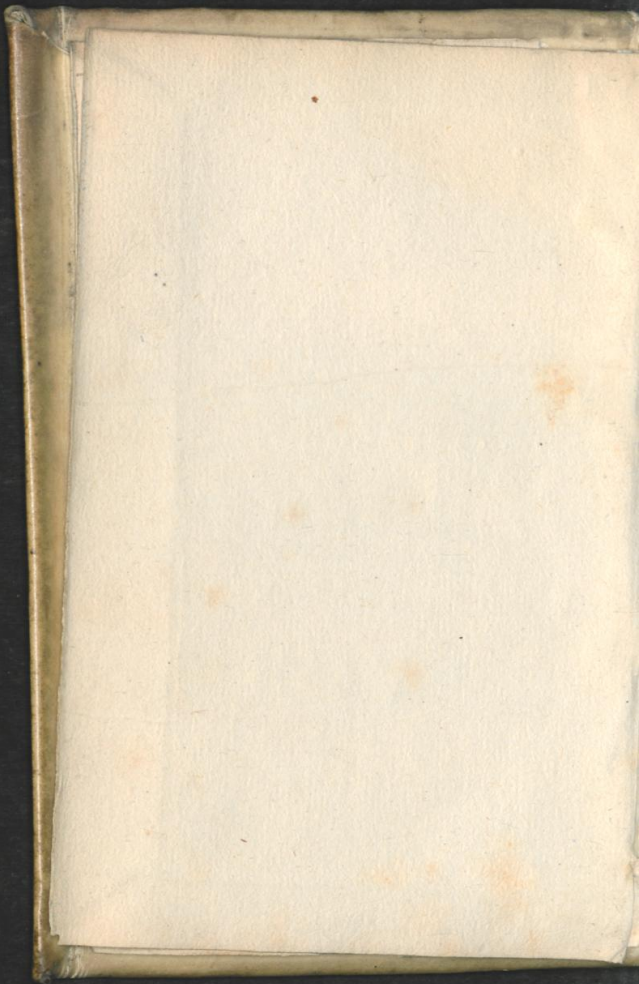

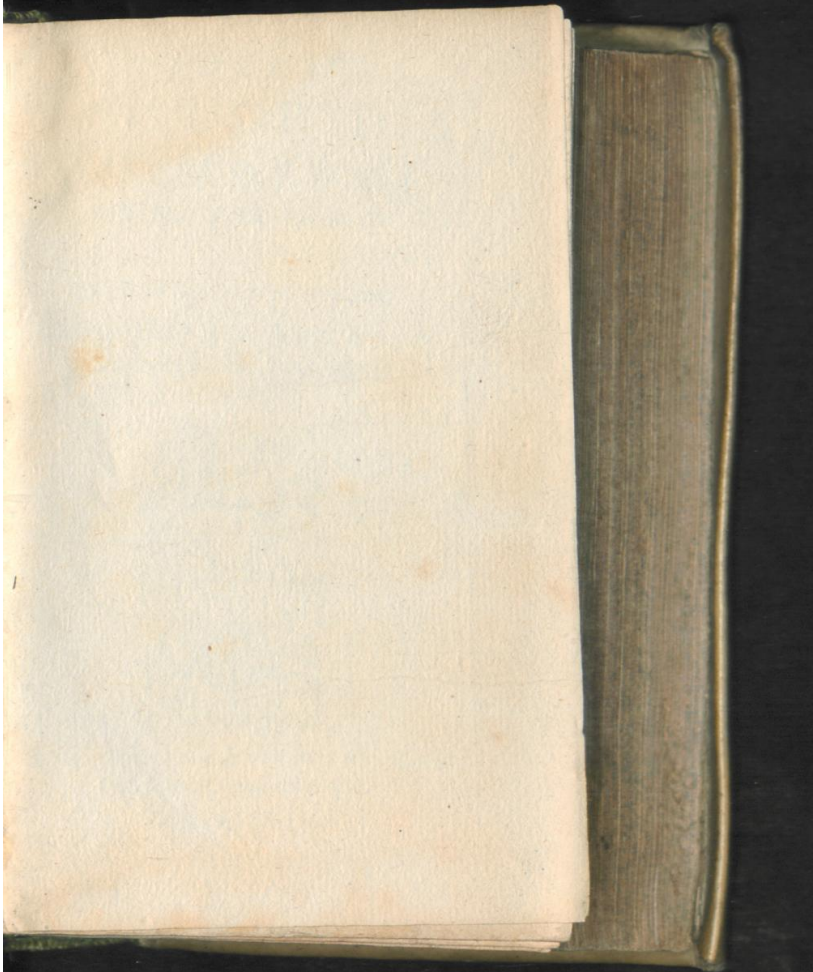
UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
— Medizinalrat. —
DÜSSELDORF

V 1398

1107

PEDACII
DIOSCORIDIS
ANAZARBÆI

DE MATERIA ME-
DICA, LIB. V.

Eiusdem de Venenis libri duo.

Interprete IANO ANTONIO
SARACENO Lugdunæo,
Medico.

Apud heredes Andreae VVeche- li, Claudium
Marnium, & Ioan. Aubrium,

M. D. XCVIII.

PEDAGOGIC
DIOSCORIDIS

ANAZARBI

DE MATERIA

DE

DE

ANTONIO

SARACENI

DE

UNIVERSITÄTS- UND
LANDESBIBLIOTHEK DÜSSELDORF
M. 10. 11. 12

HENRICO IIII.
REGI GALLIARVM
ET NAVARRÆ
Christianissimo.

*I*mpertunus haud dubie,
REX CHRISTIA-
NISSIME, parumque
circumspectus, imò verò
temerarius fortasse vi-
debor, qui tuam Maieſtatem hoc tem-
pore in apparando bello Aremorico
quàm occupatiſſimam compellare ac
potius interpellare non erubescam.
Sed mihi ipse temperare non possum,
quominus eidem meas hasce quales-

*.ij.

cunque in Dioscoridem lucubrationes
offeram, cui iam multis abhinc annis
illas voui atque consecraui. Enimvero
quando pro tua summa benignitate
me nil minus cogitantem misso etiam
sacro Regio diplomate in Medicorum
tuorum collegium cooptasti, iam tum
eas parturiebat animus, simulque pre-
sentiebat tuis non aliunde fœlicius lu-
cem splendoremque affulgere posse,
quàm si sub Augusta tue Maiestatis
nomine in publicum prodirent. Et si
enim in istis quæ mea sunt, ut quæ
sunt opera leuioris, libens agnosco mi-
nimè digna esse, quæ tanti præsertim
Regis nomen præferant: attamen cum
& Dijs olim suis rustici multæque
Gentes lacte supplicarèt, & mola tan-
tum salsa litarèt, quibus deerant thu-
ra: sic & ego cum neque mihi sit in
præ-

praesentia quicquam aliud ad manum,
vixque mea tenuitas imposterum am-
pliora polliceri possit, malui hoc quan-
tuloquoque testimonio, quam debet &
seruulus domino & subditus Regi suo,
à quo tantum etiam beneficium acce-
perit, reuerentiam quoquo modo pro-
fiteri, quam committere ut tantam
benignitatem videri possem silentio
dissimulasse. Caterum quod ad scripta
ipsius Dioscoridis attinet, nulla, sat-
scio, ne apud Regiam quidem Maie-
statem indigent commedatione. Con-
tinent enim amplissimam stirpium a-
liarumque id genus naturalium re-
rum ad summam hominum & utili-
tatem & honestissimam voluptatera
comparatarum historiam, quae nullum
non hominum genus ad sui cognitio-
nem per sese mirum in modum alli-

*. ij.

ciat. Nam & permulti iam olim Prin-
cipes viri tantum ad illorum Nature
operum contemplationem studij adhi-
buerunt, ut Philosophis etiam ac Me-
dicis, ad quos potissimum ea pertine-
bat, minimè cessisse videantur. Testa-
bantur id olim varij aliquot potentis-
simorum Regum Solomonis, Mithri-
datis, Iuba, Attali & Euacis de Stir-
pibus commentarij, de quibus varie
loquuntur historie, quique temporum
iniuria non sine magno mortalium
damno ac detrimento interciderunt.
Testantur id ipsum etiam nunc & non-
nullæ stirpes, uti Gentiana, Lysima-
chia, Clymenon, Telephium, Artemi-
sia & Helenium, quas Principes quon-
dam Maximos non puduit suis nomi-
nibus honestare: partim ut studij quo
fuerant magnoperè delectati posteris
fiderent

fidem facerēt, eosque suo etiam exem-
plo ad contemplanda suspiciendaque
Natura miracula prouocarent, partim
etiam ut sempiternam sui memoriam
relinquerent, quam non dubitabant
vix cum plantis ipsis repullantibus
atque reuirescentibus quotannis es-
se quasi reuicturam. Sed te quoque,
REX CHRISTIANISSIME,
confido mihi que ipse polliceor, prout
es ingenio virtutum, disciplinarum
scientiarumque omnium capacissimo,
cum primū à grauissimis illis labori-
bus, quibus Gallia tua salutem etiam
suam velut alteri Parenti merito ac-
ceptam refert, respirare tibi Deus Opt.
Max. precibus suorum perpetuis exo-
ratus concesserit, leniora hæc, animi
quasi relaxandi gratia, minimè asper-
naturum. Ego verò summa, sicuti par

*. iiij.

erit, felicitatis loco ponā, si meum huic
quodammodo factum Dioscoridem in
gratiam clientelamque tuā comiter ac
beneuole recipere Maiestas tua nō de-
dignabitur. Quod unū superest, Deum
Opt. Max. precibus omnibus obtestari
non desinam, ut post domitos ac planē
debellatos hostes huic per te florentis-
simo Regno tuo vicinisque populis o-
mnibus optatissimam pacem, eamque
stabilem ac firmam, tūdem aliquando
largiatur: quā tum felicissime, tum
quā diutissime, perpetua cum Sacra-
tissimi nominis gloria persuantur: ac
te interim nobis, qui fatorum tuorum
auspicia sequimur, totique Christianæ
Reip. seruet incolumē. Kal. M. art. 1598.

Tuæ Maiestati addictissimus
IAN-ANTONIUS SARA-
CENVS Lugdunæus.

CL. MARNIVS ET
IO. AVBRIVS LE-
CTORI S.

SIMVL ATQVE Diosco-
ridis operum editioni co-
lophonem imposuimus, in
qua Græco contextui Cl.
viri Iani Antonij Saraceni Latina in-
terpretatio noua ex aduerso respon-
det, addunturque per quàm erudita e-
iusdem Interpretis Scholia, cum aliis
quibuscunque, tum vel maximè Lin-
guæ Græcæ studiosis plurimum, uti
speramus, profutura: eandem illam li-
brorum de materia Medica & de Ve-
nenis Latinam versionem separatim
hac Enchiridij forma in lucem emit-
tere visum est, in eorum gratiam, qui
& sumptibus parcere cupiunt, & de

lingua Græca haud ita sunt solliciti.
Tu, si placet, hoc nostrum consilium,
tanquam ab iis profectum, qui tuis
potiùs quàm suis commodis ita con-
sultum voluere, grato animo inter-
pretaberis. Indicem prætereà morbo-
rum & Symptomatum, quibus à Dio-
scoride remedia è simplicibus petita
intus forisq̃ accommodantur, li-
benter adiecissimus, itémque eius-
dem Autoris Parabilium libros: sed
veriti sumus, ne liber Enchiridij for-
mam excederet. Si tamé imposterùm
desiderare te intellexerimus, hac
eadem forma seorsum excu-
dendos curabimus. His-
ce interim frue
& vale.

INDEX EORVM

QVAE LIBRIS V. DE

materia Medica con-
tinentur.

*Prior numerus librum, posterior
caput indicat.*

A Biga 3, 175, 176	Acetum stæchadites 5,
Abortiuum vi- num 5, 77	53
Abrotonini cō fectio 1, 60	Achillea 4, 36
ex Abrotono vinum 5, 62	Acinus 3, 50
Abrotonum 3, 29	Aconitum 4, 77, 78
Absinthites vinum 5, 49	Acorites vinum 5, 73
Absinthium 3, 26	Acorum 1, 2
Absinthium marinum 3, 27	Adarces 5, 137
Absinthium Saonicū 3, 28	Adeps 2, 86
Acacalis 1, 118	Adeps anserinus & gal- linaceus 2, 93
Acacia 1, 133	Adeps quomodo sam- pluchi odore imbua- tur 2, 92
Acantha 3, 19	Adeps suillus & vrsinus 2, 87
Acantha syluestris 3, 20	Adeps taurinus, panthe- rinus ac leoninus 2, 90
Acanthium 3, 18	Adiantum 4, 136
Acetum 5, 21	Adipura vis 2, 94
Acetum scillium 5, 25	

INDEX.

AEgilops	4,139	Anchusa	4,23,24,25
AERis flos	5,88	Androsaces	3,150
AERis squama	5,89	Androsamon	3,173
AERugo rasilis	5,91	Anemone	2,207
AERugo scolecia	5,92	Anethini compositio	1,
AEs vitum	5,87	61	
AEthiopsis	4,105	Anethinum vinum	5,75
Aëtites lapis	5,161	Anethum	3,67
Agallochum	1,21	Anguivum senecta	2,19
Agaricum	3,1	Anisum	3,65
Ageratum	4,59	Anonis	3,21
Alabastrites lapis	5,153	Anthemis	3,154
Alcea	3,164	Anthyllis	3,153
Aleyonium	5,136	Antipathes	5,140
Alga	4,100	Antirrhinon	4,133
Alisma	3,169	Antispoda	5,86
Allium	2,182	Aparine	3,104
Aloë	3,25	Aphaca	2,178
Alfina	4,87	Apiastrum	3,118
Althæa	3,163	Apios	4,177
Alumen	5,123	Apite vinum	5,32
Alypum	4,180	Apium	3,74
Alysson	3,105	Apium palustre	3,75
Amaracinum	1,68	Apocynon	4,81
Ambrosia	3,129	Apollinaris herba	4,69
Amiantus lapis	5,156	Aqua	5,18
Ammi	3,70	Aqua marina	5,19
Anomum	1,14	Aqua mulsa	5,17
Ampelitisterra	5,181	Arabicus lapis	5,149
Ampeloprasum	2,180	Araneus	2,68
Amurca	1,134	Arbutus	1,175
Amygdala	1,176	Arcion	4,07
Amylum	2,123	Arction	4,106
Anagallis	2,209	Arena	5,167
Anagyris	5,167	Argemone	2,208
		Argenti	

INDEX.

Argenti scoria	5,101	Atramentum sutorium	
Argenti spuma	5,102		5,114
Argentum viuum	5,110	Atriplex	2,145
Arisarum	2,198	Auena	2,116
Aristolochia clematitis	3,6	Auricula muris	2,214
Aristolochia longa	3,5	Auripigmentum	5,121
Aristolochia rotunda	3,4	B	
Armeniaca	1,165	Baccharis	3,51
Armenium	5,105	Balanstium	1,154
Aromatites vinum	5,64	Ballote	3,117
Aron	2,197	Balsamum	3,18
Arsenicum	5,121	Barbula hirci	2,173
Artemisia	3,127	Bdellium	1,80
Artemisia tenuifolia	3,128	Beta	2,149
Arundo	3,114	Beta syluestris	4,16
Afarites viuum	5,68	Bitumen	1,99
Afarum	3,9	Blatta	2,38
Asclepias	3,106	Blitum	2,143
Ascyron	3,172	Botrys	3,130
Asius lapis	5,142	Brassica	2,146
Aspalathus	1,19	Brassica marina	2,148
Asparagus	2,152	Brassica syluestris	2,147
Asphodelus	2,199	Britannica	4,2
Asplenon	3,151	Bromus	4,140
Aster Atticus	4,120	Buccina	2,5
Astragalus	4,62	Buglossum	4,128
Athera	2,114	Buibus esculentus	2,9
Atractylis	3,107		2,00
Atramentum librarium	5,183	Bulbus vomitorius	2,9
Atramentum metallicu	5,118		2,01
		Bunias	2,136
		Bunites vinum	5,56
		Bunium	4,124
		Buphthalmum	3,156
		Buprestis	2,66

INDEX.

Butyrum, & eius fuligo		Centaurium maius	3,8
2,81		Centaurium minus	3,9
	C	Cepæa	3,168
Cacalia	4,123	Cera	2,105
Cachry	3,88	Cerafia	1,157
Cadmia	5,84	Cerebrum gallinarum	
Cæpa	2,181	2,53	
Cæruleum	5,106	Cerussa	5,103
Calamintha	3,43	Cestrites vinum	5,54
è Calamintha vinum	5,	Chalcitis	5,115
62		Chamæa	2,9
Calamus odoratus	1,17	Chamæacte	4,175
Calx viua	5,133	Chamæcissus	4,126
Cancri	2,12	Camædaphne	4,149
Cancamum	1,23	Chamædryites vinum	5,
Cannabis fatiua	3,165	51	
Cannabis syluestris	3,	Chamæleon albus	3,10
166		Chamæleon niger	3,11
Cantharides	2,65	Chamæpeuce	4,127
Capnos	4,110	Chamæpityinum, vinum	
Capparis	2,204	5,80	
Cardamomum	1,5	Chamæpitys	3,175
Carduus	3,16	Chamæfyce	4,170
Caries lignorum	1,112	Chamelæa	4,172
Carum	3,66	Chamelaites vinū	5,79
Casæus recens	2,79	Chelidonia	2,211
Cassia	1,12	Chelidonia minor	2,212
Castanæ	1,145	Chia terra	5,174
Castorium	2,26	Chondros	2,118
Catanance	4,134	Chrysanthemum	4,58
Catorchites vinum	5,41	Chrysocolla	5,104
Caucalis	2,169	Chrysoconse	4,55
Cedrinum vinum	5,45	Chrysoconon	4,56
Cedrites vinum	5,47	Cicada	2,56
Cedrus	1,105	Cicer	2,126
		Cicuta	

INDEX.

Cicuta	4,79	Cotonea	1,166
Cimices	2,36	Cratægonum	3,139
Cimolia terra	5,176	Crimmon	2,112
Cinis samentitius	5,135	Crithmon	2,157
Cinnabari	5,109	Crocini confectio	1,64
Cinnamomum	4,13	Crocodilium	3,12
Cinnamominum oleum	1,74	Crocomagma	1,26
Cionia	2,36	Crocum	1,25
Circaea	3,134	Cucumis sativus	2,163
Cirsium	4,119	Cucumis sylvestris	4,154
Cistus	1,126	Cucurbita	2,162
Clematis	4,7	Cuminum sativum	3,68
Clematidis	4,182	Cuminum sylvestre	3,69
Clinopodium	3,109	Cupressus	1,102
Clymenon	4,13	Curmi	2,110
Cnicus	4,190	Cyanus	5,106
Coagulum	2,85	Cyclaminus	2,194,195
Coccum tinctile	4,48	Cydonites vinum	5,28
Cochlea	2,11	Cynocrambe	4,192
Colchicum	4,84	Cyparissias tithymi.	4,165
Colocynthis	4,178	Cyperus	1,4
Colymbades oliuæ	1,139	Cyphi	1,24
Condrilla	2,161	Cyprini spissamentū ac preparatio	1,65
Conyza	3,136	Cyprus	1,124
è Conyza vinum	5,63	Cytini	1,152
Corallium	5,139	Cytisus	4,113
Coriandrum	3,71	D	
Coris	3,174	Daphnoides	4,148
Cornu cerui	2,63	Daucites vinum	5,70
Cornus	3,172	Daucus	3,83
Cos	5,168		
Coronopus	2,158		
Costus	1,15		

INDEX.

Dolphinium	3,84, 85	Elica	1,117
Dendroides	4,165	Eminus	4,29
Dictamnites vinum	5,37	Eruca	2,170
Dictamnium	3,37	Eruca	2,64
Dictamnium Creticum	3,39	Eryngium	3,24
Diphryges	5,120	Erysimon	2,188
Dipsacus	3,13	Eupatorium	4,41
Dorycnion	4,75	Euphorbium	3,96
Draba	2,187	F	
Draco marinus	2,15	Faba Aegyptia	2,128
Dracunculus siue Dra-		Faba Græca	2,127
contium	2,196	Fabrilis rubrica	5,112
Dryopteris	4,189	Fax	5,132
E		Fagus	1,144
Ebenus	1,129	Fel	2,96
Ebur	2,61	Ferri recrementum seu	
Echinus marinus	2,1	scoria	5,94
Echinus terrestris	2,2	Ferrugo	5,93
Echion	4,27	Fetula	3,91
Elæomeli	1,37	Festuca	4,139
Elaphoboscon	3,80	Fibri testes	2,26
Elateium	4,155	Fici	1,183
Elatine	4,40	Ficus Cypria	1,182
Elatini confectio	1,54	Ficus syluestris	1,184
Elichryson	4,57	Filicula	4,188
Elleborites vinum	5,82	Filix	4,186
Empetrum	4,181	Filix fœmina	4,187
Ephemerum	4,85	Fimus	2,98
Epimedium	4,19	Flos æris	5,88
Epipactis	4,109	Flos salis	5,129
Epichymum	4,179	Fœniculus	3,81
Equisetum	4,46, 47	Fœnigræci farina	2,124
Eretria terra	5,171	Fornacum terra	5,179
		Fraxinus	1,108
		Fucus	

INDEX.

Fucus marinus	4,100	4,31	
Fuligo ex myrrha, resina & styrace	1,85	32	Gramen Parnassium 4,
Fuligo pictoria	5,182		
Fumaria	4,110		Grossi 1,185
Fungi	4,83		Gypsum 5,134
G		H	
Gagates lapis	5,146	Hæmatites lapis	5,144
Galactites lapis	5,150	Halimus	1,120
Galbanum	5,97	Hammoniacum	3,98
Galerita	2,59	Hastula regia	2,199
Galiopsis	4,95	Hedera	2,210
Galla	1,146	Hedera humi repens	4,
Gallinæ	2,52	126	
Gallium	4,96	Hedychroon	170
Garum	2,34	Hedysarum	3,146
Genitale cerui masculi		Helenium	1,27
2,43		Helenium Aegyptium	
Gentiana	3,3	1,28	
Geodes lapis	5,169	Heleofelinum	3,75
Geranium	3,131	Helioscopius tith.	4,
Gingidium	2,167	165	
Gith	3,93	Heliotropium magnum	
Glandes	1,145	4,193	
Glaftus	2,215	Heliotropium paruum	
Glaucium	3,100	4,194	
Glaux	4,141	Helleborum album	4,
Gleucini compositio	1,	150	
67		Helleborum nigrum	4,
Glutinum	3,101	151	
Glycyrrhiza	3,7	Helxine	4,39,86
Gnaphalium	3,132	Hemerocallis	3,137
Gobius	2,32	Hemionitis	3,152
Gramen	4,30	Hepar asininum	2,42
Gramen arundinaceum		Hierabotane	4,61
		Hieracium magnū	3,72

INDEX.

Mieracium paruum	3.	Indicum	5,107
73		Iriini spissamentum	1.
Hippace	2,80	66	
Hippocampus	2,3	ex Iride vinum	5,65
Hippolapathum	2,141	Irio	2,188
Hippomarathrum	82	Iris	1,1
Hippophaës	4,162	Isatis fatiua	2,215
Hippophæston	4,163	Isatis syluestris	2,216
Hippopotami testiculus		Iudaicus lapis	5,155
2,25		Iuncus	4,52
Hippofelinum	3,78	Iuncus odoratus	1,16
Hirundo	2,60	Iuniperinum vinum	5,
Holostium	4,11	46	
Hordeum	2,108	Iuniperus	1,103
Horminum	3,145	Iusculum recentium pi-	
Hyacinthus	4,63	scium	2,35
Hydrargyrum	5,110		L
Hydromelon	5,30	Labrusca	5,2
Hydropiper	2,191	Lac	2,75
Hyoscyamus	4,69	Lac muliebre	2,78
Hypecoon	4,68	Lac schistum	2,77
Hypericum	3,171	Lacerta	2,69
Hypocistis	1,127	Lacryma oleæ AEthio-	
Hypoglosson	4,132	picæ	1,141
Hyslopites vinum	5,50	Lactariæ herbæ	4,165
Hysopus	3,30	Lactuca fatiua	2,165
	I	Lactuca syluestris	2,166
Iaspis	5,160	Ladanum	1,128
Iberis	1,188	Lagopus	4,17
Ichthyocolla	3,102	Lampfana	2,142
Iecur aprinum	2,40	Lanæ	2,82
Iecur canis rabidi	2,49	Lanæ vstæ	2,83
Iecur caprinum	2,47	Lapathum	2,140
Iecur mergi	2,50	Lapides spongiarum	5,
Ilex	1,144,	163	
			Lapis

I N D E X.

Lapis aëtites	5,161	Lentiscus	1,89
Lapis alabastrites	5,153	Leontopetalum	3,110
Lapis amiantus	5,156	Leontopodion	4,131
Lapis Arabicus	5,149	Lepidium	2,205
Lapis Afius	5,142	Lepus marinus	2,20
Lapis Gagates	5,146	Lepus terrestris	2,21
Lapis galactites	5,150	Leucacantha	3,22
Lapis geodes	5,169	Leucas	3,113
Lapis hæmatites	5,144	Leucoion	3,138
Lapis iaspis	5,160	Libanotis	3,87
Lapis iudaicus	5,155	Libanotis coronaria	3,
Lapis magnes	5,148	89	
Lapis Melitites	5,151	Lichen	4,53
Lapis Memphites	5,158	Lichenes equorum	2,
Lapis morochthus	5,	45	
152		Ligusticum	3,58
Lapis ophites	5,162	Lilium	3,116
Lapis ostracites	5,165	Linum	2,125
Lapis Phrygius	5,141	Limonium	4,16
Lapis pyrites	5,143	Linozotis	4,191
Lapis Samius	5,173	Lithocolla	5,164
Lapis sapphirus	5,157	Lithospermon	3,158
Lapis scissilis	5,145	Lixivium ficus	1,186
Lapis selenites	5,159	Locustæ	2,57
Lapis smyris	5,166	Lolium	2,122
Lapis Thracius	5,147	Lonchitis	3,161,162
Lapis thuytes	5,154	Lotus	1,171
Lathyrus	4,167	Lotus Aegyptia	4,114
Laurus	1,106	Lotus sativa	4,111
Laurus Alexandrina	4,	Lotus sylvestris	4,112
147		Lupinus	2,132
Lemnia terra	5,113	Lupinus sylvestris	2,
Lenz	2,129	133	
Lenticula palustris	4,88	Lychnis coronaria	3,
Lentiscinum vinū	5,38	114	

¶ ¶ ij.

I N D E X.

Lychnis syluestris	3,115	Melanteria	5,118
Lycium	1,132	Melanthium	3,93
Lycopsis	4,26	Melia terra	5,180
Lyncurium	2,100	Melilorus	3,48
Lyfimachia	4,3	Melimela	1,161
M			
Macer	2,110	Melini compositio	1,55
Manna	2,31	Melitites lapis	5,151
Magnes	5,148	Melitites vinum	5,15
Mala Epirotica	1,162	Melomeli	5,29
Mala Persica	1,164	Memphites lapis	5,158
Mala syluestris	1,163	Mendesium	1,72
Malabathrinum oleum	1,76	Menta fatiua	3,41
è Malabathro vinum	5,67	Menta syluestris	3,41
Malabathrum	1,11	Mercurialis	4,191
Malicorium	1,153	Mespilus	1,169,170
Malua	2,144	Metalla	5,84
Malum Punicum	1,151	Metallicum atrametum	5,118
Malus	1,159	Mecopium	1,71
Mandragora	4,76	Meum	1,3
Mandragorites vinum	5,81	Milium	2,119
Marathrites vinum	5,75	Millefolium	4,115
Marrubium	3,119	Millepedæ	2,37
Marum	3,49	Misy	5,117
Medica	2,177	Molibdæna	5,100
Medica mala	1,166	Moly	3,54
Medium	4,18	Morchthus lapis	5,152
Medulla	2,95	Mullus	2,24
Megaliun	1,69	Mulfum	5,16
Mel	2,101	Mures	2,74
Mel Ponticum	2,103	Muria	5,128
Mel Sardoim	2,102	Mus araneus	2,73
		Musculi	2,7
		Muscus	1,20
		Muscus marinus	4,99
		Muscicla	

I N D E X.

Mustela domestica	2,27	Nitrum	5,130
Myagros	4,117	Nuces auellanae	1,179
Myofotis	2,214	Nuces iuglandes	1,178
Myrica	1,116	Nymphæa	3,148, 149
Myriophyllum	4,115	O	
Myrrha	1,77	Ochra	5,108
Myrrha Bœotica	1,78	Ocimastron	4,28
Myrrha vinum	5,65	Ocimini præparatio	1,
Myrrhis	4,116	59	
Myrsinites vinum	5,37	Ocimoides	4,28
Myrteum vinum	5,36	Ocinum	2,171
Myrtidanum	1,156	Oenagra	4,118
Myrtus	1,155	Oenanthe	3,135, 5,5
Myrtus sylvestris	4,146	Oenanthini confectio	
Myrtuli	2,7	1,56	
N		Oenanthium vinum	5,
Naphtha	1,101	33	
Narcissinum	1,63	Oesypus	2,84
Narcissus	4,161	Olea	1,138
Nardinum vnguentum		Oleæ sylvestris oleum	
1,75		1,140	
è Nardo Celtica vinum		Oleaster	1,137
5,67		Oleum amygdalinum	
è Nardo sylvestri vinum		1,39	
5,69		Oleum balanium	1,40
è Nardo Syriaca vinum		Oleum candidum	1,32
5,67		Oleum caryinum	1,41
Nardus	1,6	Oleum cicinum	1,38
Nardus Celtica	1,7	Oleum enicinum	1,44
Nardus montana	1,8	Oleum commune	1,30
Naseaphthum	1,22	Oleum Gnidicum	1,43
Nasturtium	2,185	Oleum hyoscyaminum	
Nectarites vinum	5,66	1,42	
Nerion	4,8	Oleum laurinum	1,49
Nitri spuma	5,131	Oleum lentiscinum	1,50

INDEX.

Oleum mastichinum	1,	Osyris	4, 143
51		Ossifragus	2, 58
Oleum melanthinum	1,	Ostracites lapis	5, 165
46		Othonna	2, 213
Oleum myrtinum	1, 48	Oui candidum	2, 55
Oleum omphacinum	1,	Ouum	2, 54
29		Oxalme	5, 23
Oleum raphaninum	1,	Oxymeli	5, 22
45		P	
Oleum sesaminum	1, 41	Pæonia	3, 157
Oleum Sicyonium	1, 33	Paliurus	1, 121
Oleum sinapinum	1, 47	Palma	1, 148
Oleum syluestris oliuæ		Palmae elate	1, 150
1, 31		Palmae Thebaicæ	1, 149
Oleum terebinthinum		Palmeum vinum	5, 40
1, 50		Panaces	3, 55
Olyra	2, 113	Panaces Asclepii	3, 56
Omotarichos	2, 33	Panaces Chironium	3,
Omphacites vinum	5, 12	57	
Omphacium	5, 6	Panacites vinum	5, 72
Omphacomeli	5, 31	Panocratium	2, 203
Onitis	3, 33	Panicum	2, 120
Onobrychis	3, 170	Papauer cornutum	4,
Onosma	3, 147	66	
Onyx	2, 10	Papauer erraticum	4,
Ophites lapis	5, 162	64	
Orchis	3, 141, 142	Papauer satium	4, 65
Oreoselinon	3, 76	Papauer spumeum	4, 67
Origanites vinum	5, 61	Papauer syluestre	4, 65
Origanum	3, 32	Papyrus	1, 115
Origanum syluestre	3,	Paralius tithym.	4, 165
34		Paronychia	4, 54
Ornithogalon	2, 174	Parthenium	3, 155
Orobanche	2, 172	Pastinaca	3, 59
Oryza	2, 17	Pastinaca marina	2, 22
		Pedicu,	

INDEX.

Pedicularis herba	4,156	Pix spiffa, siue arida	153
Pepolis	4,169	97	
Peplos	4,168	Plantago	2,153
Pepo	2,164	Platanus	1,107
Perilymenon	4,14	Platyphyllos tithym.	4.
Perifereon	4,60	165	
Persea	1,187	Plumbago	5,100
Personata	4,107	Plumbarius lapis	5,98
Petasites	4,108	Plumbi lotura	5,95
Petrofelinum	3,77	Plumbi scoria	5,97
Peucedanum	3,92	Plumbum vstum	5,96
Phalangium	3,122	Pnigitis terra	5,177
Phalaris	3,159	Polemonia	4,8
Phaliolus	2,130	Polium	3,124
Phillyrea	1,125	Polycnemom	3,108
Phenicea herba	4,43	Polygala	4,142
Phrygius lapis	5,141	Polygonatum	4,6
Phthorium vinum	5,77	Polygonum foemina	4,5
Phu	1,10	Polygonon mas	4,4
Phyllitis	3,121	Polypodium	4,188
Phyllon	3,140	Pompholyx	5,85
Phyteuma	4,130	Populus alba	1,109
Picatum vinum	5,48	Populus nigra	1,113
Picinum oleum	1,95	Porrum	2,179
Picis liquide fuligo	1,96	Portulaca	2,150
Pingue aromatibus vt imbuatur	2,91	Portulaca syluestris	2,
Pinus	1,86	151	
Piper	2,189	Poramogeton	4,101
è Pipere vinum	5,65	Potetium	3,17
Pissasphaltum	1,100	Prafites vinum	5,58
Pistacia	1,177	Propolis	2,106
Pityides	1,87	Prunus	1,174
Pityufa	4,166	Pseudobonium	4,125
Pix liquida	1,94	Pseudodictamnus	3,38
		Pforicum	5,116

INDEX.

Psyllium	4,70	Rha	32
Ptarmica	2,192	Rhamnus	1,19
è Pulegio vinum	5,62	Rhaphanus	2,37
Pulegium	3,36	Rhodites vinum	5,35
Pulmo marinus	2,39	Rhoites vinum	5,34
Pulmo suillus	2,40	Rhus	1,47
Pulmo vulpinus	2,41	Ricinus	4,164
Pumex	5,125	Rosa	1,130
Purpura	2,4	Rosacei præparatio	1,
Pycnocomon	4,176	53	
Pyrethrum	3,86	Rosei pastilli	1,131
Pyrites lapis	5,143	Rubia	3,160
Pyrum	1,167	Rubigo ferri	5,93
Pyrum syluestre	1,168	Rubrica fabrilis	5,112
		Rubrica Sinopica	5,111
Quercus	1,142	Rubus canis	1,123
Quinquefolium	4,42	Rubus	4,37
		Rubus Idæus	4,38
R		Rumex	2,140
Radicula	2,137, 193	Ruscus	4,146
Radicula syluestris	2,	Ruta	3,52
138		Ruta syluestris	3,53
Radix Idæa	4,44		
Radix Rhodia	4,45	S	
Ranæ	2,28	Sabina	1,104
Ranunculus	2,206	Saccharum	2,104
Rapum	2,134	Sagapenum	3,95
Rapum syluestre	2,135	Sal	5,126
Rasilis ærugo	5,91	è Salis flore vinum	5,76
Recrementum ferri	5,	Salis flos	5,129
94		Salis spuma	5,127
Resina lentiscina	1,90	Salamandra	2,67
Resinæ varia	1,92	Saliuaris herba	3,86
Resinæ vrendæ modus,		Salix	1,136
etque fuligo	1,93	Salsugo	5,128
Resinatum vinum	5,43	Salvia	3,40
		è Sal-	

INDEX.

è Salvia vinum	5,71	Scorpio terrestris	2,13
Sambucus	4,174	Scorpioides	4,195
Sambucus humilis	4,	Scorpius marinus	2,14
175		Selenites lapis	5, 159
Samia terra	5,172	Selinites vinum	5,74
Samius lapis	5,173	Selinusia terra	5,175
Sampfuchini compositio	1,58	Semperuiuum magnum	4,89
Sampfuchum	3,47	Semperuiuum paruum	4,90
Sandaracha	5,122	4,90	
Sanguis	2,97	Semperuiuum tertium	4,91
Sapphirus lapis	5,157	Senecio	4,97
Sarcocolla	3,99	Sepia	2,23
Sarmentitius cinis	5,135	Seps	2,70
Satyrrium	3,143	Seris	2,160
Satyrrium erythronium	3,144	Serpyllum	3,46
Scammonia	4,171	Sertula Campana	3,48
Scammonites vinum	5,	Serum lactis	2,76
83		Sesamoides magnum	4,
Scandix	2,168	152	
Schistus lapis	5,145	Sesamoides paruum	4,
Scilla	2,202	153	
Scillinum acetum	5,25	Sesamum	2,121
Scillinum vinum	5,26	Seseli AEthiopicum	3,
Scincus	2,71	61	
Scisilis lapis	5,145	Seseli Mafsiliense	3,60
Scolecia arugo	5,92	Seseli Peloponnense	3,
Scolopendra	2,16	62	
Seolymus	3,16	Seuum bubulum	2,89
Scordium	3,125	Seuum hircinum, ouil-	
Scoria argenti	5,101	lum & ceruinum	2,
Scoria ferri	5,94	88	
Scoria plumbi	5,97	Sideritis	4,33,34,35
Scordoprafon	2,183	Siliquæ	1,158

INDEX.

Silphium	3,94	Spongiæ	5,138
Silurus	2,29	Spongiarum lapides	5,
Silybum	4,159	163	
Sinapi	2,184	Spuma argenti	5,102
Sinopica rubrica	5,III	Spuma maris arida	5,127
Sifer	2,139	Spuma nitri	5,131
Sifon	3,64	Spuma salis	5,127
Sifymbrium	2,155,156	Squama æris	5,89
Sium	2,154	Squama Stomomatis	5,
Smaris	2,30	90	
Smilax aspera	4,44	Stachæ	1,73
Smilax hortensis	2,176	Stachys	3,120
Smilax lauis	4,145	Staphifagria	4,156
Smyris	5,166	Stibium	5,99
Smyrnium	3,79	Stœbe	4,12
Solanum thalicacabum		Stœchadites acetum	5,53
4,72		Stœchadites vinum	5,52
Solanum hortense	4,71	Stœchas	3,31
Solanum manicum, siue		Stomomatis squama	5,
furiale	4,74	90	
Solanum somnificum	4,	Stratiotes	4,102
73		Strationes millefolius	4,
Solaris herba maior	4,	103	
193		Strigmenta à balneis	1,
Soleæ veteres	2,51	34	
Sonchus	2,159	Strigmenta gymnastorū	
Sorba	1,173	1,36	
Sory	5,119	Strigmenta palæstrica	1,
Sparganium	4,21	35	
Spartium	4,158	Strobili	1,88
Sphondylium	3,90	Strobilites vinum	5,44
Spina acuta	1,122	Struchium	2,193
Spina alba	3,14	Styrax	1,79
Spina Arabica	3,15	Sulphur	5,124
Spodi succedanea	5,86	Susini compositio	1,62
		Suto	

I N D E X.

Sutorium atramentum		Thracius lapis	5,147
5,114		Thuris cortex	1,82
è Sycomoris vinum	5,42	Thuris fuligo	1,84
Sycomorus	1,181	Thuris manna	1,83
Symphytum petræum	4,	Thus	1,81
9,10		Thyites lapis	5,154
T		Thymbra	3,45
Talus suillus	2,62	Thymbrites vinum	5,60
Tamarix	1,116	Thymelea	4,173
Taxus	4,80	Thymelaites vinum	5,
Teledium	2,217	78	
Telini compositio	1,57	Thymites vinum	5,50
Tellinæ	2,8	Thymoxalme	5,24
Terebinthinum vinum		Thymum	3,44
5,39		Tithymali	4,165
Terebinthus	1,91	Tithymalus fœmina	4,
Terra	5,170	165	
Terra ampelitis	5,181	Tordylium	3,63
Terra Chia	5,174	Torpedo	2,17
Terra Cimolia	5,176	Tragacantha	3,23
Terra Eretria	5,171	Tragium	4,49,50
Terra fornacum	5,179	Tragoriganites vinum	
Terra Lemaia	5,113	5,55	
Terra Melia	5,180	Tragorigaum	3,35
Terra Pnigitis	5,177	Tragos	2,115
Terra Samia	5,172	Tragus	4,51
Terra Selinusia	3,175	Tribulus	4,15
Testa	5,178	Trichomanes	4,137
Testiculus	3,141,142	Trifolium	3,123
Teucrium	3,111	Tripolium	4,135
Thalassomeli	5,20	Trifago	3,112
Thalietrum	4,98	Triticum	2,107
Thapsia	4,157	Tuber	2,175
Thelypteris	4,187	Tussilago	3,126
Thlaspi	2,186	Typsa	3,133

INDEX.

V		Vinū chamædryites 5,51
Veratrum album	4,150	Vinum chamæpityinum
Veratrum nigrum	4,151	5,80
Verbascum	4,104	Vinum chamelaites 5,9
Verbenaca recta	4,60	Vinum conyzites 5,63
Verbenaca supina	4,61	Vinum cydonites 5,28
Vermes terreni	2,72	Vinum daucites 5,70
Vettonica	4,1	Vinum dictamnites 5,57
Vini natura pro ætatis		Vinum elleborites 5,82
ratione 5, coloris 5,8.		Vinum hyssopites 5,50
pro saporum, eorum-		Vinum ex iride 5,65
que quæ illi miscen-		Vinum iuniperinum 5,
tur, differentia 5,9.		46
pro locorum differē-		Vinum è labrusca expref-
tia 5,10. pro vini ge-		sum 5,14
nerum facultate 5,11		Vinum è malabathro 5,
Vinum abortiuum 5,77		67
Vinum ex abrotano 5,		Vinum lentiscinū 5,38
62		Vinum mandragorites
Vinum absinthites 5,49		5,81
Vinum acorites 5,73		Vinum marathrites 5,75
Vinum adynamum 5,13		Vinum melitites 5,15
Vinum anethinum 5,75		Vinum ex myrrha 5,65
Vinum apite 5,32		Vinum myrsinites 5,37
Vinum aqua marina fa-		Vinum myrteum 5,36
ctum 5,27		Vinum è nardo Celtica
Vinum aromatites 5,64		5,67
Vinum asarites 5,68		Vinum è nardo syluestri
Vinum è betonica 5,54		5,69
Vinum bunites 5,56		Vinum è nardo Syriaca
Vinum è calamintha 5,		5,67
62		Vinum nectarites 5,66
Vinum catorchites 5,41		Vinum ænanthinum 5,
Vinum cedrinum 5,45		33
Vinum cedrites 5,47		Vinum organites 5,61
		Vinum

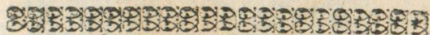
INDEX.

Vinū palmeum	5,39.40	rea	4,122
Vinum panacites	5,72	Vipera	2,18
Vinum phthorium	5,77	Viscus	3,103
Vinum picatum	5,48	Vitex	1,135
Vinum è pipere	5,65	Vitis alba	4,184
Vinum prasites	5,58	Vitis nigra	4,185
Vinum è pulegio	5,62	Vitis sylvestris	4,183.5,2
Vinum resinatum	5,43	Vitis vinifera	5,1
Vinum rhodites	5,35	Vlmus	1,111
Vinum rhoites	5,34	Vmbilicus Veneris	4,
Vinum è salis flore	5,76	92,93	
Vinum è saluia	5,71	Vnguentorum compo-	
Vinum scammonites	5,	sitio	1,52
83		Vnguis	2,10
Vinum scillinum	5,26	Vngulæ afinorum	2,44
Vinum secundarium	5,13	Vngulæ caprinæ	2,46
Vinum selinites	5,74	Vrina	2,99
Vinum stæchadites	5,52	Vrtica	4,94
Vinum strobilites	5,44	Vua	5,3
Vinum è sycomoris	5,42	Vua passa	5,4
Vinum terebinthinum		X	
5,39		Xanthium	4,138
Vinum thymbrites	5,60	Xiphion	4,20
Vinum thymelaites	5,78	Xyris	4,22
Vinum thymites	5,59	Z	
Vinum tragoriganites		Zea	2,11E
5,55		Zingiber	2,190
Viola alba	3,138	Zopissa	1,98
Viola nigra seu purpu-		Zythum	2,109

ELENCHVS CAPITVM QVÆ
in Alexipharmacis continentur.

Præfatio.	De Cerussa.	C. XXII.
De Cantharidibus. CAP. I.	De Fungis.	C. XXIII.
De Pinorum eruca. C. II.	De Gypso.	C. XXIII.
De Bupreste. C. III.	De Taurino sanguine. C.	XXV.
De Salamandra. C. IIII.	De lacte intus coagulato.	C. XXVI.
De Ephemero. C. V.	De Argenti spuma. C.	XXVII.
De Dorynio. C. VI.	De Argento vino. C.	XXVIII.
De Aconito. C. VII.	De Calce Sandaracha. &	Auripigmento. C.
De melle Heraclio. C. VIII.		XXIX.
De Coriandro. C. IX.	De Lepore marino. C.	XXX.
De Psyllio. C. X.	De Rubeta & rana palu-	stri. C. XXXI.
De Cicuta. C. XI.	De Hirudine. C. XXXII.	
De Taxo. C. XII.	De Veratro albo, th: psia,	elaterio, & quibusdam
De Carpasi liquore. C.	alijs. C. XXXIII.	
XIII.	De aqua frigida & ceteris	que itide nobis domestica
De Sardonis herba. C.	& in quotidiano vira	usu sunt. C. XXXIII.
XIIII.		
De Hyoscyamo. C. XV.		
De Mandragora. C. XVI.		
De Papaueri liquore. C.		
XVII.		
De Cornuto Papauere. C.		
XVIII.		
De Pharico. C. XIX.		
De Toxic. C. XX.		
De Ixia. C. XXI.		

ELEN-

ELENCHVS CAPITVM QVÆ
in Theriacis continentur.

- Prefatio.*
Signa rabiosi canis, eorumque qui ab eo demorfi fuerint. C. I.
Morsus rabidi canis particularia remedia. C. II.
Vitæ ratio demorsorum à cane rabioso. C. III.
De Phalangijs. C. IIII.
De Scolopendra. C. V.
De Scorpione. C. VI.
De Pastinaca marina. C. VII.
De Mure araneo. C. VIII.
De Vipera. C. IX.
De Scytale & Amphibiena. C. X.
De Dryina. C. XI.
De Hæmorrhoida. C. XII.
De Dipsade. C. XIII.
De Natrice. C. XIIIII.
De Cenchro. C. XV.
De Ceraſte. C. XVI.
De Aspide. C. XVII.
De Baſliſco. C. XVIII.
Communis vulnerum à venenatis animantibus mſtorum curatio. C. XIX.
Curatio à veſpũ & apibus morſorum. C. XX.
Curatio à Phalangijs morſorum. C. XXI.
Curatio demorſorum à ſcolopendra. C. XXII.
De Scorpionis iſtu. C. XXIII.
De Paſtinaca marina iſtu. C. XXIIIII.
De marinorum ſcorpj dra conſiſque iſtibus. C. XXV.
De Muri aranei morſu. C. XXVI.
De Vipera morſu. C. XXVII.
De Amphibiena morſu. C. XXVIII.
De morſu Dryini. C. XXIX.
De morſu tũ Hemorrhoidũ etiã Dipsadi. C. XXX.
De morſu Natricis. C. XXXI.
De Cenchridij morſu. C. XXXII.
De morſu Ceraſte. C. XXXIII.
De Aſpidis morſu. C. XXXIIII.
De Baſliſci morſu. C. XXXV.

THE HISTORY OF THE
CITY OF DUISBURG
BY JOHN W. ...

1. The city of Duisburg is situated on the western bank of the Rhine, about 10 miles from Düsseldorf. It is one of the most important manufacturing towns in the Rhine province, and is famous for its iron works and steel industry. The city was founded in the 13th century, and has since that time been a member of the Hanseatic League. It was destroyed by the French in 1794, and was rebuilt after the war. The city is now a member of the Ruhr area, and is one of the most important industrial centers in Germany.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-
bæi De Medica materia
Liber I.

IANO ANTONIO SARA-
GENO, LVGDVNAEO,
INTERPRETE.

Præfatio.

VONIAM, amicissime
Arce, conscripsere multi,
non modò veteres, sed &
recentiores, de medicamen-
torum cum præparatione,
tum etiam facultate atque
examine: demonstrare tibi conabor, me
neque frustra, neque citra rationem ad hanc
commentationem impulsus fuisse: quòd
ex iis ipsis alij nihil absolutum relique-
rint: alij pleraque ex narratione descripse-
rint. Enimuero Iolas Bithynus & Heracli-
des Tarentinus, prorsum omnia herbarum
A. j.

z DIOSCORIDIS

tractatione, rem ipsam leuiter ac paucis at-
 tingerunt: quin neque metallicorum aro-
 matumve omnium meminerunt. Crateuas
 autem herbarius & Andreas medicus (qui
 quidem accuratiùs quàm reliqui hac in par-
 te versati existimantur) radices multas, ap-
 primè vtiles, herbâsque nonnullas non fa-
 tis designatas reliquerunt. Veruntamen pri-
 scis, et si pauca tradiderint, adhibita nihilominus
 in iis ipsis accuratè solertia testimoniũ
 reddi par est. At minùs probandi recentiores,
 (quo in numero sunt, Iulius Bassus, Niceratus,
 Petronius, Niger & Diodotus, Asclepiada omnes)
 quippe qui vulgatâ & vnicuique cognitâ materiã
 quadantenus accuratè descriptione dignati sint:
 medicamentorum verò facultates & examina cursim
 tradiderint, ac minimè vim eorum ad experientia
 normam examinantes, sed inania in assignandis
 causis verba funditantes, singula in controuersiarum
 aceruum extulerint: præterquam quòd alia pro aliis
 descriperunt. Siquidem Niger, qui inter eos eximius
 censetur, euphorbium esse chamelææ in Italia
 nascentis succum asserit: vt & androsamon,
 cum hyperico vnum & idem esse: quinetiam aloẽ
 in Iudæa fossilem nasci, aliãque plurima hisce
 similia prodit, manifestò falsa. Quæ quidem
 argumento sunt, ea non

ea non ex oculata fide, sed accepta potius ex auditu ab aliis narratione, ab illo tradita fuisse. Porro etiam in ordine peccarunt: dñi alij nulla facultatis cognatione iuncta medicamina conseciarunt, alij ordinem modò elemétorū secuti, eorū tum genera tū vires à sua cognatione ita diffūxerūt, vt vel hāc vnā ob causam difficilius memoriæ mādari possint. Nos verò à primis, vt ita dicā, annis iugi quodā pernoscēdæ materiæ desiderio capti, postquā terras multas obiuimus (nec enim militarē vitā egisse nos ignoras) cōmētationē quinque libris cōprehensam te hortāte exarauimus: cui etiam opus ipsū dedicamus, gratum tuāque erga nos beneuolentiā debitum implentes officium. Etenim, quæ tua est natura, cū omnibus doctrina excultis, tum verò maximè iis qui tecum eandem artem faciunt, ac nobis etiam aliquantò peculiariùs, te ipsū familiarem exhibes. Neque verò paruo est ad tuam morum integritatem argumento viri optimi Licinij Bassi insigne erga te studium, sat nobis perspectum, cū vna vobiscum ageremus, mutuāque inter vos beneuolentiā æmulatione dignam obseruaremus. Ceterū te & quotquot alij estis hosce lecturi commentarios, rogatos velimus, vt ne ad nostrum dicendi genus attendatis, sed ad

A. ij.

4 DIOSCORIDIS

eam potius quæ rebus est adhibita cum peritia industriam. Cùm enim maxima cum cura diligentiaque accurata, plurima quidem oculata fide cognouerimus, alia verò partim ex concordia apud omnes historia, partim ex eorum indagazione quæ apud singulos essent domestica atque vernacula perdi dixerimus: dabimus certè operam vt & diuerso ab aliis vtamur ordine, & tum genera tum vires vniuscuiusque medicamenti accuratè describamus. Porro tractatum de medicamentis esse necessarium nulli non est in cõfesso, quandoquidem arti toti coniunctus est, eiusq; partibus omnibus incomparabile præstat auxilium: insupérq; ars ipsa per illorũ preparationes ac misturas, eorundémq; in morbis experimenta, in cremētum capere potest, plurimùm ad id cõferente singulorũ medicaminum notitia. Familiarem verò vulgarámque materiam etiam complectemur, quò scriptum euadat numeris omnibus absolutum. Igitur ante omnia danda est opera, vt suis quæque temporibus singula tum legantur, tum etiam reponantur. Nam ad horum rationem medicamenta vel sunt efficacia, vel penitus exoleseunt. Siquidem serena cœli constitutione legere illa oportet: nec parui refert, siccane an pluuia tempestate colligantur. Illud quoque multum

tum interest, an loca sint montosa, edita, perflabilia, frigida, arida & siticulosa. His enim in locis medicamentorum vires maiores validioresque habentur. At quæ in campestribus, vlginosis, vmbrosis, ac vento minimè peruiis enascuntur, vtplurimum effectu viribusque sunt infirmioribus, multoque magis si nec suo tempore nec opportunè collecta fuerint, aut etiam per infirmitatem intabuerint. Sed nec illud ignorandum est, ea sæpenumero pro loci proprietate & anni temperatura citius tardiùsve adulescere. Nonnulla quoque per hyemem propria peculiarique vi flores foliaque proferunt: sunt & quædam bis anno florifera. Porro cui in animo est horum peritiam assequi, eum oportet tum primo germinatu è terra erumpentibus, tum adultis, atque etiam flaccescentibus adesse. Nec enim qui tantummodo pullulanti herbæ astiterit, eandem adultam nosse poterit, nec qui adultam viderit, recens ex terra emergentem agnoscat. Quo fit vt propter mutatam foliorum faciem, ac caulium, florum fructuumque magnitudinem & id genus alias peculiare notas, magno in errore interdum versentur, qui non ita studiosè singula fuere contemplati. Hancque ipsam ob causam in eum errorem quidam scriptores impulsu fuere, vt nonnulla neque

A. iij.

flores neque caulem neque semen producere asseruerint: veluti de gramine, tussilagine & quinquefolio proditum est. Ergo qui sepius ac multis in locis illa obseruauerit, eorum etiam cognitionem maximè consequetur. **Quin** & illud scire conuenit, sola ex herbarum medicaminibus veratrum album & nigrum in multos annos perdurare: reliqua verò, maxima ex parte donec trimatum excesserint, esse ad vsum accommodata. **Quæ** verò fruticosa sunt, vt stœchas, trislagio, polium, abrotonum, seriphium, absinthium, hyslopum & id genus alia, dum femine prægnant, colligenda sunt: flores autem, antea quàm sponte decidant. At fructus maturos decerpere oportet, vt & semina, cum primùm siccati cœperint, priusquàm in terram defluant. Sic & herbarum æquè ac foliarum succi, recens germinantibus cauliculis eliciendi sunt. Liquores autem & lacrymæ excipiendæ, incisis caulibus iam adultis. **Quæ** verò radices asseruandæ sunt, aut è quibus exprimi succi, corticèsvè auferri debent, eas etuere conuenit, cum primùm herbæ folia amittere cœperint. Ac eas quidem quæ mundè videbuntur, ex tempore siccis locis exicare: quæ verò terra lutòve fuerint obsitæ, aqua prius eluere oportet. Flores autem & quæcunque odorata fuerint,

rint, capsulis tiliaceis minimè humectis reponantur. Sunt & qui chartis foliisve ad femininum conseruationem vtiliter inuoluantur. Cæterum liquidis medicamentis conueniet materia quæuis densior: qualis est argentea, vitrea aut cornea. **Quin** & fictilis, si modo rara non sit, accommodatur: itémq; ligæa, eaque potissimùm quæ ex buxo paratur. Apra verò erunt ænea vascula medicamentis oculariis ac liquidis, hisque omnibusquæ ex aceto, pice liquida aut cedria componuntur. Adipes autem ac medullas stanaeis vasis recondi oportet.

De Iride. CAP. I.

Iris à cœlestis arcus similitudine nomen obtinuit. Folia fert gladiolo similia, sed maiora, latiora & pinguiora: flores verò in caule ita è regione inter se collocatos, vt sibi mutuo respondeant, reflexos ac varios. Partim enim albi, partim pallètes, partim nigri, partim purpurei, partim deniq; cærulei conspiciuntur. Atq; adèd propter hanc varietatè factū est, vt planta ipsa iridi cœlesti assimilata fuerit. Radices subiacent geniculate, solidæ, odoratæ: quas incisas in vmbra siccari, tandémq; lineo filo traiici, atq; ita recodi oportet. Est porrò præstâtior Illyrica & Macedonica: ac inter has ipsas optima, cui desat radij

A. iij.

2 DIOSCORIDIS

est, quasi decurtata, frangenti contumax, colore subfuluo, perquam odorata, gustu amariore, odore sincero, quæque situm non redolet, ac inter tundendum sternutamentum ciet. Secundum verò quoad vires locum obtinet Africana, colore alba, gustu amara. Veterascētes teredinum iniuriam sentiunt: tunc tamen odoratiores reddi solent. Cæterum vim habent omnes excafactoriam, attenuantem, & contra tusses efficacem, ut quæ humores ægrè excreabiles attenuant. Crassos biliososque humores ex multa septem drachmarum pondere potæ purgant: somnum quoque conciliant, lacrymâque cient, & torminibus medentur. Eadem ex aceto potæ venenatorum moribus auxiliantur: itémque lienosis, conuulsis, perfrigeratis aut rigentibus, iisque quibus genitura effluit: ex vino verò bibita, menses ducunt. Sed & earum decoctum ad muliebres fetus est accommodatum: quippe quod locos emolliat & aperiat: nec minùs idoneum ad ischiadicorum infusa, itémque ad ea medicamenta quæ fistulas & sinus carne implent. Radices ipsæ cum melle collyrij in modum subditæ, foetus extrahunt. Coctæ verò & admotæ, strumas inueteratôsque scirrhos emolliunt. Siccæ eadem ac trita vlcera implent, & cum melle expurgant, os-
saque

saque nudata carne operiunt. Conferunt & ad capitis dolores, ex aceto & rosaceo applicita: lentigines & maculas à Solis ardore contractas exterunt, cum veratro albo & duplo melle illita. Induntur & pessis, malagmatis & acopis: ac in vniuersum ad multa sunt vtilissima.

De Acoro. CAP. II.

ACORVM folia habet iridis æmula, at tamen angustiora, radicésque non dissimiles, verùm implicitas, neque in rectum actas, sed obliquas & in summa terræ superficie sparsas, geniculis interceptas, subalbidas, gustu acres & odore non ingratas. Præstat verò densum, album, carie non exesum, plenum & odoratum. Huiusmodi autem est quod in Colchide nascitur, quòdque ex Galatia aduectum Asplenium dicitur.

Vim habet radix calfactoriam: potúmque eius decoctum vrinas ciet, lateris, thoracis, hepatísque doloribus subuenit: itémque torminibus, ruptis, conuulsis. Lienis abstumit: iuuat & eos quibus substillum est lotium, & à beluis venenatis demorsos; ac in essu tanquam iris ad muliebria conuoluit. Succus radicis ea, quæ pupillæ officiant caliginemque offundunt, discutit. Vtiliter etiam ipsa radix antidotis immiscetur.

MEVUM, quod Athamaticum cognominatur, plurimum in Macedonia & Hispania nascitur, caule foliisque anetho simile, sed eo ipso crassius, ad duos aliquando cubitos assurgens: sparsis ima parte radicibus tenuibus, partim obliquis, partim etiam rectis, longis, odoratis & linguam excalfacientibus. Hæ in aqua decoctæ, aut etiam citra cocturam ad læuorem tritæ, vitia ex vesicæ renûmque angustiiis orta potu leniunt, & vrinæ difficultati conducunt: itémque stomachi inflationibus, torminibus, vterinis affectibus, & articulorum doloribus. Thoraci quoque fluxione laboranti eclegmatis instar cum melle tritæ auxiliantur. Earundem decoctum infessu sanguinem per menstrua pellit. Infantium autem imo ventri illitæ, vrinas mouent. Quod si Meum largius quàm oporteat ebibatur, capitis dolorem conciliat.

CYPERVM nonnulli æquè atque asplathum, erysiceptrum nominant. Folia [ima] fert porro similia, sed longiora & exiliora: caulem verò cubitalem aut etiam maiorem, angulosum, iunco similem: cuius in cacumine minuta folia sese proferunt, inter quæ est semea. Radices subiacent, quarum

[quarum etiam vsus est] oblongę instar oliuarum, inter se coherentes, aut etiam rotunda, nigra, odorata, amarulenta. Nascitur in locis cultis iuxta atque palustribus. Optima radix quę grauißima est, densa, plena, agrę fragilis, aspera & odorata cum quadam acrimonia. Huiusmodi verò censetur Cilicia, itémque Syriaca, & quę à Cycladibus insulis petitur. Vis ei excalfaciendi, vaporum oscula recludendi, & vrinas mouendi. Calculosis & hydropicis pota auxilio est, vt & à scorpione ictis. Quin & vuluę perfrigerationibus & obstructionibus fotu accommodatur, mensēsque euocat. Sicca & alæuorem trita facit ad oris vlcera, etiam depalcentia. Miscetur & malagmatis calfacientibus, & ad vnguentorum spissamenta aptatur. Memoratur & altera Cyperi species, quę in India nascitur, zingiberis effigie: quę commanducata croci vim reddere & amarore prædita esse animaduertitur. Illita verò, pilos quamprimum aufert.

De Cardamomo. CAP. V.

CARDAMOMVM præstantissimum censetur, quod ex Comagene, Armenia & Bosphoro importatur. In India quoque & Arabia prouenit. Eligito quod est frangenti contumax, plenum, occlusum (quod enim tale non est, exoletum iudicatur) & caput

odore tentans, gustu acere & subamarum. Vim habet calfactoriam. Ex aqua potum facit ad epilepticos, tussientes, ischiadicos, paralyticos, rupta, conuulsa, tormina: & latum lumbricum expellit. Confert autem ex vino epotum renum vitio laborantibus, difficulter meientibus, à scorpione ictis, omnibusque quos virulenta animantia venenis appetuerunt. Cum lauri verò radice cortice drachmæ pondere bibitum, calculos comminuit: nec non foetus suffitum enecat, & psoras ex aceto illitum aufert. Quin & ad spissamenta vnguentorum aliasque antidotos additur.

De Nardo. CAP. VI.

NARDI duo sunt genera. vna siquidem Indica, altera Syriaca nuncupatur: nõ quòd in Syria inueniatur, sed quòd montis in quo nascitur, pars vna Syriam, altera Indos spectet. Ac in eius quidem, quæ Syriaca dicitur, genere præstantior ea censetur, quæ recens est, leuis, comosa, colore flauo, perquam odorata, quæque præterquam quòd odore cyperum imitatur, breuem habet spicam, gustu est amaro linguamque maxime siccante, ac in sua odoris gratia diutine permanet. Ex Indicæ verò nardi genere est quæ Gangetica dicitur, à fluuio quodam Gange nominato, qui montem, ad cuius radices ea nascitur,

nascitur, præterfluit. Hæc viribus est infir-
 mioribus, quòd in locis aquosis proueniat,
 estque procerior, atque complures habet
 spicas ab eadem radice tum comosas, tum
 sibi inuicem circumuolutas, virùsque redo-
 lentes. At quæ in editiore montis parte le-
 gitur, odoratior est, pusillâsque habet spi-
 cas, iucundumque cyperi odorem æmula-
 tur, ac cæteras habet in se dotes, quas & Sy-
 riaca cognominata. Est & quædam, cui Sam-
 phariticæ nomen à loco inditum est, admo-
 dum pusilla, atramen magnas habes spicas,
 inter quas medius interdum prorumpit cau-
 lis, candidior & supramodum hircum olés.
 Hanc damnare in torù oportet. Venditur &
 madefacta: sed huiusmodi vitiù ex eo depre-
 henditur, quòd cãdida sit spica, squalida, nul-
 lâque obrita lanugine. Adulteratur in spirato
 stibio cum aqua aut vino palmeo, quò vi-
 delicet magis compacta ponderosiorque ap-
 pareat. Vfus tempore si quod lutum radici-
 bus hæserit, id ipsùm auferre oportet, vt &
 puluerem cribro incernere, qui quidem ad
 æquam eluendis manibus dicatam accom-
 modatur. Vinu habent ex calfaciendi, exic-
 candi, urinâsque ciendi. Quamobrem &
 alium epotæ sistunt, & apposita, ex vtero
 fluxiones sanientque compefcunt. Ex frigi-
 da verò potè, nausææ & stomachi rorsionibus

auxiliantur: itémque iis qui à flatibus exagitantur, hepaticis, ictericis atque nephriticis. Aquæ autem incoctæ, seu fori seu infusû vuluæ inflammationibus medentur. Faciunt & ad superfluo humore redundantes oculorum palpebras, dum ipsa cilia astringunt & condensant. Quin & siccæ, humentibus corporibus ad summouendam graucolentiam vtiliter insperguntur. Miscentur etiam antidotis. Porro ad ocularia quoque medicamenta vsque ad summum lauorem trita: & cum vino in pastillos conformata, vase nouo non picato reconduntur.

De Nardo Celtica. CAP. VII.

Celtica Nardus nascitur quidem in Liguria Alpibus, vernaculo sermone Gallica dicta, sed & in Istria provenit. Est verò pusillus breuisque frutex, qui cum radicibus in manuales fasciculos colligitur: foliis oblongis, subflauis, flore luteo. Caulium & radicem duntaxat vsus est & odoris suauitas. Quare pridie aspersos aqua fasciculos,amoto terreni si quod inhæserit, in humidioris solo supposita prius charta insternere oportet, ac postridie repurgare: siquidem vile cum aceroso & alieno minimè propter humoris vim excutitur. Adulteratur autem herba persimili, quæ vnà cum ea vellitur, quàmque propter virosum odorem, hirculum

sum nominant. Facile verò est hanc ab illa internoscere: quandoquidem herba est caulibus expers & candidior, minúsque oblongis prædita foliis: quin neque radicem habet amarâ aut aromaticam, quemadmodum legitima nardus. Itaque abiectis foliis cauliculos radicésque seponito: ac siquidem ad usum reponere volueris, tritos vino excipito, tandemque ex iis concinnatos pastillos fictili vase nouo ac diligenter operculato reserua. Optima verò censetur, quæ recens est & odorata, radice, plena minimèque fragilis. Iisdem quibus & Syriaca viribus pollet: sed & valentiùs urinas ciet, & stomacho est accommodatior. Iecoris inflammationibus suffusisq; felle auxiliatur: itémque ventriculi inflationibus, cum absinthij decocto pota. Eodem planè modo valet & ad lienis, vesicæ renúmq; vitia: itémque ex vino, ad venenatorum morsus. Caterum additur etiam in malagmata, potiones & unguenta calfacientia.

De Nardo montana. CAP. VIII.

Nardus montana, quæ à quibusdam thysacitis & neris appellatur, in Cilicia & Syria nascitur, foliis & caulibus eryngio similibus: sed minoribus, non tamen alperis & aculeatis. Radices subiacent nigrae, odoratae, binæ pluresve, ceu hastulae regiae, sed grac-

liores longéque minores. Neque verò caulem neque fructum, neque florem diu sustinet. Valet ad eadem omnia radix, ad quæ & Celtica nardus.

De Asaro. CAP. IX.

ASARVM aliqui syluestre nardum appellant. Folia habet hederæ, sed densiora multò & rotundiora: florem inter folia iuxta radicem, cæruleum, hyoscyami cytinum referentem, in quo semen acini nucleo simile. Radices subiacent numerosæ, geniculatæ, tenues, obliquæ, gramine similes, longè tamen graciliores & odoratæ: quæ quidè linguâ excalfaciūt, valdèq; mordent.

Calfaciendi, urinas vomitumque ciendi vi præditæ sunt: idèoque hydropicis & inmeteratæ ischiadi profunt, ac menses quoque proluciant. Senis drachmis ex mullâ bibitæ radices, veratri albi modò purgant. Miscentur & vnguentis. Prouenit autem asarum in opacis montibus: plurimum verò in Ponto, Phrygia, Illyrico & Vestinò Italiae agro.

De Phu. CAP. X.

PHV, quod & ipsum aliqui syluestre nardum appellant, in Ponto nascitur, foliaque profert elaphobosco aut oleri atro similia: caulem cubitalem, aut etiam maiorem,

rem, læuem, mollem, purpurascentem, in medio cauum, geniculis interceptum. Flores ad narcissinos proximè accedunt, sed & minores sunt & teneriores, & in albicante colore purpurei. Radix superiore quidem sui parte digiti parui crassitudinem fermè æquat, sed habet ex obliquo capillamenta iunci aut veratri nigri instar inuicem implicata, flauescencia, odorata, atque adeo odore nardum æmulantia, cum virosa quadam grauitate. Trita potui data, calfaciendi vrinaeque mouendi vim habet. Eius verò decoctum & id ipsum præstare potest, & ad lateris dolorem est efficax, mensèsque cit, & antidotis inseritur. Adulteratur rusci radicibus admista: sed facile est illas dignoscere: sunt enim duræ & frangi contumaces, citra gratiam odoris yllam.

De Malabathro. CAP. XI.

MALABATHRVM nonnulli nardi Indicæ folium esse arbitrantur, odoris quadam cognatione decepti: sunt enim multa odore nardo similia, veluti phu, asarum, neris. Secus autem se res habet. Etenim peculiare genus est, quod in paludibus Indicis gignitur. Folium id est, quod leatis palustris modo aquæ innatat, nulla sultum radice. Id ipsum collectum statim lino traicitur, siccatumque reconditur. Aiunt &

B. j.

aqua per æstiuos ardores exiccata cremis
fomitibusve aridis terram peruri : atque id
nisi fiat, non ampliùs renasci. Laudatur re-
cens & in nigrore quodam albicans, mini-
mè fragile, integrum, nares odore feriens,
illiùsque suauitate diutius implens, nardo
sapore simile, nullo salis gustu. Infirmum
verò ac minutatim concisum, quòdque re-
cepta vetustatis carie situm quasi redolet,
vitiosum est. Eisdem cum Nardo vires for-
titur, sed illud efficacius omnia præstat: attamen
malabathrum & vrinas ciendi maiore
vi pollet, & stomacho cõnvenientius est.
Oculorum inflammationibus in vino fer-
uefactum tritumque ac illitum apprimè
confert. Subditur & linguæ ad commen-
dandum oris halitum. Quin vestibus etiam
vtiliter interponitur : eas siquidem & à ti-
neis defendit, & odore non ineleganti tuc-
tur.

De Cassia.   CAP. XII.

CASSIÆ complura sunt genera, quæ
circa feracem aromatum Arabiam gi-
gnuntur. Habet autem crassi corticis sar-
mentum, foliaque piperis. Delige fuluescen-
tem, probè coloratam, coralli æmulam, per-
quàm angustam, longam, crassam, fistula-
rum plena, gustu mordacè & cum aliquan-
to feruore astringentem, aromaticam, odor-
re vi-

LIBER I.

re vinoso. Talis ab indigenis achy nuncupatur: à mercatoribus verò Alexandrinis daphnitis cognominatur. Huic præfertur nigra, purpurascens simul & crassa, quæ Gizir appellatur, tanquam rosarum odorem spirans, & ad vsum medicum maximè accommodata. Secundum locum tenet antedicta. Tertia verò censetur quæ Mosyleticus blastus [hoc est, Mosyleticū germen,] nominatur. Reliquæ viles habentur, velut ea quæ Aphysemō dicitur, nigra, iniucūda & cortice tenui, aut etiam rimoso: necnon & ea quæ Moto & Darca vocitatur. Est & quædam adulterina cassia, similitudine ineffabili: attamen gustu deprehenditur: quippe quæ neque sit acris, neque aromatica, adherentēque medullæ corticem habeat. Reperitur & lata fistula, tenera, leuis, surculosa: quæ quidem illi alteri præstat. Reiiice albicantem, scabram, quæque hircinum virus oboleat, neque fistulam habeat crassam, sed tum scabram tum tenuem. Vim habet calfaciendi, vrinas mouendi, exiccandi & leniter astringendi. Conuenit ad ea medicamenta, quæ exacuendæ oculorum aciei gratia concinantur, & ad malagmata. Lentigines tollit ex melle illita, menstruaque ciet. Quin & à vipera demorsis pota auxiliatur. Confert & epota internis inflammationibus omnibus,

B. ij.

renibúsque affectis. Prodest quoque foem-
nis tum in fessu tum suffitu, ad vteri dilata-
tionem. Si desit cinnamomum, huius du-
plum medicamentis admistum eadem quæ
illud præstat. Est denique ad multa per-
quàm utilis.

De Cinnamomo. CAP. XIII.

CINNAMOMI plura sunt genera, gen-
tiliis regionum in quibus nascuntur
designata nominibus. Excellit verò quod
Mofylum ex eo dicunt, quòd aliquantulam
retineat similitudinem eius cassiæ quæ Mo-
sylvitis nuncupatur: prætereaque in eo ipso
genere quod recens est, colore nigrum, ex
vinoso in cinereum vergens, tenuibus vir-
gultis, læue, nodis frequentibus præditum,
perquàm odoratum. Ferè siquidem præstan-
tissimum ex odoris iucundi proprietate di-
iudicatur. Etenim in optimo & singulari
reperitur odor rutæ aut cardamomo proxi-
mus. Præfertur & gustu acre ac mordacita-
tis particeps, necnon etiam cum calfactio-
ne quadamtenus salsum, quòdque inter at-
terendum non citò friatur, ac inter frangen-
dum etiam ex se puluisculum emittit, læ-
uiâque interim habet internodia. Facturus
periculum sumito ab vna radice surculum.
siquidem facilis est huiuscemodi probatio.
Enimverò fragmenta miscellanea quædam
sunt:

sunt: atque adeò cùm primum fit experimentum, quæ præstantiora fuerint, dum hilitu afflatu suo odoratum implent, deterioris iudicium impediunt. Est & môtanum crassum, pumilum, colore admodum fuluescens. Itémq; tertiu iuxta atq; quod Mosylû dicitur, nigrum & valdè odoratum, sed fruticosum, nec ita multis interstinctum geniculis. Quartum verò album est, fungosum, aspectu tuberosum ac vile, fragile, grandiq; radice cassiam redolente. Quintum odore nares ferit, fuluescit, corticemque habet castæ ruffæ simillimum: tangenti verò solidû animaduertitur, non valde neruosum est, radicæque crassa firmatur. In hoc genere quod thus, myrrham, cassiam aut amomum odoris suauitate imitatur, deterius est. Deligito candidum, scabrum rugosóque cortice: at læue & quod circa radicem lignosum est, tanquam inutile repudiato. Est & aliud quiddam simile, quod adulterinum Cinnamomum cognominatur, vile, odoris inualidi, viribúsq; defectum. Appellatur & quiddam zingiber¹, quod habet aliquam cum Cinnamomo cognationem, cùm tamen sit xylocinnamomum. Est verò lignosum cinnamomum, virgultis longis robustisq; præditum, sed odore longè cinnamomo inferioribus. Sunt & qui xylocinnamomum ge-

B. iij.

nere ipso à cinnamomo differre dicant, quasi alterius sit natura. Porrò cinnamomum omne vim habet calfaciendi, urinas ciendi, emolliendi atque concoquendi. Menstrua quoque ac fœtus pellit cum myrrha, tum epotum, tum & appositum. Contra bestias quæ virus eiaculantur, venenæque conuenit. Quæ pupillis caliginem offundunt discutit, calfacit simul & attenuat. Illitum ex melle, lentigines & maculas à Solis ardore contractas exterit. Facit & ad tusses, defluxiones, hydropem, renum vitia, urineq; difficultatem. Quin & vnguentis pretiosis admiscetur: ac in vniterfum ad multa est vtile. Quò diutiùs eduret, tritum vino excipitur, in vmbra siccatur, atque ita reconditur.

De Amomo. CAP. XIII.

AMOMVM pusillus est frutex, in vna modum suo pte ligno in seipsum conuolutus. Florem habet paruum ceu violæ albæ, folia verò vitis albæ similia. Præstantissimum censetur Armeniacum, colore aureolum, ligno fuluescente, valde odoratum. Medicum, quoniam in planis aquisq; locis prouenit, infirmius existit. Est autem magnum & subuiride, tactu molle, virgultis ligneis, venosis, odore origani. Ponticum fuluescit, nec longum, nec agrè fragile: racemosum

remosum verò est, fructu plenum & odore nares feriens. Deligito recens & candidum aut subrubrum: non compactum aut coherens, sed laxum atque diffusum, semine refertum acinis simili, ponderosum, valde odoratum, minimè mucidum sitive obsitū, acre linguamque mordicans, simplici minimèque vario colore. Vim habet exalfaciendi, astringendi & exiccandi. Somnificum est dolorèmq̃ sedat, fronti illitum. Inflammationes ac meliceridas maturat & discutit. A scorpione ictos ex ocimo illitum iuuat. Podagricis confert. Et iuuat & lenit etiam oculorum inflammationes, itèmq̃ viscerum, ex yua passa. Ad muliebria vitia, tū pessorum appositum, tum & in fessibus, vtile. Eiusdem decoctum epotum, ex hepate renūmq̃ vitio laborantibus & podagricis apprimè conuenit. Inferitur & antidotis, vnguentisq̃ pretiosissimis. Sunt qui Amomum herba simili, quæ Amomis dicitur, adulterent: sed quæ & inodora sit, & fructu careat. Nascitur ea in Armenia, florèmq̃ profert origani. Porro in huiuscemodi simplicium medicamentorum probationibus fragmenta fugienda sunt: eligèda verò, quæ ab vna radice suos habeant integros iurculos.

B. iiii.

COSTVS præcellit Arabicus, candidus & leuis, eximio suauisque odore præditus. Secundum locum obtinet Indus, crassus, leuis ac niger ceu ferula. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, odore feruens. Præstantissimus censetur recens, candicans, omnino plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, minimè virosus, sapore mordaci ac feruido. Vim habet excalfaciendi, vrinæ ciendi, menstruæque ducendi. Vteri vitii & appositu, & tum humido tum etiam sicco fotu, opitulatur. A vipera demorsis succurrit, semuncie pondere potus: itémque pectoris affectibus, conuulsis, inflationibusque, ex vino & absinthio. Venerem ex mulso stimulat. quin & latum lumbricum ex aqua pellit. Contra febriles rigores ante accessionum initia, necnon etiam paralyfin, ex oleo perunctione prodest. Ex aqua aut melle itidem illitus, discolorem à Sole cutem emendat. Additur quoque in malagmata & antidota. Cæterùm nonnulli admistis helenij Commageni validissimis radicibus ipsum adulterant. Sed facillè deprehenditur dolus: siquidem neque gustu feruet helenium, neque iucundum odorem, potentem sensumque ferientem, expirat.

De

De Iunco odorato.

CAP. XVI.

IVNCVS odoratus alius in Africa, alius in Arabia nascitur: rursúmque alius in ea parte Arabiæ quæ Nabatæa dicitur. Et hic quidem omnium est laudatissimus. Secundum locum sibi vendicat Arabicus, quem nonnulli Babylonium, alij Teuchitin cognominant. Afer verò inutilis censetur. Deligito recentem, summè ruffum, flore copioso: quique dum scinditur finditurve purpurascat: tenuem, quique dum manibus confricatur, suauiem rosæ odorem emittat, multoque cum feruore linguam mordeat. Vfus est floris, culmorum & radicis. Vim habet vrinas mensèlque ciendi. Inflationes discutit, caput aggrauat, leuiter ac modicè astringit: itémque calculum comminuit, concoquit, osculâque vaforum aperit. Flos eius in potiones adhibitus, vtilis ad sanguinis reiectiones & oris ventriculi, pulmonis, iecoris & renum affectus. Additur & in antidota. Radix est magis astrictoria: ideóque ad stomachi fastidia exhibetur: itémque hydropticis & conuulsis ad drachmam vnam cum pari piperis pondere per dies aliquot. Eius verò decoctum vuluæ inflammationibus in sessione conuenientissimum.

De Calamo odorato. CAP. XVII.

CALAMVS aromaticus in India nascitur. Est verò probatissimus in eo genere fuluus, crebris distinctus geniculis seu internodiis, quique contractus in assulas multas diffilit, plenam habens araneorum fistulam, subalbidus, in commanducando lentus viscidusve, astringens & subacris. Potus ad vrinam ciendam valet. Quare cum gramine aut apij semine decoctus & potus, conuenit hydropicis, renum vitio laborantibus, iisq; quibus substillum est lotium, & ruptis. Menses quoque & potu & appositu trahit. Tussi suffitu medetur, tum per se, tum etiam cum resina terebinthina, ore nimirum haulto per fistulam fumo. Decoquitur & ad mulieres infessus, nec non & infusiones. Miscetur denique malagmatis atque suffitibus, ad conciliandam odoris gratiam.

De Balsamo. CAP. XVIII.

BALSAMVM arbor lycij seu pyxacanthè magnitudine conspicitur, foliaque habet rutæ proxima, sed candidiora multò & perpetuò magis virentia. In vnus Iudææ certa quadam conualle & Ægypto nascitur, differens ipsum à seipso scabritia, proceritate & gracilitate. Quod igitur in frutice tenuè & capillaceum est, theiiston, quasi demessile, dicitur: quoniam fortassis ob gracilitatem

litatem faciliè demetatur. Quod verò opo-
 balsamum dicitur, æstiuis sub ortu Canis
 ardoribus excipitur, incisa ferreis vnguibus
 arbore. Sed tam paucum extillat, vt quotan-
 nis vix plures quàm seni septenive congij
 colligantur, inibique pondus argento du-
 plo rependatur. Est autem bonus liquor qui
 recens est, validi odoris, sincerus, non sub-
 cidus, dilui facilis, læuis, astringens, & lin-
 guam modicè mordens. Sed variè vitiatu-
 r. Sunt enim qui ipsi olea vnguentave admi-
 sceant, quale terebinthinum est, cyprinum,
 lentiscinum, suseinum seu liliaceum, balani-
 num ac metopium: itémque mel & ceratum
 myrtinum aut cyprinum valdè liquidum.
 Huiusmodi verò maleficium faciliè depre-
 henditur. Siquidem sincerus laneæ vesti in-
 stillatus, si deinde eluatur, neque maculam
 facit, neque notam vllam relinquit: at vitia-
 tus, inhærescit. Rursúmque purus lacti in-
 stillatus, id ipsum coagulat: id quod adulter-
 ratus non efficit. **Quin** & sincerus lacti aut
 aquæ infusus, celeriter diffunditur, atque la-
 ctescit: at adulteratus olei modo innatat, in
 orbem circumagens aut diffundens sese. stel-
 læ in modum. Attamen sincerus etiam ve-
 tustate crassescens, seipso deterior euadit.
 Porro hallucinantur qui sincerum hunc ex-
 istimant aquæ instillatum prius ad ima

fidere fundúmque petere, ac postea, tanquam qui facílè diffundatur & diffuat, sursum remeare. Lignum verò, quod xylobalsamum vocant, probatur recens, sarmento tenui, rufum, odoratum, quadantenus opobalsamum spirans. E fructus genere (nam & huius necessarius est vsus) eligito flauum, plenum, grandem, ponderosum, gustu mordentem & feruentem in ore, modicè opobalsamum redolentem. Asportatur à Petra oppido semen hyperico simile, quo fructus hic adulteratur: sed ex eo dignosces, quòd maius illud sit, inane, ignauum, sapore piperis. Efficacissima liquori vis inest, vt qui quam maximè calfaciat. Quæ pupillis tenebras offundunt extergit: itémque vuluæ perfrictionibus medetur, cum cerato rosaceo appositus. Menses quoque, secundas & foetus extrahit: rigores illitu soluit, sordidâque vlcera expurgat. Quin & potus concoctionem iuuat, vrinâsque ciet: agrè spirantibus conuenit, necnon & iis qui aconitum hauserunt, si cum lacte exhibeatur, itémque à vipera demorsis. Miscetur & acopis, malagmatis & antidotis. Ac in vniuersum efficacissimam vim habet balsami liquor, proximam huic fructus, minimam verò lignû. Fructus potui datus conuenit pleuriticis, peripneumoniacis, tussientibus, ischiadicis, comitialibus,

initialibus, vertiginosis, orthopnoicis, torminosis, difficulter meientibus, & à vipera venenatisque aliis animalibus demorsis. Porro & ad muliebres suffitus accommodatur: irémque decoctus infessu vuluam aperit, humiditatémque exhaurit. Lignum easdem cum fructu vires habet, attamen minores: ex aqua decoctum & potum, cruditatibus, torminibus, virulentorum morfibus, conuulsisque opitulatur. Urinas quoque cit, & capitis vulneribus cum iride sicca conuenit: squamas etiam ossium extrahit. Denique ad vnguentorum etiam *spissamenta* additur.

De Aspalatho. CAP. XIX.

ASPALATHVS, aliis erysifceptrum, frutex est lignosus, spinis crebris aculeatus. Nascitur in Istro, Nisyro, Syria & Rhodo: eoque vnguentarij ad spissanda vnguenta vtuntur. Probatatur ponderosus, detracto cortice rubens aut in purpuram vergens, densus, odoratus, & gustu amarescens. Est & alterum genus, candidum, lignosum, inodorum, quod etiam deterius habetur. Vim calfactricem cum astrictione obtinet. Quo fit vt ad tetra oris vlcera in vino decoctus collutusque conueniat, atque etiam ad genitalium nomas, immundamque illuuiem, necnon ad ozenas commode infundatur.

Pesslo additus, fetus detrahit. Eius verò decoctum, aluum sistit: quin & potu sanguinis reiectionem cohibet, vrinæque difficultatem ac inflationes dicitur.

De Musco.

CAP. XX.

MUSCUS, Græcis bryon, à nonnullis etiam splanchnon appellatur. In arboribus, cedro, populo alba aut quercu reperitur. Præstat verò cedrinus: proximus huic populneus: quo in genere probatur, qui odoratior est & candidus: nigricans autem, deterior censetur. Muscus astringendi vim habet, in caliditate ac frigiditate medius, facitque decoctus in fessu ad vulvæ affectus. Miscetur & vnguentis balaninis ac oleis seu illitibus, propter eam qua præditus est inspissandi vim. Est & ad suffituum & acoporum medicamentorum præparationes utilis & accommodatus.

De Gallocho.

CAP. XXI.

AGALLOCHVN lignum est, quod ex India & Arabia deportatur, thiyæ ligno simile, punctis maculisve distinctum, odoratum, gustu quodammodo astringens cum quadam amaritudine, cortice vestitum cutis instar molli & aliquantulum versicolore. Facit autem commandacatum, itemque decocto collutum, ad commendandum oris halitum: ac toti quoque corpori siccum tritumque

tumque odoris gratia inspergitur: ad suffimenta denique thuris instar adhibetur. Radix verò drachmæ vnius pondere pota, stomachi superfluos humores, imbecillitatem ardoremque mitigat. Iis quoque quos lateris & iecinoris dolor excruciat, ac dysentericis aut torminosis ex aqua bibita opitulatur.

De Nascaphtho. CAP. XXII.

NASCAPHTHVM, aliis narcaphthum, etiam ex India defertur. Est verò corticosum, inori libro simile, quod iucundi odoris gratia suffitur. Factiis suffimentis inseritur: vuluam quoque astrictam suffitu inuat.

De Cancamo. CAP. XXIII.

CANCA MVM est arboris Arabicæ lacryma, myrrham quadantenus referens, virosi gustus: qua quidem tanquam suffimento vrantur. Ea quoque vestes, aditis myrrha & styrace, suffumigantur. Porro corpora obesa emaciandi vim habere perhibetur, si ternum obolorum pondere ex aqua aut acetō mulso plusculos dies ebibatur. Datur & lienosis, comitialibus & suspiciosissimis. Menses ex aqua multa prolucit. Ocularum cicatrices confestim exterit, & eorundem hebetudinibus medetur, vino dilutum. Quin & aduersus gingiuas humore prægnantes, &

ad dentium dolores tam est efficax, quam quod maximè.

De Cyphi. CAP. XXIII.

CYPHI suffimenti compositio est Diis grata & accepta, qua Ægyptij Sacerdotes abundè vtuntur. Sed miscetur & antidotis, ac suspiriosis datur in potu. Plures verò circumferuntur componendi rationes: quarum vna hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, crassiorum iuniperi baccarum tantundem, vuarum passarum pinguium à vinaceis expurgatarum minas xij. resinæ repurgatæ minas v. calami aromatici, aspalathi & iunci odorati singulorum minam, myrrhæ drachmas xij. vini veteris sextarios ix. mellis minas ij. Vuam passam exemptis nucleis tundito, & cum myrrha ac vino subigito: cætera verò tusa & cribrata his admisceto, finitòque humorem combibere diem vnum. Deinde cocto melle dum sibi glutinis asciscat crassitudinem, eliquatam resinam ei accuratè permisceto, ac tùm demum etiam reliqua diligenter simul contrita tandem vase fictili recondito.

De Croco. CAP. XXV.

CROCVM in vsu medico præstantissimum est Corycium, recens, ac probè coloratum, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, suis partibus omnibus constans,

constans, minimè fragile aut pingue, plenum, cuius dilutum manus inficiat, non cariosum aut humidum, odore illiciens ac leuiter acre. Nam quod tale non est, aut vetustum est, aut maceratum. Secundum verò à Corycio locum obtinet, quod è tractu Lyciæ contermino, itémque quod ex Olympo Lyciæ monte: mox quod ex Ægis Æoliæ defertur. Cyrenaicum verò, & quod ex Centuripino Siciliae agro, viribus minùs polleat: quippe cùm sint omnia olerum instar fatiua. Veruntamen propter succi copiam & coloris bonitatem, qui in Italia ligna thyina inficiunt, hoc postremo vtuntur: atque idè etiam magno venditur: sed ad medicamèta quod primo loco descriptum est, vtilissimum existit. Adulteratur autem admixto crocomagmate tuso, aut sapæ sublitu, intrita simul, quò pondus adiiciatur, argenti spuma aut plumbagine. Sed maleficium indicant, tum quod occurrit puluerulentum, tum etiam defruti odor. Porrò vim habet crocus concoquendi, emolliendi, leuiter astringendi, & vrinas ciendi. Elegan-tem colorem præstat, crapulamque arcet, ex passio bibitus: oculorum fluxiones illitus ex lacte muliebri cohibet. Miscetur & vtiliter potionibus quæ ad internos parantur affectus, itémque subdititiis nodulis & cara pla-

C. j.

DIOSCORIDIS

smatis vtero sedive adhibendis. Venerem quoque stimulat, inflammationesque erysipelate comitatas inunctus demulcet: ac deniq; ad auriculares inflammationes confert. Aiunt etiam exitiosum esse, si trium drachmarum pondere ex aqua bibatur. Quò verò facilius ad summum læuorem conteratur, apud solem in fictili calido exiccari, tumque celeriter identidem versari oportet. Cæterum & ipsius radix ex passo pota, vrinam mouet.

De Crocomagmate. CAP. XXVI.

CROCOMAGMA ex crocino fit vnguento, expressis aromatis & in pastillos digestis. Probatur quod odoratum est, modicè myrrheum, ponderosum, nigrum, ligni ramentorum expers: quòdque sufficienter dilutum croci colorem reddat, læue, subamarum, ac dentes linguamque vehementer & ad horas multas permanente colore inficiens. Tale verò est, quod è Syria defertur. Vim habet ea detergendi quæ pupillis caliginem offundunt, vrinam ciendi, molliendi, concoquendi & excalfaciendi. Denique ad croci vires quadantenus accedit: quippe cuius etiam plurima parte sit particeps.

De Heleno. CAP. XXVII.

HELENIVM folia habet verbasco angustioribus foliis prædito similia, sed asperiora.

asperiora & oblonga : caulem verò quibusdam in locis non emittit. Radice est subru-
fa, odorata, grandi, subamara: ex qua ad con-
fitionem, velut in serendis cinaris, opimi &
infignes oculi decerpuntur. Prouenit in
montibus, locis vmbrosis & humidis. Æsta-
te radix eruitur, & concisa siccatur. Huius
decoctum potum, vrinas mensèsque ciet. I-
psa verò radix in eclegmate sumpta cum
melle, prodest tussi, orthopnoæ, ruptis, con-
uulsis, inflationibus & venenatorum morfi-
bus: quippe quæ in vniuersum exalfacien-
di vi polleat. Folia ex vino decocta vtiliter
iuchi radicis illinuntur. Est & radix stomacho
utilis, dulci misto condita. Siquidem salga-
marij paululum exiccatam eam, mox deco-
ctam, aqua frigida demergunt: postea in de-
frutum conieciunt & ad vsum reponunt.
Trita potaque ad sanguinis reiectiones est
efficax.

De Helenio Ægyptio.

CAP. XXVIII.

Helenij genus alterum in Ægypto gigni
Crateuas memorat. Herba verò est ramis
cubitalibus, serpylli modo humi sese spar-
gentibus: foliis lenticulæ proximis, sed
longioribus numerosisque circa rama-
los: radice pallida, digiti minimi cras-
situdine, ac per ima quidem tenui,
C. ij.

supernè verò crassiore, nigro vestita cortice. Nascitur locis maritimis & tumulosis. Radix vnica ex vino bibita, contra serpentium ictus auxiliandi vim habet.

De oleo omphacino. CAP. XXIX.

OLEVM ad vsum per sanitatem optimū, quod, quia ex crudis & acerbis seu immaturis oliuis exprimitur, crudum nec non etiam omphacinum appellatur. Excellit in hoc genere recens, minimè mordens, atque odoratum. Est & tale ad vnguetorum compositionem vtile: quinetiam propter astringendi vim stomacho accommodatum. Ore si contineatur, gingiuas contrahit, dentesque firmat: sudores denique cohibet.

De oleo cottyni. CAP. XXX.

Quod vetustius ac pinguius est, ad medicamentorum vsum est accommodatum. In vniuersum autem oleum omne calfaciendi viro habet, cariem emollit, corpus contra algores munit, ipsūque ad actiones obcundas expeditius reddit. Bonam etiam aluum facit, estque molliendi vi præditum. Exulcerantium medicamentorum vires permistum hebetat. Exhibetur quoque contra venena, sic vt subinde bibatur ac reuomatur. Purgat, hemina mensura cum pari ptisanæ succo aut aqua epotum. Torminosi vtiliter datur in potu cum ruta decoctum
sex

sex cyathorum mensura, lumbricosque pel-
lit. Infunditur & id ipsum ad ilecosos maxi-
mè affectus. At vetus tum magis excalfacit,
tum etiam vehementiùs discurit, & ad exa-
cuendam oculorum aciem sublinitur. Sin-
desit vetus, hac præparatione opus est: De co-
cuius est copia quod præstantius erit in vas-
defundito, & ad mellis crassitudinem deco-
quito, atque ita vtitur. Eandem enim cum
prædicto vim asciscit.

De oleo sylvestris oliua. CAP. XXXI.

Quod è sylvestri oliua exprimitur oleum,
vehementiùs astringit, & ad vsum sanorum
secundum sibi locum vendicat. Caput do-
lentibus rosacei vice conuenit. Sudores fi-
ffit, & defluos capillos inhibet. Quinetiam
furfures & vlcera capitis manantia, scabiem
ac lepras extergit: moraturque canos, si
quotidie illinatur.

De olei Cãdisæ confectiõne. CAP. XXXII.

Candidatur oleum hunc in modum: Su-
mito album colore, nec anniculo vetustius,
& in fictile nouum lati oris infundito cen-
tum heminarum mensura. Mox in sole ex-
positum quotidie circa meridiem concha
refundito, ex alto deturbans, vt frequenti
voluntate ac verberatu agitatum altere-
tur & spumescat. Octaua deinde die fœnum-
græcum purgatum drachmarum quinq̃ua-

C. iij.

ginta pondere, aquaque calida maceratum, atque ad eò remollitum, aqua interim neutiquam expressa, in supradictum oleum conuicito: tadam quoque pineam præpinguem & in tenues assulas concisam pari pondere insuper addito: atque ita dies octo alios elabi finito. His transactis, concha oleum denuo confundito. Postremò, si finem assecutum fuerit, in vas nouum prius vetere vino elutum, substratis antea fertulae Campanae corollis drachmas vndecim pendentibus cum iridis pari pondere, decapulato atque recondito. Sin autem candorem nondum contraxerit, oleum rursus insoladum, & opus ipsum repetendum, dum candidum illud euaserit.

De Sicyonio oleo. CAP. XXXIII.

Sed & ex prædicto Sicyonium hoc modo parare licet. In lebetem oris amplissimo inductum recentis olei omphacini candidique cõgium vnum, aquae verò dimidium infundito: tum igne leui coquito leniter agitando. At cum primum bis efferbuerit, ignem subtrahito: & ubi refrixerit, oleum decapulato. Tandem alia adiecta aqua simul iterum feruefacito: ac reliquis, veluti præmonstratum est, peractis reponito. Maxime verò conficitur oleum huiusmodi in Sicyonia: atque inde Sicyonij nomen accepit.

Vim

Vim habet leuiter calfactoriam, in febris ac neruorum affectibus accommodatum. Utuntur & eo mulieres, ad inducendum cuti nitorem.

Strigmenta à balneis. CAP. XXXIII.

STRIGMENTA quæ in balneis destringuntur, calfaciendi, molliendi, discutiendique vim habent: ad rimas sedis & condytomata perunctione profunt.

Strigmenta palestrica. CAP. XXXV.

Quæ verò in palæstra puluerem sibi ascuerè, similia sordibus, articularum collectiones ac nodos imposita iuuant. Quin & calentia ischiadicis fatus aut malagmatis instar vtiliter admoventur.

Strigmenta gymnasiorum. CAP. XXXVI.

Sordes è gymnasiorum parietibus, simulachrisque derasæ, ex calfactoriam vim habent, discutiuntque tubercula quæ ægrè ad coctionem maturitatemve perducuntur: abrafis seu desquamatis & senum vlceribus aptè conueniunt.

De Elaomeliste. CAP. XXXVII.

IN Palmyreno Syriæ tractu quod Elaomeli vocant ex quodam caudice manat, oleum crassius melle, sapore dulci. Id cyathis duobus bibitum cum vna aquæ hemina, crudum biliosumque humorem alio detrahit. Sed qui assumpserit torpescunt,

C. iij.

viribúsq;e deficiuntur:attamen eo minimè
 terri oportet. Quin excitandi sunt, neque
 permittendum vt somno grauiore conso-
 piantur. Paratur & è germinú oleaginoꝝ
 pingui oleum: in cuius genere optimum ve-
 tus, crassum, pingue, neque turbidum. Id
 verò calefacit, priuatimque superillitum fa-
 cit ad ea quæ pupillis caliginem offundunt:
 quin & ad lepras neruorúmque dolores il-
 litum confert.

De Cicinò oleo.

CAP. XXXVIII.

CICINVM oleum fit hoc modo: Sumito
 maturorum ricinorum quantum vide-
 bitur, & instratos vuarum in morem, quæ
 super cratibus dispositæ insolantur, ad so-
 lem exiccato, dum ambiens cortex disrup-
 tus excidat: tùmque collectam eorum car-
 nem in pilam conicito, ac diligenter tu-
 sam in lebetem stãno inductum qui aquam
 habeat transferto, succensóque igni ferue-
 facito. Cùm verò insitum humorem profus
 deposuerint, sublato ab igni lebate in-
 natans oleum conchula tollito, atque repo-
 nito. At Ægyptij quoniam copiosum ipsum
 expetunt, aliter conficiunt. Nam repurga-
 tos ricinos molæ mandant accuratè que mo-
 lunt: deinde quod molitum est in sportulas
 coniectum torculo exprimunt. Tùm porrò
 tem-

tempeſtiui ſunt ricini, cùm veſtiētibus folliculis exuuntur. Facit verò Cicinum oleum ad vlcera capitis manantia, pſoras & ſedis inflammationes, nec non ad vteri obſtrictiones atque euerſiones: itémque ad cicatrices foedas, auriúmque dolores. Quin & emplaſtris admittum, ea reddit efficaciora. Potum denique, aquas per aluum ducit, lambricósque pellit.

De Amygdalino oleo. CAP. XXXIX.

Amygdalinum oleum, quod aliqui Me-topium vocant, hoc modo paratur: Amygdalarum amararum repurgatarum & arefactarum chœnices quatuor in pila ligneo piſtillo leuiter in offam contundito, affuſiſque aquæ feruentis heminis duabus finito ſemihoræ ſpatio humorem imbibere, tùmque poſtea maiore vi terito, ac deinde tabellis comprimens exprimito, quódque digitis hæſerit concha excipito. Tandem magmati iterum aſperſa aquæ hemina quâ combibere ſueris, idem facito. Singulas portò heminas reddūt quaterni chœnices. Eſt autem efficax contra vuluarum dolores & ſtrangulatus, ac eorundem locorum tum conuerſiones, tum etiam inflammationes: itémque ad capitis dolores, auriúmque agridudines, ſonos incertos atque tinnitus. Iuuat & vitiis renum laborantes,

ægrè meientes atque calculosos. Suspirioſis
itidem lienosisque prodeſt. Quin & macu-
las tollit è facie, à ſole uſtis medetur, & cu-
tem erugat, admixtum melli, lilij radici, ac
cyprino rofaceòve cerato. Hebetem etiam
oculorum aciem emendat: denique vlcera
quoque manantia & furfures cum uino ex-
purgat.

De Balanino oleo. CAP. XL.

Simili modo fit & oleum balaninum.
Vim autem habet repurgandi maculas, len-
tigines, varos & cicatricum nigrítias. Pur-
gat idem aluum, ſed ſtomacho aduerſatur.
Contra dolores aurium, ſonos atque tinní-
tus auxilio eſt, cum anſerino adipe infulum.

De oleis Sefamino & Caryino.

CAP. XLV.

Eodem quoque, quo antediſta, modo Se-
ſaminum oleum ex ſefama præparatur: i-
témque Caryinum, quod è iuglandibus nu-
cibus conficitur. Eaſdem verò cum balani-
no vires obtinent.

De Hyoſcyamino oleo. CAP. XLVII.

Hyoſcyaminum autem ſic præparatur:
Semen ipſum album, ſiccum, recens accipi-
to, & contuſum aqua calida ſubigito, veluti
in amygdalino dictum eſt. Dum verò inſo-
labis, areſcentes eius quæ ſub manu ſunt
hoc

[hoc est, superiores] partes toti massæ permisceto. Id ipsum tandiu facito, dum nigrescat graecolensque reddatur; mox per linteolum percolatum & expressum reponito.

Ad aurium dolores est efficax: pessis que ammiscetur, emolliendo utile.

De Gnidico oleo. CAP. XLIII.

Similiter etiam paratur quod ex Gnidio gano fit oleum, decorticato semine atque contuso. Potum ad aluum soluendi vim habet.

De Cnicino oleo. CAP. XLIIII.

Eodem quoque modo Cnicinum oleum conficitur. Vis autem eadem quæ Gnidico, sed remissior.

De Raphanino oleo. CAP. XLV.

Raphaninum ex ipso fit raphani semine, quemadmodum & reliqua. Iis qui ex mala valetudine phthiriales contraxere conuenit, scabritiasque cutis in facie emendat. Eo vtuntur Ægyptij, vnà cum obsoniis ipsum coquentes.

De Melanthino oleo. CAP. XLVI.

Melanthinum eadem cum raphanino vires, consimilemque præparationem, sortitur.

De Sinapino oleo. CAP. XLVII.

Sinapinum fit ad laeuorem trito Sinapis semine & aqua calida macerato, adiecto

postea oleo ac simul expresso. Facit ad dolores diuturnos, dum ipsa vitia ex alto extrahit.

De Myrtino oleo.

CAP. XLVIII.

Myrtei olei præparandi ratio hæc est: Myrti nigrae seu sylvestris seu sativæ tenerima quæque folia tundito atque expressito, succo deinde omphacini olei paræ menturam admisceto, & ad prunas calcacito, donec simul cocta fuerint, tollens id quod supernatat. Euerit verò minùs operosa confectio, si foliorum mollissima contusa in aqua & oleo decoquas, & quod innatat deradas: peculiari quoque modo, si exposita Soli folia in oleo maceres. Nec desunt qui oleum priùs inspissent malicorio, cupressio, cypero ac iūco odorato. Efficacius est quod gustu subamarum deprehenditur, oleosum, viride & translucidum cernitur, ac myrrum redolet. Vis porrò ei astringendi & indurandi: quare efficaciter cicatricem obducen- tibus medicamentis immiscetur. Facit quoque ad ambustiones, vlcera capitis manantia, furfures, papularum eruptiones, attrita, rhagadas, condylomata & laxatos articulos. Sudores compescit, ac denique ad omnia valet, quæ astrictionem densationemve desiderant.

De

De Laurino oleo. CAP. XLIX.

Laurinum è drupis seu maturitate deciduis lauri baccis in aqua decoctis conficitur. Tùm enim ex ambiente cortice pinguitudinem quandam exudant, quæ manibus priùs expresso è tritis baccis succo conchis excipitur. Nonnulli verò vbi omphacinum oleum cypero, iunco odorato & calamo priùs inspissauerunt, tenera deinde lauri folia in id coniecta simul decoquunt. Sunt qui lauri baccas addant, dum iustus odor accesserit: alij styracem & myrrham ammiscent. Porro ad eiusmodi olei confectio-nem optima est laurus montana & latifolia. Laurinum verò oleum excellit, quod recens est, colore viride, amarissimum & acre. Vis ei exalfaciendi, emolliendi, spiracula venarum aperiendi, & lassitudines discutien-di. Quin & malis neruorum omnibus, doloribus aurium ac destillationibus confert: renum verò vitio ex frigore contracto laborantibus illitus est præstantissimus, & maxime si quid aliud utilis. At potum idem, nauseosum est.

De Lentiscino & Terebinthino.

CAP. L.

Lentiscinum verò similiter atque laurinum ex maturo fructu confectum ac priùs inspissatum, scabiem iumentorum canum-

que sanat. Pessis, acopis & ad lepras tollendas accommodatis medicamentis aptè & vtiliter immiscetur: ac sudores etiam cohibet. Eodem quoque modo paratur Terebinthinum, quod exiecat & astringit.

De Mastichino. CAP. LI.

Mastichinum è trita mastiche paratur. Contra omnia vuluæ mala efficax est, leniter calfaciens, astringēs simul & emolliens. Est & vtile ad prominentes circa stomachum scirrhus, vt & ad cœliacorum dysentericorūque cruciatus. Vitia quæ in facie sunt emendat, colorēmque meliorem præstat. Optimum verò in Chio insula componitur.

De Vnguentorum compositione.

CAP. LII.

QVANDO QUIDEM vnguenta nonnullis affectibus accommodantur, partim medicamentis admixta, partim instillata seu perfusa, partim etiam naribus obiecta, consequens esse ducimus, vt horum quoque tractationem persequamur. Eorum porrò periculum facientes obseruare oportet, an illud olfactui representent, ex quo temperamentum ipsorum constat. Optimum siquidem est huiusmodi iudicium. Attamen id in nonnullis locum non habet, præpter vehementiorum quæ miscentur præualens domi-

dominium: velut in amaracino, crocino & telino, nec non & aliis quibusdam: quę quidem ex crebra circa ipsa exercitatione probare conueniet.

De Rosaces preparatione. CAP. LIII.

Rosacęum oleum fit hoc modo: Iunci odorati contusi & aqua subacti libras quinque & bessem in olei libris xx. & quincunce subinde mouendo coquito: deinde vbi percolaueris, in olei libris illis xx. & quincunce rosarum numero mille non madefactarum foliola coniicito: vncisque melle odorato manibus sensim aliquatulum premens identidem moueto: deinde vbi noctę vnam siueris, exprimito. Quum verò id quod faculentum est subsederit, mutato recipiente vase in craterem melle oblitum recondito. Porrò expressis rosis in labellum coniectis olei inspissati libras viij. & quadrantem affundito, iterumque exprimito: eritque hoc tibi secundarium oleum. Quòd si volueris ad tertiam vsque quartamve macerationem progredi, toties oleum rosis affundito & exprimito. Fit enim & primarium & secundarium & tertiarium & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, crateras melle prius oblitito. Sin secūdā iniectionē instituire libet, in primò expressum oleum: ~~receptum ac minimè madidarū rosarū par-~~

numerum immittito, & manibus melle
 priùs imbutis agitans exprimito: ac secun-
 dò, tertio aut quarto simili modo exprimes
 facito, totiesque recentes rosas detractis vn-
 guibus adiicito. Sic enim oleum multò po-
 tentius euadet. Porrò ad septimam infusio-
 nem oleum iniectionem rosarum admittit,
 præterea verò minimè. Ceterum melle præ-
 lum illinatur: oleum verò à succo diligen-
 ter secerni oportet. Nam si huius vel tantil-
 lum relinquatur, vnguentum vitiabit. Sunt
 qui rosas ipsas solas vnguibus detractis in-
 solatas selibrà pondere immergunt in olei
 sextarium vnum: ac per dies octo permu-
 tantes, & ad dies quadraginta insolantes sic
 vt tertio rosarum maceratio fiat, ita reeon-
 dunt. Nonnulli additis calamo & aspalatho
 oleum priùs inspissant: alij anchusam, pul-
 chri coloris conciliandi gratia, & salem
 quò minùs corrumpatur, adiiciunt. Vim a-
 stringendi & refrigerandi obtinet, irriga-
 tionibus & cataplasmatum mixtionibus ac-
 commodatam. Aluum quoque potum sol-
 uit, ardorèmq; stomachi restinguit. Caua
 item vlcera nutrit ac replet: maligna verò
 demulcet. Ad manantia capitis vlcera ac
 feruidas eruptiones illinatur. Caput dolens
 eo perfunditur. Ad dentium dolores inter
 initia colluitur. Illitum quoque ad palpe-
 bras

bras induratas efficax est: denique ad inter-
finorum ac vuluæ rosionem proritatio-
nemve vtiliter infunditur.

De Elasmis confectioe. CAP. LIIII.

Tufam discerpramque elaten [hoc est,
florentium adhuc palmarum fructus corti-
cem seu inuolucrum] in labrum conuicito,
& omphacinum oleum affundito: in quo
fridui spatio eam macerari finito. Mox si-
scella excipito & exprimito. Sint verò vtra-
que paria pondere. Tandem vbi vase munda
repositueris, vitior. Vim habet rosacco
proportione respondentem: sed akuum mi-
nimè mollit.

De Melisni compositione. CAP. LV.

Ol eum Melinum hunc in modum præ-
paratur. Vbi olei sextarios sex & aquæ sex-
tarios decem simul commiscueris, spathæ
seu elatæ contusæ vnc. iij. iunci odorati
vnc. j. adicito: ac posteaquam diem vnum
macerari fueris, coquito. Mox excolatum
oleum in vas oris lati conuicito, ac imposi-
ta matta arundinacea aut storea rariore, ma-
la cotonea desuper infernito, eaque obue-
lata vestimentis ad dies satis multos finito,
dum oleum malorum vires ad sese attulerit.
Alij mala operimentis obuoluunt ad dies
decem, vt coërceatur, minimèque exhalet
odoris suauitas: ac postea duorum dierum

D. j.

50 DIOSCORIDIS

totidémque noctium spatio in oleo mace-
rant, tandémque oleum expressum recon-
dunt. Vim porrò astringentem & refrigera-
toriam obtinet: facitque ad scabiola vlcera,
furfures, pernioes & herpetas. Ad vuluae
exulcerationes commodè instillatur: quin
& concitatum vrinam infusum sistit, sudo-
résque cohibet. Bibitur & contra canthari-
das, buprestes & pinorum crucas. Probatum
verò in hoc genere maximè, quod cydonia
mala redolet.

De Oenanthini confectioe. CAP. LVI.

OEnanthen ex vua [syluestri] odoratam
posteaquam marcescere fueris, in oleum
omphacium conuicito, & vndiquaque ver-
sando agitato: porrò cum ad biduum fue-
ris, exprimito atque reponito. Vim habet a-
strictoriam, rosacco proportione respōden-
tem, præterquàm quòd aluum neque soluit
neque molliit. Probarissimum verò etiam
est, quod oenanthem odore quàm maximè
refert.

De Telini componendi ratione.

CAP. LVII.

Foenigræci libras v. olei libras ix. calami
libram vnã, cyperi libras ij. macera in o-
leo ad dies septem, ita vt ter quotidie agites:
dein exprimito atque reponito. Sunt qui
pro calamo quidem cardamomum; pro cy-
pero

però verò xylobalsamum simul macerant: alij oleum iis ipsis priùs inspissant, ac deinde fœnumgræcum in ipso macerant, tandemque exprimunt. Porrò vim habet apostemata molliendi atque maturandi: maxime autem omnibus circa vterum duritiis accommodatum est: agrè parientibus commodè instillatur, vbi excretis antè humoribus loci muliebres siccitatem contraxerint. **Quin** & ad sedis inflammationes, necnon ad teneimos vtiliter infunditur: furfurèsq; & vlcera capitis manantia detergit. Facit & ad ambusta & perniones, addita cera. Maculas quoque à Solis ardore contractas exeret, atque medicamentis ad faciei nitorem inducendum admiscetur. Cæterùm eligito recens, quòdque fœnigræci odorem non admodum referat, manûsq; abstergat, ac dulcedinis amarori permixtæ saporem redeleat. Tale siquidem præstantissimum iudicatur.

De Sampsuchi ni componendi ratione.

CAP. LVIII.

Serpylli, cassiæ, abrotoni, florum sisymbrij, myrti foliorum, sampsuchi, singulorum sumito quantum ad ipsorum vniuscuiusque vires animum attendens sat esse coniceeris, vnâque omnia tundito: & olei
D. ij.

52. DIOSCORIDIS

omphacini quantum fuerit satis affundito, dummodò ne euincatur eorum, vis quæ in ipso macerantur, ac post quadriduum exprimito. Rursum verò illorum eorundem recentium par pondus æquali tempore in eodem oleo macerato & excolato: sic enim efficacius reddetur. Verùm sampſuchum eligit colore ex nigro viridi, plurimùm odoratū ac mediocriter acre. Vim habet calfactoriam, extenuatē & acrem. Facit porrò ad vuluæ præclufionem atque diftortionem: menſtruâque, ſecundas & partus extrahit, ac vuluæ ſtrangulatus recreat. Lunthorum inguinūmque dolores lenit. At cum melle ſatius eſt ipſo vti: quandoquidem vehementi aſtictione locos indurat. Laſſitudines etiam illitum diſcutit, ac denique aperiſſimè opiſthotonicorum alitèrque conuulſorum cataplaſmatis inferitur.

De Ocimini præparatione. CAP. LIX.

Olei libras xx. ocimi pondo libras xi. & beſſem ſumito: huius decerpta folia in oleo ipſo diei vnus noctiſque ſpatio macerato, dein exprimito atque reponito. Exemptis porrò è quaſillo foliis, rurſum olei parēmenſuram affundito & excolato. Vocatur autem hoc ſecundarium: tertiam enim macerationem minimè admittit. Exinde recentis ocimi æquale pondus iterum
macerat,

macera, vt in rosaceo dictum est, ita vt affuso prioris macerationis oleo temporis eodem spatio madere sinas: tuncque postea exprimito atque recondito. Quod si ter quaterve macerare volueris, recens ocimum semper iniicito. Potest & ex omphacino confici: sed illo modo melius. Eadem quæ sampsuchinum præstat: at minus est efficax.

De Abrotonini confectiōe.

CAP. LX.

Abrotoninum. In olei ad cyprinum conficiendum aromatibus imbuti libras ix & quincuncem, abrotoni foliorum libras viij. immittito, ac posteaquam diem noctemque vnā maceraueris, excolato. Quod si perennius ac magis durabile conficere volueris, abiectis prioribus foliis, alia apponito, & macerata exprimito. Vim porro habet calfactoriam, ad vuluæ præclusiones & duritias efficacem: menstrua secundasque pellit.

De Anethini componendi ratione.

CAP. LXI.

Anethi florum libras xj. & bessē in olei libris octo & dodrante diem vnā immergito, ac deinde manibus exprimito, atque reponito. Sin macerationem iterare volueris, recentem anethi florem similiter madefacito. Locos muliebres emolliendi relata.

D. iij.

xandique vi pollet, & ad rigores certo circuitu redeunt conuenit, quippe quod excalfaciat: lassitudines discutit, & articulorum doloribus auxiliatur.

De Susini compositione. CAP. LXII.

Susinum, quod lirinum seu liliaceum nonnulli appellant, ita temperatur: Olei libras ix. & quincuncem, calami libras v. & quadrantem, myrrhæ quincuncem posteaquam vino odorato subegeris, coquito. Deinde colo traiectum oleum vna cum cardamomi tusi & aqua pluuiæ macerati libris iij. & semisse refundito: ac vbi macerari fueris, exprimito. Tum olei huius inspissati tres libras cum semisse sumito, liliæque numero mille. Horum decerpta folia in labello lato, non tamen profundo, ponito: affusioque oleo perunctis melle manibus versato. Tandem vbi diem noctemque vnam conquiescere fueris, mane in fscellâ translatum excolato: quod verò supernabit oleum illico ab aqua, quæ simul cum eo expressa fuerit, secernito. Neque enim uti rosaceum mistam sibi patitur aquam: concompactum siquidem referuet atque computrescit. In alia porrò vasa melle oblita læpius transfundito, salem tenuem prius inspergens, & collectam immunditiem diligenter auferens. Expressum autem magma postquam

euam ex quasillo in labrum transfuleris, aromatibus imbuti olei par priori pondus rursus affundito, simulque cardamomi tusi drachmas x. coniucito. Hæc ubi probè manibus agitaueris, interiecta breui mora exprimito, & quod defluet repurgato. Tertio demum affuso oleo, idem rursus facito, & cardamomum ac etiamnum salem insuper adiciens, & manibus melle imbutis premens. Erit porro primò expressum oleum optimum: ab hoc secundum, quod sequitur: tertium locum sibi vendicat, quod postremum est. Tùm verò denuo lilia mille decerptis foliis sumito atque disponito: & affuso quod primò expressum est oleo, eandem quam in primo viam & rationem inito, idemque facito, cardamomum adhuc admiscens, ac deinde exprimens. Eadem quoque in secundo ac tertio, veluti dictum est, præstato, cardamomum pariter adiciens: deinde excolato, ac reliqua denique similiter conficito. Quò porro frequentius lilia recentia maceraueris, eò potentius efficaciusve vnguentum habebis. Tandem cum satis esse tibi visum fuerit, vicuique præparacioni myrrhæ quàm optimæ drachmas lxxij. croci drachmas x. cinnamomi drachmas lxxv. misceto. Alij croci & cinnamomi æquale pondus immiscent.

D. iiij.

Hæc tusa cretâque in labrum cum aqua coniiçito, primòque expressum vnguentum affundito : ac non ita multò post in vascula excipito sicca, priùs illita gummi aut myrrha, & croco ac melle aqua dilutis. Eadem in secunda, itémque tertia expressione fito. Nonnulli verò simplex ex balaino aîbòve oleo ac liliis cõficiunt. Excellere porrò videtur quod in Phœnice & Ægypto paratur, ac cum primis laudatur quod lilia redollet. Vim habet excafaciendi, molliendi, aperiendique vulvæ præclusiones : eiusdem inflammationibus accommodatum est, ac in vniuersum ad muliebria mala est vtilissimum. Conuenit & ad vlcera in capite manantia, varos, furfures ac feruidas eruptiones. Vibices etiam quamprimùm emendat, & reliquæ cuti concolores efficit : denique egregiè rarefacit. Potum quoque bilem per aluum extrahit, vrinamque ciet : at stomacho noxium est, nauseamque parit.

De Narcissini mixtura.

CAP. LXIII.

Narcissinum oleum spissatur hunc in modum : Olei eloti libras lxx & quincuntem, aspalathi libras vj. cum sextante sumito. Hunc tusum & aqua maceratum tertiæ olei parti misceto & coquito. Dein exempto aspalatho, calami libras v. & bessem adicito:
quin

quin & myrrhæ grumum vbi contuderis atque cribraueris, vino vetere odorato subigito, itidémque misceto atque decoquito. Simulac autem cum his efferbuerit oleum, ab igne amoueto, & refrigeratum excolato. Tandem eius portionem in labelum refundito, & flores narcissi quamplurimos immittito, biduíque spatio agitato: tùmque, vt in Susino dictum est, excolato, ac frequenter decapulato: siquidem hoc quoque corruptioni est obnoxium. Facit autem ad vuluæ vitia: quippe quod ipsius duritias emolliat, præclusionésque aperiat: sed capitis dolores facit.

De Crocini confectiōe.

CAP. LXIII.

Ad præparandum Crocinum, oleum priore loco spissabis, velut in Susino dictum est, eadem seruata mensuræ ponderisque æqualitate. Sumptis igitur olei ad Susinum conficiendum spissati libris tribus & semisse, croci drachmas octo immittito, ac sæpius quotidie versato, opere ad dies quinque cōtinuato. Sexta demum die oleum purè probéque à croco succernito: eidémque croco parem olei modum affundito, & triduo agitato. Deinde vbi refuderis, myrrhæ tusæ & cribratæ drachmas XL. admisceto, ac in pila exactè moueto, tandémque recondito.

Nonnulli verò oleo ad cyprinum conficiendum aromatibus imbuto, etiam ad cfocinum vtuntur. Est porrò præstantissimum, quod abundè crocum spirat, èstque id vsui medicinæ aptum: proximum verò, quod myrrham redolet. Vim habet excalfaciendi somnũque conciliandi: quò fit vt sæpe numero phreniticis subueniat seu perfusum, seu olfactum, seu denique naribus illitum. Pus quoque mouet & vlcera purgat. Valet & ad vteri duritias, præclusiones malignaque vlcera, cum cera, croco, medulla & oleo duplo. Concoquit enim, emollit, humectat ac etiamnum lenit. Facit & ad oculorum glaucomata ex aqua sublitum. Huic autem proportione respõdent butyrium, onychinum & styracinum: quæ quidem vnguenta nominibus tantum differunt, præparandi verò modo ac viribus sunt perquam simillima.

De Cyprini olei spissamento ac præparatione.

CAP. LXV.

Sumito olei omphacini eloti ceramium vnum, aquæ pluuiæ tantundem cum semisse: huius partem vnam oleo affundito, alteram iniiciendis aromatis admisceto. Dein assumptis aspalathi libris v. cum semisse, calami libris vj. & semisse, myrrhæ libra vna, cardamomi libris iij. & dodrante, he-
nij

nij libris ix. & quincunce, helenium & aspalathum vbi contuderis & aqua maceraueris, oleo incoquito donec conferuescant. Calamum autem contusum simul cum myrrha vino vetere odorifero diluta subigito, exemptoque aspalatho calami misturam illam immittito. Vbi verò cum hac efferbuerit oleum, amotum ab igne de ahenò excolato, & ad cardamomum contusum aquâq; reliqua subactum affundito, ac spatha perpetuò & sine intermissione donec refrixerit peragitato. Postea percolato oleo, in xlvij. libras olei, floris cypri libras xlvj. & bessem iniicito: atque vbi macerari fueris, per fscellam exprimito. Quòd si copiosius desideraueris, florum recentium par pòdus immittito, ac similiter exprimito. Potes etiam iterum tertiove macerare, si volueris: efficacius enim hoc modo redditur. Eligi autem oportet bonum, quòdque cum odoris gratia nares feriat. Sunt & qui cinnamomum immisceant. Porrò vim habet calfaciendi, molliendi, osculâque vasorum aperiendi: atque adeò vuluæ neruorûmque vitis conuenit: sic & pleuriticis & fracturis, tum per se, tum etiam cerato immistum. Quin & in malagmata quæ opisthotonicis, angina laborantibus & inguinum inflammationi conueniunt, itémque in acopa additur.

De Irini spiffamento. CAP. LXVI.

Spathæ seu elatæ quàm minutissimè contusæ libras vj. cum besse in olei libris lxxiij. & quincunce, ammixtis aquæ heminis decem, æreo vase coquito, quoad oleum odorem spathæ contraxerit: hoc postea in craterem melle oblitum excolato. Ex hoc ipso aromatis imbuto oleo primum Irinum temperatur, iride in oleo spiffato, velut inferius scriptum est, macerata, vel hoc modo: In olei libris lxx. & quincunce, xylobalsami contusi, veluti dictum est, libras v. & sextantem excoquito: postea detracto xylobalsamo, calami contusi libras ix. & dextantem ac myrrhæ grumum vino vetere odorato perfusum adiucito. Postmodum assumptis olei spiffati & aromatibus imbuti libris xiiij. iridis contusæ par pondus ad duos dies totidemque noctes in eo macerato: tandemque fortiter ac strenuè exprimito. Quod si vis efficacius fieri, æquale pondus secundò ac tertio similiter maceratum exprimito. Est verò longè optimum, quod nullius alius præterquam solius iridis qualitate odoratum afficit. Tale porrò est, quod in Perga Pamphylia & Elide Achaia præparatur. Vim habet emollientem & calfactoriam: crustas vlcerum, putredines ac sordes repurgat: vuluæ affectibus confert, nimirum eius

inflan-

inflammationibus atque præclusionibus: partus eiicit: hæmorrhoidas recludit: ad aurium sonitus ex aceto, ruta & amaris amygdalis prodest. Diuturnis etiã distillationibus, si nares eo illinantur, itémque contra ozænas, auxiliatur. Aluum quoque purgat, cyathi mensura potum. Facit & ad ilei cruciatus, urinãque ciet. Ægrè vomentibus opitulatur, perunctis eo digitis, aliisve quæ ad vomitum ciendum ori induntur. Angina quoque laborantibus illinitur, aut ex aqua multa gargarizatur, vt & contra arteriæ asperitatem. Datur & iis qui cicutam, fungos aut coriandrum hauserint.

De Gleucini compositione.

CAP. LXVII.

Gleucinum simplex præparatur ex oleo omphacino, schæno, calamo, nardo Gallico, spatha, aspalatho, meliloto, costo, musto, circumdatis interim vinaceis vasi quod aromata, vinum oleumque continet. Triginta porrò diebus, bis singulis, permiscetur: post demum expressum oleum reconditur.

Vim habet calfaciendi, molliendi atque relaxandi: quò fit vt ad rigores & neruorum vuluæque affectus conferat. Omni autem acopo vtilius est: quippe quod emolliat.

De Amaracino. CAP. LXVIII.

Fit in Cyzico Amaracinum probatissimum.

Paratur autem ex oleis omphacino & balanino: quæ quidem xylobalsamo, iunco odorato & calamo spissata fuerint: suauiora verò reddita amaraco, costo, amomo, nardo, carpobalsamo & myrrha. Miscent & cinnamomum, qui sumptuosius ipsum conficiunt. Assumuntur autem mel & vinum, tum ad valorum illitionem, tum ad comminuta aromata subigenda. Porro calfacit, soporem inducit, valorum spiracula recludit, emollit, feruorem excitat, urinam cit, putredinibus ac fistulis conducit, nec non & aquosis ramicibus, post curationem operam adhibitam. Crustas quoque ac efferata vlcera circumquaque rumpit. Urinæ difficultati illita sede succurrit. Quin & huius ipsius inflammationibus & ad recludendas hæmorrhoidas itidem oblitum auxiliatur. Vtero appositum, menses ciet, vuluæ durtias & œdemata discutit: sauciatis denique neruis ac musculis confert, rarioribus lanæ hapsis eo irrigatis & impositis.

De Megalio. CAP. LXIX.

Quondam factitabatur, quod Megalium appellatur: at nunc planè intercidit. Veruntamen ad historiæ complementum, eius quoque meminisse non abs re fuerit. Huius igitur mistura cum amaracino eadem est, nisi quoddam resina amplius accedit, qua quidem

dem sola discrepat. Leniter emollit. Resina porro neque conseruationis, neque voluptatis gratia, sed coloris crassamentique causa vnguentis adiicitur. Miscetur autem terebinthina decocta, donec olere desinat. Eius vero coquendae ratio in resinae tractatione declarabitur.

De Hedychroo. CAP. LXX.

Sed & quod Hedychroon cognominatur, quodque in Co praeparatur, eadem vires eundemque praeparandi modum cum Amaracino obtinet: at odoratius existit.

De Metopio. CAP. LXXI.

Praeparatur & in Aegypto vnguentum, vernaculo nomine Metopium dictum: scilicet propter galbani permissionem. Lignum enim est quo galbanum emanat, Metopion Aegyptiis appellatur. Ex oleo omphacino & amygdalarum amararum, cardamomo, schæno, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina componitur. Probatur quod grauius olet ac pingue est, quodque cardamomum & myrrham potius quam galbanum respicit. Vehementer autem calfacit, adurit, ora vasorum aperit, attrahit, vlceraque expurgat. Ad neruos & musculos praecisos efficacis est, itemque ad aquosos ramices, septicis emplastris adhibitum. Malagmatis

etiam ac ceratis inseritur. Rigoribus quoque ac retrorsum curuato corpore conuulsis conducit. Cier & sudores, atque vteri vasorum oscula referat, eiusdemque duritias laxat. Atque in vniuersum molliendi vi præditum est.

De Mendefio. CAP. LXXII.

Quod Mendesium dicitur, ex balanino confatur oleo, myrrha, cassia & resina. Nonnulli postquam alia singula certis ponderibus iniecerunt, cinnamomi exiguum insuper addunt, sed vtilitate nulla. Nec enim suas vires conferunt, quæ non simul contrita fuerint. Cæterum similem Metopio vim obtinet, at tamen inferiorem.

De Staete. CAP. LXXIII.

Staete verò vocatur, pinguitudo recentis myrrhæ cum aqua pauca contusa & organo expressæ. Ea per quàm odorata ac pretiosa est: quippe quæ vnguentum per se faciat, quod staete nominatur. Probatum quæ olei nihil admixtum habet, quæque vel minima quantitate vim maximam sortita est, nimirum calfactoriam, ac myrrhæ vnguentisque calfacientibus proportionem respondentem.

De Cinnamomino. CAP. LXXIIII.

Cinnamominum ex oleo constat balaminis, & xylobalsami, calami ac schœni spissamentis:

ments: cinnamomi verò, balsami seminum & quadruplæ ad cinnamomum myrrhæ odoramentis. Quin & ad ea ipsa subigenda mel addicitur. Probatum minimè acre, molli odore, myrrhæ quiddam referens: quippe quod crassum sit & odoratum, ac gustu perquam amaro. Tale enim non à resina, sed myrrha, crassitudinem obrinet: quin neque resina amaritudinem, neque odoris gratiam addit. Vim habet admodum acrem, calfacientem & amaram. Proinde ora venarum calfaciendo aperit: humores quoque ac flatu discutit, diffundit & attrahit: sed caput aggrauat. Facit & ad vuluæ vitia cum oleo duplo, cera & medulla: sic enim de acrimonia sua multum amittit; emolliendiq; vim asciscit. Nam alioqui comburit, ac præ cæteris crassis vnguentis vehementissimè indurat. Ad fistulas etiam ac putredines euidenter est efficax: itémque ad aquosos ramices, carbunculos & gangrænas, cum cardamomo. Quin & ad rigores circuitu redeuntés, tremores ac virulentarum bestiarum morsus, illinitur: scorpionum verò ictibus phalangiorúmque moribus cum tritis grossis imponitur.

De Nardino Vnguento.

CAP. LXXV.

Nardinum vnguentum variè addito ma-

E. j.

labathri folio, aut sine eo, præparatur.

Vt plurimum autem balanino oleo aut omphacino, spissandi quidem gratia iuncus odoratus admiscetur: ad odoris verò gratiam conciliandam, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tementè, minimè acre, nardi aridæ aut amomi odorem retinens. Vis ei extenuans, actis ac detergens: nec non & humores rarefaciendi & excalfaciendi vi pollet. Liquidum verò est, nec habet strigmenti crassitudinem, nisi resinam recipiat. Conficitur quoque vilius ex omphacino oleo, iuncò, calamo, costo atque nardo.

De Malabathrino. CAP. LXXVI.

Malabathrinum seu Foliatum eadem habet quæ nardinum spissamenta, myrrhæ autem plusculum additur: qua de causa calfacit, crocino aut amaracino viribus respondens.

De Myrrha. CAP. LXXVII.

MYRRHA lacryma est arboris nascentis in Arabia, Ægyptiacæ spinæ similis: quæ quidem incisa lacryma in substratas tegetes destillat, pars verò circa caudicem ipsum concrefcit. Ac myrrha quidem quædam pediasimos, quasi campestris, appellatur, pinguis: qua expressa, stacte excipitur. Alia verò Gabireca, læto ac pingui solo proveniens,

ueniens, quæ multam quoque stactem sudat. Primas verò tenet quæ Troglodytica cognominatur à loco in quo gignitur, subuiridis ea quidem, mordax atque pellucida. Colligitur etiamnum tenuis quædam, quæ à Troglodytica secunda est, bdellij modo lentescens, odore quodammodo viroso, locis nascens apricis. Alia Caucalis dicitur, exoleta, nigra & retorrída. Omnium deterrima quæ Ergasima nominatur: quippe quæ sit squalore obsita, acris ac minimè pinguis, & aspectu viribùsque gummi referat. Improbatur etiam quæ Aminea nominatur. Ex iis porrò expressiones fiunt: è pinguibus quidem, odorata ac pingues: è siccis verò, haudquaquam pingues, nec odorata, inuulidæ: propterea quòd oleum dum conformarentur asciuerint. Adulteratur permisto gummi aqua macerato in qua myrrha maderit. Eligito recentem, friabilem, leuem, vndiquaque concolorem, quæque confracta intercurrentes lineas intrinsecus habeat candidas, vnguium speciem præseferentes ac læues: quæque insuper minutis sit glebis, amara, odorata & acris. Ponderosa autem & quæ picei coloris est, inutilis censetur. Vim habet calfaciendi, fluxiones sistendi, soporem inducendi, glutinandi, siccandi & attringendi. Emollit etiam præclue.

E. ij.

sam vuluam & aperit. Menses & partus cele-
 riter extrahit, cum absinthij vel lupino-
 rum diluto aut rutæ succo admota. Deglu-
 titur verò catapotij instar ad molem fabæ,
 contra diurnam tussim, orthopnœam, la-
 teris ac thoracis dolorem, alui profluuium
 atque dysenteriam. Rigores quoque maxi-
 mæque quartanarios, discutit, horis ante ac-
 cessionem duabus cum pipere & aqua, fabæ
 magnitudinæ, pota. Subdita linguæ liquatæ-
 que, arteriæ asperitatem ac vocis raucitatem
 emendat. Quin & lumbricos enecat, & ad
 oris graueolentiam commanducatur. Ad-
 uersus alarum tædia cum alumine liquido
 illinitur: cum vino verò & oleo colluta, den-
 tes ac gingiuas stabilis. Inpersa quoque, ca-
 pitis vulnèra glutinat. Fractis auribus nuda-
 tisque ossibus cum cochleæ carne peruncta
 medetur. Itémque purulentis auribus, nec
 non & inflammatis, cum meconio, castorio
 & glaucio. Ad varos autem, cum cassia &
 melle illinitur. Impetigines ex aceto deter-
 git: defluentes capillos cum ladano, vino &
 myrtino oleo firmat. Diurnas etiã de-
 fluxiones compefcit, si narium pinnae illi-
 natur. Oculorum vlcera complet, exterit-
 que albugines & ea quæ pupillis tenebras
 offundunt: quin & scabritias seu aspritudi-
 nes expolit. Fit & ex ea, quemadmodum è
 thure,

thure, fuligo, veluti postea ostendemus, ad eadem efficax.

De Bœotica myrrha. CAP. LXXVIII.

Bœotica verò myrrha ex arbore quadam in Bœotia nascente stillat, incisa radice. Eligitur quæ myrrham odoris suauitate representet. Calfaciendi, molliendi, diffundendique vi pollet. Vtiliter quoque suffimentis inseritur.

De Styrace. CAP. LXXIX.

STYRAX lacryma est arboris cuiusdam Scotonæ malo similis. Præfertur flauus ac pinguis, resinofus, albicantibus grumis, quam diutissimè in sua odoris gratia permanens, quæque dum mollitur subigiturve, melleam quandam humiditatem ex se remittit. Talis est Gabalites, itèmq; Pissidicus atque Cilicius. Deterior niger, friabilis ac furfurosus. Inuenitur & lacryma gummi similis, translucida, myrrhæ æmula: verùm hæc perpauca nascitur. Adulteratur porrò arboris ipsius scobe, quæ vermiculorum erosione facta fuerit, admisto melle ac iridis crassamento & quibusdam aliis. Nonnulli quoque ceram aut sebum aromatis imbutum ad Solem acerrimum vna cum styrace subigunt, & per colum latis foraminibus peruium in aquam frigidam quasi vermiculos effingentes exprimunt & vanundant.

E. iij.

Styracem hunc ideò Scolecitem, quasi vermiculatum, cognominant: atque imperiti tanquam sincerum admittunt, non attendentes ad insignem odoris vehementiam. Est enim admodum acris, qui fraudis expers est. Vim habet calfactoriam, emollientem & concoctoriam. Medetur tussi, deffillationibus, grauedinibus, raucitatibus & vocis interceptioni: vuluæ quoque præclusæ duritiæque laboranti conuenit. Cit menses potu apposituque, & alium leuiter molli, si exiguum cum resina terebinthina deglutatur. Vtiliter etiam malagmatis discutientibus & acopis admiscetur. Vritur autem, assatur torreturque: atque ex eo, quem admodum & è thure, fuligo colligitur: quæ quidem ad eadem ad quæ thuris fuligo, accommodatur. Styracium verò vnguentum quod ex eo in Syria concinnatur, calfacit ac potenter emollit: verùm capitis dolorem grauitatèque ac soporem conciliat.

De Bdello. CAP. LXXX.

BDELLIVM nonnulli madelcum, alij bolchum appellant. Lacryma est arboris Saracenicæ. Probaturn gustu amarum, translucidum, taurino glutini simile, pingue intima parte, & facillè mollescens, liquorum ac sordium expers, in suffitione vnguis odorati in modum odoratum. Est &

alterum sordidum ac nigrum, grandioribus glebis, in offas conuolutum, quod quidem ex India aduehitur. Defertur etiam à Petra oppido siccum, resinofum, subliuidum, sed facultate secundum. Adulteratur admixto gummi: verùm ita vitiatum non perinde gustui amaritudinem representat, neque usqueadè suffitionibus odoratum est. Vim porò obtinet calfaciendi, molliendi, discutiendi duritias, turgescencia guttura, & aquosas hernias, ieiuni saliuæ dilutum. Tum appositum, tum etiam suffitu vuluæ spiracula laxat, & partus humiditatemque omnem extrahit. Calculos potu comminuit, & urinas ducit. Tussientibus, & iis qui à virulentis bestiis demorsi fuerint, utiliter exhibetur. Valet quoque ad rupta, conuulsa, lateris dolorem & vagos ac discurrentes flatus. Inferitur & malagmatis que ad duritias & nodos neruorum conueniunt. Contusum verò subigitur, affuso vino aut aqua calida.

De Thure. CAP. LXXXI.

THVS in ea quidem Arabia gignitur, quæ Thurifera cognominatur. At primas tenet masculum stagonias appellatum, naturæ sponte rotundum. Tale autem minimè sectum est, candidumque visitur, & cum frangitur, intrinsecus pingue, cumque adoletur, statim ardet. Indicum verò, sub-

E. iiij.

fulvum est & liuido colore: sed rotundum etiam arte & industria factitatur. Nam in quadrangulares formas dissectum fictilibus tandiu versant atque volutant, donec formam rotundam contraxerit. Verum huiusmodi Thus tempore flavescit, atomumque ant syagrium appellatur. Secundum locum tenet orobium, quodque in Amelo nascitur. Id nonnulli copiscum nominant, & minus ac fulvius existit. Est & genus quoddam, cui amomate cognomen, quodque cetera candidum quidem est, at dum mollitur subigiturve, mastiches more digitis cedit. Adulteratur porro Thus omne, pinea resina & gummi artificiosè tractatum. Sed maleficium facilè deprehenditur. Siquidem incensum gummi flammam non concipit: resina in fumum vanescit: thus verò conflagrat. Eiusmodi præterea fraudem & odor ipse prodit. Calfaciendi astringendique vi pollet, nec non & ea exterendi quæ pupillis caliginem offundunt. Caua ulcera implet & ad cicatricem perducit. Cruenta vulnera glutinat: sanguinis eruptionem omnem cohibet, ac eam etiam ipsam quæ fit è meningibus. Cum lacte tritum & linamento exceptum, sedis ac reliquarum partium maligna ulcera mitigat. Myrmecia inter initia impetiginésque ex aceto & pice illitum tollit.

Quin

Quin & igni ambuſta vlcerâ perniônésque
 cum adipe ſuillo aut anſerino ſanat. Vlcerâ
 verò capitis manantia cum nitro affrictum
 percurat. Paronychiis cum melle, & contu-
 ſis auribus cum pice, medetur. Ad reliquos
 autem aurium dolores cum vino dulci vti-
 liter infunditur. Perunctum quoque cum
 Cimolia & roſaceo, mammis confert à par-
 tu inflammatis. Sic & arteriâ internorûmq;
 viſcerum medicamentis vtiliter ammiſce-
 tur, & ſanguinem expuentes potu iuuat.
 Verùm in ſecunda valetudine hauſtum, fu-
 rorem inducit, & largius cum vino potum,
 etiam interficit. *Cæterùm Thus in fictili*
mundo poſitum crematur grano ſuccëſum
de lucerna accenſo, donec exuratur: poſt
perfectam autem vſtionem, operculo quo-
dã integere oportet, vſquedum reſtingua-
tur ſic enim in cineres minimè redigitur.
 Nonnulli porrò ollulæ vas æneum cauum
 & in medio perforatum ſuperimponunt ad
 fuliginem excipiendam, veluti mox, cùm de
 thuris fuligine fiet mentio, demonſtrabi-
 mus. Alij in ollam crudam luto oblitam im-
 mittunt, vruntq; in fornace. Torretur quo-
 que candentibus carbonibus in fictili no-
 uo, dum non ampliùs bullet, aut pinguitu-
 dinem vaporémve vllum emittat. **Friatus**
 verò facile quod peruſtum eſt.

De Thuris cortice. CAP. LXXXII.

Cortex thuris præstat crassus, pinguis, odoratus, recens, lævis ac minimè scaber aut membranaceus. Adulteratur autem admixto strobilino aut pineo cortice. Sed & horum index est ignis. Siquidem reliqui cortices incensi, nequaquam conflagrant, sed citra odoris gratiam in fumum euanescent: thuris verò cortex ardet, & cum odoris fragrantia suffitur. Cæterùm & hic ipse thuris modo vritur. Vis autem ei eadem quæ thuri, verùm efficacior & magis astrictoria. Quare potus, sanguinem expuentibus accommodatior est: itèmq; alui vterive fluxione laborantibus, noduli vice subditus. Est & ad oculorum cicatrices, cauitatèsq; ac sordes, efficax. Torrefactus autem, scabris etiam lippitudinibus auxiliatur.

De Manna thuris. CAP. LXXXIII.

Manna thuris probatur candida, pura & granosa. Vim habet eandem quam thus, sed aliquantò remissiolem. Sunt qui admixtis resina pini cribrata & polline, aut etiam thuris confusi cortice, ipsam adulterent. Sed hæc quoque maleficia ignis arguit. Neque enim incensa æquè ac pari vigore aëris modo purum vaporem, sed fuliginosum & impurum emittet. Quin & odori grato permixta graucolentia comperietur.

De

De Thuris fuligine.

CAP. LXXXIII.

Thuris verò fuliginem sic facito: Thuris grana forcipicula singulatim apprehensa de lucerna accendito, & in nouam fictilem ollam concauam imponito. Deinde aëreo vase introrsum cauo ac in medio perforato diligentèrque deterſo obtegito. Tum ex altera eius parte, aut etiam vtrinque, lapillos quaternum digitorum altitudine subiicito, quò faciliùs introſpici queat, vtrum illa vrantur: & locus vt ſit, per quem grana alia ſupponas, priuſquam granum primum penitus reſtinctum fuerit. Hoc verò facies, donec ſat fuliginis collegiſſe videare. Aſſiduè tamen externas æramenti partes aqua frigida ex ſpongia vndique imbuito. Sic enim iſo non magnopetè calente, fuligo omnis firmiùs adhæreſcit: quæ alioqui ſua leuitate delapſa thuris cineri permiſcetur. Deraſa itaque prima fuligine, idem opus repetito, quoties viſum fuerit: ac cinerem quoque è cremato thure ſeorſim excipito. Cæterùm illa oculorum inflammationes leniendi vi pollet, fluxiones cohibet, vicera expurgat, caua explet, & carcinomata compeſcit.

De Fuliginis confectione.

CAP. LXXXV.

AD eundem modum è myrrha, resina & styrace, fuligo conficitur, quam ad eadem accommodant. Ex reliquis quoque lacrymis fuliginem similiter excipiro.

De Pinu.

CAP. LXXXVI.

PINVS vulgò nota arbor est. Eiusdem verò generis est, quæ picea dicitur: specie siquidem dütaxat hæc ab illa differt. Vtriusque cortex astringentior est: ad intertrigines tritus & inspersus confert, itémque ad superficialia vlcera & ambusta, cum argenti spuma & manna. Cerato myrteo exceptus, vlcera tenella cute præditorum ad cicatricem perducit: eadem illa serpentina cum atramento sutorio tritus cohibet. Suffitur partus & secundas eiicit: potu verò, aluum fistit & vrinas mouet. Quin & ipsarum folia trita & imposita inflammationes leniunt, & vulnera ab inflammatione vindicant. Ad læuorem autem trita & in aceto decocta, dentium dolores demulcent, si calida coluantur. Profunt & hepaticis folia, drachmæ vnus pondere ex aqua mulsæve pota. Eadem præstant strobili cortex foliæque epotata. Quinetiam tæda ex ipsis in tenues assulas concisa & in aceto cocta, dentium dolores mitigat, si qua parte dens dolet, decoctum id ore

ore contineatur. Ex ipsis etiam *spatha* fit, ad acoporum & pesslorum præparationes idonea. Quin & ex iis, dum cremantur, fuligo excipitur, ad librarij atramenti confectio- nem utilis: itemque ad medicamenta hone- standis palpebris dicata. Erosis quoque ocu- lorum angulis, glabris callosisque genis, & lacrymantibus oculis, opitulatur.

De Pityidisbus. CAP. LXXXVII.

Pityidum nomine picarum & pinorum fructus appellantur, qui in conis reperiun- tur. Vim habent astringentiam & aliquate- nus excafacientem. Tussi pectorisque vitiiis tum per se, tum etiam cum melle sumptæ, auxiliantur.

De Strobili. CAP. LXXXVIII.

Strobili si repurgati edantur, aut cum pas- so & cucumeris semine bibantur, urinas cient, & humorum acrimoniam hebetant, qui vesicam & renes infestant: sedant & ro- siones stomachi sumptæ cum portulacæ succo: nec non corporis infirmitatem robo- rant, corruptotumque humorum labem obtundunt. Toti autem strobili ab arbori- bus decerpti, ac recentes contusi & in passo decocti, ad vetustam tussim & tabitudinem conducunt, si ex eo liquore terni quotidie cyathi assumantur.

De Lentisco.

CAP. LXXXIX.

LENTISCVS nota arbor est, partibus sui omnibus astrictoria. Etenim ipse fructus, folium, ramorum & radice cortex, pares vires sortiuntur. Exprimitur & succus ex cortice, radice ac foliis, hunc in modum: Hæc simul in aqua sufficienter coquantur: quæ deinde, ubi à coctione refrigerata fuerit, abiectis foliis iterum coquitur, donec mellis habeat crassitudinem. Valet is, quæ pollet astringendi vi, ad sanguinis reiectiones, alui profuuvia & dysenterias, in potu: itemque contra sanguinis ex utero eruptiones, atque tum ipsius uteri, tum etiam sedis proidentias. In summa denique acacia & hypocistidis vice ipso uti licet. Eadem quoque præstat succus è tritis foliis expressus. Quin & eorum decoctum fotu cauæ explet, ossaque quæ nondum confervuerunt, obducto callo solidat, ex utero fluxiones sistit, nōmas arcet, vrinas ciet, ac dentes mobiles collatione firmat atque stabilis. Virentes autem furculi arundineorum dentiscalpiorum vice dentibus affricti, eos repurgant. Fit denique & ex ipso lentisci fructu astringens oleum, ad ea quæ astrictionem desiderant, accommodatum.

De

De Resina lentissima.

CAP. XC.

E lentisco quoque resina nascitur, lentiscina cognominata, & à nonnullis mastichè dicta. Pota sanguinis reiectioni & veteri tussi vtiliter adhibetur. Stomacho quoque est vtilis, ructumque mouet. Additur etiam in dentifricia & faciei illitus: quippe quæ nitorem cuti conciliet. Quin & pilos oculorum fluentes glutinat & cohibet: commaducata oris halitum commendat, gingiuasque contrahit. Præstantissima portò & copiosissima in insula Chio prouenit. Præfertur pellucida, ceræ Tyrrenicæ candore similis, crassior, arida, friabilis & odorata: viridis autem minùs probatur. Adulteratur verò admistis thure ac resina strobilina.

De Terebintho. CAP. XCI.

TEREBINTHVS cognita arbor est: cuius folia, fructus & cortex, qua pollent astringendi vi, ad eadem ad quæ etiam lentiscus, conueniunt, simili parata modo sumptaque. Eius fructus esculentus est, at stomacho noxius: vinam verò ciet & exalfacit. Est & ad excitandam venerem aptissimus: ex vino verò potus, contra phalangiorum morsus prodest. Resina eius ex Arabia Petræa conuehitur. Prouenit tamen etiam in Iudæa, Syria, Cypro, Africa & Cycladibus.

insulis. Præfertur autem magis perlucida, candida, vitreo colore & in cæruleum vergente, odorata ac terebinthum olens. Resinas porro omnes antecedit terebinthina: proxima huic lentiscina: deinde pinea & abiegna. Post has numerantur, ea quam ferunt picea, & strobilina. Vis autem resinae cuius molliendi, calfaciendi, discutiendi dissipandive & expurgandi. Tussi ac tibi conueniunt in eclegmate per se aut ex melle: quæque ex pectore educi oportet, expurgat. Urinam quoque mouet, cruda cõcoquunt, & ventrem emolliunt: ad agglutinandos palpebrarum pilos conferunt: itémque ad lepras cum ærugine, futorio atramento ac nitro. Ad aures denique sanie manantes cum melle & oleo, necnon ad genitalium pruritum sunt vtilis. Emplastris quoque, malagmatis & acopis admiscentur: quin & per se illita aut imposita, laterum doloribus auxilio sunt.

De Resinis alijs. CAP. XCII.

Manat & resina liquida tum è pinu, tum & è picea. Hæ ex Gallia & Hetruria conuehuntur. *Quin* & olim è Colophone asportabatur: quæ inde Colophonix cognomen sibi vendicauit. Itémque ex Gallia subalpina, quam incolæ nomine vernaculo laricem appellant. Ea in linctu & per se ad veterem

terem rullim præclarè facit. Ipsa quoque inter se colore differunt: siquidem candida quædam est, alia oleosa, alia denique mellis similitudinem habet, vti larigna. Prouenit & è cupresso resina liquida, quæ quidem ad eadem omnia est efficax. Ex siccis autem resinis alia est strobilina, alia abiegna, alia quam fundit picea, alia denique pinea. Eli- gito omnium maximè odoratam, perluci- dam, non valde aridam neque humentem, sed ceræ similem, atque friabilem. In co- gere præstant pinea & abiegna: odorata e- nim sunt, atque thus odore imitantur. Præ- stantiores ex Pityusa insula, quæ secundum Hispaniam sita est, deferuntur. Quæ verò ex picea, strobilo & cupresso manarunt, in- feriores sunt, neque tantis atque illè viribus pollent. Veruntamen eorundem gratia, quorum & illa, vsurpari solent. Lentiscina verò, terebinthinæ proportionè respondet.

De Vrenda resina modo, eiusdemque fulgure.

CAP. XCIII.

Vritur resina omnis liquida in vase qua- druplæ capacitatis ad liquoris infundendi quantitatem. Congium enim resinæ, duos autem aquæ pluuiæ congios in ahenum im- mitti oportet, & ad prunas lento igne coqui assiduè mouendo, dum odor penitus abo-

F. j.

leatur, friabilis & arida reddatur, ac digitis minimè cedat. Tandem vbi refrixit, in fictile vas aconitum, hoc est, minimè picatum, reconditur: fitque hoc modo candoris eximij. Attamen refinam omnem eliquatam priùs excolari oportet, quò sordidi quicquid est secernatur. Vruntur quoque sine aqua super carbonibus, leuiter primùm: deinde vbi spissari cœperint, vehementiùs: sicque multis subiectis carbonibus ad dies tres totidémque noctes citra intermissione discoqui oportet, vsque dum priùs memoratas notas sibi ascuerint. Mox, vti dictum est, reponito. Attamen siccas tota die decoxisse suffecerit, atque ita reponere. Vtq; porro magnoperè conducunt ad odorata malagmata & acopa, necnon & ad vnguenta coloranda. E refina quoque, perinde atque de thure dictum est, fuligo excipitur: quæ ad honestandis palpebris dicata medicamenta, ad circumrosos oculorum angulos, humore superfluo madentes palpebras, & lacrymantes oculos profunt. Ex hac eadem fit etiam atramentum, quo scribimus.

De Pice liquida.

CAP. XCIIII.

PIX liquida, quam nonnulli conum appellant, è pinguiissimis piceæ pinique lignis colligitur. Probatur splendida, læuis ac sincera.

sincera. Facit autem ad lethalia medicamen-
ta, phthificos, purulenta excreantes, tussiles,
anhelationes & humores intra pectus con-
tentos ægrè excreabiles, si cyathi mensura
cum melle delingatur. Peruncta valet ad
tonsillarum ac vix inflammationes & an-
ginas, itémque ad aures purulentas cum ro-
laceo, necnon & ad serpentium morsus cum
trito sale adhibita. Pari verò ceræ admista,
scabros vngues detrahit: vulvæ tubercula
sedisque duritias diseutit. Cum farina hor-
deacea vrinæque pueri decocta, strumas cir-
cumquaque rumpit. Cum sulphure, pinco
cortice aut furfuribus illita, quæ serpunt vl-
cera cohibet. Mannæ thuris ac cerato per-
mista, sinuosa vlcera agglutinat: pedum se-
disque rhagadibus commodè illinitur: vl-
cera replet, & cum melle repurgat. Quin &
cum vva passâ & melle carbunculos putre-
scentiæque vlcera emarginat. Septicis quo-
que seu erodentibus emplastris vtiliter im-
miscetur.

De Picino oleo. CAP. XCV.

E Pice fit Picinum oleum, separato quod
in ea aquosum est, quòdque eidem veluti
serum lacti supernatat. Excipitur porrò in-
terea dum pix coquitur, expansis supra eam
mundis velleribus: quæ postquam halitu ex
ca sublato permaduerint, in vas aliquod ex-

F. ij.

primuntur. Iteratur illud, tantisper dum pix
 ea coquitur. Ad eadem ad quæ pix liquida
 est efficax. Cum hordeacea etiamnum fari-
 na alopeciiis adhibita, capillos restituit.
 Idipsum quoque præstat pix liquida: quæ
 præterea iumentorum ulcera scabiemque
 illita emendat.

De Picis liquida Fuligine.

CAP. XCVI.

Fit & è liquida pice Fuligo hunc in mo-
 dum: In lucernam nouam ellychnio instru-
 ctam picis nonnihil indito: illud accendito,
 ac fictili vase nouo in clibani speciem con-
 formato, supernè quidem rotundo & angu-
 sto, infernè verò, vti clibani solent esse, per-
 forato, lucernam operito & ardere finito:
 consumptoque priore liquore nouum in-
 fundito, donec sat fuliginis collegeris, atque
 tum vitior. Vim habet acrem & astricto-
 riam. Ea verò vtendum ad pigmenta quibus
 palpebræ honestantur, & ad circumlitiones:
 item vbi superfluo humore madentibus at-
 que adeo glabris genis pilos restitui oportet.
 Denique ad imbecilles, lacrymosos ampli-
 usque exulceratos oculos est utilis.

De Picis spissa siue arida.

CAP. XCVII.

Pix sicca è liquida decocta fit. A nonnullis
 ea palimpissa, quasi pix iterum cocta, nomi-
 atur.

natur. In hoc genere quædam est visci modo lentescens, boscas cognominata: altera sicca. Probatur pura, pinguis, odorata & subrutila ac resinosa. Talis Lycia & Brutia: quæ quidem vtranque picis simul & resinæ naturam fortiuntur. Calfactoriam vim habet, mollit, pus mouet, tubercula panôsque discutit, vlcera replet, ac vtiliter vulnerariis medicamentis permiscetur.

De Zopiffa. CAP. XCVIII.

Zopiffam sunt qui nominent nauibus derafam cum cera resinam, quam nonnulli apochyma appellant. Ea dissipandi vim habet, quoniam aqua marina macerata sit. Alij pineam resinam eo nomine vocauerunt.

De Bitumine. CAP. XCIX.

BITUMEN Iudaicum cæteris præstat. Probatur purpuræ modo splendens, odoris intensi ac ponderosum. Nigrum autem ac sordidum, damnatur: admixta siquidem pice adulteratur. Nascitur in Phœnice, Sidone, Babylone & Zacyntho. Gignitur & in Agrigentino Siciliae agro liquidum, fontibus supernatans, quo ad lucernarum lumina olei vice vtuntur, quodque Siculum oleum falso appellant: nanque liquidi bituminis genus esse constat.

De Pissasphalto. CAP. C.

Gignitur in Apollonia, Epidamno vicina.

F. B.

quæ Pissasphaltos appellatur. Ea è montibus Cerauniis estuantis fluminis impetu deuoluitur, & in litus expuitur: illic in glebas coacta mistam bitumini picem redolet.

De Naphtha. CAP. CI.

Naphtha quoque vocatur bituminis Babylonij colamen colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vim obtinet ignis rapacem, adeò vt etiam è longinquo illum concipiat. Ad suffusiones oculorum & albugines est efficax. Porro bitumen omne vim habet inflammationes arcendi, glutinandi, discutiendi atque etiam molliendi, ad vuluë strangulationes & procidentias efficacem, seu appositum, seu olfactum, seu etiam suffumigatum. Quin & comitiali morbo laborantes, veluti gagates lapis, suffitu prodit. Cum vino & castorio potum menses elicit. Tussi veteri, anhelationi spirandique difficultati auxilio est: serpentium quoque moribus, atque coxendicum laterisque doloribus medetur. Celiacis etiam catapotij instar deglutiedum exhibetur: & grumos sanguinis soluit, cum aceto potum. Dysentericis itidem cum prislana liquatum infunditur, distillationibus suffitione medetur, dentium dolores circumlitum mitigat. Ceterum quod siccum est, specillo impositum calfactumque pilos agglutinat. Cum hordeacea

deacea autem farina, cera ac nitro adhibi-
tum, podagricos, arthriticos atque lethar-
gicos iuuat. At verò Pissasphaltos eadem
quæ pix & bitumen, si ambo hæc fuerint
permixta, potest.

De Cupresso. CAP. CII.

CUPRESSVS astringit & refrigerat. E-
ius folia ex passo & myrrha pauca epo-
ta, vesicæ fluxione tentatæ ac urinæ difficul-
tatibus auxiliantur. Pilulæ autem contusæ
& ex vino bibitæ, ad sanguinis reiectionem,
dysenteriam, alui fluxionem, orthopnœam
atque tussim, conueniunt. Quin & earum
decoctum, idem præstat. Cum fico tusæ, du-
ritias etiam emolliunt, nariumque polypis
medentur. Ex aceto etiamnum decoctæ &
cum lupinis tritæ, scabros vngues detra-
hunt: ramices quoque intestinorum adhi-
bitæ reprimunt. Folia iisdem pollent viri-
bus. Sed & pilulæ cum arboris coma suffitæ,
culices fugare existimantur. Folia verò trita
& imposita, vulnera glutinant, sanguiném-
que supprimunt: cum aceto etiam trita, ca-
pillos tingunt. Porrò tum per se, tum etiam
cum polenta illinuntur ad erysipelata, her-
petas, carbunculos & oculorum inflamma-
tiones. Cerato verò mista & admota, ven-
triculum roborant.

F. iiij.

De Iunipero. CAP. CIII.

IVNIPERVS quædam maior est, minor altera. Vtraque acris est, extenuat, urinas ciet, exalfacit, accensaque serpentes fugat. Vnius fructus nucis Ponticæ magnitudine reperitur: alterius verò, fabam æquat, at rotundus est, odoratus, dulcis in mandendo ac subamarus, at keuthis, id est, iuniperi bacca, dictus. Moderatè calfacit & astringit, stomacho utilis. Potus, ad pectoris vitia, tusses, inflationes, tormina virulentarumque bestiarum venena, confert. Urinas quoq; ciet: vnde & conuulsis, & ruptis, vuluæque strangulati subuenit.

De Sabina. CAP. CIIII.

SABINAM nonnulli barathrum appellant: cuius duo sunt genera. Vnum foliis quidem est cupressò simile, at spinosius, graueolens, acré ac feruentis naturæ. Curta est arbor, ac sese magis in latitudinem fundit: foliis quidam ad suffitus vtuntur. Alterum genus est folio tamarici simile. Vtriusque folia nomas compescunt, & phlegmonas adhibita mitigant: nigritias & sordes cum melle inducta repurgant, carbunculòsque circumquaque rumpunt. Cum vino autem pota, sanguinem per urinas educunt & partus expellunt: id ipsum tum appositum, tum etiam suffitu præstant. Calfactoriis etiam viuentis,

guentis, ac priuatim gleucino, immiscen-
tur.

De Cedro. CAP. CV.

CEDRVS arbor magna est, ex qua cedria
dicta colligitur. Fructum profert uti eu-
pressus, at multo grandiore. Dicitur & al-
tera cedrus, eaque parua, spinosa iuniperi
modo, fructum ferens myrti baccarum ma-
gnitudine, rotundum. Cedria vero laudatissi-
ma est, crassa, perlucida, grauis odoris: qua
dum effunditur, in guttas coit, minimèque
diffunditur. Vim ea obtinet viuentium
quidem corporum corruptricem, defuncto-
rum vero cōseruatricem: qua ex causa qui-
dam mortui vitam appellauerunt. Vestes
quoque & pelles corrumpit, eò quòd vehe-
mentius calfaciat & siccet. Oculariis porro
medicamentis accommodatur: quippe qua
inuncta oculis claritatem conciliet, eorun-
dèmq; albugines ac cicatrices detergeat.
Cum aceto instillata, vermes aurium necat:
& cum hyssoi decocto infusa, sonitus sibi-
lòsque sedat. Eroforum dentium cauis in-
dita, eos quidem frangit, at dolores leuat: i-
dem quoque facit, si ex aceto colluatur. Ge-
nitali ante coitum circumlita, conceptione
impedit. Anginosi quoque ea perunguntur:
quin & tonsillarum inflammationibus au-
xilium est. Pediculos ac lendes illitu enecat:

cerastæ moribus cum sale adhibita subuenit. Contra hausta leporis marini venena in passo sumpta auxiliatur. Iuuat & elephanticos. Linctu aut perunctione pulmonis vlcera purgat: &, si cyathi mensura sorbeatur, per sanat. Tum vermes alios, tum & ascariidas infusa necat, & partus extrahit. Fit & ex ea oleum quod à cedria separatur, velleribus interea dum coquitur supra eam expansis, vt de pice dictum est: ad eadem omnia, ad quæ cedria vtile. Priuatim tamen oleum viriliter perunctum, scabiem quadrupedum, canum boumque per sanat: iis inhærentes ricinos admotum enecat, & vlcera ex tonsura oborta ad cicatricem perducit. Fuligo ipsius quo modo è pice colligenda, iisdem quibus illa viribus prædita. Cedrides porro cedri fructus appellantur. Calfactoriam vim habent & stomacho aduersantur: tussi verò, conuulsis, ruptis & stranguriæ, auxiliantur. Ex trito pipere poti, menstrua ciunt, & contra haustum leporem marinum in vino sumuntur. Fugantur & serpentes, iis peruncto corpore ex cerui adipe aut medulla: denique in antidota quoque adduntur.

De Lauro. CAP. CVI.

LAURVS quædam est tenui folio, altera latiore. Vtraque ex calfactoriam emollientemque naturam habet. Itaque decoctum

ctum ex his, in fessu vuluæ ac vesicæ vitiis conuenit. Virentia folia aliquantulum astringunt: trita & illita, vesparum apumque ictibus opitulantur. Eadem adhibita cum polenta & pane, ad inflammationem quamlibet leniendam valent. Pota verò, stomachum grauant & vomitiones mouent. Porò lauri bacca magis quàm folia calfaciunt. Proinde in eclegmate tritæ cum melle aut passo, profunt tabi, orthopnoæ ac thoracis rheumatismis. Contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, & vitiligines emaculant. Expressus ex iis succus aurium doloribus auditusque grauitati auxiliatur, cum vino vetere & rosaceo instillatus. Inseritur & acopis & vnguentis, tum calfaciendi, tum etiam discutiendi vi præditis. Cæterùm cortex radicis calculos rumpit, partus necat, & hepaticis prodest, tribus obolis in vino odorato potus.

De Platano. CAP. CVII.

TENERRIMA Platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones sistunt, ac tum œdemata tum phlegmonas leuant. Cortex in aceto coctus, ad dentium dolores colluitur. Pilulæ verò virides in vino potæ, serpentium moribus auxiliantur: exceptæ autem adipe, igni ambusta sanant. Cæterùm foliorum pilularumque

lanugo [in aures & oculos] illapſa auditum viſumque labefactat.

De Fraxino. CAP. CVIII.

FRAXINVS arbor nota eſt: cuius folio- rum ſuccus & ea ipſa tum in vino pota, tum etiam impoſita, viperarum morſibus opitulatur. Cortex uſtus & ex aqua illitus, lepras remouet. Ligni ramenta pota; lethalia perhibentur.

De Populo alba. CAP. CIX.

POPULI alba cortex vncia vnus pon- dere potus, iſchiadicis & ſtranguriae prodeſt. Traditur & conceptum adimere, ſi cum mulino rene bibatur. Sed & folia poſt purgationes cum vino pota, idem praſtare dicuntur. Tepidus quoque foliorum ſuccus aurium doloribus vtiliter inſtillatur. Pilulae verò, quae primo foliorum germinatu erum punt, trita & cum melle illita, oculorum hebetudini medentur. Nec deſunt qui memoriae prodiderint, tum albae tum etiam nigrae populi corticem in tenuia fruſta concitum, ac ſtercoratis areolis ſparſum & quaſi fatum, quauis anni tempeſtate fungos edules proferre.

De Macere. CAP. CX.

MACER cortex eſt è Barbaria aduehi ſolitus, ſubſtaeus, craſſus & guſtu per quam aſtringens. Bibitur is ad cruentas ex- creationes,

creationes, dysenterias & alui fluxiones.

Le Vltimo. CAP. CXI.

VLMI & folia & rami & ipse cortex astringendi vim habent. Folia trita ex aceto, ad lepram efficaciter illinuntur, & vulnera glutinant: multò verò magis cortex, si falcia loco circumuoluatur: est enim lori in modum flexilis. Crassior autem cortex in vino aut aqua frigida vnciæ pondere potus, pituitam educit. **Quin** & decoctum foliorum aut corticis radicūmve, ossibus fractis si fofus gratia perfundatur, ea celeritùs obducto callo solidat. **Humor** autem qui in folliculis prima germinis eruptione reperitur, faciei illitus, cuti nitorem inducit. Ille idem dum exiccatur, in animalcula culicibus similia resoluitur. Cæterùm recentia folia ad opsonia olerum more vsurpantur.

De lignorum Carie. CAP. CXII.

Quæ verò caries ex veteribus lignis & caudicibus veluti farina colligitur, imposita vlceribus, ea repurgat & ad cicatricem perducit. Eadem serpentina cohibet, cum pari aniso & vino subacta, itidémque trita, linteis indita & inspersa.

De Populo nigra. CAP. CXIII.

POPVLI nigra folia ex aceto imposita, podagricis doloribus auxiliantur: quæ

verò ex ea manat resina, malagmatis am-
mifcetur. Semen ex aceto porum, comitia-
libus vtile. Fertur populorum lacryma quæ
fecundùm Padum amnem destillat concre-
fcere, fieriq; succinum, quod electrum vul-
go Græcorum, nonnullis chryfophorum,
appellatur. Id attritu iucundum odorem
spirat, & colore aurum æmulatur. Tritum
potùmque, stomachi aluique fluxiones
fistit.

De Arundine. CAP. CXIIII.

IN Arundinum genere quædam nastos, id
est, plena solidave, appellatur: ex qua sa-
gittæ factitari solent: altera fœmina, ex qua
tibiis ligulæ conficiuntur. Alia syringias,
hoc est, fistulosa, multa carne prædita, geni-
culis densior, ad librorum scriptiorem ac-
commodata. Alia denique crassa & conca-
ua, circum amnes nascens, quæ etiam donax
& à quibusdam Cypria vocatur. Est & alia
phragmites, quasi sepimentis idonea, gra-
cilior, candicans, vulgo nota. Cuius radix
contrita, ac tum per se, tum cum bulbis im-
posita, spicula aculeosque corpore extrahit.
Ex aceto verò, luxata dolorisque lumbo-
rum demulcet. Virentia porrò folia tusa &
imposita, tum erysipelatis, tum aliis inflam-
mationibus medentur. Cortex vltus & ex a-
ceto illitus, alopecias emendat. Cæterùm
paniculæ

paniculæ flos, si aures intrauerit, exurdat. Eadem quoque præstare valet quæ Cypria arundo dicitur.

De Papyro. CAP. CXV.

PAPYRVS nulli non cognita, ex qua charta paratur. Præcipuæ verò est in Medicina vtilitatis ad laxanda fistularum orificia, si præparata fuerit: hoc est, liquore quopiam macerata, lino fuerit obuoluta, vsque dum inaruerit. Ita enim coarctata si immittatur, humore completur, ac intumescendo fistulas aperit. Habet autem radix alimenti non nihil: quod fit vt eam commendantur Ægyptij succum exugant, commansum reliquum expuant. Ipsi quoque radicibus iidem pro ligno vtuntur. At vsta papyrus dum in cinerem redacta fuerit, depascentia vlcera cum omnium partium, tum oris maximè cohibet. Verùm id melius combusta charta præstat.

De Myrica seu tamarice.

CAP. CXVI.

MYRICA nota arbor est, apud paludes ac resides stagnantesve aquas nascens, fructumque veluti florem ferens compagemuscosum. Gignitur & in Ægypto Syriâque satiuâ quædam, cætera syluestri similis: at fructum ferens gallæ proximum, gustu inæqualiter astringentem, quique vice

gallæ ad oris oculorúmque medicamenta accommodatur. Datur & ad sanguinis excreationes in potu: celiacis quoque & feminis vulvæ profluuiio laborantibus, necnon & contra morbum regium, phalangiorúmque morsus. Impositus etiam œdemata inhibet. Cortex verò eadem quæ fructus præstat. At foliorum decoctum in vino potum lienem lquat, & ore collutum ad dentium dolores salutare est. Quin & in essu mulieribus vulvæ fluxioni opportunis auxiliatur: iis quoque qui pediculos lendelq; gignunt, affutum prodest. Sed & ligni cinis appositus, fluxionem ex vtero sistit. Sunt & qui è caudice calices parent, quibus poculorum vice splenetici vtantur, ceu datus in eiusmodi vasis potus lieni conferat.

De Erica. CAP. CXVII.

ERICÆ fruticosa est arbor, myricæ similis, at longè minor: cuius flore dum vtantur apes, minimè probatū mel efficiunt. Huius tam flos quàm coma serpentium moribus illitu medetur.

De Acacalide. CAP. CXVIII.

ACACALIS, fructus est nascentis in Ægypto fruticis, myricæ fructui quadantenus similis: cuius dilutum ad collyria additur, quæ visus claritati conueniunt.

De

De Rhamno. CAP. CXX.

RHAMNVS frutex est circa sepēs nascens, virgas gerens erectas, spināsque oxyacanthæ modo aculeatas: foliis paruis, oblongis, suppinguibus ac mollibus. Præter hanc altera est candidior: itémque tertia, nigrioribus latioribusque foliis & quadantenus rubentibus, virgultis quinos ferè cubitos longis: spinosioribus quidem, at minùs firmos rigidòsve, minùsque acutos aculeos habentibus. Fructus est latus, candidus, tenuis, folliculi propè figura, verticillo similis. Omnium folia erysipelatis & herpetibus efficaciter illinuntur. Feruntur & huius rami ianuis fenestrisve appositi, veneficorum maleficia depellere.

De Halimo. CAP. CXX.

HALIMVS frutex est circa sepimenta nascens, similis rhamno, subalbidus, sine spinis, foliis oleæ proximis, sed latioribus ac mollioribus. Nascitur in maritimis [locis præruptis] ac sepibus. Eius folia ciborum gratia olerum modo decoquuntur. Radix verò drachmæ pondere in aqua mulsa pota, conuulsa, rupta torminâque mitigat, & lactis vbertatem præstat.

De Paluro. CAP. CXXI.

PALIVRVS frutex est vulgò notus, aculeatus, solidus, cuius semen pingue & li-

G. j.

ni feminis æmulum reperitur: quod quidem potum, tussi opitulatur, vesicæ calculos comminuit & serpentium moribus aduersatur. Folia & radix astrictoriam vim habet: eorúmque decoctum potum aluum sistit, urinas trahit, & contra venena venenatorúmque morsus auxiliatur. Radix verò trita & imposita, recentia quæuis tubercula & ædemata discutit.

De Acuta spina. CAP. CXXII.

OXYACANTHA, quam pyrinam nonnulli, alij pytyanthen vocant, arbor est pyraastro similis, at minor & valde spinosa. Fructum profert myrti baccis assimilem, plenum, rubrum, fragilem, nucleo intus praditum: radicem multifidam & profundam. Huius fructus tum potus, tum in cibo sumptus, alui profluuium fluxúmque muliebrem sistit. Radix trita & illita, infixæ corpori spicula & aculeos extrahit. Perhibetur & radix abortus facere posse, si ter ea venter leniter feriat aut perungatur.

De Cynosbato. CAP. CXXIII.

RVBVM canis alij oxyacantham appellant. Frutex est rubo longè maior, ad arboris magnitudinem accedens. Folia fert multò latiora quàm myrtus, robustos verò circa virgulta aculeos, florem candidum, fructum oblongum, oliuæ nucleo similem:
qui

qui quidē dū maturefcit, fuluus: intus verò lanuginofus confpicitur. Fructus arefactus exempta interiore lanugine (eft enim arteria noxia) tūm in vino feruefactus & potus, alium fiftit.

De Cypro. CAP. CXXIII.

CYPRVS arbor eft foliis circum virgulta olea fimilibus, fed latioribus, mollioribus & viridioribus: floribus candidis, mucofis, odoratis: femine nigro, sambuci fructui fimili. Optima nafcitur in Afcalone & Canopo. Folia aſtrictoriam vim habent: quare oris vlceribus commanducata medentur, & illita tum feruidis aliis inflammationibus, tum etiam carbunculis profunt. Eorundem decoctum igni ambuftis affunditur. Rufant & capillos trita & illita folia, quæ in ſtruthij ſucco maduerint. Flos ex acetato tritus & frōti inductus, capitis dolores fedat. Cæterum quod ex eo præparatur cyprinum vnguentum, odoratum eft, ac vim aſciſcit excaſiendi molliendique neruos: ſiquidem feruenti natura prædicorum medicamentorum miſturam recipit.

De Phillyrea. CAP. CXXV.

PHILLYREA arbor eft cypri magnitudinem æquans, foliis oleaceis, fed latioribus & nigrioribus, fructu lentifci, nigro, ſubdulci & quaſi racemato. Locis alperis.

G. ij.

nascitur. Huius folia perinde ac oleastri astringunt, proptereaque ad ea faciunt quæ astrictionem desiderant, maximèque ad oris vlcera, tum commanducata, tum etiam si decocto ea colluantur. Quin & potum decoctum urinas mensèsq̃ ciet.

De Cisto. CAP. CXXVI.

CISTVS, quem nonnulli cistharon aut cissaron vocant, frutex est petrosus locis nascens, multos emittens ramulos, foliosus, improcerus, folijs rotundis, nigris, hirsutis. Flores masculo, veluti mali punicæ: fœminæ, albi. Vim habet astrictoriam: ideoque flores triti & ex vino austero bis die poti, dysenteriis conferunt: ipsi verò per se illiti, nomas cohibent, & cum cerato igni ambustis ac vetustis vlceribus medentur.

De Hypocisthede. CAP. CXXVII.

Cisti radicibus adnascitur quiddam mali Punicæ cytino simile, quod hypocisthis dicitur: à nonnullis verò robethrum aut cytinus appellatur. Eius pars fulua, altera virès, quædam etiam candida cernitur. Ex ea succus acaciæ modo exprimitur. Aliqui tamen ipsam arefactam contusamque macerant & decoquunt, reliquaque vt in Lycio præstant. Vires habet acaciæ: verùm aliquantò magis atringit & exiccat. Prodest cœliacis, dysentericis, & sanguinem excreantibus, imò & fluxui

fluxui muliebri, tum pota, tum etiam infusa.

De Ladano. CAP. CXXVIII.

Est & alterum cisti genus, Ledum à nonnullis appellatum, frutex eodem quo cistus modo nascens, sed longioribus foliis ac nigrioribus, quæ verno tempore quiddam pingue contrahunt. Huius foliorum vis astringens, eosdem quos cistus effectus præbet. Fit autem ex eo quod ladanum appellatur. Si quidem cum cisti folia depalcuntur capræ hircique, pinguitudinem conspicuè barbis & femoribus, quoniam viscosa sit, adhærentem excipiunt contrahuntve: quæ depexa colatur, & in offas efformata reponitur. Alij attractis per frutices funiculis, in hærentem iis pinguitudinem deradunt & in offas cogunt. Maximè verò probatur odoratum, subviride, facillè mollescens, pingue, arenæ squalorisve expers ac resinolum. Tale autem est, quod in Cypro gignitur. Arabicum verò Lybicumque, vilius est. Natura ei astringendi, calfaciendi, molliendi & vasorum oscula referandi. Vino, myrrhæ & oleo myrteo admixtum, fluentem capillum cohibet: cicatricibus decorem facit, cum vino illitum: aurium doloribus cum hydromelite aut rosaceo infusum medetur. Suffumigatur & ad secundas eiiciendas: pessis

G. iij.

immistum, vuluæ duritias sanat: denique in medicamenta sedandis doloribus ac tussi dicata, itémque malagmata, vtiliter inseritur. Aluum quoque sistit cum vino vetere potum, ac vrinæ præterea ciendæ accommodatum est.

De Ebena. CAP. CXXXIX.

EBENVS optima censetur Æthiopica, nigra, venarum pectinúmve expers, cornu elaborato læuore similis, quæque fracta densa apparet, mordet autem gustu ac leniter astringit. Prunis imposta, cum odore iucundo & citra fumum vritur. Recens verò igni admota, ob pinguitudinem accenditur, & ad cotem trita, subfulua redditur. Est & altera Indica, intercurrentibus lineis prædita, candidis & fuluis, itémque maculis frequentibus: cæterùm prior bonitate antecedit. Nonnulli porrò mori aut acanthi ligna, quòd consimilia sint, pro ebena vendunt. Ex eo autem internoscentur, quòd fungosa sint, & in assulas ad purpuram vergentes resoluantur, nihil mordacitatis in gustu, nec suavis odoris in suffitu præ se ferentia. Vim habet ebenus ea exterendi quæ pupillis caliginem offundunt: pollet & ad veteres fluxiones ac pustulas. Quòd si quis facta ex ea coticula vtatur ad terèda collyria, efficacius medebitur. Ad oculorum medicamenta efficac

ficax quoque redditur, si scobes ramentave in vino Chio per diem ac noctē macerata, diligentérque ad læuorem contrita, in collyria digerantur. Nonnulli ipsa prius trita cribro cernunt, ac deinde reliqua eo modo peragunt. Quidam pro vino aqua vtuntur. Vritur etiam in fictili nouo, donec in carbones redigatur: lauaturque plumbi vsti modo: itaque preparatum aridis scabrisque lippitudinibus conducit.

De Rosa. CAP. CXXX.

ROSA refrigerat & astringit: sed sicca magis astringit. Succum autem è rosis recentibus exprimi oportet, relectis nimirum prius forfice vnguibus (sic appellantur candidæ foliorum partes) ita vt reliquum in pila prematur teraturque: inde verò expressus succus in umbra locari debet, dum spissescat, & ita ad oculorum circumlitiones recondi. Siccantur etiamnum folia in umbra, continuo tamen versata, ne situm mucoremve contrahant. Siccarum verò rosarum in vino coctarum expressus liquor facit ad dolorem capitis, oculorum, aurium, gingiuarum, sedis, recti intestini ac vuluæ, siue illitus, siue etiam affusus. Eadem citra expressionem contusæ, moxque impositæ, hypochondriorum inflammationibus, stomachi ex humiditate nimia solutionibus,

G. iiij.

& erysipelatis cōferunt: in idem siccis ac tritis femina asperguntur: denique compositionibus quas antheras vocant, & vulnerariis antidotis immiscentur: vruntur & in calliblephara. Porrò flos qui in mediis rosis reperitur, aridus gingiuarum fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita verò pota, fluentem aluum & cruentas reiectiones fiunt.

De Rosæ pastillis. CAP. CXXXI.

Pastilli quos rhodidas vocant, hac arte præparantur: Rosarum viridium, quæ nullo antè humore madefactæ extabescere cœperint, drachmæ xl. Indicæ nardi drachmæ x. myrrhæ drachmæ vj. trite digeruntur in pastillos ponderis ternum obolorum: qui quidem in umbra siccati vase fictili non picato ac probè vndique obturato, reponuntur. Sunt qui costi drachmas ij. adiciant, & Iridis Illyricæ tantundem, vinum etiam Chium cum melle ammiscentes. Mulieribus monilium vice collo circumdati, vsui sunt ad retundendam sudoris graueolentiã. Iisdem etiam tritis vtuntur ad diaspasmata, quæ ad sudores coercendos corpori asperguntur, itémque ad illitiones à balneo: & postquam inauerint corpori, frigida abluuntur.

De

De Lycio.

CAP. CXXXII.

LYCIUM, quod aliqui pyxacantham vocant, arbor est spinosa, virgis trium cubitorum, aut etiam longioribus: circa quas folia sunt buxo similia, densa. Fructum habet piperis instar nigrum, amarum, densum, leuem: corticem verò, pallidum, Lycio diluto similem, & radices numerosas, obliquas, lignosas. Nascitur plurimum in Cappadocia, Lycia, pluribusque aliis locis. Aspera loca amat. Succus elicitor radicibus cum fructu ipso tuis, & per dies multos maceratis, deindeque coctis: ac tùm ligna quidem abiciuntur, liquor verò iterum coquitur, donec mellis crassitudo fiat. Adulteratur amurca inter coquendum admixta, aut absinthij succo, aut felle bubulo. Quod porro spumosum innatat inter coquendum eximito, & ad oculorum medicamenta reponito: reliquo ad alia vitior. Simili modo & è fructu expresso & insolato succus elicitor. Optimum est Lycium, quod igni accenditur, quòdque dum restinguitur, rubentem spumam edit, extrinsecus nigrum, intus verò cum dissecueris fuluum, minime visum, cum amaritudine astringens, colore croceo: quale est Indicum, reliquo præstantius atque efficacius. Vim habet astrictoriam: quæ pupillis caliginem offundunt ex-

terit, palpebrarum scabiem, pruritus veteresque fluxiones sanat. Facit & illitum ad aures purulentas, tonsillas, gingivas exulceratas, labiorum fissuras, sedis rimas & attritus. Cœliacis & dysentericis tum potum, tum etiam infusum conuenit. Datur & sanguinem excreantibus atque tussientibus ex aqua: itémque à rabioso cane demorsis, catapotij instar, deuoratum aut ex aqua bibitum: flauos facit capillos: reduiis, herpetibus putrescentibusque vlceribus medetur: fluxum muliebrem appositum sistit, & à rabiosis animalibus demorsis, seu in lacte bibitum, seu catapotij vice assumptum, auxiliatur. Fertur & Lycium Indicum fieri ex frutice, lonchitide appellato. Est is è spinarum genere, virgas habens rectas tricubitales, aut etiamnum maiores, à fundo numerosas & rubo crassiores. Ruptus cortex rubescit: folia verò, olea similia visuntur. Herba in aceto decocta propinataque, proditur lienis inflammationibus regioque morbo mederi, & foeminarum purgationes elicere. Cruda quoque trita, in potu eadem prestare traditur. Seminis mystra duo epota, aquosa expurgant, sùntque aduersus lethalia medicamenta remedio.

De

De Acacia. CAP. CXXXIII.

ACACIA in Ægypto nascitur, spina ad arboris magnitudinem accedens, fruticosa, in rectum minimè assurgens, florem habens candidum, fructum verò lupini in modum, siliquis inclusum. Ex eo succus exprimitur, qui in umbra siccatur, niger quidem ex maturo fructu, subfuluus autem ex immaturò. Eligito modicè fuluum & odoratum, ut in acacia esse potest. Sunt qui è foliis vnà cum ipso fructu succum exprimant. Mauat & gummi ex ea spina. Vim habet astringentiam & refrigerantem. Conuenit porrò succus ad oculorum affectus, erysipelata, herpetas, punctiones, pterygia & oris ulcera. *Quin* & procidentes oculos in integrum restituit, fluxum muliebrem sistit, ac ipsius etiam vuluę procidentias cohibet: alui quoque profluuia supprimuntur potus, tum etiam infusus: capillos itidè denigrat. Lauatur & ad oculorum medicamenta cum aqua tritus, effuso identidem quod in summo concreuerit, donec pura superstet aqua: atque ita in pastillos cogitur. Vritur & in olla cruda fornaci inditus, tandiúque relictus dum & ipsum fictile percoquatur. Torretur & super carbonibus, igne follibus ventilato. Spinæ verò decoctum, solutos artus fotu committit. Præfertur eius spinæ gum-

mi vermiculatum, vitrum referens, pellucidum, ligni expers: proximum est candidum: resinolum verò ac sordidum, inutile. Vim habet spiracula cutis obstruendi, medicamentorumque acrium quibus admiscetur vires hebetat: nec non ex ovo illitum, ambrusta minimè patitur in pustulas erumpere. Altera quoque acacia in Cappadocia Pontòque prouenit, Ægyptiam referens: sed longè minor, humilis, ac tenerior, aculeis vallo- rum in modum obsita; foliis prædita rutæ similibus. Autumno semen profert lenticula minus, in folliculis connexis ternum quaternumve capacibus. E tota planta succus expressus etiam astringit, sed viribus inferior, & oculorum medicamentis haudquaquam est idoneus.

De Amurca. CAP. CXXXVIII.

AMURCA est expressæ oliuæ veluti sæx & crassamentum. Ea in aheno cupreo ad crassitudinem mellis decocta, astringit, eosdemque quos Lycium præbet effectus: ex abundanti verò facit ad dentium dolores & vulnera, cum aceto, vino aut mulso illita. Additur & in oculorum medicamenta, eaque quæ spiracula cutis obstruendi vim habent. Inueterata, melior euadit. Sedis, genitalium & vuluæ exulcerationi utiliter infunditur. Dentes quoque corruptos extrahit,

hit, cum omphacio ad mellis crassitudinem cocta & oblita. Scabiem iumentorum cum lupinorum & chamæleontis decocto peruncta sanat Cruda verò & recens, podagricos & arthriticos calente fotu iuuat. Velleri inducta & hydropicis imposita, tumoris molem reprimat.

De Vitis. CAP. CXXXV.

VITEX siue lygos, frutex est in arborem assurgens, qui in fluminum ripis campisque palustribus nascitur, nec non & in locis asperis ac salebrosis. Virgulta gerit fractu contumacia & longa: folia verò oliua, sed teneriora atque maiora. Florem est quæ album cum aliquatenus purpureo mittat, altera purpureum profert: semen est piperis instar. Porro excafactoriam astringentemque vim sortitur. Fructus eius epotus à serpente demorsis, lienosis & hydropicis auxiliatur. Lactis abundantiam facit, mensèsque ciet, drachmæ pondere in vino potus: genituram quoque exoluit: caput verò tentat, soporemque infert. Herba ac seminis decoctum in fessione vuluæ affectibus & inflammationibus opitulatur. Semen cum pulegio potum, suffitu etiam & appositu, purgationes mouet: dolorem quoque capitis dissoluit, illitum. Cum aceto & oleo lethargicorum phreniticorumque capiti-

bus instillatur. *Quin* & folia tum suffitu-
tum etiam substratu venenata fugant: con-
tra venenatorum morsus adhibita auxiliantur.
Testium duritias cum butyro vitium-
que foliis emolliunt. Rimas fedis semen
cum aqua illitum mitigat: cum foliis verò,
luxatis vulneribusque medetur. Creditur &
viticis virga intertrigines arcere, si eam via-
tor, dum iter facit, manu teneat. Cæterùm
frutex hic Græcis agnos, quasi castus, nomi-
natus est, quòd in Thesmophoriis matronæ
castitatem custodientes eo ad strata uteren-
tur: lygos verò, quasi vimem, dictus est, pro-
pter virgarum ipsius firmitatem.

De Salce. CAP. CXXXVI.

SALIX arbor est vulgò nota: cuius fru-
ctus, folia, cortex & succus, astringendi
vim habent. Trita folia cum exiguo pipere
& vino pota, ileosis subueniunt. Sumpta ve-
rò per se cum aqua, conceptum impediunt.
Fructus epotus, sanguinem expuentibus
prodest: quin & cortex eadem præstat. Vstus
verò & acero subactus, callos clauosque illi-
ru tollit. Ex foliis & cortice succus cum ro-
faceo in calyce Punici castactus, aurium do-
loribus auxiliatur. Sed & eorum decocto fo-
ueri podagras vtilissimum: id furfures quo-
que detergit. Excipitur & ex ipsa succus, in-
ciso dum floret cortice: intus enim eon cre-
tus

tus inuenitur. Vim porrò habet ea expurgandi quæ pupillis caliginem offundunt.

De Oleastro. CAP. CXXXVII.

SYLVESTRIS olea, quam nonnulli cotinum, alij Æthiopicam oleam appellant, folia habet astringendi vi prædita: quæ quidem trita & imposita, erysipelata, herpes, epinyctidas, carbunculos, nomas reduuiâsq; cohibent. Crustas eadem emarginant, cum melle illita. Quinetiam vlcera sordida repurgant, panos & inflammationes cum melle imposita discutiant, & cutem à capite auulsam agglutinant. Oris etiam vlceribus & aphthis commanducata medentur. Sed & eorum succus ac ipsum etiam decoctum, eosdem habent effectus. Ad motus quoque succus, sanguinis eruptionem, fluxum muliebrem, oculorum staphylomata pustulâsq; inhibet: insuperque vlcera veteresque defluxiones sistit. Quapropter etiam in collyria si addantur, genarum erosionibus conferunt. Ad exprimendum verò succum folia tundere oportet, & affuso vino aut aqua exprimere, illumque sole siccatum in pastillos digerere. Est porrò qui cum vino exprimitur tum valentior, tum ad recondendum aptior eo qui cum aqua expressus fuerit. Facit & ad aures purulentas atque exulceratas: folia cum hordeacea fa-

rina illita cœliacis conueniunt. Vruntur autem cum floribus folia, vt spodij vicem præstent, in olla cruda, cuius os luto fit oblitum, vsque dum figlinum percoquatur: deinde vino restinguuntur, iterumque vino subacta eodem modo cremantur: postremò cerussæ modo lauantur, & coguntur in pastillos. Cæterum creduntur vstionis eiusmodi ratione in medicamentis oculorum spodio minimè cedere: quare & iisdem viribus pollere censendum est.

De Olea. CAP. CXXXVIII.

Iisdem prædita sunt viribus & olea satiuæ folia, sed aliquantò minore efficacia: quare oculorum medicamentis ob suam vim mitiorem conuenientiora sunt. Qui verò humor ex accenso virente ligno emanat, furfures, scabiem & lichenas illitu sanat. Quin & fructus earum, furfuribus ac nomis seu depascentibus vlceribus medetur. Quod autem intra nucleum est, cum adipe & farina scabros vngues excutit.

De Colymbadibus olivæ.

CAP. CXXXIX.

Oliuæ colymbades tritæ & ambustis illitæ, pustulas gigni prohibent, ac fordida etiam vlcera purgant. Succus autem ipsarum ex muria collutione gingiuas contrahit, e motòsque dentes stabilis. Est porrò oliua subfulua

subfulua ac recens, aluo incommoda, sed stomacho utilis. Nigra verò & matura, corruptioni opportuna stomachoque aduersa est, ac tum oculis minimè conuenit, tum capitis etiam dolores inducit. Torrefacta autem ac illita, nomas sifit, & carbunculos emarginat.

De Syluestris oliuæ oleo.

CAP. CXL.

Syluestris oliuæ oleum ad gingiuas vligine putri laborantes colluitur, dentésque labantes confirmat. Eiusdem calfacti & excolati fodus, gingiuis fluxione tentatis est accommodatus. Lanam porrò specillo circumdatam in oleum demergere oportet, ac gingiuis tantisper adhibere, dum albæ conspiciantur.

De oleæ Æthiopica lacryma.

CAP. CXLI.

Æthiopica oleæ lacryma quodammodo scammonio similis est, fulua, stillis constans exilibus, atque mordax. Quæ verò gummi & ammoniaci similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, inutilis censetur. Nostrates oleæ oleastrique talem lacrymam ferunt. Facit porrò illa ad visus hebetudines, & oculorum cicatrices albuginésque illita emendat, vrinas menséque cict: eroforum dentium cauis indita, ad co-

H. j.

rum dolores efficaci est auxilio. In medicamenta quoque exitiali vi prædita refertur, partusque etiam pellit: sed impetiginibus ac lepræ medetur. Appellatur autem Æthiopica olea, etiam olea syluestris.

De Quercu. CAP. CXLII.

QUERCUS omnibus sui partibus astringentiam vim habet: maximè verò astringit membranacea tunica, quæ corticem & caudicem ipsum interiacet, similiterque tunica quæ circum glandem est calyci subiecta. Harum decoctum datur cœliaci, dysentericis & sanguinem excreantibus. Trita præterea illa tunica, fœminis fluxione vulvæ laborantibus in pello subditur.

De Glandibus. CAP. CXLIII.

Quin & glandes eisdem effectus exhibent: urinam quoque cient, capitis dolorem & flatum in cibum sumptæ pariunt; esitata verò, virus eiacularium ictibus resistunt. Earum quoque & corticis decoctum contra toxica prodest, ex lacte vaccino potum. Crudæ autem ac intritæ, inflammationes illitu leniunt: cum axungia verò suilla salsa, ad malignas duritias & malefica vlcera conveniunt. Sunt porro ilignæ glandes quæris efficaciores.

De

De Fago & Ilice.

CAP. CXLIII.

FAGUS & Ilex quercus genera cùm sint, similes quoque vires habent. Iligneæ verò radicis cortex cum aqua coctus dum mollitus intabescat, & per totam noctem impositus, capillos denigrat priùs Cimolia terra deterfos. Omnium folia tusa & trita, tumoribus profunt, & imbecillas membrorum partes corroborant.

De Castaneis. CAP. CXLV.

SARDIANAÆ glandes, quas aliqui lopi-
ma, castaneas, amota, aut Iouis glandes appellant, cùm & ipsæ astringant, similes quoque præbent effectus: maximè verò tuniceæ quæ ipsarum carnem & putamen intercurfant. Cæterùm caro iis qui ephemerum biberint conueniens est.

De Gallis. CAP. CXLVI.

GALLA fructus est quercus. Quædam Gomphacitis appellatur, parua quidem, sed tuberosa, grauis & nullo foramine peruia: altera verò, plana, leuis & perforata. Eligi debet omphacitis, quippè quæ sit efficacior. Vtraque vehementer astringit. Tritæ, excrescentia in carne, gingiuarum & columellæ fluxiones, insuperque oris vlcuscula cohibent. Quod verò in earum medio est, dentium cauernis inditum, dolores sedat.

H. ij.

Crematæ carbonibus, donec igne candeant, & vino, aceto, aut etiam aceto falso extinctæ, fluentis sanguinis sistendi vim asciscunt. Decoctum earum ad infessus efficax est contra vulvas procidentis & rheumatismos. Capillos quoque denigrant, aceto aut aqua maceratæ. Cœliacis & dysentericis in aqua aut vino tritæ seu illitæ seu bibitæ conveniunt: necnon & obsoniis additæ, aut tota in aqua prius coctæ, in qua nonnihil excoquendum sit eorum quæ iis affectibus conferant. In summa, ubi quid astringere, sistere aut siccare opus est, usurpandæ sunt.

De Rhu. CAP. CXLVII.

RHUS qui obsoniis aspergitur, quemque nonnulli erythron, hoc est, rubrū, appellant, fructus est rhois coriariæ sic vocatæ, quod ea coriarij ad spissanda perficiendæ coria utantur. Est verò arbuscula in petris nascens, binūm ferè cubitorum altitudine, in qua folia sunt oblonga, subrubentia & in ambitu ferrata: fructus autem racemulis similis, densus, terebinthini magnitudine, quadantenus latus: cuius corticosa tunica acinos ambiens perquam utilis est. Folia vim habent astringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum eorum capillos denigrat: dysentericis infunditur, ab iisdem bibitur, & ad infessum usurpatur: necnon & purulentis

purulentis auribus instillatur. Pterygia & gangrenas cohibent folia, ex aceto aut melle illita. Succus elicetur Lycij in modum, aridis foliis ad mellis crassitudinem in aqua decoctis: & is quidem ad eadem ad quæ Lycium conuenit. Quin & fructus eosdem exhibet effectus, ac celiacorum dysentericorumque obfœniis commodè inspergitur.

Contusa, desquamata liuidaque ex aqua illitus ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit: alba sceminarum profluvia sistit, & hæmorrhoidas sanat, cum querno carbone intrito impositus. Huius quoque dilutum si decoquatur, cogitur coitque, ipso etiam fructu efficacius. Gummi quoque profert hæc arbuscula, quod erosorum dentium cauis inditur ad dolores finiendos.

De Palma. CAP. CXLVIII.

PALMA in Ægypto gignitur. Ex ea verò fructus in medio autumnii vigore colligitur, Arabicæ myrobalano similis, ac Poma dicitur, colore viridi, mali cotonei odorem referens. Quòd si ad integram maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Est porrò ille acerbus atque astringens, & contra alui profluvia fluxumque muliebrem in vino austero bibitur. Hæmorrhoidas quoque sistit, & vulnera illitu conglutinat.

H. iij.

Phœnicobalani verò recentes plus siccis adstringunt: sed capitis dolorem afferunt, & copiosiores in cibo sumptæ, inebriant. Sicæ autem, sanguinem excreantes, stomachicos ac dysentericos esiratæ iuuant: nec non & tritæ cum cydonio & cerato cœnanthino, vesicæ vitiiis vtiliter illinuntur. Maximè verò caryotæ si comedantur, faucium asperitati medentur.

De Palmis Thebaicis.

CAP. CXLIX.

Thebaicarum decoctum potui datum, febrilem ardorem sedat, & cum hydromelite vetusto sumptum vires recreat. Quin & ipsæ cibo idem præstant. Fit etiam ex iis vinum, eiusdem cum fructu facultatis. Decoctum earum per se potum & gargarizatum, vehementer astringit & cohibet. Palmarum verò nuclei cæterorum omnium more in fistili nouo cremantur, deinde restincti vino lauantur, & tanquam spodij vicem supplentes, ad ornandas decorandæve palpebras conducunt. Quòd si non sufficienter vsti fuerint, illud idem iteratur. Vim habent astringentem, & spiracula cutis obstruentem, ad oculorum pustulas, staphylomata, eiliorumque defluuia addito nardo efficacem. Supercrescentem carnem cum vino reprimunt, & vlcera ad cicatricem perducunt.

cunt. Omnium verò aptissimi sunt Ægyptij nuclei, qui ex humilibus palmis decerpuntur.

De Palma elate. CAP. CL.

Palma, quam nonnulli elaten aut spatam appellant, fructus palmarum adhuc florentium inuolucrum est. Eo vnguentarij in vnguentorum spissamenta vtuntur. Optima habetur odorata, astringens, ponderosa, præclusa, interna parte pinguis. Vis ei astringentia, qua vlcera depalescentia sistit, laxatósque articulos committit, si trita malignatis & cataplasmatibus ammiscetur. Prodest & præcordiis ac stomacho imbecillibus, necnon & iecinoris affectibus, conuenientibus mista cataplasmatibus. Eius decoctum subinde affricum, capillos denigrat. Potius verò datum, renum, vesicæ, aliorumque viscerum vitis confert: alui utriusque fluxiones sistit. Ipsa verò scabiem sanat diebus viginti, si adhuc tenera cum resina & cera decocta imponatur. Porro qui sub ea continetur fructus, elate etiam appellatur, & à nonnullis borassus. Is ipse astringentius cum sit, spatam quoque præbet effectus: nisi quòd ad vnguenta non æquè est utilis. Cæterum alba quoque caudicis medulla tum recens comesta, tum decocta, ad eadem facit, ad quæ etiam borassus.

H. iiij.

De Malo Punico. CAP. CLI.

MALVUM Punicum omne iucundi est saporis, stomachoque utile, sed vix vilius alimenti. Attamen ex his dulcia, stomacho utiliora habentur: sed circa eum, calorem aliquantulum gignunt, inflationesque pariunt: qua ex causa febricitantibus haudquam conueniunt. Acida verò, aestuanti stomacho auxiliantur, magisque contrahunt, ac feliciter urinam cient: sed ori ingrata sunt & astringendi vi prædita. Vinosa medias vires obtinent. Acidorum nucleus in sole siccatus, & obsoniis inspersus ac cum his etiam decoctus, aluum stomachique fluxionem sistit. Aqua verò cœlesti maceratus, sanguinem excreantes potu iuuat, & ad infusus dysentericorum profuuioque laborantium accommodatur. Porro succus ex acinis ipsis expressus si coquatur melli admixtus, perutilis fuerit ad oris, genitalium & sedis vlcera, necnon ad digitorum pterygia, nomas & quæ in vlceribus excrescunt, itemque ad aurium dolores & narium vitia: maximè verò, si ex acidi Punici granis exprimatur.

De Cytini. CAP. CLII.

Huius flores, qui etiam cytini vocantur, & ipsi quoque astringunt, siccant & cohibent: cruenta vulnera glutinant, & quas
Punicum

Punicum, præstant utilitates. Eorum decoctum ad gingiuas humore flaccidas dentefque mobiles colluitur, & ramices ex intestini prolapsu cataplasmatibus inditum agglutinat. Cæterum sunt qui memoriæ tradant toto anno lippitudinem non passuros, qui tres quantumuis exiguos cytinus deuorauerint. Ex iis velut ex hypocisthide succus elicitur.

De Malicorio. CAP. CLIII.

Et ipsa quoque Punici putamina, quæ Sidia nonnullis appellantur, astringendi vim habent, & quos cytini præbent vñs. Radicum autem decoctum latas ventris tineas potu pellit & enecat.

De Balauustio. CAP. CLIIII.

Balauustum syluestris Punicæ flos est, cuius complura sunt genera: reperitur enim candidum, rutilum & colore rosaceo. Domesticæ mali Punicæ cytino simile est, & ex eo quoque succus elicitur, hypocisthidis modo. Vis ei astrictoria, eadem efficiens quæ hypocisthis & cytinus.

De Myrta. CAP. CLV.

MYRTVS satiuæ nigra medicinae utilior, quàm candida: & in eo ipso genere accommodatior montana: fructum tamen inefficaciorem habet. Vis tum ipsi myrto, tum etiam fructui astrictoria. Ac fructus

quidem seu viridis, seu etiam aridus, in cibo datur sanguinem excreantibus, vesicæque erosione laborantibus. Virentibus baccis expressus succus eisdem effectus exhibet, stomacho utilis est, urinamque ciet: prodest cum vino à phalangio demorsis & à scorpiione ictis. Fructus quoque decoctum capillum tingit. Is ipse cum vino subferuefactus & impositus, vlcera in extremitatibus corporis nata sanat. Cum tenuissimo verò polentæ polline impositus, oculorum inflammationes lenit: quin & ad ægilopas illinitur. Vinum porro myrtites, quod expresso & aliquantum feruefacto fructu fit, (aliter enim paratum acescit) præsumptum crapulam arcet, & ad eadem ad quæ fructus ipse valet. Vtile quoque ipsum in desensionibus vuluarum & sedis pro cidentia, itémque fœminis fluxione vuluæ laborantibus: detergit etiam furfures, vlcera capitis manantia & papularum eruptiones: fluentes quoque capillos continet. Additur & in emplastris lenibus quæ liparas vocant, veluti etiã quod ex ipsius foliis cõficitur oleum. Quin & foliorum decoctum ad infessus conuenit: eoque laxati & agrè coeuntes articuli, itémque fracta quæ non conferbuere, vtiliter fouentur. Vitiliginis quoque emaculat: ad aures purulentas denigrandósque capillos infun-

infunditur. Sed & eorum succus eadem efficit. Ipsa verò folia trita & ex aqua illita, humidis vlceribus & partibus omnibus fluxione laborantibus, cœliacisque profunt. Siquidem admisto oleo omphacino aut exiguo rosaceo cum vino, valent ad herpetas, erysipelata, testium inflammationes, epinyctidas & condylomata. Arentia verò folia trita, paronychiis & pterygiis, itémque alis feminibúsque humentibus, adeòque tetrum virus spirantibus vtiliter insperguntur, & cardiacorum sudores cohibent. Cæterùm cremata aut etiam cruda cum cerato, ambustis, pterygiis & paronychiis medentur. Exprimitur & foliis succus affuso vino vetere aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est. Nam exiccatus situm contrahit, viresque amittit.

De Myrtidano. CAP. CLVI.

Quod myrtidanum dicitur, id est quod myrto adnascitur, inæquabile, verrucosum intumescensque & concolor: quod perinde quasi manus, myrti caudicem amplectitur. Magis quàm myrtus astringit. Tusum verò & vino austero addito coactum in pastillos, siccatúmque in umbra, reponitur. Efficacius porrò est tum fructu tum folio, cerato, pellis, inflectionibus & cataplasmatibus

admixtum, vbi constringendum aliquid est.

De Cerasis. CAP. CLVII.

CERASIA bonam quidem aluum faciunt, si recentia sumantur: at sicca eadem, aluum sistunt. Gummi verò cerasorum cum vino diluto sumptum, diurnæ tussi medetur, colorem quoque commendat, visum exacuit & appetentiam inuitat. Ex vino etiam potum, calculosis prodest.

De Siliquis. CAP. CLVIII.

SILIQVAE recentes quidem sumptæ, stomacho inutiles sunt, aluumque solvunt. Eadem siccatae sistunt, stomachoque vtiliores sunt, ac urinæ ciendæ vi prædita: sed præcipuè quæ vinaceis condiuntur.

De Malo. CAP. CLIX.

CVM omnis mali, tum verò maximè cotoneæ, folia, flores & germina astringunt: fructui verò immaturo quidem astringendi vis inest, maturo non item. Quæ verò mala verno maturescunt tempore, bilem gignunt, toti nervoso generi infesta sunt, inflationesque pariunt.

De Cotoneis. CAP. CLX.

Cotonea stomacho vtilia, urinam cient: verùm tosta mitiora euadunt, prosuntque cœliacis, dysentericis, sanguinem excreantibus & cholera laborantibus, præsertimque cruda. Quin & aqua in qua hæc ipsa macerata

rata

rata fuerint, potui data, stomachi ventrisve fluxione infestatis conuenit. Crudorum eorundem succus assumptus, orthopnoicis opitulatur: decocto sedes & vulua fouentur, si procidant. Cotonea verò quæ in melle condita sunt, & ipsa vrinam mouent: mel autem illorum constipantem constringentemque vim sibi asciscit. Quæ porò cum melle decoquuntur, stomacho quidem utilia sunt atque ori grata, sed minùs constringunt. Cruda eadem cataplasmatibus adiaciuntur ad cohibendam afluum: itémque contra stomachi euerfionem & æstum, mammarum inflammationes, ac lienes in scirrhum induratos, atque condylomata. Fit etiamnum ex ipsis vinum tuis expressisque, addito, quo diutiùs perenner, ad succi sextarios sedecim mellis sextario vno: aliòquin acorem contraheret. Prodest autem ad eadem omnia quæ modò dicta sunt. Fit & oleum ex his quod melinum vocatur: quo quidem utimur, quoties oleo astringente opus habemus. Caterùm cotonea eligi oportet vera ac germana, qualia parua, rotunda & odorata sunt. Quæ verò struthia & magna dicuntur, minùs utilia censentur. Eorum flores sicci æquè ac virides cataplasmatibus accommodantur, quæ astrictionem desiderant: ac etiamnum valent ad oculorum in-

flammationes. Contra sanguinis reiectiones, alui profluua mensiumque impetus vtiliter in vino bibuntur.

De Melimelis seu musteis.

CAP. CLXI.

Melimela ventrem molliant, & ab eo animalia expellunt, stomacho negotium exhibent, æstuosaque sunt. A nonnullis porrò, quasi dulcia mala, glycy-mela nuncupantur.

De Epiroticis malis.

CAP. CLXII.

Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicuntur, stomacho vtilia sunt: sed aluum fistunt, urinæque euocant: malis tamen cotioneis inefficiora sunt.

De Sylvestribus malis.

CAP. CLXIII.

Sylvestria mala vernis similia sunt, & astringunt. Ad ea porrò quæ astringione opus habent, iis omnibus utendum, quæ minùs matura fuerint.

De Persicis malis.

CAP. CLXIII.

Persica mala stomacho vtilia sunt, & aluū quoque bonam præstant, si matura fuerint. Imatura verò, eandem cōhibent, sed siccata vehementiùs. Sumptum eorundem siccorum decoctum, in stomachum ventremque decumbentes fluxiones fistit.

De

De Armeniaca. CAP. CLXV.

Minora quæ Armeniaca, Latinè præcoqua dicuntur, stomacho quàm antedicta vtiliora sunt.

De Medica. CAP. CLXVI.

Medica Persicave aut Cedromela, quæ Latinè Citria dicuntur, etiam vulgo cognita sunt. Est enim arbor omnibus anni temporibus fructifera, aliis atque aliis malis vicissitudine perpetua subnascentibus. Malum verò ipsum oblongum est, rugosum, aureo colore, cum grauitate odoratum: ac pyri semen habet. Id in vino bibitum venenis resistit, aluum iuducit, decocto aut succo colluto suauitatem oris facit: estur verò maximè à mulieribus contra malaciam. Arcis quoque vestiariis impositum, vestes ab erosionis vitio vindicare creditur.

De Pyro. CAP. CLXVII.

PYRORVM multa sunt genera: quæ quidem omnia astringunt, proindeque conuenienter adduntur in repellentia cataplasmata. Siccatorum decoctum, & ipsa quoque cruda si sumantur, aluum sistunt: cæterum ieiunos esitata lædunt.

De Pyro syluestri.

CAP. CLXVIII.

Achras Pyri syluestris genus est, quod

tardè maturefcit. Vim habet magis quàm pyrum astringentiam: quò fit vt ad eadem conueniat: astringunt & ipfius folia. Vtriuſque pyrorum generis ligni cinis iis efficaciter proficit, quos fungi ſtrangulant. Sunt & qui dicant, innoxios reddi fungos, ſi cum iis ſylueſtria pyra coquantur.

De Meſpili. CAP. CLXIX.

MESPILVS arbor, quæ à nonnullis Aronia vocatur, ſpinofa eſt, foliis oxyacanthæ: fructum fert exiguo malo ſimilem, ſuauem, qui quidem tria continet intus officula: à quibus ipſum quoque nonnulli tricoccon, quaſi triplici grano præditum, appellant: tardè maturefcit: eſitatum astringit, ſtomachum adiuuat, aluúmque cohibet.

De altera Meſſilo. CAP. CLXX.

Mespili genus alterum in Italia naſcitur, quod epimelida nonnulli, ſetanium alij nominant. Arbor eſt malo ſimilis, niſi quòd foliis eſt minoribus. Fructum hoc quoque genus profert rotundum, eſculentum, vmbilico latiore, leuiter astringentem, qui que tardè maturefcit.

De Loto. CAP. CLXXI.

LORVS arbor, ſtirps eſt bene magna: fructum verò fert pipere maiorem, dulcè, edulem, ſtomacho aptum, qui que aluum ſiſtit.

fistit. Ramentorum ligni decoctum & potum & infusum, dysentericis fœminis que fluxione vulvæ laborantibus auxilio est: rufat quoque capillos, eosdemque defluentes continet.

De Cornu. CAP. CLXXII.

CORNVS fortis arbor est, fructum ferens oliuæ modo oblongum, primùm quidem viridem, deinde per maturitatem flauum aut cerinum, esculentum, astringentem, alui profluuii ac dysentericæ salutarem: siue sapa conditus, siue aliter in cibo exhibeatur. Oliuæ quoque instar in muria feruatur. Sanies verò quam virentia folia dum vruntur exudant, lichenibus conuenienter illinitur.

De Sorbi. CAP. CLXXIII.

SORBA luteum colorem referentia, si nondum matura dissecta solèque siccata fuerint, aluum in cibo sistendi vim acquirunt. Ex iisdem molitis farina polentæ loco sumpta, ac ipsorum etiam decoctum potum, idem præstant.

De Pruno. CAP. CLXXIIII.

PRVNVS nota arbor est, cuius fructus esculentus est: sed stomachum malè habet, aluumque mollit. At Syriacarum, & earum maximè quæ Damasci nascuntur, fructus exiccatus, stomacho utilis est, aluumque

I. j.

astringit. Decoctum foliorum ex vino paratum, vuam, gingiuas, tonsillásque fluxione laborantes ore subinde colluto reppimit. Præstat idem syluestrium prunorū fructus, post maturitatem exicæatus. Cum sapa verò decoctus, stomacho vtilior & ad cohibendam aluum aptior euadit. Cæterum gummi prunorum agglutinandi vim habet, & in vino potum calculos comminuit. Ex aceto verò illitum, lichenas infantium sanat.

De Arbuto. CAP. CLXXV.

ARBVTVS arbor est cotoneæ malo affinis, tenui cortice, fructum proferens pruni magnitudine, nuclei expertem, cui memaculo cognomen est, qui que ubi maturuit, subfuluus aut rubicundus conspicitur, in esu acerofus: stomacho is aduersatur, capitisque dolorem excitat.

De Amygdalo. CAP. CLXXVI.

AMYGDALAE amara radix si trita decoquatur, maculas in facie à Solis ardore contractas tollit. Ipsa quoque amygdala illita, eadem præstant: apposita verò, menses cient, & capitis doloribus auxiliantur, fronti temporibúve inducta cum aceto & rosaceo. Valent & ad epinyctidas ex vino, itémque ad putrescentia vlcera, herpetas, canúque morsus cum melle. Porro comesta dolores adimūt, aluum emolliunt, somnum

somnum faciunt, urinamque cient. Profunt etiamnum ad sanguinis reiectionem, si cum amylo & menta fumantur. Ex renibus verò & pulmonum inflammatione laborantibus conferunt, cum aqua pota, aut in eclegmate cum resina terebinthina. Urinæ difficultate affectis atque calculosis in passo opitulatur: itémque eclegmate cum melle & lacte, hepaticis, tussi & coli inflationibus, nucis auellanae magnitudine. Quinæ senæve si presumantur, ebrietatem arcant. Enecant & vulpes cū quapiam esca deuorata. At gummi ipsius arboris astringit, calcacit, & contra sanguinis reiectionem potum auxilio est: cum aceto verò illitum, impetigines in summa cute tollit. Tussi diuturnæ cum vino diluto potum medetur: calculosis verò cum passo bibitum prodest. Cæterum dulcis & cibo idonea amygdala, quantum ad efficaciam spectat, multò quàm amara est inferior: atamen & ipsa extenuandi, urinæque ciendi vi pollet. Amygdalæ verò quæ virides cum suo putamine deglutiuntur, humida stomachi vitia emendant.

De Pistaciis. CAP. CLXXVII.

PISTACIA, quæ certè quidem in Syria gignuntur, pincis nucibus similia, stomacho amica sunt. Siue porrò edantur, siue trita ex vino bibantur, contra serpentium

I. ij.

morsus auxiliantur.

De Nucibus inglandibus.

CAP. CLXXVIII.

NUCES regiæ, quas nonnulli Persicas vocant, in cibo sumptæ, concoctæ sunt difficiles, stomacho nocent, bilem gignunt, capitis dolorem inferunt, suntque tussientibus inimicæ: utiles verò in cibo ieiunis, ad vomitiones concitandas. Venenis quoque resistunt cum ficibus & ruta præsumptæ, ac etiamnum post ipsa venena hausta comestæ. Largiùs autem esitæ, latos lumbricos pellunt. Imponuntur & mammarum inflammationibus, abscessibus luxatisque, cum mellis exiguo & ruta. Cum cepa autem, sale & melle, contra canis hominisque morsus proficiunt. Eadem cum calyce suo perustæ & umbilico admotæ, tormina sedant. Putamen verò combustum tritumque in vino & oleo, puerorum capite peruncto capillos condecorat, alopeciamque replet. At qui intra ipsum est nucleus vitus, tritus & cum vino appositus, menses sistit. Perueterum autem nucum nuclei commanducati & impositi, gangrænis, carbunculis, ægilopibus & alopeciis præsentis sunt remedio. Fit & ex iisdem oleum tuis expressis. Porrò recentes, utpote dulciores, stomacho sunt innoxentiores: quapropter & aliis miscentur ad

ad acrimoniam ipsorum eximendam. Ea ipsa quoque imposita, liuentia seu sugillata emendant.

De Nucibus anellanis.

CAP. CLXXIX.

NVCES verò Ponticæ, quas nonnulli leptocarya, quasi tenues nuces, appellant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tritæ & in aqua mulsa potæ, veteri tussi medentur. Tostæ verò si cum piperis exiguo comedantur, distillationem concoquunt. Sin autem totæ crematæ fuerint, & cum a-xungia aut adipe vrsi tritæ, illitu alopecii capillum reddunt. Aiunt nonnulli vsta putamina, & cum oleo ad læuorem contrita, eas has infantibus oculorum pupillas perfuso sincipite denigrare.

De Moro. CAP. CLXXX.

MORVS siue sycaminus nota arbor est, cuius fructus aluum soluit, faciliè corruptionem sentit, & stomacho inimicus est. Hæc eadem ipsius succus præstat. De coctus autem æreo vase, aut insolatus, adstringentior redditur. Admisto verò mellis exiguo, facit ad fluxiones, nomas & tonsillarum inflammationes. Sed augetur eius vis, adiectis alumine scissili, galla, myrrha & croco: insuperque fructu tamaricis, iride atque thure. Immatura autem mora siccata con-

tusaque, rhois vice obsoniis ammiscentur, cœliacôisque iuuant. Radicis verò cortex decoctus in aqua & potus, aluum soluit, latas ventris tineas expellit, & iis auxiliatur qui aconitum hauserint. Folia trita cum oleo imposita, ambustis igni medentur. Cocta verò in aqua pluuia cum vitis sicique nigrae foliis, capillum tingunt. Succus foliorum cyathi mensura potus, à phalangio demorsis opitulatur. Corticis autem & foliorum decocto dentes aptissimè in dolore colluuntur. Cæterùm radix circa mellem circumfossa & incisa dat succum, qui quodammodo concretus postridie reperitur. Is ad dentium dolores efficax est: tubercula discutit, aluúmque purgat.

De Sycomoro. CAP. CLXXXI.

SYCOMORVM aliqui etiam sycaminum vocant: cuius fructus Sycomoron quoque propter ignauum infirmumque saporem appellatur. Est autem arbor magna, fico similis, largo succo abundans, foliis mori. Fructum ea ter quaterve anno profert, non è summis ramis, vt ficus, sed è caudice ipso, caprifico similem, grossis dulciorem, sine granis interioribus: quique non maturescit, nisi vngue ferròve scalpatur. Nasctur plurima in Caria, Rhodo, aliisque locis non multi tritici feracibus: vbi propter fructus

ctus perennitatem in rei frumentarię penuria iuuamentum affert. Est porro fructus aluo utilis, & perquã exile præbet alimentum, stomachoque aduersatur. Liquorem verò fundit arbor primo vere, priusquã fructum proferat, lapidis ictu summo cortice desquamato: si enim frangantur altiùs, nihil quicquam emittit. Spongia aut velle-re lacryma colligitur, quæ siccata & in pastillos coacta, fictili vase reponitur. Vim habet is liquor emolliendi, vulnera conglutinandi, & ea discutiendi quæ agrè maturantur. Bibitur etiam, neenon & illinitur contra serpentium morsus, in scirrhum induratos lienes, stomachi dolores atque perfri-ctiones. Celeriter verò teredinem sentit.

De fico Cypria. CAP. CLXXXII.

Gignitur & in Cypro arbor specie differens: quippe quæ vltimus cùm sit, folia sycamini refert: fructum verò gerit prunorum magnitudine, & quã pruna ipsa dulciorum. Cætera omnia antedictis similia sunt.

De ficubus. CAP. CLXXXIII.

FICI maturæ recentes, stomachum lædunt, aluũque soluunt: sed contracta ab iis alui fluxio facillè cohibetur: papulas euocant, sudorẽsque mouent: sitim sedant, calorẽmque restinguunt. Siccæ verò, sunt alibiles & excalfactoriæ: sitim magis afferũt,

aluoque sunt vtilis: at stomachi aluique rheumatismis contrariæ: gutturi autem, arteriæ, vesicæ ac renibus magnificè vtilis: nec non & iis qui ex longa valetudine decolorati sunt, anhelatoribus, comitialibus atque hydropicis. Feruefactæ cum hysso & potæ, quæ pectore continentur expurgant: veteri tussi ac diuturnis pulmonum vitis conueniunt: aluum quoque molliunt cum nitro & cnico tufæ, deinde manducata. Ipsarum decoctum, arteriæ ac tonsillarum inflammationibus gargarizatu prodest. **Quin** & cataplasmatibus ex hordeacea farina miscetur, itémque in muliebres foras cum scœnogræco aut ptissana. Cæterùm cum ruta coctæ, ad tormina infunduntur. Coctæ, deindeque tritæ ac impositæ, duritias discutiunt, parotidas & furunculos emolliunt: panos maturant, efficaciusque, addita iride, nitro, aut calce viva. Crudæ quoque si cum antecedentibus tundantur, eadem efficiunt. Cum mallicorio, pterygia repurgant. Cum atramento sutorio, medentur ægrè sanabilibus malignisque tibiæ fluxionibus. **Quin** & in vino defervefactæ, additis absinthio & hordeacea farina, vtiliter hydropicis illinuntur. Crematæ & cerato admistæ, pernionibus medentur. Quod si crudæ terantur, & liquido sinapi exceptæ, auribus indantur, sonitus

thni-

tusque sanant. Porrò tam syluestris quàm fatiux fici lacteus succus, coaguli modo lac contrahit, coagulatúmque aceti modo dissoluit. Idem corpora exulcerat, ora vasorum reserat, aluum soluit & vterum relaxat, cum trito amygdalo potus: menses quoque ciet, appositus cum oui luteo aut cera Tyrrenica: podagricorum cataplasmatís cum farina scenigræci & aceto utilis: lepras verò, lichenas, maculas à Solis ardore contractas, vitiligines, psoras vlceraque capitis manantia cum polenta expurgat. Instillatus plagæ, percussis à scorpione, venenatorum ictibus & canis morfibus auxiliatur: dentium dolori prodest, lana exceptus & in eorum cauis additus: denique formicosam verrucam tollit, præmunita carne quæ in ambitu est, farina subacta.

De Ficu sylvæ.

CAP. CLXXXIII.

Hæc eadem præstat succus è teneris syluestris fici cauliculis, quandiu lacteo liquore prægnant; necdum oculus egerminavit. Tum enim hi tusi exprimuntur, & succus siccatus in umbra reponitur. Porrò & liquor & succus ad exulceratoria medicamenta vsurpantur. Decocti verò cum bubulis carnibus ficulnei surculi, efficiunt vt hæc facilis parcòquantur. Lac quoque red-

ditur maiore soluendi vi præditum, siquidè inter coquendum ficulneo eiusmodi surculo spathæ loco moueatur.

De Grossis. CAP. CLXXXV.

Grossi, quæ à nonnullis erinei nominantur, coctæ & illitæ, collectionem omnem strumalque emolliunt. Cruda verò cum nitro & farina impositæ, fornicationes thymolque tollunt. Quin & hæc eadem ipsa folia possunt. Cum aceto autem & sale illita, vlcera in capite manantia, surfures & epinyctidas sanant. Iis quoque sicofæ scabræque genæ perfriantur. At nigræ ficus foliis ramulisve vitiligines albæ perunguntur. Faciunt quoque aduersus canum morsus cum melle, & ad vlcera quæ faui, Græcis ceria, vocantur. Grossi cum papaueris syluestris foliis ossa extrahunt: furunculolque cum cera discutiunt. Cæterùm cum eruo ac vino impositæ, contra muris aranei morsus & scolopendræ venena profunt.

De Lixiuio ficus. CAP. CLXXXVI.

Fit & è crematorum tam syluestris quàm fatiæ ficus cauliculatorum cinere lixiuum. Sed cinerem plurimum diutissimèque macerari oportet. Vtile porrò est ad medicamenta caustica, & partibus prodest gangræna tentatis. Nam expurgat & consumit quæ excrefcunt. Vfus verò hic est, vt eo imbuta subinde

subinde spongia superponatur. Interdum & infunditur, quemadmodum dysentericis, & in vetustis fluxionibus, nec non & sinibus cuniculatim depascentibus, iisque magnis. Etenim purgat, conglutinatur, carne replet, & oras committit, eque ac emplastra que cruentis vulneribus imponuntur. Propinatur & ad sanguinem in grumos concretum: itemque contra precipitationes, rupta atque conuulsa, cum aquae cyatho recens excolatum, admisto olei exiguo. Coeliacis ac dysentericis per se cyathi mensura datum auxiliatur. Nervorum vitis & conuulsis ex oleo conuenienter illinitur: quippe quod sudores moueat. Bibitur & aduersus gypsi potum, phalangiorumque morsus. Eisdem porro effectus exhibent lixiuia reliqua, praesertimque quernum: omnia vero astringendi vi pollent.

De Persea. CAP. CLXXXVII.

PERSEA arbor est in Aegypto fructum ferens cibo idoneum, stomacho vtilem: in quo phalangia cranocolapta nomine reperiuntur, praesertim vero in Thebaide. Arida folia trita & inspersa, profluentem sanguinem sistendi vim habent. Hanc arborem prodidere nonnulli in Perside quidem exitiosam esse: translata vero in Aegyptum, natura mutata in cibos receptam.

De Iberide. CAP. CLXXXVIII.

IBERIS, siue cardamantica, folia habet nasturtij, vere virentiora. Caulis longitudo cubitalis est, plus minusve: locis incultis nascitur. Æstate porrò lacteum florem promit, ac tùm quoque efficacior est. Radices binas habet nasturtio similes, calfaciendi & adurendi vi præditas. Ipsæ enim ischiadicis vtilis, si cum axungia suilla salsa emplastri modo quaternis horis impositæ fuerint: deinde verò in balneum descendatur: ac postea oleo ac vino cum lana locus affectus perungatur.

Primi libri finis.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-

bæi De Medica materia

Liber II,

IANO ANTONIO SARA-
CENO, LVGDYNAEO,
INTERPRETE.

Prefatio.

In priore, amantissime Arce,
libro, qui quidem primus
est eorum quos de medici-
nali materia composuimus,
de aromatibus, oleis, vn-
guentis, arboribus & na-
scentibus ex eis liquoribus, lacrymis ac fru-
ctibus disseruimus. In hoc autem secundo
agemus de animantibus, melle, lacte, adipe,
frugibus, insuperque de oleribus: hisque
subnectemus quæ inter herbacea acri præ-
dita sunt facultate, propterea quòd cum i-
psis cognationem habent: qualia sunt allia,
cepæ, sinapi: idque ne congenerum vires
distingantur.

De Echino marino.

CAP. I.

CHINVS marinus stomacho vtilis est, bonam facit aluum, vrinamque ciet. Huius testa si cruda torreatur, vtiliter smegmatis, hoc est, detergentibus medicamentis admiscetur, quæ ad psoras idonea sunt. Cremata verò eadem, vlcera fordida expurgat, eaque reppimit quæ in vlcerebus ipsis excrescunt.

De terrestri echino.

CAP. II.

Terrestris erinacei corium combustum, alopecijis cum pice liquida commodè illinitur. Assiccata caro & cum melle aut aceto mulso epota, renum vitis auxilio est: itèmq; aquæ intercuti, conuulsionibus, elephantia laborantibus & malo corporis habitu præditis, quos cachectas vocant: viscerum quoque fluxiones exiecat. Quin & eiusdem iecur fistili solibus perusto arefactum atque reconditum, ad eisdem vsus parimodo vtiliter exhibetur.

De Hippocampo. CAP. III.

HIPPOCAMPVS marinum est animalculum: cuius cremati cinis liquida pice vel axungia aut amaracino vnguento exceptus & illitus, alopecias emendat.

De

De Purpura. CAP. IIII.

PURPURA vsta vim habet exiccandi, dentes abstergendi, excreſcentes luxuriantesve carnes cohibendi, vlcera repurgandi & ad cicatricem perducendi.

De Buccinis. CAP. V.

EADEM præſtant buccina concremata, ſed maiorem adurendi vim habent. Quòd ſi quis ipſa ſale expleta in olla cruda cremauerit, dentifriciis conueniunt, ambuſiſque vtiliter illinuntur. Sinendum verò medicamentum vt in teſtæ modum iadretur: ſiquidem poſt obductam vulneri cicatricem, ſponte ſua decidet. Fit etiam ex ipſis viua calx: quemadmodum in tractatu de calce demonſtrabimus.

De Cionis. CAP. VI.

Cionia vocantur buccinorum purpurarumque mediæ partes, circa quas teſtæ volumen clauiculatim intorquetur: Simili verò modo cremata, buccinis purpuræque magis cauſticam vim habent, quoniam apprimendi naturam obtinent. At buccinorum carnes & ori gratae ſunt, & ſtomacho vtilis: ſed aluum hauquaquam molliunt.

De Mytulæ ſeu muſculæ.

CAP. VII.

IN Mytulorum genere laudatiſſimi Pontici. Cremati, eundem cum buccinis effe-

etum præbent. Priuatim verò, plumbi modo eloti, oculorum medicamentis cum melle vtiles habentur: quippe qui genarum crassitudines absumunt, oculorum albugines exterunt, & cætera quæ aliter pupillis caliginem offundunt. Eorundem caro ad canis morsus vtiliter imponitur.

De Telluris. CAP. VIII.

TELLINAE recentes aluo vtiles, sed maximè ius earum. Sale verò conditæ ac vstæ & ad læuorem contritæ, tandèmq̃ cum cedria instillatæ, euulsos palpebrarum pilos renasci non patiuntur.

De Chamis. CAP. IX.

QVIN & charumarum aliarumque conchularum in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id verò cum vino assumitur.

De Vngue. CAP. X.

ONYX siue vnguis, conchylij tegumentum est, ei simile quo purpura integitur. Is in lacubus nardiferis Indiæ reperitur: quapropter & conchyliis nardū depascensibus odora menta respicit. Colligitur verò, posteaquàm æstiuus squalloribus lacus inaruerunt. Præstantissimus qui è mari rubro defertur, subalbidus ac pinguis. Babylonius nigrescit, atque minor conspicitur. Ambo verò si suffiantur, vehementem expirant odorem: sed quadantenus castoreum redolent.

lent. Hi porrò suffitu etiamnum comitiales, fœminalque vuluæ strangulatu oppressas excitant. Poti verò, aluum perturbant. Ceterùm conchylium ipsum vsum, eadem quæ purpura & buccinum efficit.

De Cochleis. CAP: XI.

COCHLEA terrestris stomacho utilis est, & agrè corrumpitur. Laudatissima Sardonica, Africana, Astypalæica, & quæ in Sicilia & Chio gignitur, necnon & quæ in Liguria Alpibus, pomatias, quasi opercularis, cognominata. Marina quoque stomacho idonea est, facileque aluo excernitur. Fluuiatilis autem, virosa est. Sylvestris verò quæ vepribus frutesisque adhærescit, quàmque nonnulli *sesilon* aut *seselita* nominant, aluum stomachumque turbat, & vomitiones excitat. Crematæ omnium testæ, calfaciendi vrendique, lepras, vitiligines ac dentes etiam extergendi vi pollent: oculorum verò cicatrices & albugines, maculas à sole contractas, ac visus hebetudines emendant, fitotæ cum sua carne vstæ & contritæ illinantur. At crudæ cum suis calicibus impositæ, hydropicorum tumores discutiunt, neque priùs amouentur, quàm omnis exhaustur humor. Sed & podagricas inflammationes leniunt, ac impactos etiam corpori aculeos similiter impositæ euocant: menses quoque

K. j.

tritæ & appositæ ciet. Porro carnes earum tritæ, & cum myrrha ac thure illitæ, tum vulnera alia, tum maximè quæ neruis inflicta sunt conglutinant: tritæ in aceto, sanguinis è naribus eruptiones cohibent. Viuæ caro, & maximè Africanæ, deuorata, stomachi dolores mitigat. Tota verò cum testa sua trita & cum vino ac myrrha exigua quantitate bibita, colicos dolores vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris fluentem pilum glutinat & cohibet, si quis traictæ per carnem ipsius acus mucroni hærentem viscidum lentorem pilo admouerit.

De Cancrû.

CAP. XII.

CANCRORVVM fluuiatilium exustorum cinis, dum cochlearium mensura cum gentianæ radicis cochleario vno ac vino triduo potus, à cane rabioso demorsis euidenter opitulatur. Ex melle verò cocto, rimas pedum sedisque, perniones & carcinomata lenit. Triti crudi, potique ex asinino lacte, contra serpentium phalangiorumque morsus & scorpionum ictus auxiliantur. Decocti autem & ex iure suo sumpti, phthificis profung, iisque qui leporem marinum haulerint. Triti cum ocimo & admoti, scorpiones necant. Possunt eadem marini, sed minore quàm illi efficacia.

De

De Scorpione terrestri.

CAP. XIII.

TERRESTRIS scorpio crudus, tritus & impositus, suæ plagæ remedium est: estur quoque tostus in eundem usum.

De Scorpione marino. CAP. XIII.

Marini scorpionis fel conuenit ad oculorum suffusiones, albugines & hebetudines.

De Dracone marino. CAP. XV.

DRACO marinus exectus & impositus, dictus spinæ suæ qua ferit medela est.

De Scolopendra. CAP. XVI.

SCOLOPENDRA marina in oleo decocta & peruncta, pilos detrahit: contactu verò, pruritus excitat.

De Torpedine. CAP. XVII.

TORPEDO marina in diutinis capitis doloribus imposita, doloris vehementiam mulcet. Eadem sedem euerfam prociudamve coeracet.

De Vipera. CAP. XVIII.

VIPERAE caro cocta & in cibo sumpta, claritatem oculis affert, ad neruorum vitia proficit, incredentesque strumas reprimi. Detracta autem cute, caput & caudam, quoniam carne vacant, amputari oportet. Fabulosum enim est quod præcipitur, vt extremarum partium, certa vtrinque men-

K. ij.

fura præcidatur. Reliquum verò [exemptis interaneis] corpus elotum & in frustra sectum, ex oleo & vino cum salis exiguo & anetho discoquitur. Aiunt porrò iis qui viperinas carnes esitauerint, pediculos procreari: quod falsum est. Insuper verò referunt nonnulli, qui iis vescantur longam senectutem adipisci. Sal ex iis ipsis ad eadem conficitur, sed non est perinde efficax. Viua autem vipera in ollam nouam demittitur, adiaciunturque salis triti caricarumque itidem tritarum ana sextarij singuli, mellis cyathi vj. mox ollæ operculum luto oblinitur. Sic ea in fornace torrentur, donec sal in carbones redigatur. Is postea ad læuorem tritus reconditur: ac interdum quò iucundius ori sapiat, spica nardi aut folij seu malabathri momentum immiscetur.

De Anguim senecta. CAP. XIX.

Anguinæ vernationis membrana in vino si decocta fuerit, dolori quidem aurium infusa: dentium verò doloribus collutione, auxilio est. Miscetur & ipsa in oculorum medicamenta, sed præcipuè quæ viperæ maris est.

De Lepore marino. CAP. XX.

LEPUS marinus loligini parua similis est. Is tritus tum per se, tum cum vrtica [marina] adhibitus, deglabrãdi vim obtinet.

De

De Lepore terrestri. CAP. XXI.

Terrestris leporis inassatum cerebrum si mandatur, tremoribus prodest ex pauore abortis: infantium quoque dētitiones tum affrictu tum cibo adiuuat. Exustum ipsius caput & cum adipe vrsino aut aceto perunctum, alopeciiis medetur. Porro coagulum post triduum à mēstrua purgatione potum, sterilitatem facere, adeoque omnem partus spem intercipere, perhibetur. Vuluæ etiamnum aluiq; fluorem sistit. Comitiales quoque iuuat, & contra venena ex aceto bibitum prodest: præsertim verò aduersus lac in grumos concretum, viperarúmque morsus. Cæterùm sanguis eius si calidus illinatur, maculas à sole contractas, vitiligines, lentiginésque sanat.

De Pastinaca marina.

CAP. XXII.

PASTINACAE marinae radius, qui quidem ipsius cauda reflexis squamis enascitur, dentis dolorem mitigat: siquidem illum & comminuit & eiicit.

De Sepia. CAP. XXIII.

SEPIAE coctæ atramentum in cibo sumptum, agrè concoquitur, aluum emollit. Ipsius verò testa in collyria eformata, scabris genis perfricandis accommodatur. Vstum verò intra propriam testam quod ipsa

K. iij.

testa concluditur, donec id quod crustosum est abscedat, posteaque tritum, exerit vitiliginis, furfures, dentes & maculas à sole tractas. Porro elotum, in medicamenta oculorum additur. Facit & præclare iumentis ad oculorum albugines, si insuffletur. Pterygia quoque oculorum absument, cum sale tritum & adhibitum.

De Mollo. CAP. XXIII.

MVLLVS frequenter in cibo sumptus, visus hebetudinem facere creditur. Quòd si crudus dissectusque imponatur, marini draconis ac scorpionis, itemque aranei ictibus medetur.

De Hippopotami seu fluniatis equi Testiculo.

CAP. XXV.

HIPPOTAMI Testiculus exiccatus & ad læuorem tritus, contra serpentium morsus ex vino bibitur.

De Castorio, seu fibri testibus.

CAP. XXVI.

Fiber animal est ancipitis vitæ, quod plerunque cum piscibus & cancris vitam in aquis degit. Auxiliantur quoque ipsius testes contra serpentium venena. Sternutamenta etiamnum mouent, ac in vniuersum multiplices vsus obtinent. Siquidẽ duabus drach-

mus

mis cum pulegio poti, menses cient, & par-
 tus secundaque ciiciunt. Ex aceto verò,
 contra inflationes, tormina, singultus, exi-
 tialia venena, priuatimque ixiam, bibuntur.
 Lethargicos & alio quocunque veteri ge-
 nere correptos cum aceto & rosaceo irriga-
 ti excitant. Sed & olfactu & odoris suffitu
 eadem præstant. Profunt & tum potu, tum
 etiam illitu ad tremores, conuulsiones, om-
 niaque neruorum vitia: ac in summa cal-
 factoriam vim habent. Porro testes semper
 eligito, qui sint ex vno ortu connexi, (fieri
 enim non potest vt gemini folliculi in vnâ
 membrana coniuncti reperiantur) liquore
 intus veluti ceroso, odoris grauis, ac viroso
 gustu, acri & mordaci, friabili: qui que natu-
 ralibus tunicis perpetuò distinguantur. I-
 psam fraude corrumpunt nonnulli, ammo-
 niacum aut gummi cum sanguine & casto-
 rio subactum in folliculum infundentes, &
 ita exiccantes. Vanum est autem quod nar-
 ratur, animal ipsum, dum à venatoribus vr-
 getur, testes sibi auellere & abiicere: fieri e-
 nim nequit ipsos vt attingat, quippe qui
 sint, velut in sue, substricti. Caterùm diuisa
 pelle liquorem melleum vnâ cum ipsum
 continente tunica excipere oportet, atque
 ita siccatum reponere.

K. iiij.

CAP. XXVII.

MVSTELA quæ in domibus nostris oberrat, flammis ambusta & exemptis interaneis sale inueterata, tandemque in umbra siccata, binis drachmis in vino pota, contra serpentium genus omne presentaneo est remedio. Simili modo sumpta, toxico resistit. Eiusdem ventriculus coriandro fartus inueteratusque, iis qui à venenatis bestiis commorsi fuerint & comitialibus potu auxiliatur. Tota verò in olla concremata, podagricis confert, cinere ex aceto illito. Ceterum ipsius sanguis perunctus, strumis opitulatur, ac comitialibus itidem prodest.

De Ranis.

CAP. XXVIII.

CONTRA omnium serpentium venena pro antidoto sunt Ranæ, cum sale & oleo e iure decoctæ, si ius ipsum itidem sorbeat. Valent & ad diuturnos tetendinum abscessus. Vstæ verò & insperstæ, profluentis sanguinis impetum sistunt: quin & sanant alopecias, cum pice liquida illitæ. At viridium ranarum sanguis instillatus, euulsos palpebris pilos renasci prohibet. Decoctæ etiamnum in aqua & aceto, dentium dolores collutione leniunt.

De

De Saluro. CAP. XXIX.

SILVUS recens in cibo sumptus, probè nutrit, & bonam facit aluum: sale verò conditus, vix alimentum vllum subministrat. Arteriam tamen expurgat, vocique splendorem affert. Imposita verò saliti caro, aculeos & infixi corpori spicula extrahit. Ipsi quoque muria, dysentericis circa principia conuenit ad infesius: quippe quæ fluxiones ad summa cutis eliciat. Quia & ischiadicis infusa medetur.

De Smaride. CAP. XXX.

SMARIDIS salitæ caput exustum tritumque, excrecentes in vlceribus carnes cohibet, nomasque compescit: clauos thymosque absomit. Caro, quemadmodum & salsamentum omne, prodest à scorpione ictis, & à cane demorsis.

De Mana. CAP. XXXI.

MÆNÆ quoque caput vstum tritumque si inspergatur, callosas sedis rhagadas emendat. Ipsi verò garum, in ore putrescentia vlcera collutione sedat.

De Gbio. CAP. XXXII.

GOBIVM recentem si in suillum ventriculum immiseris, & consuta rima in duodecim aquæ sextariis donec duo supersint decoxeris, excolatumque ius ac sub diuo refrigeratum potui dederis, aluum citra

perturbationem subduces. Porro impositus, iis qui à canibus serpentibusve demorxi fuerint, auxiliatur.

De salsamento quod Omotarichon appellatur.

CAP. XXXIII.

QUEM Omotarichum vocant, conditanei thunni caro est. Hæc sumpta iis auxiliatur, quos vipera, prester dicta, momorderit. Sed oportet vinum quamplurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Ad ea itidem maximè conuenit, ad quæ & cætera quæ in alimentorum genere sunt acria. Canum quoque morsibus vtiliter imponitur.

De Garo.

CAP. XXXIII.

GARVUM omne quod è piscibus carnibusque sale maceratis eliquescit, nomas cohibet, & morsus à cane medetur. Dysentericis quoque & ischiadicis infunditur: illis quidem, vt intestinorum vlcera compescat atque coerceat: his verò, vt intestina ipsa, quamuis minimè exulcerata, ad infestantes coxam humores euacuandos firmulet ac proritet.

De recentium piscium Insculo.

CAP. XXXV.

RECENTIVM piscium Ius modò per se, modò ex vino potum, alium subducit. Peculiariter autem ad hunc vsum preparatur.

paratur è phycidibus, scorpionibus, iulidibus, percis & aliis saxatilibus teneris, nec virus respicientibus. Coqui verò debent simpliciter in aqua, additis oleo, anetho & sale.

De Cimicibus. CAP. XXXVI.

CIMICES qui in cubilibus enascuntur, numero septeni cum fabis in cibos additi & ante accessiones deuorari, quartana laborantibus auxilio sunt. *Quin* & citra fabas deuorari, demorsis ab alpide profunt. Vuluæ strangulatione affectas olfactu reuocant. Cæterùm sanguisugas cum vino aut aceto poti pellunt. Triti verò & vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ difficultati medentur.

De Millepædis. CAP. XXXVII.

MILLEPÆDÆ quæ sub vasis aquariis reperiuntur, animalcula sunt multorum pedum, quæ quidem contacta manibus, in globulos sese contrahunt. Hæ ex vino potæ, vrinæ difficultati ac regio morbo auxiliantur. Illitæ verò cum melle, angina correptis profunt. Tritæ & in cortice mali Punici addito rosaceo calfactæ, ad dentium dolores efficaciter instillantur.

De Blatta. CAP. XXXVIII.

BLATTÆ eius quæ in pistrinis reperiuntur interanea trita cum oleo, dolores aurium instillatu mitigant.

De Pulmone marino. CAP. XXXIX.

PULMO marinus recens tritus, pernionibus podagraque laborantibus opitulatur.

De Pulmone sullo. CAP. XL.

SVILLVS, agninus, vrsinúsq; Pulmo, imposito attritus à calceamentis contractos ab inflammatione tuentur.

De Pulmone Vulpino. CAP. XLI.

Quin & vulpis Pulmo si arefactus bibatur, suspitiones adiuuat. Eiusdem verò adeps liquefactus infususque, auris doloré sedat.

De Hepate asinino. CAP. XLII.

ASINI iecur inassatum, esu comitialibus prodest: verum id ieiunos sumere oportet.

De masculi cerui Genitali.

CAP. XLIII.

GENITALE cerui maris tritum ex vino potú, à vipera demorsis auxiliatur.

De asinorum Vngulis. CAP. XLIIII.

VNGVLAE asinorum vstæ, ad dies multos cochlearibus binis potæ, comitialibus prodesse narrantur. Oleo verò subactæ, strumas discutunt: insperæ quoque, pernionibus medentur.

De equorum Lichenibus. CAP. XLV.

LICHENES equorum, calli sunt circa genua & vngulas in earum partium fle-

xu indurati. Ij triti & in aceto poti, comitia-
libus mederi traduntur.

De Caprinis Ungulis. CAP. XLVI.

CAPRINARVM unguularum cinere per-
uncta ex aceto alopecia sanantur.

De Caprino Iecore.

CAP. XLVII.

QVAE è Caprino iecore dum inassatur
destillat sanies, inuncta prodest luscio-
fis qui Græcis nyctalopes dicuntur. Quin &
siquis vaporem eius, dum coquitur, oculis
apertis excipiat, vtilitatem percipit. Sed &
tostum in cibo, ad eadem prodest. Caterùm
aiunt comitiales eius esu, hircini verò ma-
ximè, deprehendi.

De Aprino Iecore.

CAP. XLVIII.

Aprinum iecur recens si arefactum tera-
tur, ex vino potum, contra serpentium iu-
mentorùmque morsus auxilio est.

De Canis rabidi Iecore.

CAP. XLIX.

Iecur Canis rabiosi tostum & ab iis quos
momorderit in cibo sumptum, aquæ pau-
ris periculo liberare creditur. Utuntur au-
tem ad præcautionem etiam canis qui mo-
morderit canino dente: hunc scilicet folli-
culo ex aluta inditum pro amuleto brachio
adalligant.

De Iecore mergi. CAP. L.

Mergi iecur assecatum & potum ex hydromelite binis cochlearibus, secundas pellit.

De Veteribus soleis. CAP. LI.

EX veteribus calceamentis Coria combusta ac trita & inspersa, ambusta igni, intertrigines, necnon & calceamentorum attritus sanant.

De Gallinis. CAP. LII.

GALLINAE dissectae & adhuc calentes appositae, serpentium morsibus auxiliantur: sed in ipsarum locum alias subinde sufficere oportet.

De Gallinarum cerebro. CAP. LIII.

Earum cerebellum in vino bibendum datur, contra venenatarum bestiarum morsus: sanguinis etiamnum eruptiones à cerebri meninge inhibet. Quae verò in gallinae interno ventriculi parte substernitur membrana cornu instar firma ac pellucida, quaeque inter coquendum excoriari solet, refecta tritaque & in vino pota, stomachicis confert. Ius autem pulli simpliciter paratum, potissimè datur ad temperandos praevios vitiososque humores, & iis quibus aestuat os ventriculi. At ius è veteri gallinae, datur ad aluum deticiendam. Exemptis porro interaneis, in eorum locum sal immittent-

mittendus est, demúmque confuto ventre gallinaceus in aquæ sextariis xx. discoquendus, dum tres heminæ superfint. Totum verò id sub dio refrigeratum exhibetur. Sunt qui marinam brassicam, mercurialem, cnicum aut filiculam simul incoquant. Cæterùm crudos crassólsque, lentos ac viscosos & atros humores educit. Prodest iis quos longæ diuturnæque tenent febres, suspiriosis, arthriticis, inflationeque stomachi laborantibus.

De Ono. CAP. LVIII.

OVVM molliculum plus alit quàm forbile, itémque durum plus quàm molle. Est ipsius luteum contra dolores oculorum vtile, tostum cum rosaceo & croco. Sedis autem inflammationibus & condylomatibus prodest, addito meliloto. Cum rhois semine aut galla frixum in sartagine & in cibo sumptum, aut etiam per se exhibitum, aluum sistit.

De Oni candido seu albumine.

CAP. LV.

Crudum oui candidum refrigerat, cutis spiramenta ocludit, & oculis infusum, eorum inflammationes lenit: ambústis confestim illitum, quominus erumpant pustulæ prohibet: faciem à Solis adustione tuetur: cum thure, anacollematis vice fronti indu-

ctum, fluxiones arcet compescitque: oculorum inflammationes lana exceptum, additis rosaceo, mellè ac vino, mitigat. Quòd si crudum sorbeatur, contra hæmorrhoidis serpentis morsus auxiliatur: exiguo verò calore tepens, prodest contra vesicæ rosiones, renum exulcerationem, asperæ arteriæ scabritias, sanguinis reiectiones, destillationes ac thoracis rheumatismos.

De Cicadâ. CAP. LVI.

CICADAE si assatæ edantur, doloribus vesicæ succurrunt.

De Locustâ. CAP. LVII.

LOCUSTAE suffitu difficultates urinæ adiuuant, præsertim quæ fœminas male habent: est autem earum caro inutilis. At quæ locusta asiracos aut onos dicitur, sine penis est, grandioribus membris dum recens est. Hæc assiccata si ex vino bibatur, contra scorpionis ictus magnopere confert. Ceterum hac eadem abundè vescuntur Afri, qui Leptin incolunt.

De Osifrago. CAP. LVIII.

VENTRICVLVS eius auis, quem Latini Osifragum appellant, paulatim potui datus, calculos fertur per urinam expellere.

De

De Galerita CAP. LIX.

GALERITA auicula est parua, apicem in vertice pauonis modo gestans. Hæc asfa & in cibo sumpta, colicos adiuuat.

De Hirundine. CAP. LX.

HIRVNDINIS pullos qui primo partu excludi fuerint si crescente Luna dissecueris, in eorum ventre lapillos inuenies: è quibus duos, vnum quidè colore varium, alterum verò purum & unicolorem accipies. His priusquam terram attigerint iuuentæ corio aut ceruina pelle inclusis, & brachio aut collo adalligatis comitiales recreabis: plerunque etiam penitus sanitati restitues. Ipsæ verò hirundines in cibo sumptæ, velut & ficedulæ, aciem oculorum exacuunt. Tam pullorum quàm matrum in olla fictili combustarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem affert: confert & perunctus angina laborantibus: itémque predest ad vna ac tonsillarum inflammationes. Caterùm & ipsæ & pulli si exiccentur & drachmæ vnus pondere ex aqua bibantur, his succurrunt qui angina conflictantur.

De Ebore. CAP. LXI.

ELEPHANTINI dentis ramentum, vnguium reduuias curat impositum. Vim porri astringendi obtinet.

L. j.

De Talo suillo. CAP. LXII.

SVIS talus combustus dum è nigro albescat, tumque tritus ac potus, inflationibus coli ac diuturnis torminibus medetur.

De Cornu cervino. CAP. LXIII.

CORNU cervi vstum ac lotum si binum cochlearium mensura bibatur, confert sanguinem excreantibus, dysentericis, cœliacis, regio morbo & vesicę doloribus cum tragacantha: forminis item fluxione vulvę laborantibus, cum liquore ei affectui accommodato. Porro tusum & crudo sicili luto circumlito inditum, vritur in fornace donec albescat: ac deinde cadmię modo eluitur. Tale verò oculorum vlceribus atque fluxionibus salutare est: affricturn quoque, dentes expurgat. Cæterum crudum si accendatur, odore serpentes fugat. In aceto verò feruefactum si ore colluatur, interiorum dentium dolores mitigat.

De Erucę. CAP. LXIII.

ERUCÆ quę in oleribus gignuntur, à venenatarum bestiarum morsibus eos feruntur tutos præstare, qui ipsas ex oleo peruncti fuerint.

De Cantharidibus. CAP. LXV.

CANTHARIDES quæ in frumentis leguntur, ad recondendum idoneæ sunt. Eas in vas non picatum immittito, ac ipsius osculum raro puròque linteo obligatum circumuertito ad vaporem feruentis aceti quàm acerrimi: tandiùque inuersum fictile contineto, donec illæ suffocentur: tandem lino transfixas reponito. Porrò efficacissime sunt quæ variæ visuntur, luteasque habent in pennis transuersas lineas, quæque oblongo sunt corpore, crassæ, & blatarum modo præpingues. Sed inefficaces & imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.

De Buprestis. CAP. LXVI.

Simili modo reponuntur & buprestes, quæ sunt è cantharidum genere, itémque pinorum eruæ. Sed & hæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reconduntur. Vis ipsarum communis septicæ, exulceratoria, & excalfactoria: qua de causâ medicamentis admiscentur, quibus carcinomata, lepræ & impetigines feræ curantur. Menses quoque cient, pessis emollientibus additæ. Porrò nonnulli cantharidas antidotis admixtas etiam hydropicis auxiliari prodiderunt, quippe quæ vrinas movent. Alij ipsarum alas ac pedes iis qui illas hauserint pro antidoto esse tradiderunt.

L. ij.

De Salamandra. CAP. LXVII.

SALAMANDRA, lacertæ genus est, iners, **S**varium, quòdque frustra creditum est ignibus non vri. Vim habet septicam, exulcerantem, ac denique calfactoriam. Additur in medicamenta septica & lepras abolentia, quemadmodum & cantharis: ac simili quoque modo reponitur. Vsta verò, pilos cum oleo abolet. Cæterùm exenterata, detractis pedibus & capite, in melle seruetur ad eundem vsum.

De Araneo. CAP. LXVIII.

ARANEVS, quem holcum aut lycon, id est, raptorem aut lupum alij nominant, cum emplastro subactus & linteolo inductus, ac fronti aut temporibus impositus, tertianos circuitus perlanat. Tela eius apposita, sanguinem sistit, & vlcera quæ summam cutem occuparunt ab inflammationis iniuria vindicat. Est & alterum aranei genus, quòd candidam, tenuem, densamque telam orditur. Hoc aluta inuolutum, & de lacerto suspensum, quartanis circuitibus mederi narratur. Decoctum autem ex rosaceo & infusum, aurium doloribus auxiliatur.

De Lacerta. CAP. LXIX.

LACERTAE caput tritum & impositum, aculos & omnia corpori infixæ extrahit.

hit. Sed & formicantes verrucas & pensiles, quas acrochordonas vocant, clauoſque tollit. Iecur ipsius dentium cauernis inditum, dolores eximit. Tota verò dissecta & imposita, ictos à scorpione leuat.

De Sepe. CAP. LXX.

SEPES, quam nonnulli lacertam Chalcidiscam vocant, ex vino pota, quos momorderit iis medetur.

De Scinco. CAP. LXXI.

SCINCUS quidam in Ægypto, alius in India, alius ad mare Rubrum gignitur. Est & alius, qui apud Libyam Mauritanix fluiuium reperitur. Est verò crocodilus terrestri sui generis, qui addito nasturtio sale conditur. Aiunt porrò partem eam quæ renes amplectitur, drachmæ pondere in vino potam, Venere accèdendi vim habere: at tamen lentis decocto cum melle, aut semine lactucæ cum aqua potio intensam illam Veneris cupiditatem inhiberi. In antidota quoque additur.

De Terrenis Vermibus. CAP. LXXII.

TERRENI vermes triti & impositi, præcisos neruos glutinant, ac tertianas quoque soluant. Decocti verò cum anserino adipe & instillati, affectis auribus medentur. In oleo autem decocti si opposita auriculæ infundantur, dentium doloribus

L. iij.

præstant auxilium. Triti quoque & cum paf
fo epoti, vrinæ ciunt.

De Mure araneo. CAP. LXXIII.

MVS araneus dissectus & impositus, con
tra suos morsus remedio est.

De Muribus. CAP. LXXIIII.

MVRES domesticos dissectos scorpio
num ictibus vtiliter imponi est in cõ
fesso: si verò inassati à pueris in cibo suman
tur, ipsorum oris saluam exiccare.

De Lacte. CAP. LXXV.

LAc generatim omnè boni succi est, cor
pus alit, ventrem mollit, stomachum &
intestina inflatione vexat: vernum tamen a
quatius æstiuo: & quod è viridi pascuo est,
aluum magis emollit. Probatum candidum
& æquali crassitudine, quòdque vngui in
stillatum, conglobatur. Aluum minus ten
tat caprinum, quoniam capræ astringenti
pabulo magna ex parte vescuntur, quercu,
lentisco, frondibus oleaginis, & terebintho:
quam ob causam stomacho etiam euadit
accommodatum. Quillum autem crassum
est, dulce ac præpingue: sed non vsque adeò
stomacho vtile. At bubulum, asininum, & e
quinum, aluum magis soluunt, ipsamque
turbant. Quibus verò in locis scamonium,
veratrum, mercurialis & clematis sunt pro
pabulo, lac omne ventrem stomachumque
subuer-

ſubuertit: quale in Veſtinis montibus à nobis obſeruatum eſt. Si quidem capræ veratri albi folia cùm primùm erumpunt depaſcentes, & ipſæ euomunt, & lac quoque reddunt euertendi ſtomachi vim habens atque nauſeoſum. Porrò decoctum lac omne, & id quidem maximè à quo ſilicum ignitorum vi portio tenuior exhausta eſt, ventrem aſtringit, ac omnibus in vniuerſum internis exulcerationibus auxiliatur: præſertim verò gutturis, pulmonis, inteſtinorum, renum, ac veſicæ. Quin & contra ſummæ cutis pruritus, papularum eruptiones & vitiatos corporis ſuccos recens exhibetur cum melle crudo, addito ſale & exigua aqua dilutum. Minùs verò inflat, quodcunque ſemel feruefactum eſt. Cæterum decoctum cum calculis ad dimidias, alui fluxiones vlceratione comitatas adiuuat.

De Sero lactis. CAP. LXXVI.

Lac quodcunque, implicitum habet ſibi ſerum: quod quidem à lacte diuiſum, redditur ad purgationem efficacius. Exhibetur porrò quibus citra acrimoniam deiectionem moliri volumus, vt melancholicis, comitialibus, atque in lepra, elephantiaſi & papularum toto corpore eruptionibus.

De Schiſſo lacte. CAP. LXXVII.

Diuiditur autem lac omne, ſi ſictili noſtro

L. iij,

ferueat, & ficulneo ramo recens defecto meueatur: ac posteaquam bis terve efferbuerit, affundatur aceti mulsi totidem cyathi, quot sunt heminae lactis: ita enim discedit serum ab eo quod caseosum est. Sed oportebit ut ne lac feruendo circumfundatur, inter coquendum continenter spongia ex frigida fictilis labrum detergere, sextariumque argenteum frigidae aquae plenum demittere. Bibitur porro serum heminis per interualla singulis vsque ad quinas, ita ut intercedentibus spatiis potantes deambulent. Lac autem recens, etiam efficax est contra rosiones & inflammationes à medicamentis exitiis factas, ut à cantharide, pinorum eruca, salamandra, aut bupreste, auripigmento, dorycnio, acōnito, aut ephemero. Ad hoc verò priuatim bubulum maximè confert. Gargarizatur & ad oris ac tonsillarum exulcerationes. Asininum verò peculiariter ore collutum, gingiuas dentésque stabilit. Fluxiones autem alui vlceratione comitatas ac tenesmos, ouillum, bubulum, aut caprinum candentium silicum ope decoctum, sistit. Quinetiam per se & cum hordeacea pristana aut chondri cremore infusum, rosiones intestinorum magnoperè mitigat: exulceratae quoque vuluæ infunditur.

De

De Lactō muliebri. CAP. LXXVIII.

Lac muli bre dulcissimum est, & maximè alit. Mammis exuctum, prodest ad stomachi rosionem ac tabem: valet & contra haustum leporem marinum. Thuris verò pollini admixtum, oculis ab ietu cruore suffusis instillatur. Podagricis quoque vtile est, cum meconio & cerato illitum. Cæterùm lac omne contrarium spleneticis, hepaticis, vertiginosis, comitialibus, neruorum vitio laborantibus, febres habentibus & capite dolentibus: nisi si quis purgationis gratia, vti demonstratum est, schistum exhibeat. Sunt qui narrent lac primiparæ canis perunctum pilos abolere, ac potum contra venena antidoti vicem obtinere, necnon & mortuos foetus eiicere.

De Caseo recenti. CAP. LXXIX.

CASEVS recens ac minimè salus in cibo sumptus, probè alit, stomacho vtilis est, ac facillè in membra distribuitur: corpus auget, aluúmque moderatè mollit: alius tamen alio præstantior est, pro natura lactis è quo conficitur. Decoctus autem & expressus, dein inassatus, aluum sistendi vim acquirit: prodest verò impostus oculorum inflammationibus atque fugillatis. At qui recens salitus est, si comedatur, minus alimenti præbet, ad minuendum corpus idoneus

est, stomacho aduersatur, aluum denique & interanea offendit. Vetusior, aluum fistit. Caterum quod è caseo manauit serum, canes quàm optimè alit.

De Hippace. CAP. LXXX.

Quod Hippacen vocant, caseus est equinus: qui quidem virus redolet, at magnopere alit, bubulo proportionè respòdens. Sunt tamen qui equinum coagulum hippacen appellauerint.

De Butyro & eius fuligine.

CAP. LXXXI.

LAVDABILE paratur Butyrum è lacte pinguisimo, quale ouillum est: fit & ex caprino, agitato in vasis lacte, donec pingue separetur. Molliendi facultate præditum est, vimque habet olei: vnde & largius epotum, & aluum relaxat, & contra venena, si desit oleum, usurpatur. Cum melle affricum, dentitiones adiuuat, gingiuarum pruritus in infantibus & oris vlcera emendat. Foris verò illitum, corpus reddit habitius, & à psydracis tuerur atque conseruat. Est & efficax contra inflammationes ac duritias vuluæ, quod certè quidem neque putidum neque vetustum fuerit: ad dysenterias quoque & coli vlcerationem infunditur. Denique in suppuratoria medicamenta vtiliter additur: maximè verò in neruorum, meningum, vesicæ,

fiæ ac ceruicis vulneribus: Illud ipsum replet, purgat, & carnem creat: necnon & ab aspide commorsis impositum prodest. Recens etiam oploniis pro oleo ammiscetur, vti & pſacentis adipis vice. Colligitur verò è butyro fuligo hunc in modum: In lucernam nouam infusum butyrum accendito, & vbi operculaueris, fictili in modum siphunculi factò & supernè quidem angustò, ima verò parte foramina clibani instar habète cremari finito: ac vbi primum absumptum fuerit butyrum, aliud subinde affundito, dum fuliginis quantum desideras coaceruaueris: tandem penna deradito, ac vitor. In medicamentis oculorum vim habet exiccandi & adstringendi: fluxiones verò cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

De Lanis. CAP. LXXXII.

LANÆ succidæ molles è collo feminibusque, laudatissimæ. Subueniunt inter initia vulneribus, contusis, desquamatis, liquidis, & ossium fracturis, aceto & oleo aut vino imbutæ. Siquidè liquores facîle combibunt quibus immerguntur, & propter adherentes sorles (æſypum vocant) emolliendi vim habent. Efficaces quoque sunt ad capitis, stomachi & alius cuiusuis partis dolores, si cum aceto & rosaceo imponantur.

De Lanis & Stn. CAP. LXXXIII.

Crematæ verò lanæ, crustas inducendi, carnis excrescentias cohibendi, vlceraque ad cicatricem perducendi vim habent. Porro mundæ & carptæ in fictili crudo cæterorum more vruntur: quin & ad eundem modum lanæ marina purpura infectæ tomenta cremari solent. Nonnulli verò cum sordibus lanas carminant, quas posteaquàm melle irrigarunt, similiter vrunt. Alij in fictili oris patuli verucula inter se distantia disponunt, ac tenues tædarum assulas infsternunt: supra has verò lanas ipsas componunt carptas & oleo ita imbutas, vt ne tamen destillent, rursúmque assulas & lanas vicissim intersternunt: tandem leuiter tædas succendunt, vsúmque cinerem tollunt. Quòd si qua pinguitudo aut pix è tæda defluxit, simul & semel collecta reconditur. Cæterùm lauatur ille lanarum cinis ad oculorum medicamenta, in fictili labello addita aqua & manibus vehementiùs conturbata: cùmque subsederit cinis, aqua effunditur, ac rursum affunditur alia, paritérque conturbatur: tandiúque id fit, donec is admotus lingue minimè mordeat, sed quodammodo astringat.

De OEsypa. CAP. LXXXIIII.

OEsypum dicitur, è succidis lanis collecta

cta pinguitudo: quam sic præparabis. Lanæ
 sumito molles, succidas, radícula non cura-
 tas, & aqua calida eluito, simulque sorditiẽ
 omnem exprimito. Hanc in labellum oris
 ampli conuicito: ac vbi aquam affuderis, li-
 gula grandiorive cochleari magno impetu
 refundito ex alto demittẽs, dum spumescat:
 aut rude lignea validiusculè conturbato, dũ
 multa & sordida spuma colligatur: deinde
 marina respergito. Atq; vbi cõsederit quod
 supernatabat pingue, in alterum vas fictile
 recipito: & affusa in labellum aqua hãc de-
 nudò agita, tũmque marina spumam per-
 fundito, ac demum excipito. Hoc tantis-
 per facito, dum consumpta pinguitudine
 non ampliùs spuma supersit. Collectum
 porrò celypum vbi manu subegeris, confe-
 stim, si qua infedit spurcicia, hanc tollito:
 guttatimque exclusa priore aqua, aliam af-
 fundito, & manu misceto, donec admotum
 linguæ celypum minimè mordeat, sed quo-
 dammodo astringat, ac pingue, purum, can-
 didumque apparat: tandem in fictili vase
 ita condito. Verùm hæc omnia æstiuo sole
 fiant. Nonnulli excolatum pingue frigida
 aqua eluunt, & manibus, non lecus atque
 ceratum mulieres, confricant: ita enim can-
 didius redditur. Alij postquam lanas laue-
 runt, sordẽsque expresserunt, has in lebetè

lento igni ex aqua decoquunt, & collectum pingue quod supernatat aqua, vti dictum est, eluunt, excolatúmque in fictilem patellam, quæ calidam aquam contineat, lineo panno operculant & Soli exponunt, donec sat crassum candidúmque euadat. Nonnulli denique post biduum effusa priore aqua, aliam affundunt. Præstantius est, è lanis radícula non curatis, læue, lanarum succidarum virus olens, quóddque, dum in concha cum aqua frigida manu fricatur, albescit, nihilque in se durum aut compactum habet: veluti quod cerato aut adipe adulteratur. Porro vim habet exalfaciendi, emolliendi, & vlcera explendi: maximè verò sedis ac vuluæ, cum meliloto & butyro: in vellere appositum, partus & menses euocat: valet & ad vlcera tum aurium, tum etiam genitalium, cum anserino adipe. Est & efficax ad arrosos scabiososque oculorum angulos, itémque genas callosas ac ciliarum defluuio laborantes. Caterùm in testa noua torretur cespum, dum in cineres redactum pinguitudinem amittat. Ex ipso quoque fuligo colligitur eo quo demonstrauimus modo, quæ ad oculorum medicamenta conuenienter additur.

De Coagulo. CAP. LXXXV.

LEPORIS coagulum ternum obolorum pondere ex vino, confert ad venenatarum bestiarum morsus, itemque cœliacis, dysentericis, ac fœminis fluxione ab utero laborantibus: quin & in grumos concreto sanguini, ac eiusdem à pectore reiectionibus auxiliatur. Post menstruam purgationem [& paulò ante coitum] vulvæ cum butyro appositum, conceptionem adiuvat: potum verò idem, partus enecat, & à purgatione menstrua præstat. mulieribus ut ne concipiant. At equi coagulum, nonnullis hippace dictum, priuatim cœliacis, dysentericisque conuenit. Hædi verò, agni & hinnuli, dorcadis, platycerotis, dorci ac cerui, itemque vituli ac bubali coagula similibus sunt prædita viribus: siquidem contra haustum aconitum ex vino, & ad concretum lac ex aceto conuenienter assumuntur. Priuatim autem hinnuli coagulum subditum à purgationibus ad triduum, conceptum impedit. Verùm marini vituli coagulum, pares castoreo vires obtinet: maxime verò comitialibus & vulvæ strangulationibus in potu conferre creditur. Porro marini vituli coagulum hoc experimêto deprehenditur, Sumito alicuius alterius animantis, præcipue verò agni, coagulum, & affusa aqua pau-

lisper dimittito : tùm postea aquam, in qua illud maduerit, vituli marini coagulo superinfundito. Quod enim sincerum ac legitimum fuerit, illico in aquam liquecet: quod tale non fuerit, simile sibi permanebit. Excipitur autem vituli marini coagulum, catulis qui nondum vnà cum matribus natate possunt. Cæterùm in vniuersum Coagulum omne dissipata cogit, & coagulata soluit.

De Adipe. CAP. LXXXVI.

ADEPS anserinus aut gallinaceus recēs & siæ sale inueteratus, ad vuluæ vitia proficit. At sale conditus, quique acrimoniam vetustate contraxit, vuluæ inimicus est. Horum quempiam recentem membranulis exemptis in nouam fictilem ollam conuicito, quæ duplo tantundem capiat, quantum est eius adipis quem curari oporteat. Dein vbi acerrimo Soli vas diligenter operculatum exposueris, eliquescentem inde humorem in alterum fictile vas excolato, dum quidquid est adipis absumptum fuerit: mox cum liquorem loco vehementer frigido ad vsum recondito. Sunt qui insolationis vice, supra calidam aquam, aut super tenui & elanguida pruna, ollam collocant. Est & alia curandi ratio huiusmodi: Exemptis membranulis teritur aleps, & in ollam
lam

lam coniectus eliquatur, insuper asperso minuti salis momēto: dein lineo colo transfusus reperitur. Talis porrò in ea medicamenta vtiliter additur, quæ lassitudines & fatigationes leuant.

De Suillo & Vrsino adipe.

CAP. LXXXVII.

Suillus autem & vrsinus adeps hoc curantur modo: Sumito recentem ac præpinguem, qualis is est qui renibus detrahitur: & in largiorem aquam cœlestem quàm frigidissimam exemptis pelliculis inamittito, manibusque terito, ipsum accuratè fricans ac veluti distringens: deinde vbi noua aqua subinde abluens, in ollam fictilem duplè capacitatis indito: atque affusa aqua quæ adipem superet, supra leues prunas ponito, & spatha misceto. Postquam verò eliquatus fuerit, ipsum colo in aquam transfundito, finitoque refrigerescere: tùm diligenter exclusa guttatim omni aqua, in ollam aliam priùs elotam rursus demittito, & infusa aqua sensim eliquato. Inde detractum, vbi facem paulisper subsidere permiseris, in pilam spongia madefactam defundito. Ac vbi concreuerit, detractis quæ in imo resident sordibus, tertio tandem citra aquam eliquato, & translatum postea in pilam repurgatumque in fictile vas iniicito, quod opercu-

M. j.

tatum loco per quàm frigido reponatur.

De seuo hircino, ouillo & ceruino.

CAP. LXXXVIII.

Hircinum, ouillum, in superque ceruinum seuum ita curare oportet: Ex his quodlibet sumito, quale antè dictum est, & lotum, tunicis, vt in suilli mètione dictum est, exemptis, indito pilæ vt subigatur & mollescat, atque affusa paulatim aqua fricatio: dum neque sanguinolètum quicquam excernatur, neque pinguitudo supernatet, sed illa nitida limpidaque spectetur. Postmodùm vbi in fictilem ollam conieceris, ac insuper aquam addideris vt superemineat, leui prunæ indito & agitato. Vbi verò totum liquidum fuerit, ac translatum in aquam refrixerit, iterum in loro fictili eliquato, & quæ antè diximus similiter facito. Tùm vbi tertio citra aquam liquefeceris, in pilam liquore perfusam excolato, refrigeratumque, vti de suillo dictum est, recondito.

De seuo bubulo. CAP. LXXXIX.

Bubulo quoque seuo renibus maximè detracto eximendæ pelliculæ, ipsùmque aqua marina ex alto petita eluendum: mox in pilam coniectum diligenter tundendum, aspersa maris aqua. Cùm verò totum dissolutum fuerit, in fictilem ollam immittendum, & affusa aqua marina quæ non infra
dodran-

drantem superemineat, coquendum, donec proprium odorem amiserit. Deinde ad singulas seu Atticas minas, ceræ Tyrrenicæ quaternæ drachmæ iniiciendæ. Excolatum, detracta quæ in fundo residet immunditie, in ollam nouam reponendum: tandem opertum Soli quotidie exponendum, vt putido odore abolito ad candorem reducatur.

De Adipe taurino, pantherino ac leonino.

CAP. XC.

Taurinum verò seuum sic curari debet: Hoc quoque recēs ac renibus euulsum profuente aënis aqua abluito, detractis que tunicis in ollam fictilem nouam indito, & inperfo exiguo sale liquefacito: deinde in aquam pellucidam excolato. Ac vbi concrefcere cœperit, iterum manibus valdè confricando eluito, aqua subinde effusa refusaque, dum probe lotum fuerit. Rursum in ollam coniectum cum pari modo vini odorati decoquito. Et cum secundo efferbuerit, sublata ab igni olla ibidem seuum pernoctare finito. Postridie si qua graucolentia supersit, in alteram ollam nouam translatum odorato vino perfundito, ac eadem quæ prius facito, donec omne odoris virus euanuerit. Liquatur & sine sale, ad nonnullos præsertim affectus, quibus sal aduersari solet: sed

M. ij.

ita præparatum non magnoperè albescit. Eodem quoque modo pantherina & leonina, aprugna, camelina & equina, hisque similia pinguia preparari oportet.

Quomodo pingue odoramenti imbuendum sit.

CAP. XCI.

Vitulinum autem ac taurinum pingue, nec non ceruinum, atque etiam huius animalis medulla odoramentis imbuuntur hinc in modum: Pingue quod odoratum reddi debet, demptis membranis quo diximus modo clotum, ac vino odorato nulla maris aqua diluto feruefactum, tandem ab igne tollito, ac inibi pernoctare finito. Tum altero eiusdem generis vino ac eadem qua priùs mensura affuso, ipsum colliquato, & accuratè defæcato: mox nouem eius heminis iunci Arabici drachmas septem adii-cito. Quòd si ipsum flagrantioris odoris fieri voles, quadraginta floris eiusdem drachmas superaddito, cum palmæ, cassiæ & calami totidem singulorum drachmis: aspalathi & xylobalsami, ana drachma vna: adde & cinnamomi, cardamomi, nardi, ana vnciam vnam. Omnia verò minutiùs contundantur: deinde affuso vino odorato, vas operculatum supra carbones firmiter collo cato, ac ter omnia conferuefacito: tuncque vas ab igni semotum pernoctare finito. Postridie

vino

vino effuso, nouoque generis eiusdem addito, ter simili modo conferuefacito atque dimittito. Manè verò, exempto pingui vinum effundito, & ablato vase, purgatoque quod imo subsidens hæserat, ipsum eliquato: postremò excolatum ad vsus recondito. Hoc eodem modo imbuitur odoramentis, quod antea curatum est. Verùm antedicta pinguia in sequentem modum priùs inspissari par est, quò faciliùs odoramentorum vires in se recipiant. Itaque assumens quodcunque horum volueris, cum vino feruefacito, simul immisso myrti ramulo, serpyll. ac cypero, insuperque aspalatho exactiùs tuso. Aliqui tamen ad hunc vsum vno duntaxat horum contenti sunt. Cum autem tertio efferbuerit, leniter exemptum & linteo transfusum, odoramentis, vti demonstratum est, imbuito: Sed & adipēs ita quoque priùs inspissantur. Adipem quencunque volueris recentem, sanguinis expertem, aliasque habentem notas quas sæpe retulimus vbi contuderis, in ollam nouam iniicito: & infuso vino albo odorato vetere quod digitorum octo altitudinem superet, igni lento conferuefacito, donec odorem natium deposuerit, ac vinum potiùs redeat. At vbi deposito vase refrixerit, duas adipis minas eximito, & in ollam mittito,

M. iij.

adiicitóque vini eiusdem heminas quatuor,
 feminis loti (eius inquam, cuius ligno ti-
 biarum artifices vtuntur) tusi minas qua-
 tuor, ac lento igni identidem agitando co-
 quito. Cùm autem adiposam grauecolétiam
 omnem penitus deposuerit, excolatum re-
 frigerari finito. Tùm sumito aspalathi tusi
 minam vnã, amaracini floris minas qua-
 tuor, ac vino vetere subigito, finitoque no-
 ctẽm vnã combibere. Postridie in ollam
 fictilem nouam tricongialem ea simulque
 adipem demittito, & addito vini dimidiõ
 congio simul omnia feruefacito. Põst vbi
 spissamentorum omnium vim & odorem a-
 deps ascuerit, igni detractum excolatum-
 que refrigerato ac reponito. Quòd si odo-
 ratiorem reddere volueris, myrrhæ pinguis-
 simæ drachmas octo vino multorum anno-
 rum dilutas ammisceto. Gallinaceum au-
 tem & anserinum adipem ita possis odori-
 bus imbuerẽ: Cuiusuis eorum curati hemi-
 nas quatuor sumito, & olla testacea excipi-
 to: ac erysiceptri, xylobalsami, insupérque
 palmę elatę & calami exactè tusi, ana drach-
 mas xii admisceto: adiectóque vini Lesbij
 veteris cyatho vno, prunis admoüeto, ac ter
 conferuefacito: mox vase sublato ab igne,
 quæ in eo sunt diem vnã noctẽmque re-
 frigerari finito. Postridie liquata per pan-
 num li-

nim lineum mundum in vas nitidum ex-
 celato. Vbi verò coierit adeps, concha e-
 xemptum in fiatile vas nouum conuicito,
 quod arcè operculatum loco perquàm fri-
 gido reponatur. Cæterùm hæc hyberno
 tempore peragenda sunt: neque enim æsta-
 te adeps concrefcit. Sunt qui quò faciliùs o-
 mnia coeant atque conctescant, ceræ Tyr-
 rhenicæ momentum admiscant. Eadem ve-
 rò arte suillus adeps & vrsinus, cæterique id
 genus, odoramentis imbuuntur.

Quomodo adeps sampsuchi odore imbuatur.

CAP. XII.

Porro sampsuchi odore adeps imbuatur
 hoc modo: Bene curati adipis, præsertim-
 que taurini, minam vnam sumito, & sam-
 psuchi maturi accuratè confusi seſquimi-
 nam misceto: atque inſperſo largiore vino
 offas conformato, calque in vafe operto re-
 poſitas pernoctare ſinito. Maturinò in fiatilem
 ollam iniectas affuſa aqua leuiter co-
 quito: cùmque ſuum odorem adeps exuerit,
 ipſum excolatum ac probè operculatum
 noctem totam quieſcere ſinito. Poſtero die
 paſtillum eximito, ac deterſa ſorde que fun-
 dum petierat, iterum ſampsuchi confuſi, vt
 dictum eſt, ſeſquiminam aliam adiicito, ſi-
 militérque in offas cogito. Aliis quoque
 quæ antè diximus peractis, decoquito &

M. iiii.

colo traicito: ac detracta si qua fundo hæst spurcitia, loco perfrigido reponito.

De Adipe Anserino & Gallinaceo.

CAP. XCII.

At si quis incuratum adipem anserinum, gallinaceum, aut vitulinum, à putredine tueri velit, ita faciendum est: Ex his assumptum recentem quemuis adipem diligenter eluito, & supra cribrum in umbra perflandum aëri exponito: ac vbi siccatus fuerit, in linteum mundum iniicito, & manibus vehementer exprimito: dein lino traictum umbroso in loco suspendito, & post multos dies noua charta inuolutum loco perfrigido recondito. In melle quoque aseruata pingua, imputria permanent.

Adipum & c. CAP. XCIII.

Vim habent adipēs omnes excalfaciendi, molliendi atque rarefaciendi. Taurinus tamen adeps, itēque bubulus ac vitulinus, quodammodo astringunt: ad hos proximē accedit leoninus, quem aiunt etiā insidiantibus resistere. Elephantinus verō ac ceruinus peruncti, serpentes fugant. At caprinus, astringentior: qua ex causa cum polenta, rhoë & caseo decoctus, dysentericis, exhibetur, & cum prissanæ succo infunditur. Ipsorum quoque ius phtaisicis in fortitione prodest, ac iis etiānum qui cantharidas

tharidas hauserunt vtiliter datur. Hircinus porro, vt qui validissime discutiat, podagricis auxiliatur, cum caprinis baccis & croco subactus & impositus. Sed & huic quoque ouillus proportionem respondet. Suillus autem, ad vuluæ sedisq; vitia accommodatur: & igni quoque ambustis conuenit. Idem sale conditus & quàm vetustissimus, excalfacit & emollit: vino verò lotus, pleuriticis prodest. At cinere aut calce exceptus, tum œdematis, tum inflammationibus ac fistulis conuenit. Asininum autem tradunt cicatrices corpori concolores reddere. Porro anserinus & gallinaceus, muliebribus malis conueniunt, nec non etiam ad labiorum rimas, ad curandam faciei cutem, & contra aurium dolores. Vrsinus verò, alopecis capillos restituere creditur, ac pernionibus quoque subuenit. At vulpinus, medetur aurium doloribus. Fluiatiliū autem piscium adeps, inunctis oculis claritatem affert, si quidem in sole liquatus mellique admistus fuerit. Viperinus verò, contra oculorum hebetudines ac suffusiones etiam efficax est, additis cedriæ, mellis Attici & olei veteris æquis partibus. At pilos abolet alis euulsos, si recens ac per se ad radicem vestigia illinatur.

De Medullis. CAP. XCV.

EX medullis laudatissima est ceruina: mox vitulina: post hanc taurina, deinde caprina & ouilla. Colliguntur verò ætatis ea parte quæ autumno proxima est: aliis enim anni temporibus, sanguinis concretum & veluti caro friabilis in ossibus reperitur: sed neque facillè dignoscitur, nisi ab eo qui ipsam ossibus extraxerit atque reposuerit. Omnes porrò medullæ molliunt, rarefaciunt, ad apothepiam valent, & ulcera explent. Ceruina verò peruncta, venenatas quoque bestias fugat. Curatur autem recens, selectis ossibus adipis in modum: nam & affusa aqua primùm subigitur, deinde per linteum excolatur, ac similiter eluitur, donec aqua pura conspiciatur. Postmodùm in duplici vase liquatur, excepta sordè penna, si qua innatet, & in pilam transfunditur: posteaquàm verò coierit, fæce quæ subsidet accuratè derasa, in fistili vase nouo reponitur. Quòd si libet incuratam recondere, eadem omnia facito, quæ de gallinæ & anserino adipe demonstrauiamus.

De omni felle genere. CAP. XCVI.

FEL omne reconditur hoc modo: Acceptum recens, vbi os folliculi lino præligaueris, in aquam feruētē deponito, tantūque dimittito, dum quis trium stadiorum spa-

ram spatium conficeret: dein exemptum
sicato loco umbroso ac minimè humecto.
Sed quod ad oculorum medicamenta pla-
cebit adiacere, lineo filo deligatum in lague-
nulam vitream, quæ mel habeat, iramittito:
& circa lagenulæ osculum obligato filo prin-
cipio, operculum addito atque recondito.
Omnia porrò fellis genera acria sunt & ex-
alsfaciunt: maioris tamen minorisve effica-
ciæ ratione inter sese differunt. Siquidem
prestantioris effectus esse videntur fella ma-
rini scorpionij, piscis qui callionymus dicitur,
marinæ testudinis & hyænæ: itémque per-
dicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & capræ syl-
uestris: quod quidem priuatim confert ad
incipientes *suffusiones*, caligines, argema &
genarum *scabritias*. Ouillo, hircino, suillo,
atque etiã urfino taurinum efficacius. O-
mnia verò aluum ad deiectionem inuitant,
preesertim infantibus, si quis eo intinctum
lanæ tomentum sedi admoueat. Priuatim
taurino anginosi cum melle perunguntur,
ac sedis vlcera etiã perfanantur, & ad ci-
atricem vsque perducuntur. Medetur &
purulentis auribus, earumque fracturis cum
lacte caprino aut muliebri: earundem verò
sibilo, cum porri succo instillatum. Ammi-
scetur quoque vulnerariis emplastris, & cir-
cumlitionibus quæ contra venenata para-

tur. Phagedænicis etiam vlceribus, ac pudenti serotique doloribus ex melle prodest. Lepras etiamnum ac furfures cum nitro aut terra Cimolia exterit potentissimè. Ouilum & vrsinum, contra eadem pollent, sed inefficaciora sunt: ac vrsinum quidem elegmate seu linctu comitiales adiuuat. At verò fel testudinis valet ad anginas & in ore infantium nomas: idem naribus inditum, comitialibus prodest. Syluestris capræ felle peruncto peculiariter lusciosi sanantur. Hircinum idem præstat, thymiaque abolet, & luxuriantes elephantorum extuberationes illitu reprimat. Suillum autem, contra aurium vlcera cæteraque omnia vtiliter vsurpatur.

De Sanguinis Variis generibus.

CAP. XCVII.

SANGVIS anseris, anatis & hædi vtiliter in antidota miscetur. Palumbi autem, turturis, columbæ ac perdicis, recentibus oculorum vulneribus: iisdem sigillatis seu sanguine suffusis, ac lusciosis illinitur. Peculiariter verò columbæ sanguis, erumpentem è meningibus sanguinem inhibet. Hirci autem, capræ, cerui & leporis sanguis in assatus sartagine & assumptus, dyenterias & celiacorum profluvia sistit. In vino verò potus, contra toxica efficax est. Leporinus calens

calens adhuc illitus, faciei maculas à Solis ardore contractas & lentigines emendat. Caninus commodè propinatur à cane rabioso demorsis, iisque qui toxicum hauserint. Testudinis, terrestris epotum sanguinem tradunt prodesse comitialibus. Marinae autem testudinis, cum vino, leporis coagulo & cumino potus, contra venenatarum bestiarum morsus & hausta rubetæ venena conuenit. Taurinus cum polenta impositus, duritias discutit emollitque. At equorum admissariorum sanguis, in septica seu erodentia pharmaca additur. Chamæleonis autem, similiterque viridium ranarum sanguine palpebrarum pilos aboleri creditum est. Menstruus verò fœminæ sanguis, existimatur circumlito præstare ne concipiant mulieres, itémque si eum ipse supergrediantur. Cæterùm illitus, leuat podagræ dolores & erysipelata.

De Fimo. CAP. XCVIII.

ARMENTALIS bouis fimus, si recens admoueat, inflammationes ex vulneribus lenit: foliis autem inuoluitur, & cinere feruenti calefit, atque ita imponitur. Simili quoque modo applicitus vice fatus, coxendicis cruciatus compescit. Ex aceto verò illitus, duritias, strumas & panos discutit. Priuatim verò bouis masculi fimus, pro-

lapsum vterum suffitu restituit: accensi quoque nidore culices abiguntur. Caprarum, præsertimque in montibus degentium, bacæ ex vino bibita, regium morbum emendant: cum aromatibus verò potæ, mensesciunt, & partus euocant. Sicca tritaque & cum thure in vellere apposita, fluxum muliebrem cohibent, aliâque sanguinis eruptiones ex aceto compescunt. Vsta & cum aceto aut oxymelite illita, alopecii medentur. Cum axungia verò adhibita, podagricis sunt auxilio. In aceto aut vino decocta, serpentium moribus, herpetibus, erysipelatis & parotidibus imponuntur. Quin & ischiadici vstio earum ope administratur vtiliter hunc in modum: In eo cauo quod est inter pollicem & indicem, qua parte pollex carpo committitur, lana oleo imbuta prius substernitur, ac deinde singulatim imponuntur fini caprini feruentes pilulæ, donec sensus per brachium ad coxendicem perueniat, dolorémque mitiget: atque adustio eiusmodi, Arabica appellatur. At verò sterco ouillum ex aceto impositum, sanat epinyctidas, clauos, thymos & pensiles verrucas: itémque ambugna igni, cerato rosaceo exceptum. Aprugnum autem aridum in aqua aut vino potum, sanguinis reiectionem silit, ac diuturnum sedat lateris dolorem: sed adrupta

rupta & conuulsa ex aceto bibitur: luxatis
verò exceptū cerato rosaceo medetur. Por-
rò tam asinorum quàm equorum fimum,
siue crudum, siue crematum, addito aceto
sanguinis eruptiones cohibet. Armentino-
rum verò qui herba pascuntur siccum fi-
mum, insiccatum vino, mox bibitum, à
scorpione ictis magnoperè auxiliatur. Co-
lumbinum, quoniam vehementiùs & excal-
facit & vrit, hordeaceæ farinae vtiliter ad-
miscetur, & ex aceto quidem, strumas discuti-
tit: carbunculos verò emarginat, cum mel-
le, lini semine & oleo tritum: necnon etiam
ambustis igni medetur. Gallinaceum hæc
eadem, sed inefficaciùs præstat. Priuatim ta-
men contra lethales fungos & coli crucia-
tus confert, si ex aceto aut vino bibatur. Ci-
conie verò fimum ex aqua potum, comitia-
libus prodesse creditur. At vulturinum suf-
fumigatum, partum excutere traditur. Mu-
rinum autem tritum cum aceto & illitum,
alopeeis medetur: cum thure verò & mulso
potum, calculos expellit. Sed & subditæ in-
fantibus mûcerdæ, aluum ad deiectionem
stimulant. Caninum sterces, quod per Cani-
culæ ardores exceptum fuerit, aridum cum
vino aut aqua potum, aluum cohibet. At
humanum recens impositum, vulnera ab
inflammatione vindicat, simul & aggluti-

nat. Siccum verò cum melle perunctum, anginosi auxiliari traditur. Terrestris autem crocodili finum, mulieribus confert ad colorandam illustrandamque faciem. Optimum verò, quod candidissimum & friabile, amyli modo leue, in humore statim eliquescens: quòdque cum teritur subacidum est, fermentumque redolet. Sunt qui id vendant adulteratum fimo non dissimuli sturnorum, quos oryza pascunt. Alij amyllum aut Cimoliam subigunt, & inducto paululum anchusæ colore per rarius cribrum in tabulas exprimunt: mox illud qualecunque est vermiculorum specie siccatum pro terrestris crocodili stercore vendunt. [Cæterum humanum stercus siccum, cum melle subactum & gutturi impositum, quemadmodum & caninum, anginosi opitulari inter arcana reperimus.]

De Vrina. CAP. XCIX.

HUMANAM vrinam suam cuique bibere prodest contra viperæ morsus & lethalia pharmaca, incipientemque hydropem. Marinorum verò echinorum, ac scorpionis itidem marini, draconisque ictus, conuenienter ea fouentur. Canina, rabidi canis morsibus perfundendis idonea est: lepras quoque & pruritus nitro addito exterit. Sed vetus, achoras, furfures, psoras & ferui-

& feruidas eruptiones potentiùs extergit: quin & nomas, etiam genitalium, cohibet. Purulentis quoque auribus infusa, pus earum supprimit: sed & in malicorio decocta, vermiculos earum abigit. At impubis pueri absorpta vrina, orthopnoicis confert: decocta verò in aëreo vase cum melle, cicatrices, argema & caligines emendat. Quinetiam ex ea & aëre Cyprio paratur gluten, auro ferruminando idoneum. Quod autem in vrina subsidit, erysipelata illitu mitigat. Feruefactum cum cyprino & appositum, vteri dolorem demulcet, vulvæ strangulatione vexatas leuat, genas deterget, & oculorum cicatrices expurgat. *Taurinum* lotium cum myrrha tritum & instillatum, dolores aurium lenit. *Aprinum* iisdem viribus predictum est: sed peculiariter vesicæ calculos potu comminuit & expellit. *Caprinum* traditur ad aquam quæ cutem subiit, cum spica nardi & aquæ binis cyathis quotidie bibitum, vrinas & aluum ducere: instillatum verò, aurium mederi doloribus. Cæterùm nephriticos ferunt asinino sanari.

De Lyncurro. CAP. C.

Lyncis vrinam, quam Lyncurium appellant, simulatque meitur lapidescere frustra creditum est: quare vana quoque est & inutilis quæ de eo fertur historia. Est enim

N. j.

quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideò dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluòque fluxione laboranti conuenit.

De Melle. CAP. CI.

PRINCIPEM locum obtinet mel Atticum, quod ab Atticæ regionis monte Hymetto, in quo prouenit, Hymettium appellatur: mox quod è Cycladibus insulis petitur: itémque quod è Sicilia, cognomine Hyblæum. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subæuum, mínimè liquidum, sed glutinosum ac tenax, quòdque dum trahitur [ob sequacem lentitiam] in digitos veluti resilit. Porrò abstergendi vim habet, ora vasorum aperit, humores euocat: quæ ratione in sordida vlcera sinúsque commodè infunditur. De coctum atque impositum, disunctas diuulsasve partes agglutinat: lichenibus quoque medetur, coctum cum liquido alumine & illitum. Itémque aurium sonitui & dolori cum sale fossili trito tepidum instillatur: pediculos ac lendes illitum enecat: verpis seu curtis glandem quæ citra circuncisionem nudata sit in integrum restituit, si melle præputium à balneo potissimum ad dies triginta emolliatur: depurgat quæ pupillis tenebras offundunt: gutturis etiam ac tonsillarum inflammationibus & anginis

& anginis medetur, seu illitum, seu etiam gargarizatum. Urinas quoque ciet, tussique auxiliatur, & iis quos serpentes momorderint, itémque contra haustum meconium, si cum rosaceo calidum assumatur. *Quin* & contra fungorum maleficia & rabiosi canis morsus delinctum potúmve proficit. Attamen crudum, aluum inflat & tussim irritat: qua de causa despumato utendum est. Ceterum primas tenet vernum, deinde æstiuum. Hybernum verò, quippe quod sit crassius, deterius censetur, papulisque cutem exasperat.

De Melle Sardo. CAP. CFI.

Quod in Sardinia gignitur mel, amarum est: quoniam apes inibi absinthio vescantur. Tum à Solis ardore contractis, tum & aliis faciei maculis conuenienter illinitur.

De Melle Pontico. CAP. CIII.

Heracleę in Ponto quibusdam anni temporibus ex propria quorundam florum vi mel conflatur, quod quidem eos qui edere de mentis statu dimouet, cum sudoris copiosi profusione. Sed iuuantur, si rutam & fassamenta esitarint, nullúmque ebiberint, eadémque toties resumpserint, quoties vomitione reiciuntur. Acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Cum costo illitum, maculas à sole contractas emendat: at

N. ij.

cum sale, sugillata tollit.

De Saccharo. CAP. CIIII.

EST & quoddam mellis concreti genus, quod saccharum nominatur, quò dque in India & foelici Arabia in arundinibus reperitur, consistentia sali simile, ac dentibus etiam salis modo fragile. Est illud aluo idoneum & stomacho utile, si aqua dilutum bibatur: vexatae verò vesicæ renibusque auxiliatur: quin & illitum, ea discutit quæ pupillis tenebras offundunt.

De Cera. CAP. CV.

CERA optima est subfulua, subpinguis, odorata & halitum quadantenus mellicum referens, insuperque pura, & natione Pontica aut Cretica. Secundum locum obtinet, exalbida & suapte natura pinguis. Candida verò redditur hoc modo: In eo genere quæ candidior puriorque fuerit, concisam in ollam nouam transfundito, & affusa quanta satis sit aqua marina ex alto petita coquito, insperfo etiamnum nitri momento. Cùmque iterum tertiove efferbuerit, remota olla refrigerari finito. Tùm verò ceræ pastillum eximito, derafaque sorde si qua fortè adhæsit, alia addita aqua marina, secundo coquito: cùmque cera denuò, vti demonstratum est, inferbuerit, vas ab igne summoueto, ac nouæ ollulæ fundum prius frigida

frigida madefactum leniter in ceram demittito, paululum duntaxat suspensa manu intingens, vt ipsius quam minimum detrahatur, quò facilius per se concreseat. Sublato fundo orbiculum primum aufero, iterumque vasis imum aqua refrigeratum in ceram immittito, idemque tantisper facito, dum ceram totam exceperis. Tandem filo lineo traiectos orbiculos ita suspendito, vt ne inter se contingant, ac interdium quidem ipsos assidue ad solem irrorato, noctu verò Lunæ exponito, dum perfectè albescant. Quòd si ceram candidissimam fieri volueris, identidem eam recoquito: cætera verò omnia eodem modo peragito. Nec desunt qui, pro marina ex alto petita, in muria acerrima semel aut iterum antedicto modo decoquunt: deinde laguncula tenui ac rotunda ansam habente eximunt, postea orbiculos super densa herba dispositos insolant, donec candidissima euaserit. Præcipiunt verò munus id vere obeundum, quãdo sol remissa vehementia humidum rorem subministrat, vt ne videlicet cera liquefeat. Porrò vim habet cera omnis ex calfaciendi, emolliendi, ac vlcera mediocriter explendi. Additur etiam in sorbitiones dysentericis: ac eius deglutita milij magnitudine grana decem lac in nutricibus in ca-

N. iij.

seum cogi densariue prohibent.

De Propolis. CAP. CVI.

Propolis viurpanda flaua, odorata, styracem referens, in summa ariditate mollis, & mastiches modo ductilis. Vim autem obtinet vehementer excalfaciendi, attrahendi, & aculeos quoque corpori infixos extrahendi. Sed & in vetere tussi suffita auxiliatur, & lichenas imposita tollit. Ceterum circa aluearium oscula reperitur, ceræ natura similis.

De Tritico. CAP. CVII.

OPTIMA è Tritici generibus ad secundæ valetudinis vsum habentur, quæ recentia & perfectè adulta colorem luteum referunt: hæc sequuntur trimestria, quæ nonnullis fitania nominantur. Itaque cruda illa in cibo sumpta, teretes lumbricos gignunt: commanducata verò & imposita, commorsus à rabioso cane auxiliatur. Confectus eorum simlagine panis, plenius alit quàm cibarius: qui verò fit è trimestrium farina, leuius alimentum præstat, facileque in membra digeritur. Farina eorum cum hyoscyami succo cataplasmatris instar imponitur aduersus neruorum fluxiones & intestinorum inflationes: lentigines autem ex aceto mulso tollit. Furfures in acri aceto decocti & calentes adhibiti, lepras remouët, suntque

suntque contra omnem incipientem inflammationem utile & accommodatum cataplasma. Cocti verò cum rutæ decocto, luxuriantes turgentésve mammas compescunt, & morsis à vipera torminosisque cōueniunt. Farinaceum fermentum, calfaciendi extrahendique vi præditum, priuatim callos in plantis pedum extenuat, & tum alia tubercula, tum etiam furunculos ex sale maturat atque aperit. Porrò è sitanio tritico farina, contra venenatorum ictus ex aceto aut vino commodè imponitur. In glutini verò modum decocta si delingatur, sanguinem reiicientibus opitulatur. Contra tussim & exasperatam arteriam cum menta & butyro decocta efficax est. Ipsius autem tritici pollen si ex aqua mullâ aut hydrelæo decoquatur, omnem discutit inflammationem. Sed & panis tum crudus, tum etiam coctus ex aqua mullâ impositus, inflammationem omnem demulcet: quippe qui plurimum emolliat & quadantenus refrigeret, maximè verò si herbis succisve quibusdam ad id accommodatis ammisceatur. Vetus autem panis & aridus tum per se, tum quibusdam admixtus, alui profluuia sistit. Recens verò muria maceratus & impositus, lichenas inueteratos sanat. At gluten quod è similagine aut polline conficitur ad glutinandos

N. iij.

libros, sanguinem reiicientibus prodest, i liquidius ac tepidum cochlearis mensura sorbendum exhibeatur.

De Hordeo.

CAP. CVIII.

HORDEVM optimum est candidum & purum, sed minus quam triticum alit: ptissana tamen ob cremorem quē inte: coquendum reddit, plus alimēti præbet, quam polenta ex eodem hordeo facta. Est autem illa efficax contra acrimonias atque arteriæ asperitates & exulcerationes: ad quas itidem conuenit triticea ptissana, quæ quidem & plus alit & potentiùs vrinas mouet. Lactis verò vbertatem præstat, si cum fœniculi semine decocta sorbeatur. Vrinam porrò ciet hordeum, absterget, flatulentum est, stomacho aduersatur, & œdemata concoquit ac maturat. At verò ipsius farina cum ficibus & aqua mulsâ decocta, œdemata & inflammationes discutit: quin & duritias concoquit cum pice, resina & fimo columbino. Cum meliloto verò & papaueris calycibus, iis dolorem eripit qui ex latere dolent: aduersus intestinorum inflationes, cum lini semine fœnogræco & ruta imponitur. Strumas cum pice liquida, cera, impubis pueri vrina & oleo ad concoctionem perducit: & eum myrto aut vino, aut pyris syluestribus, aut rubo, aut malicorio, alui profluvia sistit:

podagricis

podagricis inflammationibus cum cydonio malo aut aceto prodest. Decocta in acri aceto malagmatis in modum quod ex eadem hydrelæo subacta conficitur, & calens apposita, lepris medetur. Farinæ verò cremor ex aqua cum pice & oleo decoctus, puri mouendo accommodatus est. Ille idem ex aceto elicitus si cum pice coquatur, contra fluxiones articularum prodest. Cæterùm hordeacea polenta cohibet aluum, inflammationesque mitigat.

De Zytho. CAP. CIX.

Ex hordeo Zythum paratur, quod quidem vrinas cit, renes ac ueruos tentat, sed meningas potissimum offēdit: inflationem parit, vitiosumque succum creat, & elephātiāsin inducit. Ipso verò maceratum ebur, obsequiosum & operi tractabile redditur.

De Curmi. CAP. CX.

Fit & ex hordeo potus, quem Curmi nominant, eoque sæpenumero pro vino vruntur. Verùm dolorem capitis infert, prauūque succum gignit, ac neruos lædit. Parantur & similia potus genera ex tritico, quemadmodum in Iberia Occidentali & Britannia.

De Zea. CAP. CXI.

ZEA duorum est generum: vna quidem simplex est, altera à binis granis dico-

cos appellatur, quæ quidem in geminis vtriusculis semen coniunctum habet. Plus quam hordeum alit, ori grata: in panificia verò digesta, minus quam triticum alit.

De Crimno. CAP. CXII.

CRIMNON, crassior est quæ inter molendum fit è zea triticoque farina, ex qua quidem puls conficitur. Abundè alit & facile conficitur: sed aluum vehementius astringit, si zea ex qua fit, prius tosta fuerit.

De Olyra. CAP. CXIII.

FIVSDEM cum zea generis est & Olyra, verùm quam illa minus aliquanto nutrit. Attamen in panes quoque cogitur, ex eaque similiter crimnon factitatur.

De Athera. CAP. CXIII.

ATHERA ex zea tenuissimè molita paratur. Est autem sorbitio liquida: pulcullæ instar, infantibus conueniens. Est etiamnum & dolorem sedantibus, & pus mouentibus cataplasmatis efficax.

De Trago. CAP. CXV.

TRAGOS formam quidem habet chondro similem: sed multò minus quam zea nutrit, quòd aceris multum habeat: quare agrè quoque conficitur, aluumque

De Avena. CAP. CXVI.

AVENA tum culmo, tum etiam foliis triticum imitatur: sed geniculis distinguitur. In cacumine verò dependentes veluti paruulas locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, æquè ut hordeum ad cataplasmata vile. Quin & ex ipso puls conficitur, alui sistendæ vi prædita. Eius verò cremor, tussientibus sorbitione prodest.

De Oryza. CAP. CXVII.

ORYZA frumentacei generis est, quæ palustribus & vliginosis locis nascitur. Mediocriter alit, aluumque suppressit.

De Chondro. CAP. CXVIII.

CHONDROVS fit è zea quæ dicoccos appellatur: potentiùs verò quàm oryza & alit & aluum cohibet, sed stomacho longè utilior. Decoctus in aceto illitùsque, lepras tollit, & vngues scabros pellit, ac incipientibus ægilopiis medetur. Eius decoctum dysentericis dolore vexatis infusum idoneum est.

De Millo. CAP. CXIX.

MILLIVM frugibus cæteris minùs alit: in panes verò coactum aut pultis instar præparatum, aluum sistit & viinam cit. Tostum verò & in sacculos inditum, fotu torminibus aliisque doloribus est auxilio.

De Panicō. CAP. CXX.

PANICVM, quod alij melinen appellant, è cerealibus est seminibus, milio simile: eodẽmque modo in ciborum vsum venit, & ad eadem quoque valet: attramen milio & minùs nutrit, & minùs astringit.

De Sesamo. CAP. CXXI.

SESAMA stomacho nocet, & animam grauitatem facit, si quando commanducata dentium commissuris inhaerit. Admota verò, neruorum crassitiem discutit, aurium fracturis & inflammationibus, ambustis item & coli doloribus ac cerastæ morfui medetur. Capitis autem dolores ex ardore contractos cum rosaceo lenit. Sed & herba in vino decocta eadem præstat, sed maximè oculorum inflammationibus doloribusque prodest. Ex ipso quoque semine fit oleum, quo Ægyptij vtuntur.

De Lolio. CAP. CXXII.

LOLIVM, quod è Græcis plerique aram, nonnulli thyaron appellant, quòdque inter triticeas segetes nascitur, molitum, nomas, putrescentia vlcera & gangrænam emarginandi vim habet, si cum raphanis & sale imponatur. Feros verò lichenas & lepras cum sulphure viuo & aceto sanat. At cum fimo columbino & lini semine decoctum in vino, strumas discutit: & quæ agrè maturantur

rantur rumpit. Ischiadicis cum aqua multa decoctum & adhibitum prodest. Quod si cum polenta, myrrha, croco aut thure suffiatur, conceptiones adiuuat.

De Amylo. CAP. CXXIII.

AMYLV M appellatū ab eo est, quod si ne mola fiat. Optimum quod est trimestri paratur tritico, natione Creticum aut Ægyptiacum. Conficitur verò ex tritico eiusmodi puro, quinquies die, ac si fieri potest, etiam nocte aqua perfuso: atque ubi emollitum fuerit, sensim aquam citra agitationem effundi oportet, ut ne simul utilior succus excludatur. At ubi mollissimum euasisse constiterit, diffusa aqua pedibus calcari oportet: deindeque in fusa alia teri. Tandem innatantes furfures incerniculo tollendi: reliquum verò colo traiciendum, moxque ut excolatum fuerit, super tegulis nouis ardentissimo sub sole sicari densarique oportet. Nanque si paulisper vltimum manserit, acescit. Porro contra oculorum fluxiones, caua vlcera, & pustulas efficax est. Sanguinis etiamnum reiectiones potu cohibet, & exasperatas fauces lenit: lacti quoque & obsoniis admiscetur. Paratur & amyllum ex zea macerata elotaque ad vnum aut alterum diem, & massa triticea in modum manibus subacta, tandemque feruentissimo in

sole, vti dictum est, exiccata. Sed huiusmodi amyllum ad vsum medicum ineptum est: ad reliqua verò, idoneum.

De Fœnigræci farina.

CAP. CXXIII.

FOENVM GRAECVM ipsiusque farina molliendi ac dissipandi, discutiendive vim habent. Hæc tenuiter contrita cum decocta aqua mulia imposita, aduersus tam internas quàm externas inflammationes efficax est. Cum nitro verò ex aceto trita & imposita, lienem extenuat. Decoctum autem fœnigræci, foeminarum malis ex inflammatione præclusionève vuluæ ortis infessu subuenit. Eiusdem in aqua decocti cremor expressus, capillos, surfures & achoras purgat. Cum adipe verò anserino pessi vice subditur, ad emolliendos dilatandosque locos muliebres. Porro viride cum aceto, imbecillibus exulceratisque locis accommodatum est. At ipsius decoctum prodest aduersus tenesmos, foetidamque dysentericorum proluciem. Cæterum quod ex eo exprimitur oleum, cum myrto capillos expurgat, & genitalium cicatrices exerit;

De Lino. CAP. CXXV.

LINVM vulgo notum est: cuius semen easdem quas fœnigræcum vires habet: quippe quod discutiat & emolliat omnem

mnem intus forisq̄ue inflātionem, cum melle, oleo & aqua exigua decoctum, aut melle cocto exceptum. Emendat & crudum vitia cutis in facie ab insolatione ac varos, cum nitro & ficibus impositum. Cum lixiuo verò, parotidas duritiāsque discutit: herpetas & fauos cum vino decoctum expurgat. Ungues scabros remouet, cum pari modo nasturtij & mellis. Educit quoque quæ intra pectus hærent, cum melle eclegmatis vice sumptum, ac rissim etiam lenit. Stimulat & Venerem, si melli & piperi placentæ modo admixtum largiùs sumatur. *Quin* & eius decoctum aduersus intestinorum ac vuluæ erosiones, itémque ad euocanda alui excrementa infunditur. Vuluæ denique inflammationibus, æquè ac scenigræci semen, infessu perquàm est vtile.

De Cicere. CAP. CXXVI.

CICER fatiuum bonam facit aluum, vrinam ciet, flatus gignit, coloris bonitatem cuti conciliat, menses partuque expellit & lac auget. Imponitur verò, & maximè cum eruo decoctum, ad testium inflammationes & myrmecias: itémque ad scabiem, vlcera capitis manantia & lichenas, nec non & ad canerosa malignaque vlcera cum hordeo & melle. Alterum porrò ciceris genus, arietinum appellatur. Vtunque verò cit

vrinas, dato cum roremarino aduersus morbum regium & hydropem eorum decocto. Legunt quoque exulceratam vesicam & renes. Sunt qui myrmeciarum & pensilium verrucarum extuberationes eminentiasve singulas prima luna grano ciceris alio atque alio tangant, eaque grana in linteolo deligata abiici post se præcipiant, quasi verrucæ hac arte decidant. Est & sylvestre cicer, foliis satiuo simile, odore acri, sed semine discrepans: quod quidem eadem quæ satiuum præstat.

De Faba Græca. CAP. CXXVII.

FABA Græca inflationem parit, flatulenta est, agrè concoquitur, ac tumultuosa insomnia facit: sed tussis confert, carnemque gignit, media calidi frigidique natura. Decocta in posca & cum iuo cortice esitata, dysenterias & cœliacorum profluvia sistit, & contra vomitiones in cibo idonea est. Minus verò flatulenta euadit, si prior aqua inter coquendum abiiciatur. At viridis & plus negotij stomacho faceffit, & plus flatuum gignit. Porrò lomentum & per se & cum polenta impositum, inflammationes ab ictu mitigat, & cicatrices concolores facit: mammas etiamnum grumoso lacte turgentes inflammationeque laborantes adiuuat, & lac quoque extinguit. Cum melle
autem

autē ac fœnigręci farina, furunculos, parotidas & sub oculis liuores discutit. Cū rosa vetrō, thure ouiq; candido, procidentes oculos, eorūque staphylomata tumoresque reprimat. Subactum vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Commanducata sine cortice faba, fronti, sistendę fluxionis gratia, anacollematis instar imponitur. Testium inflammationes in vino decocta sanat. Pueris verō circa pubis regionem adhibita, ipsos diu impuberes conseruat. Alphas quoque purgat. Corticibus autem illiti qui post euulsionem renascuntur pili, iciumi gracielsque efficiuntur. Idem cum polenta, alumine scisso & vetere oleo impositi, strumas discutunt: quin & eorum decocto lanę inficiuntur. Caterū faba dempto cortice bipartitō secta, qua quidem parte ex natura coaluit, ad sanguinis eruptiones ab hirudine excitatas imponitur: illas nanque diuidiata supprimit, & qua parte alteri cohærebat, apprimatur.

De Faba Ægyptiā.

CAP. CXXXVIII.

Ægyptia faba, quam nonnulli Ponticam vocant, in Ægypto quidem magna copia provenit, sed & in Asia quoque & Cilicia palustribus locis inuenitur. Folium verō habet amplum instar petasii seu galeri, caulem

O. j.

cubitalem, digiti crassitudine: florem roseum, dupla papauerini floris amplitudine. At ubi defloruit, utriculos gerit folliculis similes, in quibus faba paululum supra operculum instar bullæ prominere. Ciborium aut cibotium ideo nominatur, quasi loculamētū, quod seratur eiusmodi faba ipsa humenti glebæ indita atque ita in aquam demissa. Radix autem subiacet harundinis radice crassior: quæ cocta crudaque estur, & colocasia nominatur. Faba quoque ipsa virens comeditur: sed exiccata nigrescit, & Græcam magnitudine superat. Vim porro habet astringendi, stomachumque iuuat. Quamobrem dysentericis celiacisque conuenit, inspersa earum farina polentæ vice: sed & in pulstem quoque redacta exhibetur. Efficaciores autem sunt cortices, si decocti in vino mulso ternum cyathorum mensura propinentur. Caterum ad aurium dolorem facit quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si cum rosaceo coctum inutilletur.

De Lente. CAP. CXXIX.

LENS frequenti cibo aciem oculorum obtundit, agrè concoquitur, stomachum lædit, eumque & intestina inflat: sed aluum cum cortice comesta sistit. In eo genere præstat quæ facillimè coquitur, quæq;
nihil

nihil atri in maceratione reddit. Vim porro
 habet astringendi: qua ex causa aluum co-
 hibet, si detracto antè cortice accuratè di-
 scoquatur, prima aqua inter coquendum
 effusa: quippe primum ipsius decoctum al-
 uum soluit. Insomnia verò tumultuosa ex-
 citat, nervosis partibus, pulmone capitique
 contraria. Meliùs autem contra fluxiones
 alui suo fungetur munere, addito cum ace-
 to intubo aut portulaca, aut beta nigra, aut
 myrti baccis, aut Punici tegmine, aut rosis
 siccis, aut mespilis sorbisve, aut pyris palmu-
 lisve Thebaïcis, aut malis cotoneis, aut ci-
 chorio, aut plantagine, aut gallis integris,
 quæ quidem post cocturam abiciuntur, aut
 denique rhoë qui obsoniis inspergitur. Ve-
 rum cum ea diligenter acetum percoqui
 debet: alioqui aluum conturbat. Contra
 subuersionem stomachi decorticata lentis
 grana xxx. deuorataque profunt. Decocta
 quoque lens cum polenta impositaque, po-
 dagras lenit. Sinaus verò cum melle glutinat,
 vlcerum crustulas circumquaque rumpit, &
 vlcera quoque ipsa repurgat. At ex aceto dis-
 cocta, duritias & strumas discutit. Cum me-
 lilotto autem vel cotoneo malo medetur in-
 flammationibus oculorum ac sedis, am-
 mixto rosaceo. Sed in maioribus sedis in-
 flammationibus amplisque sinibus, cum

O. ij.

putamine Punici aut rosas siccis adiecto melle decoquitur. Valet quoque ad nomas quæ in gangranam euaserunt, similiter versusurpata, aut etiã adiuncta maris aqua. Ad pustulas autem, herpetas, erysipelata & pernio-nes, quo antè dictum est modo. Caterùm contra mammas grumoso lacte turgentes nimiùmque distentas, decocta in aqua marina & imposta auxiliatur.

De Phasiolo. CAP. CXXX.

PHASIOLVS flatulens est, flatúsque ciet, & agrè concoquitur. Quòd si viridis coquatur, in cibo aluum emollit, & ad vomitiones ciendas idoneus est.

De Eruo. CAP. CXXXI.

ERVVM, exiguus est frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, in siliquis parua gerens semina, è quibus farina fit eruina dicta: quæ quidem ad medendi vsus est accommodata. Eruum porrò capiti onerosum est, aluumque turbat, si comestum fuerit, & sanguinem quoque cum vrina ducit. Boes autem saginat, si elixum apponatur. Parandæ verò eruinae farinae ratio hæc est: huberiora candidaque grana deligito, & aqua permiscendo respergito: ac ubi sufficienter combibere fueris, tum demum torreto, dum cortex disrumpatur: postea molita & tenui cribro pollinario creta reposito.

Huiusmodi

Huiusmodi farina bonam prestat aluum, vrinam ciet, ac meliorem colorem cuti conciliat. Quod si in cibo potuue largius assumpta fuerit, sanguinem cum torminibus per aluum & vesicam educit. Ulcera cum melle purgat: lentigines, solares maculas, ac nauos etiã toto corpore emendat: nomas, carcinomata & gangranas serpere non patitur. Quin & mammaram duritias emollit, ac ferina vlcera, carbunculos & fauos emarginat. Cum vino autem subacta & imposta, canum, hominum viperarumque moribus medetur. Vrina quoque difficultates, tormina & tenesmos ex aceto mitigat. Conuenit & iis qui alimentum ex cibo non sentiunt, tosta & ad nucis magnitudinem cum melle sumpta. Caterum erui decocti aqua, perniones & in vniuerso corpore pruritus fouendo sanat.

De Lupino. CAP. CXXXII.

LUPINVS satius notus est: cuius farina cum melle delincta, aut ex aceto pota, lumbricos enecat. Ipsi quoque lupini macerati, ita tamen vt minimè suam deposuerint amaritudinem, eadem in cibo efficiunt. Sed & eorum decoctum, eadem prestat. Cum ruta verò ac pipere potum, lienosis prodest. Eodem ipso gangranas, fera vlcera, incipientem scabiem, alphos, maculas, pa-

O. iij.

pularum ac pituitæ eruptiones & vlcera capitis manantia fouere vtile. *Quin* & illud ipsum menses ac partus detrahit, cum myrrha & melle subditum. Purgat verò farina eutem, liuorésque emendat, & inflammationes sedat cum polenta & aqua. Ex aceto autem, coxendicum cruciatus lenit. Panos verò ac strumas in aceto decocta & imposta loco mouet, atque carbunculos circumquaque rumpit. Ipsi quoque lupini aqua cœlesti decocti, dum in cremorem lenteſcant, faciem abstergunt: & cum chamæleonis nigri radice cœcti, pecorum scabiem sanant, si modò illa repente decocto abluantur. Porro radix in aqua decocta & epota, vrinas pellit. Lupini verò ipsi edulcati, si triti ex aceto bibantur, stomachi fastidium leuant, & cibi auiditatem faciunt.

De Lupino syluestri. CAP. CXXXIII.

Est & syluestris lupinus satiuo similis, sed omni modo minor: qui quidem quæ satiuus eadem præstat.

De Rapo. CAP. CXXXIIII.

ELIX A Rapi radix alit, inflationes parit, Elaxam ac præhumidam carnem gignit, Venerémque stimulat. Ipsi verò decocto podagræ perniônésque fouentur. Sed & ipsa trita & imposta, prodest. Quòd si excarnata radice, rosaceum ceratum intra ipsam feruenti

feruenti cinere liquefiat, remedium fiet ad
 vlceratos perniones efficax. At verò cymæ
 manduntur elixæ, & vrinam cient. Semen
 tæriacis & antidoris quæ dolorem leuant
 idoneum est. Potum idem contra lethalia
 medicamenta salutare est, ac Venerem quo-
 que concitat. Cæterùm muria conditum
 rapum in cibo sumptum, minus quidem a-
 limenti sufficit, attamen appetentiam resti-
 tuit.

De Rapo syluestri. CAP. CXXXV.

Syluestre rapum in aruis nascitur, frutex
 cubitali altitudine, ramosus, in cacumine
 læuis, foliis quoque læuibus, radice digitali
 crassitudine, aut etiam maiore. Fructum ve-
 rò gerit in siliquis calyculatis. Apertis au-
 tem fructus inuolucris, intus alia spectatur
 siliqua capitis specie: qua quidem paruula
 semina nigra continentur, quæ tamen fra-
 cta intrinsecus alba conspiciuntur. Cæte-
 rùm admiscetur in smegmata, quibus ad
 detergendam cutem in facie reliquòque
 corpore vtuntur: quæ quidem ex lupino-
 rum, tritici, lolij aut erui farina fiunt.

De Buniade. CAP. CXXXVI.

BVNIADIS quoque radix elixa flatus
 gignit, minùs verò nutrit. Semen ipsius
 præbbitum, venena reddit inefficacia: ob
 id etiam in antidotos additur. Sed & huius
 O. iiij.

radix, muria conditur.

De Raphano, seu radice.

CAP. CXXXVII.

RADICULA quoque ipsa flatus gignit & excalfacit: ori quidem grata, at stomacho minimè commoda: ructus præterea mouet, atque vrinas ciet: aluum quoque bonam facit, si quis ipsam summo cibo sumperit, quippe quæ tum distributionem magis adiuuet: præsumpta verò, cibum suspendit, quare & ante cibum vomituris conuenit: quin & sensuum aciem excitat. Elixæ verò si sumatur, valet ad eos qui tussi diuturna infestantur, quique crassiores succos in pectore cumulant. At cortex ipsius ex aceto mulso sumptus, vomitiones potentiùs mouet, hydropicis accommodatus: impositus etiamnum, lienosis est utilis. Cum melle verò, nomas fistit, & sub oculis sugillata tollit. Auxiliatur & à vipera commorsis, necnon & alopecias densat, atque lentigines cum loliacea farina exterit. Est & auxilio tam cibo quàm potu iis qui à fungis strangulantur, menstruaque pellit. Semen vomitiones excitat, vrinas euicit, & lienem ex aceto potum extenuat. Decoctum anginosi cum aceto mulso calente gargarizatu prodest, & contra cerastæ morsum ex vino potum auxiliatur. Cæterùm ex aceto illitum, gangrænas

gangrænas etiam valenter emarginat.

De Radicula syluestri.

CAP. CXXXVIII.

Radicula syluestris, quam Romani armoraciam vocant, folia habet fatiuae similia, sed que ad lampfanam propius accedant. Radix est gracilis, longa, subacris. Porro tam folia quam radix, olerum vice decoquantur. Excalfacit autem, urinam ciet, æstuosaque est.

De Sifere. CAP. CXXXIX.

SISER vulgo cognitum: cuius radix elixa, Sori grata est & stomacho utilis: urinam ciet & appetentiam inuitat.

De Lapathis, siue rumice. CAP. CXL.

EST è Lapathi generibus quoddam, quod oxylapathum vocant, in palustribus nascens, durum ac summis foliorum partibus aliquantulum acuminatum. Alterum verò hortense, priori dissimile. Tertium genus est syluestre, paruum, plantagini proximum, molle & humile. Est & quartum, quod nonnulli oxalidem, alij anaxyrida aut lapathum appellant: cuius folia syluestri & exiguo lapatho similia, caulis minimè grandis, semen acutum, rubens, acre, in caule & agnatis appendicibus emicans. Omnium porro decocto olere alius emollitur. Crudum verò illitum, meliceridas addito rosaceo aut croco

discutit. At syluestris lapathi, oxylapathi & oxalidis semen, ex aqua aut vino utiliter bibitur contra dysenterias, cœliacorum affectus, stomachi fastidium, & scorpionis ictum. Quòd si quis in potu præsumperit, nihil incommodi ex illius ictu percipiet. Radices autem ex aceto coctæ, aut etiamnum crudæ impositæ, lepras, impetigines & scabrosos vngues curant: sed antè locus nitro aut aceto in sole perfricandus est. *Quin* & earum decoctum, pruritus corporis sedat, vice fots affusum, aut in solia balnearum additum. Aurium quoque dolorem leniunt, itémque dentium, si in vino coctæ colluantur. Strumas etiam parotidâsque similiter coctæ in vino & impositæ discutunt: aceto verò decoctæ, lienem extenuant. *Quin* & ad strumas nonnulli radicibus vinculo ex ceruice suspensis amuleti instar vtuntur. Sistunt & fluxum muliebrem tritæ atque subditæ. Cum vino autem decoctæ ac bibitæ, regio morbo laborantes persanant, calculos vesicæ comminuunt, mēstrua cient, & à scorpione ictis auxiliantur.

De Hippolapatho. CAP. CXLI.

Hippolapathum olus est magnum, in paludibus nascens. Eisdem autem vires habet, quas antè dicta lapathi genera.

De

De Lamprosana. CAP. CXLII.

LAMPROSANA sylvestre olus est: quod quidem plus quam lapathum alit, stomachoque est utilius. Huius folia caulisque in cibo coquantur.

De Blisso. CAP. CXLIII.

LITVM quoque estur oleris modo. Est autem alio utile, nullius medicamento-
sæ facultatis particeps.

De Malua. CAP. CXLIIII.

MALVA sativa cibo magis est idonea, quam quæ locis incultis nascitur. Stomacho autem aduersatur, bonamque facit aluum: sed multò magis caules, qui quidem intestinis ac vesicæ sunt utiles. Vim porrò habent folia cruda, cum salis exiguo commanducata & ex melle illita, persanandarum ægilopum. Verùm cum est inducenda cicatrix, iis demùm citra salem vtendum. Illita quoque malua, contra apum vesparumque ictus est efficax. Quòd si quis ipsa cruda trita cum oleo antè perungatur, ab iis minime ferietur. Cum vrina autem adhibita, vlcera in capite manantia furfurisque sanat. Cocta verò folia trita & ex oleo imposita, ambustis & erysipelatis profunt. Eius ipsius decoctum in fessione vulvas emollit: quin & ad intestinorum, vulvæ sedisque rosiones commodè infunditur. Ius autem cum radi-

ce sua decoctæ contra venena omnia valet, si à sorbentibus. continuò reuomatur. Est & remedio contra phalangiorum morsus, atque lac euocat. Caterùm semen addito syluestris loti semine potum è vino, vesicæ cruciatus lenit.

De Atropice. CAP. CXLV.

ATRIPLEX, quam nonnulli chrysolachanon, quasi aureum olus, vocant, coctum olus est: & duorum quidem generum: vnum enim est syluestre, satiuum alterum. Coctum id oleris instar estur, aluumque mollit: panos verò discutit, siue crudum, siue coctum illinatur. Semen autem ex aqua mulsa potum, regio morbo medetur.

De Brassica. CAP. CXLVI.

BRASSICA satiuua bonam facit aluum, si modò leuiter feruefacta edatur. Nam percocta, aluum fistit: multò verò magis bis cocta, quæque in lixiuio cocta fuerit. Æstiuua autem, stomacho aduersatur, & acrior est. At quæ in Ægypto nascitur, propter amaritudinem non estur. Quibus obtusior est oculorum acies, ac tremulis, in cibo auxiliatur: itémque summo sumpta cibo, noxas ex crapula largioréque vini potu pellit atque restinguit. Eius verò cyma, stomacho quidem vtilior: sed acrior, & ad ciendam vrinam validior. Eadem sale condita, stomacho

cho

cho inimica est, aluúmque conturbat. Por-
rò brassicæ crudæ succus cum iride ac nitro
deuoratus, aluum emollit: potus autem è
vino, à vipera commorsis opitulatur. At
cum sœnigræci farina & aceto, prodest po-
dagricis & articulario morbo laborantibus.
Confert quoque illitus sordidis ac vetustis
vulceribus. Per se verò naribus infusus, caput
expurgat. Quin & menses extrahit, cum lo-
liacea farina subditus. Illita per sese folia,
aut cum polenta trita, valent ad quasuis in-
flammationes & œdemata: quin & erysipe-
lata, epinyctidas leprásque sanant. Cum sale
verò, carbunculos erumpunt: retinent &
fluentes capillos. Eadem cocta melle addi-
to, valent aduersus depascentes gangranas:
cruda verò si ex aceto comedantur, lienosis
profunt. At commanducata ita vt degluria-
tur succus, vocem interceptam restituunt.
Cæterùm ipsius brassicæ decoctum, potu al-
uum mensesque ciet. Flos autem post puer-
perium in pello subditus, conceptionem
impedit. Semen, eius præsertim quæ in Æ-
gypto nascitur, potum, lumbricos expellit,
ac in antidota quoque theriaca additur: sed
& faciei cutem lentiginésque expurgat. At
verò virentes cauliculi cum radicibus cre-
mati, ac suillo adipe per vetusto excepti, diu-
turnos laterum dolores impositi mitigant.

De Brassica Sylvestri. CAP. CXLVII.

Sylvestris brassica ut plurimum locis maritimis præruptisque nascitur, sativæ similis: sed candidior, hirsutior & amara. Huius cyma in lixivio cocta, ori non est insuavis. Illita verò folia, vulnera conglutinandi, ac tumores inflammationesque discutendi vim habent.

De Brassica marina. CAP. CXLVIII.

Quæ brassica marina dicitur, à sativâ prorsum dissidet: quippe quæ folia ferat multa ac tenuia, aristolochiæ rotundæ similia. Horum verò singula à ramulis rubentibus exeunt, singulari, velut hedera, pediculo. Porro albo prædita est succo, sed minimè copioso. Gustu autem est utcumque falso & quadantenus amaro: pingui verò substantia. Tota porro herba stomacho inimica & acris est, aluûmque vehementissimè solvit, si cocta edatur. Sed propter acrimoniam nonnulli pingues carnes unâ cum ipsa concoquant.

De Beta. CAP. CXLIX.

BETA duûm est generum, è quibus nigra, ac ipsius maximè radix, cum lente decocta valentiâ pluûm inhihet: candida verò, aluo est idonea. Vtraque porro, propter nitrosum quem in se habet humorem, pravi est succi. Inde tamen fit, ut earum suc-
cus

cus cum melle natibus inditus purget caput, & aurium doloribus opituletur. Decoctum verò radicum ac foliorum, furfures lendesque deterget, & pernioles fori mitigat. At crudis foliis vitiliginis illini oportet nitro antea perfrictas, itémque alopecias prius derafas, ac depascentia quoque vlcera. Cæterum cocta, papularum eruptionibus, ambustis & erysipelatis medetur.

De Portulaca. CAP. CL.

PORTULACA vim habet astringentiam. Imposita cum polenta, capitis doloribus, ac tum oculorum, tum cæteris quoque inflammationibus: itémque stomachi ardoribus, & erysipelatis, ac vesicæ denique cruciatibus auxilio est. Pro cibo verò sumpta, dentium stuporem, & stomachi ac intestinorum æstuationem fluxionemque demulcet. Erosione tentatos renes & vesicam adiuuat, ac Veneris impetus exoluit. Simili effectu prodest eius succus epotus, etiam in febribus efficax. Valet & diu multumque cocta contra teretes lumbricos, cruentam excretionem ac dysenteriam: itémque ad hæmorrhoidas & languinis eruptiones, nec non & aduersus sepsis morsus. Sed & oculorum medicamentis vtiliter admiscetur, ac intestinis fluxione laborantibus, erosive vuluis infunditur. Quin & ad capitis dolo-

res ab æstu abortos cum rosaceo aut simplici oleo irrigatur. Erumpentes quoque in capite papulas cum vino exerit. Vulneribus denique, quæ ad syderationem spectant, cum polenta imponitur.

De Portulacâ syluestri. CAP. LI.

Portulaca syluestris cognominata, foliolis est quàm antè memorata crassioribus atque densis. Locis petrosis nascitur: interdum & in hortis. Folia verò habet oleæ, sed minora multò, verùm plura eaque tenera: cauliculos rubicundos, ab vna radice frequentes, in terram inclinatos: qui quidem commanueati, succulenti percipiuntur, viscosi & subalfo-gustu. Vim obtinet calfactoriam, acrem & exulcerantem: ac strumas quoque cum axungia imposita discutit.

De Asparago. CAP. CLII.

ASPARAGVS in petrosis natus, quem Amyacanthum vocant, vulgaris est notitia. Huius cauliculus leuiter decoctus & pro cibo sumptus, ventrem molli, vrinamque ciet. Radicum autem decoctum epotum, agrè meientibus, regio morbo laborantibus, nephriticis & ischiadicis auxiliatur: iridèmq; morsis à phalango, siquidem ex vino decoquatur. Sic & dolore dentium infestatis proficit, si modò decoctum super affecto dente contineatur. Semen quoque

quoque potum, ad eadem valet. Aiunt & canes si asparagorum decoctum hauserint, e-mori. Asparagum quoque altilem nasci prodidère nonnulli, si quis arietis cornua contusa defoderit: quod tamen mihi probabile non est. Altilis autem hic asparagus, frutex est ramosus, foliis numerosis, longis, fœniculo proximis: radice rotunda, grandi, tuberculum habente. Huius cauliculus ex vino albo tritus, renum dolores sedat. Coctus autem assulve asparagus in cibo sumptus, urinæ stillicidium difficultatémque ac dysenteriam mitigat. Eiusdem radix in aceto aut vino decocta, luxatos artus mulcet. Cum ficibus autem ciceribúsvē decocta sumptaque, regium morbum sanat, & coxendicum cruciatus, urinæque stillicidium leuat. Cæterùm amuleti ratione alligata radix, itémque haustum ipsius decoctum, partum impediunt, sterilitatémque inducunt.

De Plantagine. CAP. CLIII.

PLANTAGO duûm est generum: minor enim vna est, maior altera. Ac minor quidem, foliis prædita est angustioribus, minoribus, mollioribus, læuioribus ac tenuioribus: cauliculis verò angulosis ad terram inclinatis: floribus autem pallidis, ac femine summis caulibus emicante. At maior, & amplior lætiórque est, & latifolia, in

P. j.

oleris vsū apta. Caulis huic angulosus, subruher, cubiti altitudine, à medio ad verticem tenui semine circumdatus. Radices sibiacent teneræ, hirsutæ, candidæ, digitali crassitudine. Nascitur in paludibus, sepibus ac locis vlginosis. Maior porrò, efficacior est. Vim habent folia exicatoriam & astringentem. Quare omnibus malignis, elephantiasin comitantibus, fluxioni opportunis fordidiisque vlceribus illita cōueniunt. Cohibent & sanguinis eruptiones, nomas, carbunculos, herpetas & epinyctidas. Vetera quoque & inæqualia vlcera cicatrice obducunt, Chironia lanant, & sinus agglutinant. Morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, parotidibus, panis, ac strumis quoque & agilopiis cum sale imposita profunt. Coctum verò olus cum sale & aceto sumptū, dysentericis cœliacisque subuenit. Datur & in locum betæ, cum lenticula coctum. Exhibetur & herba decocta ad aquam intercutem, cui leucophlegmatix nomē est, post siccorum alimentorum esum: ita tamen vt media cibus interueniat. Comitibus quoque & suspiriosis data proficit. Foliorum succus oris vlcera repurgat, si subinde colluatur. Cum Cimolia aut cerussa, erysipelatis medetur: fistulis infusus auxilio est: prodest & ad auriū dolores atque ophthalmias,

mias, seu instillatus, seu in collyria additus. Sanguinantibus quoque ginginis, & sanguinem supernè reicientibus, potu confert: clystere verò dysentericis infunditur. Contra tabem datur in potu: aduersus strangulationes vuluæ subditur in vellere, quemadmodum & si vulua rheumatismo laboret. Semen ex vino potum, alui profluvia & sanguinis excreationes sistit. Decocta radix seu colluta, seu commanducata, dentium dolores sedat. Eadem cum foliis, ad vesicæ renūque vlcera in pallo datur. Cæterum ferunt ternas radices cum vini ternis cyathis & aquæ pari modo, tertianis febribus, itēque quaternas, quartanis auxiliari. Sunt & qui radice vinculo è collo suspensa amuleti instar vtantur, ad strumas discutiendas.

De Sio. CAP. CLIIII.

SIVM aquaticum, frutex est pusillus, qui in aquis inuenitur, rectus, pinguis, foliis hipposelino similibus, sed minoribus & aromatici odoris: quæ quidem seu cocta, seu cruda, esu calculos rumpunt & eiiciunt: vrinæ quoque cient, ac menses & partus extrahunt, dysentericisq; in cibo profunt. De eodem Sio agens Crateuas, herbam esse tradit fruticis specie, exiguam, foliis præditam rotundis, quàm mentæ maioribus, nigris, pinguis, & ad crucam accedentibus.

P. ij.

De Sisymbrio. CAP. CLV.

SISYMBRIVM (alij serpyllum syluestre
 vocant) in solo inculto nascitur, menta
 hortensis similitudine, sed latioribus foliis,
 atque odoratius: quod quidem coronis in-
 feritur. Calfaciendi vim habet: ac semen
 quidem ex vino potum, ad vrinæ stillicidia
 & calculos conuenit, itémque tormina &
 singultus sedat. Folia verò contra capitis
 dolorem fronti ac temporibus imponun-
 tur. Valent & aduersus vesparum apúmque
 ictus. Cæterùm vomitiones quoque potu
 cohibent.

De Sisymbrio altero. CAP. CLVI.

Sisymbrium alterum sunt qui cardami-
 nen, alij sion etiam appellant. Est verò her-
 ba aquatica, quæ in iisdem quibus sion locis
 prouenit: Cardamine idèd nonnullis dicta,
 quòd gustu cardamum, id est, nasturtium,
 repræsentet. Folia primùm rotunda pro-
 deunt: augescencia verò, erucae modo fin-
 duntur. Porrò excalfacit, vrinæ mouet, ac
 crudum etiamnum estur. Purgat etiam len-
 tiginēs, ac vitia cutis in facie à Solis ardore
 contracta nocte tota impositum, & maturi-
 nò detractum.

De Crithmo. CAP. CLVII.

CRITHMON, seu, vt alij, Critamon, fru-
 ticosa est herbula, foliis vndique densa,
 cubiti

cubiti fermè altitudine, in petrosis & maritimis nascens, foliis referta pinguibus & albicantibus, portulacæ folia referentibus: crassioribus tamen atque longioribus, salsoque gustu. Flores verò gerit candidos, ac fructum ceu libanotidis mollem, odoratum, rotundum: qui quidem siccatus, dehisceat, intusque ceu tritici granum habet: radices autem digiti crassitudine tres aut quatuor, odoratas, & iucundi saporis. Porrò radix, semen & folia, incocta vino, potu agrè meientibus & regio morbo laborantibus auxiliantur, mensis que cient. Cæterùm crithmon crudum costumve estur oleris in modum, ac in muria quoque seruatur.

De Coronopede. CAP. C XVIII.

CORONOPVS oblonga herbula est, humistrata, cui folia sunt incisuris diuisa: atque hæc quidem oleris quoque modo cocta estur. Radicem porrò habet tenuem, astringentem, quæ cæliacis in cibo præclare facit. Cæterùm prouenit locis incultis, in aggeribus & secus vias.

De Soncho. CAP. CLIX.

SONCHI duo genera: vnum quidem aegrestius atque spinosius: alterum tenerius molliusve & esculentum. Caulis angulosus est, intus cauus, interdum & subrubens: folia in ambitu per interualla incisa.

P. iij.

Vis vtriufque refrigeratoria, & modicè fubastringens: vnde æftuanti ftomacho & inflammationibus impositi profunt. Succus ftomachi rofionem forbitione mitigat, & lac euocat. In vellere autem appofitus, fedis ac vuluæ inflammationibus opitulatur. Tã herba quàm radix imposita, ictis à fcorpione auxiliatur. Est verò etiã tertius fonchus, itidem tener ac mollis, arborefcens, latifque conftans foliis, quæ quidem caulem in ramos exeuntem diftinguunt: fed & hic ad eadem pollet.

De Seride. CAP. CLXI.

SERIS duùm est generum, fylueftris & ftictiua. Ex his fylueftris ea est, quæ & picris & cichorium appellatur: altera, quæ hortenfis est, & latioris est folij, & ori gravior. Et hæc quidem rurfum genere duplex: fi quidem vna est lactucæ fimilior, & latifolia: altera est anguftiore folio & amarulenta. Omnes porrò refrigerant, astringunt & ftomacho funt vtiles. Coctæ aluum fiftunt, fi cum aceto fumantur. Imprimis verò fylueftres, ftomacho meliores. Quandoquidem in cibo fumptæ, diffolutum æftuantemque ftomachum folantur. Impositæ verò cum polenta, ac per fe quoque, cardiacis funt vtiles: podagris itidem & oculorum inflammationibus auxilio funt. At herba cum radice

radice illita, percussis à scorpione subuenit,
& erysipelatis cum polenta medetur. Cate-
rùm earum succus cum cerussa & aceto lo-
cis iis commodè illinitur, quæ refrigeratio-
nem desiderant.

De Condrilla. CAP. CLXI.

CONDRILLA, quam etiam cichorion
aut serin appellant, folia, caulem & flo-
res gerit cichorij similitudine: qua ex causa
nonnulli seridis sylvestris speciem esse pro-
nuntiarunt. Verùm tenuior tota est. Circa
iplos autem ramulos gummi reperitur ma-
stiches simile, fabæ magnitudine: quod qui-
dem cum myrrha tritum & in linteo oliuæ
instax appositum, menses trahit. Herba verè
cum radice tula, melle adiecto diuiditur in
pastillos: qui quidem diluti, admixto nitro
vitiliginè emaculant. Sed & gummi pilos
glutinat, ac ipsa quoque radix recens eadem
præstat, si intincta eius succo acus pilis ad-
moueatur. Contra viperas etiam ex vino
pota proficit. Quin & ipsius succus cum vi-
no, aut per sese decoctus atque potus, aluum
sistit. Est porrò & aliud condrilla genus, fo-
lio circumroso, oblongo & humi strato,
caule verò succi pleno: radice tenui, vegeta,
leui, rotunda, flauescente, succosa. Caulis &
folia concoquendi vim habent. Succus ve-
rò, in commodos palpebrarū pilos replicat.

P. iiii.

Cæterùm in lætis cultisque agris prouenit.

De Cucurbita. CAP. CLXII.

CUCURBITA esculenta cruda trita & imposita, œdemata & abscessus mitigat. Ramentum ipsius, infantium capitis ardore, quam sirsiasin vocant, laborantium sincipiti vtiliter adhibetur. Similiter quoque podagricis & oculorum inflammationibus imponitur. Succus verò è strigementis tussis, aurium doloribus tum per se, tum etiam cum rosaceo infusus, auxiliatur. Valet itidem illitus ad perustam ardoribus corporis superficiem. Vniuersæ autem decoctæ & expressæ succus cum melle exiguo & nitro potus, leuiter aluum soluit. Quin & si quis vinum in ipsam crudam & excauatam infusum ac dio expositum, posteaque dilutum ieiunus biberit, leuiter aluum emolliet.

De Cucumere satiuo. CAP. CLXIII.

CUCUMERIS satiuus aluo stomachoque vtilis, refrigerandi vim obtinet, si modò non corrumpatur, ac vesicæ prodest: olfactu verò, defectos animo recreat. Sed & ipsius semen modicè vrinas cit, & cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Cæterùm eiusdem folia cum vino imposita, canum morsus sanant: ex melle verò, epinyctidas;

De

De Pepone. CAP. CLXIII.

IPSA quoque peponis caro in cibis vrinas mouet: oculi verò inflammationes imposita lenit. Eius verò ramentum infantium siriassi laborantium sincipiti imponitur: ac frōti quoque anacollematis vice adalligatur, ad inhibendas oculorum fluxiones. Porrò succus cum semine adiecta farina siccatus in sole, faciem smegmatis vice purgat, illique nitorem conciliat. Cæterùm sicca radix ex mulsa drachmæ pondere pota, vomitiones mouet. Quòd si quis placidè ac citra molestiam vomere à cœna voluerit, oboli bini satisfecerint. Sanat quoque cum melle imposita capitis vlcera concreta in modum faui, quæ ceria vocant.

De Lactuca satina. CAP. CLXV.

LACTUCA satina stomacho utilis, modicè refrigeratoria, somnum concilians, aluum emolliens & lac euocans. Verùm decocta, magis alit. Stomachicis autem illotam esse proderit. Epotum verò ipsius semen Venerem assidue somniantibus opitulatur, & concubitum arceat. At ipsæ in cibo frequentiores, claritati oculorum officiunt. Muria etiam condiuntur. Cæterùm cùm in caulem exierunt, vim quandam adipiscuntur succo lactique syluestris lactucæ similem.

De Syluestri lactuca.

CAP. CLXVI.

Syluestris autem Lactuca fatiua similis est, sed ampliore caule praedita, foliisque candidioribus, gracilioribus & asperioribus, gustu vero amara, ac viribus aliquatenus papaueri similis: quam ob causam nonnulli etiam lacteum eius succum meconio permiscunt. Succus obolorum dum pondere cum posca epotus, aquosa per aluum expurgat. Quin & oculorum argema & caliginem extert: efficaciter quoque cum lacte muliebri contra eorundem adustiones inungitur. In summa somnum facit, & doloris leuamentum praestat. Menfes quoque trahit, & contra scorpionum ictus phalangiorumque morsus bibitur. Semen aequè ac fatiua potum, libidinum imaginationes in somno compescit, Veneremque inhibet. Succus ad eadem valet, sed minus efficax. Ceterum ipsius lac, ceterorum qui expressione eliciuntur succorum instar, antea insolatum in nouis fictilibus reponitur.

De Gingidio.

CAP. CLXVII.

GINGIDIUM, quibusdam Lepidium, copiosissimum in Cilicia & Syria nascitur, herbula syluestri quidem pastinacae similis, tenuior tamen & amarior: radícula candicante & subamara. Oleris instar crudum, coctum conditumve estur, stomacho
utile

utile & urinæ ciendæ vi præditum. Quin & ipsius decoctum ex vino potum, vesicæ prodest.

De Scandice. CAP. CLXVIII.

SCANDIX, sylvestre quoque olus est, subacre, amarum, atque esculentum. Siquidem crudum coctumve estur, alio stomachoque utile. Eius verò decoctum potu, vesicæ, renibus & iocinori prodest.

De Caucalide. CAP. CLXIX.

CAUCALIS, quam nonnulli sylvestrem daucum appellant, cauliculus est dorantal, aut etiam maior, subhirsutus, foliis fœniculo similibus, quæ sunt multis diuisa incisuris & hirsuta: candida in cacumine umbella, eaque odorata. Et hæc quoque planta cruda coctave, oleris modo estur, urinamque ciet.

De Eruca. CAP. CLXX.

CRUDA Eruca coitum largiore cibo concitat: ac ipsius quoque semen eiusdem est effectus. Urinas mouet, concoctionem iuuat, aluòque est accommodata. Semine in condiendis obsoniis vtuntur: quod vt diutius perennet, aceto lactève subactum in pastillos digerunt, atque ita reponunt. Nascitur & sylvestris eruca, maximè in Iberia que Occidentem spectat, ac ipsius semine loci illius incolæ pro sinapi vtuntur. Est porro

quàm fatiua ad mouendam vrinam efficacior, & multò acrior.

De Ocsmo. CAP. CLXXI.

OCIMVM vulgo notum: copiosiore cibo aciem oculorum hebetat. Aluum autem emollit, flatus mouet, vrinam ciet, & lac euocat: agrè tamen conficitur. Impositum cum polentæ polline, rosaceo & aceto, inflammationibus auxilio est, vt & draconis marini & scorpionis ictibus. Per se verò cum vino Chio, prodest oculorum doloribus. Succus oculorum caligines discutit, fluxionesque reficcat. Semen verò potum, conuenit atram bifem gignētibus, agrè meientibus, inflatisque: olfactu in nares attractū, subinde sternutamenta mouet: id quod & herba ipsa efficit: verūm oculos comprimi oportet virgente sternutamento. Eam fugiunt nonnulli, ac edere quoque verentur: quòd commanducata & in sole posita vermiculos gignat. In cibum verò receperunt Afri, quia si feriantur à scorpione qui ocimum ederint, incolumes conseruentur.

De Orobanche. CAP. CLXXII.

OROBANCHE cauliculus est subruber, duos ferè dodrantes altus, ac interdum etiam maior, foliis subpinguibus, hirsutus ac tener, floribus præditus subalbidis, aut in luteum vergentibus. Radix subest digiti crassitudi-

crassitudine, perforata, cum caulis ariditate flaccescit, Inter legumina quædam si nascatur, ea suffocare creditur: unde & cognomen accepit. Estur autem oleris instar cruda, & in patinis asparagi modo decocta. Cæterum leguminibus incocta, horum coctionem accelerare perhibetur.

De Barbula hircæ. CAP. CLXXIII.

TRAGOPOGON seu tetrapogon, quem alij comen vocant, breui caule est, foliis croci, radice longa, dulci, nigro super caulem calyce: è cuius summo proluxa erumpit lanugo, à qua sibi nomen asciuit. Est verò herba ipsa esui apta.

De Ornithogalo. CAP. CLXXIIII.

ORNITHOGALON cauliculus est tener, tenuis, subalbidus, circiter duos dodrantes altus, tribus aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: è quibus flores prodeunt, qui foris quidem herbacei, at vbi expansi sunt, lactei visuntur: ac inter eos capitulum canchryos modo incisum emicat: quod cum pane assatur, veluti melanthium. Radix est bulbosa, quæ cruda coctaque in cibos venit.

De Tubere. CAP. CLXXV.

TUBER radix est orbiculata, sine foliis, sine caule, flavescens. Vere effoditur, ac seu cruda seu cocta, esui apta est.

De Smilace hortensi. CAP. CLXXVI.

SMILAX hortensis, cuius fructus lobia, (quasi siliquulas dicas) & à nonnullis asparagus nominatur, folia habet hederæ, sed molliora: caules tenuis, clauicularum instar sese propinquis fruticibus implicantes: qui quidem in tantum adolefcunt, vt topiarij operis attegias seu cameras opacent. Fructum autem profert fœnigræci, sed longiorem & insigniorem, intra quem semina concluduntur renum similia, non æquali quidem colore, sed ex parte rufescentia. Is porrò fructus, seu potius siliqua cum semine, asparagi modo elixa oleris instar estur. Urinam verò ciet, & grauia tumultuosaque somnia facit.

De Medica. CAP. CLXXVII.

MEDICA dum recens erumpit, trifolio in pratis nascenti similis est: tandem verò folia contrahit, caules edens trifolij, quibus semen adnascitur lentis magnitudine, siliquis intortis inclusum. Id siccatum, sali condimentario ad saporis iucunditatem admiscetur. Idem viride impositum, iis prodest, quibus refrigeratione opus est. Cæterùm herba tota pro gramine vtuntur qui iumenta pecoræque pascunt.

De

De Aphaca. CAP. CLXXXVIII.

APHACA frutex est exiguus in aruis nascens, altior lenticula, foliis tenuibus. Folliculos fert quàm lenticula maiores, quibus exigua semina nigra ternatè, minora lenticula, continentur. Hæc astringendi vim habent: quare frixa, fresa elixave, lentis more fluxiones alui stomachique sistunt.

De Porro. CAP. CLXXXIX.

PORRVM capitatum inflationes facit, pravi est succi, somnia tumultuosa parit, vrinam ciet, bonam facit aluum, extenuat, oculorum aciem hebetat, mentes trahit: sed exulceratam vesicam renésque lædit. Cum pissiana verò coctum aliterve in cibo sumptum, eorum quæ intra thoracem hærent excretionem adiuuat. At coma in aqua maris & aceto cocta, ad insidendum in vulvæ præclusionem ac duritia utilis habetur. Porrum autem bis aqua mutata coctum, frigidæque maceratum dulcescit, multoque minus inflat. At sectiuum & acrius est, & astringentis nonnihil obtinet: quare expressus ab eo succus cum aceto, addito thure aut manna, sanguinis profluuium sistit, maxime si naribus erumpat. Venerem item stimulat, & ad omnia thoracis vitia cum melle pro eclegmate vsurpatur: esitatum quoque con-

tra tabem efficax est, ac spiritalem etiam canaliculam purgat. Sed si frequentius comedatur, visus obscuritatem inducit, ac stomacho etiam nocet. Succus ex melicrato potus, contra venenatarum bestiarum morsus auxilio est. Sed & ipsum quoque porrum impositum prodest. *Quin* & succus aurium doloribus & sonitui succurrit, cum acetum, thure, lacte aut rosaceo instillatus. Folia verò varos tollunt, cum rhoë opsoniorum imposita, epinyctidásque sanant: ac ulcerum quoque crustas ex sale illita emarginant. Ceterum seminis binæ drachmæ cum pari myrti baccarum pondere potæ, veteres sanguinis supernè reiectiones cohibent.

De Ampelopraso. CAP. CLXXX.

Ampeloprasum stomacho quàm porrum magis aduersatur: sed plus quoque exalfacit, urinásque vehementius cicit: menses quoque pellit. *Quin* & contra bestiarum morsus in cibo conuenit.

De Cæpa. CAP. CLXXXI.

CÆPA longa acrior est quàm rotunda, citémque ruffa quàm candida, & sicca quàm viridis seu recens, & cruda quàm asfata, aut sale condita. Sunt tamen omnes mordacitatis participes, inflationésque faciunt, appetentiam inuitant, attenuant, sitim gignunt, nauseam pariunt, expurgant
denique,

dēnique, aluóque sunt vtiles. Tum excrementis aliis viam aperiunt, tum & hæmorrhoidas referant. Subduntur verò pro balanis, corticibus nudatæ & oleo immisſæ. At succus ex melle inunctus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis & incipientibus suffusionibus auxiliatur. Anginoſi itidem eo perunguntur. Sed & menſes ciet atque pellit, ac infuſus caput per nares expurgat. Canis morſibus cum ſale, ruta & melle imponitur. Cum aceto autē in ſole perunctus, vitiligines ſanat: & cum pari ſpodio, ſcabras lippitudines ſedat. Varos quoque cum ſale reprimat. Contra calceamentorum attritus cum adipe gallinaceo vtilis eſt. Vallet etiamnum ad alui profluuium, & auditus grauitatem auriúmque ſonitus emendat. Ad purulentas aures, iſdemque interceptam aquam eliciendam prædeſt. Quin & alopecii affrictus, celeriùs quàm alcyonium pilos euocat. Porro cæpa copioſiùs ſumpta, capitis dolores ciet, coctaque potentiùs vrinas pellit. Largiùs verò per aduerſam valentudinem eſitata, quantumuis cocta, lethargum accerſit. Cæterùm cocta & cum vua paſſa aut fico impoſita, panos ſeu tubercula maturat & rumpit.

Q. i.

De Allio. CAP. CLXXXII.

ALLIUM quoddam est sativum & hortense: quod quidem in Ægypto, porrimodo, singulari capite reperitur, dulce, paruum ac purpurascens: alibi verò multiplici capite seu nucleo coagmentatum videtur, atque candidum: ac eiusmodi quidem nucleos seu spicas, aglithas Græci nominant. Est & aliud sylvestre, quod ophioscorodon, quasi anguinum allium, appellatur. Vinum porro acrem obtinet alliū, excalfacit, mordet, flatus pellit, alvum turbat, stomachum exiccat, sitim gignit, inflationemque facit, summam corporis cutem exulcerat, & oculorum aciem esu hebetat. Eadem præstat essitatum ophioscorodon, quod & elaphoscorodon, quasi ceruinum allium, nuncupatur. Sed & latas quoque tænias in cibo pellit allium, urinæque detrahit: morsus à vipera & hæmorrhoides maximè si quid aliud confert, dum modò continuò post vinum superbibatur, aut ipsum è vino teratur ac in portione sumatur. **Quin** & in eisdem usus, & contra canis rabiosi morsus, viriliter imponitur. In cibo verò sumptum, contra mutationes aquarum proficit, [fauces expediendo, eisdemque asperas leniendo] voci splendorem affert, veterem tussim crudam coctamve in cibo lenit. Potum autem cum
origani

origani decocto, pediculos ac lendes enecat. Combustum ac melle subactum illitumque, oculorum fugillationibus & alopeciiis medetur: sed in alopeciiis curandis vnguentum præterea nardinum additur. Cum sale verò & oleo, sanat papularum eruptiones. Vitiliginem quoque, lichenas, lentiginis, vlcera capitis manantia, furfures ac lepras cum melle eximit. At cum thure & tæda decoctum ac in ore detentum, dentium dolorem imminuit. Cum ficulneis foliis & cumino, contra muris aranei morsus imponitur. Comæ decoctum sceminarum defensionibus additum, menses secundasque partus extrahit. In eundem quoque usum suffumigatur. Cæterum factum ex eo & oliua nigra intritum, quod myttoton vocant, esu vrinam cit, ora venarum patefacit, ac hydropticis quoque est vtile.

De Scordopraso. CAP. CXXXIII.

NASCITUR Scordoprason porri magnitudine, allij & porri qualitatum particeps: quapropter mixtas quoque vires obtinet, eadem præstans quæ allium pariter ac porrum, sed efficacia minore. Coctum id porri modo dulcescit, & in olerum vicem trahit.

Q ij.

De Sinapi. CAP. CLXXXIII.

SINAPI seu napy eligito non magnopere aridum, & valde rufum atque plenum, quodque fractum internè viride ac veluti succolum & glaucum conspiciatur. Tale siquidem recens ac tempestiuum habetur. Ad calfaciendum, attenuandum, atrahendumque efficax est. Commanducatum autem, valet ad pituitam capitis eliciendam. At succus ex aqua mulsa, contra tonsillarum præduros tumores, veteresque & callosas arteriæ scabritias gargarizatu prodest. Ipsum verò sinapi tritum & naribus admotum, sternutamenta ciet. Comitibus quoque auxiliatur, & vuluæ strangulatu oppressas excitat. Quin & lethargicorum capiti derafo illinitur. Ficus autem admixtum & impositum donec rubescat locus, valet ad coxenticum cruciatus, lienes, ac in vniuersum ad quemuis diutinum dolorem, cum ex alto in summam cutem quidpiam extrahere est in animo, translato scilicet in alteram partem affectu. Alopecis etiam illitum medetur, faciem purgat, & oculorum fugillata tollit, cum melle, adipe, aut cerato. Cum aceto verò, lepræ & feræ impetigines eo perunguntur. Sed & contra febriles circuitus aridum bibitur, polentæ modo potui inspersum. Emplastris quoque extrahendi
vi præ-

vi pæditis, iisque quæ ad pforam faciunt, vtiliter ammiscetur. Succurrit & auditus grauitati incertisque sonitibus cum fico tritum, auribusque inditum. Ipsius verò succus cum melle ad oculorum hebetudines genarumque scabritias conuenienter inungitur. Cæterùm exprimitur recenti adhuc semine succus, atque ita in sole siccat.

De Nasturtio. CAP. CLXXXV.

NASTURTIVM optimum constat esse Babylonicum. Cuiusvis autem nasturtij semen excalfacit, acre est, ac stomacho inimicum: aluum turbat, lumbricos pellit, lienem imminuit, fœtus in utero necat, menses cit ac Venerem stimulat. Est ei denique natura sinapis & erucae semini similis. Lepras & imperigines exterit: ex melle verò illitum, lienem extenuat, fauos expurgat, & quæ intra thoracem hærent sursum educit sorbitionibus incoctum. Serpentiū venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat. Capillos fluentes cohibet, & carbunculos ad suppurationem perducit ac rumpit. At cum aceto & poleata illitum, ischiadicis: confert: oedemata itidem inflammationesque discutit, ac furunculos quoque suppurat cum muria illitum. Cæterùm eadem herba præstat, sed effectū minore.

Quæ iiij.

De Thlaspi. CAP. CLXXXVI.

THLASPI herbula est angustis foliis, digitali longitudinae, in terram versis, in cacumine diuisis ac subpinguibus. Cauliculum autem emittit tenuem, binum dorantium altitudine, cui pauci adnascuntur ramuli: circa verò ipsum totum fructus est, summa sui parte modicè latus: quo semen includitur exiguum, nasturtio simile, disci effigie, veluti infractum compressumve, unde & nomen accepit. Flos albicat. Nascitur in semetis, parietibus ac sepibus. Semen acre, exalfaciens: bilem vtrinque tam supernè quàm infernè extrahit, acetabuli mensura potum. Prodest & ischiadicis infusum: potu sanguinem educit, internòsque abscessus rumpit. Menses quoque cit, & partus necat. Porro alterum etiam thlaspi recenset Crateuas, quod aliqui Persicum sinapi vocant, latis foliis & radicibus magnis: quod & ipsum ischiadicorum infusionibus admiscetur.

De Draba. CAP. CLXXXVII.

DRABA herba ad cubiti altitudinem assurgit, tenuibus virgultis, & foliis ex utroque latere ceu lepidij, sed mollioribus & candidioribus. In cacumine verò sambuci umbellam gerit, candidis floribus præditam. Huius herba cum ptissana coquitur: in
Cappado-

Cappadocia maximè. At verò semen ipsius aridum, piperis vice opsoniis admiscetur.

De Erysimos, seu Irsone.

CAP. CLXXXVIII.

ERYSIMON circa vrbes, domorum areas hortosque nascitur, foliis erucæ syluestris: cauliculis in lori modum sequacibus & flexilibus, floribus luteis, siliquis in cacumine corniculorū figura, iisq; gracilibus, uti scœnigræci: quibus exigua concluduntur semina nasturtij similia, feruidòque gustu. Ea si cum melle delingantur, contra thoracis fluxiones, purulentas excreationes ac tusses, morbum regium & ischiadem efficaciacia sunt. Bibitur & semen contra venena. Ex aqua verò aut melle illitum, prodest carcinomatis occultis, duritiis, parotidibus, ac testium mammarūque inflammaticibus. In summa attenuat & calfacit. Cæterum ad eclegmata redditur mitius & accommodatius, si aqua maceratum torreatur, aut linteo illigatum subactaque farina oblitum inassetur.

De Pipere.

CAP. CXXXIX.

PIPER brevis arbor esse traditur in India nascens, quæ quidem fructum promit inter initia oblongum siliquarum instar, quod longum piper est. Is habet intus aliquid tenue ac milio simile, quod tandem

Q. iij.

in perfectum piper euadit. Et ille quidem suis temporibus dehiscens pandensque sese, racemos emittit grana ferentes, qualia nouimus: è quibus nonnulla acerba & immatura piper faciunt candidum, aptissimum remediis oculorum, antidotis & iis medicaminibus quæ contra venenatas bestias parantur, Theriaca vocant. Est porro longum intensa mordacitate præditum & subamarum, quoniam immaturum: antidotis irritem & theriacis medicaminibus accommodatum. At nigrum albo suauius est, acrius, orique gratius ac magis aromaticum, propterea quod tempestiua maturitate collectum est: quin & ad condimenta utilius est. Candidum verò, quippe quod in acerbum vergat, antedictis infirmius & inefficacius est. Eligito grauissimum, plenum, nigrum, non valde rugosum, sed recens ac minimè furfurosum. Reperitur etiamnum quoddam in genere nigri, nutrimento defectum, cassum seu inane ac leue, quod brama nominatur. Vim habet communiter omne piper excalfaciendi, vrinam ciendi, concoquendi, attrahendi, discutiendi, detergendique ea quæ pupillis tenebras offundunt. Conuenit etiam, seu potum seu illitum, febrium rigoribus per circuitum repentibus: ac venenatarum quoque bestiarum

rum

rum moribus auxiliatur, & partus extrahit. Creditur & statim à concubitu subditum, spem partus adimere. Quin & tussi omnibusque pectoris vitiis linctu potuue succurrit. Anginis item conuenit cum melle perunctum, ac tormina discutit potum cum lauri foliis tenellis. Manducatum verò cum uua passa, pituitam è capite prolicet. Dolores quoque sedat, valetudinem tuetur, & appetentiam mouet. Sed & concoctionem adiuuat, ad intinctus additum. Exceptum verò pice, strumas discutit, ac vitiligines etiam ex nitro emaculat. Torretur autem fictili nouo super prunis, eodem quo in cremanda lente fit modo *agitatum*. Ceterum non est huius arboris radix, vt aliqui existimauère, zingiber: quemadmodum paulò pòst ostendemus. Attamen piperis radix costo similis est, gustantium ora calfacit, saliuamque ciet. Eadem cum aceto imposita, itémque pota, lienem imminuit. Capitis etiam pituitam elicit commanducata cum semine pedicularis herbae, quam staphidem agriam vocant.

De Zingibere. CAP. CXC.

ZINGIBERIS sui generis planta est, quæ plurima in Troglodytica & Arabia nascitur. Huius herba virente cocta, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, pre-

potifmatis ac pulmentis eam admifcentes. Radiculas habet paruas, cyperi modo, candidantes, fapote piper imitantes ac odoratas. Eligitò quæ teredinem minimè fenferiunt. A quibusdam tamen ob id condiuntur, quòd celeriter cariem fenfiant, ac fietilibus in Italiam aſportantur, cibus idoneæ, ſi modò cum ſuo condimento aſſumantur. Vim porrò habet zingiber calfacientem, concoquentem, aluum leniter emollientem, ac ſtomacho etiam vtilem. Eſt & efficax aduerſus ea quæ pupillis caliginem offundunt. In antidota quoque additur, ac in vniuerſum piperis vires quadantenus æmulatur.

De Hydropipere. CAP. CXCII.

HYDROPIPER apud aquas maximè ſtagnantes lenitèrve fluentes gignitur. Caulem edit geniculatum ac ſolidum, circa quem alarum ſunt concauitates, ac folia menthæ ſimilia: ſed maiora, delicatiora candidioraque, gultu acria piperis modo, citra tamen vllam odoris gratiam. Fructum verò gerit in ſurculis paruis prope folia erumpentem, & racematim coherentem: qui & ipſe acris eſt. Vim habent folia cum ſemine impoſita œdemata veterèſque duritias diſcutiendi, & ſub oculis ſugillata emendandi. Siccata: verò & tuſa, ſali & opſoniis pro pipere admifcentur. Ceterùm radicem habet par-

bet paruum, nullius in medicina vsus.

De Ptarmica. CAP. CXCII.

PTARMICA exiguus frutex est, surculos habens paruos, multos & teretes, abrotano similes: circa quos folia sunt oblonga, oleaginis proxima multa que: ac in cacumine capitulum, vti anthemidis, paruum, rotundum, acri odore, sternutamenta ciens, vnde etiam nomen accepit. Valent folia cum floribus illita, ad delenda sub oculis sugillata: flores autem sternutamenta efficacissime mouent. Nascitur in montosis saxosis que locis.

De Struthio seu radice.

CAP. CXCIII.

STRUTHIVM vulgo notum, quo fullo-nes purgandis lanis vtuntur. Huius radix acris est, urinamque ciens: auxiliatur hepaticis, tussi & orthopnoeae, sumpta cum melle cochlearis mensura, & aluum quoque subducit. Eadem cum panace & capparidis radice, calculos frangit & cum vrina expellit, lienemque in scirrhum induratum liquat. Subdita verò, menses trahit, & partus efficaciter enecat. Cum polenta autem, & aceto illita, lepram emendat. Discutit & panos, cum farina hordeacea & vino decocta. Miscetur praeterea collyriis exacundae oculorum aciei dicatis, itemque malagmaticis.

Sternutamenta etiam facit, atque per os purgat, trita cum melle ac naribus infusa.

De Cyclamino. CAP. CXCIII.

CYCLAMINVS folia habet hederæ similia, purpurea, varia, infra supraque maculis albicantibus distincta: caulem verò quaternum digitorum, inanem ac nudum: in cuius summo flores emicant rosarum effigie, purpurascens. Radix nigra, rapo proxima & aliquantum lata. Quæ quidem cum hydromelite pota, pituitam aquosamque detrahit: ac menses pota subditave ciet. Tradunt, si prægnans mulier radicem eam transgrediatur, abortum fieri. Sed & ad alligata partum accelerat. Contra venena, præsertimque leporis marini, ex vino bibitur. Imposita quoque, contra serpentium ictus remedio est: & addita in vinum, ebrietatem representat. Regium verò morbum discutit, tribus drachmis pota cum passo aut mulla dilutiore: sed bibentem oportet cubiculo calido minimeque ventis exposito recumbere, pluribus contextum stragulis, quò facilius exudet. Qui verò elicietur sudor, colore felleus inuenietur. Eius etiam succus cum melle naribus infunditur ad purgandum caput, & sedi in vellere subditur ad deicienda alui excrementa. Idem illitus umbilico & imo ventri ad coxas usque, aluum

aliū emollit, abortūque facit. Quin & suffusis hebetioribūsq̄ oculis oblitus cum melle succus prodest. Miscetur & medicamentis abortum inferentibus. Idem cum aceto illitus, prociduum sedem restituit. Exprimitur verò tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix autem ipsa cutem purgat, eruptiones papularum reprimit, ac vulneribus ex aceto tum per se, tum etiam cum melle, medetur. Lienem quoque imposita liquat & absorbit. Contractas etiam à sole maculas & alopecias emendat. Sed & ipsius decoctum foru, luxatis, podagræ, capitis ulcuseulis atque perionibus idoneum & accommodatum est. Quòd si in oleo vetere feruefacta fuerit, illito oleo cicatrix inducitur. Ipsa quoque radix excauata oleo impletur, & cineri feruenti imponitur, addito interdum ceræ Tyrhencæ momento, vt strigmenti modo viscosus fiat illitus, perquam utilis permior laborantibus. Cæterum radix scillæ modo concisa reponitur: traditurque etiam ad amatoria assumi tusa, ac in pastillos diuisa. Nascitur verò locis vmbrosis, maximèque sub arboribus.

De Cyclamino altera. CAP. CXCIV.

Cyclaminus altera, quam nonnulli cissanthemon aut cissophyllon vocant, folia

fert hederæ, sed minora: caules crassos, geniculatos, quique circa vicinas arbores capreolorum modo sese voluunt. Flores videntur candidi, odorati. Fructus verò vuæ acinorum instar, corymbis hederæ similis, mollis, ac sapore aliquantulum acris, atque lentus: radix supernacua. Nascitur locis asperis. Huius fructus drachmæ unius pondere potus cum vini albi cyathis duobus ad quadraginta dies, lienem liquat, ac per urinas & aluum absumit. Bibitur & ad orthopnoeam: ac potus quoque, reliquias à partu purgat.

De Dracontio seu dracunculo.

CAP. CXCVI.

DRACUNCULVS folia fert hederacea, magna, candidis notata maculis: caulem verò rectum, duñt cubitorum, versicolore, anguis effigie, maculis respersum purpureis, baculi crassitudine. Fructus est in summo racemosus, colore primùm quidem herbaceo, sed cùm ematuruit, ad croceum vergente, sapore mordax. Radix quadantenus rotunda, bulbosa, arò similis, tenui vestita cortice. Nascitur in umbrosis, circa sepes ac macerias. Expressus è semine succus cum oleo in aurem infusus, dolorem auri mitigandi vim habet. Naribus etiam excellere inditus, polypum absumit. Sed & carcino-

carcinomata illitu sistit. Eius autem grana
xxx. si in posca bibantur, abortum inferunt.
Quin & odorem aiunt, posteaquam flaccidi
flores emarcuerunt, recens, conceptos foetus
enecare. At radix calfaciendi vi prædita, suc-
currit orthopnoeæ, ruptis, conuulsis, tussi
atque destillationi. Pectori etiam hærentes
humores facit excreabiles, siue elixa tostave
cum melle aut per se edatur, siue ipsa trita
ex melle delingatur. Urinam quoque ciet
ac Venerem excitat, è vino pota. Quin & vl-
cera maligna & phagedænica cum bryonia
alba & melle trita expurgat & ad cicatri-
cem perducit. Ex ea quoque efformantur
collyria ad fistulas, extrahendõsque partus.
Aiunt & qui manus radice perfricuerit, à vi-
peræ morſu tutum & illaſum existere. Ex a-
ceto denique illita, vitiligines emaculat.
Folia verò trita, recentibus vulneribus lina-
mentorum vice conuenienter imponuntur:
itidẽmque perionibus, si prius in vino de-
cocta fuerint. Sed & caseus foliis inuolutus,
à putredine seruator immunis. Succus au-
tem radice, ad nubeculas, albugines, oculo-
rumque caligines conuenit. Ipsa verò ra-
dix, etiam ad sanorum vsus, nimirum in ci-
bos, cocta crudaque oleris vice recipitur.
Quin & Gymnesiarum insularum, quas Ba-
leares vocant, incola coctam radicem cum

melle multo placentarum loco in conuiujs apponunt. Cæterùm radicem messibus effodi, loramque & frustatim concisam, ac lintraiectam siccare in vmbra, atque ita recondi oportet.

De Aro. CAP. CXCVII.

ARON apud Syros lupha vocitarum, folia emittit dracunculi, sed & minora & minus maculosa: caulem dodrantalem, subpurpureum ac pistilli forma, in cuius summo fructus est in croceum colorem inclinans. Radix alba, dracunculi radici proxima: quæ itidem decocta estur, quippe quæ minus acris sit. Folia verò ad esum condiuntur, & arida per se decocta manduntur. Radix, semen & folia, eisdem cum dracunculo vires obtinent: Pŕiuatim tamen radix cum fimo bubulo podagricis imposita prodest. Cæterùm eodem quo dracunculi radix modo reconditur, ac in summa ob mitiorem qua prædita est acrimoniam esui aptior est.

De Ari seu arisaro. CAP. CXCVIII.

ARISARVM exigua herbula est, cuius radix oliuæ magnitudinem implet. Est ea maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas fistit. Ex eadem collyria concinantur, ad fistulas efficacia. Cæterùm imposita inditave, cuiuslibet animalis genitale agit in perniciem.

De

De Asphodelo, seu hastula regia.

CAP. CXCIX.

ASPHODELVS, planta est plerisque omnibus cognita, foliis magni porri, caule verò laxi, (anthericon appellant) cuius in cacumine flos emicat. Radices subiacent oblongæ, teretes, glandibus similes, gustu acres, & calfaciendi vi præditæ. Hæbitæ, urinas menstruæque concitant. Medentur & lateris doloribus, tussibus, conuulsis atque ruptis, drachmæ pondere in vino potæ. Vomitiones verò adiuuat asphodelus, iusforij tali magnitudine in cibo sumptus. Vtiliter etiam tribus drachmis datur à serpente demorsus: sed vulneribus ex morfu folia, radicem ac flores ex vino illini oportet. *Urem sordidis ac depascentibus ulceribus, mammarum ac testium inflammationibus, tuberculis furunculisque, radix vna cum vini fæce decocta: recentibus autem inflammationibus, ex polenta auxiliatur. At ex radice succo, additis vetere vino dulci, myrrha & croco, ita vt simul omnia decoquantur, illinendis fit oculis vtile cum primum medicamentum. Idem ad purulentas aures per se, & cum thure, melle, vino ac myrrha tepefactus, prodest: dentium verò dolores mitigat, oppositæ auriculæ per se instillatus. Cinis autem e cremata radice,*

R. j.

alopecias illitu densat, capillôve replet. Oleum verò in excavatis radicibus igni decoctum, exulceratis pernionibus & igni ambustis inunctione conducit, & aurium dolori infusum auri auxiliatur. Porrò vitiliginem albam, ad solem linteolo antè perfrictam, illita radix emaculat. Cæterùm semen & flores, si in vino bibantur, præ cæteris omnibus egregiè scolopendix & scorpiorum icibus aduersantur: sed & violenter aluum deiciunt.

De Bulbo esculento. CAP. CC.

BVLBVS esculentus quo vescimur, vulgo cognitus est. Stomacho & aluo utilis rufus, qui que ex Africa defertur. Amarus verò & scillæ similis, stomacho aptior est, & concoctionem adiuvat. Bulbi autem omnes, acres sunt & excalfactorij: Venerem stimulant, linguam & tonsillas exasperant, plurimum nutriunt, & carnem augent: verùm inflationes pariunt. Illiti verò, efficaces sunt ad luxata, contusa, infixã spicula & articulorum dolores: itémque ad gangrænas & podagras, cum melle ac per se. Valent & ad hydropticorum œdemata & canum morsus, cum melle ac pipere trito similiter impositi. Sudores iidem compescunt, stomachique dolores mitigant. Quin & furfures vlceraque capitis manantia cum tosto nitro abstergunt.

stergunt. Sub oculis sugillata varósque per se, aut ex oui luteo, itémque lentigines cum melle vel aceto, emendant. Fractis etiam auribus vnguibusque contusis ex polenta medentur. Ficos iidem tollunt, in calidis cineribus torrefacti, & cum vstis mænarum capitibus impositi. Cremati verò & cum alcyonio permixti, contractas à sole maculas & cicatrices nigras in sole illiti emaculant. Faciunt & ad rupta, si cum aceto elixi edantur. Cæterùm ab ipsorum largiore cibo cavendum, quoniam genus nervosum tentant.

De Bulbo Somitorio. CAP. CCI.

Bulbus, quem vomitorium vocant, folia habet lori modo flexiliora, multóque longiora quàm esculentus: radicem tamen bulbo similem, sed cortice nigro vestitam. Ea radix per se comesta, itémque ipsius decoctum potum, vesicæ vitii medentur, ac vomitiones mouent.

De Scilla. CAP. CCII.

SCILLA vim habet acrem & vrentem. Attamen assata, ad plurimos vsus accommodatur. Farina verò subacta lutóve oblitur, & in clibanum coniicitur, aut prunis obruitur, donec ambiens crusta sufficienter intosta fuerit. Hac detracta, nisi scilla prorsus mollis ac tenera euaserit, iterum noua

R. ij.

farina subacta lutove obducetur, & eadem quæ prius fuerit. Enimuerò quæ non sic aslata fuerit, interaneis noxam infert, maxime si intrò sumatur. Torretur & in olla operculata, atque in furnum demissa. Ex ea verò sumitur quod intimum est meditullium, direptis exterioribus tunicis. Sed & concisa elixatur, mutata sæpius aqua, tantisper dum in ipsa aqua neque amaritudo neque acrimonia percipiatur vlla. Denique & in umbra siccatur frustatim confecta, linòque traiecta modicis interuallis, vt ne segmina seu taleolæ sese inuicem contingant. Et his quidem scillæ segmentis ad oleum, vinum & acetum scilliticum vtimur. At verò ad pedum rimas interna pars crudæ scillæ in oleo feruefacta, aut cum resina dissoluta, imponitur. A vipera autem demorsis in aceto decocta vice cataplasmatidis adhibetur. Ad singulas porrò tostæ scillæ partes adiectis octonis triti tostisque salis, cochlear vnum aut alterum ieiunis exhibemus, emolliendæ alui gratia. In potiones quoque & aromáticas compositiones addita, iis prodest quibus vrinam ciere volumus, itémque hydropicis & stomachicis quibus innatatus, regio morbo laborantibus, torminosis, tussi vetere infestatis, suspiriosis & ore vitiosos humores reuicentibus. Ponderus verò ternum

Id ternum obolorum ex melle delingi fas-
 est. Coquitur & in melle, esturque in eod-
 em vsus, concoctionem plurimum adiu-
 uans. Strigmenti verò in modum viscida
 recrementa aluo detrahit. Sed & elixa simili
 sumpta modo, eodem prabet effectus. Ve-
 runtamen cauendus ipsius vsus iis, quibus
 est interna quæpiam exulceratio. Quin &
 totta, ad pensiles verrucas & pernioles effi-
 caciter illinitur. Ipsius verò semen tritum,
 carica aut melle exceptum atque deuora-
 tum, aluum emollit. Est & tota pro foribus
 suspensa contra malorum medicamento-
 rum noxiam remedio.

De Pancratio. CAP. CCIII.

PANCRATIUM, quod etiam aliqui scil-
 lam (pusillam) appellant, radice est ma-
 gno bulbo simili, subrusa aut subpurpurea,
 amaro feruidoque gustu, foliis lilij, sed lon-
 gioribus. Scillæ vires & præparationem
 eandem habet, ac eodem quoque pondere
 ad eodem affectus efficaciter exhibetur. At-
 tamen huic mitior quàm scillæ facultas in-
 est: quò fit vt & huius radice succus expres-
 sus ad erui farinam admixtus, in pastillos
 digeratur: qui quidem vtiliter ex hydrome-
 lite spleneticis hydropicisque dantur.

R. iij.

De Cappari. CAP. CCIIII.

CAPPARIS frutex est aculeatus, per terram in orbem stratus. Spinæ, ut rubus, habet in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum verò oliuæ instar: qui cum dehiscens panditur, florem promit candidum. Hoc verò dilapso non nihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertum grana tanquam Punici mali exigua rubentiaque intra se ostendit. Radices lignosæ sunt, grandes ac numerosæ. Asperis plerunque locis, tenuique solo, in insulis domorumque areis nascitur. Porrò caulis ipsius ac fructus, cibi gratia sale condiuntur. Aluum porrò turbat capparidis, stomacho aduersatur, sitimque gignit. At cocta tamen si edatur, stomacho quam cruda utilior. Semen drachmarum duarum pondere ex vino potum ad dies quadraginta, siensem absumit: quippe quod urinam trahat, cruentumque alui excrementum educat. Epotum itidem, ischiadi & paralyti succurrit, itemque ruptis & conuulsis: menses quoque ciet, ac pituitam capite detrahit. Quin & dentium dolorem sedat ex aceto decoctum, colluto inde ore. Radicis autem cortex aridus, tum ad antedicta valet, tum etiam quoduis vetus, sordidum & callosum vlcus expurgat. Spleneticis quoque cum hordeacea

cea farina imponitur. Sed & dente demorsa radix, eius dolori auxiliatur: & cum aceto trita, vitiligines albas exterit. Denique radix foliaque trita, duritias strumásque discutunt: aurium verò vermiculos infusus succus enecat. Porrò capparís Africa, præsertimque quæ apud Marmaridas appellatos nascitur, vehementer inflat. Apula vomitum facit: quæ autem è Rubro mari & Arabia defertur, acerrima: siquidem in ore pustulas excitat, & gingiuas osse reuus exest: quapropter est cibus inepta.

De Lepido. CAP. CCV.

LEPIDIVM, quod aliqui gingidium vocant, herbula vulgo nota, quæ muria cum lacte conditur. Vis foliorum acris & exulcerans: quapropter ischiadi per quàm eximium est ac singulare remedium, si trita cum helenij radice ad quartam horæ partem imponatur. Lienosis simili modo prodest: ac lepras quoque tollit. Radix autem ad alligata collo, dentium dolores compescere ac inhibere creditur.

De Ranunculo. CAP. CCVI.

RANUNCULI, quod aliqui apium acreste nominant, plura quidem sunt genera: at vis tamén omnibus vna, acris scilicet ac vehementer exulcerans. Ac vnum quidem coriandri foliis constat, sed latior.

R. iiij.

bus, subalbidis & pinguibus: flore luteo, interdum purpureo. Caulis minimè crassus est, sed cubitum altus. Radice nititur exigua, candida & amara, adnatis ceu capillamentis, hellebori modo, fibrata: iuxta fluentia nascitur. Alterum est lanuginosius, longiorèque caule, pluribus foliorum incisuris, plurimum in Sardinia proticiens, acerrimum, quod etiam sylvestre apium appellant. Est & tertium valdè paruum & odore graui, flore aureo. Quartum simile huic, flore lacteo. Folia & caules tenelli vim habent illitu exulcerandi, & vsque aded vrendi, vt etiam crustas cum dolore inducant. Quare scabros vngues auferunt, pforas remouent, stigmata delent: itèmq; fornicationes ac pensiles verrucas & alopecias ad breue tempus imposita tollunt. Quin & tepente eorum decocto pernicioses fouentur. Radix verò sicca tritaque, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium quoque dolores appensa leuat, ipsos tamen rumpit.

De Anemone. CAP. CCVII.

ANEMONE duum est generum: syluestris quidem vna, satiuua altera. Et in satiuua quidem genere est quæ phœniceos flores habeat: altera quæ candicantes, aut lacteos, aut purpureos. Harum folia coriandro similia, sed proximè terram scissa tenuiùs.

nuius. Cauliculi lanuginosi, tenues, in quibus flores veluti papaueris, & in medio capitula nigra aut cærulea: radix oliuæ magnitudine, aut etiam maior, veluti geniculis distincta. At syluestri amplitudo prorsus maior quàm satiuæ, foliisque est latioribus ac durioribus: capite oblongiore, flore phœniceo, tenuibus ac pluribus radiculis. Est & quædam foliis nigris, quæ quidem acrior est. Vis vtriusque acris: qua de causa ipsius radicis succus naribus infusus, valet ad purgandum caput. Commanducata verò radix, pituitam trahit. Decocta autem in passo & imposita, medetur oculorum inflammationibus: sed & cicatrices eorundem ac hebetudines emendat, sordidâque vlcera expurgat. Cæterùm folia & caules si cum ptisana decoquantur, & in cibo sumantur, lactis fecunditatem præstant: subdita autem in pesslo, menstrua eiunt. Illita quoque, lepras eximunt. Sunt qui nescientes ab anemone syluestri distinguere argemonem dictam & papauer rhœas, (de quo inter genera papaueris agemus) propter florum in puniceo colore conuenientiam, eupatorium errore ducti argemoniam appellent. Veruntamen tum argemone, tum & rhœas minùs saturato puniceo colore visuntur, & vtraque seriùs floret. Quinetiam

argemone croceum gustūque admodum acrem liquorem reddit: rhœas verò, candidiorem & acrem. Insuper vtrique intermedia sunt capitula sylvestris papaueris similia, nisi quòd argemones quidem capitulum supernè latiusculū est: rhœadis autem, aliquantò angustius. At anemones genera neque liquorem reddunt, neque capitula calycēsvē habent, sed velut alparagi cacumen. Denique & in arvis cultisve illa plerūque nascuntur.

De Argemone. CAP. CCVIII.

ARGEMONE tota quidem sylvestri papaueri similis est: sed folium habet quale anemone, diuisum: florem in cauliculo puniceum: caput quale papauer rhœas, sed oblongius & summis partibus latum: radicem rotundam: liquorem verò reddit croci colore & acrem. Illita folia, argema & nubeculas expurgant, inflammationēque compescunt.

De Anagallide. CAP. CCIX.

ANAGALLIDIS duo sunt genera, quæ flore distant. Nam quæ cæruleo est flore, foemina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices sunt exigui, in terra iacentes, quibus folia in quadrangulis cauliculis pusilla, subrotunda, ad folia helxines accedentia: fructus rotundus. Vtraque porrò vim habet
miti-

mitigandi, inflammationes arcendi, adactos corpori aculeos extrahendi, & nomas cohibendi. At succus earum capitis pituitam gargarizatu euocat, & naribus infusus, dentium dolorem lenit, si in narem dolenti denti oppositam immillus fuerit. Emendat & argema cum melle Attico, & oculorum hebetudini opitulatur. Sed & morsis à vipera prodest, ex vino potus, itémque nephriticis, hepaticis, atque hydropicis. Cæterùm aiunt nonnulli impositam eam quæ caruleum edit florem, sedis proidentiam retrò agere: quæ verò phœniceum, eandem proritare.

De Hedera. CAP. CCX.

HEDERA multas in specie differentias sortitur: summas autem genere tres. Est enim candida quædam, nigra altera, tertiâque quæ vocatur helix. Et candida quidem, fructum fert candidum: nigra, quam etiam vulgus Dionysiam vocat, nigrum aut croci æmulum. At helix fructum non gignit, tenues autem habet viticulas: folia verò parua, angulosa & rubra. Porrò hedera omnis acris est & astringens, neruolûmque genus tentat. Flores ternis digitis capti, & in vino poti, ad dysentericos faciunt: sed bis die potari oportet. Idem cum ceratò triti, ambustis profunt. Recentia autem mollia-

ve folia ex aceto decocta, aut cruda cum pane detrita, lienem sanant. At succus foliorum & corymborum, cum irino ynguento, melle aut nitro, contra veteres capitis dolores vtiliter per nares infunditur. Perfunditur & eo caput cum aceto & rosaceo. Dolentibus verò purulentisque auribus cum oleo medetur. Nigræ autem hederæ succus & corymbi epoti, sterilitatem faciunt, mentemque turbant largius sumpti. Globosi verò corymborum acini quinque triti calfactique cum rosaceo in Punici cortice, & in dolore dentium contrariæ auri instillati, dolorem mitigant. Denigrant & capillum corymbi. At folia in vino cocta, omni vlcerrum generi illinuntur. Ambusta quoque, etiam maligna, & maculas à sole contractas sanant, velut antè dictum est, decocta. Mouent & menses corymbi triti ac subditi. Iidem post purgationes fœminarum drachmæ pondere poti, spem conceptionis adiunt. Sed & pediculus foliorum melle irrigatus, & vuluæ inditus, menses & partus extrahit. Succus autem instillatus, narium graucolentiam emendat, & earundem putrida vlcera expurgat. Hederæ verò lacryma, psilothrum est: ac illitu pediculos enecat. Radicum denique succus in aceto potus, morfus à phalangio succurrit.

De

De Chelidonia. CAP. CCXI.

CHELIDONIA maior caulē profert cubitalem, aut etiam altiorem, gracilem, qui quidem adnatos habet ramulos foliis refertos. Sunt autem ea ranunculi foliis similia, at molliora tamen, & aliquantum colore glauco: flos verò secundùm singula folia prodit, vti violæ albæ. Succus croceus est, acris, mordax, aliquantulum subamarus & graueolens. Radix supernè quidem singularis est, at infernè in multa crocea capillamenta fibratur. Fructus ceu corniculati papaueris, tenuis, longus, coni seu metæ figura, in quo exigua semina papaueris seminibus maiora concluduntur. Succus melli admixtus & in æreo vase prunis decoctus, oculorum aciem adiuuat. Foliis verò, radice & fructu ineunte æstate succus exprimitur: qui quidem siccatus in vmbra, digeritur in pastillos. Radix cum aniso ex vino albo pota, regio morbo medetur, itémque herpetibus, imposita cum vino: sed & commaducata, dentium dolorem sedat. Porro creditur chelidoniæ nomē sibi vendicasse, quòd primo statim hirundinum aduentū erumpat, earundémque discessu marcescat. Sunt & qui tradiderint, si quis ex hirundinum pullis excæcatus fuerit, matres admota herba illius cæcitati mederi, adcoque visum restituere.

De Chelidonia minore. CAP. CCXII.

Chelidonia minor, quam sylvestre triticum aliqui nuncuparunt, herbula est pediculis ab radice pendens, sine caule, foliis hederæ figura, sed multò rotundioribus ac minoribus, mollibus & subpinguibus circumdata. Radices habet ex eodem callo complures, pusillas, in granorum tritici modum aceruatim congestas, quarum tamen tres quatuorve in longitudinem protenduntur. Cæterùm iuxta aquas palustriæque loca nascitur. Vim acrem obtinet, & anemones modo summam cutem exulcerat: psoras item & scabros vngues eximit. Succus verò radicibus expressus, addito melle, ad purgandum caput naribus vtiliter iufunditur.

De Othonna. CAP. CCXIII.

OTHONNAM aiunt nonnulli maioris Chelidoniæ succum esse, quidam glaucij: alij floribus corniculati papaueris expressum succum: alij anagallidis cæruleæ, hyoscyami & papaueris succorum misturam esse contendunt. Alij denique Troglodyticæ cuiusdam herbæ succum, quæ Othonna vocetur: nascique eam in eo Arabia tractu, qui ad Ægyptum spectat. Habet hæc folia erucæ proxima, crebrò perforata & tanquam à tineis pertusa, squalore obsita, pauca: quare quidam anemones speciem esse

esse existimauerunt. Ex ea succus expressus, oculorum medicamentis conuenit, vbi expurgare opus est. Mordet enim, & quæcunque oculis caliginem offundunt absterget. Tradunt & humorem quendam ex herba emanare, qui elorus, semotis lapillis, in pastillos ad eadem digeratur. Aliqui tamen affirmant, lapidem Ægyptium esse, in Thebaïde nascentem, æreo colore, exigua magnitudine, gustu cum feruore quodam & astrictione mordaci.

De Myosotide, seu muris auricula.

CAP. CCXIII.

MVRIS auricula, quam myosotida vocant, caules promit ab vna radice plures, aliquatenus infernè rubentes & concauos: folia oblonga, angusta, dorsi spinam e latam & eminulam habentia, nigricantia, per intervalla assiduè geminata, & in mucronem desinentia. Prodeunt verò ex alis tenues cauliculi, in quibus flosculi cærulei, parui, vt anagallidis. Radix digitali est crassitudine, multis fibrata capillamentis. Est denique, vt semel finiam, herba scolopendrio similis, sed lauior ac minor. Huius radix imposita, agilopas sanat. Sunt & qui aliam, myosotida vocitent.

De Isatide sativa, seu glasto.

CAP. CCXV.

ISATIS sativa, qua lanarum infectores videntur, folium habet plantagini simile, verum pinguius nigriusque: caulem vero, altitudine duos excedentem cubitos. Imposita folia, œdema quoduis atque tubercula discutiunt, cruentaque vulnera glutinant. Erumpentem quoque sanguinem sistunt, & phagedænas, herpetas, erysipelata ac putrescentia ulcera sanant.

De Isatide sylvestri. CAP. CCXVI.

Isatis sylvestris, antedicta similis est: sed folia fert maiora, quæ ad lactuæ folia accedunt: caules vero tenuiores, multifidos, quandantenus rubentes: è quorum cacumine folliculi multi linguarum figura dependent, in quibus semen: florem denique luteum ac tenuem. Eadem quæ & supra dicta præstat, sed præterea lienosis tam pota quam imposita auxiliatur.

De Telepho. CAP. CCXVII.

TELEPHIVM portulacæ simile est & foliis & caule: alas vero binas habet, singulis foliorum geniculis inhaerentes: ramuli seni septenive à radice fruticant, foliis referti caruleis, crassis, lentis atque carnosis: flores denique lutei sunt aut candidi. Vere nascitur in vitibus locisque cultis. Folia ad

lenas

Senas horas imposita, leucem sanant: verum
 postea hordeaceam farinam hydulae suba-
 ctam adhibere oportet. Tollunt & vitiligi-
 nes alphas dictas, ex aceto in sole illita: sed
 ubi inaruerint, abstergi ea oportet.

Libri secundi finis.

PEDACII DIO-
 SCORIDIS ANAZAR-

bæi De Medica materia,

Liber III.

IANO ANTONIO SARA-
 CENO, LVGDVNAEO,
 INTERPRETE.

Præfatio.

RIORIBVS quidem libris,
 amantissime Aree, de aro-
 matis, vnguentis, oleis, arbo-
 ribus, earumque fructibus &
 lacrymis: deindeque de a-
 nimalibus, cerealibus, oleri-
 bus & acrimonia præditis herbis egimus. In

S. j.

hoc verò tertio, de radicibus, succis, herbis & seminibus tum naturæ nostræ familiaribus, tum etiam medicamentosis, disseremus.

De Agarico. CAP. I.

AGARICVM radix fertur silphij similis, non tamen densa summa facie, veluti silphium, sed tota rarior. Duo eius genera: mas inquam, & foemina. Praefertur verò foemina, quæ quidem rectas intus habet pectinum modo venas & quasi diuisuras. Mas autem rotundus est, & vndique congener ac sui similis. Sed est similis vtrique gustus: scilicet initio dulcis, mox vbi diffundi per os coeperit, in amaritudinem transit. Gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Sunt verò qui plantæ radicem esse affirmant: alij vti fungos ex putredine nasci in arborum caudicibus. Nascitur & in Galatia Asia & Cilicia in cedris, sed friabile & infirmius. Porrò Agaricum astringendi calfaciendique vim habet: estque efficax contra tormina, cruditates, rupta & casus ab alto. Datur verò binis obolis ex vino mulso febrim non sentientibus: febricitantibus autem, in aqua mulsa: itémque hepaticis, spiriosis, arquatís, dysentericis, nephriticis, agrè meientibus, ab vtero strangulatis, ac
que

que fædo pallore decoloratis drachmæ pondere exhibetur: pthificis autem ex passo: ac lienosis in aceto mulso. A stomachicis verò per se ita vt est, manditur ac deuoratur, nullo liquore insuper absorpto: ac simili quoque modo datur acidum eructantibus. Siftit & sanguinis reiectiones, ternis obolis ex aqua sumptum. Facit & ad coxendicum articulorumque dolores & comitiales morbos, si cum aceto mulso pari pondere assumatur. Menses quoque ciet, ac inflatione yteri vexatis mulieribus pari modo vtiliter exhibetur. Soluit & rigorem horroremve, datum ante febriliū accessionum initia. Sed & aluum purgat drachma vna aut altera, si cum aqua mulla bibatur. Est & yenenis pro antidoto, drachmæ vnius pondere cum diluta vini portione sumptum. Quin & serpentium ictibus ac morsibus tribus obolis ex vino potum auxiliatur. In summa internis omnibus vitis subuenit, pro virium & ætatis ratione propinatum, his ex aqua, illis è vino, alijs in oxymelite, alijs denique ex aqua mulsa.

De Rha. CAP. II.

RHA, quod aliqui rheon vocant, prouenit in iis quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus etiam affertur. Radix foris nigra, centaurio magno similis, sed
S. ij.

minor ac intus rubicundior, sine odore, laxa seu fungosa & aliquantum leuis. Optimum habetur quod teredines non sensit, si gustatu cum astrictione remissa lentescat, & commanducatum, colorem reddat pallidum & quodammodo ad crocum inclinantem. Id epotum facit ad inflationes, stomachi imbecillitatem, & omne genus dolores, ad conuulsiones, spleneticos, hepaticos, nephriticos, torminosos, itemque aduersus vesicæ & pectoris vitia, distensiones hypochondriorum, vterinos affectus, ischiadas, sanguinis excreationes, suspiria, singultus, dysenterias & coeliacorum affectus, contra febrium circuitus & venenatorum morsus. Dabis verò ad singulos affectus, eodem quo agaricum pondere, & cum eisdem liquoribus: scilicet febricitantibus, in vino mulso: febricitantibus autem, ex aqua mulsa: phthificis, ex passo: spleneticis ex aceto mulso. At à stomachicis ita vt est mandetur, ac citra forbitionem vllam deuorabitur. Tollit quoque liuentia lichenasque, cum aceto illitum: atque inflammationes omnes veteres ex aqua impositum dissipat. Cæterum summa ipsius vis, astringens est cum aliquanto calore.

De Gentiana. CAP. III.

GENTIANA primùm inuenta creditur à Gentio Illyriorum Rege, à quo etiam cognomentum habuit. Huius folia, quæ quidem proximè radicem sunt, iuglandi plantaginive similia, subrubentia: quæ verò in medio sunt caule, maximèque quæ circa cacumen, paulùm dissecta. Caulis inanis, lævis, digiti crassitudine ac binum cubitorum altitudine, geniculis distinctus, & maioribus ex interuallis foliis circumdatus. Semen verò habet in calycibus latum, leuc, acerosum, quod ad sphondylii semen accedit. Radix longa qualis aristolochiæ longæ, crassa & amara. Nascitur in celsissimis montium iugis, locis vmbrosis aquosisque. Vis radici excafactoria & detergens. Contra venenatarum bestiarum morsus duabus drachmis cum piperè & ruta ex vino pota auxiliatur. Extracti succi drachma, ad laterum dolores, casus è sublimi, rupta & conuulsa prodest. Hepaticis quoque & stomachicis pota cum aqua subuenit. Radix collyrii modo subdita, partus eiicit: impositaque vt lycium, vulneraria est, & cuniculatim depascentibus vlceribus medetur: præcipuè verò succo, qui quidem oculis etiam inflammatione laborantibus illinitur. Miscetur & succus acriorib. collyriis pro meconio. Sed
S. iij.

& radix vitiligines alphas dictas absterget. Porro extrahendi succi ratio hæc est: Contusa radix ad dies quinque aqua maeratur, postea in eadem tantisper decoquitur, dum extent emineantque radices: ac ubi refrixit aqua, linteo excolatur, moxque discoquitur ad mellis crassitudinem, sicilique vase reconditur.

De Aristolochia rotunda. CAP. IIII.

ARISTOLOCHIA ex eo nomen accipit, quod optimè puerperis opitulari credatur. In eius generibus quædam est rotunda, quæ fœmina vocatur. Foliis hæc est hederaceis, cum acrimonia odoratis, subrotundis, mollibus, cum multis ab vna radice germinibus. Sunt verò prælonga quasi fœmina: flores candidi pileolorum similitudine, in quibus quod rubicundum est, grauit er olet.

De Aristolochia longa. CAP. V.

Longa autem Aristolochia mascula appellatur & dactylitis: foliis quàm rotunda oblongioribus, ramulis tenuibus, fermè dodrantalibus: flore purpureo, graucolente, qui, ubi defloruit, pyro similis euadit. Rotundæ radix in orbem rapi modo conglobatur. Longæ verò, digiti crassitudinem implet, dodrantalis aut etiam maior. Ambæ colore intus buxco, gustu amaræ ac virosæ.

De

De Aristolochia Clematidis.

CAP. VI.

Est etiamnum tertia longa, quæ etiam clematidis, quasi sarmentosa seu sarmentitia, vocatur, ramulos habens tenues, foliis refertos subrotundis, minori semperuiuo similibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, crasso aromaque redolente cortice vestitas: quæ priuatim vnguentariis ad vnguentorum spissamenta conducunt. Porro cæteris quidem venenis resistit rotunda. At longa contra serpentes & venenata drachmæ pondere ex vino bibitur, atque etiam imponitur. Pota, pipere & myrrha additis, purgamenta omnia post partum in vtero relicta, menses & partus eiicit. Eadem quoque efficit, subdita in pello. Sed & rotunda ad eadem, ad quæ & antedicta, est efficax. Ex abundanti verò suspiriis, singultibus, horribus, lienî, ruptis, conuulsis & lateris doloribus pota cum aqua auxiliatur. Extrahit & imposita aculeos ac spicula, ossiumque squamas remouet. Vlcera quoque putrida emarginat, sordidâque expurgat, & caua explet cum iride ac melle. Gingiuas denique ac dentes extergit. Creditur & clematidis ad eadem pollere: sed efficacia tamen cedit antedictis.

S. iij.

De Glycyrrhiza. CAP. VII.

GLYCYRRHIZA, seu dulcis radix, prima gignitur in Cappadocia & Ponto. Est verò frutex exiguus, ramis binum cubitorum altitudine: circa quos folia sunt densa, lentisci, pinguia tactuque glutinosa. Flos est hyacinthi: fructus platani pilularum magnitudine, asperior, qui siliquas habet lentium modo rufas, & paruas: radices longas, buxei coloris, uti gentianæ, subacerbæ ac dulces: è quibus succus lycij modo elicitur. Est verò spissatus hic succus ad arteriæ scabritias efficax: verum oportet ut lingue subditus eliquescat. Sed & æstuantî stomacho ac thoracis & iocineris vitis conuenit: necnon ad vesicæ scabiem ac renum vitia vtiliter ex passò bibitur. Idem eliquatus, sitim sedat, illitusque vulneribus accommodatur: atque commanducatus prodest oris affectibus. Quin & recentium radicum decoctum, ad eadem conuenit. Arida verò radix ad læuorem detrita, pterygiis commodè inspergitur.

De Centaurio maiore. CAP. VIII.

CENTAVRIVM magnum, quod aliqui Narceon appellant, folia habet nucis iuglandis, oblonga, viridi brassicæ colore, serrata in ambitu: caulem verò, ceu rumicis, binum aut etiam ternum cubitorum, multis
ab

ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaveris, in rotunditate longiuscula: flos caruleus: ac semen cnico simile, veluti lanceis floccis quibusdam inuolutum. Radix est crassa, solida, grauis, ad bina cubita, succi plena, cum quadam astringitione ac dulcedine acris, rubescens. Amat solum pingue & apricum, ac syluas & colles. Cæterum copiosè nascitur in Lycia, Peloponneso, Helide, Arcadia & Messenia, atque circa Pholoën, Lyciam & Smyrnam. Conuenit porrò radix ruptis, conuulsis, pleuriticis, dyspnœæ, veteri tussi, & sanguinem excreantibus: ac si quidem absit febris, in vino: sin minùs, ex aqua drachmis duabus trita exhibetur. Similiter quoque ad tormina & vuluæ dolores. Sed & derafa & in collyrij formam vuluæ subdita, menses atque partus extrahit. Eadem succus etiamnum præstat. Est & illa vulneraria: si quidem recens tusa, aut, si arida fuerit, antè macerata, deindè que tusa, vulnera colligat & conglutinat. Quin & tusam si quis simul cum carnibus coquat, carnes ipsæ cohærescent. Cæterum Lyciæ incolæ succum ipsius exprimunt, quo pro Lycio vtuntur. Vocata autem fuit Panacea, quoniam inflammationes omnes sedat, ictuumque impetus lenit: atque calculosos, quibusque substillum est lotium, iniectione sanat. Legitur verò paulè

ante Solis exortum, serena tempestate, per quam pleniora perfectioraque sunt omnia.

De Centaurio minore. CAP. IX.

Centaurium paruum seu tenue, quod aliqui limnæum, quasi palustre, vocant, quoniam humecta riguave amet loca, herba est hyperico aut origano similis: cuius caulis dodrante altior est & angulosus: flores ad lychnidis florum similitudinē è puniceo colore in purpuram vergunt: folia minuta, quadantenus longiora, veluti rutæ: semen tritico simile: radix pusilla, lævis & superuacua. Herba ipsa virens contusa & imposita, vulnera glutinat, vetera vlcera purgat & ad cicatricem perducit. Bilem autem humorēque crassos per aluum exigit, si decocta deuoretur. Ius verò decocti ischiadicis conuenienter infunditur: trahit enim sanguinem, dolorēque leuat. At succus oculorum medicamentis perquam utilis: quippe qui quæ pupillis caliginem offundunt vnā cum melle discutiat. Vuluæ subditus, menses & partus extrahit: peculiariter verò neruorum virti epotus prodest. Succu autem extrahendi ratio hæc est: Legitur herba semine prægnans & diebus quinque [aqua] perfunditur, deindēque coquitur, dum aquæ supereminet: mox vbi refrixit, exprimitur & per lintecolum excolatur. Expressum [reiecto spissa-

spiffamento] iterum coquitur, vsque dura mellis crassitudinem asciscat. Nonnulli eandem illam virentem pregnantemque semine contundunt, ex eaque succum exprimunt: quem fictili non picato inditum in sole lignea rude assidue mouentes inspissant. Quod si quid concretum vasis adhærescat, identidem deradunt, reliquoque liquori permiscunt. Noctu verò diligenter operiunt: quoniam ros liquidos succos coire densarique prohibet. Quicumque igitur succi è succis radicibus aut herbis eliciuntur, coctura præparantur, veluti gentianæ succus. Qui verò ex recentibus corticibus, radicibus herbisve expressis; ad solem, vti antè dictum est, inspissantur. Hoc modo è thapsia, mandragora, vis acerbis, cæterisque id genus, succus elicitur. At lycium, absinthium, hypocistis, & consimilia, coctura, eo quo dictum est modo, coguntur & inspissantur.

De Chamæleone albo. CAP. X.

CHAMAELEONEM album idè ixian appellarunt, quod quibusdam in locis viticum ad ipsius radices inueniatur, quo etiam pro mastiche vtuntur mulieres. Folia habet silybo aut carduo similia, sed chamæleonis nigri foliis asperiora, acutiora atque validiora. Caulem non promit: verum ex medio spinam echino marino aut cinaræ

similem erigit: flores verò emittit purpurascentes, capillorum figura, qui in pappos euanescent: semen cnici simile: radicem in latis quidem collibus crassam, in montosis verò graciliorem, in profundo albam, aliquatenus aromaticam, odore graui, dulcem. Hæc pota acetabuli mensura, latum ventris lumbricum pellit. Sumitur verò in vino austero cum origani decocto. Hydropicis quoque commodè drachma in vino datur: etenim eos extenuat. Ipsius quoque decoctum, contra difficultatem urinæ bibitur. Aduersatur & in vino pota virulentarum bestiarum venenis. Canes autem, suæque ac mures occidit, subacta cum polenta, aquaque & oleo diluta.

De Chamaleone nigro. CAP. XI.

Chamaleon niger & ipse foliis scolymosimilis est: ipsa tamen habet minora, tenuioraque ac rubro distincta. Caulem verò producit digitali crassitudine, dodrantalem ac subrubrum: qui quidem umbellam gerit, floresque spinosos, tenues, hyacinthi æmulos & versicolores. Radix est crassa, nigra, densa, interdum & exesa: quæ quidem dissecta flauescit, & commanducata mordendivim habet. Prouenit in campis aridis cliuosisque, & maritimis locis. Radix trita, additis atramenti sutorij exiguo, cedrino oleo & axun-

axungia, pforas tollendi vi pollet. Eadem vnà cum sulphure ac bitumine in aceto decocta inunctaque, lichenas absterget. Eius autem decoctum, collutione dentium dolores mitigat. Sed & cum pari pipere & cera oblita radix, dentium doloribus auxiliatur. Fouentur & ea dentes, in aceto decocta & affusa. Dolentem quoque dentem comminuit, si per stylum calida illi adhibeatur. Maculas verò depurgat à sole contractas, & vitilignes cum sulphure emendat: septicis medicamentis admiscetur, ac denique imposita, phagedanica efferataque vlcera sanar & extirpat. Cæterùm vt vocetur chamæleo, foliorum varietate euenit. Nam pro locorum differentiis, hîc intense viridia, illic albicantia, aliubi cyanea, alibi denique rubra reperiuntur.

De Crocodilio. CAP. XII.

CROCODILIVM, chamæleonis nigri figuram habet. Nascitur autem in syluosis, radice longa, leui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acri. Feruesfacta in aqua & pota radix, valet ad copiosum sanguinem per nares pellendum. Datur & lienosis, eos euidenter adiuuans. Sed & semen ei rotundum est ac duplex, veluti scutam: quod quidem vrinam sciendi vim habet.

De Dysfaco. CAP. XIII.

DIPSACVS quoque aculeatarum stirpium generi ascribitur. Caulem habet altum, spinis horridum, & folia caulem amplectentia, lactucae foliorum æmula, bina in singulis geniculis, prælonga; quæ & ipsa aculeata sunt, ac ceu quasdam bullas in dorso medio intus forisque spinosas habent: concauos autem sinus, qua parte bina illa folia ad geniculum copulantur, quibus aquas ex rore & imbribus in sese colligunt: vnde & dysfacci, quasi sitientis, nomen traxit. At in cacumine caulis singulis furculis singula insunt capitula, echino similia, oblonga & aculeata: quæ quidem arefacta, candida spectantur: diuisa verò per longitudinem, in media medulla vermiculos ostendunt. Huius radix è vino decocta tusaque, vsquedum sit cerati crassitudo, sedis rimas & fistulas immissa sanat. Verùm hoc medicamentum ænea pyxide recondendum. Aiunt & ipsum myrmeccis verrucis que pensilibus remedio esse. Cæterùm capitulorum vermiculi folliculo illigati, & collo brachiove appensi, quartanas febres excutere perhibentur.

De Spina alba. CAP. XIII.

SPINA alba nascitur in montibus & locis syluosis. Folia fert chamaeleonis albi, sed angustiora & candidiora, aliquantum hirsuta &

ta & aculeata: caulem supra bina cubita altum, pollicari aut etiam ampliore crassitudine, candicantem ac intus cauum: cuius in cacumine capitulum est spinosum, echini marini æmulum, at minus & oblongum. Flores purpurei, in quibus semen ceu cnicī, sed rotundius. Huius radix pota, sanguinem excreantibus, stomachicis cœliacisque confert: urinam ciet, ac œdematis imponitur. Eiusdem decoctum ad dolorem dentium collutione efficax est. At epotum semen, conuulsis puerulis, & à serpente demorsis auxiliatur. Sed & venenata animalia pro amuleto gestatum abigere traditur.

De Spina Arabica. CAP. XV.

Spina Arabica, natura spinæ albæ similis esse creditur. Siquidem astringit: & ad fluxum muliebrem, sanguinis reiectionem, cæterisque fluxiones radix simili modo valet.

De Scolymo, seu carduo.

CAP. XVI.

SCOLYMVS folia habet chamæleonis, & spinæ quæ alba dicitur: at nigriora & crassiora. Caulem edit longum, foliis oblitum: in quo capitalum est spinosum. Radix sibiacet nigra, crassa: quæ suapte vi alarum reliquique corporis graucolentiam emendat, seu inspersa, seu decocta in vino ac bibita. Copiosam enim urinam foetidamque ex-

pellit. Herba verò recens nata, si asparagi modo elixetur, oleris vicem subit.

De Poterio. CAP. XVII.

POTERIVM Iones neurada vocat. Grádis est frutex, ramulis longis, mollibus, lori modo lentis ac flexilibus, tenuibus, tragacanthæ proximis: foliis verò parvis & rotundis. Totus autem frutex tenui obducitur lanosa lanugine, estque spinis horridus. Flores sunt parvi, candidi: semen verò gustu odoratum & acre, sed nullius vsus. Nascitur in sabulosis locis, atque collibus. Radices subsunt binum ternumve cubitorum altitudine, firmæ ac nervosæ: quæ proximè terram recisæ, lacrymam fundunt gummi similem. Tusæ autem ac illitæ, præcisos nervos vulneraque glutinant. Decoctum quoque eius epotum, vitiis nervorum prodest.

De Acanthio. CAP. XVIII.

ACANTHIVM folia gerit spinæ albæ similia, in summo verò eminentias aculeatas, araneosa lanugine obductas: è qua collecta textaque vestes bombycinis similes fieri aiunt. Ipsa radix foliisque potu, opisthono laborantibus auxiliantur.

De Acantha seu acantha. CAP. XIX.

ACANTHA, seu herpacantha (quasi serpens spina) nascitur in hortis, petrosis ac humentibus locis. Folia habet lactuca-

ceis

ceis latiora multò & longiora, crucea diuisura, nigricantia, pingüia ac læuia: caulem læuem, bintim cubitorum, digitali crassitudine, prope verticem ex interuallis foliolis quibusdam, ceu alueolis, circumdatum oblongis, hyacinthinis, è quibus flos prodit albus, semen oblongum ac luteum: caput verò thyrsi specie. Radices subiacent viscosæ, mucosæ, rusæ ac longæ: quæ quidem ambustis igni luxatisque impostæ profunt: potè verò, vrinam cient, aluümque cohibent. Phthisicis quoque, ruptis & conuulsis subueniunt.

De Acantha Syluestri. CAP. XX.

Est & syluestris Acantha, carduo similis, aculeata, breuior satiuua, eaque quæ in hortis prouenit. Eius verò radix ad eadem, ad quæ superior, est efficax.

De Anonide. CAP. XXI.

ANONIS, quam aliqui ononida appellant, ramos habet dodrantaes ac etiamnum maiores, fruticosos, frequentibus geniculis cinctos, multis alarum cauis præditos, itémque capitulis rotundis: foliolis verò pusillis, tenuibus ceu lenticulæ, ad rutæ aut pratensis loti folia accedentibus, subhirtutis, odoratis, nec iniucundè olentibus. Muria conditur antequam spinas producat, estque cibus gratissima. Ramuli porro spinis acutioribus ac spiculis instar solidis,

T. j.

horrent. Radix verò candida est, quæ exal-
facit & extenuat. Huius cortex ex vino po-
tum, urinam ciet, & calculos comminuit: i-
dem ulcerum crustas emarginat. Cæterùm
radix decocta in posca, dentium dolorem
collutione mitigat. [Huius quoque deco-
ctum potum, hæmorrhoidas sanate credi-
tur.]

De Leucacantha. CAP. XXII.

LEVACANTHA radice est cyperi, ama-
ra, & valida: quæ quidem commanduca-
ta, dentium dolorem sedat. Ipsius verò de-
coctum cyathis tribus ex vino potum, veteri
laterum dolore vexatis, ischiadicis, ruptis &
conuulsis auxiliatur. Sed & epotus radices
succus, eisdem præbet effectus.

De Tragacantha. CAP. XXIII.

TRAGACANTHÆ radix lata est & li-
gnosa, ac supra terram etiam eminet: à
qua furculi humiles, robusti, latissimè fusi: &
in ipsis foliola numerosa, tenuia: inter quæ
aculei sese proferunt, quos ipsa occultant,
candidi, firmi rectique. Est & tragacantha,
lacryma quæ super resecta radice concre-
scit: quo in genere præstat pellucens, lævis,
gracilis, sincera ac subdulcis. Vim porrò ha-
bet, æquè ac gummi, cutis spiracula ob-
struendi. Huius autem increbuit vsus ad o-
culorum medicamenta, itémque ad tussim,
exaspe-

exasperatas fauces & vocem interceptam, atque destillationes, cum melle in delinctu. Sed & linguæ subdita, liquefcere finitur. Bibitur quoque drachmæ pondere in passo macerata contra renum dolorem & vesicæ rofionem, mixto cornu cerui vsto & eloto, aut scissi aluminis momento.

De Eryngio. CAP. XXIII.

ERYNGIVM est in aculeatarum stirpium genere: cuius folia primo germinatu muria condita in cibos oleris vice recipiuntur. Lata autem sunt & extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed vbi augefcunt, circa complures caulium eminentias in spinas aeuleantur: in quorum summitatibus globosa sunt capitula spinarum acutissimarum durarúmque ambitu stellatim circumuallata. Horum color aliàs viridis, nunc pallidus, aliàs albus, interdum etiam cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, in superficie quidem nigra, intus verò albicans, pollicis crassitudine: quæ & ipsa odorata est, & aromaticum quiddam respicit. Nascitur in campestribus & asperis locis. Vim porrò habet calfactoriam: pota, menses vrinâsque pellit, ac tormina inflationésque discutit. Hepaticis quoque, venenatorum moribus, & iis qui venenum hauserunt, cum vino succurrit. Bibitur verò vt pluri-

T. ij.

mum drachmæ pondere cum pastinacæ semine. Cæterum tum amuleti instar adalligata, tum & illita, discutere tubercula perhibetur. Pota verò cum hydromelite radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.

De Aloë. CAP. XXV.

ALOË folium habet scillæ similitudine, crassum, pingue, in rotundo modicè latum retrosum pandum. Sed vtrinque habent folia ex obliquo spinulas raris intervallis prominentes, cæsq; breues & quasi decurtatas. Caulem verò profert antherico non dissimilem, florem album, & semen ceu hastulæ regię. Est autem tota odore graui, & gustu amarissima. Vnica verò radice ceu palo in terram demisso nititur. Plurima in India præpinguisque nascitur: ex qua etiam coactus succus importatur. Nascitur & in Arabia, Asia, ac in locis quibusdam maritimis & insulis, velut in Andro, non valdè eligendo succo idonea: sed ad conglutinanda vulnera sanè quàm utilis, si trita illinatur. Duo sunt porrò succi genera: alterum arenosum, quod purissimæ veluti fax & crassamentum esse videtur: alterum, quod ad iccinoris imaginem vergit. Eligito pinguem, quæ nihil doli senserit, calculorum expertem, nitidam, subflavam, friabilem, iccinoris modo coactam, quæque facillè liquefcat, eximie-

eximiaque sit amaritudinis. Nigram contra fractuque contumacem improbato. Sunt qui eam gummi adulterent: id quod gustu, amaritudine & odoris vehementia deprehenditur, eoque indicio, quod attrita digitis non ad minima usque ramenta resoluatur. Neque desunt qui acaciam immisceant. Vim habet astringendi, somnum conciliandi, exiccandi, corpora densandi, aluum solvendi, stomachumque repurgandi, si binum cochlearium mensura ex aqua frigida aut lactis instar tepida seu egelida bibatur. Sanguinis etiamnum excreationes sistit, & morbum regium emendat, ex aqua tribus obolis, aut drachma pondere, in potu. Deuorata vero cum *resina*, aut aqua vel melle cocto excepta, aluum soluit: ternum autem drachmarum pondere, perfecte purgat. Sed & aliis purgantibus medicamentis admista, prestat ut minus stomachum infestent. Sicca vero inspersa, vulnera glutinat, ulceraque ad cicatricem perducit cohibetque: eadem peculiariter exulceratis genitalibus medetur, & disrupta puerorum preputia agglutinat. Quin & condylomata rimasque sedis dulci vino ammixto sanat. Sanguinis ex hemorrhoidibus eruptiones sistit, pterygia ad cicatricem ducit: liuida & sugillata, hypopodia dicta, ex melle tollit. Scabras quoque lip-

T. iij.

pituidines, angulorumque in oculis pruriginis mitigat. Dolorem capitis sedat, ex aceto & rosaceo fronti ac temporibus illita. Sed & cum vino fluentem capillum continet: iridemque tonsillarum, gingiuarum cæterarumque oris partium vitis cum melle ac vino proficit. Cæterum ad oculorum medicamenta torretur in munda & candente testa, ligulaque subinde versatur, donec æqualiter tosta fuerit. Lauatur & aloë: atque id quod arenosum subsidet, tanquam inutile fecernitur: pinguißimum autem quodque læue est, recipitur.

De Absinthio. CAP. XXVI.

ABSINTHIUM, bathypicron dictum, herba est vulgo cognita. Præstantius in eo genere, quod in Ponto & Cappadocia in monte Tauro appellato nascitur. Vim porro habet calfaciendi, astringendi, concoctiones adiuuandi, biliosaque detrahendi, quæ stomacho & aluo inhæserunt. Urinam etiam cit, & crapulam in potu præsumptum arcet. Valet & aduersus inflationes, itemque ad discutiendos ventris & stomachi dolores, cum seseli aut nardo Celtico potum. Fastidia quoque absterget, arquatósque sanat ipsius madefacti dilutum, uti & decoctum, quotidie tribus cyathis haustum. Sed & menses trahit seu potum, seu etiam cum melle

melle appositum. Contra fungorum strangulationes conuenienter ex aceto bibitur. Vino autem, ixiæ necnon & cicuræ veneni aduersatur, ac muris etiam aranei moribus, itémque draconi marino. Anginæ e cum melle & nitro perunguntur, vt epinyctides ex aqua. Ad sugillata hebetiorémque oculorum aciem ex melle illinitur, similitérque auribus sanie manantibus. **Quin** & aurium dentiúmque dolores decoctum vaporis suffitu compescit. Decoctum vnà cum passo, vehementer dolentibus oculis adhibetur. Imponitur & hypochondriis hepaticæ diuturno dolore infestatis, tritum cum cerato cyprino: stomacho verò longa valetudine laboranti, cum rosaceo. Admistis ficibus, nitro & loliacea farina, hydropicis lienosisque subuenit. Vinum denique ex eo paratur quod absinthite vocant, præsertimque in Propontide & Thracia: quo ad antedicta vtuntur, si febris abest. Adde quod de ipso æstate propinant, corporibus bonam valetudinem præstare existimantes. **Cred**itur & vestiariis arcis inspersum absinthium, vestes à tinearum iniuria vindicare: itémque ex oleo perunctum, culices abigere, & à corpore arcere. Caterùm atramentum librarium ex diluto eius temperatum, libros à musculorum erosione tuetur. Existimatur

T. iij.

& expressi succus eisdem præstare effectus. Attamen potionibus improbatur, quòd stomacho sit inimicus, dolorémque capitis eieat. Sunt verò qui succum amurcæ deo-ctæ permistione adulterant.

De Absinthio marino. CAP. XXVII.

Absinthium marinum quidam Seriphium vocant: quod quidem copiosissimum in Tauro monte iuxta Cappadociam gignitur, & in Taphosiri Ægypti. Id Isis lacris initiati pro oleagino ramo præferre solenne habent. Est autem herba prætenuibus surculis, abrotoni parvi similitudine, minutulis referta seminibus, subamara, stomacho inimica, graucolens, & cum quadam calfactione astringens. Hæc per se aut cum oryza cocta, assumptaque cum melle, ascari- das teretesque lumbricos enecat, leuiter simul & semel aluum subducens. Sed & cum sapa aut lenticula decocta, eadem præstare potest. Caterùm pecora hoc maximè pabulo pinguescunt.

De Absinthio Santonico.

CAP. XXVIII.

Est & tertium Absinthij genus, quod copiosissimum in Gallia Alpibus finitima nascitur. Id patrio nomine Santonicum appellant, tracto à Santonum regione, in qua gignitur, cognomento. Absinthio est simile,
attamen

attamen non ad seminis foecundum, verum subamarum & eiusdem cum Seriphio facultatis.

De Abrotano. CAP. XXIX.

ABROTANVM duorum traditur generum: ac foemina quidem, frutex est arboris specie, candicans, foliis circa ramulos Seriphij modo minutim incisis, floribus refertos habens in summo quasi corymbos, auri fulgore, aestate prouenientes, iucundi odoris cum grauitate quadam, at gustu amaro. Hoc genus Siculum esse creditur. Alterum mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis, velut absinthium. Plurimum in Cappadocia gignitur & Galatia Asiatica, atque in Syria Hierapoli. Vtriusque semen seu feruifactum, seu crudum tritum & ex aqua potum, orthopnoeae, ruptis, conuulsis, ischiadicis doloribus, urinae angustiis & mensibus commorantibus auxiliatur. Est & in vino potum exitialium venenorum antidotum. Rigore prehensis ex oleo vtiliter illinitur. Serpentes quoque tum substratu, tum etiam nidore fugat. Sed & contra morsus eorum cum vino bibitum prodest: priuatim vero pollet contra phalangiorum & scorpionum ictus. Subuenit & oculorum inflammationibus, cum cotoneo cocto aut pane impositum. Discutit quoque panos,

cum farina hordeacea cruda tritum decoctumque. Miscetur denique & olei irini compositioni.

De Hyssopo.

CAP. XXX.

HYSSOPVM herba nulli non cognita, duum est generum: montanum enim quoddam est, hortense alterum. Laudatissimum est, quod in Cilicia nascitur. Vim habet attenuandi & excalfaciendi. Decoctum cum ficis, aqua, melle & ruta, potu peripneumoniacis, asthmaticis, diurnæ tussi, distillationi & orthopnoeæ auxiliatur: itémque ventris animalia enecat. Idem præstat, si cum melle delingatur. Humores crassos per aluum extrahit eiusdem decoctum, cum oxymelite potum. Estur & cum viridibus ficis detritis ad subducendam aluum, sed valentiùs deiicit, admisto nasturtio vel iride aut irione: meliorem quoque colorem cuti conciliat. Lienì verò ac hydropi cum ficu nitroque illinitur: ex vino autem, inflammationibus. Discutit & sugillata, cum feruente aqua impositum. In anginis cum decocto ficuum efficacissimè gargarizatur. Cæterùm cum aceto decoctum, dentium dolorem collutione mitigat, & aurium inflationes vaporis suffitu discutit.

De

De Stœchade. CAP. XXXI.

STOECHAS in insulis Galliaë gignitur, quæ è regione Massiliaë sita Stœchades appellantur: & ab iis quoque nomen accepit. Herba est tenuibus surculis, coma thymi, sed folio longiore, gustu acris & aliquantum subamara. Decoëctum huius, vt & hyssopi, ad pectoris vitia efficax est. Antidotis quoque vtiliter immiscetur.

De Origano. CAP. XXXII.

ORIGANVM Heracleoticũ, quod nonnulli cunilam appellant, folium habet hyssopo non dissimile: umbellam autem non in rotæ speciem orbiculatam, sed veluti diuisam, & semen in summis virgis haudquaquam densum. Vim habet excalfaciendi: ac proinde ipsius decoëctum ex vino potui datum, venenatorum moribus conuenit. Ex passo verò, iis prodest qui cicutam aut meconium: ex aceto mulso, iis qui gypsum aut ephemerum hauserunt. Conuulsis autem, ruptis & hydropi medetur, cum fico esui datum. At aridum, acetabuli mensura cum aqua mulsa epotum, atros humores per aluum extrahit, menses ciet: ac tussi cum melle delinctum medetur. Prurigini autem, psoræ ac morbo regio decoëctum ipsius in balneo prodest. Succus virentis, tonsillis, vuuulis & aphthis medetur: & in nares ex

oleo irino infusus, caput purgat: aurium quoque dolores ex lacte mitigat. Conficitur denique ex eo, capis ac rhois frutice quo ad obsonia vtuntur, vomitorium medicamentum, his omnibus in cupreo vase per Caniculæ ardores ad dies quadraginta insolatis. Substrata autem herba, serpentes fugat.

De Onitide. CAP. XXXIII.

Quod Onitis appellatur, foliis est candidioribus, hyssopoque similis: ac semen habet, veluti corymbos coherentes ac sibiinvicem incumbentes. Vis tamen eadem, quæ Heracleotico: at minus efficax.

De Origano sylvestri. CAP. XXXIII.

Sylvestre origanum aliqui panaces Heraculum vocant, alij cunilam: quo in numero est Nicander Colophonius. Foliis est origani, virgultis dodrantalibus, tenuibus, in quibus umbellæ anethi insunt, flores candidi: radix tenuis ac inutilis. Priuatim venenatorum moribus folia & flores ex vino in potu auxiliantur.

De Tragorigano. CAP. XXXV.

TRAGORIGANVM, exiguus est frutex, folio & ramulis origano aut sylvestri serpyllo similis. Quoddam pro locorum ratione latius ac speciosus, foliisque latioribus inuenitur, satis glutinosum. Alterum gracilibus est surculis, exilioribusque foliis: quod

quod etiam prassium aliqui vocauerunt. Optimum est Cilicium, quodque in Co, Chio, Smyrna Cretaque prouenit. Omnia excalfaciunt, yrinas cient, bonamque faciunt aluum, si decocti ius ebibatur: si quidem biliosa deiciunt. Profunt & lienosis ex aceto pota: itemque ex vino, iis qui ixiā hauserunt. Quin & menses trahunt, & in tussi ac peripneumonia ex melle in eclegmate datur. Est & eorum potio non ingrata: quod fit ut cibum fastidientibus, stomacho male affectis, acidaque rustantibus exhibeatur, iisque item quos qualis ex maris agitatione anxietas, nausea & praecordiorum aestus comitantur. Discutiunt insuper oedemata, si cum polenta illinantur.

De Pulegio. CAP. XXXVI.

PVLEGIUM, herba vulgaris notitia. Ex tenuat, calfacit, concoctiones adiuuat. Bibitum, menstrua, secundas & partus eicit. Pulmonum vero vitia excreabilia facit, cum sale & melle potum: ac conuulsis etiam auxiliatur. Nauseas & stomachi rosiones ex posca bibitum permulcet: atros etiamnum humores per aluum exigit. Venenatorum quoque moribus in vino potum succurrit. Defectos animo recreat, cum aceto naribus admotum. Gingiuas etiam arefacti cinere corroborat. Illitum vero cum polenta,

inflammationem omnem lenit: & podagricis per se prodest, impositum dum rubescat locus. Cum cerato autem, varos extinguit: ac lienosis etiam confert, cum sale adhibutum. Cæterùm decoctum ipsius pruriginis lotionem mitigat, & vulvæ inflationibus ac duritiei, eiuldémque conuersionibus infectione subuenit. Aliqui porrò blechona vocant: quoniam, dum floret, à pecoribus gustatum, balatum concitat.

De Dictamnno. CAP. XXXVII.

DICTAMNUM, quod sylvestre pulegium aliquibus appellatur, herba est Cretensis, acris, læuis, pulegio similis: at maioribus lanuginosisque foliis, ac lanosa quadam veluti pube obductis. At neque florem neque semen profert. Præstat verò omnia quæ sativum pulegium, sed efficacius multò. Nam non potum modò, sed & appositum ac suffitum, partus emortuos eicit. Aiunt & in Creta capras tela quibus ietæ sunt huius herbæ pascu excutere. Porrò purgandi vim habet succus ipsius illitus, aut cum polenta affricus. Imposita verò herba, plantæ pedum reliquove corpori impactos aculeos refigit extrahitque. Est & efficax ad lienis dolorem: siquidem ipsum imminuit. Legitur autem æstate & autumnò. Radix gustu excalfacit, necnon & partum accelerat. Sed
& suc-

& succus cum vino potus, contra venenatorum morsus auxilio est. Herbae verò tanta vis est, vt ictu venenato sauientes bestias & olfactu abigar, & contactu perimat. Ceterum expressus ex ea succus, vulneribus ferro illatis aut venenatis moribus instillatus, præsentaneo est remedio, si prætereà in potu assumatur.

De Pseudodictamno.

CAP. XXXVIII.

Quod Pseudodictamnium vocant, multis in terris nascitur, antedictò simile, at minùs quàm illud acre. Eisdem verò præbet effectus, at inefficaciùs.

De altero Dictamno Cretico.

CAP. XXXIX.

Defertur & è Creta alterum Dictamni genus, folio silymbrij: at ramis maioribus, in quibus flos emicat sylvestris origani; niger ac mollis. Odor foliorum inter silymbrium & saluiam medius, iucundissimus. Ad eadem ad quæ & antedictum efficax, sed minùs nares ferit. Miscetur & emplastris ac theriacis compositionibus.

De Salvia. CAP. XL.

SALVIA, quam Græci elelisphacon, alij Selaphoboscon, alij denique sphagnon nominant, frutex est oblongus, ramis numerosis, virgas habens quadrangulas & al-

bicantes: folia mali cotoneæ effigie, sed longiora, asperiora crassioraque, & attritarum vestium modo ita parum villosa, vix vt quifquam villos animaduerrat, subalbida, vehementer odorata, sed virosa: semen summis in caulibus syluestri hormino simile gerit: in asperis nascitur. Foliorum ramorumque decoctum, vim habet epotum vrinas menselque ciendi, partus extrahendi, & pastinacæ marinæ ictibus auxiliandi. Capillos quoque denigrat salvia, vulnerariæque est, & sanguinis cohibendi vi prædita: ac denique fera repurgat vlcera. Sed & folia ac ipsi etiam rami, si in vino decoquantur, genitalium pruritus fotu sedant.

De Menta sativa. CAP. XLI.

MENTA, ab odoris suavitate hedyosmos Græcis dicta, quam alij mintham vocant, cognita herbula est. Calfaciendi, astringendi atque exiccandi vi prædita: quamobrem sistit sanguinem ipsius succus ex aceto potus, teretelque lumbricos euecat, & Venerem stimulat. Singultus, vomitiones choleramque sedant bini ternive ramuli, cum acidi granati succo epoti. Discutit & abscessus, si cum polenta adhibeatur: & imposta fronti, dolores capitis leuat: mammas distentas & nimio lacte turgentes compefcit. Cum sale verò, canum moribus im-

imponitur. Succus autem aurium doloribus cum aqua mulsa subuenit. Porrò mulieribus ante coitum subdita, conceptioni resistit, & asperam linguam affricata lauigat. Coire lac densarique in caseum non patitur, si illi folia immergantur. In summa stomacho utilis est, & condimentorum misturæ familiaris.

De Menta syluestri. CAP. XLII.

Syluestris Menta, seu mentastrum, hirsutioribus est foliis, & profus maior silymbrio: at odore magis viroso. Quare minus ad sanorum vsus idonea est.

De Calamintha. CAP. XLIII.

EX Calaminthæ generibus quædam moribus familiaris, folia habet ocimi, incana, furculos & caules angulosos, ac florem purpureum. Altera pulegio similis est: sed maior, quam syluestre pulegium ideo vocant, quòd & odore ipsum æmuletur: hæc Latini nepetam vocitant. Tertia mentastro cognata est, foliis oblongioribus, caule & ramis quàm superiora genera maioribus: sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impense feruentia & acria: radix superuacua. Nascitur in campestribus locis, asperis ac præhumidis. Siue pota, siue imposita, demorsis à serpente opitulatur. Sed & decoctum potu viinas pellit: ruptis quoque,
V. j.

conuulsis, orthopnœæ, torminibus, cholerae ac rigori auxiliatur. Præsumpta in vino, venenis resistit, & regium morbum expurgat. Teretes lumbricos & ascaridas cum sale & melle pota enecat: seu cocta, seu etiam cruda contrita fuerit. Elephanticos etiam esitata iuuat, si serum lactis superbiberint. Derrita folia in pello subdita, partus enecant & menses extrahunt. Eadem accensa & substrata, serpentes fugant. Porro cicatricibus nigris etiam candorem reddit in vino cocta & imposita, ac sugillata quoque emendat. Ischiadicis itidem imponitur, vt humores ex alto euocet, summam cutem adurens. Succus denique vermes aurium necat instillatus.

De Thymo. CAP. XLIIII.

THYMVM ab omnibus cognoscitur, exiguus frutex, surculosus, exilibus foliis, multis & angustis circumdatus: habens in cacumine floris capitula purpurascencia. Maximè verò petroso tenuique solo nascitur. Potum cum sale & aceto, vim habet pituitam per aluum detrahendi. At eius decoctum cum melle, orthopnoicis & anhelatoribus auxiliatur. Sed & lumbricos, menses, partus & secundas pellit. Urinas quoque ciet. Cum melle verò in eclegmate sumptum, excreabilia pectoris vitia facit. Ex
aceto

aceto autem impositum, œdemata recentia discutit, sanguinis grumos dissoluit, ac thymos pensilétque verrucas tollit. Quin & ischiadicis cum vino & polenta impositum subuenit: hebetiore oculorum acie præditis in cibo confert. Est denique pro condimento ad sanorum vsus perquam utile.

De Thymbra. CAP. XLV.

THYMBRA quoque nota est: quippe quæ gignitur in tenui solo, asperisque locis, thymo similis: at minor tamen ac tenerior, spicam ferens florum plenam, virentem. Eadem potest quæ thymum, si modo simili assumatur, atque iridem sanorum vsui apta est. Est & satiuua quædam Thymbra, syluestri ad omnia inefficacior: quæ tamen propter mitiorem acrimoniam commodius in cibos recipitur.

De Serpyllo. CAP. XLVI.

SERPYLLUM est quoddam hortense, quod quidem odore lampuchum imitatur, & in coronas addi solet: ita dictum à serpendo, quòd radicetur quacunque sui parte terram attingat. Habet autem folia & ramulos origani, verùm coloris candidioris, & è maceris demissum longius latiusque propagatur. Alterum syluestre, quod etiam zygis appellatur, minimè serpit: at in altum assurgens, ramulos edit tenues ac furculosos,

V. ij.

foliis rutæ similibus refertos, verùm vtcun-
que angustis, longioribus atque durioribus.
Flores gustanti acres, iucundi odoris: radix
nullius vsus. Nascitur in petiis efficacius,
magisque exalfaciens, & ad medendi vsum
aptius, quàm sit hortense. Potum siquidem,
menses trahit, urinamque ciet. Tormini-
bus, ruptis, conuulsis & iocineris inflamma-
tionibus auxiliatur. Est & efficax aduersus
serpentes, tum potum, tum & impositum.
Decoctum in aceto, capitis dolorem alie & o-
rosaceo lenit, si modò in caput irrigetur:
maximè verò in lethargo ac phrenitide
conuenit. Caterùm cruentam vomitionem
sedat succus, drachmis quatuor ex aceto
potus.

De Sampsucho.

CAP. XLVII.

SAMPSVCHVM in Cyzico ac Cypro lau-
datissimum: secundum ab hoc locum si-
bi vendicat Ægyptium. Vocatur autem à
Cyzicenis & Siculis Amaracum. Herba est
ramosa, per terram repens, foliis hirsutis ac
rotundis, tenuioris folij calaminthæ amul-
lis, vehementer odorata & exalfaciens: ne-
xilibusque coronis inseritur. Decoctum ip-
sius, potu incipientibus hydropicis vtile, vt
& iis quos urinæ difficultas aut tormina ex-
cruciant. Illita ex melle arida folia, sugillata
tollunt: mensèsque subdita in pello trahunt.

Contra

Contra scorpionis ictum ex aceto & sale illinuntur. Luxatis autem cerato excepta imponuntur, itémque œdematis cerato similiter excepta. Sed & ad oculorum inflammationes cum polline polentæ illinuntur. Cæterum acopis & malagmatis exalfaciendi gratia commiscentur.

De Meliloto, seu sercula Campana.

CAP. XLVIII.

SERTULA Campana laudatissima, quæ in Attica, Cyzico & Chalcedone nascitur: quæ quidem croco similis odoratæque est. Nascitur & in Campania circa Nolam, in luteum colorem vergens, & odore infirmo. Vim habet astringendi, inflammationemque omnem emolliendi, præsertim oculorum, vulvæ, sedis ac testium, si ex passo decocta imponatur: addito interdum oui luteo allato, aut fœnigræci farina, lini semine aut tritici polline, aut denique capitulis papaucris, intybôve. Sanat & recentes meliceridas per se cum aqua, & vlcera manantia in capite, cum terra Chia & vino aut galla inuncta. Stomachi dolorem in vino decocta, itémque cruda cum aliquo ex antedictis leuat. Dolores etiam aurium cum passo mitigat succus ex ipsa cruda expressus & instillatus. Denique capitis dolorem ex aceto & rosaceo irrigatus leuit.

V. iij.

De Maro. CAP. XLIX.

MARVM seu hyfobrium, herba vulgo cognita, surculosa, flore origani, attamen foliis multò candidioribus ac flore odoratiore. Vim habet sisymbrio consimilem: siquidem subastringit & modicè calfacit. Qua de causa nomas sistit impositum, & in calidas perunctiones additur. Iuxta Magnesium & Tralleis copiosissimum gignitur.

De Acimo. CAP. L.

ACINVS seu aconus, herba est gracili surculo, coronaria, ocimo similis: sed hirsutior atque odorata. Apud nonnullos etiam in hortis seritur. Aluum mensèsq̄ pota sistit: ac panos & erysipelata imposita sanat.

De Bacchare. CAP. LI.

BACCHARIS herba est fruticosa, odorata, ex qua itidem coronæ factitantur. Huius folia aspera, magnitudine inter violam & verbascum media: caulis angulosus, cubiti petens altitudinem, aliquantulum asper, nec sine adnatis appendicibus: flores purpurei, subalbicantes & odorati: radices veratro nigro similes, quibus odor est cinnamomo proximus. Solum amat asperum minimèque humidum. Radix in aqua decocta, conuulsis, ruptis, euerfis seu ex alto præci-

præcipitatis, spirandi difficultati, tussi veteri ac urinæ difficili auxiliatur. Menfes quoque pellit, & contra serpentium morsus vtiliter ex vino propinatur. Subdita vnica è tenellis radicibus, partus extrahit. Decoctum verò, puerperis insidentibus vtile. Vtiliter quoque in diapsmata inseritur: quippe quæ magnam habeat odoris gratiam. Folia, vt-pote quæ astringant, capitis doloribus adhibita profunt, itémque aurium inflammationi, ægilopiis incipientibus, & mammis à partu inflammatis, atque etiam erysipelatis. Cæterùm & ipse odor somnum gignit.

De Ruta. CAP. LII.

RUTA montana & syluestris, satiuæ & hortensi acrior est, & in cibis damnata. Est autem in hortensis genere aptior eius, quæ iuxta ficos prouenit. Vtrunque porò genus vrendi vim habet, calfacit, exulcerat, urinam ciet, menses ducit, ac tum cibo tum etiam potu aluum sistit. Semen acetabuli mensura è vino bibitum, contra lethalia medicamenta est pro antidoto. Quin & folia per se præsumpta aut cum nucibus iuglādibus aridisque ficis, venena irrita & inefficacia reddunt. Sed & simili sumpta modo, contra serpentium ictus valent: genituram seu esitata seu bibita ruta extinguit: decocta verò cum anetho sicco, tormina potu

V. iiij.

sedat. Facit & ad pectoris laterumque dolores, spirandi difficultatem, tusses, pulmonis inflammationem, coxendicum articulumque cruciatus, & rigores febrium circuitu repetentes, pota velut antè dictum est. Item ad inflationes coli, vulvæ rectique intestini, cum oleo decocta & infusa. Vulvæ etiamnum strangulatu medetur, si trita cum melle genitali sedetenus imponatur. Feruefacta ex oleo & pota, lumbricos expellit. Sed & articulariis doloribus, ex melle: & aquæ subter cutem fusæ morbo cum ficibus adhibetur. His iisdem in potu auxiliatur, itémque decocta in vino ad dimidias partes & affricta. Cruda quoque conditaque, in cibo aciem oculorum excitat: quin & oculorum dolores imposita cum polenta lenit. Caput dolentibus cum rosaceo & aceto succurrit: ac profluentem naribus sanguinem sistit, trita & indita. Testium inflammationibus cum laureis foliis imposita, & papularum eruptionibus cum myrteo cerato prodest. Cum vino autem, pipere ac nitro affricta, vitiligini albæ medetur, & cum iisdem illita, thymos ac myrmecias tollit. Contra impetigines cum melle & alumine vtiliter imponitur. Succus verò in mali Punici calyce calfactus, aurium doloribus efficaciter infunditur. Opitulatur & aciei

ocu-

oculorum hebetiori, si additis feniculi succo ac melle oculi ipsi eo inungantur. Erysi- pelata, herpetas & ulcera in capite manantia, cum aceto, cerussa & rosaceo, inunctione sanat. Ipsa verò ruta alliorum caparumque grauem halitum emendat, si postea commanducetur. At montana si copiosius estur, interficit. Atque si sub id tempus quo florere incipit ad muria condituram colligatur, cutem rubefacit ac inflat, cum pruritu ac vehementi inflammatione. Eam itaque vinctis antea manibus & facie colligere oportet. Tradunt & succum gallinaceis pulvis inspersum, feles arcere. Adiciunt verò, eam quæ iuxta flumen *Haliacmonem* in Macedonia gignitur, comedentes interimere. *Montosus* autem is locus est, ac viperis abundat. At illius semen epotum, contra interaneorum vitia est efficac: ideoque antidotis vtiliter immiscetur. Contra incontinentiam vrinae, tostum septenis diebus potui dato, & cessabit. Cæterum radix huius, montanum moly vocitatur. Sylvestris itaque ruta, satiuæ quodammodo similis est. Ac pota prodest comitialibus & ischiadicis; menstrua quoque mouet, ac partus enecat. Acrior verò est, quàm satiuæ & maioris efficacitæ. At tamen sylvestrem cibus abdicare oportet, quippe quæ veneni noxiâ obtineat.

De Ruta syluestri. CAP. LIII.

Vocant etiamnum syluestrem Rutam, quod in Cappadocia & Galatia Asiatica moly dicitur. Frutex est, ab vna radice complures virgas proferens: foliis multò quàm alterius rutæ longioribus ac tenerioribus, illisque graueolentibus, flore candido, capitulis in cacumine paulò quàm satiuæ rutæ maioribus: quæ quidem tribus maximè partibus constant: in quibus triquetrum semen, subfuluum gustûque perquàm amarum, recluditur, cuius etiam est vsus. Id autumno maturefcit, tùmque conuenit ad retusam oculorum aciem, si cum melle, vino, gallinaceo felle, croco ac fœniculi succo teratur. Sunt qui rutam hanc Harmala vocent, Syri Besafa, Cappadoces Moly, quoniam quandam cum Moly seruet similitudinem: siquidem radice nigra est, flore verò candido. In collibus ac lato fœcundòque solo pronenit.

De Moly. CAP. LIIII.

MOLY folia habet graminis, at latiora & humi sparsa: florem albæ violæ similem, lactei coloris, at minorem: quippe qui ad purpureæ violæ florum magnitudinem accedat: caulem verò tenuem, quaternùm cubitorum, in cuius cacumine quiddam est, quod allij speciem referat. Radix parua,

parua, bulbo similis, quæ ad apertas vulvas mirum in modum valet, si trita cum loliacea farina in pello subiiciatur.

De Panace. CAP. LV.

PANACES Heracleum, ex quo opopanax colligitur, plurimum in Bœotia & Pſophide Arcadiæ nascitur. Sed & quæstus gratia, qui quidem ex eo liquore factitur, in hortis studiosè colitur. Foliis est asperis, in terra iacentibus, virentibus, & multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinque-partitò diuisis: caule verò vti ferulæ altissimo, alba lanugine obducto, foliisque stipato minutioribus, umbella in cacumine ceu anethi, oblonga: flore aurem luteo, ac semine odorato, vrendique vi prædito: radicibus denique ab vna origine compluribus, iisque candidis, graueolentibus, crasso & subamari gustus cortice præditis. Nascitur in Cyrene Libyæ & Macedonia. Excipitur porrò liquor incisa radice, dum cauliculi recens adhuc pullulant, isque candidus: qui quidem exiccatus superficietenus croceum colorem contrahit. Effluentem verò liquorem illum substratis in excavato solo foliis excipiunt, ac vbi exiccatus fuerit, eximunt. Simili quoque modo caule messibus inciso profluentem liquorem excipiunt. Meliores è radicibus, quæ distentæ sunt ac minimè rugosæ,

albæ, aridæ, neutiquam cariosæ: gustu verò feruentes & aromaticæ. Semen è media ferula idoneum: quod verò ex agnatis coliculis decerpitur, minùs succulentum est. Præstat autem in liquoris genere, qui gustu est amarissimus, intus candidus aut subfuluus, foris verò ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, qui que statim diluitur, èstque graueolens. At niger ac mollis improbatur: ammoniaco enim aut cera adulteratur. Sed sincerus ac fraudis expers eo indicio deprehenditur, quòd digitis in aqua confricatus resoluetur atque lactescat. Vis ei exalfaciens, emolliens & attenuans: quamobrem febrium circuitibus rigoribusque, conuulsis, ruptis, lateris doloribus, tussi, torminibus, vrinæ stillicidio ac vesicæ scabiei conuenit, ex aqua malsa aut vino bibitus. Menses trahit, foetus enecat, vuluæ inflationes duritiâsque ex melle dilutus discutit. Ischiadi quoque illinitur, & cephalicis medicaminibus admisceatur. Carboneculos etiam circumquaque rumpit: podagricis cum vua passa illitus subuenit: dolores dentium demulcet, ipforum cauis inditus: & oculorum aciem inunctus excitat. Denique si pici admisceatur, emplastrum parabitur contra canis rabidi morsus præstantissimum. Radix autem derasa & vuluæ subdita, partus extra-

extrahit, ad vlcera vetusta efficax est, acetiamnum ossa nudata carne operit, si trita inspergatur, aut cum melle illinatur. Semen verò cum absinthio sumprum, menses ciet. Cum aristolochia prodest aduersus bestias, quæ venenum ciaculantur, & contra vuluæ frangulatus, in vino bibitum.

De Panace Asclepio. CAP. LVI.

Panaees Æsculapij caulem à terra emittit tenuem, cubitalem, geniculatum: circa quem folia visuntur sceniculi, maiora tamen hirsutioraque, odorata: & in cacumine umbella, in qua flores emicant aurei, acres, & odorati. Radix est parua. Auxiliarem vim habent flores ac semina contra vlcera, panos & phagedenam, si trita cum melle imponantur: aduersus serpentes ex vino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces quoque, syluestre origanum vocant, alij cunilam: de qua capite de origano dictum est.

De Panace Chironio. CAP. LVII.

Panaces Chironium in Pelio monte maximè prouenit: foliis est amaraco similibus, floribus aureis, radice tenui, minimè alta, gustu acri. Pota radix serpentium veneno renittit: ac imposta quoque coma, contra illud ipsum efficax.

De Ligustico. CAP. LVIII.

LIGUSTICVM plurimum in Liguria nascitur, vnde & nomen traxit, in monte scilicet Apennino dicto, Alpibus contermino. Ipsum incolæ Panaces haud abs re appellant, quoniam & radice & caule Heraclotico panaci simile sit, paribûsque viribus præditum. Gignitur in altissimis alperisque montibus ac vmbrosis, maxime verò iuxta foueas & serobes. Cauliculum profert tenuem, ceu anethi, geniculatum: circa quem folia sunt meliloti, at teneriora & odorata, prope verticem graciliora, pluribûsque diuisa incisuris. In cacumine umbella, è qua semen dependet nigrum, solidum, oblongum, fœniculo proximum, gustanti acre & aroma redolens. Radix est candida, Heraclotici Panacis similis & odorata. Seminis radicisque vis excafactoria & concoquens: siquidem profunt ad interaneorum dolores ac tumores, itémque ad iuuandam concoctionem. Valent & ad inflationes, præsertimque ventriculi, necnon & ad venenatarum bestiarum ictus: vrinæ quoque ac menses pota trahunt. Sed & apposita radix idem præstat. Ipsa porrò æquè ac semen vtiliter oxyporis & concoquentibus medicamentis admiscetur. Hoc verò stomacho perquam vtile est: quare piperis loco id indigenæ obsonis

sonis immiscent. Adulteratur autem semine quodam consimili, quod tamen gustu facile discernas: amarum enim est. Alij quoque seminibus fœniculi aut seselis simul admixtis fraudem faciunt.

De Pastinaca. CAP. LIX.

PASTINACA sylvestris folia habet gigidij, at latiora & subamara, caulem rectum, scabrum, umbellam similem anethi, in qua flores insunt candidi, ac in medio exiguum quiddam, colore purpureo & ferè ad croceum inclinante. Radix est digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, & si decoquatur, esculenta. Huius semen potum subditumve, menses ciet. Cõuenit & agrè meientibus, hydropicis atque pleuriticis, in potione: nec non & venenatarum bestiarum moribus ictibusque prodest. Sed & aiunt, qui illud præsumpserint, ab illis minimè lædi. Conceptum quoque adiuuat. Radix autem, quæ & ipsa vrinas pellit, Venerem præterea stimulat, & partus apposita eiicit. Folia verò trita & cum melle imposita, phagedænica vlcera repurgant. Hortensis porrò pastinaca vlcera aptior, ad eadem pollet, attamen viribus inefficacior.

De Seseli Massiliensi. CAP. LX.

SESELI Massiliense folia habet fœniculi, at crassiora, caulemque vegetiorem: um-

bellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum, degustanti statim acere: radix longa est, & iucundi odoris. Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu stranguriæ & orthopnoæ medentur: vteri suffocationibus, comitialibusque profunt, menses & partus trahunt, ad omnia interna vitia pol-
lent, ac tussim denique veterem sanant. Semen cum vino potum, concoctioni confert, torminæque discutit: epialis febribus est utile, & ad propulsandam in itineribus algoris iniuriam cum pipere ac vino bibitur. Cæterum ad partum adiuuandum capris cæterisque pecudibus datur in potu.

De Seseli Æthiopico. CAP. LXI.

Quod verò Æthiopicum filer appellatur, folia habet hederæ, sed minora & oblonga, ceu periclymeni Frutex grandis est, palmitibus ferè b' cubitalibus, ramis dodrantalibus, & capitulis velut anethi: semine nigro ac ceu tritici denso, verum acriore & odoratione, quàm sit Massiliense, ac valdè suavi. Eadem verò præstat.

De Seseli Peloponnensi. CAP. LXII.

Quod autem in Peloponneso nascitur, folia habet cicuræ, sed latiora & crassiora: caulem supra Massiliensis magnitudinem, ferulacæum, & latam in cacumine umbellam, in qua semen latius, odoratum & carnosius

nosus pender. lisdem præditum est viribus. Nascitur in asperis & vliginosis, atque colibus. Gignitur & in Ida.

De Tordyllo. CAP. LXIII.

TORDYLIVM, quod aliqui Creticum Sefeli vocant, in Amano Ciliciæ monte nascitur. Herbula surculacea, exiguo semine eoque rotundo ac duplici, scutulorum effigie, subacri & aroma olente. Bibitur id contra urinæ difficultatem, & ad ciendos menses. Succus caulis feminisque adhuc virëtis, ternis obolis ex passo diebus decem bibitus, nephriticos persanat. Efficax quoque radix est: siquidem pectoris excreationes purgat, si cum melle delingatur.

De Sifone. CAP. LXIII.

SISON exiguum semen est, quod in Syria nascitur, apio simile, oblongum, nigrum & feruentis gustus. Bibitur contra lienis vitia & urinæ difficultatem: itémque ad commorantes menses euocandos. Eo ipso indigenæ cum cucurbita in aceto cocta condimenti vice vtuntur. In cacuminibus autem ceu granula multa gerit.

De Aniso. CAP. LXV.

ANISVM in vniuersum vim habet excalfaciendi, exiccandi, oris halitum iucundiorum faciendi, dolores leuandi, digerendi, urinas ciendi, ac denique discutiendi

X. j.

dissipandique. Potum, hydropicis sitim cohibet: virulentorum animalium venenis aduersatur, itemque prodest ad inflationes: aluum & alba fœminarum profluvia sistit, lactis vbertatem præstat & Venerem stimulat. Dolorem capitis leuat, suffitum naribus: & cum rosaceo tritum instillatúmque, frætis auribus medetur. Efficaciùs porrò quod recens, plenum, minimè surfurosum, vehementique est odore. Laudatissimum est Creticum, proximum Ægyptium.

De Caro. CAP. LXVI.

CARVM semen est exiguum, vulgaris notitiæ. Vrinæ ciet, exalfacit, stomacho vtile, orique gratum; concoctionem adiuvat, ac vtiliter antidotis & oxyporis admiscetur: denique non parua illi est cum aniso conuenientia. Est & cocta radix edulis, æquè ac pastinacæ.

De Anetho. CAP. LXVII.

ANETHI aridi comæ feminisque decoctum potu, lac euocat, tormina inflationesque sedat, aluum & eorum quæ in summo fluitant ventriculo vomitiones cohibet, vrinæ ciet, ac singultus lenit: frequentius potum oculos hebetat, & genituram restinguit. Est & eius decoctum fœminis hysteris ad defessiones vtile. Denique vstum inspersúmque semen, condylomata tollit.

De

De Cumino satiuo. CAP. LXVIII.

CVMINVM satiuum, stomacho est vtile: sed multò magis Æthiopicum, quod Hippocrates regium appellauit. Secundum locum tenet Ægyptium: mox reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia Asiæ, Cilicia & Tarentina regione, aliisque locis compluribus. Excalfaciendi, astringendi & exiceandi vi præditum est: ad tormina inflationesque conuenit, seu coctum & cum oleo infusum, seu etiam cum hordeacea farina hydrelæo subacta impositum. Datur & orthopnoïcis, in posca: demorsis à venenatis beluis, in vino. Testium inflammationibus auxiliatur, cum vua passa & fabarum lomento aut cerato impositum. Cohibet & fluxum muliebrem sanguinisque è naribus profluuia, in aceto contritum & admotum. Caterùm cutis colorem bibitum illitumve mutat in pallorem.

De Cumino syluestris. CAP. LXIX.

Syluestre Cuminum plurimum efficaciusque in Lycia & Galatia Asiæ atque Carthagine Hispaniæ gignitur. Est verò frutex exiguus, caule dodrantali ac tenui, in quo quaternæ quinæve sunt minuta fœlia, tenuia, veluti serrata & gingidij diuisura. Gerit autem in cacumine quina aut sena capitula rotunda & mollia, in quibus semen acerosum &

X. ij.

gustu acrius, quàm satium. Nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua aduersus tormina & inflationes: singultus ex aceto sedat: & contra virulentas bestias ac stomachi ex nimia humiditate imbecillitatem in vino bibitur. Sugillata tollit, si commanducatum cum melle & vua passa imponatur. Quin & testium inflammationibus, adiectis iisdem impositum, medetur. Est & alterum sylvestris cumini genus, satiuo simile: quod quidem è singulis floribus erecta sursumque spectantia cornicula promit: in quibus semen est melanthio simile. Potum id, contra serpentium morsus singulari est praesidio. Quibus substillum est lotium, calculosis & sanguinis grumos meientibus auxiliatur: verum seminis apij decoctum superbibendum est.

De Ammi. CAP. LXX.

AMMI nonnulli Æthiopicum, aliqui regium cuminum appellant. Alij alterius naturæ Æthiopicum cuminum, & alterius Ammi esse prodiderunt. Vulgo notum est semen, exile, multò minus cumino, & origani sapore. Eligito purum minimè quoque surfurolum. Vim habet hoc quoque ex calfactoriam, vrentem, & exiccantem: valet ad tormina, urinæ difficultatem, ac venenatorum morsus, ex vino potum. Menstrua quoque

que ciet. Miscetur & cutim erodentibus medicamentis è cantharide paratis, quò resistat vrinæ difficultatibus, quæ alioqui id genus medicamentis superuenire solent. Sugillata cum melle impositum tollit. Sed & potu ac illitu colorem pallidiorem efficit. Suffitum autem cum vua passa aut refina, vuluam purgat.

De Coriandro. CAP. LXXI.

CORIANDRVM, Græcis Corion seu Coriannum, vulgaris est notitiæ, vim habens refrigeratoriam. Quare cum pane aut polenta impositum, erysipelata & quæ serpunt vlcera sanat: cum melle verò & vua passa, epinyctidibus, testium inflammationibus carbunculisque medetur: & cum faba fresa, strumas panòsque discutit. Semen exigua quantitate cum passo bibitum, lumbricos pellit, & genituræ abundantiam facit. At si largitis sumptum fuerit, mentem non sine periculo è sua sede & statu dimouet: quamobrem ab ipsius copiosiore frequentioreque vsu cauendum. Succus autem cum cerussa aut lithargyro, neenon & aceto atque rosaceo perunctus, ardentem in summa cute inflammationem emendat.

De Hieracio magno. CAP. LXXII.

HIERACIYM magnum, caulem profert asperum, subrubrum, spinosum,
X. iij.

ut cunq̄ue concavum : folia verò fundit ex interuallis, laciniis rarioribus diuisa, similia foncho per ambitum : flores luteos in oblongis capitulis. Vim habet refrigeratorem, modicèque ac leuiter astringentem. Quamobrem æstuanti stomacho inflammationibùsque vtiliter imponitur. Succus autem, stomachi rosionem sorbitione mitigat. Caterùm herba cum radice imposita, ictis à scorpione auxiliatur.

De Hieracio paruo. CAP. LXXIII.

Hieracium paruum, folia quoque habet ex interuallis diuisa per ambitum : cauliculos verò promit teneros ac virentes, in quibus flores lutei, in orbem circinati. Vires porrò & hoc cum antedicto eadẽm obtinet.

De Apio. CAP. LXXIIII.

APII hortensis herba ad eadem, ad quæ & coriandrum, conuenit : prætereaque ad oculorum inflammationes, cum pane aut polentæ polline imposita. Æstuantem quoque stomachum demulcet, & mammas grumoso lacte rurgentes reprimat : ciet & vrinæ, siue cocta siue cruda edatur. Decoctum eius radicùmque potum, venenorum noxæ resistit, dum vomitiones excitat : aluum quoque cohibet. At semen potentiùs vrinæ pellit, & à venenata bestia demorsis, iis que
qui

qui argenti spumam hauserunt, opitulatur, ac denique flatus discutit. Sed & vtiliter admiscetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præstant, itémque theriacis ac tufficularibus.

De Heleoselino, seu apio palustri.

CAP. LXXV.

Heleoselinon, quod in aquosis locis nascitur, satiuo apio grandius est: sed ad eadem, ad quæ & illud, efficax.

De Oreoselino. CAP. LXXVI.

Oreoselinon, caule est dodrantem alto, qui quidem singularis ex gracili radice affurgit: ambiunt verò ipsum ramuli & capitula cicutæ familia, at multò tamen tenuiora: in quibus semen oblongum, acre, tenue, odoratum, cumíno simile. In petrosis montosisque locis nascitur. Et semen & radix, vrinam eiendi vim habent, si in vino bibantur, ac menses etiam trahunt. Antidotis quoque & vrinam eientibus atque excalfactoriis medicaminibus inseruntur. Neque verò nos oportet in eo errore versari, vt id oreoselinon existimemus, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum.

De Petroselino. CAP. LXXVII.

Apium, quod petroselinum dicitur, prouenit in Macedonia, præruptis in locis, semine ammeos: at odoratiore, acri & aroma

X. iiij.

olente. Vrinas id menstruaque pellit: contra stomachi & coli inflationes ac tormina prodest. Succurrit & lateris, renum ac vesicæ doloribus, in potione sumptum. Admiscetur & antidotis vrinas cientibus.

De Hippofelmo. CAP. LXXVIII.

Hippocelinon aliqui grielum, alij agriofelinum, quasi apium sylvestre, alij smyrnium appellant: quanquam aliud est Smyrnum propriè dictum, de quo mox agemus. Est autem maius candidiusque apio hortensio, caule cauo, procerò, tenello ac veluti lineis distincto: foliis latioribus, in puniceum vergentibus: in quibus est eeu libanotidis coma, florum plena, quæ quidem in corymbos cogitur, anteaquam deflorescat. Semen autem est nigrum, oblongum, solidum, acre & aromaticum: radix itidem odorata, candida, ori grata, neque adeò crassa. Nascitur in umbrosis & iuxta palades. Oleris verò modo editur, veluti apium. Nam & radix cruda coctave estur, & folia cum ipsis caulibus decocta manduntur, ac tum per se tum etiam cum piscibus præparantur. Sed & cruda, muria condiuntur. Semen ex vino mulso potum, menses ciendi vim habet, ac rigore prehenso potum illud tumve calefacit, & vrinæ stillicidio auxiliatur. Radix autem eodem præstat effectus.

De

De Smyrna. CAP. LXXIX.

SMYRNIVM, quod in Cilicia petroselinum vocant, plurimum in Amano monte gignitur. Caulem habet apij, copiosa cinctum agnata sobole: folia verò latiora ad terram, infracta, subpinguia, robusta, odore medicato, & cum quadam acrimonia iucundo, colore denique in luteum languescente: habet & umbellam supra caulem, qualis anetho inest: semen rotundum, brassicæ simile, nigrum, acre, myrrhæ sapore, ita ut alterum alterius qualitatem repræsenter: radix verò acris est, odorata, mollis, succosa, faucisque mordens, cortice prædita foris nigro, intus verò pallido aut subalbido. Nascitur in saxosis collibus, locis aridis & incultis angulis. Vim habent radix, herba, ac ipsum quoque semen, excafactoriam. Folia quoque muria condita, olerum instar in cibos veniunt, aluumque sistunt: radix verò pota, prodest contra serpentium morsus: tussis & orthopnoeas mitigat, ac urinæ difficultatibus medetur: imposita verò, recentia oedemata, inflammationes duritiâsque discutit, & vulnera ad cicatricem perducit feruescens autem subditæque, abortum infert. Semen renum, lienis ac vesicæ vitium succurrit, menses & secundas pellit: ischiadicis utiliter in vino propinatur, & inflatio-

nes stomachi lenit: sudores item ciet atque ructus. Peculiariter verò potui datur contra hydropem ac febrium circuitus.

De Elaphobosco. CAP. LXXX.

ELAPHOBOSCO caulis est libanotidi aut fœniculo similis, geniculatus: folia duùm digitorum latitudine, prælonga ceu terebinthi, circumfracta, & quodammodo aspera. Habet verò caulis ipse agnatos ramulos multos, qui quidem umbellas gerunt anethi similes, flores subluteos, & semen itidem anethi: radix ferè ad ternùm digitorum longitudinem & vnus crassitudinem accedit, candida, dulcis & esculenta. Sed & caulis recens adhuc ac tenellus, olerum modo in cibos recipitur. Cæterùm huius herbe pabulo ceruas aiunt serpentium moribus resistere: atque idè semen quoque contra serpentium morsus in vino datur.

De Fœniculo. CAP. LXXXI.

FOENICVLI herba si edatur, mammas lacte replet: idem verò potest semen e-pocum, aut cum ptissana decoctum. Comæ autem decoctum bibitum, renum ac vesicæ vitiiis est vtile: quippe quod urinam excieat. Conuenit & à serpente demorsis in vino bibitum, ac menses quoque ciet. In febribus nauseam & stomachi ardorem sedat, ex aqua frigida potum. Contritæ verò radices & cum

cum melle impositæ, canum moribus medentur. Succus caulibus & foliis expressus, & in sole siccatus, oculorum medicamentis vtiliter additur, quæ ad aciem visus excitandam reficiendamve præparantur. Extrahitur & ad eadem valens è recenti semine succus vna cum foliis atque ramulis. Radicibus prætereà prima germinatione succus eodem modo exprimitur. Porrò in Iberia, quæ ad Occidentem spectat, liquorem etiam reddit fœniculum, gummi simile. Caulem verò medium, dum florèt herba, demetunt indigenæ, ignique admouent, quò faciliùs vi caloris velut exudans gummi remittat. Id autem est succo ipso efficacius ad oculorum medicamenta.

De Hippomarathro. CAP. LXXXII.

Hippomarathrum, fœniculum est syluestre, procerum: quod semen profert carchryi simile. Radix autem subest odorata, quæ quidem bibita stranguriæ medetur, subditæque menses ciet. Semen porrò & ipsa radix potu, ventrem sistunt, contra venenatorum morsus auxiliantur, calculos comminuunt, & regium morbum expurgant. At haustum foliorum decoctum, & lactis abundantiam facit, & fœminas à partu purgat. Traditur & alterum Hippomarathri genus, foliis angustis, exilibus & oblon-

gis: semine rotundo ceu coriandri, acri, odorato, & excalfaciendi vi prædito. Viribus id antedicto respondet, nisi quòd agit imbecillius.

De Dauco. CAP. LXXXIII.

DAUCUM aliqui dircaum vocant. Ac Creticum quidem, foliis est fœniculi similitudine, at minoribus atque tenuioribus, caule dodrantali, umbella coriandri, floribus candidis: atque inter hos semine acri, albo, hirsuto, ac suavis in mandendo odoris. Radix est digitali crassitudine, & dodrantis longitudine. In saxosis apricisque locis prouenit. Alterum verò genus est apio syluestri simile, aroma olens, acre, odoratum, feruentisque gustus. Probatius Creticum. Tertium præterea genus est, foliis coriandri, floribus albis, capite & semine anghi: umbella verò in capite, ceu pastinacæ: semine referta oblongo, ceu cumini, acri. Omnium semen excalfaciendi vim habet. Potum, menses, partus & vrinas pellit, torminibus liberat, veteremque tussim mitigat. Subuenit & à phalangio demorsis in vino potum, & impositum œdemata discutit. Seminis duntaxat ex aliis vsus est: at ex Cretico & radiis, quippe quæ maximè contra venenatorum iniuriam in vino bibatur.

De

De Delphinio. CAP. LXXXIII.

DELPHINIUM surculos emittit ab vna radice duùm dodrantum altitudine, aut etiam maiores: circa quos exiliunt minuta folia, incisuris diuisa, tenuia, & oblonga, quæ delphinorum effigiem repræsentant: vnde & nomen tractum est. Flos violæ albæ similis, purpureo colore: semen in siliquis milio proximum, quo non aliud vtilius in vino bibi potest à scorpione percussis. Aiunt & admota herba scorpiones resoluui atque ignauos torpescere: remota verò eadem, sese recolligere. Nascitur in asperis & apricis.

De Delphinio altero. CAP. LXXXV.

Delphinium alterum, quod alij hyacinthum, Romani buccinum vocant, superiori quidem est simile: at foliis & ramulis longè gracilioribus. Viribus etiamnum eisdem cum antedicto pollet: at non est perinde efficax.

De Pyrethro, seu salinari herba.

CAP. LXXXVI.

PYRETHRUM herba est, quæ caulera foliaque profert, vti daucum syluestre & fœniculum: umbellam verò ceu anethi, circumscinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicari crassitudine, gustuque feruidissimo. Puitam elicit: atque idè in dentium dolo-

ribus decocta in aceto, collutione auxiliatur. Pituitam etiam eadem commanducata extrahit: & ex oleo inuncta, sudores ciet, contra diuturnos rigores efficax: quin & perfrigeratis resolutivè corporis partibus eximie conducit.

De Libanotide. CAP. LXXXVII.

LIBANOTIS duum est generum: ac vnum quidem frugiferum est, à nonnullis zea aut camplanema dictum: cuius semen cachrys vocatur: folia fœniculi habet, sed crassiora, latioraque: in rotæ speciem humi strata, odorataque: caulem cubiti altitudine ac etiamnum maiorem, multis concavum alis, ac in cacumine umbellam: in qua semen copiosum, candidum, sphondylii simile, rotundum, angulosum, acre, resinofum, ac in mandendo linguam exurens: radix alba & prægrandis, thuris odorem habet. Est & genus alterum antedicto omnino consimile, quod semen gerit latum, nigrum vti sphondylium, odoratum, minime feruens: ac radice nititur, foris quidem nigra, at intus si contundatur alba. Quæ verò sterilis libanotis dicitur, penitus antedictarum similitudinem refert: at neque caulem, neque florem, neque semen profert. In saxosis autem & asperis provenit. Omnium in genere herba trita & imposita, hæmorrhoidum pro-

profluvia sistit, ac sedis inflammationes & condylomata lenit. Concoquit & strumas, atque abscessus qui ad maturationem aegre perducuntur. Siccae verò radices, cum melle vlcera repurgant. Torminibus quoque medentur, ac venenatorum moribus conueniunt, in vino bibitæ: menses itidem ac vrinæ pellunt: & impositæ, œdemata vetusta discutiunt. Tam radicis quàm herbæ succus adiecto melle inunctus, oculorum aciem exacuit. Potum verò semen, ad eadem pollet. Sed & comitialibus malis, ac veteribus peccatoris vitiis auxilio est: itémque regio morbo laborantibus, cum pipere ac vino exhibitum. Sudores quoque mouet, cum oleo perunctum. Prodest & ruptis atque conuulsis, itémque podagris, si cum loliacea farina & aceto tritum illinatur. Vitiliginis etiamnum purgat, addito aceto quàm acerrimo. Ac semine quidem in potionibus vtendum eius libanotidis quæ cachryn non ferat: quippè illud acre est, & arteriam exasperat. Cæterum Libanotida tradit Theophrastus cum erica nasci, foliis lactuæ syluestris amaræ, at candidioribus & asperioribus: radice verò breui, quæ potu supernè infernèque purget.

De Cachry. CAP. LXXXVIII.

Cachry vim habet exalfaciendi & vehe-

menter exiccandi: quare commodè smergmatis inferitur: & contra oculorum fluxiones capiti inspergitur, ita vt tertio die tollatur.

De Libanotide coronaria.

CAP. LXXIX.

Libanotis, quam Romani rosmarinum vocant, quaque coronarij vtuntur, virgultis est tenuibus: circa quæ folia exeunt minuta, densa, oblonga & gracilia, subter incana, supernè virentia, graui odore. Vi porro ex-calfactoria pollet, regiúmque morbum sanat, si quis ipsam in aqua decoctam ante exercitationes potui dederit, ac deinde laborantem exercitatum lauet, illique vinum propinet. Acopis denique gleucinóque vnguento admiscetur.

De Sphondyljo. CAP. XC.

SPHONDYLIVM folia quidem habet platano quadantenus similia, ad panacis foliorum figuram accedentia: caules verò cubitali altitudine, aut etiam ampliùs assurgètes, sceniculaceos: semen in cacumine fesseli simile, duplex, verùm latius, candidius & magis acerolum, grauis odoris: flores albos, radicem itidem albam, raphani similitudine. Nascitur in palustribus & aquosis. Potum ipsius semen, pituitosa per alium excernit, ac medetur etiam hepaticis, ictericis,
(rthop-

orthopnoicis, comitialibus & vulvæ strangulati. Profundiore verò somno captos suffitu renocat. Ex oleo commodè irrigatur in capita phreneticorum, lethargicorum, itémque caput dolentium. Cohibet & herpetas, cum ruta adhibitum. Radix autem regio morbo laborantibus & hepaticis exhibetur. Circumrasa eadem & indita, fistularum callos exedit. Recentis verò floris succus, exulceratis purulentisque auribus accommodatur. Cæterùm reliquorum etiam succorum modo insolatus, ad usum reconditur.

De Ferula. CAP. XCI.

E Viridi ferula medulla epota, utilis est hæmoptoicis atque cœliacis: itémque à viperæ morsis in vino datur, erumpentémque naribus sanguinem linamenti instar indita sistit. Semen verò potum, torminosi auxiliatur: & perunctum ex oleo, sudores ciet. Caules in cibo sumpti, capitis dolores faciunt: iidem muria quoque condiuntur. Ferula itaque caulem profert ternùm plerumque cubitorum: folia verò habet fœniculi, at longè crassiora maioraque. [Sagapenum quoque ex ea proximè radicem vulnerata manat.]

Y. j.

De Peucedano. CAP. XCII.

PEUCE DANVM caulem profert tenuem, gracilem, fœniculo similem: comam verò habet circa radicem, copiosam ac densam: florem luteum: radicem nigram, graui odore, crassam, liquoris plenam. Gignitur in montibus opacis. Excipiendi liquoris ratio hæc est: Tenera radix cultello conciditur, statimque qui profuit è plaga liquor in umbra reponitur. Sub sole siquidem confestim euanescit. Verùm inter colligendum capitis dolorem vertiginemque inducit, nisi quis priùs nares rosaceo perunxerit, eodemque caput irrigauerit. Quæ verò radix liquorem fuderit, deinceps inutilis euadit. Sed & è caulibus, vti & è radice, & liquor & succus elicitor, haud secus ac è mandragora. At succus liquore inefficacior est, ocyùsque expirat. Interdum etiam priùs concreta reperitur lacryma, thuris similitudine, caulibus radicibusque adhærens. Porrò præferitur liquor qui è Sardinia & Samothrace petitur, odore graui, fuluus, feruensque gustu. Ex aceto & rosaceo illitus, prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, diurno capitis dolore vexatis, paralyticis, ischiadicis & conuulsis. Ac in vniuersum omnibus neruorum vitiis ex oleo & aceto conuenienter illinitur. Datur & olfactandus

in

in strangulatu vuluæ: pariterque profundiore somno sopitos excitat. Suffitu quoque serpentes fugat. *Quin* & aurium dolori cum rolaæco vtiliter instillatur, & ad mitigandum dentium dolorem earum cauernis inditur. Sed & contra tūssim efficaciter ex ouo assumitur: itémque spirandi difficultatibus, torminibus, inflationibúsq; subuenit, ventrem leniter emollit, lienem absumit, ac difficiles partus egregiè adiuuat. Facit & potus ad vesicæ renúmq; cruciatus ac distensiones, vuluámque aperit. Radix ad eadem vtilis est, at inefficacior: eius verò decoctum bibit. Arida quoque trita, sordida purgat vlcera, ossium squamas extrahit, veteraque vlcera cicatrice obducit. In cerata denique & malagmata *calfacientia* additur. Radicem eligito recentem, minimè cariosam, solidam & odoris plenam. Cæterùm succus ad potiones amaris amygdalis, aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

De Gith, seu Melanthio. CAP. XCIII.

MELANTHIVM, frutex est exiguus, surculis tenuibus, in binúm dodrantum altitudinem, aut etiam ampliùs, assurgens, foliis veluti senecionis, at multò tenuioribus: capitulo in cacumine paruo ceu papaueris, oblongo, intrinsecus dissepimentis quibusdam prædito: intra quæ semen

Y. ij.

latet nigrum, acre & odoratum, quod panibus inspergitur. Caput dolentibus illitum fronti subuenit: itémque incipientibus oculorum suffusionibus, tritum cum irino & infusum naribus. Tollit & lentigines, lepras veteresque tumores ac duritias, ex aceto illitum: circumscarificatos clauos excutit, cum vrina vetere impositum. Dentium quoque dolori cum aceto & tæda coctum colutione prodest. Teretes itidem lumbricos expellit, illito ex aqua vmbilico. Tritum verò, linteolo illigatum & olfactum, distillatione laborantes adiuuat. Pluribus autem diebus continuis sumptum, menses vrinasque ciet, & lac auget. Leuat & spirandi difficultatem, addito nitro potum: auxiliaturque phalangiorum moribus ex aqua, drachmæ pondere bibitum. Incensum quoque, serpentes fugat. Sed & ipsum tradunt largius epotum enecare.

De Silpho. CAP. XCIIII.

SILPHIVM, seu laserpitium, circa Syriam, Armeniam, Mediam & Libyam nascitur. Huius caulis ferulaceus, maspetum appellatur: folia sunt apio similia, semen verò latum. Radix excalfacit, agrè concoquitur, inflationes facit, ac vesicæ quoque noxia est. Strumis atque tuberculis cerato excepta, & sugillatis cum oleo illita, medetur. Ischiadicis

dicis cum irino aut cyprino cerato conuenit: excreſcentia circa ſedem tollit, tegmini mali Punici incocta cum aceto & impoſita: venenis eadem pota reſiſtit: nec non & inſtinctibus ſalibꝫque admixta, ori grata eſt. Colligitur & liquor è radice atque caulibus incifis. Præfertur iſ modicè ruber atque tranſlucens, myrrhæ æmulus, odorèque valens, minimè porraceus, neque ſaporis immitis & aſperi: qui denique, dum liqueſcit ac diluitur, facilè albefcit. At Cyrenaicus, etiamſi tantillum quis ipſum deguſtauerit, in adorem toto corpore ciet, eſtque odore blandiſſimo: adèd vt ne os quidem guſtanti niſi paululum ſpiret. Medicus verò & Syriacus viribus minꝫs valent, & magis viroſum reddūt odorem. Porrò liquor omnis anteaquam ſicceſcat, addito ſagapeno aut fabæ lomento adulteratur: quod maleficium guſtu, odore, viſu, ac diluendo quoque deprehendes. Sunt verò qui caulem, ſilphium: radicem, magudarim: & folia, maſpeta vocauerint. Efficaciſſimus eſt liquor, mox folia, poſtremò caulis. Eſt autem ille acris, inſtationeſque facit: alopecias cum vino, pipere & aceto perunctas ſanat: cum melle illitus, oculorum aciem exacuit, incipientemque ſuffuſionem diſſipat. In dentium doloribus, cauernis ipſorum inditur, aut cum thuræ

Y. iij.

linteolo illigatus circumponitur, aut denique cum hyllopo & ficis in posca decoctis colluitur. A rabioso cane demorsis prodest, vulneribus inpositus: itidémque valet ad omnium quæ virus eiaculantur animantium venenatorúmque telorum iétus, seu potus, seu etiam illitus. Scorpionum plagis oleo dilutus circumlinitur: gangræna obsessis partibus priùs scarificatis infunditur: necnon & carbunculis, cum ruta, nitro & melle, aut etiam per se: clauos callósque priùs circumcisos extrahit, siquidem cerato siccorúmve ficuum carne subactus antea fuerit. Sanat & lichenas recentes ex aceto: itidémque sarcomata & polypos, si cum attrimento sutorio aut æruginè per dies aliquot illinatur: verùm extuberantia forfice extrahi oportet. Arteriis quoque longo tempore exasperatis opitulatur: ac vocem quæ derepente irrauerit aqua dilutis sorbitione confestim expedit. Quin & vnam illitus cum melle reprimat, ac in anginis ex aqua multa vtiliter gargarizatur. Vescentibus lætorem colorem conciliat, ad tussim commodè in sorbili ouo datur, itémque pleuriticis in sorbitionibus. Ictericis verò & hydropticis cum aridis ficis vtiliter exhibetur. Rigores etiam cum pipere ac thure in vino potus discutit. Tetano opisthoronóque distentis

stentis oboli pondere deuorandus datur: hærentes gula hirudines gargarizatus cum aceto decutit. Quibus haustum lac intus concreuerit, & comitialibus, sumptus ex aceto mulso, succurrit. Potus verò cum pipere & myrrha, menses ciet: cœliacos in acinovuæ sumptus adiuuat, denique cum lixiuio potui datus, repentè conuulsis ruptisque prodest. Ad potiones autem, amygdalis amaribus, ruta aut pane calido dissoluitur. Cæterùm foliorum succus eadem præstat, at liquore multò inefficaciùs. Estur porrò vtiliter cum aceto mulso ad purgandas fauces, maximè verò cum suppressa intercepta uox est: vescuntur & ipso cum lactucis, erucæ loco. Sed & altera fertur magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, at minùs crassa, acris verò ac fungosa, nullòque prægnans succo: eiusdem tamen cum laserpitio facultatis.

De Sagapeno. CAP. XCV.

SAGAPENVUM, ferulaceæ herbæ liquor est, quæ quidem in Media nascitur. Præfertur id quod translucet, foris quidem fuluo, intus verò albo colore, medio inter laser & galbanum odore, acrisque gustu. Prodest pectoris laterisque dolori, ruptis, conuulsis, ruffibus vetustis: humorésque crassos pulmóni molestos expurgat. Datur & comitia-

Y. iij.

libus, opisthotonicis, lienosis, paralyticis, perfrigeratis, & contra febres per circuitum repetentes in potu, & ad vnguenta quoque utiliter adhibetur. Sed & menses trahit ac fetus enecat, cum aqua multa potum. Medetur & venenatorum moribus, ex vino sumptum: olfactum etiamnum ex aceto, eas quæ ab utero strangulantur excitat. Oculorum cicatrices, hebetudines & offusam pupillis caliginem, suffusionisque detergit. Cæterum, ceu laser, ruta, aqua & amaris amygdalis, aut melle panee calente resoluitur.

De Euphorbio.

CAP. XCVI.

EVPHORBIVM, Libyca arbor est, ferulæ speciem habens: quæ quidem in Atlante Mauritanix monte nascitur, acerrimo referta liquore: quem propter eximium feruorem non citra metum incolæ ita colligunt. Quillos ventres lotos arbori circumligant, & è longinquo ipsius caudicem contis hastilibusve vulnerant: confestimque è plaga ceu ex vase quodam copiosus liquor in subditos ventriculos effluit: pars etiam humi præ eruptionis impetu spargitur. Sunt porrò liquoris duo genera: vnum sarcocollæ modo pellucidum, erui magnitudine: alterum in ventriculis quibus excipitur coit, vitri effigie. Adulteratur verò sarcocollæ & glutini

glutini mixtione: sed eligendum transu-
cens & acre. Difficile autem est quod è gustu
petitur saporis experimentum: quippe cum
leui linguæ contactu os accensum diu de-
tineat, adeò vt quicquid deinde exhibetur,
euphorbium esse videatur. Cæterùm id Iuba
in Libya regnante primò inuentum fuisse
in confesso est. Vim porrò habet liquor in-
unctus suffusiones discutiendi, sed potus die
tota exurit: quare melli collyriisque pro a-
crimonia ratione admiscetur. Prodest & co-
xendicum doloribus, in aromatica potione
haustus: ossium verò squamas eadem die re-
mouet. Verùm qui eo vtuntur, oportet ossi-
bus circumiacentem carnem inditis lina-
mentis aut ceratis probè communiant.
Cæterùm tradunt nonnulli, nihil incom-
modi sensuros qui à serpente demorsi fue-
rint, siquidem incisa ossetenus capitis cute
intritus liquor infundatur, vulnúsque po-
stèà consuatur.

De Galbano. CAP. XCVII.

GALBANVM, liquor est nascentis in Sy-
ria ferulæ: id nonnulli Metopium vo-
cant. Est in hoc genere probatissimum,
quod thuris (aut ammoniaci) præbet effi-
giem, grumosum, purum, pingue, minimè
lignosum, at nonnihil retinens admixti se-
minis ac ipsius quoque ferulæ, odore graui,

neque valdè humidum , neque etiam penitus aridum. Admixtis resina , faba fresa & hammoniaco adulteratur. Excalfacit porrò galbanum, vrit, attrahit atque discutit: mentes ac partus trahit, appositu vel suffitu: lentigines cum aceto & nitro illitum tollit. Deuoratur autè ad tussim veterè, spirandi difficultatè, suspiria, rupta atque conuulsa. Cum vino quoque & myrrha epotum, toxico aduersatur. Sed & simili modo sumptum, partus mortuos extrahit. Imponitur & lateris dolori atque furunculis. Comitiales, vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitatur. Si vratur, fugat nidore venenatas bestias, ac perunctos itidem ab illarum morstu vindicat: serpentes cum sphondylis & oleo admotum necat. Dentium dolorem oblitum, aut cauernis inditum, sedat. Prodesse quoque difficulter meientibus existimatur. Sed & ad potiones, amaris amygdalis & aqua, aut ruta mulsæve aut calido pane resoluitur: aliàs verò meconio, æræve vsto aut felle liquido. Porrò si purgare galbanum voles, in feruentem aquam demittito: nam vbi liquatum fuerit, sordes ex parte fluitabunt, quas ita facillè separabis: dein galbanum ipsum mundo raroque linteo illigatum in ærea pyxide aut fictili vase ita suspendito, vt ne fasciculus nodulæve vasis innumi

inum contingat, opertúmque vas in feruidam aquam demittito. Sic enim quod vtile præstantiúsque fuerit, veluti per colum eliquescet: lignosum verò quicquid fuerit, intra linteum remanebit.

De Hammoniaco. CAP. XCVIII.

EST & Hammoniacum ferulæ liquor, quæ in ea gignitur Africa parte, quæ est iuxta Cyrenen. Totus cum radice frutex, Agasyllis appellatur. Maximè probatur quod bene coloratum est, ligni & calculorum ex pers, thuris glebarum granorúmve similitudine, syncerum ac densum, nulla sorde spurcatum, castoreum odore imitans, & gustu amarum. Hoc genus thrausma, quasi fragmentum seu friaturam dicas, appellatur: alterum quod terræ calculorúmve est particeps, phyrama, id est, mixtura seu miscella. Gignitur verò succus is in Africa iuxta Hammonis templum è ferulacea stillans arbore. Vim habet molliendi, attrahendi, calfaciendi, atque duritias & panos discutienti. Potum, aluum subducit, partúsque extrahit: lienem verò consumit, cum aceto drachmæ pondere haustum, & articulorum coxendicúmque doloribus liberat. Auxilio quoque est anhelatoribus, orthopnoëicis & comitialibus: item quibus humor intra pectus hæret, si ex melle delingatur, aut cum

prissana succo sorbeatur. Cruentitas etiam vrinas pellit: nec non & oculorum albugines abstergit, & genarum scabritias abluunt. Tritum autem ex aceto & impositum, lienis iocinerisque duritias emollit. Sed & tophos seu nodos dissolvit qui circum articulos occalluerunt, cum melle adhibitum, aut etiam pici admixtum. Facit & ad lassitudines & ischiadas: si additis aceto, nitro & cyprino oleo, acopi vice perungantur.

De Sarcocolla. CAP. XCIX.

SARCOCOLLA lacryma est arboris in Perside nascentis, thuri tenui similis, subfulva, gustu amariuscula. Vim habet vulnera glutinandi, & oculorum fluxiones inhibendi. Inferitur & emplastris. Caterum admixto gummi adulteratur.

De Glancio. CAP. C.

GLANCIVM succus est herbae quae ad Hierapolin Syriae nascitur, foliis ferè cornuti papaveris, pinguioribus tamen & in terram sparsis, graeolentibus & gustanti amarioribus: quaeque sunt crocei coloris, succo copioso praedita. Folia in ollam coniecta semifrigidis clibanis calfaciunt indigenae, vsquedum flaccescant: deinde contusis succum exprimunt. Est porrò eius vsus ad oculorum affectus circa principia: quippe cum refrigerandi vim habeat.

De

De Glutino. CAP. CI.

GLUTINVM quod xylocollam vel taurocollam vocat, præstantissimum Rhodiaceum, quod è coriis bubulis conficitur. Candidum verò id est atque translucens: at nigrum, minùs probatur. Resolutum in aceto, impetigines lepræque summæ cutis delet. Ex aqua verò calida dilutum & illitum, non patitur ambusta in pustulas attolli. Vulnerarium quoque est, si melle & aceto diluatur.

De Ichthyocolla. CAP. CII.

ICHTHYOCOLLA, hoc est, piscium glutin, venter est piscis cetacci. Præstat natione Pontica, candicans, subaspera, minimè scabra, & quæ *celerrimè* liquefcit. Vtilis est in emplastris cephalicis, leprarumque medicaminibus, & tetanotris quæ faciei cutem erugant & extendunt.

De Visco. CAP. CIII.

VISCVM optimum quod recens est, colore intus porraceo, extrà verò subflavo, quòdque nil habet asperi aut furfuracei. Confit è fructu quodam rotundo fruticis in robore nascentis, foliis buxo similibus. Contunditur fructus, deinde lauatur, tandemque in aqua decoquitur. Sunt qui acinos cominanducantes, ipsum conficiant. Gignitur quoque in malo, pyro & plerisque

aliis arboribus: atque etiam apud fruticum quorundam radices inuenitur. Discutit, emollit, attrahit: tubercula, parotidas aliósq. que abscessus maturat, resinæ paríque cera admixtum: epinyctidas quoque in splenio sanat. Vetera autem vlcera, malignósq. que abscessus cum thure mollit: lienémque absumit, cum calce aut gagate Asióve lapide coctum & impositum. Ungues quoque extrahit, cum arsenico aut sandaracha illitum. Cæterùm cum calce viníque face mistum, suam vim intendit.

De Aparine. CAP. CIIII.

APARINE, quam alij ampelocarpum, alij omphalocarpum, alij philanthropum, alij denique ixum quasi viscum vocant, ramis multis fruticat, iisq. paruis, quadrangulis, asperis: folia, ceu & rubiæ, ramulos in orbem cingunt per interualla. Flores sunt candidi: semen durum, album, rotundum, in medio quodammodo concuum instar umbilici: herba ipsa vestibus adhærescit. Ea verò pastores coli vice vtuntur, ad eximendos è lacte pilos. Seminis, caulium ac foliorum expressus succus è vino potus, contra phalangiorum viperarúmque morsus præbet auxilium. Idem auribus infusus, earum doloribus medetur. Cæterùm herba ipsa si axungia trita excipiat, strumas discutit.

De Alyſſo. CAP. CV.

ALYSSON, suffrutex est exiguus, subasper, foliis rotundis: iuxta quæ fructus est duplicium scutulorum effigie, in quo semen quadantenus latum. Nascitur in montibus asperisque locis. Huius decoctum potum, soluit singultus qui sunt citra febrim. Idem præstat, si teneatur vel olfiat. At cum melle tritum, lentigines & maculas à Solis ardore contractas emendat. Sed & existimatur canis rabidi morsui mederi, contusum in eduliis & exhibitum. Quin & in domo suspensum, salutare ac tum hominibus tum aliis animalibus fascini amuletum esse fertur. Panno verò puniceo circumligatum, pecorum morbos abigit.

De Asclepiade. CAP. CVI.

ASCLEPIAS ramulos emittit longos, in quibus folia longa, hederacea: radices numerosas, tenues, odoratas: florem graueolentem, semen ceu securidacæ. Nascitur in montibus. Radices in vino potæ, torminibus, & contra venenatorum animalium morsus, auxiliantur. Folia verò imposita, mammarum ac vuluæ malignis vitiis conferunt.

De Atractylide. CAP. CVII.

ATRACTYLIS, spina est cnicò similis, sed quæ in summis virgultis folia mul-

tò longiora proferat: maior autem pars nuda est & aspera, qua etiam fœminæ pro colu vruntur. Capitula etiam gerit in cacumine aculeata, florémque pallidum: radix tenuis est atque supernacua. Huius folia, coma & femen, trita potaque cum pipere ac vino, à scorpione percussis succurrunt. Tradunt & nonnulli, percussos, quandiu herbam eam tenuerint, cruciatum non sentire: sed illa deposita, statim dolere.

De Polyenemo. CAP. CVIII.

POLYCNEMON, frutex est surculosus, foliis origani, caule geniculis multis intercepto, vti pulegij. Neque verò umbellam habet, sed paruos in cacumine corymbos cum acri quadam odoris iucunditate. Seu recens, seu aridum ex aqua impositum, efficaciter vulnera glutinat: sed quinto die solui debet. Ad stranguriam itidem & rupta ex vino bibitur.

De Clinopodio. CAP. CIX.

CLINOPODIUM exiguus frutex est, etiam surculosus, duùm dodrantum altitudine, qui quidem in petrosis nascitur: foliis serpyllo similibus, & floribus [orbiculato suo ambitu] lecti pedum speciem præbentibus, ex interuallis marrubij modo dispositis. Bibitur herba ipsiusque decoctum ad venenatorum animalium morsus,
con-

conuulsa, ruptaque & stranguriam. Pellit & menses atque partus. Verrucas penfiles, quas acrochordonas vocant, auellit, aliquot diebus epotum. Aluum quoque sistit ad tertias decoctum & potum, siquidem febris absit, in vino: sin minus, ex aqua.

De Leontopetalo. CAP. CX.

LEONTOPETALVM caulem profert dordrantalem, aut etiam altiorem, plurimis alis concavum: in quarum cacuminibus siliquæ sunt cicerum modo, ac in his duo triaue minuta semina, flores punicei, anemonæ similes, folia brassicæ, papaueris foliorum diuisura: radix nigra, rapo similis, quæ eminentias eeu nodos quosdam habet. Nascitur in aruis, ac inter segetes. Radix ex vino pota, commorsis à serpente auxiliatur, dolorem omnem celeriter eximens. Miscetur & ischiadicorum clysteribus.

De Teucriso. CAP. CXI.

TEVCRIVM sunt qui etiam chamædryn appellant. Herba est virgæ speciem præ se ferens, trislagini similis, tenui folio ac ciceris figura. In Cilicia iuxta Gentiadem & Cissadem appellatam vbertim prouenit. Recens cum posca, vel etiam aridæ feruectactæ ius, potu potenter lienem consumendi vim habet. Sed & lienosis imponitur cum ficis & aceto: venenatorum

Z. j.

autem animalium morsibus, ex aceto solone sicis.

De Trissagine. CAP. CXII.

TRISSAGO Græcis chamædrys, quibusdam chamædrops, aliis linodrys dicitur. Sunt & qui eam ipsam Teucrium appellauerint, propterea quod cum teucrio quandam seruet similitudinem. Nasceitur in asperis ac petrosis locis. Est verò frutex exiguus, dodrantalis, folia habens exigua, effigie & diuisura quercus, amara: florem penè purpureum ac pusillum. Carpi ipsam semine prægnantem oportet. Recens in aqua decocta, potu conuulsis, tussi, lieni indurato, vrina difficultate laborantibus ac incipientibus hydropicis auxiliatur. Ciet etiam menses, atque partus extrahit, lienemque ex aceto pota consumit. Est & aduersus venenata animantia potu ex vino illitumque efficax. Sed & trita, in catapotia redigi potest ad supradicta. Efficax quoque est ad repurganda vetera vlcera cum melle. Trita verò cum oleo & illita, caligines oculorum discutit. Denique exalfacit perunctione.

De Leucade. CAP. CXIII.

LEVCA montana latioribus foliis est quàm satiua, semine verò acriore, amariore atque etiam ori magis ingrato: attamen quàm satiua efficacior habetur. Vtraque cum

cum vino & illitu & potu contra virulentorum animalium, maximèque marinorum, venena efficax.

De Lychnide coronaria.

CAP. CXIIII.

LYCHNIS coronaria flore est albæ violæ, sed purpureo: qui quidem in corollas nectitur. Semen in vino potum, à scorpione ictis auxiliatur.

De Lychnide sylvestri. CAP. CXV.

Lychnis sylvestris, omni ex parte fatiux similis. Semen duabus drachmis potum, biliosa per aluum detrahit, & ictis à scorpione subuenit. Sed & aiunt scorpiones hac herba admota torpescere, profrólque inertes & ad laedendum inefficaces reddi.

De Lilio. CAP. CXVI.

LILI regij flos coronarius est: lirinum nonnulli vocant: ex eoque paratur vnguentum, quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos, priuatimque vuluæ duritias, emolliens. Herba folia imposita, serpentium moribus opitulatur: feruefacta quoque, adustis proficiunt: aceto verò condita, vulneribus profunt. Ex eorundem succo in æneo vase decocto, adiectis aceto & melle, liquidum fit medicamentum, veteribus vlceribus recentibusque vulneribus vtile. Inassata radix & ex rosaceo trita, igni

Z. ij.

ambusta sanat, vuluam emollit, menstrua
 et, vicerâque cicatrice obducit. Cum mei-
 le autem detrita, præcis, neruis luxatisque
 medetur: alphôsque, lepras & furfures e-
 mendat. Quin & vlcera in capite manantia
 exterget, faciêmque purgat simul & erugat.
 Eadem trita cum aceto aut hyoscyami foliis
 & farina tritici, testium inflammationes de-
 mulcet. Semen verò potum, serpentium
 moribus aduersatur: erysipelatis autem se-
 men & folia trita ex vino imponuntur.
 Tradunt porrò nonnulli, etiam purpureos
 nasci liliorum flores. Caterùm in Syria &
 & Pifidia Pamphylia lilia vnguento confi-
 endo efficaciffima nascuntur.

De Ballo. CAP. CXVII.

BALLOTE, seu marrubium nigrum, cau-
 les edit quadrangulos, nigricantes, sub-
 hirsutos, ab vna radice numerosos, foliis
 marrubij: at maioribus, rotundioribus, ni-
 gris & hirsutis, caulem per interualla cin-
 gentibus apiastri similitudine, atque etiam
 graecolentibus. Vnde & hanc aliqui apia-
 itrum vocauère. Sed & flores candidi vnâ
 cum foliis orbiculatim caules ipsos am-
 biunt. Huius folia ex sale imposita, aduersus
 canis morsus efficaciam sunt. Feruëti verò ci-
 nere cocta dũ flaccescât, condylomata repri-
 muat, sordidaq; vlcera cum melle purgant.

Di

De Apiastro. CAP. CXVIII.

APIASTRUM, quod Græci melissophylon, & aliò nomine melittanam, vocant, quoniam apes ea herba delectantur, foliis & cauliculis antè memoratæ ballotæ similis est: attamen maioribus & tenuioribus; nequè ita hirsutis, citreum verò malum redolentibus. Folia cum vino pota atque etiam imposita, prosunt contra scorpionum ictus, necnon & phalangiorum canisque rabidi morsus. Eorundem decoctum fotu ad eadem valet. Conuenit etiamnum foeminarum defensionibus ad eiendos menses. Coluitur & in dentium doloribus; atque etiam dysentericis infunditur. *Folia quoque addito nitro bibita, iis auxiliantur qui à fungis strangulantur, necnon torminosis: orthopnoicis verò, in eclegmate sumpta. Cæterum imposita cum sale, strumas discutunt, itémque vlcera purgant: sed & articulares dolores illita sedant.*

De Marrubio. CAP. CXIX.

MARRUBIUM frutex est ab vna radice ramosus, subhirsutus; candicans, virgis quadrangularibus: folium pollicem æquat, subrotundum, villosum, rugosum, gustu amaro: Semen est in caulibus ex interuallis: flores verticillato ambitu asperi. Nasceitur circa domorum areas & rudecta.

Z. iij.

Huius foliorum siccorum simul & seminis decoctum ex aqua, aut etiam recentium foliorum succus vnà cum melle, tabidis, suspiriosis ac tussientibus exhibetur. Crassam quoque pituitam pectore contentam, ammixta iride sicca, excreatione purgat. Datur & mulieribus quæ non purgantur, ad euocanda menstrua, secundasque pellendas: intermque difficilè parientibus, atque etiam his qui à venenatis bestiis commorfi sunt, necnon & iis qui venena hauserunt: attamen vesicam ac renes offendit. Folia cum melle illita, sordida purgant vlcera: pterygia nomasque sistunt, & laterum dolores mitigant. Sed & succus foliis contusis expressus & in sole spissatus coactusve, ad eadem pollet. Cum vino quoque ac melle inunctus, oculorum claritatem adiuuat: per nares itidem regium morbum expurgat. Denique aurium doloribus per se & cum rosaceo conuenienter instillatur.

De Stachy. CAP. CXX.

STACHYS frutex est marrubio similis, sed saliquantò longior, & folia proferens numerosa, rara, subhirsuta, dura, odoris iucundi, candida: & complures virgulas ab eadem radice exeuntes, quàm marrubij candidiores. Nascitur in mōtosis & asperis locis. Vim habet excalectoriam & acrem: ideòque folio-

Foliorum decoctum menstrua secundasque
potu pellit.

De Phyllitide. CAP. CXXI.

PHYLLITIS folia promit rumici simi-
lia, sed oblongiora & magis virentia, se-
na septenave, recta: quæque parte anteriore
lævia cernuntur, posteriore verò, tenues
quasi vermiculos annexos ostendunt. Nasci-
tur in umbrosis locis ac viridariis, gustu a-
cerbo. Neque verò caulem, neque semen,
neque florem profert. Folia in vino pota,
serpentium moribus aduersantur. Quadru-
pedibus icidem per os infusa auxilio sunt.
Bibuntur & ad dysenteriam & ad diar-
rhœam.

De Phalangio. CAP. CXXII.

PHALANGIVM aliqui phalangiten, alij
etiam leucacantham appellant. Ramuli
ei sunt duo aut tres pluresve, inter se distan-
tes: flores candidi, liliaceis similes, incisuras
multas habentes. Semen verò latum, ni-
grum, ad dimidiatam lentis figuram, sed mul-
tò gracilius. Radicula parua, tenuis, & dum
è terra eruitur, coloris herbacei: postea ve-
rò, contrahit sese. Nascitur in collibus. Fo-
lia, semen & flos, siquidem ex vino biban-
tur, contra scorpionum ictus phalangio-
rumque morsus auxiliantur: tormina quo-
que discutunt.

.Z. iij.

De Trifolio. CAP. CXXIII.

TRIFOLIUM Græci triphyllon, alij oxytriphylon, alij menyanthes, alij asphaltium, alij denique encium vocant. Frutex est supra cubiti altitudinem assurgens, ac virgas habens tenues, nigras, iunceas, non sine ramulorum appendiculis: in quibus folia exeunt loti arboris foliorum similitudine, eaque terna in singulis germinibus. Olor illorum ubi recens nata sunt, rutæ: posteaquàm verò adoleuerunt, bitumini proximus. Florem verò edit purpureum, ac semen quadantenus latum & subhirsutum, ab altera extremitate veluti corniculum gerens. Radix autem tenuis, longa, ac firma validaque est. Semen & folia in aqua pota, pleuriticis, vrinæ difficultate laborantibus, comitialibus, hydropicis incipientibus, ac scētinis vuluæ strangulationi opportunis auxiliantur: menses quoque ciunt. Sed è semine, ternæ drachmæ: è foliis verò, quaternæ exhiberi debent. Succurrunt & venenatorum moribus folia trita ex aceto mulso pota. Tradunt verò nonnulli, totius fruticis, radicis inquàm & foliorum decoctum fotu dolores eorum mitigare, quos serpentes morderint: verùm si qua sanatus quispiam fuerit aqua, alius aliquis foueatur qui vlcus habuerit, perinde affici vt qui demorsus fuere.

Quidam

Quidam terna folia aut totidem semina in tertianis cum vino potui dedere, & in quartanis quaterna, ceu quæ febrim circuitus finiant atque discutiant. Cæterùm radix antidotis inferitur.

De Polio. CAP. CXXIII.

POLIVM quoddam montanum, cui etiam teuthris nomen est, & cuius est vñs. Exiguus frutex est, tenuis, candidus, dodrantalis, & semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymbi speciem præferente, paruo, cæsarici canæ simili, & gratulente cum aliquantula odoris iucunditate. Alterum fruticosius est, non vsque ad valens odore, ac viribus inefficacius. Decoctum ipsorum epotum, succurrit venenatorum morsibus, hydropicis & arquatís: splenicis autem ex aceto propinatur. Sed capitis dolorem ciet, stomachumque malè habet. Ducit verò etiam aluum ac menses. Cæterùm substratum suffitumve polium, venenatas bestias abigit: impositum verò, vulnera conglutinat.

De Scordio. CAP. CXXV.

SCORDIVM in montanis & palustribus locis nascitur. Folia habet trislaginis similitudine, at maiora, neque ita per ambitum incisuris diuisa, aliquantum verò alium redolentia, astringentia & gustu amara:

cauliculos autem quadrangulos, è quibus flos subruher emicat. Vini habet herba ex-calfactoriam, urinamque cit. Recens trita, itemque arida, decocta in vino, aduersus ser-pentium morsus, venenâque propinatur: ad stomachi verò risiones, dysenteriam, & vri-næ difficultatem, binis drachmis ex hydro-melite. sed & pus crassius pectore expellit. Fa-cit & arida ad veterem tussim, rupta, conuul-saque, si cū nasturtio, melle ac resina in ecle-gmate miscatur: diurnam quoque hypo-chondrij inflammationem cerato excepta lenit: valet itidem ad podagram, ex aceto a-cri oblita aut ex aqua imposta: subdita ve-rò, menses mouet. *Quin* & vulnera conglu-tinat, vetera vlcera repurgat, & cum melle ad cicatricem perducit. Sicca verò, carnis excrescentias cohibet. Sed & expressus ex ea succus, ad eadem vitia bibitur. Verùm effica-cissimum Ponticum, Creticumque.

De Tussilagine. CAP. CXXVI.

TVSSILAGINI folia sunt hederaceis similia, sed maiuscula, sena septenave à radice prodeuntia, infernè subalbida, super-nè verò virentia, pluribus angulis prædita: caulis palmi altitudine, flos ex luteo albi-cans, qui verno tempore prodit, at quamprimum vnâ cum caule amittitur. Ex quo factum vt nonnulli herbam hanc sine caule
ac

ac sine flore esse existimauerint. Radix tenuis, nec superuacua. Nascitur circa scaturigines aquarum, & riguis locis. Folia trita, ex melle imposita, erysipelatis omnique inflammationi medentur: suffita verò arida, ita vt ex iis fumus per infundibulum hianti ore excipiat hauriatúrque, eos sanant qui sicca tussi & orthopnoea infestantur: pectoris etiamnum vomicas rumpunt. Eundem effectum præbet suffita radix: sed & decocta in hydromelite ac epota, partus emortuos eiicit.

De Artemisia. CAP. CXXVII.

ARTEMISIA in maritimis plerunque nascitur, herba fruticosa, absinthij similitudine, nisi quòd est maioribus pinguioribusque foliis: quanquam est quædam lætior habitiorque, foliis virgultisque latioribus, altera verò, tenuioribus. Flores sunt parui, tennes, candidi & graucolentes: æstate autem floret. Sunt qui in Mediterraneis artemisiam monoclonon appellant, herbulam gracili surculo, simplici caule donatam, valde pusillam, attamen floribus refertam tenuibus, & ad fuluum colorem accedentibus. Hæc quàm præcedens iucundiolem afflat odorem. Vtraque exalfacit & attenuat. Feruifactæ insidentibus fœminis profunt ad extrahendos menses, partus secundasque:

itēque ad vulvæ præclusionem & inflammationem. Valent etiamnum ad comminuendos calculos, remorātamque urinam elicendam. Quinetiam herba ipsa copiosior imo ventri imposita, menses ciet. Succus ex eadem expressus, cum myrrha subactus vulvæque subditus, eadem quæ & infessus ex utero trahit. Sed & coma eorundem educendorum gratia ternis drachmis propinatur.

De Artemisia tenuifolia.

CAP. CXXVIII.

Habetur & Artemisia tenuifolia, quæ circa riuulos ac sepes & in agris frumentariis nascitur. Huius flores & folia si contriueris, sampluchi odorem expirant. Si quis igitur herbam eam tufam, & cum oleo amygdalino bene subactam more malagmatis dolenti stomacho impoluerit, sanabitur. Quod si quis etiam neruorum dolore tentetur, eius contritæ succo expresso & mixto cum oleo rosaceo, illum si perunxeris, curabitur.

De Ambrosia. CAP. CXXIX.

AMBROSIA, quam alij botryn, alij botryn artemisiam appellant, exiguus frutex est, trium palmorum altitudine, ramosus: folia circa imum caulem habet exigua, cœcūta: cauliculos verò minutis seminibus, quasi racemulis, qui nunquam florent,
refer-

refertos: est is odore vinoso, ac suavis. Radix tenuis, & durum palmorum longitudine. Nescitur in coronas apud Cappadoces. Vis eius, reprimere, repellere & illitu astringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

De Botry. CAP. CXXX.

BOTRYS herba est lutea tota, fruticosa, latè sparsa, & alis compluribus prædita. Semen circa totos ramulos nascitur: folia cichorio similia, numerosa. Herba verò tota suauiter admodum olet: quamobrem vestibus etiam interponitur. Inuenitur verò potissimum circa profuentes aquas, & in torrentium ripis. Pota ex vino, orthopnoeas mulcendi vim habet. Et hanc Cappadoces ambrosiam vocant, alij artemisiam.

De Geranio. CAP. CXXXI.

GERANIUM folio est anemones, incisuris diuiso, at longiore: radice prope modum rotunda, dulci & esui apta. Hæc drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes discutit. Vocatur & à nonnullis geranium alterum, quod caliculos habet tenues, lanuginosos, binum palmorum altitudine: folia verò ceu maluæ, & in summis alis sursum spectantes eminentias quasdam, veluti gruû capitula cû suis rostris, aut dentes caninos. Sed nullius est in medicina vsus.

De Gnaphalio. CAP. CXXXII.

GNAPHALII foliis albis mollibusque pro tomento vtuntur. Efficaciter autē ad dysenteria in vino austero propinatur.

De Typha. CAP. CXXXIII.

TYPHA folium profert cyperidi simile, caulem læuem & æquabilem, quem in cacumine flos ambit densus, quisque in pappos soluitur. Eum aliqui paniculam nominant. Huius flos vetere suillo adipe loto exceptus, ambustis medetur. Gignitur autem in paludibus & aquis stagnantibus.

De Circea. CAP. CXXXIII.

CIRCEA, quam dirceam aliqui vocant, folia gerit hortensis solani, ac propagines crebras: flores nigros, pusillos, numerosos: semen milij figura, quibusdam veluti corniculis inuolutum: radices dodrantes, ternas quaternasve, albas, odoratas, & exalfaciendi vi præditas. Nascitur maximè locis petrosis & apricis perflabilibus. Radix vnciarum quatuor pondere tusa, & in vini dulcis heminis sex diem noctemque macerata, triduoque bibita, vuluam expurgat. At semen in sorbitionibus assumptum, lactis vbertatem præstat.

De Oenanthe. CAP. CXXXV.

OENANTHEN alij leucanthon nominant. Folia edit pastinacæ: flores candi-

eandidos: caulem crassum, palmi altitudine: semen atriplicis: radicem denique magnam, in multa rotunda capitula extuberantem. Nascitur in petris. Semen, caulis ac folia, ad secundas pellendas cum vino mulso propinquantur. Ipsa quoque radix è vino, ad stranguriam regiúmque morbum utilis.

De Conyza. CAP. CXXXVI.

CONYZA quædam parua vocatur, odore præstantior: maior altera, quæ frutice altior est, foliisque latioribus atque graueolens. Vtriusque folia oleæ similia, at hirsuta & pingua. Et maioris quidem conyzæ caulis in binúm cubitorum altitudinem assurgit: minoris verè, pedem æquat. Flos squalidus est, lutei coloris & subamarus, ac in pappos abit: radices autem, superuacua. Frutex cum foliis, substratu suffitúque venenatas bestias fugat, culices abigit, ac pulices quoque necat. Folia utiliter imponuntur serpentium moribus, tuberculis atque vulneribus. Flores etiam ac folia, ad menses partúsque pellendos in vino bibuntur: itèrque contra stranguriam, tormina morbúmque regium. Eadem ex aceto pota, comitiales adiuuant. *Quin* & decoctum, in scellu vuluæ vitiis medetur, mensèsque purgat. Subditus autem succus, abortum infert. Sed & herba ex oleo peruncta, contra rigores

est efficax. Tenuior verò, etiam capitis dolores imposita sanat. Est & tertium conyzæ genus, caule crassiore molliorèque, foliis mediæ inter maiorem & minorem amplitudinis. Minimè autem pinguis ea est: at odore longè grauior, atque adedò inuicundior simul & inefficacior. Locis aquosis prouenit.

De Hemerocalle. CAP. CXXXVII.

HEMEROCALLIS caulem foliâque habet lilij, sed porri modo virentia. Flores in singulis scapi propaginibus terni quaternive erumpunt, lilij diuisura, cum dehiscere coeperint, saturatiore verò ochræ colore: radix prægrandi bulbo similis est: quæ quidem trita potaque, aut cum melle & lana subdita in pello, aquam & sanguinem inutilem educit. Folia verò trita illitâque, mammarum à partu inflammationes, necnon & oculorum epiphoras mitigant. Cæterùm & radix & folia, igni ambustis vtiliter imponuntur.

De Leucoïon seu Viola alba.

CAP. CXXXVIII.

LEVCOION vulgaris est notitiæ: sed est in floribus differentia. Nam que aut albi, aut lutei, aut cærulei, aut etiam purpurei reperiuntur. Est porrò leucoïon luteum inter cætera præcipuè in medicina vsus: quippe cuius aridi flores serueti, in deflessionibus

valent

valent cōtra vuluę inflāmationes, mēstruāq; pellunt. Cerato verò excepti, rimas sedis: cum melle autem, oris vlcera, quæ aphthæ dicuntur, sanant. At semen duūm drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle subditum, menses, secundas & partus extrahit. Cæterūm radices ex aceto illitæ, lienem reprimunt, & podagricos iuuant.

De Crataegono. CAP. CXXXIX.

CRATAEGONON, siue, vt alijs placet, Crataeonon, folia habet melampyri: plures autem ab vna radice emicant cūlmi, geniculati: semen est milio simile. Nascitur vt plurimūm locis opacis & frutetosis. Est autem vehementer acre. Traditur à quibusdam, seminis potum efficere vt mulier virilis sexus fœtum pariat, siquidem post menses purgatos, anteaquā cum viro congregiatur, ter die ieiuna semen tribus obolis in aquæ cyathis duobus bibat, ad dies quadraginta: bibat & ipsum vir modo confimili, ac totidem etiam diebus, deindēque cum illa coeat.

De Phyllo. CAP. CXL.

PHYLLON, alij elæophyllon, bryoniam alij nominant: in saxosis nascitur. Ac illud quidem quod thelygonon dicitur, veluti bryon oleæ pallidius gerit: folio verò est magis herbacei coloris: caule tenui, breui:

Aa. j.

radice gracili: flore albo: semine papaueris, maiusculo. Arrhenogonon verò cæterà antedicto simile: semine tantùm differt: habet enim racemosum, ei quodammodo simile quod, postquàm defloruit olea, primulùm emergit atque conspicitur. Perhibetur autem, arrhenogoni potu mares generari: thelygoni verò, fœminas. Hæc memoriæ prodidit Cræteus: quanquam talia mihi videntur historiatenus, tanquam fama auditio-nève accepta, proponere.

De Orchis seu testiculo. CAP. CXLI.

ORCHIS, quem alij cynosorchin, quasi canis testiculum, vocant, foliis est circa caulis imam partem in terra stratis, mollibus, oleæ similibus, at longioribus: caule palmari, in quo flores purpurascens emicant: radice bulbosa, oblonga, gemina, angusta, oliuarum instar: quarum vna superior est, altera inferior: & hæc quidem plenior ac mollior, illa durior ac rugosa. Radix cocta ut bulbus estur. Sed & de his radicibus memoriæ proditur, si maiorem edant viri, mares generari: si minorem fœminæ, alterum sexum. Insuper autem proditum est, in Thesalia mulieres teneram è lacte caprino propinare ad excitandam libidinem: aridam verò, ad eandem inhibendam: atque ab vnius potu alterius vires exolui. Nascitur in saxosis & sabuletis.

De Testiculo altero. CAP. CXLII.

Testiculus alter, quem alij, velut & Andreas, Serapiada vocant, propter radicis multiplicem vsum, foliis est porri, oblongis, at latioribus & pinguibus, ex alarum finu inflexis: cauliculis palmaribus, ac floribus penè purpureis: radix autem subiacet testiculis similis. Hæc imposita, œdemata dissipat, vlcera repurgat, herpetem sistit: fistulas quoque abolet, & illita, partes inflammatas demulcet. Arida eadem inspersa, nomas cohibet, sanâtque putrescentia & cacoëthe oris vlcera. Aluum denique sistit, è vino pota. Sed & de hac radice eadem, quæ de antè memorata testiculi canini radice, narrantur.

De Satyrio. CAP. CXLIII.

SATYRIUM alij trifolium vocant, quoniam vt plurimum terna folia in terram conuexa proferat, rumici aut lilio similia, attamen minora atque rubescentia: caulem gerit nudum, cubitalem: florem lilij effigie, candidum: radicem bulbosam, mali magnitudine, rufam, intus verò albam, oui instar, sapore dulcem orique gratam. Hanc in vino nigro austero bibere oportet, contra opisthotonõ. Ipsa quoque vttere, si cum mulierem habere volueris. Eam enim etiam ad venereos impetus concitatricem vim habere affirmant.

Aa. ij.

De Satyrio Erythronio.

CAP. CXLIIII.

Satyrium Erythronium siue erythraëum, semen habet lini similitudine, at maius, firmum, splendens ac læue: quod fertur etiam non secus atque scincus libidinem excitare. Est verò cortex radicis aliquantum gracilis ac rufus: interna autem pars, alba, sapore dulci, orique grata. In apricis & montosis locis enascitur. Proditur & radix, si modò manu teneatur, Venerem stimulare, eoque magis, si bibatur in vino.

De Hormino.

CAP. CXLV.

HORMINVM, herba est foliis marrubio similis: caule quadrágulo, semicubitali, circa quem eminentiæ siliquis similes conspiciuntur, quæ quidem radicem versus spectant, & in quibus semen diuersum recluditur. Siquidem in syluestri rotundum fuscumque reperitur: at in altero oblongum & nigrius, cuius & vsus est. Creditur enim in vino bibitum, etiam Venerem stimulare. Purgat verò cum melle oculorum argema & albugines: illitumque ex aqua, etiam cedemata discutit, & infixos aculeos è corpore extrahit. Sed & imposita herba, hæc eadem præstat. Syluestre autem magis viribus pollet: quamobrem etiam vnguentis, præsertimque glucino immiscetur.

De

De Hedyfaro. CAP. CXLVI.

HEDYSARVM, quod vnguentarij pelecintam, id est, securidacam, vocant, frutex est minutis foliis, riceri similibus: siliquis verò cornicula referentibus, in quibus semen fuluum, quod ancipitem securim æmulatur, (vnde & nomen accepit) gustu amarum, stomachoque in potu vtile. Additur & in antidota. Cum melle verò subditum, ante coitum spem partus adimere creditur. Cæterùm inter triticum & hordea nascitur.

De Onofmate. CAP. CXLVII.

ONO S M A alij osmadem, alij phlonitim, alij denique ononim vocant: folia habet ad similitudinem anchusæ, oblonga, mollia, quatuor digitorum longitudine & vnus latitudine, in terra iacentia, denique anchusæ foliis quàm simillima. Est autem sine caule, sine semine, sine flore. Radicula verò subest longiuscula, infirma, tenuis, ac modicè rubescens. Gignitur in asperis. Folia in vino pota, partus extrahunt. Sed & prægnans si herbam eam supergrediatur, abortum facere dicitur.

De Nymphaea. CAP. CXLVIII.

NYMPHAEA in paludibus stagnantibusque aquis nascitur: folia verò habet Ægyptiæ fabæ similia, at minora oblongioraque, plura ab vna eadèmq; radice

Aa. iij.

prodeuntia: quorum alia super aquam quodammodo extant, alia in ea ipsa demerguntur, florem album, lilio similem, in quo medium croceum est. At cum defloruerit, calyculus rotundus, figura malo aut papaueris capiti similis, idemque niger, extuberat: in quo semen nigrum, latum, densum, atque gustanti lentum glutinosumve recluditur. Caulis est læuis, minimè crassus, niger, Ægyptiæ fabæ cauli similis: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Ea sicca cum vino pota, cœliacis ac dysentericis auxiliatur, lienemque consumit. Stomachi quoque ac vesicæ doloribus sedandis ipsa radix imponitur, & alphas ex aqua emendat: alopeciiis et iamnum cum pice imposita medetur. Eadem contra Veneris insomnia bibitur, siquidem illa in totum adimit: quin & aliquot diebus continenter epota, genitale ita infirmit, vt arrigi minimè possit. Idem porro seminis quoque poti effectus est. Caterùm à nymphis nymphææ nomen sibi vendicasse creditur, quoniam loca amœna quæsa. Plurima autem inuenitur in Helide, Anygro amne, & in Bœotia Aliarto.

D^o Nymphaea altera. CAP. CXLIX.

Est & altera Nymphaea, cuius flos blepharæ dicitur, foliis antedictæ similis: at radice alba fissul & aspera, flore luteo, splendente, rosa

rosæ simili. Radix & semen, ad inhibenda
fœminarum profluuia efficaciter ex vino ni-
gro bibuntur. Nascitur autem in Thessalia,
iuxta Peneum amnem.

De Androsace. CAP. CL.

ANDROSACES in maritimis Syria na-
scitur: herba verò est alba, tenuibus cir-
ris, amara, sine foliis, folliculum habens in-
cacumine, quo semen continetur. Ea drachi-
mis duabus in vino pota, copiosam hydro-
pici urinam ciet. Quin & herbæ decoctum,
itèmq; semen largiùs ex vino potum, eun-
dèmq; præbet effectum. Vtiliter quoque poda-
gricis illinitur.

De Spleno. CAP. CLI.

ASPLENON aliqui scolopendrium, alij
splenium, alij hemionion, alij denique
pteryga vocant. Foliis est scolopendræ ani-
mali similibus, pluribus ab vna radice, spar-
sis in ambitum. Nascitur in petris parieti-
bùsque confectis è calculis silicibùsve, iis-
que opacis. Nec verò caulem, nec florem,
nec semen habet: folia autem siliculæ modo
in cisuris diuiduntur, subter flauescencia hir-
sutaque, supernè verò viridia. Vim hanc ha-
bet foliorum in aceto decoctum, vt per dies
xl. potum lienem absumat. Sed & foliis è
vino tritis lienem illini oportet. Stranguriæ
quoque, singultui, & regio morbo subuenit.

Aa. iij.

atque calculos vesicæ comminuit. Cæterùm spem partus adimere creditur, tum per sese, tum etiam cum muli liene amuleti instar adalligatum. Verùm in eum vsum tradunt nocte quapiam illuni effodiendum.

De Hemionitide. CAP. CLII.

HEMIONITIN sunt qui splenium vocent. Folium emittit simile dracunculi, curuata in cornua lunæ modo sinuatum. Radices subiacent multæ, exque tenues: sed neque caulem, neque semen, neque florem profert. In saxosis hæc herba nascitur, astringente sapore prædita: & ex aceto pota, lienem quoque absumit.

De Anthyllide. CAP. CLIII.

ANTHYLLIS duùm est generum: quædam enim foliis est mollibus, alioqui lenticulæ simillimis, & ramulis palmi altitudine, rectis: radice tenui & parua. Nascitur in sabulosis, apricis, sublata gustanti. Altera est foliis ramusculisque chamapityi similis, hirsutior tamen, breuior & asperior: flore purpureo, & odoris admodum grauis: radice cichorij. Hæc drachmis quatuor bibita, vrinæ difficultate laborantibus & nephriticis plurimum prodest. Trita verò, vteri inflammationes emolliunt, cum rosaceo & lacte subdita, ac vulneribus quoque medentur. Quæ autem chamapityos similitudinem refert,

refert, præter alia etiam comitiales sanant,
cum aceto mulso pota.

De Anthemide. CAP. CLIIII.

ANTHEMIDEM alij leucanthemon,
alij eranthemon, quoniam vere flo-
reat, alij chamæmelum, quoniam odorem
mali habeat, nonnulli melanthemon, alij
chryfocomen, alij denique calliam vocant.
Huius genera tria flore tantum distantia:
rami dodrantes, fruticosi, alis multis con-
caui: foliola parua, tenuia, numerosa: rotun-
da item capitula, intus quidem auri colore
fulgentia, foris verò orbiculato ambitu flo-
ribus circumdata candidis, aut melinis, aut
purpureis, magnitudine foliorum rutæ. Na-
scitur in asperis, & iuxta semitas. Colligitur
vere. Vim habent radices, flores & herba ip-
sa, excalfaciendi extenuandique: seu potu
seu infusione pellunt menstrua, partus, cal-
culos & vrinas. Propinantur & a luerfus in-
flationes & ilei tormenta. Sed & regium
morbum expurgant, atque hepaticis me-
dentur: decoctum quoque vesicæ fotibus ac-
commodatur. Ex omnibus autem hisce ge-
neribus ad calculos efficacissima est, quæ
florem purpureum habet, quæque omni ex
parte cæteris maior ampliorque est: hanc
proprie Eranthemum vocant. Ea verò cui
leucanthemon nomen est, item quæ chry-

santhemom dicitur, potentiùs vrinam ciunt: ægilopiis quoque illitæ medentur, & com- manducatæ vlcerum eruptiones in ore san- nant. Nonnulli iis in farinam tritis cum o- leo vtuntur ad illitiones, idque ad febres pe- riodicas abigendas. Flores autem ac folia, singula inquam seorsim tusa & in pastillos digesta, recondi oportet: radix verò priùs e- xiccanda est. Ac vbi vsus exigit, modò herbæ partes duæ dari debent, modò floris aut ra- dicis pars vna: aliàs contrà, floris partes duæ & herbæ pars vna, vicissim duplicato ponde- re alternis diebus. Bibere autem oportet in vino mulso diluto.

De Parthenio. CAP. CLV.

PARTHENIVM aliqui amaracum, alij leucanthemon vocant: foliis est corian- dri, tenuibus, floribus per ambitum albis, in medio verò melinis, odore subuiroso & sa- pore subamaro. Siccatum cum aceto mulso aut sale potum, æquè ac epithimum pitui- tam & bilem atram detrahit, suspiriosisque ac melancholicis prodest. At herba citra flo- rem, calculosis & anhelatoribus magna uti- litate propinatur. Ipsiùs verò decoctum, ad insidendum valet in vuluarum duritiis & inflammationibus. Sed & ipsa cum flori- bus, erysipelatis & inflammationibus impo- nitur.

De

De Buphthalmo. CAP. CLVI.

BUPHTHALMVM (quidam cachlan vocant) teneros emittit cauliculos & quoddammodo tenues, folia fœniculi, flores melinos, maiores quàm anthemidis, oculorum similitudine: vnde & herba nomen traxit. In campestribus & circa oppida nascitur. Huius flores triti cum cerato, & edemata duritiâsque discutunt. Aiunt verò, post exitum à balneo epotam, regio morbo correptis ad tempus aliquod colorem gratiorem facere.

De Pœonia. CAP. CLVII.

PÆONIA siue glycyfide, quibusdam peritorobon dicitur: sunt qui Idæos dactylos radicem pœoniam vocent. Caulis ferè in duorum dodrantum altitudinem adolescit, adnascente numerosa sobole comitatus: ac mari quidem folia sunt qualia iuglandis, fœminæ verò, in cisuris smyrnij modo diuisa. Summo caule fert vtraque siliquas quasdam, veluti Græcas nuces: quibus dehiscenibus grana multa rubentia, parua, acinis Punicorum similia inueniuntur, & inter hæc media quinque aut sex, nigra, purpurea. Radix maris, digitali ferè est crassitudine & palmi longitudine, gustu astringens, candida: fœminæ verò radicibus ceu glandes septem octo ve adherent, quales hastulæ regiaradicibus adnascuntur. Radix fœminis à

partu non purgatis exhibetur: ciet quoque menses, nucis Græcæ magnitudine pota: ventris etiam doloribus in vino bibita auxiliatur. Prodest & arquatis, iis que qui renum aut vesicæ cruciatibus infestantur. Eadem decocta in vino potaque, aluum fistit. Seminis autem granula decem duodecimve rubentia in vino nigro & austero pota, sanguinolentum fluorem muliebrem sistunt: itomachicis que, qui erosiones ventriculi sentiunt, comesta opitulatur. Quin & à puerulis pota esitave, initia calculi eximunt. Quæ verò nigra sunt grana, suppresionibus nocturnis, quas ephialtas vocant, vulvæ que strangulationibus ac vteri doloribus, numero quindecim in aqua mulla aut vino pota, auxiliantur. Cæterum nascitur præonia in altissimis montibus eorumque verticibus.

De Lithospermo. CAP. CLVIII.

LITHOSPERMON, nonnulli ægonychon, alij exonychon, alij Heracleam vocant, propter seminis duritiam, à qua & lithospermi nomen accepit. Foliis est oleæ, longioribus tamen, latioribus atque mollioribus, & iis quidem quæ in imo à terra exiliunt humi iacentibus: ramulis retis, tenuibus, acuti iunci crassitudine, firmis, lignosis: in quorû cacumine bifida propagæ caulibus

cauliculatorum speciem exhibet, foliis longis: inter quæ semen lapidea duritie, rotundum, candicans, erui parui magnitudine. Nascitur in asperis & editis locis. Vim habet semen cum vino albo potum, calculos frangendi, urinæque pellendi.

De Phalaride. CAP. CLIX.

PHALARIS cauliculos emittit à tenuibus ac nullius vsus radicibus numerosos, bipalmes, geniculatos, culmis zeæ similes, graciliores tamen ac sapore dulces: folia itidem zeæ: semen verò milij magnitudine, candidum & oblongum. Herbarum tula succus ex aqua aut vino expressus, ad vesicæ cruciatus vtilissimè bibitur. Semen quoque cochlearis mensura ex aqua potum, ad eadem est efficax.

De Rubia. CAP. CLX.

RUBIA, Græcis Erythrodanum seu Ereuthodanum, aliquibus teuthrion vocatur: radix est rubra, tingendo idonea. Vna quidem syluestris est, satiuæ altera, vt in Thebana Galilææ & Rauennæ in Italia. Sed & in Caria inter oleas feritur, velut in aruis. Vtiliter autem colitur, quòd multo polleat quæstu, ex eaque amplissimus redditus percipiatur. Sunt ei caules quadranguli, longi, asperi, quales aparina: sed omni ex parte maiores atque robustiores, foliis in orbem per-

interualla, nempe circa singula genicula, stellæ modo decussatim radiatis: semine rotundo, inter initia viridi, mox rubro, ac postremò cum ematuruit nigro. Radix est tenuis, longa, rubra, ciendæ vrinæ vi prædita: qua de causa arquatis auxiliatur, pota cum aqua mulsa: itémque ischiadicis atque paralyticis. Crassam porrò copiosamque vrinam pellit, ac interdum etiam sanguinem: bibentes tamen quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiam contemplari. Contra serpentium morsus caulem cum foliis imponere prodest: Semen verò ex aceto mulso potum, lienem absumit. At subdita radix, partus, menses secundasque trahit. Albæ quoque vitiligini illita ex aceto medetur.

De Lonchitide.

CAP. CLXI.

LONCHITIS folia habet porrò perquam similia, latiora tamen & rubentia, plurima, ad radicem circumfracta, veluti in terram procumbentia. Habet & circa caulem pauca, in quo quidem flores ceu pileoli, hiantibus comicis personis figura similes, iisque nigri, sed è rictu albam veluti paruum linguam exerentes, quæ ad labrum inferius spectet: semen inuolucris clausum, triangulum & lanceæ cuspidi simile, vnde etiam planta ipsa sibi cognomentum arrogauit:
radix

radix dauci. Nascitur in asperis ac sitientibus. Radix ex vino pota, urinam ciet.

De Lonchitide altera. CAP. CLXII.

Lonchitis altera, quam alij asperam dicunt, folia profert scolopendrij, sed asperiora maioraque, ac multo magis diuisa. Vim porro habet vulnerariam, inflammationesque arcet. Lienem quoque pota ex aceto absumit.

De Althæa. CAP. CLXIII.

ALT H A E A, quam nonnulli Ibisum vocant, maluae syluestris species est, foliis uti cyclamini rotundis, lanuginosis: flore rosaceo: caule bicubitali: radice lenta glutinosaque, intus alba. Althææ verò nomen inditum illi est, à multiplici excellentique quam in medendo præstat utilitate. Decocta enim in aqua mulla aut vino, aut per se etiam tusa, efficaciter imponitur vulneribus, parotidibus, strumis, abscessibus, mammarum inflammationibus, sedis doloribus, contusis, flatuosis tumoribus ac neruorum distensionibus: siquidem discutit & maturat, aut rumpit, & ad cicatricem perducit. At cocta, ut dictum est, si cum adipe suillo aut anserino, terebinthinave subigatur, facit ad vuluæ inflammationes præclusionesque, subdita in pello. Sed & ipsius decoctum eundem obtinet effectum, relicta post partum in vtero

purgamenta præterea extrahens. Succurrit & radicis decoctæ succus ex vino potus urinæ difficultati, calculosorum sæuis acerbisque cruciatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis atque ruptis. Eadem dentium mulcet dolorem, cum aceto decoctæ, colluto inde ore. Semen autem seu viride, seu etiam siccum, vitilignes in sole ex aceto perunctas emendat & exerit. Illud idem ex oxelæo perunctum, venenatorum animalium arcet iniurias. Vis quoque illi efficax contra dysenteriam, sanguinis per os reiectionem, aluique profluuium. Quin & bibitur in posca aut vino decoctum contra apum aliarumque omnium minutarum bestiolarum aculeatos ictus. Folia verò cum olei momento, moribus ipsis atque etiam igni ambustis imponuntur. Cæterùm ipsa radix aquam addensat atque coagulat, siquidem trita illi ammixta, simulque sub dio posita fuerit.

De Alcea. CAP. CLXIII.

ALCEA & ipsa syluestrium maluarum generi assignatur: folia verò habet diuisa, verbenacæ proxima: caules tres aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florem paruum, rosæ similem: radices albas, latas, quinque aut sex, ferè cubitales: quæ quidem cum vino aut aqua potæ, dysentericæ ruptisque medentur.

De

De Cannabi sativa. CAP. CLXV.

CANNABIS sativa, planta ad texendos funes validissimos mortalium generi perutilis, folia gerit fraxini, sed fœdi odoris, caules proceros, inanes, semen rotundum: quod cibo largiore genituram extinguit. Ex eo recente expressus succus, convenienter aurium doloribus instillatur.

De Cannabi sylvestri. CAP. CLXVI.

Sylvestris Cannabis virgulas profert quales althæa, sed nigriores, asperiores ac minores, cubiti altitudinem æquant: foliis sativæ, asperioribus tamen ac nigrioribus: floribus lychnidis, subrubris: semine & radice althææ. Vim habet decocta radix & imposita, inflammationes leniendi, œdemata discutiendi, & tophos articularum dissipandi. Sed & huius cortex torquendis funibus est accommodatus.

De Anagyri. CAP. CLXVII.

ANAGYRIS siue Anagyros, quem alij acopon vocant, frutex est arboris instar, foliis & virgis vitici assimilis, perquam grauis odore, flore brassicæ, semine in longis corniculis renibus figura simili, versicolore ac solido, quod vna maturescente durefcit. Huius folia recentia trita & imposita, œdemata reprimunt. Eadem [sicca] drachmæ pondere in passo, suspensiofis potui datur.

Bb. j.

itémque ad secundas, menses partúsque extrahendos:& contra capitis dolores, in vino. Difficulus etiam parientibus amuleti instar adalligantur: sed à partu statim auferri abiciúque oportet. Radicis autem succus discutiendis cõcoquendisq; adhibetur. Semen verò comestú, vomitiones vehemēter cõcit.

De Cæpea. CAP. CLXVIII.

CEPAEA portulacæ similis est, verùm nigriora habet folia, radicemque tenuem. Folia in vino pota, stranguria & vesicæ scabie laborantibus opitulatur. Maximè verò id præstant, si cum asparagi radicem, quem myacanthon vocant, decocto bibantur.

De Alismate. CAP. CLXIX.

ALISMA aliqui alceam, alij damasonium, alij acyron, alij denique lyron appellant. Folia ei plantaginis, sed angustiora, conuexaque in terram. Caulis tenuis, simplex, cubito altior, thyrsi specie, habens in cacumine capitula. Flores tenues, candidi, pallefcentes: radices vt veratri nigri, tenues, odoratæ, acres ac modicè pingues: aquosos amat tractus. Radix drachmæ vnus aut alterius pondere in vino pota, his conuenit qui leporem marinum deuorarunt: iisque qui à rana rubeta demorsi sunt, vt & iis qui opium hauserunt. Valet & contra tormina ac dysenteriam, per se aut cū pari modo feminis

minis dauci potui data. Sed & cōnuulsis & cōtra vuluæ vitia prodest. At herba ipsa sifit aluum, ac menses ciet, tumoresque imposita mitigat.

De Onobrychide. CAP. CLXX.

ONOBRYCHIS folia habet lentis, ferè longiora, caulem dodrantalem, florem puniceum, radicem exiguam. Nascitur in humentibus & incultis locis. Herba si trita illinatur, panos discutièdi vim habet. Cum vino autem pota, stranguriæ medetur, & inuncta ex oleo sudores mouet.

De Hyperico. CAP. CLXXI.

HYPERICVM alij androsæmon, alij corion appellant: sunt qui & chamæpityn, quoniam semen odore pineam refinam imitatur. Frutex est surculaceus, dodrantalis, rubescens, foliis ruta: flore verò luteo, viola albæ simili, qui quidem digitis tritus sanguineum succum remittit: qua ex causa etiam androsæmon appellatum est: calyculis subhirsutis, in rotundo oblongis, hordei magnitudine, in quibus semen nigrum & resinosi odoris. Gignitur locis cultis & asperis. Urinam cit, subditumque menses trahit: ex vino autem bibitum, tertianis quartanisque liberat. Medetur & semen ischiadicis; quadraginta diebus haustum. Sed & foliis cum semine impositis ambusta sanantur.

Bb. ij.

stolid

De Ascyro. CAP. CLXXII.

Ascyron siue Ascyroïdes, aliis androsæmon, etiam hyperici genus est, magnitudine distans: siquidem ramos habet maiores, ac fruticosius est: foliis interim tenuibus, puniceo colore rubentibus: flores luteos profert, & fructum hyperico similem ac resinosi odoris: cuius attritu digiti veluti cruentantur: qua de causa androsæmon (quasi humanum sanguinem dixeris) vocauere. Est & huius fructus ad ischiadicos efficax potus in hydromelitis heminis duabus. Nam biliosa recrementa plurima aluo detrahit. Sed dari frequētius oportet, donec sanitati restituti fuerint. Illinitur & ambustis efficaciter.

De Androsæmo. CAP. CLXXIII.

Androsæmon, quod alij Dionysiada, alij etiam ascyron appellant, ab hyperico & ascyro differt: frutex verò est ramalis gracilibus, surculosus, virgultis puniceo colore rubentibus, foliis triplo quadruplòve maioribus quàm sint rutæ folia, quæque trita vinoso succo manant. Habet autem alas in cacumine complures, vtrinque expansas pinnatasque: circa quas flosculi pusilli lutei, & in calyculis semen papaueris nigri, veluti punctis norulifve distinctum. Huius coma contrita, resinofum odorem reddit. Sed & sementritum drachmis duabus potum, excrementa

biliosa

biliofa trahit. Prodest verò maximè ifchia-
dicis: verùm à purgatione aquam in super
forbere oportet. Cæterùm illita herba, me-
detur ambustis, & sanguinem cohibet.

De Cors. CAP. CLXXIIII.

CORIS, quod aliqui etiam hypericum
appellant, frutex est folio ericæ, sed mi-
nore, pinguiore & rubente, dodrantalis, ori-
gratus, acris & odoratus. Huius semen po-
tum, vrinas mensèsq; ciet. Est & auxilio
ex vino potum à phalango demorsis, if-
chiadicis & opisthotonicis: itémque rigori-
bus, addito pipere. Sed & eo vtiliter opistho-
tonici cum oleo perunguntur. [Radix in vi-
no decocta potaque, resolutis egregiè opi-
tulari creditur: sed laborantem inter potan-
dum bene circumquaque operiri decet: si-
quidem corpore toto sudorem ciet, qua ex
re agilitas pristina recuperatur.]

De Chamaepity, seu abiga.

CAP. CLXXV.

CHAMAEPITYS, quam qui Pontum
incolant holocyrton, Athenienses Ion-
niam, Euboici fideritin vocant, herba est
quæ humi serpit, incurvæ similis, foliis sem-
peruiui minoris: at multò tenuioribus pin-
guioribusque & hirsutis, circa ramulos den-
sis, odore piceus: floribus tenuibus, luteis, vel
candidis: radice cichorii. Huius folia septem

Bb. iij.

diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, ischiadem sanant. Dantur & hepaticis & vrinæ difficultate laborantibus, ac peculiari-ter nephriticis: torminosis etiam profunt. Utuntur & ea herba Heracleæ Ponticæ incolæ, velut antidoto contra acōnitum, decoctum ipsius propinantes. Porro ad antecedita quoque vitia cum polenta iure decocti subacta imponitur. Contrita verò cum ficibus & pilularum instar exhibita, aluum emollit. At excepta melle cum aris squama & resina, etiam purgat. Extrahit & quæ in vtero morantur, cum melle subdita in pessulo. Mammarum quoque duritias discutit, vulneraque glutinat. Herpetas denique illita cum melle cohibet.

De altera Chamæpitys. CAP. CLXXVI.

Est & altera Chamæpitys, ramis cubitalibus, in anchoræ speciem incuruatis, gracilibus: coma supradictæ, flore candido, ac semine nigro. Sed & hæc pinum redolet. Additur & tertia, quæ mascula nominatur. Est autem herbula læuis, foliolis tenuibus, albis, pilosis: caule scabro, candido: pusillis floribus luteis, ac minuto semine iuxta alas. Resipit & hæc pinū. Vtraque porro vim anteceditæ similē obtinet, at nō perinde efficacē.

Libri tertij finis.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-
bæi De Medica materia,
Liber IIII.

IANO ANTONIO SARA-
CENO, LVGDVNAEO,
INTERPRETE.

Præfatio.

QUONIAM tribus libris prio-
ribus, amantissime Arce, de
aromatis, oleis, vnguentis,
arboribus, animalibus, ce-
realibus, oleribus, radicibus,
succis, herbis ac seminibus
egimus: in hoc quarto, de iis quæ restant
herbis atque radicibus disseremus.

De Vettonica. CAP. I.

ESTRON, quod psychrotropho
vocatur, quoniam frigidissimis
in locis reperitur, Romani Ve-
tonicam seu rosmarinum appel-
lant. Herba est caulem proferens tenuem, cu-
Bb. iiij.

biti altitudine, aut etiam maiorem, quadrangulum: folia longa, mollia, quernis similia, in ambitu incisuris diuisa, boni odoris, ac prope radicem maiora: semen in summitate caulium, thymbræ modo spicatum inest. Decerpta huius folia siccari oportet: quippe quorum sit etiam maior & frequentior vsus. Radices verò sublunt tenues, ceu ellebori: quæ quidem ex hydromelite potæ, pituitosam vomitionem euocant. At folia, ad conuulsa, rupta, vuluæque vitia & strangulationes drachmæ pondere ex aqua mulsa potui dantur: & contra venenatarum bestiarum morsus, drachmis tribus ex vini heminis duabus. Sed & herba earundem moribus vtiliter imponitur: itidémque aduersus venena drachmæ pondere ex vino pota prodest. Quin & ei, qui ipsam in potu præsumpserit, haustum deinde lethale medicamentum minimè nociturum est. Urinas præterea ciet, aluúmque subducit. Medetur & comitialibus atque insanis, ex aqua pota: hepaticis verò ac spleneticis, drachmæ pondere in aceto mulso. Concoctionem quoque facit, si quis ipsam à cœna fabæ magnitudine cum melle cocto deuorarit. Simili modo & acidum eructantibus exhibetur. Stomachicis autem eam manducare, succúmque deuorare, deindéq; vinum dilutum in super sorbere

forbere proderit. Datur & sanguinem excreantibus, obolis tribus in vini diluti egelidi cyatho vno: itemque ischiadicis, nephriticis & à vesica dolentibus, ex aqua: hydro-picis autem, binis drachmis ex aqua mulsa, si quidem febricitent: sin aliter, ex mulso. Regio quoque morbo laborantes recreat, ac mentes pellit, drachmæ pondere in vino pota: drachmis verò quatuor bibita in aqua mulsæ cyathis decem, aluum purgat. Est & phthificis ac empyicis auxilio cum melle. Cæterùm folia arefacta tritæque in fictili vase recondi oportet.

De Britannica. CAP. II.

BRITANNICA seu Veronica, herba est foliis syluestris lapathi, at nigrioribus ac pilosioribus, gustu adstringentibus: caulem verò promit non ita magnum: radice autem tenui breuisque nititur: Foliis exprimitur succus, qui sole aut igni cogitur & inspissatur. Vim porrò habet astrictoriam, priuatim oris ac tonsillarum depascentibus vlceribus accommodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adstrictione opus est.

De Lysimachia. CAP. III.

LYSIMACHIA, quam aliqui lytron appellant, caules emittit cubitales aut etiam altiores, tenues, fruticosos, à quorum geniculis folia prodeunt salignis similia

gustu astringentia: flos est fuluus aureúsvē. Nascitur in palustribus & locus aquas. Foliorum succus, qua pollet astringendi vi, sanguinis reiectiones supprimit: valet etiam ad dysenteriam, seu potui datus, seu etiam clystere infusus: fluorem quoque muliebrem sistit, subditus in pello. Sed & herba sanguinis è naribus profluuiio subuenit, iisdem indita. Est & vulneraria, sanguinémque supprimit. Accerrimum verò nidorem suffita reddit, ad cò vt & serpentes abigat, & muscas enecet.

De Polygono mare. CAP. IIIII.

POLYGONON mas, Latinis sanguinaria seu sanguinalis, herba est quæ ramos habet exiles, teneros, numerosos, geniculis interseptos, qui graminis instar humi serpunt, neque à terra attolluntur: folia rura, sed longiora mollioraque; semine sub singulis foliis turgescente, vnde & marem appellari volunt: flos ei candidus aut puniceus. Vis epoti succi, astringere & refrigerare: prodest cruentis excreationibus, alui fluxionibus, cholera & stranguria laborantibus: nam euidenter vrinas ciet. Cum vino potus, venenatorum morsibus auxiliatur, ac februm circuitus finit, si hora vna ante accessionem assumatur. Sistit & subditus fluorem muliebrem, ac auribus dolentibus purulentisve vtiliter instillatur. Cum vino autem

autem decoctus adiecto melle, facit eximie ad genitalium vlcera. Folia verò, stomachi feruori, sanguinis reiectioni, herpetibus, erysipelatis, inflammationibus, œdematis & recentibus vulneribus imponuntur.

De Polygono fœmina. CAP. V.

Polygonon fœmina frutex est exiguus, vno caule præditus, tener & haründini similis, geniculis densus: quorum alia aliis tubarum modo inferuntur infarciunturve. Ipsos verò geniculorum articulos cingunt in orbem apices, foliolis pini similes: radix superuacua. Nascitur in aquosis. Huic vis astringens ac refrigerans, ad eadem valens, ad quæ antedicta: sed inefficacior.

De Polygonato. CAP. VI.

POLYGONATVM in montibus nascitur, frutex cubito altior, foliis lauri, at latioribus, & læuioribus, sapore quodammodo malum cotoneum aut Punicum redolentibus, siquidem gustanti astrictum saporem respiciunt: florem autem per singulos foliorum exortus promit candidos, foliis ipsis numerosiores, incepta à radice supputatione: radicem verò habet albam, mollem, longam, crebris nodis ceu geniculis cinctam, densam, graueolentem, ac digitali crassitudine, quæ vulneribus efficaciter imponitur, ac maculas etiam in facie delet.

De Clematide. CAP. VII.

CLEMATIS, quam aliqui daphnoides, alij myrsinoides, alij polygonoides vocant, gignitur in Ægypto. Sarmentosas autem spargit quasi viticulas, easque longas, iunci crassitudine: folio paruo, laurini figura & colore, at multò minore. Caules foliaque in vino pota, alui profluvia & dysenterias sedant. Cum lacte verò & rosaceo aut cypri- no subdita in pello, cruciatibus vulvæ medentur. Dolores dentium commanducata finit: imposita quoque venenatorum mor- sibus, iuuamentum præstat. Fertur & ex aceto pota, contra aspidum morsus auxiliari. Nas- citur in incultis.

De Polemonia. CAP. VIII.

POLEMONIAM, alij philetæriam, Cap- padoces chiliodynamon appellant: ramulis est exilibus, vtrinque pinnatis, foliis paulò quàm rutæ maioribus, at longiori- bus, ad polygoni aut calaminthæ similitudi- nem: quibus in summis veluti corymbi de- pendent, nigro intus semine: radice cubitali, albicante, struthio seu radiculae simili. Nas- citur in montosis & asperis. Radix ex vino cum aqua bibitur contra venenatas bestias, dysenteriam, urinæ difficultatem & ischia- dem. Datur autem ex aceto drachmæ pon- dere lienosis. Eadem cōtra scorpionis ictum amuleti

amuleti instar adalligatur. Tradunt porrò, qui radicem eam gestauerint, à scorpionibus minimè feriri: aut si ab iis icti fuerint, nihil mali passuros. Dentium quoque dolores commanducata mitigat.

De Symphyto petraeo. CAP. IX.

SYMPHYTUM petrzum in petris nascitur: ramulis origano similibus, foliis tenuibus, & capitulis thymi. Totum verò lignosum, odoratum & gustu dulce est, saluamque ciet: radice nititur longa, subfulua, digitali ferè crassitudine. Decoctum in aqua mulla & potum, quæ pulmoni hærent excrementa repurgat: sanguinem reiciientibus ac nephriticis cum aqua exhibetur. Bibitur & ad dysenteriam rubentemque fluorem muliebrem in vino decoctum, vti ad conuulsa ruptaque cum aceto mulso. Quin & commanducatum, sitim sedat: faucibus asperis subuenit: illitum, recentia vulnera glutinat, & enterocelas cohibet. Quin & carnes dum coquuntur conglutinat additum.

De Symphyto altero. CAP. X.

Symphytum alterum, quod aliqui pecton vocant, caulem emittit bicubitalem aut etiam altiore, leuem, crassum, angulosum, & ceu sonchi inanem: circa quem ex interuallis haud ita magnis folia exeunt hirsuta,

angusta, longiuscula, ad buglossi foliorum similitudinem: habet verò caulis eminentias quasdam secundum angulos porrectas, adiacentibus ac velut annexis foliis tenuibus, quæ è singulis prodeunt alarum sinibus. Sunt insuper flores lutei, ac semen circa caulem ceu verbasci. Totus autem caulis ac folia quoque ipsa, subaspera lanugine horrent, tactuque pruritus excitant. Radices demittuntur foris nigrae, intus candida, glutinosa: quarum etiam est usus. Trita & pota, sanguinem excreantibus ruptisque proficiunt, & recentia vulnera impesite glutinât: carniū quoque frustra quibuscum coquantur cogunt ita ut coalescant. Cæterum inflammationibus, præsertimque sedis, cum senecionis foliis vtiliter illinuntur.

De Holostro. CAP. XI.

HOLOSTIVM herba est pusilla, tribus ferè quatuorve digitis sese supra terram attollens, foliis viticulisque coronopodi aut gramine proximis, gustu astringentibus, radice prætenui vsque in capillamenti speciem, alba, fibrosa, longitudine quatuor digitorum. Nascitur in collibus terrenis. Carnes & hæc herba cogit atque conglutinat, dum coquantur addita: & ad rupta in vino propinatur.

De

De Stæbe. CAP. XII.

STOEBE vulgaris est notitiæ. Semen & folia astringunt: quapropter eorum decoctum, dysentericis infunditur: auribus quoque purulentis instillatur. Folia verò impõsita, oculis ic̃tu cruentatis profunt, & erumpentis sanguinis impetus cohibent.

De Clymeno. CAP. XIII.

CLYMENON caulem profert quadrangulum, ceu fabæ, folia plantagini similia: folliculos verò habet supra caulem ita dispositos, vt alter in alterum propendat, velut in iride ac polyporum cirris. Probatissimum est montanum. E frutice toto cum radice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectionem in potu efficax est, itémque ad coeliacorum profuua, rubentémque fluorem muliebrem: quippe qui astringat simul atque refrigeret. Sanguinem quoque naribus erumpentem supprimit. Folia trita aut folliculi si vulneribus recentibus imponantur, ea ita efficaciter sanant, vt etiam ad cicatricem perducant.

De Periclymeno. CAP. XIII.

PERICLYMENON frutex est exiguus ac simplex, habens ex interuallis foliola caulem amplectentia, subcandida, hederacea, ac inter ea nascentia germina, in quibus semen hederæ: florem candidum ceu fabæ,

aliquantum rotundum & quasi in folium procumbentem: semen durum & quod difficile euellatur: radicem crassam ac rotundam. Nascitur in aruis ac sepibus: conuoluit verò se propinquis fruticibus. Semen postquam ematuruit collectum & in umbra siccatum, si drachmæ pondere ex vino bibatur quadragenis diebus, lienem absumit, lassitudinem discutit, & orthopnoæ atque singultui prodest: sed urinas ciet statim à sexto die cruentas. Idem partum quoque accelerat. Sed & folia iisdem sunt prædita viribus, ac tricenis septenis diebus epota, sterilitatem in viris facere produntur. Eadem si ex oleo perungantur, febrium circuitibus redeuntium horrores abigunt.

De Tribulo. CAP. XV.

TRIBVLVS terrestris foliis est portulacæ, at tenuioribus: viticulis verò longis in terra stratis, & spinis secundum ipsas acerbis ac præduris. Iuxta amnes & domorum areas nascitur. Est & alter aquaticus, in fluminibus nascens: qui quidem comam supra aquas attollit, aculeos verò condit & ipsis aquis occulit: foliis latis è pediculo longo dependentibus: caule parte summa quàm ima crassiore. Ad sunt & ei adnata quædam capillamenta spicacea: fructus verò durus est,

est, vti & alterius antè memorati. Ambo astringentis refrigerantisque sunt naturæ: idè contra inflammationes omnes cataplasmate vtilis. Oris autem vlcuscula, tonsillas, itèmq; putredines in ore ac gingivarum vitia sanant. Ex iis etiam succus ad oculorum medicinas exprimitur. Semen vtriusque dum recens bibitur, calculosis adiumentum affert: sed priuatim quod è tribulo terrestri eruitur, drachmæ pondere potum impositumve, commorsos à vipera pristinæ sanitati restituit, & contra venena etiamnum vtiliter ex vino bibitur. Sed & eius decoctum spartum, pulices necat. Cæterum Thraces, qui ad Strymona amnem habitant, virenti herba equos saginant, nucleum verò dulcem & alendo idoneum ad panificia accommodant, eoque vice panis vtuntur.

De Limonio seu beta syluestris.

CAP. XVI.

LIMONIUM, aliis neuroïdes dictum, folia habet betæ, verùm tenuiora & minorâ, decem aut plura: caulem tenuem, rectum, liliaceo æqualem, rubro semine refertum, quod gustu astringit. Semen tritum, & ex vino acetabuli mensura potum, dysentericis cœliacisque prodest, ac rubertem fœminarum fluorem cohibet. Nascitur in pratis & palustribus locis.

Cc. j.

De Lagopode. CAP. XVII.

LAGOPVS herba fistit aluum è vino pota, aut in febris, ex aqua. Eadem ad inguinum inflammationem adalligatur. Nascitur autem in segetum areis.

De Medo. CAP. XVIII.

MEDIVM in opacis & petrosis locis nascitur: folia habet seridis, caulem tricubitalem: flores purpureos, grandes ac rotundos: semen minutum, cnico simile: radicem dodrantalem, baculi crassitudine, gustu acerbo. Hæc arida trita decoctaque, cum melle per aliquot dies in eclegmate sumpta, rubentem fluorem fistit. Semen vero in vino potum, menstrua pellit.

De Epimedro. CAP. XIX.

EPIMEDIVM caulis est non magnus, hederæ foliis denis aut duodenis, neque semen, neque flores proferens: radicibus tenuibus, nigris, graui odore, gustu fatuo seu insipido. Nascitur in aquosis. Folia ex oleo trita & mammis adhibita, eas ita cohibent vt ne aulescant. Radix spem partus adimit. Folia quoque trita & post menstruam purgationem quinis drachmis in vino pota quinque diebus, præstant mulieribus ne concipiant.

De

De Xiphio. CAP. XX.

XIPHION alij phasganon, alij machæronion à folij figura vocant. Est enim iridi simile, at minus & angustius, & gladioli modo mucronatum, neruosum. Caulem verò promit cubitalem, in quo purpurei flores certis æqualibûsque spatiis inter se distantes: semen rotundum: radices geminas, quarum vna alteri insidet, pusillorum bulborum figura. Ex his inferior gracilis est, superna plenior & vberior. In aruis potissimum nascitur. Superior radix cum vino & thure imposita, spicula & aculeos è corpore extrahit: cum farina autem loliacea & aqua mulsa, panos discutit: quamobrem eiusmodi vi præditis emplastris inferi solet. Ciet & menses, subdita in pesslo. Aiunt & superiorem radicem potui datam in vino, Veneris appetentiam facere: inferiorem verò, sterilitatem inducere: superiorem itidem radicem infantibus enterocelicis vtiliter ex aqua propinari.

De Sparganio. CAP. XXI.

SPARGANIUM folia habet gladioli, sed sætiora & inclinatiores: ac in summo caule veluti pilulas, in quibus semen. Aduersus venenatarum bestiarum morsus & radix & semen ex vino potui dantur.

Cc. - ij.

De Xyride. CAP. XXII.

XYRIS folia habet iridis, at latiora, & in cacumine acuminata: quorum è medio caulis erumpit cubitalis, satis crassus, in quo siliquæ sunt triangulares, & super ipsis flos purpureus, medio puniceo: semen in folliculis simile fabis, rotundum, rubens & acre: radix crebris cincta geniculis, longa ac rufa. Ea contra capitis vulnera fractaque efficax est: aculeos & teli genus omne citra molestiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, itémque radicis centaurij parte quinta, & melle sufficienti. Imposita quoque ex aceto, oedemata inflammationésque sanat. Bibitur & ex passo radix contusa, ad conuulsa, rupta, ischiadas, stranguriam & alui profluuia. Semen verò tribus obolis in vino potum, potentissimè vrinam ciet: & cum aceto, lienem absumit.

De Anchusa. CAP. XXIII.

ANCHUSA, quam nonnulli calycem, alij onocleam appellant, folia habet lactuca quæ folio visitur acuto proxima, hirsuta, aspera, nigra, numerosa, vndecunque ab radice terræ velut affixa, spinosa. Radix illi est digitali crassitudine, colore quodammodo sanguineo: quæ ætate vel eo agnoscitur, quòd manus inficiat: lato solo prouenit.

nit. Radici vis astrictoria, ad ambusta veteraque vlcera efficac, si in oleo addita cera decoquatur. Erysipelatis cum polenta imposita medetur: itémque vitiligini & lepris, ex aceto illita. Vulvæ quoque subdita, partus extrahit. Datur & eius decoctum bile suffusis, nephriticis ac splenicis, si febris sit, ex aqua mulsa. Folia verò, sistunt aluum in vino pota. Utuntur & vnguentarij radice ad vnguentorum spissamenta.

De Anchusa altera.

CAP. XXXIII.

Anchusa altera, quam aliqui Alcibiadion seu onochiles vocauère, à priore distat, quòd minora habeat folia, quanquam simili modo aspera, & ramulos tenues, in quibus flos purpureus in puniceum vergens: radices autem rubras, prælongas, quæ messibus sanguineo succo turgent. In sabulosis nascitur. Tum ipsa radix, tum & folia, contra venenatarum bestiarum, maximèque viperarum, morsus efficaciter auxiliantur, siue cibo, siue potu, siue etiam amuleto. Quin & si quis iis commanducatis in venenatæ bestię os experit, eam enecabit.

De Anchusa tertia.

CAP. XXV.

Est & alia huic similis, at minore semine, eoque puniceo: quo commanducato si in

Cc. iij.

serpentis os inspuatur, ea morietur. Radix autem acetabuli mensura cum hyssopo & nasturtio pota, latas ventris tineas pellit. v

De Lycopsi. CAP. XXVI.

LYCOPSIS, quæ & anchusa à nonnullis vocata est, foliis est lactucæ, at longioribus, crassioribus, latioribusque, asperis & circa radicis caput ad terram deciduis: caule longo, recto, scabro, adnatis multis, cæbitalibus & asperis, in quibus flores parui, purpurascens: radix rubra est & astringens. Nasceitur in campestribus. Radix cum oleo imposita, vulneribus medetur: & cum polenta, erysipelatis illinitur. Trita verò si ex oleo perungatur, sudores mouet.

De Echio. CAP. XXVII.

ECHION aliqui dorida, alij Alcibiadion appellat: folia habet oblonga, aspera, aliquantum tenuia, anchusæ proxima, at minora & pinguia, tenui spinosa lanugine vestita: cauliculos graciles, numerosos: vtrinque verò minuta foliola expansa pinna-taque, nigta, ac minora quidem proportione quò summo cauli propiora sunt: flores autem secundum folia purpureos, in quibus & semen viperæ capitulo simile. Radix est digito tenuior & subnigra: quæ quidem
non

non modò demòrsis à serpentibus in vino pota auxiliatur, sed & eos à quibus præbita fuerit à serpentibus feriri minintè patitur. Folia & semen, idem ipsum præstant. Sed & radix lumborum dolorem sedat, lætisque vbertatem facit, in vino aut sobriatione sumpta.

De Ocimoide, siue Ocimastro.

CAP. XXVIII.

OCIMOIDES, seu, vt alij, philetarium, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirsutos, siliquas hyoscyamo similes, semine nigro, ceu melanthij, prægnantes. Vim hanc habet semen in vino potum, vt viperarum cæterarumque serpentium morsibus medeatur. Datur & ischiadicis cum myrrha & pipere. Cæterum radice nititur tenui & superuacua.

De Erino. CAP. XXIX.

ERINVS apud flumina fontèsque nascitur, foliis ocimi, sed minoribus & parte superna diuisis, surculis quinis sensive, dodrantalibus, floribus candidis, semine nigro, paruo & acerbo: folia & caulis liquore multo manant. Semen drachmis duabus mistum cum mellis drachmis quatuor, oculorum fluxiones illitu cohibet. At succus aurium dolorem sedat, cum sulphure ignem haud experto ac nitro instillatus.

Cc. iiij.

De Gramine. CAP. XXX.

GRAMEN viticulas habet geniculatas, per terram repentes, quæ à suis articulis radices spargunt dulces, internodiis distinctas: folia acuminata, dura, lata, ceu arundinis parvæ, quibus boues & iumenta pascuntur. Huius trita radix & imposita, vulnera glutinat. Ipsius autem decoctum epotum, efficacax est aduersus tormina, vrinæ difficultatem ac vesicæ vlcera, & calculos frangit.

De Parnassio Gramine.

CAP. XXXI.

Arundinaceum Gramen, priore maius est omni ex parte. Iumenta porrò in pabulo sumptum necat, maximeque quod in Babylonis regione secus vias nascitur.

De Parnassio Gramine.

CAP. XXXII.

Quod verò in Parnassio monte gignitur gramen, densius fruticat, foliis hederaceis, flore candido & odorato, semine paruo, non inutili: radicibus quinis sensive, digitali crassitudine, candidis, mollibus, dulcibus ac robustis. Quarum succus si in vino cum pari melle ac myrrhæ dimidio, piperis que ac thuris tertiis portionibus decoquatur, præstantissimum fiet ad oculos medicamentum. Id verò in ærea pyxide reconditur. Radicum autem decoctum, eadem quæ herba ipsa

ipsa, præstat. At semen vehementius vrinam impellit, vomitionesque & alui profluvia sistit. Natum porrò in Cilicia gramen, quod indigenæ Cinnam appellant, boues inflammat, si eo virenti sæpe pascantur.

De Sideritide. CAP. XXXIII.

SIDERITIS, quam aliqui Heracleam vocant, herba est foliis marrubij, sed oblongioribus, ad saluæ aut quercus foliorum similitudinem, minoribus tamen & asperis. Caules verò edit quadrangulos, dodrantales, aut etiam maiores, non iniucundi gustus, & quodammodo leuiter astringentes: in quibus ex interuallis orbiculata verticilla spectantur, ceu marrubij, & in iis semen nigrum. In locis sub quibus petra latent nascitur. Vim porrò habent imposita folia, vulnere glutinandi, & ab inflammatione vindicandi.

De Sideritide altera.

CAP. XXXIIII.

Sideritis altera ramos habet binum cubitorum, exiles: folia longis hærentia pediculis, ceu filicis, in extrema sui parte incisuris diuisa, vtrinque numerosa: è superioribus autem alarum cauis nouos erumpentes furculos, longos, tenues, capitulis in cacumine globosis & asperis: in quibus semen continetur, ceu betæ, verum aliquantò rotundius

atque durius. Huius etiam foliorum vis vul-
neribus utilis est.

De Sideritide tertia.

CAP. XXXV.

Traditur & tertia Sideritis, quam etiam
Crateus Heracleam vocat. In maceris vi-
netisque nascitur, foliis ab vna radice mul-
tis, coriandro similibus, circa cauliculos do-
drantales, laeues, teneros, cum rubore candi-
cantes: floribus puniceis, paruis, gustu ama-
ris & lentis. Huius etiam imposita ea vis est,
vt cruenta recentiaque vulnera glutinet.

De Achillea. CAP. XXXVI.

ACHILLEAM sunt qui etiam Sideritin
vocant. Gerit autem scapos dodranta-
les, aut etiam maiores, fusorum effigie, foliis
circundatos minutulis, ex obliquo crebras
habentibus incisuras, coriandro proximis,
subfuluis, lentis, odore multo, non insuaui,
sed medicato: umbellam verò in cacumine
rotundam, floribus candidis & aurum æmu-
lantibus. Læto solo prouenit. Huius etiam
coma trita, vulnera cruenta glutinat & ab
inflammationis periculo tuetur, nec non
ab iis erumpentem sanguinem inhibet: vt
etiam ab utero, subdita in pello. Sed & ipfius
decocto vtiliter insident fœminæ yteri fluo-
re laborantes. Denique & ad dysenteriam il-
la bibitur.

De

De Rubo. CAP. XXXVII.

RUBVS notitiæ vulgaris, astringit & siccat, capillóque tingit. Summorum autem ipsius ramorum decoctum, potu aluum sistit, fluoremque muliebrem cohibet, necnon & contra presteris morsum valet. Firmant & gingiuas, orisque vlcera sanant commanducata folia. Imposita verò, herpetas cohibent, vlceribúsque in capite manantibus, oculis proidentibus, condylomatis item & hæmorrhoidibus remedio sunt. Eadem cardiacis quoque & stomachicis trita conuenienter imponuntur. Caterùm contusis caulibus ac foliis expressus succus sole coactus, ad antedicta vitia efficacior est. At fructus perfectam maturitatem assecuti succus, stomaticis, hoc est, oris medicamentis accommodatur. Sistit & aluum præmaturus fructus in cibo sumptus, æquè ac flos in vino potus.

De Rubo Idæo. CAP. XXXVIII.

Idæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida nascatur. Est autem longè tenerior priore, exiguis spinis præditus, [quãquam & sine spinis inueniatur.] Eadem verò præstat quæ supradictus: at ex abundanti flos ipsius ex melle subactus, oculorum inflammationibus commodè illinitur, &

erysipelata restinguit. Stomachicis quoque ex aqua bibendus datur.

De Helxine. CAP. XXXIX.

HELXINE [cognomento cissampelos] foliis est hederæ, at minoribus: ramulis verò longis, quibus circumplectitur quodcunque contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis ac segetibus. Potus foliorum succus, aluum soluendi vim habet.

De Elatine. CAP. XL.

ELATINE folia habet helxinæ, at minor rotundioraque, pilosa: ramos tenues, dodrantales, quinos senóve, à radice statim foliis refertos gustu acerbis. Nascitur in segetibus & cultis. Folia cum polenta imposita, inflammatis fluxionéque infestatis oculis auxiliantur. Cocta verò herba, sorbitionis vsu dysenteriam sistit.

De Eupatorio. CAP. XLI.

EVPATORIVM herba est è cremiorum genere, vnicum proferes thyrsus, cumque tenuem, lignosum, rectum, nigrum, hirsutum, cubitalem aut etiam altiore, foliis per intervalla quinquepartitò ut plurimum aut etiam amplius diuisis, quinquefolij aut cannabis potiùs similibus, nigricantibus & ipsis ac per ambitum ferræ modo incisis. Semen à medio statim caule adnascitur subhirsutum, ac ita deorsum inclinatum,
vt

vt etiam ficcatum vestibus inhærescat. Trita huius folia & cum veteri suillo adipe imposita, cicatricem agrè trahentibus vlceribus medentur. Tum semen tum & herba potu ex vino, dysentericis, hepaticis & à serpentibus demorsis auxiliantur. Cæterùm hanc nonnulli errore ducti argemonem appellarunt, cùm tamen longè alia sit, vti demonstrauimus.

De Quinquefolio. CAP. XLII.

QUINQUEFOLIUM ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrantes, in quibus semen: folia mentæ, quina singulis pediculis, rarò plura, in ambitu serrata: florem ex candido pallescentem, auriamulum. Nascitur in aquosis locis & iuxta riuos. Subrubram verò habet radicem, oblongam, veratro nigro crassior, cuius est multiplex vsus. Ius radicis ad tertias decoctæ si ore detineatur, dolores dentium sedat, putrida oris vlcera collutione sistit, arteriæ scabritias gargarizatu emendat: contra alui profluuium & dysenteriam auxiliatur, itémque arthriticis & ischiadicis potum. Trita eadem in aceto cocta & imposita, herpes cohibet. Strumas, duritias, œdemata, aneurysmata & abscessus discutit. Erysipelatis, digitorum pterygiis, condylomatis pforisque medetur. At teneræ radicis succus,

contra iecinoris pulmonisque vitia prædest,
 itémque aduersùm venena. Folia autem
 cum hydromelite aut vino diluto & piperis
 exiguo bibuntur contra febrium circuitus:
 in quartana quidem, quaternùm ramulo-
 rum folia: in tertiana verò, ternùm: in quo-
 tidiana, vnius. Eadem comitialibus tricenis
 diebus pota succurrunt. Celeriter quoque
 regio morbo medetur foliorum succus, tri-
 bus cyathis aliquot diebus epotus. Illa ea-
 dem cum sale ac melle imposita, tam vulne-
 ribus quàm fistulis remedio sunt. Opitula-
 tur & quinquefolium enterocelicis, ac e-
 ruptentem sanguinem sistit tum potu, tum
 etiam illitu. Inciditur & ad expiationes lu-
 strationésque, atque hæmorrhagias.

De Phœnice. CAP. XLIII.

PHŒNICEA herba, quam aliqui rhun,
 alij anchinopa vocant, folia quidem ha-
 bet hordei, at breuiora & angustiora: spi-
 cam verò lolio similem, & ramos circa radi-
 cem senùm digitorum, ac septenas octonás-
 que spicas. In aruis tectis que recens illitis na-
 scitur. Vim hanc habet in austero vino pota,
 vt alui profluuium, erumpentem ab vtero
 sanguinem, vrinarùmque largiorem fluxum
 sistat. Tradunt & nonnulli in puniceo velle-
 re amuleti instar ad alligatam, sanguinem
 suppressere.

De

De Idea radice. CAP. XLIIII.

DAEEAE radices folia, oxymyrinen referunt: iuxta ipsa verò exigui sunt veluti pampini seu capreoli, ex quibus etiam flos erumpit. Radix præclare astringit, iis iccirco conueniens, quibus adstrictione opus est. Bibitur & aduersus alui profluvia fluorémque muliebrem, & omnem sanguinis eruptionem sistit.

De Rhodia radice. CAP. XLV.

RHODIA radix in Macedonia gignitur, costo similis, at leuior & inæqualis: quæ dum conteritur, rosarum odorem spirat. Caput dolentibus utilis est, si cum pauco rosaceo trita capiti imponatur, aut madefacta fronti ac temporibus adhibeatur.

De Equiseto. CAP. XLVI.

EQUISETUM in riguis & serobibus nascitur. Cauliculos edit inanes, rubescentes, subasperos, solidos, geniculis in sese fæctis interseptos: ac circum ipsos folia iuncea, crebra tenuiaque. In sublime autem attollitur, vicinos scandens arborum caudices, ex iisque dependet circumfusum comis multis, nigris, ut est equi cauda: radix lignosa est ac dura. Est verò herba vis adstrictoria: quamobrem ipsius succus fluentem è naribus sanguinem sistit, prædestque dysenteris in vino potus, & vri-

nam ciet. Foliis autem tritis & inspersis vulnera cruenta glutinantur. Radix verò, itémque herba ipsa, tussientibus, orthopnoicis ruptisque succurrunt. Narrantur & folia in aqua bibita, diuisum intestinum, dissectámque vesicam & enterocelen cogere & agglutinare.

De Equiseto altero. CAP. XLVII.

Equisetum alterum caule est recto, æquali, cubito maiore, quodammodo inani, comis per interualla breuioribus, candidioribusque & mollioribus. Id cum aceto subactum, vulneribus etiám remedio est, eadémque qua prius illud facultate pollet.

De Cocco tinctilis. CAP. XLVIII.

COCCUM tinctile, frutex est paruus è cremiorum genere, cui grana ceu lentes adhærent, quæ quidem exempta decerpente reponuntur. Optimum gignitur in Galatia & Armenia, deinde in Asia & Cilicia: locum postremum obtinet, quod in Hispania prouenit. Vis huic astringere: cuius ratione vulneribus neruisque sauciatis tritum ex aceto conueniēter imponitur. Nascitur porro Cilicium in quercubus, exilis cochleæ similitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt & coccum vocitant.

De

De Tragis. CAP. XLIX.

TRAGIVM in Creta tantum nascitur, lentisco simile foliis semine acramis, singulis tamen minoribus. Liquorem vero profert gummi similem. Folia, semen & lacryma impositione ex vino, spicula omniaque corpori impacta euocant. Pota eadem drachinae vnus pondere, stranguriae medentur, calculos vesicae comminuunt, & menses trahunt. Aiunt & sylvestres capras sagittis ictas huius herbae pabulo spicula excutere.

De Tragis altero. CAP. L.

Tragium alterum folia scolopendrij habet, & radicem tenuem, candidam, sylvestris raphani similem. Haec, seu cruda seu cocta comedatur, dysentericis est auxilio. Ceterum folia per autumnum hircini virus odorem emittunt: unde & herba tragij nomen obtinuit. Prouenit in montibus & praecipitiis.

De Trago. CAP. LI.

TRAGVS, quam aliqui Scorpion, alij Tragonon vocant, frutex est pusillus in maritimis maximè nascens, & per terram sparsus, oblongus, at non ita magnus, palmi altitudine, aut paulò amplior: & is quidem sine foliis est: circa ramos autem haerentes habet velut acinos pusillos, rufos, tritici granum magnitudine, summa parte acuminata.

Dd. j.

tos, numerosos, gustúque admodum astringentes. Racemorum acini decem ex vino poti, cœliacis, fœminis que fluore laborantibus auxiliantur. Sunt & qui tusos digerunt in pastillos, quò fœlicius asseruentur, hisque ita vtuntur.

De Iunco. CAP. LII.

IVNCI duo sunt genera: vnum læuis nominati, alterum oxyfœceni dicti, qui quidem in mucronem fastigiatur. Huius rursus duo assignantur genera: vnum quidem sterile: alterum semen profert nigrum, rotundum, culmis crassioribus carnosioribusque. Est & tertius iuncus, qui vocatur Holo-fœcenos, prioribus illis multò carnosior atque crassior: is & semen in cacumine gerit, antedictò simile. Porro semen vtriusque rotundum & ex vino diluto potum, sistit aluum rubentemque fluorem muliebrem: vrinas quoque cit: at capitis dolores facit. Folia autem tenera quæ radici proxima sunt, phalangiorum morsibus conuenienter imponuntur. Cæterùm Æthiopicus iuncus semen habet alliciendi somni vi præditum: at vitanda in potionibus maior ipsius copia, quoniam altum grauémque nimium soporem inuehit.

De Lichene. CAP. LIII.

LICHEN qui petris innascitur, & aliquibus bryon appellatur, ceu muscus est ro-

scidis petris inhærens. Is impositus, sanguinis eruptiones sistit, inflammationes lenit, ac impetigini medetur. Iuuat & arquatos, cum melle illitus: cæterùm defluxionibus oris ac linguæ succurrit.

De Paronychia. CAP. LIIII.

PARONYCHIA, frutex est pusillus in saxosis nascens, peplo similis, at breuior: foliis tamen maioribus. Ea tota contrita, paronychiis atque fauis remedio est.

De Chrysocome. CAP. LV.

CHRYSOCOME, frutex est exiguus, palmi altitudine, coma specie corymborum, hyssopo simili, radice densa & ceu verratri nigri tenui, cyperum æquante, gustu minime aspero, sed ex dulci subaustero. In opacis petrosisque nascitur. Radix calfactoriam adstrictoriamque visa habet, hepaticis & peripneumoniacis accommodatam. Sed & eadem decocta in aqua mulsa, ad purgandam vuluam assumitur.

De Chrysogono. CAP. LVI.

CHRYSOGONON dense fruticat, foliis quernis, flore verbasci coronarij, radice rapi, intus quidem ruberrima, foris verò nigra. Hæc cum aceto subacta & imposita, contra muris aranei morsus auxiliatur.

Dd. ij.

De Helichryso. CAP. LVII.

HELICHRYSVM quidam chrysanthemon, alij etiam amarantum vocant, quo Deorum simulachra coronant: ramulum habet ex candido virentem, rectum, solidum: folia ex interuallis angusta, abrotono similia: comam in orbem circumactam, aurea lucis fulgore: umbellam rotundam, veluti corymbis aridis dependentibus: radicem gracilem. Nascitur in asperis & salebrosis. Coma ex vino pota, contra vrinæ difficultatem, serpentium morsus, ischiada ruptaque opitulatur, mensisque ciet. Sanguinem concretum ventris aut vesicæ absumit, cum mulso pota. Sistit & destillationes, trium obolorum pondere ieiunis potui data in vino albo diluto. Vestibus quoque interponitur, ut eas à teredinum iniuriis tueatur.

De Chrysanthemio. CAP. LVIII.

CHRYSANTHEMON seu chalcas, aliis buphthalmum, herba quidem est tenera, at fruticosa, laues proferens caules, foliaque multifida: flores autem luteos eximio splendore micantes, & oculi orbem imitantes, vnde & buphthalmi nomen obtinuit: propter oppida nascitur: ipsius verò caules, olerum instar esizantur. At flores cum cerato triti, steatomata discutere produntur: regio

gio autem morbo correptis breui colorem reddunt meliorem, si è balneo post longiorum in eo moram egressis propinentur.

De Agerato. CAP. LIX.

AGERATVM, frutex est è cremiorum genere, duorum palmorum altitudine, humilis, simplex, origano maximè similis, umbellam gerens, in qua flos aureis quasi bullis emicat, helichryso minor. Agerati nomen illi inditum est, quoniam flos diutissime in sua coloris specie conseruatur. Vis decocti fotibus apta. Herbae quoque ipsius vsta nidor, vrinas ciet, vuluæque duritias emollit.

De Peristereone, seu Verbenaca restâ.

CAP. LX.

VERBENACA in aquosis nascitur: nomen autem Græcum ex eo duxisse videtur, quod libenter circa eam columbae commorentur. Herba est palmi altitudine, aut etiam maior, foliis incisis, subalbidis, è caule prodeuntibus: singulari plerunque ramo & radice vnica reperitur. Folia cum rosaceo aut adipe suillo recenti subdita, vuluæ dolorem adimere creduntur. Ipsa quoque herba imposita cum acetæ, erysipelata reprimat, putridaque vlcera cohibet: vulnera etiamnum glutinat, veteraque cum melle ad cicatricem perducit.

Dd. iij.

Herba sacra, quam etiam nonnulli peristereona vocarunt, ramulos emittit cubitales, aut etiam maiores & angulosos: circa quos folia sunt ex intervallis, quernis similia, sed angustiora minoraque, diuisuris incisa per ambitum, & colore aliquatenus glauco: radicem longiusculam & gracilem, flores purpureos ac tenues. Huius folia cum radice ex vino pota illitave, aduersus serpentes polent: eadem illa contra morbum regium drachmæ vnus pondere cum thuris obolis tribus ex vini veteris & calidi hemina vna quaternis diebus ieiuno ventriculo bibuntur. Sed & œdemata diuturna inflammatio-nesque imposita mitigant, sordidaque vlcera purgant. Tota verò herba in vino decocta, tonsillarum crustas abrumpit, & oris nomas gargarizatu cohibet. Aiunt, si aqua spargatur triclinium quâ maduerit, lætiores hilarioresve conuiuas fieri. Datur & potandum tertianâ laborantibus tertium à terra geniculum vnâ cum foliis circumdantibus, vti & quartanâ, quartum. Cæterùm sacram herbam ideò vocant, quòd in expiationibus sit ad amuleta perutilis.

De

De Astragalo. CAP. LXII.

ASTRAGALVS, paruus est à terra fruticosa, foliis & ramulis ciceri similis: floribus purpureis, paruis: radice rotunda, raphani modo prægrandi: quæ adnatas habet appendices, eâque solidas, nigras, præduras, ceu cornua inter se implicatas, gustûque astringentes. Nascitur in ventosis, opacis atque niualibus: magna verò copia in Pheneo Arcadiæ. Radix fluentem aluum in vino pota sistit, vrinâque mouet: veteribus quoque vlceribus sicca efficaciter inspergitur, sanguinémque suppressit: verùm difficilè soliditatis suæ ratione tunditur.

De Hyacintho. CAP. LXIII.

HYACINTHVS folia habet bulbi, caulem dodrantalem, lauem, minimo digito graciliorem, & herbacei coloris, cui coma incumbit incurua, florum purpurascens, plena: radicem quoque bulbaceam. Hæc, vt creditur, pueris è vino albo illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere. Sistit & aluum, vrinâmque impellit pota, phalangiorûmque moribus resistit. At semen astringentius est, atque aded cœliaci auxiliatur, theriacisque ipsum expetitur: ac regium quoque morbum emendat, cum vino potum.

Dd. iij.

De Papauere erratico.

CAP. LXIIII.

PAPAVER erraticum, quod à flore pro-
tinùs deciduo rhœadidis nomen à Græcis
accepit, in aruis vere nascitur: quo quidem
tempore etiam colligitur. Folia origano aut
erucæ aut cichorio aut thymo similia spe-
ctantur, eaque diuisa, sed longiora & scabra.
Caulis ei lanuginosus, rectus, asper, & ferè
cubitali altitudine. Flos puniceus, interdum
& candidus, syluestris anemones similitudi-
ne: caput oblongum, sed quàm anemones
minus: semen rufum: radix oblonga, subal-
bida, parui digiti crassitudine & amara. Hu-
ius capitula quinque aut sex, in vini cyathis
tribus decocta dum ad duos redeant, iis po-
tui dabis, quibus somnum inducere volue-
ris. At semen acetabuli mensura ex aqua
mulla potum, aluum leniter emollit: ad i-
dem præstandum mellitis placentulis & dul-
cissimiis libis admiscetur. Cæterùm folia cum
calycibus imposita, inflammationibus me-
dentur: ac eorundem quoque decoctum so-
tu seu perfusione somniferum est.

De Papauere satino & syluestri.

CAP. LXV.

Papaueris genus quoddam est satium &
hortense, cuius semen in sanorum usum ad
panes.

panes adhibetur: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin, quasi folliculosum, vocant. Capitulum id habet oblongum, & semen candidum. Alterum est syluestre papaueris genus, sessili calyculo & semine nigro: quod pithitis, quasi doliare, nominatur. Nonnullis & ipsum rhœas ex eo dicitur, quòd ab eo liquor emanet. Est & tertium, aegrestius, ac medicatius, hisque longius, oblongo capitulo. Omnibus in commune vis est refrigerandi: proinde si folia cum capitibus ipsis in aqua decocta fuerint, somnum fortè conciliant: bibitur & decoctum contra vigilias. Calyces verò triti & cum polenta cataplasmatibus admisti, inflammationibus ac erysipelatis profunt. Verùm ex ipsis dum adhuc virent tussis frangi trachiscos oportet, iisque siccati ad usum recondendi. Ex iisdem quoque calycibus per se in aqua decoctis ad dimidias, iterùmque deinde cum melle ad iustam spissitudinem percoctis, eclegma conficitur, quod in tussi, arteriæ fluxionibus, cœliacisque affectibus doloris leuamentum præstat. Efficacius tamen redditur, additis hypocisthidis, succo & acacia. Papaueris autem nigri semen tritum cum vino, potui datur contra fluxionem alui, fluoremque muliebrem. At in pervigiliis, fronti temporibusque ex aqua imponitur. Ipse

verò liquor refrigerat magis, in crassat, exiccatque. Sumptus erui magnitudine, dolores sedat, somnum conciliat, & concoctionem adiuuat: tussi, cœliacorumque affectibus auxiliatur. Verùm si copiosior hauriatur, accersito lethargo: etiam mortifer est. Est & ad capitis dolores efficax, si cum rosaceo irrigetur: uti & ad aurium dolores, si cum amygdalino, myrrha & croco infilletur. Oculorum inflammationibus cum oui luteo rosto & croco proficit: erysipelatis ac vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte muliebri & croco: denique sedi pro balano subditus, somnum facit. In eo liquoris genere præstantissimus censetur qui densus & grauis est, odoratu soporifer, gustu amarus, qui que facile aqua diluitur, læuis, candidus, neque asper neque grumolus, qui que inter colandum non uti cera coit densaturve, sed Soli expositus diffunditur, & ad lucernam accensus, minimè atra obscurave lucet flamma: qui denique postquam extinctus fuerit, suam odoris vim etiamnum conseruat. Ipsum porò admixto glaucio, aut gummi, aut syluestris lactuæ succo adulterant. Veruntamen qui glaucio fucatus est, dum diluitur, colorem croci reddit: qui verò agrestis lactuæ succo, exili & euanido est odore, asperiorque spectatur: qui denique gummi vitiatu est,

est, inualidus est, inodorus atque pellucidus. Nec desunt qui eò dementiae deuenierint, vt & adipem illi admiscerent. Porro ad oculorum medicamenta fictili nouo torretur, dum mollior fuluiorque appareat. At Erasistratus Diagoram testatur illius usum damnassee in aurium doloribus & oculorum lippitudinibus, quoniam & visus aciem hebetaret & soporifer esset. Addidit Andreas, protinus excæcatum iri qui eo illinerentur, nisi adulteraretur. Mnesidemus præterea usum duntaxat olfactandi probauit ad conciliandum somnum: alioqui cen noxium damnat. Quæ quidem omnia commentitia esse experimento deprehenditur: siquidem effectus virium huiusce medicamenti fidem facit. Quare non abs re fuerit, liquoris illius excipiendi rationem subtexere. Nonnulli capita foliæque ipsa tundunt & prælo exprimunt, mox terentes in mortario, pastillos effingunt: id meconium vocatur, opio ignauius. At opij faciendi ratio hæc est: Cum ros exaruerit, stellulam (quæ in summo papaueris capite visitur) cultello ita scarificare oportet, vt ne penitus intrò adigatur, & à capitis lateribus per directum summam cutem incidere, & erumpentem lacrymam digito in conchulam abstergere, ac non ita multò post eò redire:

tum enim rursum & alia densata reperitur, atque etiam postero die. Tandem in pila terri, & in pastillos coacta reponi debet. Veruntamen interea dum inciditur, retrocedendum est, vt ne liquor vestium affricu deradatur.

De Cornuto papauere.

CAP. LXVI.

Corniculatum papauer alij paralium, seu thalassion, quasi in maritimis nascens, alij agreste vocant: folia habet candida, hirta, verbasco similia, serrata in ambitu syluestris papaueris modo, & caule non dissimili, flore ex luteo pallescente, siliqua longa, in corniculi modum inflexa ceu fœnigræci, vnde & nomen accepit: semine exili nigroque, ceu papaueris: radice per summa cespitum nascente, nigra, crassa. Gignitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt decocta in aqua ad dimidias coxendicum & iecinoris vitia potu sanet, iisque profit qui crassa & araneosa quædam cum lotio reddunt. Semen acetabuli mensura ex aqua multa potum, leniter aluum purgat. Illita ex oleo folia floresque, crustas emarginant: argemas & nubeculas iumentorum inunctione depurgant. Cæterum non desunt qui ex hoc papaueris genere factitari glaucium falso existimarint, decepti quadam foliorum similitudine.

De

De Papauere spumeo.

CAP. LXVII.

Papauer Spumeum, ab aliquibus Heraclium vocatum, caule est dodrantali, foliis admodum paruis, radiculae similibus, semine inter ea candido. Sed & herbula tota candida est atque spumea, radice alba, in summa terra nascente. Legitur aestate semen, cum integrè adoleuerit, aridumque deciderit. Acetabuli autem mensura sumptum in aqua mulsa, vomitione purgat, priuatimque huiusmodi purgatio comitialibus prodest.

De Hypecco. CAP. LXVIII.

HYPECCON aliqui hypopheon vocant. Nascitur in triticeis segetibus aruisque, folio ceu rutae, ramulis exilibus. Natura ei eadem, quae papaueris succo.

De Hyoscyamo, siue Apollinari herba.

CAP. LXIX.

HYOSCYAMVS, frutex est caules emit-
tens crassos, folia lata, oblonga, diuisa,
nigra, hirsuta: secundum verò caulem conti-
nua quasi serie flores prodeunt, tanquam
Punicorum cytini, scutulis septi seminum
plenis, ceu papaueris. Tria porrò sunt eius
genera. Vnū siquidē flores profert penè pur-
pureos, folia smilaci proxima, semē nigrum,
ac cytinis præduros & spinosos: alterum flo-
res habet luteos, folia & siliquas molliores

tenerioresve, & semen subflauum, irionis femini simile. Ambo insaniam gignunt & soporem, ideoque vix in communem vsum recipiuntur. Tertium genus quod mitissimum est, adeoque ad medicinam vtile, pingue est, molle, lanuginosum, candidis floribus ac semine. In maritimis ruderibusque nascitur. Albo itaque vtendum est: idque si desit, flauum vsurpari oportet. Nigrum enim ceu deterrimum improbat. Recenti semine, foliis caulibusque tuis succus exprimitur, qui ad solem exiccatur. Vsus autem eius ad annum duntaxat prorogatur, quia facile corruptionem sentit. Elicitur & separatim succus ex semine, cum inaruit, affusa aqua calida tuso & expresso. Est autem expressus eiusmodi succus liquore seu lacteo eiusdem succo praestantior, leniendisque doloribus accommodatior. Ipsa vero herba vires contusa, farina e tritico trimestri addita, in pastillos redigitur atque reconditur. Porro prius succi genus, & quod e sicco semine exprimitur, collyriis sensum doloris auferentibus vtiliter inseruntur: profunt & contra acres calidasque fluxiones, aurium dolores ac vuluae mala. Cum farina autem polentave, contra oculorum, pedum caeterarumque partium inflammationes. Semen eadem praestat, praeterea que ad tussim, destilla-

stillationem, oculorum fluxiones dolorés-
que efficac, itémque contra fluorem mulie-
brem, aliásque sanguinis eruptiones, si oboli
pondere cum papaueris semine ex aqua
mulsá bibatur. Subuenit & podagris, testi-
bus inflatis, mammisq; à partu tumentibus,
si tritum ex vino imponatur. Denique
& aliis cataplasmatibus quæ doloris leuamen-
tum præstant vtiliter admiscetur. Quin & in
pastillos digesta folia, medicamentis omni-
bus dolores sedantibus, tum per se, tum et-
iam ex polenta, vtiliter imponuntur. At re-
centia folia illita, ad mitigandos omne ge-
nus dolores apprimè sunt idonea. Eadem
terna quaternave cum vino pota, febres e-
pialas depellunt. Cocta verò olerum instar,
& tyblj mensura esitata, mediocrem men-
tis alienationem faciunt. Aiunt & idem ef-
ficere, si cui in colo vlcus sentienti infun-
dantur. Caterùm radice in aceto decocta
dentes vtiliter in dolore colluuntur.

De Psyllo. CAP. LXX.

PSYLLIVM folio est coronopodis, hir-
suto, at longiore, ramulis dodrantali-
bus, totaque herbula foeni modo tenuis ac
minutula. Coma verò ipsius à medio caule
ducit initium, capitulis duobus tribusve cõ-
globatis: in quibus semen pulicibus simile,

nigrum atque durum. Nascitur in aruis & incultis. Vis ei refrigerans: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, œdematis luxatisque & capitis dolori cum rosaceo aut aceto aquaue impositum auxiliatur. Infantium quoque enterocelis ac eminenti umbilico illitum ex aceto medetur. Acetabuli verò mensuram tritam in duabus aquæ heminis macerari oportet, ac ubi sese aqua densauerit, lentoremve contraxerit, illini. Siquidem vehementer refrigerat: sed & in feruentem aquam immissa, calorem reprimat: denique & contra erysipelata est efficacax. Fama est, si virens herba domum importetur, pulices arceri. Tusa porrò cum adipè, sordida malignaque vlcera repurgat. Succus fluxione infestatis ac vermiculosis auribus ex melle prodest.

De Solano hortensi. CAP. LXXI.

SOLANVM hortense, frutex est esculentus, haud ita magnus, alarum cauis multus, foliis nigris & quàm ocymi maioribus ac latioribus, fructu rotundo, ac primùm quidem viridi, mox, ubi maturitatem affectus est, nigro aut fuluo: est verò herba innocentis gustus. Vis ei refrigerandi: quare folia erysipelatis & herpetibus cum polline polentæ conuenienter imponuntur. Trita autem & per se imposita, agilopa capitisque dolorem

dolorem sanant, & stomacho æstuanti auxiliantur: parotidas cum sale detrita illitu discutunt. Sed & ipsius succus valet aduersus erysipelata & herpetas cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ægilopas verò, cum pane. Infantibus quoque inflammatione laborantibus, quam Siriasin vocant, cum rosaceo infusus proficit. Inseritur & aquæ vel oui vice collyriis, quæ contra fluxiones acres illinuntur: quin & dolori aurium instillatus prædest: fluorem etiamnum muliebrem sistit, in vellere subditus. Denique succus fuluo gallinarum cohortalium fimo subactus & linteo appositus, ægilopiis præsentaneo est remedio.

De Solano Halicacabo.

CAP. LXXII.

Est & alterum Solanum, quod peculiari nomine halicacabum vocant, alij physalida, id est, vesicariam, foliis antedicto similibus, verùm latioribus. Huius caules postquam adoleuerunt, proni terram spectant: est autem fructus intra folliculos orbiculatos vesicis similes fuluus, rotundus ac læuis ceteri uæ acinus: quo etiam coronarij vtuntur, corollis intorquentes. Vim vsúmque obtinet hortensis solani, nisi quòd in cibos minimè recipitur. Valet autem fructus epotus ad expurgandum morbum regium, qua

Ee. j.

præditus est vrinæ ciendæ facultate. Cæterum ex vtriusque solani herba succus elicitor, qui siccatus in umbra reconditur, & ad eadem illa pollet.

De Solano somnifico.

CAP. LXXIII.

Solanum somnificum aliqui etiam halicacabum vocant; frutex est numerosis præditus ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorum cotoneæque mali similibus plenis: flore rubro, prægrandi: fructu in folliculis croci colorem amulante: radice denique grandi, cortice subrubro vestita. Nascitur in petrosis locis, non procul à mari. Radicis cortex drachmæ pondere in vino potus, somniferam vim habet quàm opium mitiorem: fructus autem potenter vrinam citatque ad eum corymbi duodecim hydropicis exhibentur: quod si plures numero propinentur, mentem è sua sede & statu dimouent. Sed remediò est aqua mulsâ copiosa potui data. Pastillas etiam ac doloris leuamentum præbentibus medicamentis succus eius admiscetur. Idem decoctus in vino si ore contineatur, doloribus dentiũ succurrit. Cæterum radicis succus cùm melle inunctus, oculorũ hebetudines tollit.

De Solano manico seu furiali.

CAP. LXXIII.

Solanum manicum seu furiale nonnulli peris-

periffon, alij thryon appellauère. Huic fo-
 lium eruca proximum, at maius, ad acanthi,
 quem paderota vocant, folium accedens.
 Caules verò à radice proceros emittit de-
 cem aut duodecim, vnae altitudine adole-
 ſcentes: caput in cacumine oliuæ figura, at
 platanj pilularum inſtar hirsutius, maius ta-
 men illa atque craſſius: florem nigrum, cui
 ſuccedit fructus racemofus, rotundus, ni-
 ger, denis aut duodenis conſtans acinis, co-
 rymbis hederæ ſimilibus & ceu vix molli-
 bus. Radix ſubiacet candida, craſſa, concaua
 & ferè cubitalis. Nafcitur in montofis locis
 vento perflatis, atque littoralibus petris. Vis
 ea radici, vt drachmæ vnus pondere pota ex
 vino, vanas ſpecies & imagines haud iniu-
 cundas menti repræſentet: duplicatus autem
 hic modus ad triduum vſque inſaniam, ſeu
 mentis alienationem faciat: & quadruplica-
 tus, mortem etiam repræſentet. Remedio
 eſt, aqua mulſa largius epota, mórque iden-
 tidem vomitione reddita.

De Dorycnio. CAP. DLXXV.

DORYCNION (Crateuas halicacabum
 aut caleam vocat) frutex oleæ nuper
 prodeunti ſimilis: naſcitur in petris non
 procul à mari, ramis cubito breuioribus, fo-
 liis oleæ ſimilibus colore, at minoribus fir-
 mioribusque ac vehementer aſperis, flore
 Ee. ij.

candido, folliculis in cacumine densis, ceu ciceris: in quibus quina senave minuta semina, rotunda, exigui erui magnitudine, lævia, firma & versicolora: radix ad digiti crassitudinem & cubiti longitudinem adulescit. Et hoc quoque somniferum esse creditur: copiosius verò haustum, enecare. Nec desunt qui dicant, eius semen in amatoria expeti.

De Mandragora. CAP. LXXVI.

MANDRAGORAM nonnulli antimalum, aliqui diræam, alij etiam circæam iccirco vocant, quòd credatur radix in amatoriis efficax esse. Duo eius genera: niger, qui scemina existimatur, thridacias appellatus, foliis est quàm lactuæ angustioribus & longioribus, virosis ac graucolentibus, in terra sparsis: atque inter ipsa, maligerit sorbis similia, ex luteo pallida, odorata, & in his semen ceu pyrorum. Radicibus autem inhæret bene magnis, binis ternisve inuicem implicitis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis: caule verò viduus est. Alterius candidi, qui & mas dicitur, & nonnullis morion vocatus est, folia sunt magna, alba, lata, lævia ceu betæ: poma quàm prioris duplo maiora, colore in crocum inclinate, iucundè cum grauitate quadam olentia: quæque, si mandantur à pastoribus, ij
quodam-

quodammodo soporantur: radix antedictæ
similis, at maior atque candidior: orbata &
hæc caule. E radice recenti cortice tuso ac
prælis subiecto succus exprimitur, quem in
sole versatum, vbi densatus fuerit, fictili vase
recondi oportet. Succus fit & è malis simili
planè modo, sed aliquantò ignauior. **Quin**
& detractus radici cortex filoque traiectus,
ad vsum suspenditur. Aliqui radices in vino
ad tertias decoquunt, excolatùmque ius as-
seruant, eiùsque cyathum vnum propinant
in peruigiliis grauioribusque partium qua-
rumuis doloribus: itèmq; ante sectiones
vstionèsvè, vt ne sentiantur. Ipse verò liquor
binis obolis ex aqua mulsa potus, verarri in-
star supernè pituitam bilèmq; atram ex-
trahit: at potu largiore, vitam adimit. Mi-
scetur & oculorum medicamentis, iisq;
quibus dolores leniuntur, ac pessis quoque
mollientibus. Per se autem semioboli pon-
dere appositus, menses ciet atque partus: sedi
quoque pro balano inditus, somnum concii-
at. Porrò & radix ebur emollire fertur, quæ
senis horis cum eo decocta fuerit: prætereâ-
que ita tractabile ipsum efficere, vt quam
quisque voluerit formam facillè suscipiat.
Folia verò recentia, oculorum inflamma-
tionibus, iisq; quæ vlceribus superueniunt,
cum polenta conuenienter imponuntur.

Ec. iij.

Sed & duritias omnes, apostemata, strumas
 & tubercula discutunt. Eadem si quinis se-
 nisve diebus leniter affricentur, stigmata ci-
 tra exulcerationem delent. Illa quoque ad
 eisdem vsus in muria seruantur. Radix au-
 tem ex aceto trita, erysipelatis medetur: ser-
 pentium autem ictibus, cum melle aut oleo.
 At ex aqua, strumas atque tubercula dissipat,
 & articulorum cruciatus cum polenta se-
 dat. Paratur & citra cocturam vinum è cor-
 tice radice, dum ternæ minæ in vini dulcis
 cadum coniiciuntur: atque dantur ex eo
 terni cyathi iis qui secari vrive debent, vt
 antè dictum est: neq; enim somno sopiti al-
 tiore dolorè percipiunt. Poma verò & olfactu
 & cibo sunt soporifera, itémque expressus
 ex iis succus. At illa seu nimio odore, seu e-
 tiam largiore cibo, vocis vsum præcludunt.
 Semen autem ipsorum epotum, vuluam
 purgat, subditumque cum sulphure ignem
 minimè experto, rubrum sinit fluorem mu-
 liebrem. Cæterùm circumsarificata punctis-
 que multifariam aperta radice liquor seu la-
 cryma erumpit, quæ quidem in cavitatem
 recepta colligitur. At succus hac lacryma ef-
 ficacior est. Neque verò, quod experientia
 testatur, vbi que lacrymam radices fundunt.
 Porrò & alium tradunt esse mandragoram,
 qui morion etiam nominetur. Nascitur is in

Opacis

opacis & iuxta specus, foliis albi mandragoræ, at minoribus, penè dodrantalibus, candidis, radicem ambientibus: quæ quidem tenera est candidaque, paulò maior palmo, pollicémque crassitudine æquat. Hanc narant epotam drachmæ pondere, aut cum polenta in placenta obsoniòve deuoratam, infatuare, vsúmque rationis intercipere. Obdormiscit enim homo eadem qua illam comederit figura, sensus impositernis quaternisve ex quo data est horis. Sed & illa Medici vtuntur, cum secandi vrendive necessitas adest. Aiunt insuper pro antidoto esse radicem, si cum solano manico bibatur.

De Aconito. CAP. LXXXVII.

ACONITVM aliqui pardalianches, alij cammarum, alij thelyphonõ, alij myotonon, alij denique theriophonon appellauere. Folia habet terna quaternave, ceu cyclamini aut cucumeris, minora tamen ac leniter aspera, caulem dodrantalem: radix scorpionis caudam æmulatur, & alabastris modo splendet. Huius, vt aiunt, radice aduorta scorpionis quasi resolutus torpescit, rursúmque appõsito elleboro excitatur. Miscetur & oculorum medicamentis doloris leuandi vi præditis. Enecat verò pantheras, fues, lupos ac ferarum genus omne, carniam frustulis inditum & appositum.

Ec. iiii.

De Aconito altero. CAP. LXXVIII.

Aconitum alterum, quod nonnulli cynoetonon, alij lycoetonon vocant, plurimum in Italia nascitur Vestinis montibus, à priorè distans. Siquidem folia gerit similia platani, sed altioribus diuisa incisuris, minoraque multò & nigriora, caulem pediculi filicis instar nudum, cubitali altitudine aut etiam maiore, & semen in siliquis aliquatenus oblongis: radices verò in modum squillæ marinæ cirrorum nigras, quibus ad venationem luporum vtuntur. Insertæ siquidem crudis carnibus & à lupis deuoratae, eos enecant.

De Cicuta. CAP. LXXIX.

CICUTA caulem edit geniculatum, vtì & fœniculum, grandem: folia ferula, sed angustiora & graui odoratu: in cacuminibus autem ramorum propagines & umbellulas, florem quoque albicantem & semen ceuanisi, at candidius: radicem denique concauam minimèque profundam. Est & cicuta in lethalium venenorum genere, quippe quæ vi sua refrigeratoria enecet: merum verò remedio est. Porrò contusis cacuminibus seu coma ipsa, priùs quàm semina siccescât, succus exprimitur, qui deinde Sole densatur atque cogitur. Huius autem arefacti multiplex est in medicina vsus. Siquidem collyriis doloris

doloris sedandi vi præditis commodè miscetur, & herpetas ac erysipelata illitu restinguit. Herba verò cum coma trita testibusque circumlita, libidinis in somno imaginationi simul & feminis profusioni obnoxiiis opitulatur. Sed & genitalia illitu effæta languidioraque reddit. Lac itidem extinguit, & virginum mammas crescere non patitur: ac puerorum quoque testes nutrimento defectos ita reddit, vt intabescant. Maxima efficacissimaque vis Creticæ, Megaricæ, Atticæ, & in Chio ac Cilicia nascenti.

De Taxo. CAP. LXXX.

SMILAX à quibusdam thymalus, à Latinis Taxus appellatur, arbor abietis magnitudine & foliorum eiusdem figura, in Italia & Narbonensi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Sed nigrescunt pulli gallinæci, qui Italicæ taxi fructu vescuntur: & qui eundem ederint homines, alii profluuiis corripuntur. Narbonensis verò tam præsentis est veneni, vt qui sub eius umbra sederint obdormierintve, lædantur, & sæpenumerò etiam moriantur. Cæterùm hæc de taxo traduntur eo consilio, vt ab ea quisque caueat.

De Apocyno. CAP. LXXXI.

APOCYNON aliqui cynanchon, nonnulli pardalianches, alij cynomoron,

alij denique cynocramben, hoc est, brassicam caninam, appellant. Est verò frutex longis constans virgultis, vitilium modo obsequiosis, fractúque ferè inuictis: foliis hederae, attamen mollioribus & per extremum acutioribus, grauíque odore, quadantenus viscosis, & luteo succo turgentibus. Fructus ceu fabarum siliqua digiti longitudine protenditur, folliculari specie, minutis intus seminibus duris, paruis atque nigris. Huius folia cum subacta farina in panes coacta & in cibo data, canes, lupos, vulpes & pantheras necant, ac protinus earum quadrupedum coxendices resoluunt.

De Nerio. CAP. LXXXII.

NERION quibusdam rhododaphne, aliis rhododendron vocatum, frutex est vulgaris notitiæ, longioribus crassioribusque foliis quàm sint amygdalina: flore ad rosæ similitudinem conformato, & siliqua fructui amygdalino proxima: quæ quidem dehiscens, lanosa quadam natura acanthij pappos repræsentante plena reperitur: radice acuminata & longa, lignosa atque gustanti salsa. Nascitur in viridariis, maritimisque locis, & secus amnes. Flores ac folia canibus, asinis, mulis & plerisque quadrupedibus venena sunt: hominibus verò, contra venenatarum bestiarum morsus præfidia, si è vino bibantur.

bibantur, eoque magis ruta addita. Imbecilliores autem animantes, uti caprae ac pecudes, si aquam biberint in qua illa maduerint, moriuntur.

De Fungis. CAP. LXXXIII.

FVNGORVM differentia duplex. Aut enim edules sunt, aut exitiosi & perniciosi. Ac tales quidem multis de causis eadunt: nempe quia iuxta clauos rubiginosos, aut putridos pannos, aut serpentium latibula gignantur: aut etiam arboribus, quae priuatim noxios pariunt fructus, adhaerent. Habent porro & qui tales sunt concretum quendam strigmentique modo viscosum intra se lentorem, ac etiamnum posteaquam terra sunt eruti si reponantur, celeriter corrumpuntur & computrescunt. At innocetiores, quique veneno imbuti non sunt, gratiam iuribus conciliant, iucundique sunt saporis. Veruntamen & hi ipsi largius sumpti, nocent: quippe qui aegre concocti strangulant, aut choleram morbum accersunt. Remedio est nitri & olei, aut lixiuij cum acida muria potus, haustumve thymbræ decoctæ origaniue iusculum. Est & remedio finum gallinaceum ex aceto potum, aut ex copioso melle delinctum. Ceterum alibiles illi sunt, aegreque dissoluuntur: quin & integri ut plurimum una cum recrementis alui reiciuntur.

De Colchico. CAP. LXXXIII.

COLCHICVM, quod aliqui ephemerum, alij agrestem bulbum vocant, sub finem autumnii florem edit croci candicantem: deinceps verò folia bulbi, sed pinguiora: caulem dodrantalem cum rufo semine: radicem cortice præditam è nigro fuluescente: quæ quidem delibrata candida, tenera, succi plena atque etiam gustanti dulcis reperitur. Habet verò bulbus eius mediam rimam fissuramve, è qua flos erumpit. Plurimum in Messenia & apud Colchos enascitur. Comesta radix, fungorum more strangulando enecat. Hanc autem idè studiosius descripsimus, vt ne fortè per imprudentiam pro esculento bulbo in cibòs recipiatur: mirum enim quantum saporis iucunditate imperitos alliciat. Opem ferunt eadem quæ fungis deuoratis, insuperque lac bubulum epotum: ita auxiliatur, vt si affuerit, aliud nullum desideretur auxilium.

De Ephemero. CAP. LXXXV.

EPHEMERVM, quod alij agrestem irinum appellant, caulem foliaque habet lilij, sed hæc tenuiora: flores candidos, amaros: semen molle: radicem vnam digitali crassitudine, longam, astringentem, odoratam. Nascitur in syluis & opacis. Huius radix dentium doloribus præcipua, si decocto ij colluan-

colluantur. Folia verò in vino cocta illitá-
que, œdemata tuberculáque discutiunt, quæ
quidem humidi nihil dum contraxère.

De Helxine. CAP. LXXXVI.

HELXINE, quam nonnulli parthe-
nium, alij perdicium, alij sideritin seu
Heracleam, alij vitrariam seu vrceolariam,
alij ixinen syluestrem, alij clbadium, alij de-
niq; polyonymon appellant, nascitur in ma-
ceriis & parietinis. Cauliculos profert tenues
ac leuiter rubentes, folia mercurialis, hirsu-
ta: & circa caules velut exigua femina, aspe-
ra, vestibus adhærescentia. Vim habent folia
refrigeratoriam & astringentem: qua ex
causa sanant illitu crysipelata, condylomata,
adusta, incipientes panos, omnéque inflam-
mationis genus & œdemata. Succus eius
cum cerussa, crysipelatis & herpetibus vtili-
ter illinitur: vti & podagris, si cerato cypri-
no aut hircino seuo exceptus fuerit. Vete-
rem quoque tussim emendat succus, instar
cyath. haustus. Quin & tonsillis inflam-
mationem sentientibus vtiliter & gargarizatur
& oblinitur, necnon & aurium dolorem
cum rosaceo instillatus leuat.

De Alsine. CAP. LXXXVII.

ALSINEN alij myosota vocant, quo-
niam foliis muscutorum auriculas i-
mitetur. Alsine verò dicta est, quòd opacis

nemorosisque locis gaudeat. Herba est helxina similis, at humilior, longioribusque foliis ac minimè hirsuta: & cum teritur, odorem cucumeris reddit. Vim porro refrigerandi astringendique obtinet: quam obrem oculorum inflammationibus commodè cum polenta illinitur, auriumque dolori succus infunditur: denique ad eadem omnia quæ helxine valet.

De Lenticula palustri.

CAP. LXXXVIII.

LENS palustris in aquis pigris stagnantibusque reperitur, mucosus scilicet lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ: propter quod omnibus inflammationibus, erysipelatis, podagrisque & per se & cum polenta conuenienter imponitur: insuperque puerorum enterocelas agglutinat.

De Semperuino magno.

CAP. LXXXIX.

SEDVM magnum Semperuuii nomen sibi vendicat, quoniam folia semper vireant. Caules edit cubitales, aut etiam altitudinem eam excedentes, crassitudine pollicari, pingues, egregiè virentes, characiæ tithymali modo incisuris distinctos: folia pinguia, pollicari magnitudine, & extremo cacumine linguæ similia: & infima quidem in terram conuexa: quæ verò sunt in capite, ita conferta

conferta adductaque inuicem, vt orbiculato ambitu effigiem imitentur oculi. Nascitur in locis montosis & argillofis. Sunt & qui ipsum supra domicilia ferant. Vis ei perfrigerare & astringere. Quamobrem folia tum per se, tum etiam cum polenta imposita, valent ad erysipelata, herpetas, nomas, oculorum inflammationes, ambusta & podagras. Succus autem ad capitis dolores cum polenta & rosaceo instillatur: morsis à phalangio potui datur, itémque profluuiò alui laborantibus atque dysentericis. Sed & teretes lumbricos pellit ex vino potus, & fluorem muliebrem sistit, in vellere subditus: denique oculorum lippitudinibus à sanguine obortis vtiliter inungitur.

De Semperuuo paruo. CAP. XC.

Semperuiuum minusculum in parietinis, petris & maceriis, nec non & scrobibus opacis nascitur: cauliculis ab vna radice multis, tenuibus: qui quidem crebris cincti sunt pusillis foliis, iisque rotundis, pinguibus, exilibus, mucronatis. Promit & à medio caulem palmum ferè altum, umbella floribusque tenuibus & ex luteo pallidis præditum. Folia eisdem cum priore viribus pollent.

De Semperuuo tertio. CAP. XCI.

Videtur & tertium esse semperuiui genus, quod aliqui portulacam agræstem aut

telephium vocauerunt, Romani Illecebram, pusillis foliis crassiusculis ad portulacæ similitudinem ac densis. Nascitur in petris. Vis ei excalearia, acris & exulcerans: impostumque cum axungia strumas discutit.

De Umbilico Veneris. CAP. XCII.

COTYLEDON aliis scytalium, seu cymbalium, folio est acetabuli instar orbiculato atque concauo, ita tamen vt cauum id aciem propè fugiat: breui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice oliuæ modo rotunda. Radicis foliorumque succus cum vino circumlitus aut infusus, astricta pudenda laxat: herba verò inflammationibus, erysipelatis, perniunculis ac strumis, itémque stomacho æstuanti vtiliter imponitur. At folia cum radice comesa, calculos comminuunt, urinæque cient, & hydropicis ex mulso dantur. Est & ipsius herbæ vltus ad amatoria.

De Umbilico Veneris altero.

CAP. XCIII.

EST porrò & alterum Cotyledonis genus, latioribus foliis, iisque pinguibus, ac ceu lingulas referentibus, densis confertisque circa radicem, & velut oculum in medio constituentibus, (quemadmodum de maiore semperiuuo dictum est) astringentis gustus, cauliculo tenui, in cuius summo flores sunt.

ſant & ſemina hyperici : radice maiuſcula.
 Vſus eius ad eadem quæ ſemperuiui.

De Vrtica. CAP. XCIIII.

VRTICAE, quæ Græcorum plerifque a-
 calyphe, aliis cnide dicitur, duo genera.
 vna ſiquidem agreſtior eſt, aſperioribus, la-
 tioribus nigrioribúſque foliis, ſemine lini,
 at minore : altera non æquè aſpera, minuto
 ſemine. Vtriuſque folia illita ſale addito, can-
 nis morſibus medentur: itémque in gangre-
 nam vergentia, maligna, carcinode ſordida-
 que vlcera, nec non & luxata, tubercula, pa-
 roridas, panos & abſceſſus ſanant. Lienoſis
 eadem cum cerato imponuntur. Faciunt & ad
 ſanguinis è naribus profluua folia ipſa cum
 ſiccato trita & naribus indita : menſes quo-
 que ciunt eadem detrita cum myrrha & ap-
 poſita: ſed & procidentes vuluas admota re-
 centia folia reſtituunt. Semen autem ex pa-
 ſo potum, Venerem ſtimulat, vuluamque a-
 perit. Idem cum melle delinctum, ortho-
 pnoæ, lateris & pulmonum inflammatio-
 nibus prodeſt: thoracem purgat, ac ſepticis
 etiãnum medicamentis admifcetur. Por-
 rò cum conchyliis cocta folia, difficilena
 ventrem emolliunt, inflationes diſcutiunt,
 vrináſque cient. At cum priſſana decocta, vi-
 tia pectoris excreabilia faciunt. Mulierum
 denique mēſes ei ocat foliorum decoctum,

Ff. j.

40 DIGSCORIDIS

cum myrrha modico potum. Inflammata
verò vram gargarizatus succus reprimi.

De Galio CAP. XCV.

GALIOPSIS, quam alij Galeobdolon
vocant, toto frutice cum caule & folijs
viticam refert. At læuora sunt folia, & valde
grauem odorem trita reddunt: flores verò
tenuis sunt ac purpurascens. Nascitur cir-
ca sepes, semitas adificiorumque arces ubi-
que. Folia, succus, caulis ac semen, durities,
carcinomata, strumas, parotidas & panos di-
scutiendi vim habent. Sed eiusmodi cata-
plasma addito aceto tepidum bis die impo-
ni oportet. Ex vsu est & herba decocto fo-
mere. Caterùm & ad nomas, gangrenas &
putrescentia vlcera, cum sale folia efficaci-
ter imponuntur.

De Gallo. CAP. XCVI.

GALLIVM, alijs galerium sive gala-
tium, nomen ex eo traxit, quòd coagulati
vice lac cogat & coagulet. Ramulum fo-
liumque habet a parine simillimum, rectum:
florem in cacumine lateum, tenuem, den-
sum, copiosum, odoratum. Flos igni ambu-
ris illinitur, sanguinisque profusio sistit.
Admixtus & oleo rosaceo, insolatiusque vs-
quedù albescat, medicamentum fit acopon, seu
leuadis lassitudinibus aptum. Radix Venere-
m soncit. Caterùm nascitur in palustribus.

De

De Senecione.

CAP. XCVII.

SENECIO, cauliculo est cubitali, subrubis-
 Secundo, foliis crebris & cruce modo
 per extremitates diuisis, sed minoribus mul-
 to: floribus in luteum vergentibus, qui qui-
 dem cirò dehiscunt ac deflorescentes in
 pappos abeunt. Atque inde etiam Erigeron-
 tis nomen Senecio apud Græcos inuenit,
 quod vere flores capillorum ritu canescant.
 Radix est supernacua. Nascitur porrò maxi-
 mè in maceris & circum oppida. Folia cum
 floribus refrigerandi vim habent, proinde
 que illita cum vini modico aut etiam per
 sese folia, testium & sedis inflammationes
 sanant: quia & ex manna thuris cum reli-
 quis medentur vulneribus, tum iis quæ ner-
 uis inflicta sunt. Illiti quoque pappi per se
 cum aceto, idem præstant: verùm recentes e-
 poti, strangulant. Totus autem caulis si ex a-
 qua coctus cum musto potui detur, stoma-
 chi dolores à bile contractos perlanat.

De Thalsstro.

CAP. XCVIII.

THALICTRVM folia coriandri habet,
 at pinguiora: cauliculum rutæ crassitu-
 dine, in quo folia: quæ quidem trita, illitu
 diuturna vlcera ad cicatricem perducunt.
 Nascitur præcipuè in campestribus.

Ff. ij.

De marino Musco. CAP. XCIX.

MVSCVS marinus in saxis testis que piscium ad mare nascitur, capillaceus, gracilis, sine caule, valdè astringentis gustus: ad inflammationes & podagras, quas refrigerare opus est, efficax.

De marino Fuce, seu alga. CAP. C.

Fuci marini generibus quoddam latum, alterum oblongum & quadantenus puniceum, tertium candidum, quod in Creta nascitur iuxta terram, pulchrè floridum, neque corruptioni obnoxium. Omnia generam habent refrigeratorem, in cataplasmatibus, ad podagras & inflammationes efficaciter vtilem: verùm his adhuc humentibus vti conuenit, priusquam exarescant. Nicander puniceum asserit aduersus serpentes valere: idipsùmque est quo existimauère nonnulli colorem suum mentiri mulieres: cum tamen radícula sit eiusdem nominis, qua sese fucant.

De Potamogetone. CAP. CI.

POTAMOGETON, folio est betæ simili, denso & paululum supereminente extra aquam. Porro refrigerat & astringit, proindeque conuenit pruriginibus, ac depalcentibus vetustisque vlcerebus. Nomen autem ex eo inditum est, quòd in paludibus & aquis locis nascatur.

De

De Stratiote. CAP. CII.

STRATIOTES in aquis nascens, quem a-
lij stratioten fluuiatilem appellant, ex eo
cognomentum traxit, quòd aquis superna-
tat, & sine radice viuit. Folium habet aizo-
simile, at maius, idèmq; refrigerandi vi
præditum. Sanguinem qui defluit à renibus
potum sistit. Ex aceto autem illitum, vulne-
ra & erysipelata, necnon & œdemata ab in-
flammatione vindicat.

De Stratiote millefolio. CAP. CIII.

STRATIOTES millefolius, pusillus est
frutex, palmi altitudine aut etiam am-
plius assurgens, foliis pulli pennas imitanti-
bus: sunt autem foliorum exortus breues
admodum & incisuris diuisi. Folia maximè
cuminum agreste, tum breuitate tum etiam
scabritia, simulant: sed sunt etiamnum bre-
uiora paulò, densiore pleniorèque umbella.
Surculos in cacumine gerit exiguos, in qui-
bus umbellæ in modum anethi, flores parui
candidique. Nascitur in agris subasperis,
præcipuèque secus vias. Herba eximij vsus
ad profluentem sanguinem, vlceraque tum
vetera, tum recentia, atque etiam fistulas.

De Verbasco. CAP. CIIII.

VERBASCVM genera habet summa
duo: siquidem hoc album est, illud ni-
grum: rursùmque in albi genere, alterum
Ff. iij.

mas est, alterum femina. Ac feminae quidem folia sunt brassicae, at pilosiora multo latioraque, & candida: caulis cubitalis aut amplior, albus, subhirsutus: flores candidi aut quadantenus ex luteo pallefcentes: semen nigrum: radix longa, gustu acerba, crassitudine digiti. Naseditur in campestribus. Qui vero mas appellatur, albis est, oblongis, angustioribusque foliis, ac tenuiori quoque caule. Nigrum autem albo prorsus esset simile, nisi latioribus nigrioribusque foliis constaret. Est & Verbascum sylvestre, virgas gerens altas & arboris specie lignosas, folia saluix: habet autem uti marrubium verticillato circa virgas ambitu florem luteum, auro similem. Sunt porro & Phlomidis duae, hirsutae, humiles, rotundisque praeditae foliis. Tertia praeter has est quae lychnitis vocatur, ab aliis thryallis, foliis ternis quaternisve aut etiam pluribus, crassis, pinguibus & hirsutis: ea ad lucernarum ellychnia apta est. Porro duum generum primo loco recensitorum radix atringit: proindeque alui profluvia laborantibus ludicri tali magnitudine utiliter ex vino propinatur. Eius decoctum, ruptis, conuulsis, contusis & antiquae tussi auxiliatur: ac dentium quoque dolores collutione mitigat. Verbascum autem cui flos aureus, capillos tingit, & quocumque

loco reponatur, blattas in se contrahit. Cocta in aqua folia, œdematis & œcalorum inflammationibus imponuntur: itémque syderatis vlceribus, ex melle aut vino. Cum a toto quoque vulneribus medentur, & à scorpione ictis opitulántur. At verò syluestris folia, igni ambustis illinuntur. Fœminæ verò folia ferunt caricis interposita, eas incorruptas & à putredine immunes tueri.

De Æthiopside. CAP. CV.

ÆTHIOPIS folia etiã habet verbasco similia, perquã hirsuta densaque, & circa imam radicem orbem conficiencia: caulẽ quadrangulum, crassum & scabrum, similem apiastro aut arctio, multis concuum alis: semina erui magnitudine, bina in singulis conceptaculis: radices ab eodem cespite numerosas, longas, crassas & gustu glutinosas: quæ siccæ nigrescunt, duranturque vt cornua videri possunt. Plurima in Messia & Ida nascitur. Huius radix decocta potaque, ischiadi, pleuripidi, sanguinis expuitioni & arteriæ scabritis auxiliatur: cum melle autem eclegmatis vice assumitur.

De Arctio. CAP. CVI.

ARCTION aliqui arcturum vocant, folia itidem habet verbasco similia, nisi quòd hirsutiora rotundioraque sunt: radicem teneram, dulcem & albam: caulẽ

ff. iij.

mollem, longum: semen cumino paruo simile. Radix cum femine in vino decocta, dentium dolores mulcet, siquidem ore decoctum contineatur. Ambusta perniciosaque eodem fouentur. Bibitur & propter ichiada urinæque difficultatem è vino.

De Arcio, siue Personata. CAP. CVII.

ARCION, quod alij prosopida aut prosopion, quasi personatam, vocant, folia habet cucurbitæ, maiora tamen, duriora nigrioraque & hirsuta: caulem albicantem, quanquam & interdum herba hæc vidua caule reperiatur: radix grandis est, & intus quidem alba, foris verò nigra. Hæc drachmè vnus pondere pota cum pincis nucleis, cruenta expuentibus purulentæque excreantibus auxiliatur. Trita quoque, articulorum dolores ex contorsionibus contractos illitus sedat. Folia denique antiquis vlceribus vtiliter imponuntur.

De Petasite. CAP. CVIII.

PETASITES pediculo est cubitali maiore, & crassitudine pollicis, cui folium prægrande petasi modo amplum ceu fungus incumbit. Tritum id, contra maligna & phagedænica vlcera efficaciter illinitur.

De Epipactide. CAP. CIX.

EPIFACTIS, ab aliis Elleborine vocata, frutex est pusillus, perquam exiguis
constans

constans foliolis. Contra venena & iocineris vitia pota prodest.

De Capno seu fumaría. CAP. CX.

FVMARIA fruticosa est herbula, coriandri similitudine, pratenera, foliis candidioribus & cineracei coloris, vndique numerosis: flore purpureo. Huius succus acris est, claritatémque facit oculis & delacrymationem, ceu fumus: vnde & herba nomen traxit. Illitus cum gummi, duplicatos palpebrarum pilos euultos renasci prohibet. Cæterùm herba in cibo sumpta, copiosam bilem per vrinas trahit.

De Loto satíua. CAP. CXI.

LOTVS satíua, quam aliqui Trifolium vocant, nascitur in hortis. Expressus ea succus addito melle, argema, nubeculas, albugines cæteráque vitia caliginem oculis offundentia discutit.

De Loto syluestri. CAP. CXII.

Syluestris lotus, quam alij Libyon appellant, plurima in Libya gignitur, caule bicubitali aut etiam maiore, alis multis: foliis loti trifolix pratensis: semine fœnigræci, at minore multò, gustu medicato. Vim calfaciendi & leniter astringendi obrinet. Tollit è facie næuos, itémque maculas à Solis ardore contractas, si cum melle perungatur. At trita per sese aut cum malux semine, &

ex vino aut passo bibita, doloribus vesicæ succurrit.

De Cytiso. CAP. CXIII.

CYTISVS, frutex est albus in totum, vti crhamnus, ramos spargens cubitales ac etiamnum maiores, in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliâ, nisi quod minora sunt, dorsoque medio prominentiore. Ea digitis trita erucam olent, gustatâque cicer viride sapiunt. Folia vim habent refrigeratorem: œdemata inter initia discutiunt, si cum pane trita illinantur. Eorum quoque decoctum vrinam potu ciet. Cæterum nonnulli, quod apes alliciat, eâ propter aluearia serunt.

De Loto Ægyptia. CAP. CXIII.

LOTVS quæ in Ægypti campis flumine inundatis prouenit, caule est [Ægyptiâ] fabæ simili: flore paruo, candido, liliaceo simili, quem tradunt ad ortum Solis aperiri & expandi, eodem occidente comprimi occludique: hocque amplius, caput ipsum vespera mergi aquisque condi, rursûmque ad exortum Solis emergere extra aquam. Refert verò caput calycem papaueris maximum. In eograna sunt ceu milij, quæ Ægyptij siccant & in panes cogunt. Radicem Lotus hæc habet mali cotonei similitudine, quæ & ipsa cruda coctâque manditur: cocta sanè, qualitate vitello oui respondet.

De

De Myrsophyllo, seu millefolio.

CAP. CXV.

MYRSOPHYLLON, cauliculo est singulari, tenero, unicaque nixo radice: foliis circa caulem laeibus, foeniculi similibus, iisque plurimis, unde & nomen accepit. Est vero caulis quadantenus cauus, coloribus variis distinctus, & quasi studio atque artificio limatus & explitus. Nascitur in palustribus. Vulnere recentia ab inflammatione vindicat, seu viride seu etiam siccum ex aëto oblinatur: praecipitatis quoque ex alto cum aqua & sale potui datur.

De Myrrhida. CAP. CXVI.

MYRRHIS, quam alij myrrham nominant, similis est cicute caule foliisque. radicem vero habet oblongam, teneram, rotundam, odoratam, cibo non insuauem. Haec pota in vino, phalangiorum moribus auxiliatur. Ciet vero menstrua, & foeminarum purgationes à puerperio trahit. Eadem decocta & in sorbitione data, phthificis subuenit. Tradunt & nonnulli, eandem bis die terve potam ex vino in pestilenti constitutione ita salutarem esse, ut arceat morbi contagia.

De Myagro. CAP. CXVII.

MYAGROS, quam aliqui melampyron vocant, herba est è cremiorum genere,
bicubi-

bicubitalis, foliis rubiæ similibus, pallidist
semen verò gerit fœnogræco simile, pingue:
quo quidem torrefacto & tulo virgas obli-
nunt, usque lucernarum vice vtuntur. Cate-
rùm hoc pingui corporis scabritias expoliri
læuigarique constat.

De OEnagra. CAP. CXVIII.

OENAGRA hæc œnothera aut œnuris,
frutex est arboris specie, prægrandis,
folio amygdalaceo, sed latiore, liliaceo non
dissimili: floribus roseis, magnis: radice can-
dida, longa: cùm siccata est, vinum olente.
Nascitur in montanis. Radicis dilutum feris
animantibus in potu datum, vim hanc ha-
bet, vt eas ex feritate ad mansuetudinem
traducat. Quin & illitu eadem radix efferan-
tia sese vlcera mitigat.

De Cirso. CAP. CXIX.

CIRSIUM caule est tenero, duùm fermè
cubitorum, triangulari, ab imo foliis
rosæ pusillis circumdato, quæ quidem angu-
los habent ex interuallis spinosos, sed mol-
les: foliis buglosso similibus, modicè hirsu-
tis, longioribus, subtandidis & per extremi-
tates aculeatis. Est autem pars summa caulis
rotunda & hirsuta, illique insident capitula
in summo purpurea, quæ in pappos seu lan-
nugines soluuntur. Huius radicem memo-
riæ prodidit Andreas laboranti loco adalli-
gatam, dolores varicum sedare.

De Aſtere Attico. CAP. CXX.

ASTER Atticus, [qui ab aliquibus Bubonium appellatur] virgultum est lignosum, florem habens in cacumine purpureum aut luteum, per ambitum anthemidis capituli modo diuisum, foliis stellæ modo radiatis. Quæ verò caulem circundant folia, oblonga sunt ac hirsuta. Exastuanti stomacho, oculorum & inguinum inflammationibus, sedique præciduæ illitu auxiliatur. Aiunt & id quod in flore purpurascit ex aqua potum, angina laborantibus puerisque comitialibus opitulari. Prodest verò flos recens ac etiamdum humidus, inguinum inflammationi adhibitus. Si verò aridus sinistra laborantis manu decerpatur, & inguini adalligeretur, dolore liberat.

De Isopyro. CAP. CXXI.

ISOPYRON vocant aliqui Phasiolum, quoniam ad phasioli similitudinem in summo folio pampinum seu clauiculam gerat. Capitula sunt in summo caule tenuia, minorum feminum plena, melanthij saporem imitantium. At folium est aniso simile. Semen contra tussim cæteraque pectoris vitia cum aqua mulsa bibitur. Sanguinem quoque excreantibus & hepaticis vitale.

De Viola nigra, seu purpurea.

CAP. CXXII.

VIOLE folium habet hederaceo minus; tenuius atque nigrius: alioqui haud ita dissimile. Cauliculus à radice medius prodit, in quo strobilus per quàm suauiter olens, purpureus. Locis nascitur opacis & asperis. Refrigerandi naturam habet: proindeque folia per se & cum polenta imposita, stomacho ardenti, oculorum inflammationibus procurrentique sedi auxiliantur. Aiunt & id quod in flore purpureum est in aqua potum, angina laborantibus puerisque comitialibus opitulari.

De Cacalia. CAP. CXXIII.

CACALIA siue Leontice, folia profert candida, praegrandaque: è quorum medio caulis emicat rectus, albus, flores ferens bryoniae similem. Nascitur in montibus. Huius radix in vino macerata centragantha, & delineta commanducatave per se, tussi & arteria scabritiei medetur. Grana verò quae post excussum florem subnascuntur trita & cerato excepta illitaque, extendunt cutem in facie, eamque à rugis vindicant.

De Buxio. CAP. CXXIII.

BVNIUM caulem edit quadrangulum, procerum, digiti crassitudine: folia verò apio

apio familia, verum tenuiora multo, & coriandrinis proxima: florem anethi: semen odoratum, hyoscyami semine minus. Cretid vrinas, exalfacit & secundas euocat: lien, renibus ac vesicæ vtile. Caterum seminis tam humidi quam sicci, itemque succi ab eo vnâ cum radicibus caulibus ac foliis expressi vsus est ex aqua multa.

De Pseudobunio. CAP. CXXV.

Pseudobunium palmi altitudine fructicat in Creta, folia ramulosque bunij ferens, acris gustu. Quaterni eius ramuli ex aqua bibiti, tormina, stranguriam laterisque dolores sanant: discutiunt & strumas, si cum sale & vino repentes imponantur.

De Chamæcisso, seu hederâ humi repente.

CAP. CXXVI.

CHAMÆCISSE S foliis est hederâ, at longioribus tenuioribusque, numerosis ramulis ab radice quinis senisve, dodrantalibus, foliosis: floribus leucis seu violæ albâ, minoribus tamen & gustu admodum amaris: radice tenui, candida, inutili: nascitur in cultis. Folia vtiliter bibunt ischiadici tribus obolis in aqua cyathis tribus, quadragenis quinquagenisve diebus. Eodem potammodo senis aut septenis diebus, regium morbum emendant & expurgant.

De Chamæpeuce. CAP. CXXVII.

CHAMÆPEUCE lumborum doloribus propitia est, si trita ex aqua bibatur. Est autem herba tota viridis herbaceæ coloris, foliis ramulisque incuruis, floribus rofaccis.

De Buglossò. CAP. CXXVIII.

BUGLOSSVM verbasco simile est, folio Bin terra sparso, verum aspero, nigriore minoræque, bubulæ linguæ simili: quod vino inditum, animi voluptates augere hilaritatemque afferre creditur.

De Cynoglossò. CAP. CXXIX.

CYNOGLOSSON folia latifoliæ plantaginis habet, at angustiora & minora, lanuginosa. Caule vacat, humisque sternitur. Prouenit in sabuletis. Folia cum suillo adipe veteri trita, canum moribus, alopeciiis ambustisque medentur. Ipsius verò herbæ decoctum ex vino porum, aluum emollit.

De Phyteumate. CAP. CXXX.

PHYTEVMA folia habet radicula, sed minora: semen copiosum, perforatum: radicem paruam, tenuem, per summa terræ nitentem: quam ad amatoria conuenire nonnulli prodiderunt.

De

De Leontopodio. CAP. CXXXI.

LEONTOPODION duorum digitorum herbula est, foliola habens arcta, robusta, quaternum ferè aut etiam ternum digitorum longitudine, hirsuta, quæque radiei proxima sunt lanatiora & subalbida: capitula in summis caulibus quasi perforata, in quibus flores nigri. Semen verò vsque ad eò spissa lanugine obuolutum est, vt agrè deprehendi possit. Radix subiacet parua: quam etiam tradunt amuleti ratione alligatam ad amatoria prodesse, tuberculâque discutere.

De Hippoglossò. CAP. CXXXII.

HIPPOGLOSSON pusillus est frutex, folia habens tenuis syluestris myrti figura, comamque spinosam, & in summo ceu ligulas secundum folia exeuntes. Coma caput dolentibus amuletum vtile creditur. Malagmatis radix expressusque succus admiscetur.

De Antirrhino. CAP. CXXXIII.

ANTIRRHINON siue anarrhinon, aliqui etiam lychnida syluestrem vocauerunt. Herba est caule foliisque anagallidi similis: floribus leucis, minoribus tamen, purpureis: idè etiam syluestris lychnis nominata est. Fructum verò gerit vituli narium similem, aspectu rufum. Traditur hæc amuleti instar ad alligata, malis medicamentis

Gg. j.

veneficiisq; aduersari, iisq; gratiam conciliare, qui ea cum oleo liliacco cyprinové peruncti fuerint.

De Catanance. CAP. CXXXIIII.

EX Catanances generibus vna folia habet longa ceu coronopi, radicem iunci modo prætenuem: capitula sena septenave, in quibus semen eruo simile. Arescens in terram curuatur, & se contrahit ad speciem vnguium milui exanimati. Altera mali parua magnitudinem explet, radice interim exigua oliuae magnitudine, foliis quoque oleae figura & colore, mollibus, diuisis ac per terram stratis: semine in virgulis minuto, multis foraminibus pertuso, ciceris figura, puniceo. Vtrunque narrant nonnulli in aematoria expeti, Thessalisque mulieribus esse in vsu.

De Tripolio. CAP. CXXXV.

TRIPOLIUM in maritimis nascitur, vbi allidit vnda, vicissimque retrò commear: sed neque in mari, neque in sicco. Folia habet isatis, attamen crassiora: caulem palmarem & superna parte diuisum. Eius flos ter die colorem mutare perhibetur: ita vt manè candidus, meridie purpureus, vespere puniceus aspiciatur. Radix est alba, odorata, calidi gustus: quæ drachmis duabus in vino pota, aquas vnamque per aluum extrahit.

hit. Conciditur & in medicamenta quæ Alexipharmaca vocant.

De Adianto. CAP. CXXXVI.

ADIANTVM, aliis polytrichon, pūfilla gerit folia, coriandri similia, in extremo incisuris diuisa: virgulas verò è quibus ea prodeunt nigro colore nitentes, prætenues & palmum altas: at neque thyrsum, neque florem, neque semen profert: radix est superuacua. Herba decoctum epotum, suspensioſis & alioqui agrè spiritum ducentibus, felle suffulis, spleneticis & vrinæ difficultate laborantibus auxiliatur. Calculos quoque frangit, aluum sistit, & venenatorum morſibus resistit: contra stomachi fluxiones in vino bibitur: menstrua ciet, & que à puerperio purgamenta relinquuntur: sed & sanguinis reiectionem inhibet. Contra venenatorum morſus herba cruda illinitur: alopecias eadem densat, strumâsque dissipat. Ex lixiuio, surfures & manantia capitis vlcera detergendo exterit. Cum ladano autem ac myrtino & fusino, aut etiam œsypo ac vino, defluentes capillos cohibet atque confirmat: sed & affricum eius decoctum cum lixiuio & vino, idem præstat. Facit & gallinaceos & coturnices pugnaciores, in cibum eorum additum:

Gg ij.

circa ouilia quoque, pecorum vtilitatis gratia, plantatur. Carterum vmbrosis & palustribus locis & in parietibus aspergine humentibus, circaque fontes prouenit.

De Trichomane. CAP. CXXXVII.

TRICHOMANES, quod & nonnulli adiantum appellant, locis iisdem nascitur, filici simile, at longè exilius; foliis tenuibus, ordine vtrinque dispositis, lenticulæ similibus, aduersis inter se, in virgulis itidem tenuibus, splendentibus, nigricantibus, iisque acerbis. Eadem quæ & modò dictum adiantum præstare posse creditur.

De Xanthio. CAP. CXXXVIII.

XANTHIUM, alij phasganon, alij antithesion, alij chascanon, alij chceradolethron, [quasi strumarum perniciem] aliqui & aparinen vocant. Nascitur læto & pingui solo, itémque in paludibus exiccatis, caule cubitali, pingui, anguloso, & prodeuntibus ex eo alis compluribus: folia verò habet arriplicis, incisuras habentia, nasturtium odore imitantia: fructum teretem, grandis oliuæ instar, & platani pilularum modo spinosum, qui quidem contactu vestibus adhaerescit. Is antè collectus quàm perfectè siccescat, deinde tusus & fictili vase reconditus, flauos facit capillos: siquidem, cum visus exigit, eius sextarij semissem aqua tepida

repida diluas, moxque eo caput nitro antè
perfrictum illinas. Sunt & qui in vino tun-
dant, itaque assuerent. Caterùm fructus
commodè quoque œdematis imponitur.

De Ægilope, siue festuca.

CAP. CXXXIX.

AEGILOPS, herbula est folia tritici ha-
bens, sed molliora, & in summo capite
femina suis inclusa folliculis bina ternave
rubra, è quibus aristæ veluti capillaceæ ex-
eunt. Herba cum farina imposita, sanat ægi-
lopas, duritiâsq; discutit. Ad eadem succus
cum farina permixtus siccatusq; reconditur.

De Bromo. CAP. CXL.

BROMVS, herba est Ægilopi similis, exie-
catoriam vim habens. Quamobrem si
cum radicibus in aqua decoquatur ad ter-
tias, iurique colato per modus mellis admi-
sceatur, rursumque discoquatur dum mellis
crassitudo fiat, medicamentum parabitur;
quo quidem imbutum linteum & naribus
etiam per se inditum, ad graueolentia na-
rium vlcera erit efficax. Sunt qui tritam a-
loën addant, eodémque modo vtantur. Cæ-
terùm cum rosis siccis in vino decocta, gra-
uem oris halitum emendat.

De Glauce. CAP. CXLI.

GLAVX foliis cytiso aut lenticulæ simi-
lis est, quæ quidem supernè videntur.

Gg. iij.

auerſaque candidiora ſpectantur: ramulos
verò ſpargit à terra quinos ſenòlve, tenues,
à radice dodrantaſes: flores autem viola al-
ba, purpùrei exeunt, attamen minores. Na-
ſcitur iuxta mare. Ipla decocta cum hordea-
cea farina, ſale & oleo, in ſorbitione lactis v-
bertatem intermiſſam reſtituit.

De Polygala. CAP. CXLII.

POLYGALA, frutex breuis eſt, palam al-
titudinem petens, foliis lenticula, gèſtu
ſubacerbo. Potus is, lactis in eodem abundan-
tiam facere creditur.

De Oſyrde. CAP. CXLIII.

OSYRIS, herba eſt furculacea, colore ni-
gro, tenuibus virgis, fractùque contu-
macibus: in quibus foliola terna, interdum
& quaterna, quina, ſenàve, ceu lini, nigra ini-
tio, deinde colore mutato rubeſcentia. De-
coctum eius potum iuuat arquatos.

De Smilace aſpera. CAP. CXLIIII.

SMILAX aſpera folia habet periclymen-
ſarmenta multa, tenuia, paliuri aut rubi
modo ſpinola: & ſeſe arboribus circumuol-
uit, per eas ſuſum deorſumque repens. Fru-
ctum verò profert racematum, ceu exilem
labruſcæ racemulum, qui quidem ubi matu-
ruit, colore eſt rubro, guſtùmque leniter
quodammodo mordet: radice denique eſt
dura craſſaque. Naſcitur locis paluſtribus &
aſperis.

asperis. Folia fructusque contra venena efficacis antidoti vim habent, siue ante, siue postea bibantur. *Quin* & memoriae proditum est, siquid ex his infanti recens nato tritum propinetur, nulla ei postea venena nocitura. Inciditur & ad alexipharmaca, id est, ad ea medicamenta quibus venena arcentur.

De Smilace lauis. CAP. CXLV.

Smilax lauis folia habet hederacea, sed molliora, lauiora tenuioraque, itemque flagella æque ac prior, ac nullis spinis horrida: quibus tamen haud secus ac illa arbores scandit, iis sese circumuoluens: semen verè gerit ceu lupini, nigrum, exiguum, supra quod flores perpetuò visuntur candidi, vndique numerosi & orbiculati. Ex hac potro smilace per æstatem topiarij operis umbacula factitantur: at folia per autumnum amittit. Cæterùm semen cum dorycenio potum ternis singulorum obolis, vt somnia tum varia, tum etiam tumultuosa videantur, efficere perhibetur.

De Russo, seu Myrto syluestri.

CAP. CXLVI.

MYRTVS syluestris seu oxymyr sine, folium fert myrti, sed latius, ad formam lanceæ mucronatum: fructum rotundum, medio folio inhaerentem, qui per maturitatem rubet, nucleumque ossis instar durum.

G. iiij.

complectitur. Ramuli ab vna eadēque radice numerosi exeunt, vitilium modo lenti, fractu contumaces, cubitales, foliosi: radix graminis similis, gustanti acerba & subamara. In asperis & præruptis locis enascitur. Folia & baccæ in vino potæ, vrinæ cient, menses pellunt, & calculos vesicæ frangunt. Morbo quoque regio, vrinæ stillicidio & capitis dolori medentur. Sed & radice decoctum in vino potum, eosdem illos præbet effectus. Porro & cauliculi pullulare incipientes, asparagorum vice ac olerum modo in cibo sumuntur: sunt autem amari, vrinæque cient.

De Lauro Alexandrina.

CAP. CXLVII.

LAVRVS Alexandrina, quam aliqui Idæam, aliqui danaën, alij hypoglotion, alij zalæam, alij denique stephanen vocant, foliis est myrti sylvestris, maioribus tamen, mollioribus & candidioribus: fructu in mediis foliis rubro, ciceris magnitudine. Ramos vtrò per terram spargit dodrantes, interdum etiam maiores: radice myrti sylvestris simili, at maiore, odorata, mollioreque. Nascitur in montosis. Radix drachmarum sex pondere in vino dulci pota, difficulter parientibus vrinæq; stillicidio laborantibus auxiliatur. Sed & sanguinem etiam extrahit.

De

De Daphnoide. CAP. CXLVIII.

DAPHNOIDES aliqui euperalon, alij chamædaphnen, alij peplion vocant: exiguus frutex est, cubitalis, ramis multis à medio sursum versus lori modo flexilibus & obsequiosis, iisque foliosis. Ramulos vestiens cortex supramodùm viscosus est: at folia sunt lauri, verùm molliora, validiora, fractûque contumacia, quorum gustatu os faucêsque mordentur & accenduntur: flores candidi: fructus, cum ematuruit, niger: radix supervacua. Nascitur in montosis. Folium seu aridum, seu etiam recens, potu pituitosa per aluum deicit: vomitus quoque ac menses ciet: quin & commanducatum, pituitam à capite extrahit: sternutamenta etiamnum mouet. Cæterùm & quindenz ipsius bacca potu, purgant.

De Chamedaphne. CAP. CXLIX.

CHAMAEDAPHNE, quam & Alexandri-
nam aliqui vocauerunt, virgas promit
singulari ramulo constantes, cubitales, re-
ctas, tenues ac læues. Sed & huic folia sunt
lauri similitudine, at læuiora multò tenuio-
ràque ac viridiora: fructus rotundus, rubens,
foliis annexus. Huius folia trita illitæque,
capitis doloribus inflationibusque stoma-
chi succurrunt: eadem bibita cum vino, eos-

mina sedant. At succus cum vino propinatus, menses venalesque ciet: idem quoque subditus in pello præstat.

De Helleboro seu Veratro albo.

CAP. CL.

VERATRUM album folia fert plantaginis aut betæ sylvestris similia, sed breviora, nigriora & dorso rubescentia: caulem palmi altitudine, concavum: qui quidem tunicas quibus conuoluitur abdicat, cum arescere incipit. Radices subiacent numerosæ, tenues ac fibratæ, ab exiguo & oblongo capitulo ceu cepa exeutes, eidemque annexæ. Nascitur in montosis & asperis. Radices messibus colligendæ. Optimum autem habetur veratrum, quod modicè extensum est, candidum, fragile, carnosum, minimè exaratum aut iuncum referens, aut dum frangitur, pulverem emittens: sed tenuem habens medullam, gustûque non admodum feruens, neque saluam subinde ciens: huiusmodi siquidem strangulat. Primatum tenet Anticyrenum. At Galaticum æquè atq; Cappadocicum, candidius est, iunco simile, maioremq; strangulandi vim habet. Porrò vomitionib; varij coloris humores extrahit: collyriis admiscetur, quæ caliginem oculorû discutiedi vim habent: menses pellit, partûsq; peccat.

necat, appositum: sternutamenta mouet, ac
 moues interficit, cum melle & polenta suba-
 ctum: quin & carnes colliquat & absumit, si
 coquatur vna. Datur & ieiunis per se, item-
 que cum sesamo & prissana aut alicâ cre-
 more, aut cum aqua mulla, aut pulte, aut
 lente aliâve forbitione. Sed & cogitur cum
 pane, atque ita inassatur. Apparatus verò in-
 superque victus ratio vtentibus accommo-
 data diligenter ab iis tradita est, qui ex pro-
 fesso de ipsius dosi scriptitarunt. Sed maxi-
 mè Philonidæ Siculo Ennæo assentimur.
 Longum enim foret, in hac quam præcipuè
 instituimus materiae Medicæ tractatione,
 victus rationem ad medendum necessariam
 simul & semel exponere. Sunt tamen non-
 nulli qui dent ipsum cum larga forbitione,
 aut copioso cremore: vel etiam exhibito
 parciore cibo post illicò veratrum offerant:
 ac iis præsertim quibus strangulationis sus-
 spicio imminet, aut corporis imbecillitas a-
 det. Illo enim modo sumentibus purgatio
 periculo vacat, quòd non intempestiuè in-
 stitue citius medicamentum corporibus ac-
 cedat. Caterùm & sedi subditæ ex eo balani,
 cum aceto vomitiones concitant.

De Helleboro seu Veratro nigro.

CAP. CLI.

Helleborum seu veratrum nigrum aliq̃

Melampodium, alij ectomon, alij polyrrhizon vocant. Melampodion verò appellatur, quoniam caprarū pastor nomine Melampus furētes Præti filias eo primus purgasse & sanasse creditur. Folia eiviridia, platani similia, sed minora, folijs spodylij proxima, pluribus diuisuris scissa, nigriora & subaspera: caulis breuis: flores candidi, purpurascens, figura racemosi: semen intus caici, quod & Anticyræi sesamoides vocant, & in purgationes adhibent. Radices subsunt tenues, nigrae, velut è capitulo quodam cepæ simili dependentes, quarum etiam vsus est. In asperis, editioribus sitientibusque locis nascitur. Optimum quod ex locis eiusmodi petitur, quale quod ex Anticyra: nigrum enim inibi probatissimum gignitur. Eligi debet carnosum, plenum, cui tenuis medulla sit, acere denique gustu feruensque. Huiusmodi est quod in Helicone, Parnasso & Ætolia nascitur: attamen Heliconium præcellit. Veratrum nigrum purgat per inferna, trahitque pituitam & bilem, datum per se, aut cum scammonia & sale, drachma vna seu obolis tribus. Decoquitur & cum lente, ac iusculis quæ purgationis causa sumptitantur. Prodest verò in comitialibus articulariisque morbis, itémque melancholicis, insanientibus & paralyticis. Subditum, menses trahit

&c

& partus necat: fistulas inditum ac tertia die exemptum purgat. Similiter in auditu difficili immittitur in aurem, ibique ad biduum triduúmve finitur. Scabiem quoque sanat, cum thure aut cera & pice ac cedrino oleo perunctum. Vitiligini verò, impetigini ac lepris ex aceto impositum per se medetur. Dentium dolorem coctum cum aceto colutione mitigat. Septicis etiamnum medicamentis admiscetur. **Quin** & hydropicorum ventri cum farina hordeacea & vino vitiliter imponitur. Porro autem confitum proximè vitium radices, vino inde expresso vim purgandi conciliat. Sed & co domos aspergunt, purgandi expiandisque vim illi tribuentes. *Quamobrem* & qui ipsum effodiunt, stantes Apollinem & Æsculapium precantur, obseruántque aquilæ volatus: eam enim alitem tradunt non citra periculum aduolare, atque etiam ei mortem inferre, quem veratrum effodientem conspexerit. Celeriter quoque effodiatur oportet, quoniam halitu auræve sua caput aggrauat: quapropter ad id præcauendum, effolluri alia præsumunt, vinúmque subinde sorbent: ita siquidem ab afflatu securiores noxæque minùs opportuni redduntur. Ceterùm veratrum hoc, candidi modo, etiam emedulatur.

De Sesamoide magno. CAP. CLII.

SESAMOIDES magnum in Anticyra ellebōrum vocant, quoniam in purgationibus candido veratro misceatur. Similis est herba senecioni aut rutæ: foliis longis, flore candido, radice gracili, inefficaci: semine sesamæ, gustu amaro. Granum id per superna pituitam ac bilem purgat, si tritum quantum tribus digitis capitur cum albi veratri fefquiobolo ex aqua mulsa detur.

De Sesamoide paruo. CAP. CLIII.

Sesamoidi paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, ac hirsutiora minoraque: in summis cauliculis capitula flosculorum penè purpureorum, quorum medium albicat: semen in illis sesamæ, amarum, fulvum: radix tenuis. Semen potum diarrhædia acetabulo in aqua mulsa, bilem ac pituitam per inferna purgat. Ex aqua verò impostum, tubercula & œdemata discutit. Nascitur in alperis.

De Cucumere syluestri. CAP. CLIIII.

CUCUMIS agrestis à satiuo fructu solo distat, quem longè minorem parit, oblongis glandibus similem: folia sarmentaque satiuu refert: radix est candida, magna. Nascitur in ruderibus & sabuletis, frutice in totum amaro. Instillatus foliorum succus, aurium doloribus confert. Radix autem illita

illita cum polenta, vetus quoduis cedema discutit: imposita cum resina terebinthina, tubercula rumpit: cocta ex aceto illitaque, podagras discutit: sed & eius decoctum ischiadicis infunditur, & in dentium dolore colluitur. Eadem arida tritaque, vitiligines, lepras & impetigines absterget: cicatrices nigras emendat, & maculas faciei repurgat. Quin & radiceis succus sesquiboli pondere cum minimùm, itemque cortex acetabuli quarta parte, bilem ac pituitam purgant, maximèque in hydropicis, idque citra ullam stomachi iniuriam. Radicis selibra in vini præsertim Libyci sextariis duobus conteritur: danturque ex eo ieiunis terni cyathi tertio quoque die, dum tumor plurimùm subsederit.

De Elaterio. CAP. CLV.

È fructu cucumerum [agrestium] medicamentum fit, quod Elaterium vocatur, ad hunc modum. Cucumeres eligito, qui simulatque tanguntur quasi resiliendo succum intra se contentum eiaculentur: eosque deceptos nocte vna seruato. Postero die imposito supra craterem rariore cribro, insuperque resupinato ita cultello vt aciem sursum versus habeat, prehensos vtraque manu cucumeres singulatim diuidito, humorè que in vas subiectum per cribrum exprimito:

simulq; carnosam cucumerum partem quæ
cribro hæsit, quò & ipsa transmittatur, eli-
dito. Expressum succum in vicinam peluim
transfundito. Aceruata autem super cribro
seginum frustula vbi aqua dulci perfuderis,
itidémque expresseris, tandem ablicito.
Exceptum verò pelui succum agitato ac
permisceto: móxque opertum linteo Soli
exponito. Ac vbi coierit, supernatantem a-
quam omnem, cum eo quod in summo ceu
spuma concretum est, effundito: illudque i-
dentidem facito, dum aqua superstabit.
Hanc [si qua reliqua fuerit] posteaquàm
guttatim diligentérque excluderis, sedimen-
tum ipsum mortario inditum conterito, &
in pastillos cogito. Sunt qui ad coërcendam
hauriendamque protinùs humoris abun-
dantiam cribratos cineres humi sternunt,
ac in eorum medio excavata foueola tripli-
catum linteolum obtendunt, cui elaterium
cum humiditate sua infundunt, illaque [hoc
artificio] exhausta, tandem resiccatum i-
psum in pila, vti dictum est, conterunt. Alij
pro dulci aqua marinam affundentes, ita e-
luunt. Alij in postrema lotura mulsam af-
fundunt. Elaterium porrò optimum creditur,
quod cum candore modicè humectum
est, minimè ponderosum, læue, gustu ama-
rissimum, quòdque lucernæ admotum, facile
accen-

accenditur. At quod porraceum est, scabrum
 & ad aspectum turbidum ac erui cinerisque
 plenum, graue & vitiosum est. Nec desunt
 qui cucumeris succo amyllum immisceant,
 ut candorem & leuitatem cimentantur. A
 bimatu ad decennium purgationibus ac-
 commodatum est. Integra dosis eius est, o-
 bolus: minima, semiobolus: pueris, ærcola
 duo: nam copiosius haustum, periculum ad-
 fert. Bilem ac pituitam per inferna pariter
 & superna trahit. Atque qui agrè spirant, eo
 medicamento genere feliciter vtiliterque
 purgantur. Quòd si in animo est per aluum
 purgare, adiecto salis duplo & sinapis tantil-
 lo, quantum scilicet ad colorandum satis
 sit, ex aqua catapotia erui magnitudine for-
 mato: quæ posteaquam exhibueris, aquæ te-
 pidæ cyathum vnum exorbendum dato. Si
 vomitum concitare volueris, elaterium a-
 qua diluito, intinctaque penna subiectas
 linguæ partes quam penitissimè oblinito.
 At si æger ad vomitum difficilis fuerit, vel
 oleo, vel irino vnguento diluito somnum
 interim inhibeto. Porrò his qui effusè ac
 præter modum purgantur, vinum oleo mi-
 stum frequenter propinari oportet. Etenim
 superuenientibus vomitionibus restituun-
 tur. Quibus verò crebriores vomitus sisti
 par est, aqua frigida, polenta, posca, poma &
 in iuuuq
 Hh. j.

quæcunque stomachū densando roborant
offrenda sunt. Menles quoque eiet, partū-
que necat elaterium in pello subditum. Cum
lacte verò naribus infusum, & regium mor-
bum depellit, & diuturnos capitis dolores
summouet. In anginis autem efficaciter illi-
nitur ex oleo veteri, melle, aut felle taurino.
[Satiui cucumeris radix contrita & drach-
ma pondere in hydromelite pota, vomitus
mouet. Quod si cui à cœna placidè ac citra
molestiam vomere liberit, oboli duo satis
fuerint.]

De Staphide agria, sine herba pediculari.

CAP. CLVI.

STAPHIS agria folia quidem habet la-
beulca modo diuisa, & cauliculos rectos,
molles, nigrosque: florem verò fert glalti,
semen in folliculis viridibus ceu ciceris,
triangulum, scabrum, ex nigro subfulue-
scens, intus album, gustu acre. Huius grana
decem aut quindecim si trita in aqua mulla
dentur, crassos humores vomitu purgabunt:
sed qui hauserint, deambulare debent. Vis-
dendum nihilominus vt iis frequenter aqua
mulla potui detur: alioqui in strangulatio-
nis periculum deducuntur, faucesque adu-
runtur. Herba autem ipsa trita per se, vel ad-
mixta sandaracha ex oleo illita, phthiriasi
prodest: itémq; pruritu & psoris: plurimam
pituitam

pituitam commandata trahit: & in aceto decocta, dentium doloribus ore colluto subuenit, gingivarumque fluxiones, quas Græci rheumatismos vocant, reprimat, & feruida oris vlcuscula cum melle sanat. Denique malagmatis etiam vrendi, vbi præcitis immiscetur.

De Thapsia.

CAP. CLVII.

THAPSIA ex eo nomen accepit, quod in Thapio eiusdem nominis insula primum inuenta fuerit. Tota vero natura ferula similis est, at tamen graciliore caule, & foliis fœniculo proximis, umbellis in singulorum surculorum cacumine anethi similibus: flore in us luteo: semine quadantenus lato, quale ferula, sed aliquantò minore: radice intus candida, foris nigra, magna, crasso vestita cortice, eademque acri, cuius liquor excipitur in hunc modum: Effossa in ambitu serobe inciditur radicis cortex: aut incauatur ipsa radix, ita tamen vt excavatio sensim a latiore orbe in acutum desinat: mox cooperitur, quò purior liquor confluat: postero autem die congestum eum tolli par est. Eliciendi quoque succi ratio hæc est: Radix contunditur, ac succus per quallum instrumento ad id comparato exprimitur, qui quidem sicili crasso inditus, in sole cogitur siccaturque. Sit & qui foliis

Ih. ij.

simul cum radice tussis succum exprimant, sed inualidior is est. Hoc vero indicia discernitur qui è sola radice manauit, quod viroso magis est odore, humidusque permanet: at è foliis extractus, exiccatur ac teredinum iniuriam sentit. Porro qui liquorem colligit, minimè obuersum vento stare oportet: ac potius tempestatem deligere à ventis silentem, quàm nulla aspiret aura. Abio qui propter halitus acrimoniam vehementer intumescit facies, nudasque corporis partes pustulae inuadunt. Iccirco etiam non nisi c. ato quopiam astringente liquido prius inunctis nudis partibus, eò accedendum. Purgandi vim habent cortex radicis & succus, itémque liquor, si in aqua mulsa bibantur: supernè enim aquè ac inferè bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli cum ternis seminis anethi drachmis: expressi vero succi, terni oboli: at liquoris, obolus vnus: copiosior dosis salutem in discrimen adducit. Conuenit autem huiusmodi purgatio suspiriosis, & in diuturnis laterum doloribus, atque difficilibus excretionibus: his verò qui agrè vomunt in cibariis opsoniue datur. Tam radix quàm liquor omnium maxime quæ pares cum eis vires sortita sunt, metasyncritica vi pollent, siue quid ex alio euocare, siue summæ cutis

meat. is

meatus relaxando corporis habitum mutari expedit. Quamobrem succus perunctione, aut radix recens affrictu, alopecias explet. Radix succulve cum aquis thuris ac cera portionibus, sugillat aliuentiaque emendat: sed non plus binis horis dimittatur, ac locus deinde aqua maris calida foueatur. Tollit & maculas a Solis ardore contractas, illitus ex melle succus, ac lepras remouet: id & tubercula rumpit, cum sulphure perunctus. In diuturnis quoque lateris, pulmonis, pedum, articulorumque vitis utiliter illinitur. Ceterum valet & ad integendam colic glandem, si modò alia ex causa quam circuncisione nudata fuerit. Tumorem enim excitat, qui & foribus & pinguibus adhibitis emollitus, præputij iacturam refarcit.

De Spartio. CAP. CLVIII.

SPARTIVM frutex est longas proferens virgas, sine foliis, firmas, fractu contumaces, quæ in alligandis vitibus vinculi vsum præstant: siliquas ceu phaseli, in quibus extilia semina, lenticula similia, florem leucij, duteum. Huius semina & flores, purgant per superna vehementer helleboto modo & citra periculum, si quinis obolis ex aqua multa bibantur. Semen vero deiectionem quoque mouet. Quia & ramuli in aqua macerati, mox tusi, succum dant ischiadicis &

Fl. ij.

angina laborantibus utilem, si cyathi vnus
modum ieiunii biberint. Quidam eoldem il-
los ramulos muria aut aqua marina macera-
re malunt, extractumque succum clystere
infundunt ischiadicis. Extrahit verb crucen-
ta, quaeque ramenta strigentave reprae-
sentant.

De Silybo.

CAP. CLIX.

SILYBUM spina est lata, folijs chamae-
leonti albo similis: quae adhuc nouella,
cum oleo & sale cocta, citur. Stillans est rariore
liquor drachma pondere potus ex aqua
mulla, vomitiones ciet.

De Glande vnguentaria.

CAP. CLX.

GLANS vnguentaria fructus est arboris
myricae similis, magnitudine adellanae
nucis: cuius nucleus amygdalarum amara-
rum more rarius pressusque liquorem red-
dit, quo in pretiosa vnguentis pro oleo v-
tuntur. Nasitur in Aethiopia, Aegypto, Ara-
bia & Petra oppido secus Iudaeam. Praefertur
recons, plena, candida, quaeque facile cortice
spoliatur. Ea trita & ex posca drachmae pon-
dere pota, venenabsumit. Quin & eidem
vinceti cum lotij farina, itemque podagricis
cum aqua mulla imponitur. Cum aceto co-
cta, ploram & lepram exterit: cum nigro, vi-
tiliginis & cicatrices nigras emendat: &
cum lotio, lentiginis & varos, maculas à

Solis

Solis ardore contractas & papulas in facie tollit. Vomitiones autem mouet aluūmque soluit, cum hydromelite: sed valde stomacho aduersatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu subducit: at cortex eius, magis astringit. Ceterum quod ex caulis expressaque reliquum est quasi recrementum seu magma, sine gmatibus immiscetur, quæ ad scabritias & pruriginas accommodantur.

De Narcisso. ¶ CAP. CLXI.

NARCISSYM sunt qui, haud secus ac lilium, liliū appellarint. Foliis quidem porrum refert, at tenuia ea sunt, minoraque multò & angustiora: caulis inanis ac sine foliis supra doctantem attollitur: flos in ipsius cacumine albus, intus croceus, & in quibusdam purpureus: radix intus candida, & rotunda, bulboia: semen velut in membrana seu pellicula, nigrum & oblongum. Probabilissimus nascitur in montosis, odore suauis: reliqui porrum imitantur, & herbaceum quandam odorem respiciunt. Radix cocta seu edatur, seu etiam bibatur, vomitoria est: ambustus igni prodest, cum melle trita: praecisos neruos imposta glutinat: luxatis malcolis diuturnisque articulorum doloribus trita ex melle illitaque subuenit. Vitia cutis à sole contracta, itemque vitiliginem cum vrtice semine & aceto emaculat: cum eruo

Hh. iij.

autem ac melle, vlcerum sordes expurgat,
& abscessus rumpit agrè maturescentes: de-
nique infixæ corpori extrahit, imposita cum
lolij farina & melle.

De Hippophæë. CAP. CLXII.

HIPPOPHAES, quo vestes à fullonibus
interpolantur, in maritimis sabulosis-
que nascitur. Est autem frutex è cremiorum
genere, densus & furculos suos quoquouer-
sus expandens, foliâque habens longâ, olea-
ginis proxima: sed angustiora mollioraque,
inter quæ candicantes spinæ emicant, sicca,
angulosâ, distantes inter se: flores hederæ
corymbis similes, ac veluti racematim sibi
inuicem cohærentes, minores tamen ac
molles, candidos simul & ex parte puniceo
colore rubentes: radicem crassam, mollem,
lactei succi plenam, gustu amaram. Ex hac
perinde ac è thapsia liquor excipitur, qui &
per se & cum erui farina subactus siccatur,
& ad vsum reconditur. Sincerus is, biliosa, a-
quosa pituitosaque detrahit, oboli pondere:
at erui farina exceptus, quaternis obolis ex
aqua mûssa. Sed & frutex cum radicibus sic-
catus tunditur, & cum aquæ mûssæ dinsidia
hemina tritus exhibetur. Cæterum è radici-
bus ac simul etiam herba ipsa succus itidem
hæud secus ac è thapsia exprimitur, cuius in
purgationibus modus est, drachma vna.

De

De Hippophaëto. CAP. CLXIII.

HIPPOPHAËTON, quod aliqui etiam hippophaës appellant, nascitur iisdem locis, quibus & hippophaës; estque spinæ fulloniæ genus. Humi verò sternitur, sine caule ac flore: minutis tantum foliis, iisque spinosis, & capitulis inanibus; radice crassa & molli. Succus foliis, radice & capitulo exprimitur: qui quidem exiccatur, atque datus cui volueris obolis. tribus in aqua mulsa, aquam pituitamque detrahit: priuatim verò orthopnœæ, comitialibus, nervorumque vitis conuenit huiscemodi purgatio.

De Ricino. CAP. CLXIII.

CROTONA, hoc est, ricinum seu cici, alij qui sesamum syluestre, alij scseli Cyprium appellant. Ricini verò nomen accipit à similitudine, quæ est illius semini cum ricino animali. Arbuscula est parvæ ficus altitudine, foliis platani, at maioribus, lævioribus ac nigrioribus: ramis caudicibusque cauis in harundinis modum, semine in vitis asperis, quod decorticatum ricinum animal representat. Ex eo oleum nomine cicinum exprimitur, sibi quidem ineptum ac foedum: sed aliàs lucernis, & emplastris vtile. Grana numero triginta purgata tritaque, potu pituitam bilem aquasque per aluum

extrahunt, ac vomitiones etiam cient. Veruntamen admodum ingrata laboriosaque est eiusmodi purgatio: liquidem valenter stomachum subvertit. Tula vero & imposita eadem; varos & vitia cutis à sole contracta depurgant. At folia cum polentæ polline trita, oculorum œdemata inflammationesque leniunt. Eadem seu per se, seu etiam ex aceto illita, lactis ubertate turgentes mammæ cohibent, & erysipelata restringunt.

De Trihymalæ, seu lactaris herbæ.

CAP. CLXV.

TIRHYMALORVM genera septē: quorum masculus characias, quasi vallaris, ab aliquibus comatus, amygdaloides aut gobius appellatur: alter, qui terminia existimatur, myrtites, quem & caryitem aut myrsinitem vocant: tertius parahus, quem nonnulli trihymalidem appellant: quartus helioscopius: quintus cyparissias: sextus dendroides, [quasi arborescens]: septimus denique platyphyllos, [quasi lati folius] dicitur. Porro Characiæ caules supra cubiti altitudinem attolluntur, rubri, acri lacteoque succo referti: folia sunt circa ramulos oleaginis similia, sed longiora & angustiora: radix crassa lignosaque: in caulium cacuminibus coma iunci similium virgultorum, sub quibus caua quædam pelvibus aut alucolis similia,

ac

ac in iis semen. Nascitur in asperis & montosis. Succus lacteus per altum pinnitum bidemque trahit, obolis bluis in posca sumptis: at cum aqua mulla, vomitiones etiam mouet. Circa vindemiam succus is congestis ramulis, mox dissectis & in vas inclinatis, excipitur. Aliqui adiecta erui farina pastillos ex eo fingunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in ficos quæ exsiccantur terq; quaternasve guttas instillant, vt cum iis inarescant, eiusmodique ficos ad vsum recondunt. Sed & per se tritus in pila, cogitur in pastillos atque reponitur. Porro qui succum colligit, minime obuersum ventostare, aut oculis manus adiuuere oportet: quinimò antequam operi sese accingat, corpus, præsertimque faciem, collam scrotumque adipe aut oleo cum vino perungere. Quoniam verò fauces idem exasperat, catapota quæ ex eo concinnantur, cera aut decocto melle oblini, atque ita dari par est. Caricas verò binas ternasve solvendæ alui gratia sumpsisse satis est. Recens idem succus ex oleo illitos in sole capillos detrahit, renascentisque flauos & exiles efficit, tandemque omnes abolet. Dentium cauis inditus, eorum dolores leuat: sed cera dentes oblinendi, ne fortè præterlapsus is fauces linguamve malè afficiat. Tollit & aliu

myrmecias, pensiles verrucas & quæ thymi
 florem repræsentant, itémque lichenas. Va-
 let idem aduersus pterygia, carbunculos,
 phagedænas, gangrænas atque fistulas. Legi-
 tur semen autumnò, & siccatum sole leuiter
 runditur, tandémque ab aceribus repurga-
 tum loco mundo reponitur. Similiter & fo-
 lia siccata reponuntur: quæ haud secus ac se-
 men lactei succi effectum præbent, dimidio
 acetabulo pota. Sunt qui ipsa inueterant, ad-
 misto etiam cum lacte, lepidio calcôque
 contuso. Sed & radix drachmæ pondere hy-
 dromeliti inspersa potaque, per aluum pur-
 gat. Decocta eadem cum aceto, dentium do-
 loribus auxiliatur, siquidem ea colluantur.

De Tithymalo femina.

Femina, quam myrsiniten aut caryiten
 vocarunt, similis suapte natura daphnoidi:
 foliis myrti, sed maioribus ac firmis, in sum-
 mitate acutis, atque etiam aculeatis. Sar-
 menta mittit ab radice dodrantalia, fru-
 ctumque profert alternis annis nuci simi-
 lem, qui quidem leniter linguam mordet.
 Nascitur & hic in asperis. Succus lacteus, ra-
 dix, semen & folia, consimilem antedicto
 fortiuntur facultatem. Sed ille, ad citandas
 vomitiones hoc ipso efficacior.

De Paralio.

Tertij generis tithymalus Paralios voca-
 tur.

tur, quem aliqui tithymalida aut mecona appellauere. Nascitur in maritimis, ramis palmum altis, erectis, subrubentibus, quinque senisve à radice exeuntibus: circa quos folia serie quadam digesta, eaque parua, quadantenus angusta, oblonga, & lini foliis similia: capite in cacumine orbiculato, in quo semen erui simile, varium, flores albi. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Idem huius qui antedictorum vsus, similiterque reponitur.

De Helioscopio.

Qui Helioscopius dicitur, foliis est portulacæ, attamen tenuioribus rotundioribusque, ramulis ab radice quaternis aut quinque, dodrantedali altitudine, tenuibus ac rubentibus, lactis succi copiosi plenis, capite anethi: semine velut inter folia locato. Comam cum sole circumagat, ideoque Helioscopij nomen accepit. Ceterum in ruderibus potissimum & circa oppida nascitur. Colligiter semen succusque, vt & aliorum: nam & eadem que superioribus vires, non tamen vsquæ adeo valida.

De Cyparissia.

Cyparissias caulem profert dodrantedalem, aut etiam altiorem, subrubrum: ex quo folia pini similitudine pullulant, molliora tamen tenuioraque: atq; in totum nuper nascentem

pinum æmulatur, unde & cognomen traxit. Candido & hic succo refertus est, eique vis eadem, qua superioribus.

De nascente in petris tithymalo.

Dendroide nominato.

Qui vero in petris nascitur, Dendroides, quasi arboreicens, cognominatus, foliolus est in cacumine, densamque spargit comam, succo lacteo prægnans, subruentibus ramis, foliis circum ipsa myrti tenuioris, semine characiæ. Eiusdem est effectus, cuius & antedicti, simili que modo reconditur.

De Platyphyllo seu latifolio.

Platyphyllos, verbalco similis est. Radix, succus & folia, aquas per inferna trahunt. Pisces necat, rulus aquaque dilutus, id quod & ante memorata tithymalorum genera præstant.

De Pityusa.

CAP. CLXVI.

PIT Y USA, quam alij clema, alij cram-
bion, alij paralion, alij denique canopi-
con vocant, a cyparissia tithymalo specie
differre existimatur, id eo que etiam in tithy-
mali genere connumeratur. Caulem profert
cubito altiorem, crebris geniculis interse-
ptum, foliolis acutis ac tenuibus circunda-
tum, pini folia imitantibus; flores exiguos,
penè purpureos; semen latum instar lenticu-
lae; radicem candidam, crassam, lacteo succo
refertam.

refertam. Quibusdam in locis frutex hic
 prægrandis inuenitur. Purgat per inferna
 radix, drachmis duabus data in aqua mulla:
 semen vero, drachma vna. At succi farina ex-
 cepti cochlearium in catapotio datur: folio-
 rum denique modus, drachma tres.

De Lathyræ. CAP. CLXVII.

LATHYRIS, quam & aliqui tithymalon
 appellant, eamque tithymalorum nu-
 mero ascribunt, caulē cūbiti alti-
 tudine & digiti crassitudine, inanem. Sunt
 porro in ipsius cacumine ala, & folia qui-
 dem in caule oblonga, amygdalinis proxi-
 ma, sed latiora & lauiora: quæ verò in sum-
 mis exeunt ramulis, minora conspiciuntur,
 aristolochiæ aut hederæ oblonga figura. In
 summis autem surculis fructum gerit tripli-
 ci loculamento distinctum, rotundum ceu
 capparium: in quo tria sunt minuta semina
 incurvantibus tuniculis inter se discretis,
 eruis maiora, quæque decorticata candida
 sunt, & gustu dulcia. Radix tenuis & candi-
 da, nullius vsus: totus verò frutex lacteo suc-
 co turget, vti tithymalus. Aluum purgant
 grana septem, octo, in catapotio sumpta,
 vel esitata, & cum caticis palmulifve deuo-
 rata: sed aqua frigida postea sorbeat. Tra-
 hunt autem pituitam, bilem & aquas. Suc-
 cus tithymalini modo exceptus, eundem

effectum præbet. Cum gallinaceo etiam aut
oleribus folia decoquuntur in eisdem vsus.

De Peplo. CAP. CLXVIII.

PEPLON, alij sycen, alij papauer spu-
meum appellant: ex guus frutex est, la-
ctei succi plenus, folio paruo ceu rutæ, at la-
riore: vniuersa coma ferè dodrantali, rotun-
da, humi sparsa: semine sub foliis paruo, ro-
tundo, minore quàm candidi papaueris.
Herba multiplicis est vsus, at radicem habet
vnicam, eamque superuacuam, è qua totus
frutex erumpit. Nascitur in hortis ac inter
vites. Colligitur messibus, ac siccat in ymbra,
crebròque versatur. Semen verò tustum
repurgatumque reconditur. Bilis ac pituita
detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis
hemina potio: opsoniis admistum, contur-
bat aluum. Muria quoque conditur, itaque
asseruatur.

De Peplide. CAP. CLXIX.

PEPLIS, quam vocant aliqui syluestrem
portulacam, Hippocrates peplion, in ma-
ritimis maximè nascitur. Frutex verò est ra-
mulus quoquoersum expandens, & candi-
di succi plenus, foliis hortensis portulacæ,
rotundis & infernè rubentibus: semine sub
foliis rotundo, ceu pepli, feruente gustu: ra-
dice tenui, singulari ac superuacua. Colligi,
reponi,

reponi, darique vti peplus, itidemque condi-
ri solet: ac eadem quoque vires habet.

De Chamæsyce. CAP. CLXX.

CHAMÆSYCE, quam aliqui Sycen no-
minant, ramos emittit quaternum di-
gitorum, per terram stratos, teretes, lactei-
succis plenos: folia lentis figura, peplo simi-
lia, parua, tenuia ac terræ inhaerentia: semen
sub foliis rotundum, ceu pepi: radicem tenuem
ac superuacua: sed neque florem, neque caulem
promit. Rami ex vino triti & in pello appo-
siti, vuluæ dolores sedant: œdemata vero,
pensiles verrucas & myrmecias illiti tollunt.
Elixir autem si comedantur, aluum soluunt.
Sed & corundem succus, simili effectu prodest:
prætereaque illitus, aduersus scorpionis
ictum auxiliatur. Valet & contra oculorum
hebetem aciem, itemque caliginem, incipientes
suffusiones, cicatrices ac nubeculas, cum melle
inunctus. Cæterum in petrosis aridisque nascitur.

De Scammonia. CAP. CLXXI.

SCAMMONIA ramos ab vna radice mul-
tos profert, ternum cubitorum, pingues &
quadantenus hirsutos: foliis itidem hirsutis,
helxinæ [cissampeli] aut hederæ similibus,
sed mollioribus ac triangulis: floribus
albis, rotundis, in modum calathorum con-

li. j.

cauis & graucolentibus: radice prælonga, crassitudine brachiali, eandida & grauis odoris, lactei que succi plena, qui quidem legitur hunc in modum: Capite exempto radix ita cùltro incauatur, vt excauatio lenim à latiore orbe in acutum delinat, proindeque in id cauum confluit succus, qui conchis demùm excipitur. Alij postquam sero bes in terra concamerato sinu effoderunt, iuglandium folia inferunt, in qua radice incisa succus diffundatur, eumque inibi siccatum tandem auferunt. Bonitate præstat qui pellucidus est ac leuis, rarus & colore glutini taurino similis, rimulis fistulive tenuibus atque fungosus, qualis scilicet ex Mysia regione Asia deportatur. Neque vero in probatione animaduertere solum patet, vtrum linguae tactu albescat: (hoc enim euenit etiam admisto tithymali succo) sed longè magis antea commemoratis attendendum est: itemque si non vehementer linguam exalfaciât exurative: id quod & misti tithymali argumentum est. Natione autem Syriacus & Iudæicus deferri habentur, graues, densi, erui farina & tithymalo adulterati. Succus drachmæ vnus aut quaternum obolorum pondere haustus ex aqua pura aut mulla, per inferna bilem pituitam que extrahit. Soluendæ alui gratia, binos obolos

cum

cum felama alióve semine sumpsisse sat est.
 Efficacioris etiam purgationis causa dantur
 succi tres oboli, cum veratri nigri duobus &
 aloës drachma vna. Fiume & purgatorij sa-
 les drachmis viginti, succi scammonia in
 senos salis cyathos adicētis. Horum modus,
 proportione vitium: integer quidem, co-
 chlearia tria: medius, duo: minimus, vnum.
 Purgat & radice drachma vna aut altera
 cum iis quæ retulimus. Iphus quoque deco-
 ctum nonnulli ebibunt. Ex eadem decocta
 in aceto contritaque cum hordeacea farina
 cataplasma fit ischiadicis vtile. Succus au-
 tem iulua appositus in lana, partus enecat:
 tubercula quoque discutit, cum melle oleo-
 ve perunctus. Eodem decocto in aceto illita
 elepra auferuntur. Sed & eodem caput con-
 tra diurnum dolorem ex aceto & rosaceo
 irrigatur.

De Chamælea. CAP. CLXXII.
CHAMÆLEA, quam alij pyros achnen
 seu achneton, alij coccon Cnidion ap-
 pellant, frutex est & cremiorum genere, ra-
 mis dodrantalibus, foliis olea similitudi-
 nem habentibus, at tenuioribus, densis & a-
 maris, quæ gultata linguam mordent & ar-
 teriam abradunt. Huius folia, per inferra
 pituitam bilēque detrahunt, max meque
 si in catapotio allumantur. Vni siquide-
 li. ij.

chamelææ parti duplum absinthij adicitur
 ex hisque aqua aut melle exceptis catapotia
 finguntur: & ea quidem in ventre non li-
 quescunt conficiunturve: sed prout deuora-
 ta fuerint, ita per aluum egeruntur. Cæte-
 rum foliis tritis mellèque exceptis vlcera
 fordida crustosaque purgantur.

De Thymelææ. CAP. CLXXIII.

THYMELÆEA, quam aliqui chame-
 læam, alij pyrosachnen seu cneftron aut
 cneoron vocant, granum Gnidium, quod ip-
 sius semen est, colligitur. Hoc EVboenses
 Ætolium, Syri apolinum, alij linum vocant,
 quoniam frutex suapte natura satui lini si-
 militudinem referat. Virgas edit speciosas,
 numerosas, tenues, ac ferme binum cubito-
 rum altitudine: foliis chamelææ, sed angu-
 stioribus & pinguioribus, quæ inter man-
 dendum quadantenus vilcosa & glutinosa
 percipiuntur: floribus candidis, ac inter ip-
 sos fructu ceu myrti paruo, rotundo, inter
 anista quidem viridi, tandem verò rubente:
 cuius involucrium durum ac nigrum est,
 medulla autem alba. Per inferna bilem, pi-
 tuitam aquasque detrahit, viginti grano-
 rum pars hæc interna bibita, verum fauces
 adurit: atque idè cum farina polentave, aut
 in vix acino dari debet, aut cocto melle ob-
 ducta deuorari. Quibus autem agrè sudores
 eliciuntur,

eliciuntur, eadem trita cum nitro & aceto inungitur. At folia, quæ peculiariter Cneoron appellantur, per messes colligi debent, & siccata in umbra recondi. Sed si cui exhibere placet, prius ea tondere, ac ipsorum quoque fibras eximere conuenit. Vino diluto inspersa, acerbuli modo aquosa detrahunt: sed moderatiùs purgant, admista lenti coctæ & contritis oleribus. Eadem trita uix acerbæ succo excipiuntur, & in pastillos coacta reponuntur. Herba stomacho infesta: partus subdita necat. Nascitur in montosis & asperis. Hallucinantur porro qui granum Gnidium Chamelææ fructum esse existimant, decepti quadam foliorum similitudine.

De Sambuco. CAP. CLXXIIII.

SAMBUCI duo genera: ac vnum quidem Sin arborem assurgit, surculos spargens arundinaceos, teretes, quadantenus cauos, canalicantes, prælongos: folia terna quaternave ex interuallis circa virgas singulas exeunt, nucis iuglandis foliorum similitudine, graueolentia, magisque incisa: in summis autem surculis cauliculisve umbellæ sunt circinatæ rotunditatis, in quibus flores candidi, tandemque fructus terebinthino similis, ex nigro purpurascens, racemosus, succosus ynoiùsque.

li. iij.

De Chamaeacte, seu humili Sambuco.

CAP. CLXXV.

Alterum genus Ebulus, Græcis chamaeacte, vocatur, idque humile ac longè breuius, & ad genus herbaceum propius accedens, caule quadrangulo, crebris distincto geniculis: foliis per interualla circa singula genicula vtrinque expansis, iisque amygdalinis, at in ambitu ferratis, longioribusque & graui odore: in cacumine verò umbella, flore ac fructu sambuci: radice nititur longa, crassitudine digitali. Eadem vtriq; vis & vsus, exiccans nimirum & aquas alio detrahens: at stomachum offendunt. Folia oleum morè cocta, pituitam bilèmq; purgant. Sod & caules teneri in patinis cocti, eadem præstant. Radix in vino decocta & in cibis data, hydropicos adiuvat. Prodest & contra viperarum morsus, eodem pota modo. Decocta verò ex aqua ad infellum, vuluam emollit, eiusque spiracula patefacit, ac ipsius denique vitia emendat. Acini in vino poti, eundem præbent effectum: denigrant & capillos inuncti. At folia recentia molliaque illita ex polenta, inflammationes mitigant: ambustis & canum morsibus illitu profunt. Vlcera verò sinuosa glutinant, & iis qui podagra tentantur cum seuo taurino aut hircino illita profunt.

De Pycnocomo. CAP. CLXXVI.

PYCNOCOMON folia habet eruceæ, sed aspera, crassa, acrioraque: caulem quadrangulum, florem ocimi: semen marrubij: radicem nigram, rotundam, [intus] pallidam, exigui mali figura, terram olentem. Nascitur in saxosis locis. Semen tumultuosa grauiaque somnia facit, vna drachma potum. Discutit & œdemata, impositum cum potentilla nec non & spicula & adactos corpori aculeos extrahit. Imposita quoque folia, tubercula furunculofque discutunt. Cæterum radix eius in aqua multa drachmarum duarum pondere, aluum soluit & bilem exinanit.

De Apio. CAP. CLXXVII.

APPIOS, alijs ischas, alijs chama balanos, alijs montanus aut syluestris raphanus, alijs denique linzostis, ramulos duos siue tres in terra spargit, iunceos, tenues, rubentes & paululum a terra sese attollentes, folijs ruta, oblongioribus tamen & angustioribus, herbaceis: semine paruo: radice hastulae regie & ad pyri formam accedente, rotundiore tamen, lactei que succi plena, cortice extra quidem nigro, intus vero candido. Superior pars eius assumpta, vomitione bilem pituitamq; extrahit: inferior, per aluum. Tota vero sumpta, vtraq; parte purgat.

℞. iij.

Liquorem si libet excipere, radices tundito, & crateri aquæ inditas agitato, ac liquorem qui supernatat, penna collectum exiccato. Huius sesquiobolus potus, per superna infernâque purgat.

De Colocynthide. CAP. CLXXVIII.

COLOCYNTHIS, aliis cucurbita syluestris, aliis amara cucurbitula, aliis cucurbita Alexandrina, sarmenta foliaque emittit per terram strata, satiui cucumeris similia, incisuris diuisa: fructum verò rotundum, mediocris pilæ similitudine, vehementer amarum: quem legere oportet, cum cœperit ad pallidiorem colorem vergere. Fructus medulla purgandi vim habet, si eius quatuor oboli ex aqua mulla sumantur, vel additis nitro & myrrha melle decocto excipiantur & in pilulas cogantur. Ipsæ verò pilæ arefactæ teruntur, & vtiliter infunduntur clysteribus ad coxendicum dolorem, paralyfin & coli vitia: vt quæ pituitam, bilem, strigmentaque, interdum etiam cruenta, eliciant. Subditæ eadem, fœtus enecant. Quod si quis vnâ exempta medulla obducatur, in eaque acetum ac nitrum feruefaciat, decocti ius illud dentium doloribus collutione proderit. Sin mulla aut passum in eadem decoquatur & sub diuo refrigescat, po-

tu crassum humorem strigentique alui
 detrahet: stomacho tamen supra modum
 aduersatur. Sed & subdita ex ea balano alui
 excrementa euocantur. Virentis denique
 succus prodest coxendicum dolori, si infri-
 catur.

De Epithymo. CAP. CLXXIX.

EPITHYMVVM, flos est thymi durioris
 & saturicia similis: capitula autem ha-
 bet tenuia ac leuia, caudas spargentia
 quasi capillaceas. Potum id cum melle, de-
 trahit pituitam bilēque atram per infer-
 na, priuatim vtile melancholicis & inflatis
 acetabuli mensura ad quatuor drachmas,
 cum melle, sale & aceti exiguo. Plurimum in
 Cappadocia & Pamphylia gignitur.

De Alypo. CAP. CLXXX.

ALYPVM, herba est è cremiorum gene-
 re, subrubra, gracilibus surculis, ac te-
 nuibus foliis, flore molli ac leui plena: radice
 ceu beta, tenui, acri, lacteo succo referta: se-
 mine ceu epithymi. Gignitur in maritimis,
 maximēque Libya, vberima: quanquam &
 aliis quoque locis plurimis prouenit. Semen
 atram bilē per inferna purgat, si pondere
 epithymo pari, additis aceto & sale, suratur:
 verū interanea leuiter exulcerat.

De Empetro. CAP. CLXXXI.

EMPETRON aliqui phacoides vocant. Nascitur in maritimis & montanis, salso gustu; quod verò propius terræ fuerit, amarius sentitur. Trahit pituitam, bilem & aquam, datum in iure aliquo, aut in hydromelite.

De Clematide. CAP. CLXXXII.

CLEMATIDIS sarmentum emittit subcrubrum, & vitilium modo lentum, folium gustatu admodum acre & exulcerans. Arboribus autem smilacis in modum sese circumuoluit. Semen tritum, pituitam bilemque detrahit, in aqua aut hydromelite potum. At imposita folia, lepras remouent. Cæterum cum lepidio conditur ad cibos.

De Vite Syluestris. CAP. CLXXXIII.

VITIS syluestris sarmenta vitis modo longa emittit, eaque signosa, aspera & rimoso cortice: folia verò lolani hortensis similia, at latiora longioraque: florem capillaceum, muscolum; fructum exiguis vuis similem, ac ubi maturitatem assuetus est, turbentem; rotunda autem est acinorum figura. Radix decocta in aqua, potaque in vini aqua marina diluti cyathis duobus, aquolaciet: atque ideo hydropicis datur. Vua eius tum maculas à sole contractas, tum & alias omnes

omnes expurgant. Cibi verò gratia nouelli
furculi condiuntur.

De Vite alba. CAP. CLXXXIII.

VITEM albam aliqui bryoniam, alij o-
phiothaphylon, alij chelidonium, alij
melothron, seu psilothron, alij archezostin,
agrostin aut cedrostin vocant. Sarmentis,
foliis & tortilibus pampinis satiuam vitem
imitatur: sed hirsutiora sunt omnia. Vicinis
verò fruticibus implicat sese, illos suis clau-
culis amplectens: fructum autem gerit race-
mosum, fuluum, quo quidem coria depilan-
tur. Ex ea asparagi qui prima germinatione
exeunt decocti in cibo, aluum & urinam
ciant. Folia, fructus & radix, vim acrem sor-
tiuntur: proindeque Chironis, gangrana
comitatis, phagedanicis, ac denique tibia-
rum putridis vlceribus efficaciter cum sale
illinuntur. Radix corporis cutem abstergit
& erugat: maculas itidem à sole contractas,
varos, lentigines ac cicatrices nigras emen-
dat cum eruo, terra Chia & fenogrecò. Eo-
dem effectù prodest decocta in oleo, dum li-
quescat atque dissoluatur. Tollit & sugilla-
ta, & digitorum pterygia coërcet: illita ex
vino, inflammationes discutit, & abscessus
rumpit: trita quoq; & imposita, in fracta ossa
extrahit: septicis denique medicamentis ap-
tè immiscetur. Bibitur eadem ad morbum

comitalem drachmæ pondere quotidie, anno toto. Prodest etiamnum attonitis & vertiginosis, similiter assumpta. Drachmis verò duabus pota, contra viperarum morsus auxiliatur & partus enecat: mentem verò interdum turbat aliquantulum. Cit & urinam epota. Subdita autem vulvæ, partus secundæque morantes trahit. Sed & eclegma ex ea fit cum melle strangulatu oppressis, ægrè spirantibus atque tussientibus, laterum doloribus, ruptis atque vulsis. Quinetiam splenem ternis obolis pota ex aceto tricenis diebus consumit: necnon & ad eadem eum fico vtiliter illinitur. Ad muliebres infessus decoquitur, qui quidem vulvam purgandi & sterus enectos eiciendi vim habent. Succus è radice vere exprimitur, qui ex aqua mulsa potius tum cætera antedicta præstat, tum & pituitam trahit. Ad pleuras & lepras fructus efficaciter inungitur atque imponitur. Sed & eius succus lactis abundantiam facit, si eum tritico cocto sorbeatur.

De Vite nigra. CAP. CLXXXV.

Nigra vitis, quam aliqui bryoniam nigram, alij Chironiam vitem nominant, folia fert hederæ, ad similacis folia propius accedentia, sed maiora; caules etiam huic similes: ac ipsa quoque vicinas arbores capreolis suis amplectitur: fructus racemati in

cohæret,

cohaeret, qui inter principia viret, ac post maturitatem nigricat: radix foris nigra, intus buxco colore. Huius etiam cauliculi qui primo germinum partu erumpunt, olerum modo in cibos recipiuntur. Urinas porro cient, menses pellunt, ac lienem minuunt, nec non & comitialibus, vertiginosis ac neruorum resolutione tentatis prosunt. Radix iisdem quibus albæ viribus pollet, eademque præstat, sed inefficaciùs. Folia verò cum vino, exulceratis iumentorum ceruicibus efficaciter illinuntur: ac luxatis etiam similiter imponuntur.

De Filice. CAP. CLXXXVI.

FILICI, quam aliqui blechnon, alij polyrhizon vocant, folia sine caule, sine flore, sine semine, eaque ex vno pediculo cubitali ferme longitudine exeunt, incisa & pinnarum modo utrinque expansa, subgrauis odore: radicem verò habet per summam cespitem nigram, quadantenus longam, multas fundentem propagines, quæ sunt subadstringente gustu. Nascitur in montanis saxosisque locis. Huius radix, latum lumbicum, quam taniam vocant, excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua malsa: meliùs, si cum scammonij aut ellebori nigri totidem obolis detur: verùm eos qui sumunt, allia priùs edisse oportet. Eadem la-

borantes ex liene efficaciter restituit. Quin-
etiam cum axungia contrita & imposita, i-
ctis ab arundine efficaciter auxiliatur: cuius
rei probatio, talis fertur. Perimetur filix,
quam per ambitum lata copiosior arundo
circumferat: & contra extinguetur & euanescet
arundo, quam multa filix circumdederit.

De Thelypteri, seu filice femina.

CAP. CLXXXVII.

Thelypteri seu filix femina, quam ali-
qui nymphæam pterin nominant, foliis est
filicis: quæ tamen non singulari, ut illa, pe-
diculo hærent, sed è numerosis altioribus ul-
que propaginibus exeunt. Radices subiacent
longæ in obliquum, numerosæ, ex nigro fla-
uescentes: aliquæ etiamnum rubræ inue-
niuntur. Et hæ quoque radices cum melle
in eclegmate sumptæ, lata interaneorum a-
nimalia pellunt: poræ uero ex vino drach-
mis tribus, teretes lumbricos eiciunt. Datæ
fœminis, conceptum impediunt: quod si a-
grauida sumantur, abortum illa faciunt. E-
tiamdem farina præhumidis & ægrè san-
scentibus ulceribus inspergitur, ac iumen-
torum quoque ceruicibus medetur. Cate-
runt in hebra folia quæ recens eruperint, ole-
um uice manduntur, ut alium emolliant.

De Po-

De Polypodio, seu filicula.

CAP. CLXXXVIII.

POLYPODION nascitur in muscosis
perris & vetustis quercuum caudicibus,
palmi altitudine, filici simile, subhirsutam
& incisum, at non perinde tenui diuisura.
Radix subiacet pilosa, cirros habens ceu po-
lyporum, crassitudine minimi digiti. Hac si
dederala fuerit, coloris intus herbacei compe-
rietur: acerbata vero est atque gustu subdulcis,
purgandi vi praedita. Datur porro ad aluum
soluendam cocta cum gallina, aut piscibus,
aut beta, aut malua. Anida farina aqua mul-
ta imperata, detrahit pituitam ac bilem. Tri-
ta eadem, luxatis efficaciter imponitur, &
aduersus firmas quae inter digitos fiunt.

De Dryopteris. CAP. CLXXXIX.

DRYOPTERIS in veterum roborum
in muscosis partibus nascitur, filici simi-
lis, at multo tenuiore foliorum incisura; ra-
dicibus inter se implicitis, hirsutis, gustu a-
stringentibus & ad dulcedinem vergenti-
bus. Ea si trita cum radicibus illi natur, pilos
abolet. Primitia autem cutem posteaquam
exudauerit abtergere oportet, ac deinde re-
centem ipsam imponere.

De Cnicu. CAP. CXC.

CNICYS foliis constat oblongis, per
C ambitum diuisis, asperis, aculeatis: cau-

bus cubitalibus, & in eorum cacumine capitulis oliuæ magnitudine: flore croci: semine candido aut fuluo, oblongo, anguloso; illo flore in obsoniis vtuntur. Seminis verò contusi & expressi succus ex aqua mulsæ aut gallinacæ iuiculo aluum purgat, sed stomacho aduersatur. Fiunt & ex eo placentulæ aluum emollientes, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso & melle cocto. Ha in frusta quatuor diuiduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant: è quibus ante cœnam duo triuæ sumi oportet. Ratio temperandi ea est, vt accipiantur, cnicus candidi sextarius vnus, nucum Thasiarum seu amygdalarum tostarum & decorticatarum cyathi tres, anisi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cum carne caricarum numero triginta. Cæterum seminis succus lactiam coagulat, ipsumque ad solucendam aluum efficacius reddit.

De Lino Zostide, seu Mercuriali.

CAP. CXCII.

LINOZOSTIN aliqui parthenium, alij Mercurij herbulam appellant. Folia habet ocimi, helxinæ cognata, sed minora: ramulos duplici geniculorum nodo cinctos, & alarum cauis multis istque densis praeditos: semine, feminæ quidē, racemolum atque copiosum: mari verò, iuxta folia paruum

ac

acrotundum, ceu binos testiculos vnâ cohærentes. Torus autem frutex dodrantalis est, aut etiam maior. Vtraque aluum ciet, si oleum vice mandatur. Cocta verò in aqua, epoto iure, bilem aquosâque detrahit. Creduntur autem folia trita si bibantur, atque etiam à purgatione menstrua verendis admooueantur, vt fœminæ concipiantur facere: maris verò folia similiter vsurpata, vt masculi gignantur efficere.

De Cynocrambe. CAP. CXCII.

CYNIA seu cynocrâbe, aliis mercurialis syluestris mas, cauliculum emittit binum palmorum altitudine, mollem ac subalbidum: folia mercuriali aut hederæ similia, certis interstitiis candicantia: semen foliis adiacet paruum ac rotundum. Folia cum caulibus olerum instar pota, vim alui ciendę habent. Ius verò decocti, bilem aquosâque detrahit.

De Heliotropio magno, seu Solari herba maiore.

CAP. CXCIII.

HELIOTROPIVM magnum aliqui à floribus figura Scorpiuron appellauere: cæteri heliotropium, quoniam folia sua cum inclinante sole circumagat. Folia ocimi habet, hirsutiora tamen, nigriora maioraque: ramulos ab ima radice ternos, quaternos, quinove, compluribus alis concauos: flo-

Kk. j.

rem in ipsorum cacuminibus candidum, purpurascens, qui ad similitudinem caudæ scorpionis incuruatur. Radix gracilis est atque superuacua. Nasctur in asperis. Huius manualis fasciculus ex aqua decoctus & potus, pituitam biléinque per aluum extrahit. Prodest & contra scorpionum ictus ex vino bibitum, atque etiam illitum: ad arcendos verò conceptus, amuleti instar adalligatur. Aiunt porro seminis grana quatuor hora vna ante accessionem cū vino pota, quartanas finire: tria verò, tertianas. Illitum autem semen, myrmecias, pensiles verrucas, thymos & epinyctidas exiccat. At folia podagris luxatisque, & infantium adustioni, quam sriasiu vocant, vtiliter illinuntur. Menses eadem cient: atque etiam partus trita & imposita pellunt.

De Heliotropio paruo.

CAP. CXCIII.

HELIOTROPION paruum, (quod & alio nomine Scorpiuros vocatur,) nascitur in palustribus, & iuxta lacus, foliis antedicto proximis, ac rotundioribus: semine rotundo, pensilium verrucarum modo dependente. Herba cū semine pota, additis nitro, hysopo, cardamomo & aqua, valet ad latos teretesque lumbricos excutiendos: quin & pensiles verrucas cum sale illita tollit.

De

De Scorpioide. CAP. CXCv.

SCORPIOIDES herbula est, foliis paucis, & semine caudæ scorpionis effigie. Hæc illita, contra scorpionum ictus præsentaneo sunt auxilio.

Quarti libri finis.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANA-

zarbæi, De medica materia

Liber quintus.

IANO ANTONIO SARA-
CENO LVGDVNAEO,
INTERPRETE.

QVINTAM superioribus qua-
tuor libris, amicissime Aræ,
de aromatibus. oleis, vnguen-
tis, arboribus & earundem
fructibus atque lacrymis: i-
témque de animalibus, mel-
le, lacte, adipe, cerealibus & oleribus egimus:

Kk. ij.

necnon & vniuersam de radicibus, herbis, succis, seminibusq; tractationē absoluiamus: in hoc totius operis vltimo, de vinis & iis quæ metallica dicuntur differemus, à vitis tractatione ducto exordio.

De Vite vinifera.

CAP. I.

VITIS viniferae folia cum clauiculis trita & imposita, capitis dolores mitigant, itemque stomachi inflammationem & ardorem cum polenta. Idipsum etiam folia per se imposita præstant: quippe quæ refrigerandi astringendique vim habeant. Potus eorundem succus, iuuat dysentericos, sanguinem excreantes, stomachicos, ac mulieres malacia laborantes. Eadem efficiunt macerati in aqua capreoli & poti. Lacryma vitium, quæ veluti gummi est, quæque circa illarum caudices concrescit, ex vino pota, calculos pellit: inuncta, lichenas, psoras lepraque nitro affricto præparatas sanat. Eadem cum oleo sæpius pilis illitis psilothri effectum habet, maximèque liquor quem accensa sarmenta vitium viridia exudarunt, quo & perunctæ myrmecia tolluntur. Cinis autem sarmentorum & vinaceorum; detrahit circa sedem condylomatis & thymiis illitus ex aceto medetur. Prodest & luxatis ac viperarum moribus: quin & contra licenis inflam-

mationes proficit, cum rosaceo, ruta & aceto, impositus.

De Labrusca seu vite sylvestri.

CAP. II.

LABRUSCA duum est generum. Altera enim vnam ad incipientem maturitatem minimè perducit, sed florè tenus ænanthen nominatam profert. Altera ad frugem peruenit, paruis, acinis, nigris & adstringentibus. Folia, caules & clauiculæ quibus repūt, vim habent satiuæ viti similem.

De Vua.

CAP. III.

QVAELIBET vua recens aluum turbat, & stomachum inflat: quæ verò decerpita aliquandiu pependit, propterea quòd ea ventilatione magna humiditatis portio decessit, innocenter est, ac tum stomacho utilis est, tum & appetentiam ciborum restituit, atque adèd agris languentibusve idonea est. In vinaceis & ollis seruata, ori stomachoque gratæ sunt, aluum sistunt, (sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt. Similes porrò sunt & quæ in mustum coniectæ fuere. At quæ in sapa aut passo conditæ sunt, stomachum magis infestant. Seruantur & in aqua cœlesti quæ priùs solem passæ fuerint: sed eæ parum vinosæ sunt, siticulosis tamen, ardentibus ac

K k. iij.

diuturnis febribus utiles. Reconditi vina-
cei, inflammatis, præduris lactéque turgenti-
bus mammis cum sale imponuntur. Eorun-
dem decoctum infusum, dysentericos iuuat
& cœliacos, itémque fœminas fluxione
vulvæ laborantes: sed & ad defectiones ac
forus vsurpatur. Cæterùm acisörum nuclei
astringendi vim obtinent, stomachoque
sunt utiles: iidem tosti tritique ac polentæ
vice inspersi, dysentericis prosunt, itémque
cœliacis ac stomachi dissolutione vexatis.

De Vuapassa

CAP. IIII.

VVA passa alba adstringentior est. Pro-
dest esitata earum caro arteriæ, tussi, re-
nibus ac vesicæ. Estur & cum nucleis per se
contra dysenteriam: itémque, admittis mi-
lij ac hordei farina & ovo, in sartagine
cum melle fricta sumitur. Sed & eadem ad
eliciendam è capite pituitam tum per se,
tum etiam cum pipere commanducata pro-
ficat. Testium quoque inflammationes se-
dat imposita cum lomento fabarum & cu-
mini farina. Epinyctidas verò, carbunculos,
fauos, putrescentiæque articulorum vlcera,
atque gangrænas sine nucleis trita & cum
ruta illita sanat. Convenit & podagræ cum
panacis succo adhibita: denique & mobiles
vngues illita celeritùs extrahit.

De

De Oenanthe.

CAP. V.

OENANTHE vocatur, vitis syluestris fructus cum floret. Condi verò debet in vas fictile non picatum, lecta prius, & substrato linteo in umbra siccata. Laudatissima in Syria, Cilicia & Phœnice. Vis ei astringentia: quare pota, stomacho ac ciendæ urinæ utilis, aluum fistit ac sanguinis excretiones. Contra fastidia & acorem stomachi sicca & illita etiam efficax est. At in capitis doloribus tam viridis quàm sicca cum aceto & rosaceo perfunditur. Cruenta vulnera & incipientes ægilopas, oris vlcera & verendum nomas trita & additis melle, croco, myrrha & rosaceo adhibita pro cataplasmate, ab inflammatione vindicat. Pessis quoque ammiscetur, ad cohibendum sanguinem: & contra oculorum fluxiones stomachique ardores cum polline polentæ ac vino illinitur. Cinis verò crematæ in testa candentibus prunis, facit ad oculorum medicamenta: quin & paronychias, pterygia, abscedentes cruoræque manantes gingiuas cum melle sanat.

De Omphacio.

CAP. VI.

OMPHACIUM, succus est acerbæ vuz seu Thasiæ seu Aminæ nondum variantis. Oportet autem ante Canis ortum

K k, iiij.

expressum succum in aheno ex are rubro, quod linteo sit coopertum, insolare, vsquedum in densitatem coëbat, intereaque semper totum id quod ipsi vasi concretum adhæserit liquido reliquo permiscere, atque noctu ipsum à locis subdialibus sub tectum referre: quandoquidem obstant nocturni rores, quominus spissescat cogaturve. Eligendum est flavum, friabile, perquam astringens & linguam mordens. Sunt qui cœctione succum condensent. Prodest contra tonsillas, yuam, oris vlcera, gingiuas humore flaccidas, purulentasque aures, cum melle aut passo: item ad fistulas, vetera vlcera nomasque, ex aceto. Dysentericis & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clystere infunditur. Oculorum quoque claritati confert, eorundemque scabritiæ angulisque arrosis conuenit. Bibitur & ad recentem sanguinis excreationem, etiam ex ruptis vasis abortam. Sed eo admodum diluto & paucò utendum: siquidem potenter exurit.

De Vini natura pro ætatis ratione.

CAP. VII.

VINA vetusta, nervos reliquaque sensuum instrumenta lædunt, attamen gustu suauiora iucundioraque sunt: quare vitanda iis qui internæ alicuius partis imbecillita-

cillitatem sentiunt. Nihilominus in secunda valetudine, vinum eiusmodi paucum & aqua dilutum innoxie sumitur. At nouum, inflationes parit, ægrè coquitur, graua facit insomnia, urinæque ciet. Quod verò atate medium est, vtroque illo vitio caret, proindeque ad vsum sanorum ægrorumque deligendum.

Pro ratione coloris. CAP. VIII.

Insuper album, est tenue ac stomacho vtile, facileque in membra diuiditur. Nigrum verò, crassum est & ad concoquendum difficile, temulentiam facit, & corpus auget. Fuluum, vtpote quod medium est, medias etiam inter vtrunque vires obtinet. Album tamen tum in secunda, tum & in aduersa valetudine laudabilius.

Pro saporum eorumque que illi miscentur differentia. CAP. IX.

Sed & vina sapore distant. Siquidem dulce crassis partibus constat & ægrè de corpore expirat, stomachum inflat, aluum & intestina, vti & multum, turbat: sed minùs inebriat, vesicæ ac renibus aptum. Austerum, urinas magis expellit: sed capitis dolorem facit, ac temulentiam gignit. Aterbum, ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum: aluum cæterisque fluxiones cohibet. At vinum molle &

sapore languidum, nervos minùs tentat, minùsque urinas pellit. Vinum porrò aqua marina factum, stomacho aduersatur, sitim facit, nervos infestat, bonam facit aluum & à valetudine sese recolligentibus haudquam idoneum est. Passum autem quòd vis in cratibus sole siccatis aut in ipso samento torrefactis exprimitur, Creticum cognomine, aut protropum aut pramnium, itémque sapa quæ sit musto igni decocto, Græci Siræon seu hepsëma appellant: nigra quidem si fuerint, qualia melampsithia dicuntur, crassa sunt & corpora multum alunt: at candida, tenuiora: quæ verò medio inter hæc colore sunt, medias quoque vires fortiuntur. Omnia tamen astringunt, languidos pulsus excitant, & faciunt aduersus venena quæcunque exulcerando necant, ex oleo pota & vomitionibus reddita: itémque contra meconium, pharicum, toxicum, cicutam & lactis in ventriculo coagulationem: necnon & contra renum ac vesicæ rusiones & exulcerationes: nihilominùs inflationes pariunt, & stomacho aduersantur. Priuatim confert Melampsithium iis qui alui fluxione laborant. Album, magis cæteris emollit aluum. Gypso conditum, nervos offendit, capitis gravitatem infert, viscera calore accendit, & vesicæ aduersatur: sed contra ve-

tra ve-

tra venena cæteris aptius. Picata aut resinata, exalfaciunt & concoctionem adiuuant, sanguinem excreantibus inimica. Quæ verò aparachyta, hoc est, maris expertia dicuntur, & sapam tamen admistam recipiunt, caput implent, temulentiam gignunt, de corpore difficulter expirant, & stomachum malè habent.

Pro locorum differentia. CAP. X.

Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet: quod inueteratum, per quàm facilè concoquitur, pulsus recreat & exuscitat, aluum astringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atq; iis qui visus hebetudinem sentiunt, liberaliori potationi minimè idoneum. Albanū, crassioribus quàm Falernum constat partibus, subdulcèq; est, stomachū inflat & aluū emollit: sed concoctionē non æquè adiuuat, neruosum verò genus minùs infestat. Sed & hoc ipsum vetustate austerū sapore concipit. Cæcubū cùm sit dulce, est & Albano crassius, corpus auget, & colorē cutis meliorē lætiorèq; facit: at iuuandę concoctioni minimè idoneū est. Surrèntinum, valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, & cùm tenuibus cõstet partibus, caput minùs tentat: vetustate autē & stomacho vtile, & iucūdiōris euadit saporis. Adrianum & Mamertinum, quæ quidem in Sici-

lia gignuntur, ex æquo crassarum sunt partium, modicè astringunt & celerius inueterantur, minùsque ob suam lenitatem nervos tentant. Prætutianum, quod & ipsum è locis circum Adriam deuchitur, est odoratum ac minùs asperum: haustum copiosius eo sese prodit indicio, quod & ebrietatem diu seruat, & soporem conciliat. Istucum Prætutiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium, antedictis mollius est, probe nutrit, potui aptum est, ac minùs inebriat: fluxiones cohibet, oculorum medicamentis utile. Lesbium, facillè membra subit, Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium, eandè vim habet, quod Phygelites nominatur. Verùm Asianum è Tmolo monte, Meslogites appellatum, capitis dolorem affert ac nervos lædit. Coum verò & Clazomenium, quoniam copiosam maris aquam admixtam habent, facillè corrumpuntur, inflationes excitant, aluum turbant, ac nervis officiant.

De Vini generum facultate.

CAP. XI.

In vniuersum vinum omne meracum & sincerum ac sua natura austerum, exalfacit, facillè in membra distribuitur, stomacho cõuenit, appetentiam ciborum inuitat, corpus alit, somnum conciliat, robur auget & colo-

colorem commendat. Potum liberaliùs, auxilio eit contra assumptam cicutam, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungo òive nec minùs contra serpentium morsus & omnium ictus morsusve, quæ refrigerando necant aut stomachũ in vomitiones effundunt. Facit & ad diurnam hypochondrij inflationem, rosionem atque distentionem: itẽmque singultum, ac stomachi, intestinorum & ventris rheumatismos. Vina conueniunt sudatoribus & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè quæ sunt alba, vetera & odorata. At quæ sunt vetusta simul & dulcia, renum ac vesicæ vitiis sunt accommodatiora: necnon vulneribus inflammationibusque in succida lana commodè imponuntur. Quin & iisdem fera, phagedanica & affluentibus humoribus irrigua vlcera vtiliter fouentur. Porrò vina quibus a quæ marinæ nihil additum est, austera & alba, ad sanorum victus commodè vsurpantur. In his præstant Italica: vti Falernum, Surrentinum, Cæcubum, & permulta alia è Campano agro, itẽmque Prætutianum, Adrianum & Siculum, quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis, Chium, Lesbium & Phygelites, quod in Epheso gignitur. Crassa verò & nigra, stomacho aliena sunt, flatibusque pa-

riunt: attamen corpus augent. Tenuia autem & austeria, stomacho quidem profunt, sed carnes minus alunt. At quæ sunt valde vetera, tenuia & candida, vehementius urinas ciunt, & dolores capitis inferunt, nervosumque genus largius pota tentant. In media ætate, ut à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro ætate, anni tempestate, consuetudine & qualitate vini decernatur. Optimè verò præcipitur, ut ne sitis immodica toleretur, & tantum potionis adhibeatur, quantum proluendis cibis sat sit. Siquidem ebrietas omnis, maximèque iugis frequentiorve, perniciosa. Enimverò largior perpotatio nervos obsessos in dies remittere, morborumque acutorum initia quotidie introducere consuevit. Attamen moderatè aliquot diebus vino indulgere, maximèque post aqua potum, utile. Itaque modo quodam quæ sub sensum deinde cadunt recrementa ex alto euocantur, & per cæca corporis spiracula repurgantur. Sed illi perpotationi aquam superbibere par est: siquidem medicationis alicuius gratia factæ ex composito temulentia remedium affert.

De vino Omphacite. CAP. XII.

VINUM quod Omphacites appellatur, peculiariter fit in Lesbo, vna nondum planè

planè matura, sed adhuc acerba, ad tres quatuorve dies in craibibus siccata sole, donec racemi in rugis contrahantur. Ex iis postquam expressum est vinum, cadis insolatur. Vim habet astringendi, stomacho amicam, & malacia laborantibus, ileosis, ægrè consequentibus & stomachi dissolutione vexatis vilem. Creditur & absorptum pestilentibus affectibus auxiliari. Cæterum huiusmodi vina non nisi post annos complures potui apta sunt.

De vino Secundario & adynamo.

CAP. XIII.

LORA, quam Græci deuterian, alij potimon appellant, paratur hunc in modum: In vinacea è quibus vini triginta metretæ expressæ fuerint, tres aquæ metretas adicito: ac ubi vinacea ipsa versaueris calcauerisque, exprimito: expressum decoque ad tertias partes, & in singulos residui congios salis binos sextarios addito, ac post hyemem in cados defundito. Eo post annum vitior: celeriter enim exolefcit. Conuenit porrò ægris quibus vinum propinare dubitamus, & cogimur tamen ipsorum desiderijs obtemperare: itémque à longa valetudine sese recolligentibus. Fir & vinum quod vocant adynamon, viribus iisdem quibus lora præditum. Pares aquæ & musti mensuræ leniter ac lento igne

feruefiunt, dum excoquatur aqua : reliquum vbi refrixerit, in vas picatum transfunditur. Alij aquæ marinæ & pluniæ, mellis atque musti pares miscent portiones, elutriant, & in sole quadraginta diebus torrent. Huiusmodi potu ad eadem illa omnia post annum vtuntur.

De Vino è labrusca expresso.

CAP. XIII.

VINUM è Labrusca nigrum, astringit: proindeque prodest alui stomachique fluxionibus, & ad cætera valet quæ astrictionem contractionemque desiderant.

De Vino Melitite. CAP. XV.

VINUM Melitites datur in longis febribus, iis qui stomacho sunt imbecilli: leuiter enim aluum emollit, vrinas ciet ac stomachum expurgat. Prodest & articulationi morbo obnoxii, nephriticis & capitis infirmitate laborantibus: vtile quoque mulieribus aquam potantibus: siquidem odoratum est, corporaque alit. Distat à mulso, quoniam fit illud è vino austero ac v. tere & melle exiguo: melitites autem, adiecto ad quinque congios austeri musti mellis congio, & salis cyatho. Porrò in magno vase fieri ipsum oportet, quò locus amplior ad vehementer effervesendum pateat, antedicto sale sensim asperso, quandiu efferverit:

ac v-

ac vbi feruere defierit, in cados alios transfunditur.

De Mulso. CAP. XVI.

MVL SVM præfertur, quod ex vetere vino austeróque & bono melle factum est. Tale siquidem miãus inflat, & celeriter in vsum venit. Ac vetus quidem, corpus alit: quod mediæ est ætatis, aluo vtile est, vrinãmque pellit. Sed à summo cibo sumptum, nocet: inter initia verò potum, stomachum implet, deindeque tamen appetendi auiditatem reuocat. Fit mulsum vt plurimum, duabus vini metretis admixta vna mellis. Aliqui quò promptiùs perfici exhiberique possit, mel cum vino coquunt, atque ita trãsfundunt. Alij *impensæ parcentes* ad musti feruentis sextarios sex vnum mellis adiuiciunt, ac vbi ferbuerit, elutriant: dulce autem permanet.

De Aqua mulsa. CAP. XVII.

AQUA mulsa easdem quas mulsum vires obtinet. Cruda vtimur, cum ventrem mollire volumus, aut etiam vomitiones inuitare: quemadmodum facimus ijs qui venena hauserunt, ipsum addito oleo propinãtes. Decoctam verò exhibemus exilis languidique pulsus hominibus ac infirmis, tussitentibus, peripneumonicis & iis qui immo dico sudore digeruntur. Inueterata condi-

Ll. j.

titiâque, quam aliqui Hydromel propriè vocant, dum mediâ est ætatis, loræ & adynamo vino in recreandis viribus respondet, similémq; vim adipiscitur: quare iis qui mēbri alicuius inflammatione laborant magis quàm lora ipsa accommodata est. Quæ verò vetustior est, in partium inflammationibus aluóque astricta damnatur: at laborantibus ex stomacho, aut cibum fastidientibus, sudatoribúsvē conuenit. Conficitur porro, duabus aqua cœlestis veteris partibus ad vnam mellis adiectis & insolatis: alij fontanam aquam miscent, & ad tertias partes decoquunt, atque ita recondunt. Nec desunt qui Hydromelitis appellationem tribuant Apomeliti, quod elotis aqua fauis confici seruarique solet. Id verò etiam meracius confici oportet: aliqui & ipsum coquunt. Ægrotantium potui minimè aptum est, quoniam ceraginis plurimum sibi vendicat.

De Aqua. CAP. XVIII.

DE aquis in vniuersum discernere, propter locorum proprietates ac peculiāres naturas, itémque cœlū aliáque non pauca, difficile est. Magna tamen ex parte optima est, pura, dulcis & cuiuscunque tandem qualitatis expers, quæque ne minimo quidem tempore hypochondrijs immoratur, insuperque quæ citra molestiam & expeditè permeat:

permeat, nec inflationes parit, ac denique minimè corruptitur.

De aqua Marina. CAP. XIX.

Aqua maris calida est & acris, stomacho aduersatur, aluum conturbat, & pituitam expellit. Si verò calida ad fatus adhibeatur, attrahit simul atque discutit: proindeque nervorum vitis, & perionibus ante vlcera prodest. Commodè miscetur cataplasmatibus ex hordeacea farina: itémq; emplastris & magmagmatibus discutientibus idonea est. Ad mouendas deiectiones tepesacta clysteribus infunditur: ad tormina verò, calens. Eadem psora, pruritus, lichenes, lentes, nimoque lacte turgentes mammae fouentur. Sed & liuentia foci discutit. Salutaris quoque est ad venenatorum morsus ictusve, quæ quidem tremores perfriktionisque inferunt: maximè verò scorpionum, phalangiorum aspidumque: ac si quis etiam in ipsius calidæ solium descenderit, auxiliatur. Quin & balneum ex ea vtile malo habitu confectis iam diu corporibus neruisque. Eiusdem feruentis vapor, hydropicos, capitis dolores, difficilè que auditum leuat. Porro sincera & citra potabilis aquæ mixturam asseruata, virus deponit. Alij eam præcoquant, atque ita recedunt. Cæterum datur ad purganda corpora per se, aut è posca, aut vino, aut melle: verum

Ll. ij.

tamen post deiectionem insuper exhibetur gallinæ pisciūve iusculum, ad temperandam infringendamve inductæ rosionis acrimoniam.

De Thalassomelite. CAP. XX.

QUOD Thalassomeli vocant, egregiè purgare creditur. Temperatur autem æquis portionibus aquæ marinæ & pluuiæ, itémque mellis, percolatis & picato vase per Caniculæ ardores insolatis. Sunt qui ad duas aquæ marinæ coctæ partes mellis vnam adijciant, & vase condant: ac huiusmodi quidē confectura moderatior mitiōrque est ipsa aqua marina.

De Aceto. CAP. XXI.

ACETVM refrigerat & astringit, stomacho est vtile, & appetentiam cibi excitat: erumpentem vndecunque sanguinem potu infessūve sistit: prodest alui fluxionibus, cum cibariis coctum: cruentis vulneribus idoneum est, ac inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongiis impositum. Reprimit & procidentia sedis vulvæque: item gingiuas abscedentes & sanguine manantes. Est etiam efficax ad nomas, erysipelata, herpetas, lepras, lichenas & pterygia, si cum aliquo conuenienti misceatur: phagedænas vlcerum nomasque fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu cum sulphure auxiliatur;

tiatur: sugillata tollit, cum melle inunctum.
 Contra capitis ardores, cum rosaceo in succidis velleribus aut spongia imponitur. Ad hydropem, auditum difficilem, auriumque sonitus ac sibilos, feruentis vapor proficit: earundem quoque vermes instillatum necat. Panos coërcet tepidi fatus, aut si imbuta eo spongia admoueatur: & pruritus permulcet. Contra venenatorum morsus, quæ refrigerando nocent, calidi fatus prodest: vti frigidi, contra eorum ictus quæ exurens virus eiaculantur. Calidum potum atque vomitionibus redditum, aduersus omnia venena efficax est: ac præsertim contra haustum meconium cicutamve, sanguinem in ventriculo conglobatum, lac ibidem coagulatum, fungos, ixiã, taxumque, cum sale. Haustu voratas hirudines, si sorbeatur, eiicit: tussim veterem mitigat, & recentem laceffit. In orthopnœa, calidum commodè sorbetur. Sed & gutturis fluxiones gargarizatum inhibet: anginis & laxatæ columellæ conuenit: necnon & calidum contra dentium dolorem colluitur.

De Oxymelite. CAP. XXII.

ACETVM mullum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur: Aceti heminas quinque, salis marini minam vnã, mellis minas decem & aquæ sextarios quinque pa-

L. l. iij.

riter coquito, dum decies efferbuerint: mox ubi refrixerint, diffundito, Constat porro sumptum crassos humores extrahere, atque ischiadicis, arthriticis & comitialibus opitulari. Est & auxilio contra morsum viperæ & lacertæ quam sepa vocant, itémque contra haustum meconium, ixiámve. Anginis denique vtiliter gargarizatur.

De Oxalme, CAP. XXII.

ACETVM salsum seu acida muria, quam Oxalmen vocant, fotu contra nomas, putrida vlcera, canum morsus & venenatos ictus auxiliatur. Sistit & sanguinis eruptiones quæ post excisos calculos eueniunt, siquidem post operationem statim calida in vulnus infundatur: ac prociduum sedem reprimat. Dysentericis etiámnú, si nomas sentiant, infunditur: at oportet illicò post lac insuper infundere. Hirudines eadem sorbitione & gargarizatu necat: furfures denique & manantia capitis vlcera exterget.

De Thymoxalme, CAP. XXIII.

THYMOXALME Veteres vtebantur, dabántque laborantibus imbecillitate stomachi, itémque arthriticis & inflatione vixatis, ternos quaternósve cyathos aqua calida dilutos: humores crassos atrósque trahit. Hoc verò modo factitatur: Thymi triti acetabulum, salis idem modus, polentæ, rutæ, pulegij,

olegij, singulorum exigue portiones in vas coniciuntur: & aquæ terni sextarij, acetique totidem cyathi affunduntur, atque circumposito linteo sub dio exponuntur.

De aceto Scillino. CAP. xxv.

SCELL'NUM acetum hoc paratur modis: Expurgatam scillam quæ candida sit cōcidito, sectâque taleolas lino traiectas modicis interuallis, vt ne se contingant, suspendito, atque ita siccato in vmbra quadraginta diebus. Earum minam in aceti boni sextarios duodecim immergito, & vase diligenter operculato septenis diebus in sole macerari finito: postea scillam eximito, & expressam abiicito: acetū verò percolatum in vas diffundito atque reponito. Aliqui scillam minam vnâ aceti sextariis quinq; ammiscēt. Alij postquā extēpore scillā repurgarunt citra exiccationē, parē eius mēsuram adiiciūt, & senis mensibus macerari patiūtur. Ac tale quidem acetum maiorem incidendi vim aspicit. Porrò Scillinum acetum, gingiuas laxas & humore superfluo prægnantes commodè astringit, easdēque firmat: emotos dentes stabilis, putridis oris vlcibus & graueolentiæ egregiè medetur: fauces sorbitione durat collolâsque reddit: vocē denique expedit, ac limpidam canoramq; facit.

L. l. iiij.

Sed & stomachicis, agrè cibum concoquentibus, comitialibus, vertiginosis, melancholicis & mente captis exhibetur. Datur & contra vulvarum strangulationes, lienes prætumidos & ischiada. Imbecillos admodum recreat: corporis salubritatem coloremque meliorem præstat. Oculorum quoque aciem exacuit, atque tarditatem aurium instillatione infusioneve purgat. In summa ad omnia efficax est, præterquam ad internas exulcerationes, capitis dolores neruorumque vitia. Cæterùm datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia quidem quantitate exigua: sed ea deinde paulatim augetur ad cyathum vsque. Nonnulli binos cyathos, aut etiam amplius, exhibent.

De Scillino vino. CAP. XXVI.

FIT & de Scilla vinum hoc modo: Dissectâ, uti dictum est, scillam sole assiccato, dein contusam eius minam tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: atque vbi trimestri spatio maduerit, elutriatum vinum obstructo diligenter vase recondito. Licet quoque humida scilla uti, in orbiculos rapi modo dissecta: sed duplicato pondere. Cæterùm vinum id quadraginta diebus insolari oportet, & valdè inueterascere. Sed & insuper alia est antedicti vini parandi ratio.

Scilicet

Scilicet Scillæ dissectæ ac repurgatæ minæ tres in musti boni metretam Italicum adii-
ciuntur, & senos menses vase obstructo ma-
cerari sinuntur: post id tempus defæcatum
transfusumque vinum recõditur. Utile por-
rò est contra cruditates & ciborum corru-
ptiones: item iis qui cibum reuomunt, nec-
non & iis quorum ventrem stomachumve
crassi humores obsederint. Prodest & lien-
osis, habitu malo præditis, hydropicis, regio-
morbo & vrinæ difficultate laborantibus,
torminosis, inflatione vexatis, paralyticis,
diuturnis rigoribus, vertiginosis atque con-
uulsis. Menses denique pellit, minimèque
neruos infestat. Fit porrò vinum eiusmodi
vetustate melius. Sed cauendus ipsius vsus
rum in febribus, tum & in exulcerationibus
interancorum.

De vinis aqua marina factis.

CAP. XXVII.

MARINA vina variè factitantur. Aliqui
enim protinùs vt decerptæ calcatæque
sunt vuar, aquam maris admiscunt: nonnulli
priùs in cratibus vuas sole siccant, isque de-
inde calcatis marinam adiiiciunt. Alij passas
priùs vuas in doliis aqua marina macerant,
anoxque calcatas exprimunt. Et eiusmodi
quidem vinũ dulce euadit. Quæ tamen au-
steriore gustu temperantur, etiam in febr-

bus subsidio sunt, siquidem meliora defuerint. Valent & ad aluum subducendam, profuntque purulenta excreantibus, hisque qui aluo sunt dura, quique facile ex vinorum Aminæorum vsu capite tentantur: attamen & huiusmodi vina stomacho aduersantur, flatulique pariunt. Porro quò pleniorē habeant historiam ij qui huius studio tenentur, haud inutile duximus multiplices variè conficiendorum vinorum formulas infrà describere: non quòd frequens aut necessarius eorum existat vsus, sed ne quid omisisse videamur, quòd ad vinorum tractatum pertineat. Sunt autem ex factitiis illis nonnulla minoris operæ & laboris, quæ tamen in vsu veniunt: vti quæ ex cotoneis malis, pyris, siliquis, itémq; myrti bacis concinnantur.

De vino Cydonite.

CAP. XXVIII.

Itaque Cydonites, quòd aliò nomīne melites appellatur, ita fieri consuevit: Mala cotonea exemptis seminibus frustatim raporū modo conciduntur, eaque duodecim minarum pondere in musti metretam demittuntur, & inibi ad triginta dies esse sinuntur: tandem excolatum vinum reponitur. Paratur & hoc modo: Ad succi cotoneorū tusorū pressorūque sextarios duodenos, mellis sextarios singulos adiacere oportet, atque ita re-

con-

condere. Vinū id astringit, & stomacho vtile est: itémque prodest dysentericis, hepaticis, nephriticis & agrè meientibus.

De Melomelite. CAP. XXIX.

Melomeli, quod & Cydonomeli nominant, fit in hunc modum: Cotonea mala feminibus exemptis in tantam mellis copiam coniiciuntur, vt eo submersa contegantur obruanturve. Id post annum iucundum ac suaue redditur, mulso non dissimile. Præstat autem eadem quæ superior confectio.

De Hydromelo. CAP. XXX.

Fit Hydromelon, mensura vna melomelitis è cotoneis facti ad duas aquæ costæ & per Caniculæ æstum insolatæ addita: ac vis huius eadem quoque est.

De Omphacomelite.

CAP. XXXI.

Omphacomelitis faciendi ratio hæc est: Vvas acerbæ nondum variantes tribus diebus insolato, deindèque exprimito: & adternas succi partes, mellis optimi despumati singulas partes adijcito: mox cōfectionē in fistilia diffusā insolato. Vim reprimendi ac refrigerandi habet: proindèq; stomachicis & cœliaciis cōuenit. Vlus autè post annum est.

De vino Apite. CAP. XXXII.

Fit & è pyris, periandæ atque è cotoneis, vinum Apites nomine, ita tamen vt pyra non

magnoperè matura sint. Quin & è siliquis etiam, mēspilis & sorbis simili modo vina temperantur. Omnia porrò hæc genera astringunt, & acerba stomachóq; vtilia sunt, atque internas fluxiones cohibent.

De OEnanthino. CAP. xxxiii.

OEnanthinum vinum hoc modo concinnatur: Sumito florum siccorum è vite syluestri pubescente minas duas, & in musti metretam mittito, inibique dies triginta macerari finito; mox vinum excolatum recondito. Facit ad stomachum imbecillum eiusdemque fastidium, cœliacos atque dysentericos.

De vino Rhoite. CAP. xxxiiii.

Vinum è Punicis, quod rhoite vocant, fit in hunc modum: Punica matura lignosique nuclei expertia sumito, acinisque expressum succum, aut ita vt est, aut ad tertias decoctum reponito. *Efficax est contra fluxiones internas & febres alui profluuió comitatas. Est & stomacho vtile, aluúmque astringit & vrinam mouet.*

De vino Rhodite. CAP. xxxv.

Rhodites seu rosaceum sic fit: Rosarum siccarum tusarúmque minam illigatam linteolo in musti sextarios octo conijcito; & post tres menses colo traiectum transfundito atque reponito. *Vtile est ijs qui febris carent ad*

rent ad stomachi coctiones iuuandas, eiusdemque dolores leniendos, à cibo potum: nec non & contra humidas aluos ac dysenterias. Fit quoque è succo rosarum ammixto melle quod Rhodomeli vocant, arteriæ scabritijs vtile.

De vino Myrtite.

CAP. XXXVI.

Myrteum conficitur ad hunc modū: Myrti baccas nigras præ maturitate iam flaccescentes tundito, torculoque expressum succū diffundito. Aliqui etiam ad tertias decoquunt. Alij baccas prius in cratibus ad solē siccant, & earum contusarum singulis chœnicibus ternas aquæ heminas & vini veteris parem modum adiiciunt: postea exprimunt atque recondunt. Potenter astringit, stomacho vtile: alui stomachique rheumatismis prodest, itēque contra intestinas vlcerationes, fluorēque muliebrem: denique capitis etiam denigrat capillos.

De vino Myrsinite. CAP. XXXVII.

Myrsinites ita temperatur: Nigrę myrti teneri ramuli cum suis baccis ac folijs tusi decem minarum pondo in tres musti congios merguntur, coquanturque donec duo supersint, aut certē dimidium: tandemque colatum id vinum ad vsus reconditur. Contra manantia capitis vlcera, furfures, papula-

rum eruptiones, gingiuarum ac tonsillarum inflammationes & aures purulentas efficax est, ac sudores quoque cohibet.

De Lentiscino vino. CAP. XXXVIII.

Lentiscinum similiter atque myrsinites temperatur.

De vino Terebinthino. CAP. XXXIX.

Nec secus Terebinthinum. Nam & harum arborū ramuli sumi debēt, in quibus fructus insit. Sed & assimilis sunt ista vina facultatis: siquidem astringunt, stomacho vtilia sunt, & fluxionibus stomachi, intestinorum ac vesicæ, itēmq̃ sanguinis profluvio accōmōdantur: vlcera omnia fluxioni obnoxia fotu ad cicatricem perducunt: vuluæ denique ac sedis rheumatismos infessione cohibent.

De vino Palmeo. CAP. XL.

Palmeum vinum vt conficias, palmulas, quas chydæas (quasi vulgares) vocant, easque maturas in dolio sum imo pertasum & arundine picata obstructū demittito, ita vt foramen lino obturatū sit. Tūm denis chœnicibus ternos aquæ congios affundito: quod si non admodū dulce id esse libeat, quinos cōgios infundito, & ad dies decē macerari illas finito. Exacto eo spatio, hoc est, die vndecima detracto ab arundine linteo, vinū crasum ac dulce excipito, atque reponito. Suaue illud quidē, sed capiti noxiū: contra fluxiones,

nes, propter alstrictoriam vim, efficax: eandē ob causam stomachicis, cœliacis & sanguinē excreantibus convenit. Sunt qui, addita rursum pari aquæ mensura, manantē deinde liquorem excipiunt: id quod tertio, quarto & quinto faciant, non item amplius: quando quod reliquum ab his est, acescit.

De vino Catorchite. CAP. XLI.

Catorchites, quod aliquibus sycites quasi ficatū appellatur, in Cypro similiter palmeo concinatur: sed hoc interest, quod in hoc præparando nonnulli præ aqua recens pressorum vinaceorum diluti tantundē adijciūt. Sumuntur in hunc usum caricæ nigra, quæ chelidonix punicæve seu purpurea appellantur: atque macesantur, uti antea dictū est. Post dies decē liquor excipitur, atq; iterum ac tertio diluti vinaceorum par modus affunditur. Simili modo spatijs intercedentibus excipitur & quarta & quinta infusio: qua similiter acescēte, vice aceti utitur. Porro vinū eiusmodi tenuiū est partiū: flatus gignit, stomacho aduersatur, & fastidiū creat: bonā tamen facit aluū, & urinā ciet: menses quoque trahit, & lactis vberitatem præstat: at vitiosum sanguinem creat, & elephantiasin infert, uti & zythū. Aliqui senis amphoris denos salis sextarios adijciūt: alij muria amphoram. Sic. n. ægrius vitari, & aluo ido-

neum reddi existimant. Alij etiam thymum & sceniculum in fuado substernunt, deinde que caricas componunt, atque ita vicissim, donec vas expleuerint.

De vino è Sycomoris factitio.

CAP. XLII.

Fit & è Sycomoris vinum eodem modo, sed in acetum acre degenerat: quoniam non ita præualet vis eorum, vt manantis liquoris dulcedo retineri possit.

De vino Resinato. CAP. XLIII.

Resinatum vinum passim apud varias gentes factitari solet, sed plurimum in Galatia: quoniam illic præ frigore non maturescente uia vinum facile coacescit, nisi picea resina condiatur tempereturve. Tunditur autem cum cortice resina, & amphoræ dimidia hemina permiscetur. Aliqui, ubi efferbuit, excolant separantque resinam: alij eandem relinquunt. Hæc porro uina uetustate sua uia redduntur. Sed omnia capitis dolorem & vertiginem faciunt: concoctionem tamen adiuuant, & urinam cient: destillatione uexatis ac tussientibus profunt: item cœliacis, dysentericis, hydropicis, & sceminis uulua fluore laborantibus: profundioribus exulcerationibus eadem infunduntur. Cæterum in hoc genere nigricans albo magis constringit.

De uino

De vino Strobilite. CAP. XLIII I.

Strobilites fit, maceratis in musto strobilis recentibus & contusis, præbetque resinati effectus. Quòd si quis strobilos musto præmaceratos decoxerit, abundè potum iis conducet qui tabitudine conficiuntur.

De Cedrino vino, & alijs.

CAP. XLV.

Cedrinum, Juniperinum, Cupressinum, Laurinum, Pineum & Abiegnum, simili ratione concinnantur. Arborum enim, dum fructus edunt, cæsam recens materiem assulosè diuidere, & Soli aut balneo, ignive ad-mouere oportet, vti consudet, congioque vini minam vnã permiscere, atque ita duorum mensium spatio sinere: tùm demũ transfundere, Soli exponere, tandèmq; recondere. Porrò factitiorum huiusmodi vinorum vasa impleri debent: nanque illa nõ expletis vasis acescunt. Nihilominus medicata vina rectè valentibus haudquaquam idonea. Cæterùm isthæc omnia excalfaciunt, vrinam cient & leuiter astringunt. Laurinum tamen vehementiùs excalfacit. Fit quoque vinum è Cedri maioris fructu, in vnum musti congium addito baccarum contusarum minæ semisse. Sed diebus quadraginta insolari, ac iis exactis, defecatũ in vasa transferri debet.

M m. j.

De Iuniperino vino. CAP. XLVI.

Fit & è baccis Iuniperi, similiter vt è cedi fructu, & ad eadem valens.

De Cedrite. CAP. XLVII.

Cedrites hoc modo fit: Cedriam dulci aqua lauant, & singulas amphoras singulis cyathis proluunt, & ita musto replent. Hoc quoque vini genus excafcit, attenuat, tussi antiquæ citra febrem vile, necnon & pectoris laterumque doloribus, torminibus, ac ventris & intestinorum vlceribus, purulenta excreantibus, hydropicis, & mulieribus vuluæ causariis. Facit & aduersus lumbricos atque rigores: contra venenatorum morsus auxiliatur, ac serpentes necat: aurium deniq; doloribus instillatum medetur.

De vino Picato. CAP. XLVIII.

Vinum Picatum ex liquida pice & musto temperatur. Picem autem primùm marina aut muria tantisper eluere oportet, dū inalbuerit, & sincera maris aqua desuat: mox aqua dulci iterum proluenda. Tum in cõgios octo musti additur vncia picis vna aut altera, atque ita finitur. Põst vbi efferbuerit atq; subsederit, in vasa diffunditur. Hoc genus vini excafcit, concoctionem adiuuat, abstergit atque purgat: proindeque vile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis & vuluarũ, si sine febre sint, iteq; veterib; rheumatismis & pro-

& profundis exulcerationibus. Est & efficax contra tussim, tardam concoctionem, inflationes & anhelationes: luxatis denique, præsertim in succida lana, imponitur.

De vino Absinthite. CAP. XLIX.

ABSINTHITES variè conficitur. Alii qui enim in duodequingenta sextarios Italicarum amphorarū additā absinthij Pōtici librā decoquunt ad tertias partes. Dein ubi insuper affuderint sex musti sextarios, & absinthij se libram diligēter permiscuerint, in vas diffundunt: cūmq̄ subsederit, excolant. Alij absinthij minam tusam & linteolo raro deligatam in multi amphoram demittunt, inibique duobus mensibus macerari patiuntur. Alij absinthij quadrantem trientēve, & nardi Syriacæ, cinnamomi, cassiæ, floris iunci odorati, calami & palinæ elates singulos sextantes prius in pila tusos in musti metretam coniiciunt, & obstructo vasis spiraculo duūm triūmve mensium spatio dimittunt, tandēmq̄ defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Sunt & qui in musti cadum addant nardi Celticæ vncias xiiij. & absinthij vncias xl. linteo illigatas: post quadragesimum verò diem elutriant. Alij denique in viginti musti sextarios absinthij librā, & resinæ pini siccæ sextantē immittunt, & post dies decem vinum ex-

Mm. ij.

colant atque recondunt. Virile est stomacho:
 vrinam cit:tardam'concoctionem accelerat;
 hepaticis, nephriticis, regio morbo laboran-
 tibus, cibum auersantibus, & stomacho ma-
 le affectis auxiliatur. Valet & contra diu-
 rnam hypochondriorum distentionem,
 inflationes, teretesque lumbricos & remora-
 tos menses. Denique prodest & cōtra hausta
 ixiæ venena, maiore copia potum, identi-
 demque vomitione redditum.

De vino Hyssopite. CAP. L.

Hyssopites è Cilicio hyssopo maximè lau-
 datur, sitque haud secus atque absinthites.
 Scilicet foliorum hyssopi tusorum libra lin-
 teo raro inuoluta in amphoram musti con-
 iicitur. Intra linteolum verò simul etiam
 immittuntur lapilli, vt degrauatus pondu-
 sculo fasciculus sidat, petatque fundum. Vi-
 num post xl. dies defæcatum elutriatur. Con-
 tra pectoris, lateris & pulmonis vitia, vete-
 rem tussim & anhelationem prodest. Uri-
 nam quoque cit, atque torminibus febrüm-
 que rigoribus, circuitu redeuntibus auxilia-
 tur, ac menses denique mouet.

De vino Chamædryite.

CAP. LI.

Chamædryites simili quo hyssopites mo-
 do fieri solet. Excalfacit atque discutit, i-
 deoque conuulsis, regio morbo, vulua infla-
 tion-

tionibus, tardæ concoctioni & incipienti hydrophi subuenit. Cæterùm inueterascens, præstantius euadit.

De vino Stœchadite. CAP. LII.

Simili quoque modo Stœchadites conficitur: sed in congios sex, minam stœchadis vnam addere oportet. Humores crassos dissoluit, & inflationes, lateris ac neruorum dolores atq; perfrictiones discutit. Datur & vtiliter comitialibus cū pyrethro & sagapeno.

De aceto è Stœchade. CAP. LIII.

Ad eadem quoque fit acetum è Stœchade, herba ipsa vti antè dictum est aceto macerata: eisdem verò implet effectus.

De vino è Betonica. CAP. LIIII.

Fit vinum Cestrites è betonica, quam cæstron psychotrophon appellant. Herba semine maturo prægnans cum suis ramulis minæ pondo in vini congios duos adiicitur, septemque mensium spatio dimittitur, tandemque transfunditur. Ad multa intestina vitia, vti & frutex ipse, pollet. Et vt in vniuersum dicatur, quælibet factitia vina eorum ex quibus finguntur sibi vires asciscunt. Quare iis qui illorum naturas pernouerint, fuerit etiam ex facili vinorum vsus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum è betonica acerum, ad eadem vitia vtile.

M m. iij.

De vino Tragoriganite.

CAP. LV.

Tragoriganites fit, quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos musti sextarios coniectis, & post tertium mensem transfusis. Prodest torminibus, conuulsis, ruptis, lateris doloribus, flatuum discursationibus ac difficilibus concoctionibus.

De vino Bunite. CAP. LVI.

E Bunio fit vinum nomine Bunites, binis drachmis Bunij tusi in musti quaternas heminas missis, & cæteris eodem modo factis. Confert stomachicis & armorum certaminis equitandive lassitudine oppressis.

De vino Dictamnite. CAP. LVII.

Dictamnitis conficiendi ratio hæc est: Dictamni quaternas drachmas in octonis musti heminis similiter macerato. Facit aduersus stomachi fastidia, & purgamenta à partu mensisque ciet.

De vino Prasite. CAP. LVIII.

Ad vinum è Marrubio conficiendum, foliorum marrubij adulti tusorum chænicis duas in musti metretam demittito, cæteraque consimiliter facito. Conuenit hoc vinum pectoris vitiis, atque omnibus, quibus & ipsum marrubium.

De vino Thymite. CAP. LIX.

Thymites sic fit: Thymi tusi & cribrati drach-

drachmas centum linteo illigatas musti amphora indito. Valet contra difficiles coctiones, cibi fastidia, graues ructus, neruorum & præcordiorum dolores, frigoris hyemalis horrores: itémque aduersus animalia virus eiaculantia, quæ quidem icctu suo locum refrigerant & putrefaciunt.

De vino Thymbrite. CAP. LX.

Simili modo è Thymbra vinum fit: quod eadem quæ Thymites præstat.

De vino Origanite. CAP. LXI.

Sic & Origanites ex origano Heracleotico conficitur, haud secus atque Thymites, & ad eadem quoque est efficax.

De vinis è Calamintha, Pulegio & Abrotano.

CAP. LXII.

E Calamintha, Pulegio & Abrotano vina fiunt, eodem quo Thymites modo. Profunt stomachicis & cibum auersantibus: ac valent etiamnum ad morbum regium, propterea quòd vrinas cient.

De vino Conyzite. CAP. LXIII.

Similiter & è Conyza vinum fit: quod contra venenata præ cæteris est efficax.

De vino Aromatite. CAP. LXIIII.

Vinum Aromatites ita componitur: Palmæ, aspalathi, calami, nardi Celtici, singulorum vncias singulas postquam contriueris, passo subigito: indèq; factas grandiores offas

M m iiij.

in musti austeri sextarios duodecim deli-
 cito, & operculato vase quadraginta dies ma-
 cerari finito: excolatum deinde vinum re-
 condito. Est & altera eius parandi ratio: Ca-
 lami drach. viij. phu drach. vij. costi drach.
 ij. nardi Syriaci drach. vj. cassiæ drach. viij.
 croci drach. iiij. anomi drach. v. asari drach.
 iiij. Hæc, inquam, omnia simul trita & lin-
 teo colligata in musti metretam demergi-
 to: & postquam vinum deferbuerit, trans-
 fundito. Facit ad pectoris, lateris & pulmo-
 nis dolores: difficili urinæ, rigoribus, retarda-
 tis mensibus, atque iis qui per gelidæ hye-
 mis rigorem iter faciunt, potu auxiliatur.
 Conuenit & iis qui humores crassos gignūt:
 colorē quoque meliorem hilariorēmq; facit,
 & somnum conciliat, dolorēsque leuat,
 vesicæ ac renum vitiis vtile.

De vino ex Myrrha, pipere & iride.

CAP. LXV.

Fit & vinum ad destillationes, tussim, cru-
 ditates, inflationes & stomachi superfluos
 humores. Myrrhæ drach. ij. piperis albi drach.
 j. iridis drach. vj. anisi drach. iiij. Ista peni-
 tūs contusa & linteolo illigata in sex vini
 sextarios coniicito: vinum post triduum ex-
 colato, & in lagena recondito. Ab inambula-
 tione meraculum cyathi vnius mensura pro-
 pinatur.

De

De vino Nectarite. CAP. LXVI.

Nectarites paratur ex helenio, quod alij Medicam, alij symphytum, aliqui verbascum Idæum, alij orestion, alij denique nectarion appellant. Radicis helenij siccæ vncias v. linteolo colligatas in musti sex congios addito, & post tertium mensem diffundito. Facit ad stomachi & pectoris vitia, ac vrinas quoque pellit.

De vino è Nardo Syriaco, Celtico & Malabathro. CAP. LXVII.

E Syriaca nardo & Celtica, malabathrôq; vinū factitatur in hunc modū: Singulorum minæ semissem in binos musti congios mitto, & post bimestre colato: cyathum vnum cū tribus aquæ exhibeto. Bene facit hoc vinum nephriticis, ictericis, hepaticis, vrinæ difficultate laborantibus, decoloratis & stomachicis. Sunt qui acori vnciam vnam aut alteram, & Celticæ nardi vncias iij. in musti amphoram adiiciunt.

De vino Asarite. CAP. LXVIII.

Asariten sic conficito: Asari vncias iij. in musti heminas duodecim itidem adiicito. Id vini genus vrinam ciet, atque hydropicis, regio morbo laborantibus, hepaticis ischiadicisque conuenit.

De vino è syluestri Nardo. CAP. LXIX.

E syluestri Nardo sic fit: Radicis syluestris

nardi recentis ac tritæ cribratæque vncias viij. in musti congium similiter addito, & duos menses inesse patitor. Vitale hepaticis, vrinæ difficultate laborantibus, inflatis atque stomachicis.

De vino Daucite. CAP. LXX.

Daucites sic: Radicis Dauci planè contusæ vncias vj. musti amphoræ similiter indito, atque transfundito. Facit ad pectoris, præcordiorum ac vuluæ dolores: menses pellit, ructus cit & vrinas: prodest denique tussi, conuulsis atque ruptis.

De vino è Saluia. CAP. LXXI.

Vinum è Saluia similiter conficito: Saluiæ vncias viij. in musti amphoram, quæ eadem cum ceramio est, simili modo mittito. Valet contra renum, vesicæ & laterum dolores, sanguinis excreationes, tussim, rupta, vulsa, contusa & menses suppressos.

De vino Panacite. CAP. LXXII.

Panacis vnciam j. in musti congium vnum demittito, ac similiter elutriato. Prodest vulfis, ruptis, contusis & orthopnææ: lienis crassitiem extenuat: est & efficax contra tormina, coxendicum dolores & tardas concoctiones: menses & partus extrahit; hydropi & venenatorum moribus auxiliatur.

De vino Acorite. CAP. LXXIII.

Vina ex acoro & è dulci radice, consimili modo

modo fiunt. Oportet enim singulorum vncias octonas in fenis vini congiis tribus mē-
sibus macerare, moxque vinum in vasa trās-
ferre. Faciunt ad lateris pectorisq̄ vitia, &
vrinas mouent.

De vino Selinite. CAP. LXXIII.

Seminis apij maturi, recentis & cribrati
vncias nouem linteolo colligatas in musti
amphorā similiter demittito. Cibi appe-
tentiam facit, atque stomachicis & vrinę dif-
ficultate laborantibus auxiliatur: halitum
quoque commendat.

De vino Marathrite & Anethino.

CAP. LXXV.

Ex Fœniculo, Anetho & Petroselino vina
eodem modo concinnantur, ad eadem effi-
cacia.

De vino è Salis flore. CAP. LXXVI.

Paratur & è Salis flore vinum ad purgan-
dum efficacius, quàm quod aqua marina tē-
peratur. Verùm fauces, renes, vesicam & sto-
machum infestat. Quare neque in secunda,
neque in aduersa valetudine vtile censetur.

De vino Phthorio, seu Abortino.

CAP. LXXVII.

Fit & vinum quod partus enecat, abortum-
ve facit: Scilicet dum seruntur vites, veratrum
aut cucumis syluester, aut scamnoneum ea-
rum radicibus adiungitur circumponiturve,

56 DIOSCORIDIS

Ita siquidem vix illorum vires sibi asciscunt ac in sese trahunt, proindeq; vinum ex iis de promptum abortiuum euadit. Datur vero ieiunis mulieribus que ante vomuerint, aqua mistum cyathorum octo mensura.

De vino Thymelæite. CAP. LXXVIII.

Ramorum Thymelææ cum suis foliis & fructu drachmas triginta in tres musti congios mittito, & leui igne coquito, donec congiij duo supersint: deindeq; excolatū vinum recondito. Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit.

De vino Chamelæite.

CAP. LXXIX.

Chamelææ fruticem dum floret cum foliis tusum cribratūque duodecim drachmarum pondere in multi congium addito, ac post duos menses vinum transfundito. Hydropicis, hepaticis atque delassatis auxiliatur, itēque fœminis quæ à partu ægrè purgantur.

De vino Chamæpityino. CAP. LXXX.

Chamæpityinuarum simili modo concinnatur, & ad eadem conuenit, vrinæ ciendæ vi præditum.

De Mandragorite. CAP. LXXXI.

Vinum è Mandragora ita conficito: Corticem radicis mandragoræ concidito: segmentorum minæ semissem lino traicito, &
in musti

in musti metretam demittito, inibique esse finito ad menses tres, tandemque diffundito. Media potio, hemina dimidiuin: bibitur vero passo in duplum addito. Aiunt porro ipsius heminam vni congio mistam potu somnum & soporem inducere. Vnicus vero cyathus cum sextario vini potus, enecat. At moderatus ipsius vsus, doloris sensum auferit, atque fluxiones incrassat. Caterum & olfactu & infusione idem praestat.

De Elleborite. CAP. LXXXII.

In congium musti aqua marina diluti, veratri nigri triti drachmas xij. linteo mundo inditas conuicito, atque vbi efferbuerit, transfundito: aut in congium musti, quod sit maris expers, veratri drachmas xiiij. aut xv. penitus contusas mittito: post aliquot dies vinum excolato, & vtor. Ad aluum soluendam cyathum vnum ex aqua propinato à balneo iis qui à cœna vomuerint. Alia ratio: Veratri drach. xx. iunci odorati uncias xij. spicæ Syriacæ uncias xiiij. cribratas & linteo colligatas in vini Coi heminas duodecim diebus quadraginta macerandas indito: postmodum colato, & in potu sesquiheminam dato. Aliter: Decocta aquæ marinæ ex alto petita sextarios xij. veratri albi libras vj. in musti amphora diebus xl. macerato: atque vbi excolaueris, vtor. Alia ratio: Veratri

drach. xij. aphronitri drachmas iiij. in musti heminis duodecim macerato xv. diebus: post colato, & exacto semestri vitior. Id vini genus etiam fetus abigit & abortum infert. Aliter: Sumito musti ex vis in Sole siccatis metretam (capit autem metreta congios octo) & in illud vinum gypsi drach. xx. mittito, atque biduo residere finito: tum indito veratri nigri nodulo illigati uncias xxx. iunci odorati uncias xxx. & calami tantundem, baccarum iuniperi chœnicis semissem & quartam illius partem, myrrhæ & croci ana unciam j. Ex his inquam omnibus fasciculum linteolo inuolutum diebus quadraginta suspendito. Postea excolato, & binos ternosve cyathos dilutos exhibeto. Purgat à partu & abortu fœminas: fœtus quoque extrahit, estque contra vuluæ strangulatus efficacax.

De Scammonite. CAP. LXXXIII.

Scammonites sic fit: Radicis scammonia per messes effossæ trita & linteo illigata drach. xv. in musti congiuum vnum mittito ad dies triginta. Purgat aluum, ac bilem & pituitam detrahit.

De Metallicis omnibus, & primùm de Cadmia.

CAP. LXXXIIII.

EX CADMIAE generibus optima est Cypria, quæ botryitis, (hoc est, racemosa) cognos-

cognominatur, densa, modicè ponderosa & in leuitatem magis declinās, extrema sui parte racemosa, colore cinereo, quæque confracta intus cineracea & eruginosa conspicitur. Proxima huic habetur, quæ extra quidem penè carulea est, intus verò candidior, intercurrentibus lineis seu maculis onychitæ lapidi similibus: tales enim sunt quæ è fodinis veteribus eruuntur. Est & quæ placitis, quasi crustosa, dicitur, lineis intercurrentibus ceu zonis quibusdā cincta: quapropter eam etiam zonitum appellauêre. Est & alia quæ ostracitis (quasi testacea) nominatur, gracilis & magna ex parte nigra, terrea aut testacea superficie: sed candida improbat. Oculorum autem medicamentis botryitis nomine & onychitis viles: reliquæ emplastris & medicaminibus quæ arida insperguntur ad trahendas cicatrices. Et ad ista quidem prodest Cypria: nam quæ ex Macedonia, Thracia & Hispania defertur, inutilis censetur. Cadmiæ effectus, astringere, caua explere ac sordes purgare. Sed & cutis spiracula obducit, siccit, crustas inducit, excreſcentia in carne cohibet, atque vlcera, quæ cacoëthe vocantur, ad cicatricem perducit. Gignitur porrò & Cadmia quædam è fuligine, quæ dum excoquitur es (egesta flammis flatuq;) laterib⁹ camerisq; fornacū applicatur. Sūt verò hæ præ-

grandes ac ferreae à metallicis acellides appellatae, per summa fastigia concameratae, ut quae ab aere sursum feruntur corpuscula inibi detineantur & inhærescant: hæc cum spissius adhærescunt, in vnum corpus coalescunt, atque vnum modò cadmiæ genus, modò duo, modò omnia efficiuntur. Conficitur & Cadmia, cremato lapide cui Pyritæ cognomen est, è monte qui Solis incumbit eruto. In eodem verò monte reperiuntur quædam quasi venæ chalciteos, misyos, foreos, melanteriæ, cærulei, chrysolollæ, atramenti futorij, atque etiam diphrygis. Nec desunt qui cadmiam in lapidū fodinis inueniri tradant, decepti non parua lapidū quorundam cum cadmia similitudine, qualis inuenitur & apud Cumas lapis nullam sui vim ostendēs. Atqui hi eo deprehenduntur, quòd sunt cadmia leuiores, itémque cōmanducati gustum ac ipsos etiam dentes offendunt: at cadmia, quippe quæ dentibus cedat, sine offensa mædi potest. Alio insuper discerni possunt argumento: Cadmia siquidem in farinam detrita & aceto subacta atque in sole siccata coit, quod lapidi non accidit. Adhæc tritus lapis igni impositus dissilit, & fumum ab ignis ipsius fumo haudquaquam diuersum emittit. Cadmia verò quieta manet, fuliginemque reddit ad lutrum vergentem, æreò-

que

que colore splendentem, ceu zonam quandā
 variam. Insuper lapis ignem expertus dein-
 deque refrigeratus colorem mutabit, ac le-
 uior quoque fiet: sed cadmia nullatenus eua-
 riat, nisi quis eam multis hōris cremauerit.
 Fit & in argenti fornacibus candidior & mi-
 nūs pōderosa, sed viribus impar. Vritur por-
 rò antedicta cadmia carbonibus obruta, do-
 nec translucida euadat & ferri scoriæ modo
 bullet: dein extinguitur vino Aminæo: sed
 quæ ad psoriarum medicamēta preparatur,
 aceto. Nonnulli verò hoc modo exustā vino
 subigunt, rursumque in olla cruda torrent,
 donec pumicosa videatur, iterumque tritam
 ex vino tertio vrunt, vsquedū prorsus in ci-
 nerem redigatur, nihil scabritiæ retinens: at-
 que hac spodij vice vtuntur. Lauatur autem
 trita in mortario, aqua subinde effusa, dum
 nihil sordidi supernatet: tūmque in pastil-
 los coacta reponitur.

De Pompholyge. CAP. LXXXV.

POMP HOLYX à spodo specie sola distat,
 non item genere. Siquidem spodos quo-
 dammodo nigricat & plerunque pondero-
 sior est, scintillarum, pilorum ac terræ plena,
 quasi purgamentum quoddā quod ab æra-
 riarum officinarū pauimentis atque forna-
 cibus euerritur atque deraditur. Pompholyx
 verò, pinguis est & candida, insuperque le-

N n. j.

uissima, ut in aërem euolare possit. Et huius quidem duo sunt genera: vnum ad aëris colorem vergēs & subpingue: alterū perquam candidum, summamque leuitatem nactum. Fit verò candida pompholyx, cū in liquādo perficiendōque aëre fabri detritā cadmiā cumulatiū inaspererint, eo scilicet consilio ut illam reddant meliorem. Etenim quæ ab hac effertur fauilla, candidissima est atque in pompholygem coit. Neque verò solūm fabricatur pompholyx ex aëris materia, inter eā dum illud coquitur atque perficitur, sed & e cadmia follibus profata consultò ut illa gignatur. Eius autem faciundæ ratio hæc est: In domo gemina contignatione operta extruitur camin⁹, & in eo tabulatū versus mediocri fenestra, quæ supernè pateat. Adicula verò paries camino proximæ angusto foramine ad ipsam fornacem vsque perforatur, fistulæ follis excipiendæ gratia. Habet & ostium mediocre pro ingressu egressūque ab artifice fabricatum. Huic adiculæ altera præterea contigua est, in qua & folles & is cui sufflandi cura demandatur suo munere funguntur. Quod superest carbones inditi fornaci succenduntur: ac deinde qui astat artifex cadmiā minutim contritam inaspergit à locis supra fornacis verticem extractis. Idem negotium obit minister artificis,

eis, simul & carbones identidem ingerit, usque dum quicquid cadmiæ inditum est absumptum fuerit. Porro dum ipsa vitur, egesta flammis flatibusque pars tenuis ac levis in superius cœnaculum effertur, atque ipsius parietibus recto que adhærescit. Inde verò conflatum corpus, inter initia quidem bullarum in aqua surgentium similitudinem refert: at postea incremento subinde accedente, lanarum carptarum flocculos imitatur. Quod autè ponderosius est, in ima loca concedit, & partim quidem fornaci, partim etiã domus pavimento circumfunditur. Et hoc quidem tenuiore deterius existimandũ est, idè quòd, dum colligitur, terræ spurciatq; non parũ asciscat. Sunt qui hoc tantum modo autè memoratam spodon fieri arbitrantur. Optima autem cœsetur Pompholyx Cypria, quæ aceto subacta odorem eris præstat, & colore æruginè quodammodo refert, insuperque gustu cœnum sapit: atque si fraudè non experta ignito carboni imponatur, inferuescit, aëreum contrahens colorè. Ceterum antedictis notis diligèter attèdèdũ est. Siquidè à nonnullis taurino glutine, aut pulmonib. agnitis vel etiã marinis, aut crematis grossis & quibusdã aliis cõsimilibus adulterat: id q̄ tamè facile est deprehèdere. Quippe in his explorãdis nihil eorũ cõperietur,

N n. ij.

quæ antedicta sunt. Porrò Pompholygem in vniversum ita lauari oportet: Linteolo mundo modicèque raro illigatam seu aridam seu aqua subactam in peluim demittito, quæ pluuiam aquam contineat: linteolum eû illigatur aquæ immergito, ipsum huc atque illuc peragitans. Sic enim illius pars limosa & utilis præterfluet: omne verò crassamen intra linteolum retinebitur. Posteaquàm verò residere siueris, aquam cinere excolato: ac vbi aliam rursus affuderis, agitato & effundito, totiesque aquam permutato, cæteraque similiter facito, dum nihil arenosi subsidat: demùm aquam exprimito, & siccatum cinerem reponito. Sunt qui postquàm pompholygem, quantum maximè licuit, exiccarunt, eâ manibus in aqua conterunt, donec mellis crassitudinè habeat: deinde linteo faucibus excepturi vasis obtento, aut etiã laxiùs deligato colant, & quò faciliùs transmittatur, infusa linteo largiore aqua cinerem conturbant: mox spumofum, quod traiectum est & vasi supernatat, concha excipiunt, atque fictili nouo ad vsus recondunt. Quod verò resedit sensim cribratû in aliud vas transfundût, relicto arenoso quod pessum ierat. Rursus lapidosa sidere patiuntur, & in vas aliud mundû excolant: atque hoc identidè faciunt, donec cinis purus & arenæ experts euaserit.

Alij

Alij pompholygem totam & omnibus sui partibus constantem aquæ paulatim inspergunt, arbitrati fore vt antedictæ arenæ lapillique insita grauitate vasis fundū petant, pili autem & paleæ cæteraque eiusmodi sua leuitate in sublime tollantur. Tandem vbi cinerem medium seposuerunt & in pilam cōiecerunt, eum veluti cadiniam eluunt. Lauatur & vino Chio aqua marina diluto, iuxta modos quos supra commemorauimus: & ita redditur astringentior, quàm dum aqua eluitur. Vis Pompholygis astringere, refrigerare, explere, purgare, spiracula cutis obducere, & quadantenus exiccare. Quòd si Spodium torrere opus fuerit, diligenter tritum & aqua irrigatum cogito in pastillos, fictilique nouo subiectis leuibus prunis orbiculos assidue versato, dum assiccati fuluescant. Cæterum minimè ignorandum ex auro quoque & argento, insuperq; plumbo fieri Spodium: verum post cupreum, plumbeum maxime commendatur.

De Antispodis, hoc est, Spodi succedaneis.

CAP. LXXXVI.

QVANDOQV IDEM, deficiente sæpenu-
merò Spodio, Antispoda quæ in illius
locum sufficiuntur, non mediocrem præbēt
vsum, necesse fuerit ostendere, quænam ea
sunt quæ similiter pollēt, & quo modo vsur-

Na iij.

pari debeant. Folia itaque myrti sumito cū floribus & baccis adhuc immaturis, eaque in ollam crudam conijcito, & oblito operculo crebris pertuso foraminibus, indito figlinæ fornaci. Cūque figlinum percoctum fuerit, in aliud fictile crudum illa transferto: & hoc altero rursus perassato, exempta lauato, & utitor. In eundem usum similiter etiā præparare licet cauliculos sylvestris oliuæ cum suis floribus, siquidem habeantur: sin minus, fatiuæ: atque horum penuria, mala quoque cydonia concisa nucleis exemptis, aut gallā, aut panniculos lineos, aut mora immatura, id est, candida in sole prius arefacta, aut lentiscum, aut terebinthum, aut cenanthen, vel tenera rubi folia, vel buxi comam, vel pseudocyperum appellatam cum flore. Aliqui ficulneos ramulos in sole antea siccatos eodem modo præparant: alij taurinum gluten: alij succidas lanas asperas, pice aut melle imbutas. Cæterum antedicta isthæc omnia in spodij vicem vsurpantur.

De Aere vsto. CAP. LXXXVII.

AEs vstum probatur rubrum, & quod dū teritur colore cinnabarim imitatur: nigrum, plus quàm deceat exustum est. Fit autem è clavis dissolutarum nauium in fictili crudo compositis, substrato sulphure cum salis

salis pari pondere, & iisdem his vicissim insparis. Olla operculata etiam circumlito creta figulari spiramento inditur fornaci, donec figlinum planè percoquatur. Alij pro sulphure & sale, alumen inspergunt. Quidam sine sulphure & sale compositos in olla clauos ad multos dies vrunt. Alij solo sulphure vtuntur: clauj tamen sic vsti, fuligine inficiuntur. Alij oblitos scissili alumine clauos, additis sulphure & aceto, fictili erudo cremant. Alij denique in ænea olla aceto aspersos vrunt, deindeque iterum ac tertio idem faciunt, posteaque recondunt. Principem locum obtinet, quod in Memphide combustum est: proximum, quod in Cypro. Vis ipsius astringere, exiccare, extenuare, reprimere, attrahere, repurgare, vlcera ad cicatricem perducere, oculorum vitia exterere, excrescentia in carne absumere, & nomas cohibere. Facit & vomitiones ex hydromelite potum, aut cum melle delinctum illitumve. Porro lauatur vt Cadmia, mutata quater die aqua, donec spumæ nihil prorsus innatare videatur. Quin & æris scoria simili modo lota, eandem quoque vim, sed imbecilliozem, obtinet.

De Flore æris. CAP. LXXXVIII.

FLOS æris, quem nonnulli clauorum vterum plegma, (quasi ramentum,) nominant.

N n. iiij.

runt, optimus censetur qui friabilis est, & dū teritur valdè rufus, milio forma similis, exiguus, ponderosus, mediocriter splendens, quique insuper delinatam æris scobem minimè recepit, qua quidem adulterari consuevit: sed eo fraus deprehèditur, quòd scobs illa dentibus appressa dilatatur. Fit autè ille, cūm æs fornacibus metallicis fusum in receptacula delapsum fuerit per cola tubulorum ad ea pertinentium. Tūm enim ij qui repurgandis metallorū inquinamentis præfecti sunt, aquam purissimam æri affundunt, eius refrigerandi gratia. Hac verò repentina densatione concretionèque velut expuitur & emicat antedictus flos. Porro astringit is & excrescentia cohibet: deterget ea quæ pupillis oculorum officiunt atque caliginem offundunt, sed magnoperè mordet. *Quaternūm* etiam obolorū pondere datus, crassos humores extrahit: quin & absūmit narium earuosa vitia, itēmq; sedis: papularum eruptiones cum vino cohibet. Cæterūm is qui candidus est, contra diurnas auriū grauitates tritus, in eas per fistulam flatu impellitur: reprimat & vnam atque tonsillas farina eius cum melle admota.

De Squama æri. CAP. LXXXIX.

SQUAMA Cypriarum officinarum clauis
Sexcussa cōmēdatur, quæ crassa est, & heli-
tis,

tis, (quasi clauaris,) nominatur: at vitiosa cē-
 setur, quæ ex candido ære decutitur: quippe
 quæ tenuis & inualida sit. Hanc ideo dāna-
 mus: illam verò deligimus quæ crassa fuluā-
 que est, & aceti respersu æruginem contra-
 hit. Vim habet reprimendi, at enuandi, no-
 mas cohibendi, putrefaciendi & cicatrices
 obducendi. Pota verò ex aqua mulsa, aquas
 subducit. Aliqui cum farina subactā exhibēt
 in catapotio. Additur & ad oculorum medi-
 camenta: siquidem & genarum scabritiā ab-
 sumit, & fluxiones exiccat. Lauatur autē hoc
 modo: Siccæ æris squamæ expurgatæ minā
 dimidiam cum aqua limpida in pilā conii-
 cito, & manu diligēter misceto, donec squa-
 ma subsederit: quæ superstant abiucito, & ef-
 fusa priore aqua, pluuię cyathum vnū affun-
 dito: tūmque diducta manu squamam, quasi
 destringenda sit, vehementer in mortario
 confricato. Cū verò cœperit lentorē quē-
 dam remittere, paulatim aquam ad sex cy-
 athos vsque superinfundito, validè interim
 terens: deinde manu squamā ad latus morta-
 rij conuertito, ibique firmiter apprimito: &
 expressum humorem qui defluerit pyxide
 ex ære rubro facta excipito. Hoc enim est ve-
 luti flos squamæ, valens viribus, & ad oculo-
 rum medicamenta cū primis efficax: quod
 reliquum est, inutile ac imbecillum. *Attamē*

& quod relictum est similiter lauato, donec nullum prorsus lentorem ex se remittat, tandemque opertum linteolo ad biduum conquiescere finito: postmodum diffusa extante aqua, reliquum siccatum pyxide recondito. Sed & hoc nonnulli cadmiæ instar clottum reponunt.

De Squama stomomatis. CAP. XC.

SQUAMAE stomomatis eadem vis. Simili quoque modo lauatur atque reconditur: attamen ad aluum purgandam inefficior.

De AErugine rasilis.

CAP. XCI.

AERUGO rasilis his fit modis: In cadum aut aliud consimile vas acetum quam acerrimum infundito, atque illi superponito inuersum vas æneum, præsertim concaueratum: sin minus, planum. Sit verò id probè detersum, nullumque habeat spiramentum. Decima deinde die sublato operculo, æruginem inhærentem deradito. Aut: ipsam æris laminam in vase super acetum ita suspendito, vt ne ipsum attingat: & rotidem post dies radito. Aut: massulam seu lamellam æris vnâ plurêve vinaceis nō recentibus, sed iâ acescētibus, cōdito, ac similiter inuertito. Quinetiā æruginē facere licet ex delimata æris scobe, necnon & è laminis quibus interiectæ auri bractæ malleo ducuntur,

cuntur, si quis eas aceto respergat & ter quaterve verlet, donec omni ex parte æruginem contraxerint. Tradunt & æruginis duo genera in Cyprijs gigni fodinis, vnum quidem quod supra lapides quosdam efflorescit aris miscellam sortitos, alterum verò quod per Caniculæ ætus è specu quodam extillat: adduntque illud paucum & optimum esse, hoc quod è spelunca manat, copiosum quidè & boni coloris, at vitiosum, quòd lapidosa plurima intermixta habeat. Adulteratur porrò ærugo tū alijs in multis ammixtis, tū verò his maximè quæ sequuntur: aliqui enim pumicem, quidam marmor, alij atramentū sutoriam illi admiscunt. Sed pumicē & marmor deprehendemus, si manus sinistra pollicem madeficiamus, & altero æruginis portunculam ipsi affricemus. Siquidè quicquid est æruginis diffundetur: pumicis autè marmorisque partes dissolui dissiparique minimè poterūt, ac demùm crebro affricu humorisque permixtione inalbescēt. Quin & dentiū appressu vitium licet deprehendere: quoniā quæ sincera est, læuis occurrit ac sine asperitate. Atramentum verò sutoriū, igne coarquitur. Nanq; si laminæ aut fictili æruginem ita adulteratam insperferis, & horum alterutrum feruenti cineri aut prunis imposueris, mutato colore rubescet quæ atramento

futorio mixta fuerit: propterea quòd id vstũ
talem suapte natura sortitur colorem.

De Æruginē Scolecia. CAP. XCII.

Æruginis, quæ Scolecia dicitur, duo sunt
genera: quædam enim fossilis est, altera fa-
ctitia ad hunc modũ: In mortarium Cyprij
eris, quod & pistillum ex eadẽ materia factũ
habeat, aceti albi acrisque dimidiam heimi-
nam infundito, teritòque tantisper dum strig-
menti crassitudinem asciscat: deinde indito
aluminis rotundi drachmã vnã cum salis
fossilis translucidi, aut marini quàm albissi-
mi solidique, aut certè nitri pari pondere: at-
que æstuosissimis diebus circa Canis ortũ in
sole subigito, donec æruginis colorẽ & strig-
menti spissitudinem contrahat: tandẽmque
vbi in vermiculorum Rhodiæ similitudinem
speciem cõgeris, recondito. Efficax autem
& valdè boni coloris redditur, si duæ partes
vrinæ veteris cum vna aceti adiciantur, &
reliqua, vt dictum est, peragantur. Sunt qui
æru-ginem rasilem quæ in apparatu voto nõ
responderit ammixto gũmi digerant in pa-
stillos, & ita vendunt: sed genus id ceu vitio-
sum repudiandum est. Fit & ab aurificibus
erugo quædam, qua aurum ferruminant, du-
cta scilicet vrina pueri impuberis in mor-
tario cupreo pistilli ope ex eadem materia
cõfecti. Porro antedicta prorsus omnia eru-
ginum

ginum genera vsto æri respondent, sed magis effectu valent. Sciendum verò inter ipsa Scoleciam fossilem principatum tenere: proximum locum dari rasili: postremum, factiæ. Mordacissima tamen hæc est, atque magis astringit: at aurificū ærugo, rasili respondet. Itaque æruginis genera omnia astringunt, exal faciunt, oculorum cicatrices exterrunt & attenuant, lacrymas cient, nomas fistunt: vulnera ab inflammatione tuentur: vlcera ex oleo cerâque ad cicatricem perducunt: callos & sordida vlcera purgant, cum melle cocta: aminoniaco excepta & collyrij modo in fistulas adacta, earum callos absumunt. Sunt & ad gingiuarum excrescentias & extuberationem vtilia. Magnoperè quoque extenuant genarum crassitiem, cum melle inuncta: verum postinunctionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. Eadem subacta cū resina terebinthina, addito chalcantio aut nitro, lepras tollunt. Cæterum æruginem quancunque velis vri oportet in hunc modum: Ipsam minutissimè friatam fictili patellæ subiectis fragrantibus prunis imposito, versatòque donec sese mutet, & colorem cinereū quodâmodo referat: post eâ refrigeratam reponito ad vsum. Sunt quæ cruda olla eâ vrant, vri dictū est: sed nō prorsus eundē vndique colorem cremata reddit.

De Ferrugine, seu ferri rubigine.

CAP. XCIII.

RUBIGO ferri restringit, fluorem muliebrem subdita sistit, potuque conceptionem impedit. Illita ex aceto, erysipelatis & papularum eruptionibus medetur. Perquam utilis ad digitorum paronychias, pterygia, genarum scabritias & condylomata. Gingivas eadem firmat, & podagricis inunctio ae prodest, & alopecias explet. Vinum aquave in qua candens ferrum restinctum fuerit, potu coeliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus & stomacho dissolutis auxiliatur.

De Recremento, siue scoria ferri.

CAP. XCIII.

SCORIA ferri eadem potest, quæ rubigo, sed efficacia minore. Contra aconiti venenum ex aceto nullo pota opitulatur.

De Plumbi lotura. CAP. XCV.

COMPARATUR & plumbum elotum. Hunc in modum: In mortarium plumbum ubi aqua inieceris, pistillo plubeo terito, usquedum aqua nigrescat & limi modo crassescat. Linteolo deinde colato, aqua insuper affundens, quod facilius quicquid resolutum est traieci incernive possit. Hoc ipsum iterum atque iterum facito, usque dum sat esse tibi videatur. Post ubi lotum plumbum cõsederit, priore

priore aqua effusa nouam affundens, vt cad-
miam lauato, dum nihil ampliùs nigritiæ
supernatet: eadẽ coactos inde pastillos re-
ponito. Quidam puri plumbi limatam sco-
bem mortario pistillòque lapideis aut ma-
ribus ex aqua terunt, ministro sensim aquã
affundente, quæ hoc modo liuorẽ contrahit.
Hac vbi subsederit effusa, pastillos illicò
singunt. Nam quod diutiùs conteritur, ce-
russæ simile redditur. Alij elimatæ scobi
plumbaginis paxillum adiiciunt, asseren-
tes elotum ita plumbum præstantius euade-
re. Potest refrigerare, astringere, spiracu-
la cutis obducere, mollire, caua explere,
sistere oculorum fluxiones & vlcerum ex-
crescentia. Sanguinem quoque supprimit,
ac prodest contra sedis vlcera, condyloma-
ta, & hæmorrhoidas, ex rosaceo: item ad ea
quæ agrè cicatricem ducunt. Denique spo-
dij effectus præbet, nisi quòd crustas haud-
quaquam inducit. Cæterum sincerum plũ-
bum affrictu, marini scorpionis draconisque
ictibus auxiliatur.

De Plumbæ vsto. CAP. XCVI.

VRITVR plũbũ sic: Sumito plũbi lami-
nas quàm minutissimas, & noue patinæ
imponito, ac sulphur inspergito: rursumque
laminas alias addito, ac sulphur itidẽ insper-
gito: atq; ita vicissim tũ laminas tũ sulphur

insternito, donec vas expleueris, deindeque succendito. Flagrans autem plumbum ferrea rude versato, vique dum perfectè redigatur in cinerem, nihilque supersit quod plumbum referat: tùm demùm obstructis naribus eximito, quoniam halitus plumbi noxius est. Aut lima quæsitam plumbi scobem cum sulphure indito patellæ, atque sic vrito. Alij laminas crudo fictili, vti dictum est, inditas imponunt fornaci aut foco, & circumlito operculo datoque exili spiramento, vrunt. Non desunt qui pro sulphure cerussam aut hordeum insternant. Alij postquam sinceras laminas imposuerunt, acri igne vtuntur, & rudicula ferrea vehementer agitant, dum in cinerem soluantur. Sed difficilis huiusmodi vstio: & si amplius vrantur, spumæ argenti colorem contrahunt. Magis tamen nobis placet prima vrendi ratio. Debet verò plumbum vstum lauari sicut cadmia, atque ita reponi. Cæterum vim habet eandem quam plumbum elotum, sed efficacior.

De Scoria plumbi. CAP. XCVII.

RECREMENTVM plumbi, scoriam vocat, optimum est quod cerussam repræsentat, desum, fractu contumax, nihil plumbosum habens, quodque ad luteum colorem accedit & vitrum imitatur. Eadem quæ plumbum exustum potest, sed magis astringit. La-
uatur

natur in mortario affusa aqua, & refusa summa aquæ parte quæ luteum colorem traxerit. Iteratur id sæpius, dum recremento absumptum fuerit. Tandem ubi subsederit, effusa aqua diuiditur in pastillos.

De Lapide plumbario.

CAP. XCVIII.

LAPIS molybdoides à plumbi similitudine dictus, vim habet recremento haud absimilem: ac eodem quoque modo lauatur.

De Stibio. CAP. XCIX.

STIMMI, optimum quod est splendidissimum & radians, dum frāgitur crustosum, quoddamque nihil terreni aut sordidi habet, estque friabile. Hoc nonnulli stibi, aliqui platyophthalmon, alij larbason appellarunt. Vis eius spiracula cutis obducere, astringere, refrigerare, excrecentia in carne cohibere, ulcera ad cicatricem perducere, sordes & ulcera oculorum expurgare. Sistit & sanguinem è cerebri membrana profluentem: & ut in vniuersum dicatur, vis vito plumbo similis est. Priuatim ambusta igni in crustulas erumpere non patitur, cum adipe recenti illitum: quæ verò crustam contraxere, ad cicatricem perducit, additis cera & exigua cerussa. Torretur autem farina subacta circumlitum & carbonibus obrutum, donec carbunculetur crusta: exemptumque restinguitur.

℞. j.

mulieris lacte quæ marem pepererit, aut vete-
tere vino. Vritur verò prunis impositum
sufflatumque, quoad ignescat: si enim au-
plius vritur, plumbi initar eliquescit. Cate-
rùm lauatur cadmiæ & æris modo: sunt ta-
men qui ceu plumbi recrementum eluant.

De Molybdæna seu plumbagine.

CAP. C.

PLUMBAGO probatissima est, spumæ ar-
genti æmula, flaua, modicè splendens, ac
dum teritur fulua, quæque cocta in oleo ioc-
cineris colorem trahit. Vitiosa, quæ aërium
aut plumbeum colorem refert. Gignitur in
auri argentique fornacibus. Est & fossilis qua-
dam, quæ ad Sebastiam & Corycum reperit-
ur: ac in eo genere probatur magis, quæ ne-
que scorix speciem præ se fert, neque lapido-
sa est, sed flaua ac nitens. Vim habet spumæ
argenti & scorix plumbi similem: sed & vri-
tur lauaturque simili modo. Additur tamen
hæc aptius in emplastra lenia, quæ lipara vo-
cant, & ea quæ non alligantur, idque non inu-
tiliter: quippe quæ carnem recreat & ci-
atricem obducit. At verò glutinantibus de-
tergentibusque compositionibus haudqua-
quam conuenit.

De argenti Scorix. CAP. CI.

RECREMENTVM argenti, quod helcys-
ma seu encauma vocatur, eadem quam
molyb-

inolybdæna vim habet. Quamobrem emplastris fuscis & cicatricem inducentibus miscetur: utpote cum astringat, & spiracula cutis obducat.

De Argenti Spuma. CAP. CII.

SPUMA argenti quædã sit ex arena, quam Smolybditin vocant, in fornacibus conflata, donec perfecte igni incandescat: altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est Attica: proxima Hispaniensis. Has sequitur quæ sit Puteolis Capaniæ, & in Sicilia. Plurima enim hisce locis est flagrantibus laminis plumbis gignitur. Quæ flavo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in Sicilia, argyritis: quæ ex argento, Calabritis. Vis autem astringere, mollire, explere caua, excrescentia in carne reprimere, cicatricem inducere, refrigerare, spiracula cutis obducere. Vres porro argenti spumam in hunc modum: Ipsam in frustra diuidito, quæ in glandium magnitudinem æquent: hæc prunis imposito, & ita follibus accendito ut conflagraret: tum absterisa quæ infidet spurcitia reponito. Aliqui ubi ter aceto aut vino restrinxere, rursum vrunt, & hoc factum recordantur. Abluitur ut cadmia. Cador verò datur ad hunc modum: Sumito de ea quæ argyritis nominatur, aut, si desideretur, de alia quæpiam in partes fabarum magnitudine confracta, quantum capit Attica chcenix: ac ubi si-

o o. ij.

Etili nouo indideris, aquam superfundito,
 adiectaque candidi tritici pari mensura, pri-
 uatimque hordei pugillo intra linteolum
 mundū & rarum de vasis auricula suspenso,
 coquito donec rumpatur hordeum. Deinde
 cum omnia in nouū craterē oris ampli trā-
 fuderis, triticū quidem seorsum abiicito: spu-
 mā verò argenti infusa aqua lauato, simūq;
 manibus vehementer confricato: demū e-
 xemptam assiccatamq; in Thebaico mortar-
 io terito, calidam affundens, donec ea peni-
 tūs soluta fuerit. Excolata aqua, iterum tota
 die terito, & vesperi infusa calida finito: po-
 stero mane hanc vbi eliquaueris, aliam in-
 fundito, atque ita ter die excolato. Idem se-
 ptenis diebus repetito. Post id tempus addi-
 tis ad singulas spumæ argenti minas quinis
 salis fossilis vncijs, affusaque aqua calida, ter
 die terito & ammixa aqua excolato. Cum
 inalbuerit, calida infusa idem facito, dū nul-
 lam prorsus salsuginem respiciat. Tandem ar-
 dentissimo sole siccata eiecto prius hu-
 more recondito. Sin aliter voles, argyritidis
 spumæ minam vnā diligenter terito, dein-
 deque, addito triplo sale fossiliterito, in ollam
 nouam conuicito, infusaque aqua ita vt su-
 peremineat, mouero quotidie mane & vesp-
 eri, aquam superinfundēs, priore nequaquam
 effusa. Hoc idem facito tricenis diebus: nan-
 que

que nisi moueatur, in testa duritiem concre-
 scit. Post hæc effusa leniter muria, argenti
 spumam in Thebaico mortario terito, con-
 iectamque in fictile infusa aqua manibus di-
 ligenter agitato: aquam subinde murato, do-
 nec nullum; falsuginis præbeat indicium.
 Demùm quod ex argenti spuma candidum
 apparet in aliud vas transferto, & redactum
 in pastillos plumbea pyxide condito. Alij
 spumam argenti ad fabarum magnitudinem
 contractam in ventre suillo crudo ex aqua
 coquunt, dum viscus velut eliquescens dissol-
 uatur, indeque exemptam & cum pari sale
 tritam abluunt, vti supra dictum est. Sunt
 qui salis libram vnã & spumæ argenti tan-
 tandem in sole ex aqua terant, hæc subinde
 murata, dum candor ei concilietur. Alia ra-
 tio: Sumito quantam vis argenti spumam, ac
 vbi lana candida inuolueris, fictili nouo in-
 dita aqua cum fabarum recentium repurga-
 tarumque pugillo decoquito. Cùmque fa-
 bæ disruptæ dehiscant, lanæque denigrata
 fuerit, exemptam argenti spumam & altera
 lana obuolutam iterum coquito, cyathum
 aquæ & parem fabarum modum adiiciens:
 eadem tertio, quæ supra, facito, & in summa
 vsquedum lana non amplius inficiatur. Tan-
 dem transferens in mortarium, ad octoge-
 nas spumæ argenti drachmas Atticas, la-

○ o. iij.

gulas salis fossitij libras adiicito, & terito. Ac interiecto aliquo temporis spatio nitri quàm albissimi cum aqua diluti drachmas xlvij. indito: atque iterum terito, donec argenti spuma candoris satis contraxisse videatur. Ita autem vbi fuderis eam ex alto in fictile oris ampli, affusa insuper largiore aqua, ac subsidere siueris, hâc quidem colato: nouam autem superadiiciens aquam, manibus probe versato, ac finito rursum vt confidat: demumque per colum traicito. Alternis eadem profequere, dum quæ effluit aqua valdè pura, dulcis & salitudinis, expers euaserit. Postremò, in fictile nouum translata, excolato sensim omni humore, Soli quadraginta diebus sub Caniculę sydus exponito, & siccata vitior. Cæterùm constat elotam conferre ad oculorum medicamenta, & ad cicatricum fœditates tollendas, itémque ad facies rugosas ac maculosas.

De Cerussa.

CAP. CIII.

CERUSSA fit hoc modo: Infuso in vrcu Coris lati, aut in fictilem vrnâ aceto quàm acerrimo, massam plumbeam ad fictilis os, substrata prius arundinea tegete, firmato: superiicitoque velamina, ne quâ interspiret acetum, donec illa resoluta fuerit, destillansque ceciderit: tunc excolato humore puro qui superstat, crassamentum in vas transf-

transfundito. Hoc deinde siccandum in sole, moxque trusatili mola aliave ratione terendum cribrandumque. Postea quod superest duri solidive in tenues partes redigendum, itidemque cribrandum: vicissim eadem tertio quartoque facienda. Melior quæ prima cribro excreta est, & hæc quoque ad medicamenta oculorum assumenda. Secundum locum tenet sequens, ac deinceps reliquæ suo ordine. Nec desunt qui firmata circa medium vas matta scirpea, ita ut acetum penè contingat, laminam massamve plumbeam superimponunt, ac indito operculo circumlitòque dimittunt. Post dies decem amoto operculo inspiciunt, ac siquidem resoluta materia fuerit, reliqua, uti supra diximus, exequentur. Quod si quis eam velit in pastillos digerere, aceto acri subigenda, moxque diuidenda in pastillos, qui siccentur in sole. Æstate tamen supradictum opus obeundum est: ita enim candida atque efficacæ redditur. Sed & hyeme paratur, ut ceis supra furnos, balnea aut fornaces impositis: qui enim sursum fertur calor, idè quod sol præstat. Porro laudatissima censenda quæ fit in Rhodo, Corinthi aut Lacedæmone: proxima, quæ Puteolis. Torretur autem hoc modo: Flagrantibus igni carbonibus fictile novum, maximèque Atticum, im-

O o. iiij.

ponito, eique tritam cerussam inspergito, & assidue versato: cumque cinereum colorem traxerit, exemptam refrigerato, atque ita vitator. Verere verò si libuerit, tritam concave patinæ indito, & prunis impositam ferulacea rudicula misceto, donec similis sandarachæ fiat, extractaque vitator. Quæ verò ita parata est, sandyx à quibusdam appellatur. Lauatur itidem cerussa cadmiæ modo. Vis eius refrigerare, spiracula cutis obducere, mollires, explere & attenuare, insuperque exerescentia leniter reprimere, & cicatricem inducere: in eòsque vsus miscetur ceratis & emplastris lenibus quæ lipara vocantur, itemque pastillis. Sed ex eorum est genere, quæ [sumpta] lethalem vim obtinent.

De Chryscolla. CAP. CIIII.

CHRYSCOLLA laudatissima Armeniaca, colorem porri late virentis quam simillimè reddens. Secundum locum sibi vendicat Macedonica, & proximū huic Cypria: quo in genere præferenda quæ pura est. Dantur quæ terram & calculos collegerit. Porro antedictæ lauandæ ratio hæc est: Tusam iniice in mortarium, & affusa aqua ad pilam expansa manu vehementer affricato: mox vbi confidere permiseris, excolato. Alteram infundens aquam, rursus terito: atque hæc vicissim reperito, donec pura sinceræque speciei
 Et etc

ætetur. Tandem siccato in sole, & ad vsus recondito. Quòd si vrere volueris, vrito in hunc modum: Vbi ex ea triueris quantum sat esse videbitur, patellæ supra carbones impo- nito, & alia facito quæ in vrendis antè memoratis metallicis recensita fuère. Vis chry- focollæ cicatrices exterere, excrescentes car- nes coercere, itémque repurgare, astringere, exalfacere, & cum aliquantula mordacitate leniter exedere. Est verò ex eorum genere quæ vomitiones concitant, & necem inferre possunt.

De Armenio. CAP. CV.

ARMEIVM præferendum quòd est læ- ue, colore cæruleo, perquàm æquabile, calculorum expers atque friabile. Eadem que chryfocolla præstat: distat hoc vno, quòd est inefficacior. Sed & vsum habet ad pilos in palpebris augendos.

De Cyano sine cæruleo.

CAP. CVI.

CYANVS in Cypro quidem procreatur ex cærariis metallis: at copiosior ex arena littorali temperatur, quæ quidem secundùm quasdam speluncarum instar excauatas ma- ris suffossiones inuenitur: & hic quoque ma- gis probatur. Eligi debet, qui valdè saturus est colore. Vritur porrò, vt chalcitis, & laua- tur, vti cadmiã. Vis reprimere & modicè

exedere, crustas gignere & exulcerare.

De Indico. CAP. CVII.

EX Indici generibus vnum sponte naturæ
prouenit, veluti spuma marisve eiection-
mentum, Indicis arundinibus adhærescens
alterum dant infectorum officinæ, estque
purpureus quasi flos æreis innatans cortinis,
quem derasum artifices siccant. Optimum
porrò censendum quod cærulei speciem præ-
bet, atque etiam succosum est ac læue. Inter
medicamenta est quæ leuiter astringunt, &
inflammationes ac œdemata rumpunt. Ulcera
quoque purgat & reprimunt.

De Ochra. CAP. CVIII.

OCHRAM eligere oportet leuissimam ac
penitus luteam, saturo colore, minime
lapidosam, friabilem & natione Atticam. Ven-
denda etiam & lauanda hæc est, cadmiæ mo-
do. Vis eius putrefaciendo exedere, inflam-
mationes & tubercula dissipare, excreſcentia
in carne reprimere, caua cum cerato explere,
& callos articularumve tophos commi-
nuere.

De Cinnabari. CAP. CIX.

CINNABARIM falsò putant nonnulli cum
Ceo quod minium appellatur vnum & id-
em esse. Minium enim in Hispania ex la-
pide quodam argentariæ arenæ permisto
temperatur. Lapis is haud alioqui cognos-
citur.

scitur: sed dum in fornace excoquitur, in floridissimum ardentissimumque colorem trāsit. Halitum verò in metallis strangulancem expirat: ideòque metallici faciem vesticis obuelant, vt per illas spectent, neque tamen vaporem noxium respirando trahant. Inde parato minio pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris autem, de qua hñc agitur, ex Africa quidem inuehitur, at magno constat, & vsque adeò rara est, vix vt versicoloribus pictorum lineis satisfaciat. Est porrò altè & abundè colorata, & eam ob causam quidam sanguinem esse draconis existimauerunt. Vim habet Cinnabaris eandem quam lapis hæmatites, ad oculorum medicamenta vtilem, imò etiam efficaciorē: magis enim astringit & sanguinem cohibet. Igni quoque ambustis & papularum eruptionibus cerato excepta medetur.

De Hydrargyro, seu argento vivo.

CAP. CX.

FIT Argentum viuum è minio, quod & ipsū abusuè Cinnabaris dicitur. Imposita siquidem patinæ fictili concha ferrea Cinnabarim continente, calycem seu operculum adaptant, quod vndique luto superillinunt, deindeque carbonibus succendunt. Tūm quæ calyci adhærescit fuligo, deersa refrigeratæque in argentum viuum coit.

Quinetiam inuenitur quod, dum conflatur argentum, in tectis guttatim concreuit. Sunt & qui argentum viuum per sese in metallis inueniri tradant. Asseruatur porro in vitreis, plumbeis, stanneisve aut argenteis vasis: quandoquidem aliam omnem materiam ita est, vt permanet atque praterfluat. Ceterum potum vim perniciosam habet: suo enim perdere interna perrodit. Remedio est, lac copiosum subinde potum & vomitionibus reiectum, aut vinum cum absinthio, aut apij decoctum: aut semen horini, aut origanum vel hyssopum cum vino. [Auri limata scobs, id est, ramentum quam tenuissimum, epota mirabili est contra hydrargyrum auxilio.]

Derubrica Sinopica. CAP. CXI.

RUBRICA Sinopis maxime probatur desca, grauis, iocineris colorem referens, calculorum expers, concolor, quaeque dum diluitur longe lateque diffundi solet. Effoditur in Cappadocia speluncis quibusdam, expurgataque deferitur in Sinopem urbem, in qua vendatur: atque inde etiam cognomentum accepit. Vim habet exicatoriam & emplastica: quapropter vulnerariis emplastris commiscetur, vt etiam patillis exiccantibus & adstrictoriis. Aluum quoque sistit, tum ex ouo sumpta, tum etiam clystere infusa.

insulæ. Datur & eadem hepaticis.

De Rubrica fabrili. CAP. CXII.

RUBRICA fabrilis ad omnia Sinopide inferior est. Optima Ægyptia & Carthagenensis, calculorum expers atque friabilis. Nascitur & in Iberia quæ ad occidentem spectat. Fit quoque, exusta ochra & degenerante in rubricam.

De Lemnia terra. CAP. CXIII.

LEMNIA terra defertur è cuniculoso quodam specu Lemni insulæ, in quo nascitur. Scilicet palustris inibi locus est, è quo eruitur & hircino sanguini permiscetur. Hanc dein incolæ coactam in pastillos capræ imagine signant: vnde & sphragida agos, hoc est, capræ sigillum appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosâ venena singularem. Siquidem pota cum vino & præsumpta, foras venena vomitione pellit. Prodest & contra ictus morsûsque animalium, quæ exitiale virus ei aculantur. Antidotis quoque immiscetur. Sunt qui hac etiam ad expiationes vtantur. Est & eadem dysenteria utilis.

De Atramento sutorio.

CAP. CXIII.

ATRAMENTVM sutorii genere quidem vnum & idem est, siquidem liquor est concretus: at speciales differētias tres habet. Enimuerò vnum liquoribus stillatim in

cuniculos quosdam percolatis concrefcit: quamobrem ab iis qui Cypria metalla tractant stillatitium appellatur. Peteesius hoc ipsum pinarium vocat: alij stalacticon, id est, stillatitium. Alterum latenter stagnat in speluncis, posteaque transfusum in excavatas scrobes, concrementum capessit: hoc iccirco pecton, id est, concretitium proprie nominatur. Tertium coctile dicitur, & in Hispania confici solet, sed maxime decolor & bonitate deterrimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Dilutum aqua decoquunt, mox in conceptacula transfusum residere patiuntur. Hoc statis diebus cogitur, & in complures diuiditur tessellatas formulas, quæ quidem racematim inter se cohærescunt. Optimum censetur, quod caruleum est ac ponderosum, densum & translucens: cuiusmodi stillatitium est, quod ab aliis lonchoton, (quasi lanceatum) appellatur. Proximum, concretitium. Coctile verò inficiendis denigrandisque pannis aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ usum inualidius esse experimenta docent. Valer adstringere, calfacere & crustas inducere. Lata ventris animalia necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle delinctum: vomitus ciet: & aduersus hausta fungorum venena ex aqua potum auxiliatur. Purgat & caput aqua

aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Cæterum vritur, vti mox in chalcitidis mentione ostendemus.

De Chalciti.

CAP. CXV.

PRAEFERENDA Chalcitis aris speciem referens, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercurfantibus venis oblongis splendentibusque. Huic adstrictoria vis est, exalfaciens & crustas vlceribus obducens: repurgat quæ oculis & eorundem angulis hærent. Est & in genere leuiter exedentium. Quinetiam efficax est ad erysipelata & herpetas, itemque sanguinis è vulua & naribus eruptiones cum porri succo. Eius farina gingiuas excrescentes, nomas, tonsillâsque compescit: vsta eadem & cum melle trita, oculorum medicamentis longè vtilior redditur. Callum quidem scabritiemque palpebrarum absumit abstergitque: fistulas verò collyrij modo indita insanat.

De Psorico.

CAP. CXVI.

Efficitur porrò ex ipsa medicamentum, psoricum dictum, duabus eius partibus vnicadmix additis, & ex aceto tritis. Oportet autem in fætile coniici, quod fimo obruatur diebus quadraginta per Caniculæ ardores. Sic enim medicamentum acrius euadit, atque idè quod chalcitis potest. Sunt qui mixtas pares vtriusque portiones in vino terunt,

& eadem illa prosequuntur. Vritur Chalcitis fictili nouo indita, & ignitis carbonibus imposita. Sit verò modus vitionis metallicorum, quæ quidem humore multo abundauerint, dum bullulas edere desierint, ac perfecte inaruerint: reliquorum verò, dum in floridiorem colorem mutata fuerint. Cùm ergo chalcitis sanguineum ac miniatum colorem interius altiùsve contraxerit, tùm demum igni eximenda est: mox incidente spurcitia flatu depulsa reponenda est. Torretur etiamnum perflatis carbonibus, vsquedum subluteo colore palleat, aut fictili subditis candentibus prunis subinde versata, donec ignescat coloremque mutet.

De Misy.

CAP. CXVII.

MISY assumendum natione Cyprii, Mauri speciem præ se ferens ac durum, quòdque dum friatur aureis micet scintillis, ac stellæ modo radiet splendescatve. Vitionem autem ac vim etiam habet cum chalcidite eandem, præterquàm quòd pforicum ex eo non cõficitur, intensiorisque ac remissioris facultatis ratione hoc ab illa differt. *Ægyptiũ* porrò ad cætera quidem præfertur, tanquam efficacius: sed ad ocularia medicamenta supradiçto longè inferius est.

De

De Melanteria seu atramento metallico.

CAP. CXVIII.

MELANTERIA quædam in faucibus fodinarum, quibus æs erutum fuerit, fuliginis modo concrefcit: altera verò in summa facie supradictorum locorum coit, quæ quidem etiam terrena est. Sed & inuenitur in Cilicia & aliis quibusdam regionibus fossilis quædam. Præstat in Melanteria genere, quæ sulphurei est coloris, læuis, æquabilis, pura, & quæ contactu aquæ confestim nigrescit. Ceterùm vim causticam eandem obtinet, quam & misy.

De Sory. CAP. CXIX.

SORY existimauère nonnulli esse melanteriam, sed falsò: siquidem peculiare genus est, illi tamen haud ita dissimile. Verùm Sory virosum magis est, ac nauseam mouet. Inuenitur in Ægypto & aliis quibusdam regionibus, vt & in Africa, Hispania & Cypro. Maximè verò laudatur Ægyptium, quòdque frianti nigrius apparet, crebris foraminibus peruium & subpingue, insuperque astringens & haustu olfactuque virosū, atque adeò subuertēdi stomachi vim habēs. Quod autem inter friandum misyos modo non scintillat, & alterius generis esse, & inualidum censendum est. Vim & vstionem supradictis similem habet: dolori dentium

P p. j.

cauernis inditum medetur: eosdem labantes firmat: ischiadicis ex vino infusum auxiliatur: illitum cum aqua, varos extinguit. Misceatur & medicamentis quæ pilos denigrat. Hæc verò in communi & alia, ferè omnia quæ vstionem experta non sunt, vstis potèntiora censerì debent: salem excipio, vini facem, nitrum, calcem & consimilia, quæ quidem cruda, remissiora sunt. Cremata siquidem, viribus efficaciora redduntur.

De Diphryge. CAP. CXX.

DIPHRYGIS tria genera esse creduntur: vnum enim metallicum est, quod in Cypro sola nascitur. Ita enim vt lutosum est, ex imo quodam inibi gurgite eruitur: erutum deinde Sole siccatur: mox circumpositis cremiis vritur. Diphryges idèd vocatum est, quòd & à sole & à cremiis sarmentis vritur, arefiat inquam & quasi torreatur. Alterum, dum conficitur æs, illius quasi fax quædam subsidet: siquidem post frigidæ affusionem, vt superius retulimus cum de æris flore differeremus, sublato ære, fûdo fornacis inhærens id genus inuenitur, æris tum astrictione tum etiam sapore præditum. Tertium sic fit: Lapidem pyriten dictum qui ista tractant dies multos vt calcem cremant in camino: ac vbi colorem rubricæ contraxerit, exemptum recondit. Quidam verò asserunt hoc è

hoc è sola materia fieri, è qua lapis arosius perficitur, quando in dictis areis affata indeque in scrobes translata peruritur. Nam & locum foueas ambientem occupat, & exemplis lapidibus nihilominus inuenitur. Præfertur quod saporè aris reddit, æruginè præ se ferens, astringens, & vehementer exiccans linguâ: id quod sibi exusta ochra nõ vëdicat, quæ tamen cremata diphrygis loco vanit. Vis ei astringere, validè perpurgare, extergere, ficcare, carnis excrescentias cohibere, vlcera cacolèthe & quæ serpunt ad cicatricè perducere. Abscessus quoque terebinthina aut cerato exceptum discutit.

De Arsenico, seu auripigmento.

CAP. CXXI.

AURIPIGMENTVM in iisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimum existimat' crustosû, auri colore micâs, quòdque crustas eas habet ferè semper sibi inuicè squamatim incübètes, insupérq; inpermixtû est & omnis alienæ materiæ expers. Tale est quod in Mysia Hellespõti nascitur. Sunt autè illius duo genera: vnû quidè, quale antè cõmemoratû est: alterû, glebosum & colore sandarachæ simile, quod è Põto & Cappadocia defertur: & hoc quidè secundum locum tenet. Porrò torretur auripigmentum hoc modo: Testæ nouæ inditum carbonibus

P p. ij.

ignitis imposito, assidueque versato, donec igne flagret colorémque mutet: deinde refrigeratum tritúmque recondito. Vim habet septicam, astrictoriam, & crustas inducentem cum feruore ac violento morfu: reprimat & quicquid excrescit, ac pilos detrahit.

De Sandaracha. CAP. CXXII.

SANDARACHA præfertur ad satietatem rufa, fragilis, friabilis, pura, & quæ cinnabaris colorem imitatur, insuperque sulphuris virus redolet. Vis & vstio eadem, quæ auripigmento. Sed & alopecias explet resina excepta, & scabros vngues cum pice remouet. Contra pedicularem morbum ex oleo efficax est: tubercula cum adipe discutit. Prodest etiam ad narium orisque vlcera & cæteras papularum eruptiones, cum rosaceo: itémq; ad condylomata. Datur & purulenta excreantibus, è mulso. Quin & aduersus veterem tussim cum resina suffitur, nidore per fistulam in os attracto. Vocem denique limpidam & canoram facit cum melle delincta, & suspiciosus cum resina in catapotio datur.

De Alumine. CAP. CXXIII.

OMNE propemodum aluminis genus in Ægypto & in iisdem metallis inuenitur: est enim quod scissile dicitur, veluti flos glebosi. Gignitur & in aliis quibusdam locis, in Melo, Macedonia, Liparis, Sardinia, Hierapoli

Hierapoli Phrygiæ, Africa, Armenia & compluribus aliis regionibus, sicut & rubrica. Sunt autem eius species plurimæ. Verùm ad medendi vsum, scissile, rotundum & liquidũ expetuntur. Optimum verò, scissile: & in hoc genere laudatissimum quod recens est, candidissimum, calculorum expers, graueolens & perquam astringens, insuperque nec glebæ modo nec assulosè compactũ, sed sigillatim quasi in capillamenta canescentia dehiscens: quale est quod Trichites, [hoc est, capillare] appellatur, in Ægypto proueniens. Reperitur quoque lapis huic alumini persimilis, qui tamen gustus iudicio internoscitur, quòd non astringat. Damnatur in rotundi genere, quod manu attève tale effectum est: sed ex figura deprehenditur. Assumendum autem quod sponte naturæ rotundum est, bullis turgens, candido propius, & valenter astringens, prætereaque nonnihil palloris cum quadam pinguitudine præ se ferens: ad hæc calculorum expers ac friabile, & natione Melium aut Ægyptium. Liquidũ præfertur maximè pellucens, lacteum, planum & equabile, atque omni ex parte succosum, insuperque minimè lapidosum, & quædam caloris igniculum expirans. Vim habet ex calfaciendi, astringèdi, & expurgandi quæ pupillis oculorum caliginem ostundit, pal-

Pp. iij.

pebrarum quoque carnes aliásque excreſcē-
 tias abluendi. Sciffile porrò efficacius ro-
 tundo cenſendum eſt. Vruntur verò torren-
 tūrque chalcitidis modo. Vlcerum putre-
 ſcentia cōpeſcūt, & ſanguinis eruptiones in-
 hibēt, gingiuas humore nimio flaccidas cō-
 primunt, mobilésque dentes cum aceto aut
 melle firmant. Oris vlceribus, quas aphthas
 vocant, ammixto melle profunt: itēmq; pa-
 pulis & aurium fluxionibus, cum polygoni
 ſucco. Lepris conueniunt cum braſſicæ foliis
 aut melle cocta: necnon & pruritu, vnguū
 ſcabritijs, pterygijs & pernionibus, fotu ex
 aqua. Valent cum aceti facē & gallæ crema-
 tæ pari pondere ad phagedænas vlcerū, & ad
 nomas cū ſalis duplo. Furfures cum eruo &
 liquida picē illita exterunt. Ad lēdes, pedi-
 culos & ambuſta cum aqua inuncta auxilio
 ſunt. Contra œdemata & graue alarum in-
 guinūmque virus illinūtur. Ex Melo autem
 aduectum, etiam mulieribus præſtat ne cō-
 cipiant, ante coitum ori vuluæ inditum: fœ-
 tus quoque pellit. Aluminum denique ge-
 nera gingiujs excreſcentibus, vuæ ac tōſillis
 accommodantur: itēmq; ori, auribus ac
 verendis cum melle illinuntur.

De Sulphure. CAP. CXXIII.

SULPHUR optimum exiſtimatur, quod vi-
 ſuum ignēme minimè expertum eſt, &
 ſplendido

splendido colore nitet, translucens & calcu-
 lorum experts. In genere autem sulphuris i-
 gnem experti probatur, quod viret ac præ-
 pingue spectatur. Plurimum in Melo & Li-
 para gignitur. Priore loco commemoratum
 sulphur calfacit, discutit & maturat celeriter.
 Tussientibus, purulenta excreantibus &
 suspiriosis prodest, tum in ovo sumptum,
 tum etiam suffitum: præterea partus vsti ni-
 dore extrahit. Lepras itémque lichenas &
 scabros vngues aufert, cum terebinthi resi-
 na. Ex aceto autem illitum, est quidem ad
 lepras efficax, sed & vitiligines tollit. Scor-
 pionum etiam ictibus addita resina mede-
 tur. Cum aceto verò, draconis marini &
 scorpionum ictus sanat. Pruritus totius cor-
 poris sedat, nitro mistum & affricum. Re-
 gium quoque morbum emendat, inspersum
 fronti cochlearis mensura, aut in forbili ovo
 sumptum. Facit & ad grauedinem ac destil-
 lationes: sudores quoque conspersum inhi-
 bet: podagricis cum aqua & nitro illitum
 conducit: grauitatem auditus, suffiti nidore
 raptim per fistulam hausto, sanat. Lethargi-
 cos suffitu excitat. Sanguinis eruptionem si-
 stit: ac denique contusis auribus cum vino &
 melle illitum medetur.

Pp. iiij.

De Pumice. CAP. CXXV.

PUMICIS probatio, ut sit quam maximè levis, multicauus seu spongiolus, scissilis ac minimè lapidosus, insuperque teri facilis atque candidus. Cremari autem oportet in hunc modum: Sumito eius quantum libuerit, & prunis cadentibus obruito: ac ubi igne flagrauerit, extractum vino odorato restinguo: iterumque incensum pariter extinguito. Tertia uestione exemptum finito per se refrigerari, tandemque ad usus condito. Vis eius astringere & ginginas abstergere: purgat cum calfactione quæ pupillis caliginem offundunt: explet ulcera & ad cicatricè perducit, insuperque excrescentia cohibet. Fit & è farina eius dentifricium. Corpori denique crustam obducit, èstque pilis abolendis aptus. Theophrastus autor est, si quis in feruentis multicaui pumicem immiserit, vini feruorem confestim desinere.

De Sale. CAP. CXXVI.

INTER Salis genera efficacissimum fossile. Et in hoc ipso genere communiter quidem laudatur calculus vacans, candidum & pellucidum, densum & æquabili compage: peculiariter verò, natione Ammoniacum: quod quidem & findi facile potest, & rectis est scissuris. In marino sale eligendus est densus, candidus & æquabilis. Probatissimus in Cypro

Cypro fit & Salamine Cypri & Megaris, i-
témque in Sicilia & Africa. Sed inter hæc
ipsa salis genera lacustris præfertur: cen-
sèturque validissimus Phrygius, qui Tattæus
vocatur. Antedictorum salis generum natu-
ra in communi est ad multa per quam utilis,
astringens, abstergens, repurgans, dissoluens
dissipansve, ac insuper reprimens, extenuans
& crustas inducens: sed intensioris remissio-
risque facultatis ratione inter se differunt.
Quin & vlcera putrescentia cohibent, &
sinegmatibus seu medicamentis psoras abster-
gentibus ammiscuntur. Exerescencia in ocu-
lis reprimunt, pterygia consumunt, cæteral-
que carnis extuberationes tollunt: clysteri-
bus utiliter infunduntur: lasitudines etiã di-
scutiunt, ex oleo illita. Contra hydropicorũ
œdemata auxiliãtur, doloresque sacculis in-
dita fotu mitigant, & pruritus sedant ex oleo
& aceto infricata ad ignem, dum sudor pro-
uocetur: similiter & lichenas, psoras ac le-
pras. Anginas ex melle, aceto & oleo inun-
ctione leuant. Tosta, tonsillis vnaque cum
melle adhibentur. Cremata verò, vlceribus
oris quas aphthas vocant, humidis gingiua-
rum vitiis & phagedænis vlcerum cum po-
lenta insperguntur. Aduersus scorpionum i-
ctus, cum lini semine: contra viperarũ mor-
sus, cum origano, melle & hyssopo: aduersus

terasten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliantur. Contra scolopendræ verò morsus, ex melle & aceto: aduersus vesparum ictus & tenthredinum, itémque ad capitis psydracia, thymos atque tubercula, seu excepta vitulino. Furunculos cum vua passa aut suillo adipe aut melle discutunt. Testium tumores cum origano & fermento citius maturant. Crocodilorum moribus auxiliantur trita, in linteolo isuoluta & in acetum intincta, fasciis insuper additis quibus partes affectæ constringantur. Profunt & ad virulentarum bestiarum morsus & fugillata faciei, cum melle. Contra haustum opium & fungos cum aceto mulso bibuntur. Luxatis cum farina & melle imponuntur. Ambustis igni cum oleo imposita, pustulas erumpere non patiuntur. Podagricis itidem adhibentur, & aurium doloribus cum aceto. Erysipelata & vlcera quæ serpunt cum aceto illita, aut cum hysopo imposita cohibent. Vri porrò salem oportet fictili diligenter operculato ne dissiliat, conditòque prunis, vsquedum igni candescat. Aliqui fossilem subacta farina oblitum carbonibus subiiciunt, ibique tandiu sinuat, dum illa exusta fuerit. Sed & sal communis vri hoc modo potest: Aqua semel ablutum ac deinde siccatum in ollam mittito, obditòque operculo ignem succendito,

succendito, tandēque salem moueto, donec haud ampliùs exiliat.

De Spuma salis, seu Spuma maris arida.

CAP. CXXVII.

Spuma maris arida, ramentum purgamentumve maris spumosum est, quod in exilibus petris reperitur. Ei vis eadem, quæ sali.

De Muria, seu Salsugine.

CAP. CXXVIII.

Muria salis effectus præbet, abstergitque: dysentericis vtiliter infunditur, quorum intestina nome corripuit: itēque ischiadicis iam diuturno dolore vexatis. Fotu verò aquæ marinæ vicem pensat.

De flore Salis. CAP. CXXIX.

Flos Salis è Nilo quidem flumine defluit, sed & stagnis quibusdā innatat. Assumendus qui croci colorē imitatur, & odore quodāmodo est ingratiore, veluti garū: interdum etiā magis graucolens, gustu mordaciore ac subpinguis. Fucatus autē rubrica aut grumosus, improbatur. Præterea verus ac sincer⁹ nō nisi oleo resoluitur: adulteratus, nōnulla ex parte etiā aqua diluif. Ad vlcera quæ cacoëthe, [quasi maligna,] vocāt, phagedænas, genitaliū nomas & purulētas aures efficax est. Oculorū hebetudines, cicatrices albuginēsq; tollit, Emplastris ynguētūsq; coloris gratia mi

setur, uti & rosaceo. Sudorem quoque ciet' alium turbat in vino & aqua sumptus, stomachoque est inutilis. Additur & acopis, & sinigmati quæ extenuandorum pilorum gratia componuntur: ac in vniuersum acris est atque igneæ feruentisque naturæ, uti sal.

De Nitro. CAP. CXXX.

NITRUM præfertur leue & roseo colore aut candido, perforatum, perinde quasi spongiosum fistulosumve quiddam. Tale verò est, quod è collibus tumulisve affertur. Vim habet humores ex alto euocandi.

De Spuma nitri. CAP. CXXXI.

Spuma nitri optima censetur leuissima, crustosa, friabilis, colore penè purpureo & spumosa, insuperque mordēs, qualis ex Philadelphia Lydiæ defertur. Secundas tenet Ægyptia. Quin & in Magnesia Cariaë gignitur. Sali parem vim & vitionem hæc habet, æquè ac nitrum ipsum. Sed hoc ampliùs etiã tormina sedat, si cum cumino tritum bibatur in hydromelite, aut decocto aliquo eorum quæ status discutiendi vi prædita sunt, uti rutæ vel anethi. In febribus circuitu redeuntibus illinitur ante suspectam accessionē. Miscetur & emplastris discutientibus, extrahētib, extenuantibus & lepras exterentibus. Cum aqua autem calida aut vino infusum, aurium inflationes ac sonitus, eisdemque purulentas

purulentas sanat. Sordes etiam eiusdem partis expurgat, cum aceto instillatum. Canum moribus ex asinino adipe aut suillo medetur. Resina exceptum terebinthina, furunculos aperit. Tulum cum ficibus, hydropicis illinitur: & cum melle inunctum, claritatem visus adiuuat. Succurrit venenis fungorū, ex posca potum: buprestium verò, ex aqua: iis qui sanguinem tauri biberint, ex silphio datur: atrophis, hoc est, cibum nō sentientibus, adhibitum prodest, & opisthotonis iam remissioribus cum cerato, itēque luxatis: in paralyfi linguæ pani vtiliter permiscetur. Aliqui supradicta ignitis indita carbonibus vrunt, subiecta prius testa noua, donec incanduerint.

De Fæce. CAP. CXXXII.

ELIGENDA Fæx maximè à vino vetere Italico: sin minus, ab alio consimili. Nā aceti fæx intensioribus est prædita viribus. Crematur vt alcyonium, antè diligenter exiccata. Sunt qui testæ nouæ inditam igni largo vrant, vsquedum altiùs tota incanduerit. Alij ignitis carbonibus fæcis glebam obruunt, & similiter faciunt. Experimentum est legitimè vstæ, vt candido aut aërio colore cōspiciatur, & linguam tactu vrere videatur. Eadē vrendæ fæcis aceti ratio. Vim porò fæx habet supramodum vrendi, detergē-

di, cicatricem inducendi, astringendi, & vehementer exedendi siccandique. Sed recentius utendum est, quoniam celeriter expirat & exanimatur: proinde non nisi tecta & vase aliquo condita inclusave reponi debet. Lauatur eadem, uti pompholyx. Quae vstionem experta non est, oedemata per se & cum myrto cohibet: ventris stomachique rheumatismos adhibita fistit: muliebri profluuium abdomini & verendis imposita mitigat: panos nondum exulceratos, itemque tubercula discutit. Turgentes manus suisque lactis impatientes cum aceto peruncta extinguit. Cremata verò, scabros unguis cum resina aufert: addito lentiscino oleo illita nocte tota, flauum reddit capillum. Lota oculorum medicamentis, uti spodium, miscetur: & talis etiam eorundem cicatrices atque caligines abstergit.

De Calce vina. CAP. CXXXIII.

CALX vina hoc modo fit: Marinorum, buccinorum testas igni condito, aut ardenti clibano per noctem immittito. Postera die si candidissimæ fuerint, eximito. Sin minus, iterum vrito, vsquedum vehementer inalbuerint. Dein ubi in frigidam leuiter eas immerferis, ollæ nouæ indito, & exactè panis operiens, nocte vnâ conquiescere finito. Manè calcem perfectò omni opere elaboratam

ratam extrahito, atque recōdito. Conficitur & è silicibus calculisve litoreis igne crematis, nec nō & è vulgari marmore: & hæc quidem cæteris antefertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens & crustas inducens. Mistra tamen alijs quibusdam, vt adipi oleōve, concoquendi, molliendi, dissipandi, discutiendive & vlcera ad cicatricem perducendi vim asciscit. Efficacior porrò existimatur quæ recens est, nec aquis aspersa.

De Gypso. CAP. CXXXIII.

GYPSUM vim habet astrictoriam & emplatticam. Sanguinis eruptiones sudoresque cohibet, sed potum, strangulando iugulat.

De Sarmentito cinere.

CAP. CXXXV.

SARMENTORVM cinis, vrendi vim habet. Cum axungia autem oleōve illitus, nervorum contusionibus, articulorum contusionibus ac nervorum collectionibus nodisve prodest. Cum nitro & aceto, carnis excrementas in seroto reprimat. Idem serpentium canūmque morsibus illitus ex aceto medetur, atque etiam crustas obducentibus medicamentis admiscetur. Fit & ex eo lixiuum contra præcipitationes & fungorum vena, cum aceto, sale & melle.

De Alcyonio. CAP. CXXXVI.

ALCYONII quinq; esse genera cōpertum est. Vnum enim spissum est, acerbi saporis, spongiosa facie insuperque virosum, graue ac pisceum olens: quod quidem plurimum in littoribus inuenitur. Alterum oculorum pterygio aut spongiæ simile, leue & multicauum, odore ferè algæ. Tertium vermiculi forma, & colore penè purpureū est: quod Milesium quidam vocant. Quartū succidis velleribus non dissimile, multis inanitatibus hians ac leue. Quintum figura fungi, inodorum, & intus quidē asperum, quodammodo pumicosum, foris verò læue, acre: quod plurimum in Propontide circa insulam Besbycū appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen, [quasi maris spumam aut lanuginem] vocant. Duo quidem priora in smegmata foeminarum assumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias & maculas in facie reliquòque corpore. Tertium verò, iis qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in vesica colligunt idoneum est: itémque nephriticis, & ad hydrophem lienisque vitia. Vstum autē & ex vino illitum, alopecias replet. Postremum dealbandis dentibus aptum est: assumitur & in alia smegmata psilothráque, cum sale mistū. Quòd si quis aliquod ex hisce alcyonij generibus

neribus cremare voluerit, addito sale in crudam ollam mittat, lutóque oblito eius spiraculo fornaci man let: & cum figlinum percoctum affatúm ve fuerit, extrahat & ad vsus recondat. Cæterùm lauatur vti cadmia.

De Adarce. CAP. CXXXVII.

GIGNITVR in Galatia quod Adarces appellatur. Est autem tanquam concreta saltilago, quæ humidis & palustribus locis siccitate emergit, & circa arundines graminave concrefcit, colore flori lapidis Afij similis, tota verò forma molli & multiforo alcyonio proxima, vt videri possit alcyonium palustre. Ad exterendas lepras, maculas à Solis ardore contractas, lichenas, lentigines, similiaque vitia accominodatur: & in summa vis ei acris. Sed & humores ex alto euocat: quamobrem & ischiadicis opitulatur.

De Spongijs. CAP. CXXXVIII.

SPONGIIS alias nonnulli mares appellauerunt, quæ tenuibus sunt fistulis ac spissæ densæve, è quibus rursus duriores tiagos nominauerunt: alias verò sceminas, quæ contrario ac antedictæ modo se habent. Vruntur autem similiter atque alcyonium. Nouæ recentésve ac minimè pingues, vulnerariæ sunt & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscæve conglutinant: at ex melle coctis, veteres sinus iungunt. Vetustæ autem,

Q. J.

inutiles. Sed & ipsæ coëuntia præclusæve vlcera callósque diducunt atque dirimunt, si aridæ lino alligatæ linamentorum modo adigantur: fluxione autem laborantia, cuniculosa seniliaque vlcera, humoris expertes, recentes ac nouæ impositæ, ficcant: sanguinis etiam eruptiones cohibent. Crematæ ex aceto, lippitudini aridæ auxiliantur: & vbi quid abstergere aut adstringere opus est. Sed vtilius cinerem lauare in oculorum medicamentis. Earundem cinis cum pice crematarum, profluentem sanguinem sistit. Candidæ porrò cura fiunt quæ inter eas sunt mollissimæ, si per æstiuos ardores salis spuma petris adhærescente tingantur, & insolentur inuersæ: ita vt parte caua sursum spectent, qua verò parte resectæ fuerint, deorsum. Quod si æstiuæ sit serenitas, etiam ad Lunam sternuntur, spuma salis marinæve aqua perfusæ: ac tales candidissimæ euadunt.

De Corallio. CAP. CXXXIX.

CORALLIVM, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinam esse plantam constat: quæ quidem alto mari exempta, duratur statim atque emergit, quasi à circumfuso nobis aëre lapidescat concrescatve. Plurimum inuenitur in promontorio Syracusis imminente, cui Pachyno nomen est. Probatissimum rubens, colore sandarachæ aut sandycis

sandycis saturata, nec secus terenti facile cedens, & æquabili vsquequaque concremento, insuperque musci aut fuci marini odorẽ referens, & quàm ramosissimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scabrosum, fistulosum seu concavum, præterea & inane seu spogiosum, vitiosum existimatur. Astringit & refrigerat mediocriter, excrecentia coercet, oculorum cicatrices abstergit, vlcera eorundem caua explet, ac cicatrices extenuat. Cõtra sanguinis reiectiones excretionẽsve effi-
cax est, & vrinẽ difficultate laborantib⁹ auxiliatur. Quin & potũ ex aqua, lienẽ absumit.

De Antipathe. CAP. CXL.

Quod Antipathes vocatur, corallium quoque esse censendum est, sed specie tantummodò distans. Est autem colore nigro, arboris & ipsum figura, at magis ramosum. Vires supradiecti habet.

De Phrygio lapide. CAP. CXLI.

PHRYGIVS lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, a qua etiam nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè ponderosus, corporis compage minimè solida, & candidis intercurrentibus lineis, vt in cadmia. Vritur autem in hunc modum: Vino optimo perfusum, viuĩsque carbonibus obrutum follibus

℞. ij.

assiduè sufflato: ac vbi colore mutato magis fuluus euaserit, extractum eodem vino restinguito. Eadem iterum prunis imponens facito: sed & tertio ipsum viro: attamen attende ne comminuatur, & in fuliginem euanescat. Vim habet crudus vsusque efficaciter astringendi, insuperq; expurgandi, & crustas quadantenus obducendi. Ambustis cum cerato medetur. Cæterum lauatur, vti cadmia.

De Asio lapide. CAP. CXLII.

ASIVS lapis assumi debet pumicis colore, fungosus & leuis, insuperque friabilis, quique fissilibus venis luteis ad imum vsque scindatur. Eius verò flos salugo est subflaua, summo lapidi insidens: tenui quidem compage, attamen colore partim candido, partim pumici simili, ad luteum vergente. Ad motus linguæ, aliquantum mordet. Vim habent tum lapis, tum & ipse flos astrictoriam & leuiter exedentem, ita tamen vt ne erodat. Excepti resina terebinthina aut liquida pice, tubercula discutiunt: sed præstantior efficaciorve flos existimatur. Ex abundanti verò ficcatus flos, vetera & cicatricis repugnantia vlcera sanat: carnis excrescentias cohibet, fungis similia ac tetra ferinaue vlcera cum melle repurgat: vlcera cum caua explet & expurgat, cum melle: depascentiaque cum cerato sistit. Fit ex eo cataplasma podagricis,

cis, misto fabæ lomento: & lixoris, ex aceto & viua calce. Prodest itidem flos ex melle phthificis linctu. Iuuantur etiam podagrici, pedibus in folio ex eo lapide cauato inditis. Fiunt & loculi, qui defunctorum carnes exedunt. Extenuantur quoque valdè carnosæ & obesa corpora, si eiusmodi flore in balneo nitri vice inspergantur. Quòd si seu lapidem, seu florem ipsum lauare libet, cadmia modo lauato.

De Pyrite lapide. CAP. CXLIII.

PYRITES lapidis genus est, ex quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, quique facillè scintillas edat. Vritur autem in hunc modum: Inrigatus melle carbonibus lentis inditur, & assiduè sufflatur folli- bus, donec rufescat. Alij lapidem copioso melle perfusum in multos carbones igni cãdentes demittunt: ac vbi ad fuluum colorem vergere cœperit, ab igne amouent, diffatòq; cinere denuò perfusum cremant, donec æqualiter assiccatus friabilior reddatur: siquidem sæpenuerò facies summa solùm am- buritur. Ita porrò crematum siccatumque recondunt. Sin eloto opus sit, lauari debet vti cãdmiã. Tam vsti quàm crudi vis est exal- facere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias & discutere & maturare. Idem resina: exceptus, excrescentia in carne

Q. q. iij.

cohibet cum aliquantula caliditate & astringitione. Neque verò defunt, qui ita vstum diaphryges appellent.

De Hematite lapide.

CAP. CXLIII.

HÆMATITES optimus habetur friabilis & saturato sanguinis colore, seu niger, suapte natura durus & æquabilis, nulla sordide admista, nullòque zonarū discursu. Vim habet astringentiam, aliquantum exsiccantem & extenuantem. Oculorum cicatrices & scabritias cum melle exterit. Cum lacte verò muliebri, lippitudini & diruptis atque cruore suffusis oculis conuenit. Bibitur autè contra difficultatè vrinæ & fluores muliebres in vino: & contra sanguinis excreationes, cum Punici mali succo. Fiunt & ex eo collyria, itèmq; cotticulae, quæ aduersus oculorum affectus accommodantur. *Vritur vt Phrygius lapis, dempto saltè vino.* Modus vstionis est, vt modicè leuis fiat, & bullis quibusdam intumescat. Sunt porrò qui hæmatitem ita adulterant. Glebam schisti lapidis densam rotundamque, cuiusmodi sunt quæ eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui feruentem cinerem contineat, condunt: deindèque breui interposita mora eximunt, atque explorant num ad cotem trita hæmatita colorem reddat. Quòd si ita res habet, reponunt:

reponunt : sin minùs , iterum nouo cinere obruunt , & subinde conspicientes periculum faciunt : quoniam diutiùs in cinere dimissa colorem mutat , móxque diffunditur. Discernitur autem adulteratus, primùm scissilibus venis: quippe per venarum ductus in rectum diffringitur, at hæmatites, non item, Deinde etiam colore : nanque hic floridum reddit, hæmatites verò saturatiorem atque cinnabarin imitantem. Inuenitur & hæmatites in rubrica Sinopica, & è magnete lapide vehementer vsto paratur: ac natiuus quidem, in Ægypto effoditur.

De Schisto, seu Scissili lapide.

CAP. CXLV.

SCISSILIS lapis in Occidentali Iberia nascitur. Probatum maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis ac suapte natura fissilis, tum concremento, tum etiam mutua venarum cohærentia sali Ammoniaco similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad omnia infirmiore. Quin & caua oculorum vlcera explet muliebri lacte dilutus, itémque ad diruptos & procidentes oculos, insuperque crassitiem genarum & staphylomata, magnoperè efficax est.

De Gagate lapide. CAP. CXLVI.

PRÆFERENDVS Gagates qui celeriter acceditur, & odorè bituminis reddit.

Q. g. iiij.

Est autem niger plerunque & squallidus, prætereaque crustosus & perquam levis. Vis ei molliendi & discutiendi. Sufficit, morbum fonticum deprehendit, recreatque vulvæ strangulationes: fugat & serpentes nidore. Podagricis medicaminibus & acopis additur. In Lycia porro nascitur, quæ influens amnis in mare effunditur, proximè oppidum quod Plagiopolis dicitur. Vocatur autem Gagas & locus, & amnis ad cuius ostium id genus lapidum inuenitur.

De Lapide Thracio. CAP. CXLVII.

LAPIS Thracius dictus, gignitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomē est. Vis eadem, quæ Gagatæ. Traditur autem accendi aqua, oleo veidè restingui: id quod etiam bitumini accidit.

De Magnete. CAP. CXLVIII.

LAPIS Magnes optimus est, qui ferrum facile attrahit, & colore veigit ad cæruleum, densus, nec admodum grauis. Vim habet crassos humores educēdi, si ex aqua multa detur trium obolorum pondere. Sunt veidè qui crematū hunc pro hæmatite vendant.

De Arabico lapide. CAP. CXLIX.

ARABVS lapis ebori minimè maculoso similis est. Is tritus, illitu hæmorrhoidas exiccat. Crematus autem, dentificiis accommodatur.

De

De Galactite lapide. CAP. CL.

GALACTITES nomen inde traxit, quòd lacteum succum remittat: alioqui tamè cinerei est coloris, & gustu dulcis. Ad oculorū fluxiones & vlcera conuenienter inungitur. Oportet autem in aqua tritū pyxide plūbea recondere, propter lentorem qui illi obhæret.

De Melitite lapide. CAP. CLII.

MELITITES omnino Galactitæ similis: hoc tantū interest, quod dulciorem succum resudat. Eiusdem vt galactites effectus.

De Morochtho lapide.

CAP. CLIII.

MOROCHTHVS lapis, quem aliqui galaxiam aut leucographida vocauerūt, in Ægypto nascitur: ac eo quidē, quippe cū mollis sit facilēque diluatur, linteones dealbandis linteis vtūtur. Creditur spiracula corporis obducere, conuenitq; sanguinem excreantibus, cœliaciis & vesicæ dolore vexatis, cum aqua potus: itēque fœminis fluxione vuluæ laborantibus, & similiter potus & in pefso appositus. Mollibus etiam oculorū medicamentis miscetur: caua enim eorum vlcera explet, fluxionesque sistit. Idem cerato exceptus, quæ fiunt in teneris corporis partibus vlcera ad cicatricem perducit.

De Alabastris lapide. CAP. CLIII.

ALABASTRITES, vocatus onyx, exustus & resina aut pice exceptus, duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas reprimt.

De Thyite lapide. CAP. CLIIII.

LAPIS nomine Thyites in Æthiopia gignitur, subuiridis quidem & ialpidem referens: attamen cum diluitur, lacteum reddens succum. Vehementer mordet, valè que ad expurganda quæ pupillis tenebras offundunt.

De lapide Iudaico. CAP. CLV.

IUDAICVS lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, perquam eleganti forma, discurrentibus lineis æquali spatio inter se distantibus, & quasi industria detornatis. Dilutus nullam qualitatem manifestam gustui repræsentat: attamen ciceris magnitudine solutus ad cotem collyrij instar cū aquæ calidæ cyathis tribus, potu urinæ difficultati auxiliatur, & vesicæ calculos frangit.

De lapide Amianto. CAP. CLVI.

AMIANTVS lapis in Cypro nascitur, scilicet fili alumini similis, è quo elaborato, utpote flexili, telas spectaculi gratia texunt: quæ ignibus iniectæ ardēt quidem, sed flammis inuictæ splendidioresexunt.

De

De Sapphiro lapide. CAP. CLVII.

SAPPHIRVS lapis, ictis à scorpione potu
 prodesse existimatur. Bibitur & contra in-
 testinas exulcerationes. Extuberantia in o-
 culis, eorúmque uas & pustulas reprimi-
 t: sed & ruptas eorundem membranas cogit
 atque glutinat.

De lapide Memphite.

CAP. CLVIII.

LAPIS Memphites in Ægypto iuxta Mē-
 phin inuenitur, calculorum magnitudi-
 ne, pinguis & versicolor. Hoc tradunt trito
 & illito, partes quæ vrendæ secandæve sunt
 citra periculum ita obstupescere, vt non sen-
 tiant cruciatum.

De lapide Selenite. CAP. CLIX.

LAPIS Selenites, quem aliqui Aphrosee-
 non appellant, quòd noctu plenus lu-
 na crescente reperiatur, nascitur in Arabia,
 candidus, translucens & leuis. Huius ramenta
 comitialibus in potu exhibentur. Eum et-
 iam mulieres sibi pro amuleto alligant. Sed
 & eodem adalligato arbores frugiferæ red-
 di creduntur.

De Iaspide. CAP. CLX.

EX Iaspidium generibus quædam smara-
 gdum imitatur, alia crystallū, pituitæ si-
 milis: alia non dissimilis aëri, ob id aërizusa
 vocatur: alia veluti fumo infecta, quæ ca-

pnias ex argumento appellatur: quædam lineis albis & resplendentibus præcingitur, Afyrios nuncupata: alia denique terebinthizusa dicitur, colore callaida gemma imitata. Omnes pro amuletis gestari, ac femoribus adalligata, partum accelerare traduntur.

De Acute lapide. CAP. CLXI.

AETITES lapis, alio dum quatitur intra se ac velut in utero sonante prægnans, grauidis, quibus lubricæ & parû tenaces sunt vuluæ, partus continet, sinistro earum brachio adalligatus: sed cùm parturiunt, è brachio remoueatur, ac femori alligetur, vt citra dolores pariant. Furẽ quoq; deprehendit, si quis in pane conditum offerat: fur enim commanducata deutorare minimè poterit. Quin & si cum eduliis coquatur, furem proderere & coarguere dicitur: quippe fur quæcum eo decocta fuerint haudquaquam glutire poterit. Porro tritus & ceratõ exceptus cyprino, gleucinõve aut alio quopiam excalfaciente, comitiales magnificè iuuat.

De lapide Ophite. CAP. CLXII.

IN hoc lapidum genere quidam est pondrosus ac niger: alter cinereo colore spectatur, punctis distinctus: tertius lineis quibusdam candidis intercinctus est. Omnes alligati, morsis à serpente & caput dolentibus opitulantur. Priuatim verò qui lineas habet, lethar-

terhargo & capitis doloribus auxiliari perhibetur.

De Spongiarum lapidibus.

CAP. CLXIII.

LAPIDES qui in Spongiis inueniuntur, in vino poti, calculos vesicæ rumpunt.

De Lithocolle. CAP. CLXIII.

LITHOCOLLA, seu glutinum, quo lapides ferruminantur, mistura est marmoris aut lapidis Parij & taurini glutinis. Potest candente specillo admota incommodos oculis pilos replicare.

De Ostracite lapide. CAP. CLXV.

OSTRACITES (testæ similitudinem habet, crustosus & in laminas fissilis, quo mulieres ad pilos amouendos pro pumice vuntur. Menses drachmæ pondere potus ex vino sistit: quòd si ad dies quatuor à mēstrua purgatione drachmarum duarum pondere bibatur, fœminis præstat ne concipiant. Cum melle autem impositus, mammarū inflammationes lenit, & nomas cohibet.

De Smyride. CAP. CLXVI.

SMYRIS lapis est, quo annularij sculptores gemmas expurgant, ad septica & caustica medicamenta utilis. Prodest & humore nimio flaccescentibus gingiuis, dentificiisque commendatur.

De Arena. CAP. CLXVII.

ARENA litoralis sole feruefacta, hydro-
picorum corpora reficcat, si capiteten-
nus ea vndique obruantur. Torretur & ad a-
ridos fatus, pro milio aut fale.

De Cote. CAP. CLXVIII.

ECOTE Naxia quod exacuendo ferro de-
teritur illitum, alopecias ad pilum redu-
cit: virginúmque mammas cohibet, nec in-
crescere patitur: potum verò ex aceto, lie-
nem absumit, & comitialibus prodest.

De Geode lapide. CAP. CLXIX.

GEODES lapis astringit, siccatur, caligi-
nes oculorum discutit. Illitus autem ex
aqua, mammarum testiumque inflamma-
tiones sedat.

De Terra. CAP. CLXX.

TERRA omnis, quæ quidem in medicum
vsum venit, primam ac summam vim
habet refrigerandi, meatumque obducendi:
sed specie distat, quum alia hoc vel illo mo-
do præparata ad alia sit utilis.

De Terra Eretria. CAP. CLXXI.

IN genere terræ Eretriadis quædam vehem-
enter alba est, altera cinerea. Optima ve-
rò habetur ad cinereum colorem vergens &
per quam mollis, quæque si per æramenta
tractim ducatur, violacei coloris linea-
menta reddit. Lauatur vt cerussa, aut hunc
in mo-

in modum : Ex ea quantum libuerit terito
seorsum , & aqua perfusa : ac vbi pessum ie-
rit , humorem leuiter excolato:terram verò
siccata[m] solibus iterum terito per diem, ad-
iecta aqua, vt vespere confidat. Matutinò de-
inde colo excernito, demúmque ad solem
tritain degerito in pastillos, quatenus fieri
poterit. Quòd si assata tostave desideretur,
terræ frustra ciceris magnitudine in fictile
perforatum coniicito, oréque vasis diligen-
ter oburato candentibus indito carboni-
bus, ac follibus continenter perflato. Vbi ve-
rò cinis in fauillas sese conuerterit, aut aë-
reum potius coloré contraxerit, exemptum
reponito. Vim habet astringentem & refri-
geratoriam, ac leuiter emollientem : caua
in idem explet, vulneraque cruenta glutinat.

De Terra Samia. CAP. CLXXII.

SAMIAE præfertur perquam candida, leuis
& tangenti linguæ glutinis modo adhæ-
rescens, insupérque succosa, mollis & fri-
abilis: cuiusmodi est quam aliqui collyrium
vocant. Duo enim sunt eius genera, nempe
quod modo dictum est, & quod Aster appel-
latur, glebosum ac densum cotis in modum.
Vritur ac lauatur vt Eretria, vimq; consimi-
le habet: sanguinis excreationes sistit: & fœ-
minis fluxione vuluæ laborantibus cū flore
syluestris Punicæ datur. Testiū quoq; & m̃,

marum inflammationes illita ex rosaceo & aqua sedat: compescit & sudores: denique cōtra venenatorum morsus & exitialia medicamenta pota è vino auxiliatur.

De lapide Samio. CAP. CLXXIII.

SAMIVS lapis in Samia terra inuenitur, quo aurifices ad poliendum illustrandūque aurum vtuntur. Præstat in eo genere candidus & grauis. Vis ei astrictoria & refrigerans: quapropter prodest stomachicis potus: est & vis instrumenta sensuum adiuvandi & ab iniuria vindicandi: ad oculorum fluxiones & vlcera cū lacte efficax est. Creditur & ad alligatus accelerare partus & cōceptus fœminarum custodire.

De terra Chia. CAP. CLXXIII.

CHIA eligi debet candidans, ad cinereum vergens colorem, & Samiæ similis. Est autem glebosa ac tenuis, sed fictitiis formis differens. Effectus eius, qui Samiæ: faciei ac totius corporis cutem erugat, illustrat & amabili coloris bonitate commendat: ac in balneis pro nitro deterget.

De terra Selinusæ. CAP. CLXXV.

IDEM effectus & Selinusæ: maximè verò laudatur quæ vehementer resplendet, candidaque est ac friabilis, quæ que facillimè in succum resoluitur, cū primū humore diluitur.

De

De Cimolia terra. CAP. CLXXVI.

CIMOLIA quædam est candida, altera ad purpureum inclinans, quæ innatâ quâdam habet pinguitudinem, & tactu frigida sentitur: & hæc quidem optima existimatur. Vtraque aceto diluta, parotidas & alia tubercula discutit: ambustis igni confestim inuncta, partes affectas à pustularum eruptione vindicat: testium duritias ac totius corporis inflammationes cohibet, insuperque aduersatur erysipelatis. In summa multiplici sunt in usu, dummodò genuinæ ac minime spurix assumantur.

De terra Pnigitide. CAP. CLXXVII.

QVAE Pnigitis dicitur, colore quodammodo Eretriæ similis est. Crassiusculis autem prædita est glebis: si quis manus admoveat, refrigerans: tactûque linguæ vsque adèd glutinosa, vt pensilis hæreat. Huic effectus idem qui Cimoliæ, paulò tamen infirmior. Hanc porrò aliqui pro Eretriade vendunt.

De Testis. CAP. CLXXVIII.

FORNACEAE Testæ vehementer tostæ, crustas vlcerebus obducunt: quare prurigni & papularum eruptionibus ex aceto inunctæ medentur. Podagricis etiam profunt: & cerato exceptæ, strumas discutiunt.

Rr. j.

De terra Fornacum. CAP. CLXXIX.

FORNACVM terra, quæ quidem retorta rufefcit, eiusdem est cum testis effectus.

De terra Melia. CAP. CLXXX.

IMITATVR & Melia colore cineream Eretriam: aspera autem animaduerritur, etiam dum digitis atteritur, adeo vt stridorem quandam edat, quale m pumex quando deraditur. Vinum habet aluminosam, sed remissiusculam: id quod & gustu deprehenditur. Leniter quoque linguam tactu siccatur. Corpus mundum ac probe coloratum reddat: pilos extenuat: vitiligines ac lepras extirpat. Pictoribus etiam vsum præbet, vt colores diutius perennent. Emplastris viridibus efficaciter inseritur. Porro tum ex hac terra, tum & alia omni in vniuersum eligi debet minimè lapidosa, recens, mollis ac friabilis, quæque cum humorem attigerit; facile resoluetur.

De terra Ampelide.

CAP. CLXXXI.

EX Ampelide terra, quam Pharmacitiri quidam nominant, quæque in Seleucia Syria nascitur, laudatur imprimis nigra & paruos piceos carbones referens, assulosè quodam modo scissilis & æqualiter splendens: quæque insuper trita citò liquefcit, si olei aliquantulum affundatur. Vitiosa censetur candida,

didā, cinerea, quæq; minimè liquefcit. Vim diffipandi & refrigerādi habet: calliblepharis additur, atque inficiendis capillis idonea est. Est & eius vſus ad illinendas vites ſubgerminationis tempus: quippe quæ inaaſcentes vermiculos enecer.

De Fulgine pictoria.

CAP. CLXXXII.

FVLIGO qua pictores vtuntur, è vitrariis officinis peti ſolet: ſiquidem huic palma tribuitur. Viſ ei ſeptica & acris. Fracta itidē cum cerato roſaceo ad cicatricem perducit.

De Atramento librario.

CAP. CLXXXIII.

ATRAMENTVM quo ſcribimus, è fuligine ex tædis collecta conficitur. In ſingulas gummi vncias, ternæ fuliginis vnciæ adiiciuntur. Fit etiam è reſinæ fuligine & illa pictoria modò dicta. Sumi autē oportet fuliginis huius minam vnam, gummi ſequilibram, taurini glutinis & atramenti ſutorij, ſingulorum ſcſcunciam. Septicis medicamentis conuenienter additur. Ambuſtis etiam confert ex aqua paulò craſſius inunctum, tandiūq; dimiſſum, dū cicatrix obducatur: ſanatis ſiquidem vlceribus, ſponte ſua excidit. Cæterum, amiciffime Aree, tum pro operis modo quem deſtinaueramus, tum pro materiæ auxiliiorūque medicina;

Ri. ij.

lium copia quam colligere licuit, hucusque
dicta sufficiant.

Libri quinti & vltimi de materia
medica finis.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-
bæi liber de Venenis, eorun-
démque præcautione ac
medicatione.

IANO ANTONIO SARACE-
NO LVGDVNAEO, INTERPRETE.

PRÆFATIO.

*Q*VONIAM superioribus libris,
amicissime Aree, tradidimus
de aromatibus, oleis, unguentis,
arboribus ac earundem fructibus
& lacrymis, insuperque de ani-
malibus, melle, lacte, seno, fringi-
bus, oleribus, radicibus, herbis, succis; demique de vi-
norma

norum metallicorumque generibus: in hoc operis to-
 tius ultimo, de viribus noxiorum medicamento-
 rum, ac eorum quæ contrà prodesse possunt, differe-
 rimus. Vitata igitur sermonis prolixitate, opus insti-
 tutum prosequamur. Huiusmodi autem de vene-
 nenis tractatus cum bipartitò distributus sit:
 in eam videlicet partem quæ docet quo pa-
 cto ipsa præcauere debeamus, ita vt planè
 non assumantur, aut, si quando per imprudẽ-
 tiam data fuerint, vt tùm quoque innoxia
 irritaque fiant: & alteram, quæ rationem tra-
 dit iis succurrendi qui iam noxam sensere:
 priore loco differam de præcauendi modo:
 quem quidem esse difficilem prisca existi-
 maauerunt: quòd clanculùm venena exhibẽ-
 tes, iis vtuntur artibus, quibus etiam peritissi-
 mum quenque fallant. Siquidem exitialia
 venena permixtis dulcibus amaritudine sua
 spoliant, & graue odoris virus mistura odo-
 ramentorum eximunt, aut medicamentorũ
 quæ potissimùm in minùs firma valetudine
 vtilitatis gratia exhiberi putatur, veluti sunt
 absinthium, tragoriganũ, hyssopus, satureia,
 itẽmque thymus, organum, abrotonum, iris
 aut castorium, & siquid aliud malefica vi
 præditis medicamentis cognatam qualitatem
 habere videatur: vel ea potulentis inserunt,
 vti vinis asperis, iusculis, passo, aquæ mulsæ,
 musto, aut variis succorum generibus: vel

R r. iij.

ipsi lenticulæ polentæve, aut aliis quæ edulij
 specie offeruntur, immilcent. Quamobrem
 suspiciosi curiosius apparata fercula vitare
 debent, omnique intenso sapore dulcium,
 salforum aut acidorum abstinere. Quin ne-
 que sitibundi assatim bibere, aut esurientes
 avidius deuorare debent, sed ad eorum quæ
 edunt bibuntve saporem qualitatemque di-
 ligenter attendere, & ante omnia potu fri-
 gidam aquam præsumere: sic enim satiato
 appetitu, qualitates postea facile deprehen-
 duntur. Quod ad ægros verò spectat, hone-
 stè recusamus potiones auxiliij prætextu da-
 ri solitas, quas offerunt improbi veneficio-
 rum artifices: quò fit vt ægrotantes auden-
 tium iniuriis minus pateant. Et hæc quidem,
 ne facile incauti homines capiantur dolis
 veneficorum, ratio est & facultas. Verùm al-
 tera superest expeditior, vt suspiciosi aliquid
 præsumant, quod venenorum vires hebetet,
 ac inefficaces irritasque reddat. Eiusmodi
 caricæ sunt cum iuglandibus nucibus man-
 ducata, & quæ citria mala vocantur, semi-
 nisque buniadis drachma vna cum vino: i-
 tidemque folia calaminthæ, aut rubrica quæ
 figillum Lemnium appellatur, pari pondere
 cum vino: aut rutæ folia, nucis iuglandis nu-
 cleum, salis grumum & caricæ duas iciuni-
 sumant, & nullo veneni genere offendun-
 tur.

tur. Quin & antidota ex vino præsumpta, eundem præbent effectum: ex quorum numero sunt, quod ex scinco paratur, quod è sanguinibus temperatur, & quod magni Mithridatij nomen obtinet. Quin & sæpenu- merò naturali diffidio venenis aduersantur propria ac peculiare quædam corpori cõ- stitutiones, insuperque antecedentes eorundè dispositiones, pro varia ciborum potuümve qualitate aut vini copia inductæ. Siquidem venenorum quæ insuper ingeruntur vires frangunt & exoluunt, eorúmque in membra distributionem impediunt, priore alimento antè infarctis præclusisq; meatibus. Verum- enimuerò quandoquidem inter peregrinã- dũ incõmodi casus varij absq; vllis hominũ infidiis similia frequenter inuehant pericu- la, non nihil etiam hac de re agere necessariũ duco. Ante omnia igitur loco subdiali, quo- ad eius fieri poterit, coquinari, fercula strue- re, omniãque cibo potuümque necessaria appa- rare oportebit. Quòd si nõ nisi sub tecto cõ- modè ista fieri possunt, tũm quoq; laquearia diligenter obseruãda sunt. Etenim haud ra- rò è superioribus contignationibus mortifera decidũt animalcula, vti phalãgia, quædã alia reptilia, & qui stellio appellatur. Sed & vinaria vasa diligenter & in luce intueri o- portet: nanq; reptilia vini odore illiciuntur,

R. r. iiij.

quæ interdum sorbendo noxium virus eructarunt, interdum verò illapsa immersaque perierunt, & iis qui postea vintum hauserunt exitij causam attulere. Et hæc quidem de insidiis vitandis præcauendisque hæctenus dicta sint. At si qui seu vltro, seu ex quorundam insidiis venenum hauserint, iis nulla interposita mora auxiliari oportebit. Siquidem dum signa, quæ singula comitari venena solent, expectantur, immedicabile fit malum, aut certè diutius neglectum, ægrè deinde medicamentis cedit. Quare si qui venenū se hausisse pro comperto habent, aut qui iis adfuerit quod qualève sit haustum genus veneni fateantur, protinus accedentes ad congrua particulariave remedia, illos facillè naturali pristinaque constitutioni propria restitueamus. Neque verò iis assentimur, qui prorsus auxilia in huiusmodi casu frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latentisque corporibus insident, medicaminibus curabuntur, quæ verò forinsecus incurrunt venena medicinam haudquaquam admittent? Æquè porro omnes corporibus aduenientes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, proque antecedentibus affectionibus ac opportunitate habilitatèque corporum, vel immedicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui fors-

san

san vocis interceptione aut mentis alienatione correpti, aut alioqui nolentes veneno liberari, nullam nobis eius cognitionē præbeant: tūm protinūs ad ea transeundum remedia, quæ in communi epotis quibuscunque venenis opitulari consueuerunt. Atqui nullum communius auxilium dari potest, quàm quod exhibitum venenum per proximum locum foràs pellit, priusquàm ipsum inualescat. Quamobrem illis sine mora calidum oleum seu per se, seu ex aqua, vt ad vomitum cogantur, exhiberi conuenit. Quòd si oleum natura loci negat, eius vice butyrū cum aqua calida, aut maluæ, vel seminis lini, vel tragi, vel scœnigræci, vel seminis vrticæ, vel alicæ decocto potest administrari. Hæc enim non modò venenum vomitionibus exigent, facilè laxando subuertendòque ventriculum: sed & aluū subducent, ac simul etià qua pollent acrimoniã obtundendi hebetãdique facultate impediēt, quominūs corpora vlcerentur. Verūm inter cætera illud maximè præstabit oleum: id quod euidenter huiuscemodi argumento deprehendere licet. Nam si quis piã viua calce, aut face, aut cantharidibus, aut alio quouis acri corpus exulcerare contendat, id si prius oleo leniter oblitum fuerit, in eo vlcus excitare minimè poterit. Imò verò si quis corpus præuētū

vehementer astringere aut perfrigerare velit, frustra id tentauerit. Vomitus præterea nõ ob id modò, quòd vacuet ac virus noxiũ excernat, iuuamentũ affert, sed & quòd haustum venenum nonnũquam odore, concretis grumis aut colore prodat: quippe cùm odore & amaritudine papaueris succũ, colore cerussam gypsũve, grumis lac aut sanguinem animalis recens iugulati ostendat. Sic quoque ex eorum quæ vomitu regesta fuerint qualitate virosq; odore, leporis marini & rubetæ veneficia facile est deprehendere: vt hac potiùs ratione, quàm alia quapiam opeim quibusdam asserere nobis in prõptu sit, ad propria & singulis venenis accommodata auxilia transeuntibus. Oleo porrò malux decoctum admiscetur, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iusculum, aut *lixiuũ lignorum cinere factum*. Vbi verò vomitus diligenter citatus fuerit, nequid prorsum in ventre relinquatur, quæ intestinis hæserint reliquias acriore clystere deuocabimus. Faciunt & ad hoc ipsum nitrum tritum cum hydromelite assumptum & vina vetera liberaliùs epota: iura itidem gallinacea, præpingues pisces, carnes vetustæ simul & pingues, & quæ eduliorum genera adipe aut recenti butyro constant. Dum nanque aluum subducunt, vti diximus, ac ventriculum resoluunt,

foluunt, proniorem ipsum ad vomitionem reddunt: hebetant & venenorum acrimoniam, atque meatus obstruentia, celerem venenorum penetrationem inhibent. Quin- etiam medicamenta dantur quæ communi dote profunt: è quorum numero est rubrica Lemnia, agaricum, abrotonum, irio, radix eryngij, semen pastinacæ & calaminthæ, Celtica nardus, castorium, ferulæ virentis medulla, flos nerij quod rhododendron appellatur, marrubij succus, laserpi-tium ipsiusve succus & radix quam etiam magudarin appellarunt, sagapenum, opopanax, peucedani succus, aristolochia longa, sylvestris rutæ semen, & cestri, quæ & betonica vocatur, folia. Singula porro cum vino drachmæ vnius pondere exhibentur. Eundem effectum præbêt, polij decoctum, scordium, & læuis liquidæq; picis linctus. Egre-giè quoque opitulantur antidota, quorum præparaciones in operis calce describemus. Communis itaque ratio præstandi auxilij sic se habet. Cæterùm & ab iis quæ comitantur consequunturve symptomatis communia remedia sumptitari possunt. Ferè enim plurimorum venenorum facultates in consimiles affectus corpus tandem deducunt: quam ob causam plerisque communia conducunt auxilia. Varia siquidem

sunt venenorum genera: communes tamen nec ita multi qui ex iis oriuntur affectus. Enimuerò fieri nequit, vt ad vnum veneni genus omnia symptomata sequantur. Alioqui superuacanea foret quæ traditur singulis venenis propria & accommodata curatio. Neque verò facilè reperiatur quisquam, qui ex vnus veneni haustu simul & semel vehementi stomachi, intestinorum, iocinoris, renum ac vesicæ dolore crucietur, insuperque singuliat, erødatur, contremiscat, obmutescat, perfrigeretur, conuellatur, pulsu deficiatur, ægrè spiret, veterno ac vertigine caligatione corripiatur, stranguletur, sitiatur, sanguinis eruptione, febris, vrinæ difficultate ac torminibus laboret, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuescat, expallescat, desipiat, stertat, resoluatur & alia pleraque ac diuersa faciat patiaturque. Singula porrò in vniuersales affectiones distincta, paucorum eorumque communium symptomatum numerum demonstrant. Quapropter ex vno singulari symptomate eorum quæ antè recensita sunt, non facile fuerit venenū assumptum deprehendere ac internoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, renū ac vesicæ inflammatio, vehemens vrinæ difficultas, ac interdum etiam cruenta mictio, lancinatio, & in plurimis corporis partibus quod-

quoddam velut incendiū, non tantū e-
 potis cantharidibus superuenire cōperiun-
 tur: sed & pinorum erucis, buprestis atque sa-
 lamandræ. Ad eundem modum non solum
 eos qui meconium hauserunt veterno ac so-
 pore prehēdi, stertere, liuescere, elanguesce-
 re, perfrigerari ac torpescere, stupefcere, ac
 toto corpore pruritus pati constat: sed eos
 etiam qui mandragoram aut cicutam assum-
 psere. Sic mētis alienationem non hyoscy-
 amus tantū infert: verum etiam quæ toxica
 appellantur, itidēq; aconitum & mel quod
 in Heraclea Ponti gignitur. Quin & strāgu-
 latio non modò ab assumptis fungis, sed &
 sanguinæ taurino, lacte, aconito, cerussa, gy-
 psosque conspicitur. In summa difficile est v-
 num vni veneno proprium inuenire signū,
 quod potum gustatūve virus certò prode-
 re possit: maximè cum eiusmodi symptoma-
 ta alios etiam affectus communiter cōsequi
 comitarique soleant. Attamen in iis quæ ce-
 leriter eaecant, licet aliquo modo signis de-
 prehendere id quod noxam intulit, vti dein-
 cept trademus. Verū in iis quæ diuturnas
 affectiones inuehunt, nulla in curando dif-
 ficultas est, quantumuis noxium venenum
 signis interno scere sit perdifficile: quippe
 cum venena statim atque præsentaneā vim
 illam amiserunt, in longos affectus trāsmu-

tata, communia reliquorum affectuum remedia compositionesque flagitent, venefica proprietate non amplius illis inhaerente. Proinde longa quæ ab iis excitata est affectio in aliquod diuturnorum morborum genus recidit, à quibus facile fuerit medendi rationem desumere. Atque de iis quidè quæ generaliter auxiliantur, hæc tenent. Consequenter quæ priuim singulis conueniunt auxilia scriptis mandabimus: si prius tamen exposuerimus, quænam in singulis rerum ordinibus exitialem aut maleficam vim sortita sint: ut si qua eorum quæ ad sanitatis usum descripta reperiuntur, aliqua ex illis ammixta habeant, iis medicinæ studiosi cautiùs utantur. Inconsiderantia enim magna infert damna, & sæpè continuo eorum usu homo in perniciem agitur. Animalia itaque quæ exitiosam vim habent, hæc ferè sunt: cantharides, buprestis, salamandra, pinorum eruca, lepus marinus, rana rubeta & palustris etiam muta, nec non & hircines deuorata. In femininum verò genere, hyoscyamis, coriandrum, cicuta, melanthium, psyllium: è liquoribus, meconium, opocarpasum, thapsiæ succus, elaterium & mandragoras: è radicibus, chamæleon, aconitum, thapsia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, & ephemerum quod nonnulli Colchicum vocant, quia in Colchide

ehide nascatur. E plantarum ramosarum herbarumque generibus, similax quam aliqui thymalum seu thymium, Latini taxum appellant, solanum manicum, quod & dorycnion dicitur, Sardoniam herba quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicum, toxicum, ruta sylvestris ac fungi. Ab animalibus, taurinus sanguis recens, lac coagulatum, & mel Heracleæ in Ponto genitum. Inter metallica, gypsum, cerussa, calx, auripigmentum, sandaracha utraque, spuma argenti, adarce, plumbum & quod argentum viuum appellatur. Ex iis quæ domestica & in quotidiano vitæ usu sunt, vnico hauitu potum à balneo vinum largius, aut passum: aut frigida aqua similiter.

De Cantharidibus.

CAP. I.

QUIBUS exhibitæ sunt Cantharides, signa eueniunt grauiissima: propemodum enim ab ore ad vesicam vsq; iis omnia erodi videntur, pici aut

cedriæ simile quiddam in gustu obuertatur: in dextro hypochondrio inflammationem sentiunt, & urinam agrè reddunt, ac subinde cum lotio sanguinem emittunt: strigmenta, qualia ysentericis, peraluum egerunt: animi defectionibus,

fastidiis & tenebricosa vertigine corripiuntur: tandem verò etiam mente alienantur. Ergo anteaquàm tale quid accidat, propinato oleo aut supradictorum aliquo ad vomitum cogendi sunt. Mox vbi vomitione pleraque reiecerint, halicæ aut oryzæ, tragi vel ptissanæ cremor, aut decoctum maluæ, vel seminis lini, vel fœnigræci, vel radicum althææ quam Latini hibiscum appellant, clystere infundatur. Superdandum verò iisdem nitrum ex hydromelite, vt quæ stomacho adhuc & intestinis adhærent eluantur ac deturbentur. Hæc nisi sic incisa detergeantur, aluo infusa aqua mulsæ cum nitro vacuari debent. Detur deinde vinum aut passum, in quo pinei nuclei & cucumeris semina contrita fuerint, aut ex lacte mulsæ: vel anserinus adeps in passo liquatus. Inflammatis autem partibus, post vacationes prædictas, hordei farina cum mulsæ decocta imponatur. Ab initio quidem admota cataplasmata nocent, quòd excitatus ab iis calor haustum virus detineat, ac principibus partibus impingat: procedente verò deinde tempore adhibita, molestissimis inflammationibus non mediocriter opitulatur: quippe quæ dolores & leniant & permulceant. Interim vbi corpus calfaciente oleo præunctum fuerit, in folium demittendum, ibique lauandum:

vt per

vt per cutem summam qua corpori noxia
 inhaerint etiam excludantur. In summa om-
 nne genus excretionis moliri oportet, vt ne
 perennet affectus, stabilitateque acqui-
 rat. Exhibendae porro carnes gallinae &
 agninae, porcellorum lactentium, & hordi-
 nae, earumque maxime pingues ac tenerri-
 ma cum lini semine coctae: siquidem & aluum
 molliunt, & venenorum acrimonias hebe-
 tant. Vinum quoque dulce liberalius hau-
 riendum. Sed prodest insuper thuris cortex,
 & terra Samia quae asfer appellatur, si qua-
 ternae singulorum drachmae cum passi he-
 mina vna sumantur. Item pulegium ex a-
 qua tritum, & irinum aut rosaceum cum ru-
 ta decoctum; vtiles & teneri vitis palmites
 cum passo detriti: omnium autem potentis-
 sime auxiliantur antidota, cum aqua mulsa
 drachmis quatuor epota.

De Pinorum eruca.

CAP. II.

IS qui pinorum erucae hauserunt illi-
 ced dolor circa os & palatum oboritur: ve-
 hemens linguae stomachi ac ventris inflam-
 matio torquet: intestina quoque ingens do-
 lor excruciat, ac simul etiam interanea pun-
 gi & erodi videntur: corpus totum exafluat,
 & fastidium vrget. His succurrendum iu-
 dem remediis, quae ad Cantharidas deubra-

Sl. j.

tas exhibentur. Peculiariter tamen pro simplici oleo & irino melinum, quod è cotoneis malis & oleo temperatur, vsurpabimus.

De Buprestis. CAP. III.

QVI Buprestin hauserunt, simile quid viroso nitro gustu percipiunt: stomachi verò ventrisque vehemens dolor insequitur: sed & stomachi ventrisque tumor qualis hydropicis accedit, totius corporis extima facies circumbenditur, vrinaque supprimitur. His eadem, quæ potis cantharidibus, auxiliantur. Priuatim autem, post vacuatam corpus tum vomitionibus tum etiam clystere, sumptis sicibus aridis adiuuantur, itémque earum decoct. ex vino. Iam verò aliquatim inclinato affectu decedentéque periculo, Thebaicarum etiam palmularum cibo, aut earundem tritarum in mulsio lacteue potu iuuantur. Pyrorum etiamnum omne genus esse & sac muliebre bibere conuenit.

De Salamandra. CAP. IIII.

SALAMANDRÆ haustum sequitur linguæ inflammatio, itémque mentis quædam hebetatio, ac tremor cum torpore aut horrore quodam & exolutione: partes quoque corporis nonnullæ liuoribus circumquaque variantur, necnon & sepe immorante diu-

te diutiùs veneno putrescentes sanie manant. His vbi eadem omnia quæ potis cantharidibus præstiterimus, peculiari remedio exhibebimus resinam è pinu, aut galbanum ex melle linctum, & chamæpityos decoctû, in quo pinei nuclei simul contriti fuerint: aut vrticæ folia cum farina crassiore cocta in oleo. Profunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris quomodocunque cocta, itemque ranarum ius, cum quibus eryngij radix incocta sit.

De Ephemero. CAP. V.

SYMPTO Ephemero, quod aliqui Colchicum aut bulbum syluestrem appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque iis quos scilla aut vrtica momorderit, interiora eroduntur, stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterùm inualecente malo, cruenta ramentis admista per aluum egeruntur. Hos, æquè ac eos qui salamandram hauserunt, vomitione atque clysteribus adiuuare conueniet: sed anteaquam venenum inualescat, dandum iis decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorij: aut serpyllum ex lacte propinandum: item succus polygoni, aut virgultorum vitis vel rubi, aut medullæ recentis ferulæ aut myrti cum vino. Ipsæ porrò bacca myrti tusæ tritaque & aqua macerata opem ferunt,

Sf. ij.

siquidem earum dilutum assumatur. Media castanearum tunicula similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitur: organum quoque cum lixivio epotum. Eximiè verò iuuantur lacte asinino aut bubulo calido potò, aut in ore retento: tamque efficaci remedio, ut quibus copia huiusce lactis adsit, non aliud genus auxilij desideretur.

De Dorycnio. CAP. VI.

DORYCNION (quod aliqui solanum manicum, hoc est, furiosum appellarunt) epotum, veluti lactis saporem gustu repræsentat, crebros singultus ciet, linguæ humiditatem conciliat, & effusorem sanguinis reiectionem concitat: ipsi verò potionati mucosa quadam perinde atque dysenterici aluo egerunt. Itaque antequàm aliquod ex hisce symptomatis superveniat, auxilio sunt antedicta: vomitus, inquam, clyster & quæcunque potum venenum expellere apta nata sunt. Priuatim verò ijs opitulantur, aqua mulsa, lac asininum aut caprinum, ac dulce vinum, quod quidem tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ & elixa gallinacea pectucula. Quin etiam omnis generis conchyliæ, cruda pariter ac tosta, esse salutare est. Conveniunt & locustæ marinæ & gammarum, ac potum corundem iusculum.

De

De Aconito. CAP. VII.

ACONITVM statim inter bibendum linguam cum astrictione quadam dulci sapore inbuit, ac subinde, praesertim cum assurgere conantur, vertiginem inducit: oculorum humiditates prolicat, & gravitatem pectori praecordiiisque affert, cum flatuum multorum eruptione. Proinde veneni vomitione abigi, aut clystere per aluum subduci opus fuerit. Postmodum utemur in propolisimatis organo, rutave aut marrubio cum vino absinthitee vel absinthij, erucæ, abrotoni, chamelææ aut chamæpityos decocto. Prodest iis etiamnum opobalsami drachma cum melle aut lacte: itemque castorei, piperis ac rutæ par pondus ex vino: & coagulum hœdi, leporis aut hinnuli cum aceto: vinum quoque sumptum, in quo ferri stercus aut ipsum etiam ferrum, aurum, argentumve candens restinctum fuerit. Conferunt & lixiua cum vino, & gallinacei decocti, praepinguiumve bubularum carnium iura cum vino sumpta. Fertur & chamæpitys privatim iis subuenire: quæ quidem in Heraclea Ponti, ubi & aconitum nascitur, holocleros, Athenis Ionia & in Eubœa sideritis appellatur.

De melle Heracleo. CAP. VIII.

QVI mel quod in Heraclea Ponti gignitur ederint biberintve, non secus afficiuntur, quam qui aconitum hauserunt, atque

Sf. iij.

adeò iis eadem quæ potò aconito cõueniit.
Facilè verò succurritur: quippe cùm adiuu-
tur frequenti vini mulsi potu, cui folia rutæ
admixta sint.

De Coriandro. CAP. IX.

CORIANDRVM propter odorem latere
non potest: epotum vocis raucitatẽ fa-
cit atque insaniam, qualis ex vinolentia pro-
ficiſcitur, ita vt qui sumplere varia dictu pu-
denda blaterent: toto verò corpore corian-
dri odor sese prodit. His post vomitionem
oleo irino concitatam, vti retulimus, merù
aut per se, aut ex absinthio potum auxilia-
tur: item oleum ouaque in eo exinanita, si
tepefacta cum muria sorbeantur. Sic & epo-
ta muria, & ius falsum gallinæ & anseris: pas-
sum quoque cum lixiuia sumptum.

De Psyllio. CAP. X.

QUOD Psyllium dicitur epotum, corpo-
ri toti frigus & torporem infert, cum
exolutione & animi quadam ægritudine
anxietatẽ. Huic omnia quæ haurit coriã-
dro auxiliantur.

De Cicuta. CAP. XI.

CICUTA pota, vertigines excitat & oculis
caligines offundit, ita vt ne tantillum
quidem cernatur: singultus etiam ciet, ac
mentis alienationem & extremorum artuũ
perfrictionem infert. Tandem agri con-
uulsi.

nūlſi arteriæ ſpiritu intercepto ſtrangulantur. Quare inter initia, vti in reliquis, cicutam vomitu excutiemus: poſtmodum deiectionem moliemur; vt quod ad inteſtina prolapſum fuerit excernamus. Tūm demum ad meri potionem, ceu præſentiſſimū auxiliū, deueniemus: idque interiectis interuallis, in quibus proderit lac aſininū aut bubulum potui datū, aut abſinthium cū pipere & vino: item caſtorium, ruta, mentāque cum vino, aut amomi, cardamomi vel ſtyracis drachma: aut piper cū ſemine viticæ ex vino, aut deniq; lauri folia. Prætereà laſerpiſij ſuccus ex oleo & paſſo. Sed & vinū dulce per ſeſe largiūſ potum, egregiè auxiliatur.

De Taxo. CAP. XII.

QVAE Similax dicitur, à quibuſdam thymium & à Latinis taxus appellatur. Pota, frigus vniuerſo corpori, ſtrangulatus & celerem interitum inferit. Huic eadem quæ cicutæ conueniunt.

De Carpasi ſucco. CAP. XIII.

EPOTYS quoque Carpasi ſuccus, ſoporem inducit, ac repentinam ſtrangulationem inferit. Adiuuantur itidem qui hunc hauſerunt epotæ cicutæ remediis.

De Sardonia herba. CAP. XIII.

SARDONIA herba, quæ ranunculi ſpecies eſt, in cibo potūve ſumpta, mentē è ſtatu ſi. iiij.

suo dimouet, & conuulsiones facit cum nictu labiorum, ve contractione, que risus speciem praebeat: hinc de Sardonio risu adagium in vulgus infauisto omine manauit. Post vomitum peculiariter conuenit pota liberalius aqua mulsa, itaque lac: neenon & irrigatio vinctioque totius corporis per calfacientia medicamenta, praeteraque solium ex hydrelao calente: ita tamen vt post egressum e solio illitibus ac frictionib. minime parcat. In summa curationem omnem quae conuulsioni adhibetur exequi oportet.

De Hyoscyamo. CAP. xv.

HYOSCYAMVS in potu cibo ve sumptus, qualem ebriorum mentis errorem seu alienationem infert: sed facile medicamentis cedit. Auxiliarur aqua mulsa copiose data, lacque praesertim asinum: si id desideretur, caprinum vel bubulum, aut aridarum ficuum decoctum. Faciunt ad id etiam nucleii pinci, cucumeris semen, ex passo sumptum, & vinum falsum cum adipe suillo recenti passoque: iridem vrticæ semen aut nitrum ex aqua. Conueniunt & cichorium, sifapi, nasturtium, raphanus, cepa & allium, quorum singula ex vino sumi par est. Verum postea sinendi quiescere, quemadmodum qui vinum biberunt, vt excoquant.

De

De Mandragora. CAP. XVI.

MANDRAGORA si bibatur, confestim sopor insequitur, exolutio, ac vehemens veternus nihil distans à lethargo. Huic, anteaquam quidquam ex iis accidat, vomitus proderit & aqua mulla: postea nitrum & absinthium ex vino dulci aut passo sumantur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit etiamnum excitatio & agitatio corporis: itémque olfactus tritorum in aceto euphorbij, piperis, sinapeos, castorij ac rutæ: prætereaque odor picis liquidæ & funiculi lucernarum, quæ vicissim accendantur & extinguantur. Quod si egrè ij reuocentur, etiã adhibere quæ sternutamenta cieant, alijsque eiusmodi communibus auxiliis vti cõuenit.

De Papaueris liquore. CAP. XVII.

POTIO Papaueris liquore, consequitur veternus cum perfrictione & pruritu vehementi. Quin sæpenumerò inualescente veneno tanta oboritur prurigo, vt hominem excitet: odor verò medicamenti toto sese pròdit corpore. Post citatam oleo vomitionem, infusumque clysterem acriusculum, auxiliatur acetum mullum cum sale potum, aut mel cum rosaceo calido. Item merù copiosum cum absinthio & cinnamomo, aut calidum per sese acetum: nitrum quoque ex aqua, & origanum cum lixiuio aut passo:

syluestris rutę semen cum pipere, vino & pance: ac piper etiam cum castorio & acetomulso, aut cum satuireiæ vel origani decocto, addito vino. Sed & hos odoramētis seu olfactoriis excitare, & in calidæ solium mittere, ac fouere oboitæ pruriginis ratione oportet. Proderit autem à balneo iusculorum pinguium vsus ex vino aut passo, ac medulla etiam ex oleo pota.

De Corniculato papauere.

CAP. XVIII.

QUOD papauer Corniculatum appellant, & potu & cibo eadem symptomata inferre consuevit, quæ papaueris succus: ac iisdem quoque expugnatur auxiliis.

De Pharico. CAP. XIX.

QUOD Pharicum vocant, sapore quidem syluestre nardum planè imitatur: infert verò potum neruorum resolutionem cum delirio & conuulsione. Sed oportet post cõcitam vomitionem vinum absinthite potui dari, cum cinnamomo aut myrrha, aut nardo Gallico, quod saluincam aliqui vocauerunt, aut spicæ nardi drachmas duas & myrrhæ totidem obolos ammixto passo, aut irin cum croco in vino. Deraso verò capiti adhibenda hordeacea farina cum ruta trita & aceto.

De

TOXICVM ex eo appellatum creditur, quòd Barbarorum sagittæ eo illinerentur. Qui biberunt, haud ita multò pòst labiorum & linguæ inflammationeprehenduntur, isque furor mentis incoercitus varias imagines obuersat: quare vix medicinæ locus est, raròque qui hauserunt incolumes euadere contingit. Vinculis attamen cohibèdi, vt vinum dulce cum rosaceo bibere, protinusque reuomere, ac rapi quoque semè ex vino haurire cogantur. Priuatim verò iis cõuenit quinquefolij radix, itémq; hircinus sanguis, aut capillus eodè modo sumptus: proficit & roboris, fagi aut ilicis cortex cum lacte tritus. Profunt etiã mala cotonea in cibo sumpta, aut trita cū pulegio & aqua bibita. Amomum deniq; benefacit, vt & balsami semen ex vino. Quòd si qui periculis defuncti sunt, lōgo tamen tēpore in stratis decubunt: ac vbi surrexere, sui impotes ac velut attoniti reliquum vitæ tempus transigunt.

IXIAS, qui & Vlophonon appellatur, inter potandum quiddam tum odore tum sapore ocimo simile representat: vehementem autem linguæ inflammationem ac mentis alienationem inducit, & excretionum genus omne suppressit: murmura inte-

stinorum ac rugitus cū animi deliquio ciet, quamuis nihil interim egeratur. Posteductā vomitionibus maiorem veneni portionem, aut postalui deiectionem, auxilium præstat absinthij dilutum ex vino largiore aut acetomulto bibitum, nec minùs rutæ syluestris semen aut laserpitij radix: item tragorigani decoctum cum aliquo supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina: nardus etiam aut castorium aut laser, singulorum inquam obolus ex vino. *Quin* & conueniunt nucum iuglandium nuclei triti cum resina, castorij & rutæ, singulorū drachma vna. Itidem chameleæ aut succi thapsiæ oboli duo cum aqua mulla: & acetum calens largius eorum.

De Cerussa. CAP. XXII.

CERVSSA clām exhiberi nequit: siquidem suo sese colore prodit. Vltrò verò sumpta, palatum, gingiuas, linguam ac ipsas dentium commissuras candore quodam inficit: excirat autē singultus, tussim & linguæ ariditatem, extremorūque refrigerationē, cum mentis alienatione ac motūs difficultate. His dare conuenit aquam mullam, aut ficuum vel maluæ decoctum, aut lac calidum, aut sesamum ex vino tritum, aut lixiuiam è farmentorum cinere factam, aut amaracium irinūve oleum, aut Persicorum nucleos cum hordei decocto, aut thus, aut gūmi prū-

mi prunorum, aut humorem qui in folliculis vltimi continetur ex aqua tepida. Hisce præfidiis vomitus euocetur. Conuenit etiam thapsiæ succus aut scammonij liquor, ternis obolis ex aqua mulsa potus.

De Fungis. CAP. XXIII.

FVNGORVM alij toto genere, alij maiore copia nocent: omnes tamen spiritus via quasi laqueo interclusa præfocant. Quare confestim communi auxilio succurrendum, scilicet oleo citata vomitione. Mirificè verò iuuat lixiua saimentitia, aut è pyrastri ligno, cum posca & sale aut nitro epota. Sed & pyrastri fructus aut folia cum fungis decocta, strangulandi vim illam auferunt, estataque eadem auxiliantur. Iuuat & steræus gallinaceum cum posca bibitum, itémque aristolochiæ aut absinthij drachma vna cū vino: insuperque etiam mel seu in cibo sumptum, seu ex aqua potum. Sic & apiastrum cum nitro, panacis radix & semen in vino: fax quoque vini cremata cum aqua, & atramentum sutorium ex aceto: denique radícula, sinapi atit nasturtium esu prosunt.

De Gypso. CAP. XXIIII.

GYPSVM strangulationem infert, dū intra ventriculum lapidescit: quare & eadē quæ aduersus fungos valēt auxilia, prætereaque maluæ decoctum, quod quidē olei

vice assumendum est: quoniam pingue cum sit & ad vomitionem lubricas vias præster, deradi corpora minimè finit: quod alioqui gypsum, vbi duratur in lapidem, facere solet. Quinetiam prodest oleum ex aqua mûsa aut ficuum decocto, & lixiuia è ficulneo aut farmentitio cinere facta, cum vino largiore pota: item origanum aut thymum cum lixiuia vel aceto passõve: sed & malux decoctũ clystere infundi oportet.

De Taurino sanguine. CAP. xxv.

TAURI recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatũq; concitat, dum tonsillarũ fauciumq; meatus cum vehementi conuulsione obstruit. Lingua inde rubescit, ac dentes inficiuntur, & inter ipsorum cõmissuras quædam concretũ sanguinis vestigia conspiciuntur. Vomitum in hoc malo vitabimus, ne fortè grumi eiusmodi attractu in sublime elati gulæ magis impingantur. Dari verò opus est quæ sanguinem concretum dissoluant & aluum subducant, vti caprifici grossos lacteo succo turgentes ex posca. Nitru quoq; per sese auxiliatur, nec secus coagulatum omne cum aceto, & laserpitij radix cum lasere ipso: itidem & brassicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia. Profunt & conyzæ folia cum pipere, & rubi succus ex aceto. Aluum præterea soluere par

cit: f-

est: siquidem iis qui euasuri sunt crocea per sedem egeri consueuerunt. Postremò stomacho aluòque hordeaceam farinam ex aqua mullà adhibere oportet.

De Lacte intus coagulato. CAP. XXVI.

EOs quoque quibus lac assumptum intus coagulatur frequè derepente strangulatio inuadit, quòd intus lac in grumòs quosdam coalescat. Hos iuuamus exhibètes antidoti vice coagulū ex aceto, idiplūmq; sapius bibere cogètes. Damus & calaminthæ folia arida, aut succū etiā ipsum similiter: aut laserpitij radicem liquoremve ex posca: pariter & thymum ex uino, & coactiliariorum fixuriam. Caterum falsi nihil exhibeatur, quoniam magis lac coiret & in calcem dentaretur. At neq; hos vomitus adiuuat, siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, facile strangulat.

De Argenti Spuma. CAP. XXVII.

SPVMA argenti pota, stomacho, ventri & intestinis grauitatem cū magnis torminibus affert: interdum & pondere suo intestina vulnerat, urinamq; supprimit: intumescit verò corpus, plumbeamque deformitatem concipit. His secundum vomitionem subueniunt pota ex uino, syluestris hormini semen, myrrhæ oboli duo, absinthiū, hyssopū, apij semē, aut piper, aut cypri flos ex uino;

mobi

necon & fimus palumbinus aridus cum nardo & vino.

De Argento viuo. CAP. XXVIII.

ARGENTVM viuum potum, eadem quæ Argenti spuma infert: quapropter & eadem exposcit auxilia. Lac autem largius potum auxiliari constat. Vomitus etiam minime negligendus est.

De Calce, Sandaracha & Auripigmento.

CAP. XXIX.

CALX, Sandaracha & Auripigmentum, eosdem ventris & intestinorum cruciatus cum vehementi rorsione inferunt. Quamobrem exhibenda quæcumque simul & acrimoniam temperandi, & facilem vomitionem lubricamque alvum præstandi vim habent, cuiusmodi ibisci & malvæ succus est: natura enim utriusque perlubrica. Præbendum etiam decoctum seminis lini, aut tragi frumentacei vel oryzae, lacque cum aqua mulla copiosum, iura denique pingua bonique succi.

De Lepore marino. CAP. XXX.

HAVSTRO marino lepore, virosus quidam sapor qualis putentium piscium percipitur: procedente vero tempore, venter dolore afficitur, yrinaque sistitur: quod si quando ea redditur, purpureo colore conspicitur. Accedit & omnis generis piscium averfatio atque odium, & sudor graevolens: biliosus
itidem

itidem vomitus, interdum sanguine mixtus, subsequitur. Hoc malo circumuentis dandum lac asininum aut passum assidue, necnon & radice maluæ foliorumque decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri vel scammonij succi drachma cum aqua mulsa & Punicorum nucleis; aut cedria contrita ex vino: benefacit & anserinus sanguis adhuc calens epotus. Sed cum pisces omnes respuant & auersentur, solos fluuiatiles caneros elixos esitant & concoquant, à quibus non mediocriter adiunantur. Signum porro salutis fuerit, si pisces in cibos admittere cœperint.

De Rubeta & Rana palustri.

CAP. XXXI.

TVM Rubeta, tum etiam Rana palustris assumpta, corporis tumorem ciet, cum intenso pallore qui buxi colorem imitatur: accedit spirandi difficultas & grauis halitus oris singultusque, ac interdum inuita genitura profusio consequitur. His qui sumpsere facile succurritur secundum vomitionem largiore meri potu & arundinis radice binis drachmis, aut cyperi totidem. Cogendi quoque sunt ut vehementi ambulatione incitatoque cursu corpus exerceant, ob torporem qui ex hoc malo nascitur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Tt. j.

De Hirudine. CAP. XXXII.

DE VORATAE cum aqua hirudines si ori vetriculi adhæserint, tractione partium nonnullam suctionis imaginem præbent: atque hoc signo hausta hirudo deprehenditur. Eas muria sorbitione excutit, & Cyrenaicus liquor, aut laſerpitij folia vel betæ cum aceto pota, [aut epota niuis glebula cū poſca.] Nitrum præterea ex aqua gargarizatur, itémque atramentum ſutorium aceto dilutum. Si verò faucibus hæſerint, demifſo in aqua calidæ ſolium ægro, frigidam ore continendam exhibeto, & ad eam protinùs hirudines proſilient.

De Veratro albo, thapſia, elaterio & ſimilibus.

CAP. XXXIII.

PROVIDENDVM etiam iis quæ, quâuis auxiliij ferendi gratia exhibentur, haud minora tamen pericula quàm venena cetera ſapienter afferunt: qualia ſunt veratrum album, thapſia, elaterium, & agaricum nigrum: ſiquidem hæc animam ſuffocant, aut inmodicè purgant. Ac præfocationibus quidem ea medentur, quæ in fungorum ſimiliùmque mentione retulimus: nimios autem deiectionum impetus medicamentis quæ egeſtiones ſupprimunt coercibimus. Neque verò negligenda quæ paululùm quidè nocere videntur, interim verò periculo non vacant: quo
in nu-

in numero sunt syluestris ruta, melanthium & recentes pappi, hoc est, flores spinæ quæ cactos appellatur. Eos porro qui talia sumplere sola vomitio restituit.

De aqua frigida & ceteris quæ itidem nobis domestica & in quotidiano vita usu sunt.

CAP. XXXIII.

AQUA etiam frigida vnico haustu ac sine interpiratione bibita, aut meracū vinum passūve liberalius haustū, præsertim à balneo aut cursu & concitatore quavis exercitatione, strágulatus ac dolores infert. In eiusmodi casu venæ sectio protinus adhibita, itémque per enemata vacuatio imminētibus liberat periculis. Hactenus de notis veneficiorum, eorūque cōuenientibus remediis, necnon & præcauēdi modo, dictum esto. Subiungeremus & vñtata antidota maximè necessaria, quæque inter cetera præclare auxiliari constat: quale est Mithridatium & quod è sanguinis variis generibus, & quod è scinco paratur. Verū quoniam inter antidota accuratissimè descripta sunt, visum est hoc loco ab eorū descriptione supersedere,

T. ij.

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-
bæi Liber, de Venenatis animalibus,
& ab iisdem inflictorum vulne-
rum signis & cura-
tione.

IANO ANTONIO SARACE-
NO LVGDVNAEO, INTERPRETE.

PRÆFATIO.

DE bestiis venenatis & exitia-
libus venenis agere iccirco
nobis propositum est, vt cu-
rationis remediorumque to-
tus expleatur modus. Siqui-
dem pars hæc, non minùs
quàm cætera aliæ, necessaria est iis qui me-
dicinam faciunt: quippe cùm eorum admi-
niculo quæ inibi traduntur, periculis, dolo-
ribus & cruciatibus, plurimisque aliis malis
homines liberari contingat. Hæc autem in
summa

summa fastigia duo, sicuti ab initio pronuntiatum est, distribuitur. Nam qui tractatus est de bestiis virus eiaculantibus, Theriacus: qui verò de venenis, Alexipharmacus appellatur. Eum porro seruabimus ordinem, ut quæ symptomata comitari consueuerint priore loco monstremus, deindeque vnicuique propria remedia subiiciamus: quæ quidem omnia in promptu & ad manum artificem habere oportet, propter urgentem sæpenumerò necessitatem. Quandoquidem è venenis virulentisq; animalibus sunt perpauca, quæ tarda temporisq; dilationem admittentia pericula cicant: pleræque verò præsentaneam perniciem afferunt. Sunt præterea qui ingenua prauitate struentes aliis insidias, maleficium ita temperant, ut subitum ac repentinum exitium afferat. Alij praua scelerum cōscientia stimulatj, aut tristi quopiã rerum euentu oppressi, hausto sponte veneno mortem sibi consciscere conantur: qui postea seu deprehensi seu pœnitentia ducti vitæque cupidi, celerem & præsentaneam opem expolcunt. Neque desunt qui tela in hostes intorquenda toxicis illinētes, aut puteos ac fontes venenis inficientes, certam & inuitabilem aduersariis perniciem moliantur: in quibus maleficium non subito quidē, sed aliquantò post vires suas exerere con-

Tr. iij.

suevit: attamen nisi maturè ac primo quoq;
 tempore salutaribus remediis occurratur,
 frustrà tandem succurritur, occupatis iam
 corporibus exitiali vi veneni. Proinde non
 vulgarem industriam diligentiamque adhi-
 bere conuenit, vt quemadmodum in aliis
 malis, ita & in his ars vniuersa mortalibus
 salutè afferat. Itaque apud priscos hic modus
 curandi, eius partis existimabatur esse quæ,
 quòd ægris corporibus sanitatem restituat,
 Therapeutice dicitur. At recetiores posito
 discrimine, quia in præcauèdo versetur, Pro-
 phylacticū nominarunt, mediūque statue-
 runt inter eā medicinæ partem cui sanitatis
 tuendæ cura incumbit, & eā quæ Therapeu-
 tice dicitur, parua nihilominus eaq; leui per-
 suasione decepti. Enimuerò tres esse corpo-
 rum humanorū itatus agnoscūt: vnum quo
 sana degunt, alterū quo ægrotāt, tertium qui
 medium inter vtrunq; locū sibi vendicat: in
 quo positi rectè quidem valere videntur, at-
 tamen parati sunt lapsu facili in morbos in-
 currere, variaq; subire pericula ob vim cor-
 ruptricè quæ corporibus infidet: quæadmo-
 dum in iis videre licet, qui à rabioso cane
 morfi fuere, necdū tamē aquæ meru horro-
 réve prehensi sunt: itidémque in iis qui Cā-
 tharidas hapsere, necdum tamen cruciatibus
 vniūve difficultate tenētur. Huic igitur tri-
 plici

plici corporū cōstitutioni tripartitā artis distinctionē meritō respōdere contendunt, salubrē inquā, quæ sanitatē tuetur : præcauentē, quæ morbos arcet: & sanantē, qua morbi discutuntur. Verūtamen his responderi potest, primū iuxta hanc ratiocinationē non tres corporis constitutiones, sed quatuor potius numerandas esse. Veluti enim sunt nōnulli qui nondū ægrotāt, attamen in morbū sunt procliuēs ob impendentē causam: ita & aliqui sunt, qui licet haud ampliūs ægrotēt, pristinae tamē valetudini nondū planē restituti sunt: id quod in iis cernere licet, qui recens morbo liberati virium recreationem ac robur desiderant. Sed quemadmodū hæc curandi ratio ad Therapeuticē medicinę partē pertinet, ita & præcauendi rationem huic eidē subiici par est. Quid quod ad arcendas valetudines etiā valētissimis vtimur auxiliis, altiore scarificari, vstionibus, amputatione, appositis medicamentis mordacibus, itidēmq; propotismatis eiusdē generis, & plerīsq; aliis? Verūenimuerō sunt vsq; eō stolidi ac rudes nōnulli, vt ne remedia quidē appellent, quæ in arcendis morbis vsurpātur. Cuius sententiæ inire rationē haud ita facile est: quippe cū & ipsa vox præcautionis & præcauendi ratio remediorum vsum & necessitatem satis supérque designent. Sed quomodo

T t. iiij.

sua illa partium Medicinæ distributione nõ complectuntur eos, qui in pestilenti cœli constitutione agentes, nondum quidem morbo correpti sunt, pesti tamen propter ambientis aëris occasionem opportuni & in morbum proni redduntur? Dicit forsân aliquis, salubrium præceptorum obseruationem non aliud esse, quàm præcautionis partem aliquã: quippe cùm firma reddere corpora & minus vitiiis obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, neque morbis conflictentur Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum & tanquam caput rei est: non ita distinguendas medicinæ partes, vt totidem corporis constitutionibus respõdeant, sed naturam potiùs vniuscuiusq; suis notis seorsum indagãdam & explorandam, vti suis locis ostendemus. Cum illis igitur non est pluribus agendum. *Illud potiùs annotandum, affectus qui à virulentis animalibus venenisque contrahuntur vocari cæcos, id est, quorum ratio iniri minimè potest: pariter & eorum remedia nulli esse adiecta causæ. Iccircò & quæstio hæc artis eius est, quæ obseruatione simul & ratiocinatione nititur: siquidem rationi fides adhibetur. Neque enim profus verum illud est. Sed semper id quod redundat, quòdque nullum an operibus quibusdam præbet vsum, haud facile*

facile est coniectura assequi : etiam si iuxta proprietates prorsus tale est , vt illius causa reddi non possit. Hoc autem in exitalibus venenis & virulentis animalibus euenire solet. Veruntamen quod ad opera est vtile, quodque medendi præbet occasionem, id neque imperceptibile est, neque causa carere existimatur. Quin potius ab ipso quis impulsus certiore de abditorum comprehensione fiduciam se comparasse affirmabit. Nã etsi sæpè minora sint quam vt sensibus percipiantur, euidenter tamen ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem, in eo commentario quem Plistarcho dicauit, modos abundè profecutus est, ad verbum ita scribens: Nosse quis hoc potest cum in aliis non paucis, tum in viperis aut scorpionibus, & aliis id genus, secum animo reputans quantum, licet exiguo sint corpore vixque conspectui subiiciantur, discriminum ac dolorum causa sint. Ex iis nihilominus nonnulla constat propter paruitatem ne cerni quidem facile posse, prætereaque robore à cæteris bestis longè superari. Quantula enim censetur, si vulnus spectes, scorpionis & aliorum eiusmodi corporibus nostris perniciem afferentium magnitudo? Et horum tamen aliqua vehementes cruciatus excitant, alia putrefaciunt, alia denique quamprimum peri-

munt. Rursus quātulum, quāso, astringitur
 quod à Phalāgij morſu ingeritur venenum,
 quódque vniuerſum corpus grauiter afficit.
 Magnitudinē certē aliquā vix ac ne vix qui-
 dē deprehēdere quiſquā poſſit, cū idipſū a-
 nimal proſus exigua mole cōſtet. Ergo hęc
 ad affectiones referri oportere apud omnes
 eſt in conſeſſo. Illud quoque exactē depre-
 hēſum eſt, vim quādam ipſis ineſſe corruptri-
 cem, quæ inſinuata corporibus malorū quæ
 exoriuntur cauſa ſit: id quod receptū eſt iam
 pridem & omnium conſenſu perſuaſum.
 Neque quiſquā inuenietur vſque ad eō con-
 tentionis ſtudio flagrans, vt aliunde mole-
 ſtias ac perturbationes oriri aſſerat, quā ex
 materia corruptrice ſeu mortifera, ex parte
 tantū corpora contingente. Porro id erat
 quod inter vtilia artis opera in omni opere
 dicere par erat, quānam res hoc efficiat, vt
 nihil proſus, nos lædat incomprehenſa
 cauſa proprietatis: quandoquidem com-
 muniſ cauſa tunc oſtendi poteſt, cū firmiter
 comprehenſa eſt. Ideō Eraſiſtratus Empiri-
 corum peruiaciam graui cauillatione in-
 ceſſens, cæcis affectibus cauſā aſſignauit: illis
 minimē concedens cauſam morborum ſu-
 premam & communem incomprehenſibile
 eſſe, & hanc in eo quem de cauſis edidit
 commentario illuſtrans. Quin & illos repre-
 hendit,

hendit, quòd non explicuerint in quibus dispositionibus satisfaciatur trita medendi ratio. Siquidem, exempli gratia, dicere debuerunt, se in venenis venenatorumque moribus & cæteris id genus obseruatione contentos fore, quæ quidem à causarum comprehensione omnino separata sit. Primum enim in genere cõprehendi facillè possunt: quãdoquidem veneni vis corruptrix corporaque subiecta ita immutatur vt etiam perimat, generalè quidem, at non specialem, subindicat curationem: quæ scilicet vim habeat illud ipsũ hebetandi ac prorsus expugnandi. Dum verò subiunxit: [venit quis ad aquam dulcẽ ac poculentam, & ante obseruationem vomitum prouocauit, vulnus dilatauit, aut partem demorsam exurgendam præbuit, cucurbitulas admouit, scarificationem adhibuit, cauteria & eadem vi prædita medicamenta caustica applicuit, postremò partem amputauit,] remedia haud dubiè pensitauit, quotquot [seu intus assumpta seu] foris & in summa cute adhibita immisissæ ad intima pernicipiei aduersari possent. Hæc itaque quæ disseruit Erasistratus, tum veritati, tum & artis operibus sunt consentanea. Sed Methodicos demirari licet, qui quidem corruptricem seu maleficam vim corporibus immisissam, negotiorum quæ ipsa facessit simpliciter

causam esse minimè concedat, at certo quodam modo: vsque adeò ineptè nomini insistant. Palàm enim etiam apud ipsos vis immissa corporibus, φθοραπιος, [hoc est, corruptrix] appellatur. Corruptricem autem vim habere, causæ, non item alius cuiuspiam rei, opus est. Aiunt porrò voces has μείροσιππος & ἀναγκαλιύπλεον reliquis omnibus esse similes: in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed iuxta nudam enuntiationem, cōprehensæ sunt. Enimuerò quemadmodum in his vocibus μείροσιππος & ἀναγκαλιύπλεον, partes neque principales neque præcipuos retinent significatus, sic & in hoc verbo φθοραπιών partes superuacuo & quasi productionis tantum gratia, non item ad certam vim & efficacitatem, vnà coaluerunt. Hinc porrò ad causarum differentias transeunt, affirmantque causarum quædam esse primarias & euidentes: quæ cum primum aduersam valetudinem creauerunt, à corpore separantur, cuiusmodi sunt labor, frigus, æstus, & similia: alias verò continentes, quæ excitato morbo etiamnum permanent, hoc est, quibus præsentibus & effectus eorum adsunt, incrementibus iisdem effectus itidem augentur, decrementibus minuuntur, desinentibus finiuntur: quæ denique iccirco perfectæ dici possunt, quod si adsunt, effectus per se inducunt.

Ac

Ac tales quidem receptissimæ sunt causarum differentia, quarū neutri τὸ φθόρον πῶς subiici r. ctè potest. Primaria enim causa non est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Sed neque continens causa dici potest, quoniam magna ex parte aliūde adest quod nocet, quemadmodum in iis videre est, qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque primaria neque continens causa fuerit, utique neque perfecta seu finem per se constituens, neque adiuuans causa dici poterit. Quòd si τὸ φθόρον πῶς in nullo causarum genere locare possumus, consequitur certè ut neque omnino causam esse fateamur. Hisce hoc modo dictis constitutisque, esse vocabula quædam quæ in se non habeant partes rerum significatrices, sed iuxta simplicem ac nudam pronuntiationem effectas, concedendum est. Verùm planè perpauca, nedum omnia, talem nancisci conditionem existimandum est. Neque enim πῶς in hoc nomine, φθόρον πῶς, perinde atque in reliquis exemplis vocum partes, enuntiarur, sed longè principem obtinet significationem. Nam quemadmodum φθόρον, id est, corruptionis, nomen mutationem in peius significat, sic & hoc verbum, πῶς, i. facere, ita accipiendum est, ut nihil ampliùs ex eo quod dictionem φθόρον πῶς sibi adiunctam habeat declarer,

fitq; vox penitus non significans id quod omnes palam audiunt, atq; aded similes voci, sitire, sitim, vt ita dicam, habere significati. Quod si dat sano ex corruptione morbum contingere, concedunt utiq; vim in huiusmodi verbo *πικρί* subesse: siquidem aliquid est, quod corruptionem efficiat. *Omne autem quod aliquid efficit, per singulas causas ostenditur que corporibus subiiciuntur, idque tam in lethali- bus venenis, quam iis que corporibus ingeruntur. At qualencunque causam ad causarum differentias propositas reduci oportere asserunt. Falluntur autem & hac in parte, quoniam haud exactam diuisionem proposuere. Qui verò se Dogmaticos profitentur, causam hanc esse dicunt partim præparantem, partim continentem, vt inguinum vlcus & inguinariam febrim, & que tum cause finem & effectum per se præstanti assistat, tum etiam ab eadem separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa quoties quidpiam luapte natura causa fuerit, nec vlla causarum diuisione comprehenditur, vitiosum est, neque cause ascribitur eorum que idem genus sortiuntur. Sed quod *εὐδαιμονία* causa sit, tum ex ipso nomine deprehenditur, tum & apertius ex iis que contingunt ostenditur. Nam post impressum à venenata bestia ictum, quam, quæso, aliam arbitrantur mali causam, quam vim ipsam
 ab anti-

ab animante profectam & illapsum in cor-
 pora virus? quando quidem neq; frigus, neq;
 æstus, neque excisionem, neq; cruditatem
 neq; aliud quicquam simile causari possunt.
 Quoniã verò etiã causarũ differẽtiis gaudẽt,
 & aliquas continentes, alias primarias seu e-
 uidentes appellat: ipsis dicendũ, utroq; isto-
 rum modorũ causam esse. Ac euidentis quidẽ
 dicetur, quòd effectum præcedat & corporis
 substantiã præoccupet: continens verò, quòd
 morbis præsentibus etiam ipsa adsit, hãcque
 remota, itidem recedant simul & semel quæ-
 cum ipsa euenerãt. Sed de his hæctenus. Sta-
 tuendum itaque corruptricem seu mortife-
 ram illam vim intrinsecus manifestissimam
 esse causam, hũncq; veluti principem scopũ
 nobis proponendum esse. Itcirco antequam
 irruant morbi, variis modis certandum est,
 vsque dum vis tota corporibus excutiatur.
 Modò enim qua parte intrò subierit, eã re-
 uocari oportet, modò retineri & quasi coër-
 ceci circa partem quampiam, præsertimque
 ignobilẽ, priusquam altius irrepens viscera
 tentet: aliã deniq; perniciẽs eius eluẽda re-
 tundendãve est, siquidem iam ipsa membra
 peruaserit. Cum primũ igitur hausto ve-
 neno vehemens succedit inflammatio, cre-
 bris vomitionibus excludendum id est: sin-
 tetu morsũve impressum est, scarificatione,

affixis cucurbitulis, suctu & carnis scalpello facta circinatione: interdum etiam extremæ partis amputatione euocatur. Retinetur vero atque cohibetur, infusis enematis & impositis medicamentis acribus: hæc simul utique virus coercere & eluere possunt. Restinguitur porò & euincitur meracioris vini passivæ potu, aut etiam esu acrium quæ contraria vi polleant. Postremò tandem alui purgatio, sudoris euocatio, & alia quædam in commune, quæ sigillatim demonstrabimus, auxiliantur. Verumenimverò non corruptricem tantùm materiam ceu scopũ, sed & eius magnitudinem ac ipsum quoq; tempus attendere oportet. Etenim ab his remedia quàm maximum discrimen capessunt. A magnitudine quidem, quoniam nonnulla è venenis tam haustis quàm ictu morsivè insuicris præsentia pericula *constandi* vim habent, alia putredines altiores aut magis superficiarias excitant: alia dolores aut vehementiores aut leuiores cient, alia denique incommoda magis minúsve infestantia invehunt. Quamobrem oportet quæ grauius periculum afferunt, valentioribus auxiliis oppugnare: quæ contra minús infesta sunt, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus malis, segnioribus medicamentis, si ita contingat, uti, atque adeò hominem in discrimen

discrimen adducere: in minoribus verò, precipiti violentaque curatione frustra corpus excarnificare. Est & in promptu quæ à tempore desumitur indicatio: sunt enim quæ presentem ac subitanam perniciem inferunt, alia verò non nisi temporis spatio, sed modò longiore, modò breuiore nocent. Itaque in acutis quidem, festinanter multa simul auxilia representari oportet, reliquis, tardiùs. Hisce artis quãdam ceu formulam abũde cõplexi sumus: reliquum est, vt ad particularia singillatim exponenda progrediamur.

Signa rabiosi canis, eorumque qui ab eo demorsi fuerint. CAP. I.

DE rabidi canis morsu tractatum aliis iccirco præposuimus, quòd id animal, vt frequens & homini familiare est, ita & rabie sæpenumerò prehenditur, indeque perit, & ab eo sibi cauere difficile est: hinc tamen periculum inuitabile hominẽ manet, nisi multis illique cõuenientibus vtatur auxiliis. Plerũque verò canis in rabiem agitur per flagrantissimos æstus, ac interdũ etiam per sauiissima frigora. Rabie autem correptus, & potum & escam auersatur, largã spumantemque pituitam naribus & ore proicit, toruum ac solito tristiùs intuetur,

Vv.

in omnes æquè bestias hominésque irruit, ac omnes passim tã familiares quàm ignotos mordet: neque tamen protinus aliud quicquam graue, quàm ex vulnere dolorem infert: at deinceps morbum ab aquæ metu, hydrophobiam Græcis appellatum, inuehit. Hunc comitantur cõuulsiones ac totius corporis rubores, præsertimque faciei, cum exudatione & languore quodam. Ex hoc mali genere correptis sunt qui lucis splendorem refugiant, alij assiduo dolorum cruciatu cõficiuntur. Neque desunt qui canum more latratus edant, & obuios quosque dentibus appetant, morsuq; suo alios simili morbo inficiant. Ex iis porro qui in eiusmodi morbũ incurrissent, nullũ seruatur scimus: tantũmodo ex historiis vnum aut alterũ euasisse accepimus. Enimuerò EVdemus superstitem quendam euasisse narrat. Themisonem etiã aliqui demorsum in hunc affectum incidisse, ac nihilominus seruatur asserunt: alij cum ab amici aquæ metu cruciati latere; cuius commiserescerebat, vix vnquam discederet, illique alacriter omne præstaret officium, similem contraxisse affectum: attamen post multos tandem cruciatus euasisse. Est igitur hoc genus morbi miserrimum, & curatu perquàm difficile: sed à quo tamen, prius quàm ipso tentarentur, demorsos haud paucos ipsi

cos ipsi vindicauimus, & complures itidem
ab aliis medicis conseruatos nouimus.

Morsus rabidi canis particularia remedia.

CAP. II.

RATIO medēdi quādam communis est,
qua vtendū. in iis omnibus qui à viru-
lenta quauis bestia demorsi fuerint, altera iis
peculiaris quos rabiosus canis momorderit:
quæ nonnullis quidē maximè prodesse con-
sueuit, aliis verò est inutilis, quibus scilicet
iam ex lōgo tempore morsus illatus fuerit.
Hanc nos medēdi rationem priore loco
exponemus: deinde & communem illā cur-
sū perstringemus. Cancros itaque fluuiati-
les igni è vitis albæ sarmentis cremare o-
portet, & cinerem eorum quā minutissimē
tritum habere reconditum: pariter & gen-
tianæ radicem tusam cribratāque reponere.
Quoties autē canis rabiosus alicui mor-
sum intulerit, in quaternos meraci vini cya-
thos bina cineris cārorū cochlearia, vnūq;
gētianæ, cōiiciātur: ac vbi in polētæ dilutio-
ris modū subacta remistāq; fuerint, quatri-
duo bibātur. Cū igitur primo statim vul-
neris inflēti tēpore hoc medicamētū exhi-
bebit, in hūc p̄p̄inabitur modū. Quòd si ab
illato morsu duo trēsve dies intercesserint,
dū curationē aggrediemur, duplum quoque

V̄y. ij.

triplicemve ponderis eius quod ab initio retulimus exhibebimus. Efficacissimum quidem hoc est aduersus rabiosorum morsus auxilium, quod etiam vnicum nonnullis satis ad salutem fuit, quoque cum fiducia vtilicet: attamen quod firmitus contra periculum, vt videtur, inuitabile, muniamur, nihil quicquam obstat, quominus & aliis vtamur auxiliis. Sed & inhumanos quantumuis frustra remediorum tolerare cruciatus satius multo fuerit, quam per inertiam negligentiamve in discrimen adduci. Neq; verò tantoperè metuenda in demorsis à rabioso cane maiuscula vulnera, quantoperè minora, usq; similia quæ per leuem scarificationem fieri solita sunt: quippe maiori vulnere copiosior sanguis confertim emanans virulenti liquoris nonnihil simul & semel exhaurire potest: id quod minori vulnere fieri nequit. Quin & à maioribus abscedentes carnes quamprimum auferri, ac ipsa quoque labia acie scalpelli circumscribi oportet: prehensa autem hamulo vossellave caro amputanda. In vtrisque autem partes veluti circulo vulnus ambientes vulnusculis altioribus circumscribenda: sic enim copiosiore vacuato sanguine cauebitur, ne virus intrò sese inferat intrudatve. Quin & affixa eum multa flamma cucurbitula, maximo fuerit adiumento ad veneni

neni vim exoluendam. Sed contra virulentos ictus vltio omnium expeditissimum est auxilium: vt enim ignis, qua præ cæteris omnibus pollet efficacia, virus ipsum euincit penitusq; ferri prohibet, ita & pars ignem experta, futurę deinceps curationi non mediocre iacit fundamentum, dum diutius vlcerata permanet: quã ob causam etiã exinde accuratè animaduertèdum, vt ne, cum excider crusta, celerius quàm par est vlceris orã coëant coalescantve. Quin si fieri potest, magnam partem statim præfinitique temporis vlcerationes quantumuis inflammatione obsessas atque sordidas prorogari conuenit. Id commodè præstabit inditum iis salsamentum, itemque syluestre allium detritum: similiter & cepæ, ac imprimis liquor Cyrenæicus, aut qui Medicus Parthicusve appellatur. Tritici quoque grana tam mansa quàm minimè mansa imponantur: hæc enim dum humore concepto turgescunt, vulnera dilatant. Neque desunt qui commanducata eiusmodi grana arbitrentur à mandentium ieiunio vim aliquam asciscere, quæ veneno repugnet: verum id certum non est. Tempestiuus tamen eorum vsus minimè contemnendus est. At si, quod sæpenumerò accidit, ante quadraginta dies coëant committanturque cicatrices, manus ope refricandæ,

V v. iij.

seu carnem scalpello circinando & ampu-
tando : seu etiam, si libuerit, iterum inuren-
do. Transacto verò stato præfinitoque tem-
pore, & permittendum vt vlcera cicatrice
obducantur, & pars tota emplastro quod è
sale conficitur comprehendenda: tandèm-
que paucis post diebus, & sinapisimus adhi-
bendus est.

De vitulus ratione demorsorum à cane rabioso.

CAP. III.

TALIA quidem sunt morsus rabiosi ca-
nis particularia remedia. Eam verò vi-
tus rationē institui par est, quæ potissimum
veneno aduersetur, vt ipsius vires hebetet
restinguatque, ac simul etiam arceat, quo-
minùs ad intima pernicies illabatur. Et
enim assumpta maleficæ qualitatæ penetra-
tioni resistunt. Horum vtrunque commodè
præstare potest vini meracioris, passi, lactis-
que potus : siquidem qui hæc omnia prouide
assumunt, & veneno non parùm obfistunt,
& illius omnē acrimoniã obtundunt. Simili
modo prodest alliorum, porrorù cepariùq;
esus : quippe cùm planè difficulter conficiã-
tur, vixque aboleantur. Nam dies cõpluscu-
los eorum qualitates remanēt, tandiùq; à vi
mortifera neque euincuntur illa neque im-
mutantur, sed contrà hanc ipsã suapte natura
superant. Ad hoc ipsum valet antidotorum
vltus, ac

vsus, ac theriacæ præsertim, tum eius quæ
 Elyptoria, tum etiam eius quæ Mithridatia
 dicitur, necnon & alius cuiusvis, quæ quidē
 è compluribus constet aromatis: quippe a-
 romata omnia agrè suas tum qualitates tum
 substantias permutant, atque adeò integris
 viribus diutiùs in corporibus retinentur. Vi-
 ctus igitur ratio hoc modo se habet. Illud
 porrò nosse oportet, pauorem aquæ non sta-
 to præfinitoque tempore solitum inuadere.
 Cùm enim vtplurimùm ad quadragesimū
 vsque diem differri consueuerit, neglectis
 tamen quibusdā post semestre, imò etiā post
 annum, superuenisse obseruauimus. Sunt &
 qui narrent, nonnullos post septenniū eo af-
 fectu correptos fuisse. Ac inter initia quidē
 ea demorsorū à cane rabioso debet esse cu-
 ratio, quam antè retulimus. Verūenimuerò
 si illa antè memorata auxilia primis diebus
 quacunque ex causa prætermittā fuerint, a-
 lienum deinceps erit, & carnē scalpro circi-
 nare, & vltionē experiri. Nec enim ampliùs
 quod iā intrò illapsū fuerit istis auxiliis satis
 euocare possis. Nulla utique tum esset illorum
 occasio aut utilitas, sed frustra corpora do-
 loribus cruciarētur. Proinde alia curationis
 ineunda ratio: nimirum imperanda purga-
 tio, quæ, dum corpus agitando ipsius habi-
 tum transmutat, magnum affert adiumentū.

V v. iiij.

Commodè verò vsurpari poterit hiera quæ colocyinthidem recipit: itémq; lac schiston, quippe quod simul & deiectionē moliri potest, & contemperandi vim habet. Cibi itidē acres & meraculi potus, quibus vis veneni egregiè retundi potest, quotidie assumi debent. Præter hæc sudores & ante cibum & à cibo eliciendi: quin & dropaces ac sinapisini vniuerso corpori alternatim adhibendi. Attamen elleborismus longè omnium efficacissimum deprehenditur auxilium, quo quidem cum fiducia non semel aut iterum, sed etiam frequentius ante diem quadragesimum, vel post hoc etiam tempus, vti licet. Tantam enim vim habet id genus auxilij, vt nonnulli qui iam aquæ metu prehcebantur, sumpto in ipso morbi insultu elleboro incolumes euaserint. Nam eo malo iam detentos ne ipsum quidem elleborum seruare possit. *Hactenus, velut eramus polliciti, curam contra rabiosi canis morsum breui sermone exposuimus. Iã ad reliquos virulentorum animantium morsus ictusve trãscuentes, eorum signa primùm vno contextu trademus, deinde verò communem mendendi rationem, quæ omnibus ex æquo cõueniat, explicabimus. Tandem cursim ea subiiciemus, quæ nonnullos sua proprietate iuuare possunt.* Similiter & quæ venena
nullis

nullis prorsum cedant remediis; annotabimus.

De Phalangis. CAP. IIII.

Is qui à Phalangis demorsus fuerint, pars affecta rubens ac velut aculeis compuncta conspicitur: ceterum neque intumescit, neque adeò calet, sed contra, quanuis mediocriter rubeat, frigida tamen deprehenditur. Consequuntur verò totius corporis tremor, ac distentiones circa inguina & poplites, conuulsionibus haud absimiles: lumborum dolor & perpetua ad reddendam urinam stimulatio, necnon & eiusdem excernendæ difficultas. Similiter & vniuersa cute frigidus sudor emanat: collacrymant oculi & quodammodo caligant.

De Scolopendra. CAP. V.

Si cui Scolopendra seu Ophiostena morsum intulit, pars per ambitum liuet atque computrescit, interdumque sæci similis, at rarius rubra, conspicitur. A morsu ipso exulcerari pars incipit, vlcusque id & graue est & curatu difficile: præterea verò pruritus toto corpore persentiscitur.

De Scorpione. CAP. VI.

IC T A pars à Scorpione quamprimùm inflammatione tentatur, indurescit, rubet, & cum dolore circumquaque distenditur: vicissimque modò exæstuat, modò frigore

prehenditur: dolor itidem qui derepentè accessit, modò remittit, modò intenditur. Comitantur verò sudor, horroris sensus atque tremor. Quin & extremæ corporis partes refrigerantur, tument inguina, flatus per sedem erumpunt, surriguntur capilli, accedit decoloratio, dolorque velut ex pungente acu per vniuersam cutem sentitur.

De Pastinaca marina.

CAP. VII.

PASTINACA marina percussis protinùs accidunt pertinaces dolores, assiduæ conuulsiones, lassitudo, languor, & mentis alienatio: posthæc etiam vocis interceptio & oculorum caligo. Ipsa verò pars affecta liuet ac nigrescit per ambitum: quin & vicinæ ita obstupescunt, vt tangentem non sentiant. Illam porrò si quis defricauerit, atra, crassa & graueolens sanies exprimitur.

De Mure Araneo. CAP. VIII.

AMURE Araneo demorsis circa morsum in orbem inflammatio excitatur, nigraque pustula diluta sanie turgens exurgit: proxima verò partes omnes liuent. Rupta pustula depascens succedit vlcus, ei non absimile, quod à serpentium ictibus imprimi solet. His accedunt intestinorum tormina & vrinæ difficultas, corpusque madore frigido diffuit.

De

De Vipera. CAP. IX.

SI quem momordit Vipera, corpus illius intumescit ac vehementer inarescit, subalbidumque colorē concipit. Sanies è vulnere promanat, primùm subpinguis, mox verò eruenta: tandēque pustulæ, quales in ambustis, erumpunt. Accedit hīs vlcus depascēs, quod in proximas partes omnes serpit: nec inodò summam cutem occupat, sed & altiùs intrò subit. Gingivæ quoque cruentantur, & hepar inflāmatione prenditur. His insuper tormina biliosque vomitus accedunt, prætereaque tremor, sopor, vrinae difficultas & frigida exudatio.

De Scytale et Amphibæna.

CAP. X.

CONSIMILIA eueniunt iis qui à Scytale aut Amphibæna demorsī sunt, eadēque ferè auxiliantur: quamobrem genus hoc veneni propriam descriptionem sortitum non est, neque etiam illam exigere visum est.

De Dryina. CAP. XI.

ADRYINA morsis graues vehementēque incidunt dolores, parsque ipsa affecta in pustulas attollitur, è quibus sanies aquosā profunditur. Quinetiam stomachi rosiones terminaque consequuntur.

De Hemorrhoo. CAP. XII.

AB Hemorrhoo demorsis vehementes cruciatus accidunt: quorum continuatio, contracta penitusque frigosa corpora reddit. Ex plaga copiosus cruor effluit, & quacunque alia corporis parte cicatrix vlla fuerit, ea quoque sanguis emanat. Quin & excrementa cruenta reiciuntur, concretumque in grumos sanguinem representant: sic denique affecti sanguinem tū ex pulmone cum tussi, tum etiam vomitione reiciunt, neque iis vlla reperiri medicina potest.

De Dipsade. CAP. XIII.

ADIPSAD E percussos ardor habet intolerabilis, virgetque sitis vsque eò pertinax, vt neque restingui possit, neque vlllo tempore intermitrat. Quin & quantumuis potum ægri ore pleno assatim hauserint, perinde tamen sitiunt, quasi antea potus nihil assumpsissent, proindeque tandem propter assiduam potationem toto corporis habitu similes hydropicis euadunt: hac de causa dipsas, etiam presteris & causi cognomina meruit.

De Natrice. CAP. XIII.

ANATRICE demorsis vulnus dilaturatur, ampliaturque, simul etiam liuescens. Quin & sanies ex eo copiosa, eaque atra & putida, qualis ab vlcere depascente, manat.

De

De Cenchro. CAP. XV.

CENCHRI morsum, qui quidem viperino similis est, putridum vlcus consequitur, ac vndique diffluunt carnes, quæ prius velut in aqua inter cutem intumuerat. Quin & isti, veterno altoque sopore corripuntur. Iisdem iecur, vesicam & colon intestinum malè affici Erasistratus asserit: siquidè dissectis corporibus isthæc viscera quodammodo corrupta deprehenduntur.

De Ceraſte. CAP. XVI.

ACERASTE demorsis pars in tumorem attollitur, cum duritia & pustularum eruptione. Profluit è plaga sanies, modò atra, modò quadantenus pallida: totus verò corporis habitus fuluescit: ipsum quoque genitale arrigitur, mens labat, & oculis caligo superuenit: tandè que neruorum distensione prehensi commoriuntur.

De Aspide. CAP. XVII.

AB Aspide commorsis vulnus perquam exiguum, quasi ab adacta acu, citra tumorem conspicitur. Sanguis non ita copiosus, inò perpaucus, idè que ater, extillat: ac derepentè acies oculorum hebetatur: totòq; corpore dolor multiplex, sed omnino leuis & non sine voluptate consequitur. Quapropter rectè Nicander cecinit: --at vir perit absque dolore. Color minimè constat, at

potius malignè virescit : accedit exigua stomachi rosio: frons assiduè reuellit: palpebræ sine sensu conuiuent, veluti vrgente somno : atque inter hæc vix interposito die triente mors ipsaprehendit.

De Basilisco seu Regulo. CAP. XVIII.

ERASISTRATVS, in libro qui de medicaminibus ac venenis inscribitur, de vocato Basilisco ad verbum ita scribit: Cùm morderit Basiliscus, vulnus ad auri colorem efflauescit, &c. Cæterùm istæ ferè sunt notæ, quæ plerorunquè virulentorum animalium ictus morsusve comitantur. Proinde superest vt ad medendi rationem transeamus : ac primùm communia, quoad eius fieri poterit, curationis præcepta tradamus.

Communis vulnerum à venenatis animalibus inflictorum curatio.

CAP. XIX.

ORIS quidem suctio aduersus quemuis virulenti animalis ictum conuenit. Surgentem verò oportet minimè ieiunum esse, sed & priùs cibum sumpsisse & os vino colluisse, prætereaq; dū vulnus exugit, olei paucillū ore continere. Ipse autem locus spōgia fouendus, deindèq; scarificandus: sed vulnucula altiùs imprimere expedit, quò fœliciùs virosa materies è profundo reuocetur. Verumenimverò carniq; circinatio sectioque, scari-

scarificatione ipsa longè potentiùs opitulantur. Priuatim siquidem hæc duo secum afferunt commoda: vnum, quòd virus è loco tollitur: alterum, quòd eius veneni pars, quæ iam ad interiora peruaserat, cum multo copiosòque sanguine excernitur. At si locus circinationem handquaquam admittat, cucurbitulæ cum largiore flamma affigendæ sunt. Quòd ad vstionem spectat, de ea iam antè inter rabiosorum remedia disseruimus. Si verò icæta pars, vtpote extrema, sectionem commodè admittat, præsertim in omnium serpentium moribus, vti aspidis, cerastæ similiùmque, ea proculdubiò amputanda est. Porro ceu antè memoratis remediis leniora blâdioraq; meritò censentur, quæ epithemata vocant. Imponatur ergo sarmentitius cinis aut ficulneus, cû lixiuo percolato subactus, addito garo & acri saltamento. Porri quoq; cepe & allia modò quàm minutissimè trita illinatur, modò cremata vulneribus adhibeantur. Iuuant & pulli gallinacei bipartito secti, & protinùs dum maximè calèt percusso loco appliciti. Neque desunt qui iis ceu discordia quadã naturali cû veneno pugnantibus vsi fuerint: verùm in pròptu est eiusce remedij ratio. Gallinæ siquidem calida natura præditæ sunt, argumento quòd deuoratum certissimum virus conficiunt, &

aridissima quæque semina consumunt: interdum & arenas calculosque deuoratos molliunt atque dissoluunt. Itaque animantis admoti natiuo calore adiuuus spiritus ab icta parte impetum capessens, simul & semel venenum exigit. Neque nos fugit, quid apud Ægyptios in eiusmodi casu fieri soleat. Dum spicas metunt, ollam picis paratam habent, & appensam ollæ fasciam. Tunc enim à serpentibus sibi maximè timent; tum propter æstuosam anni tempestatem, tum quod opacis abditi cauernis densoque aruorum cespite delitescunt: plurima verò & infestissima è venenatis animalibus Ægyptus in campestribus alere consuevit. Cùm primum ergo quispiam in pede aliâve parte demorsus fuerit, illicò qui adsunt fasciam in ollam picis immittunt, ac semel aut iterum brachium aut crus paulum supra vulnus obligant, & arctissimè duo è præsentibus vndique constringunt, locumque incidentes quâ circumactus est laqueus, picem instillant: vbi verò sat picis infudisse sibi videntur, laqueum resoluunt, & cepas aliâque memorata adhibent. Quin & citra hæc pix liquida cum sale trito ac feruente illita præsentaneo est auxilio, si modò frequentius deinceps innouetur. Similiter & conuenit cedria, itémque sumum caprinum ex vino deco-

decoctum. Sed & locū aceto calente & calamintha in lotio & aqua marina seu acida muria decocta foueri salutare est. Sunt præter hæc etiam emplastra calidissima simul & acerrima, quæ venenum elicere, euincere, ac etiamnum discutere possunt: cuiusmodi sūt quæ ex sale aut nitro, sinapi & canchry componuntur, de quibus deinceps erit agendum. Erasistratus autem non immeritò eos reprehendit, qui incognita remedia in hunc vsum conscripsere: qualia sunt fel elephanti aut crocodili, sanguis ouæque testudinis, aliaque consimilia. Videntur enim literis nõnulla tradidisse, quæ iuuare possint: ista verò sola lectoribus imposuere. Quamobrem talia repudianda sunt: quippe quæ non nisi facultatib⁹ Regis faciliè redimi possint, neque pluribus experimentis fidei faciendæ idoneis comprobari potuerint. Quæ autem ad communem omnium vsum pertinent, quæque paratū facilia sunt, & passim quibuscunque à serpente percussis auxilium ferre queunt, subiungenda videntur. Intubus itaque, erica & astragalus ex aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Itidem & asphaltium, ac virentes platanipilulæ in vino diluto coctæ, paliuri decoctū, radix aristolochiæ & cryngij: decoctæ etiam lauri baccæ in cibo sumptæ, piper lar-

X x. j.

gius esitatum, ruta, anethum & cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane, aut allia vel cepæ & salsamentum quàm acerrimum: itémque origani decoctum è vino potum: quinetiam fœniculi, pulegij, calaminthæ porrorumque succus cum melle exsorptus. Et hæc quidem è plantarum genere desumuntur. Quædam verò ab animalibus etiam vtiliter peti solent, veluti cerebella gallinæcorum esitata, & leporinum coagulû ex vino potum: itidem & castorij sextans. Marina quoque testudinis testes assumpti opitulari feruntur. Celebratur & mustela assiccata. Hæc prius exenterata vndiquaque discinditur, ac deinde exiccatur, ex eaque binæ drachmæ cum vino bibuntur. Sed de simplicibus quæ exhiberi solent, hæctenus. Porrò conuenit etiam à serpente percussis purgatio per aluum, vti & sudoris euocatio, & copiosa yrinæ excretio. Extant & compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri traduntur: vti quæ cõstat ex opij ac myrrhæ singulis obolis, & piperis drachmis duabus. Ea melle excipiuntur, & instar Ægyptiæ fabæ dantur cum vino. Similiter rutæ syluaticæ seminis, melanthij, cumini Æthiopicij, galbani, aristolochij, pares singulorum portiones tritæ & cum cruce succo subactæ digeruntur in pastillos, quorum singuli drach-

man

nam pendeant: datur verò ex vini hemina
semisse. Hec aduersus omnes ictus commu-
nia sunt. De peculiaribus contra bestiam v-
namquanque venenatam auxiliis deinceps
agendum.

Curatio à Vespis & apibus morforum.

CAP. XX.

INTER venenatorum ictuum inorsum-
ve notas minimè de vespis & apibus spe-
ciatim differuimus: quòd conspicuè omni-
bus forent, neque eximium aut notatu di-
gnum quicquà in iis obseruaretur. Inter re-
media tamen & earum meminisse, non abs-
re fuerit. Igitur aduersus apum vel parumq;
ictus prodest imposta malua & hordeacea
farina cum aceto, itèmq; lac ficulneum i-
ctibus instillatum, denique fotsus ex muria
aquave marina.

Curatio à Phalangijs morforum.

CAP. XXI.

PHALANGIORVM verò moribus
isthac imponere oportet: ficulneum ci-
nerem adiecto sale trito cum vino subacti,
aut radicem syluestris Punica quàm minu-
tissimè contritam, aut aristolochiam cum
hordei farina & aceto subactam. Ulcera au-
tem aqua maris perfundenda, aut melisso-
phylli decocto, ac eiusedè folia illinèda. Por-
rò balneis perquam frequenter vtendum,

XX. ij.

itēque potionibus ē pharmacis proximē sequentibus: abrotoni inquam semine, aniso, aristolochia, cicere syluestri, cumino Æthiopico, baccis cedri tritis, platani cortice, & trifolij herbæ semine: seorsum autem singulorum binas drachmas dare cōuenit cum vini hēmina. Exhibetur & myricæ fructus: similiter & chamæpityos ac viridium cupressi pilularum decoctum vino temperatum. Sunt & qui asserant, fluuiatilis cancri expressum cum lacte succum, adiecto apij semine, omnibus quamprimū liberare molestiis.

De Scolopendræ morfu.

CAP. XXII.

SI SCOLOPENDRA morfu vulnus impref-
sit, sal quam tenuissimē tritus ex aceto
vulneri inspergendus, aut ruta syluestris su-
perponenda. Locus acida muria fouendus, &
danda in potu aristolochia cū vino, aut ser-
pyllum, aut calamintha, aut ruta syluestris.

De Scorpionis ictu. CAP. XXIII.

ICTIS à Scorpione præsentissimo est au-
xilium lac ficulneum in vulnera instillatū.
Scorpius etiam ipse qui ictum vibrauit, tri-
tus & percusso loco impositus, sui ipsius i-
ctus remedium est: idque, vti videtur, natu-
ralis cuiusdam repugnantia ac dissidentia
ratione, quam antipathiam vocant. Præterea
con-

conuenit & scorpius tritus, & cum sale, lini
 semine & althæa herba impositus. Auxilia-
 tur & sulphur ignem minimè expertum, re-
 sina terebinthina exceptum, & emplastri
 modo adhibitum. Similiter & galbanum
 ad splenij formam diductum, itémque cala-
 mintha trita & illita, necnon & cruda hor-
 dei farina cum vino subacta addito ruta de-
 cocto. Iuuat etiamnum semen trifolij herbæ
 tritum ac vulneri iniectum. Et de his qui-
 dem quæ foris admouentur, hæcenus. Ne-
 que verò interim negligendus potionum
 quàm efficacissimarū vsus, quales parantur
 ex aristolochiæ, præsertim corticis, binis
 drachmis cum vino, è gentiana tusa, & pule-
 gio plurimum decocto, tritis itidem lauri
 baccis numero decē, & calamintha in posca
 diu multumque discocta. Valet & cyperis
 cum vino, & ruta eodem modo: sic & lac fi-
 culneum & laser, si affuerit: sin minus, Par-
 thico vtendum succo. Efficax quoque est e-
 potum trifolij semen, necnon & ocimi. Sed
 his omnibus æquipollent frequens balnei
 vsus cum multa iudatione, dilutæque portio.

De Pastinacæ marinæ usu. CAP. XXIII.

QUAE deinceps à vipera demorsis con-
 ferre dicemus, eadem planè omnia
 & eodem modo percussis à pastinacæ mari-
 na conueniunt.

XX. iij.

De marinorum Scorpij Draconisque ictibus.

CAP. XXV.

SVNT & virulenti ictus qui à Dracone Scorpiòque marinis inferuntur: quippe qui acerbissimos dolores, interdum etiam, quanuis raro, nomas [hoc est, de pascentia ulcera] excitent. Hisce absinthij aut salviae, vel sulphuris ex aceto triti potio subuenit. **Q**uin & mullus in longitudinem diffusus & impositus, eorum ictibus remedio est.

De Muri aranei morsu.

CAP. XXVI.

DE MORSIS à mure Araneo splenium è galbano vulnere impositum per se, aut ex aceto tritum auxiliatur: itémque hordeacea farina ex aceto mulso illita. **Q**uin & mus ipse araneus qui morsum intulerit, si diuulsus imponatur, contra ictum suum remedio est. Idem præstat dulcis mali Punici corium decoctum & illitum. Similiter porri cocti & adhibiti, itémque allia contrita, necnon & calidæ muriæ fots. Atque hæc quidem affecto loco imponuntur. Prædest verò potum abrotoni decoctum in vino exhibitum: præterea serpyllum, galbanum & crucea, si in vino diluantur, itémque tenellæ compressi pilulæ cum aceto, cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrum cum vino: denique

que & chamæleontis herbæ radix. Nec de-
sunt qui literarum monumentis tradide-
rint, tritum murem araneum contra suos i-
ctus cōmodè bibi. Quam historiam apud al-
ios inuentam dignam tantummodò cen-
suimus, quæ annotaretur. Asseuerant etiam
nonnulli vix vlcerari demorsum, nisi mus
araneus pragnans fuerit, ac tùm demum
auxiliari ferunt.

De Vipera morsa. CAP. XXVII.

DE MORSIS à vipera finum capri-
num vino solutum præsentaneo est au-
xilium: similiter & laurus, abrotonum & gal-
banū splenij loco superiecta, necnō & ori-
ganum viride contritum: itidem pulli galli-
nacei discerpti, ac protinùs vt calēt appliciti:
crui farina vino subacta, radiculae cortex vs-
que eò tusus vt in puluere solutus abeat: scil-
la toita, itémque chamamelum, siquidē te-
rantur: & cruda hordeacea farina ex aceto
mulso subacta: sed locus antè calida fouea-
tur. Et hæc quidem affectæ parti admouen-
tar. Rubus verò intrò sumptus, contra vipe-
rinos ictus in vino prodest. Sunt & qui an-
chusā tenui constantē folio auxiliari prodi-
derunt. Bibuntur & leporini coaguli oboli
terni, & porracei succi dimidiata cotyla in
meto: itémque foliorū melissophylli succus
& syluestris ruta: hæc ipsa quoque in vino
X x. iij.

propinari debent. Quin & ipsa frequens vini potio iuuat, aliorumque, caparum ac porrorum tenellorum elus, salamentaque acerrima & exquisitissima. Simplicia hæc sunt. Compositum verò medicamentum contra viperarum morsus celebratur, quod è myrrhæ, castorij, piperis, sandarachæ anethique seminis singulorum diuidio constat acetabulo. Hæc omnia in passo Cretico aliove quopiam generoso teruntur. Erasistratus, eo in libro quem de facultatibus inscripsit, complura etiam alia tradidit, quæ ictis à vipera auxilium ferre possunt: [quo in genere sunt gallinarum cerebella in vino pota, & brassicæ satiuæ seminis triti acetabulum eum vino bibitum. Vtile præterea censetur digitum in picem liquidam intingere, ac deinde in vinum demergere, atque hoc tandem potui dare. Et de iis quidem hæcenus, quæ contra viperarum morsus auxiliantur.]

De Amphibæne morsu.

CAP. XXVIII.

DE Amphibæna prius agentes, simul & semel admonuimus, localia remedia eadem ab ipsa percussis adhiberi, quæ contra viperarum morsus descripta fuere.

De morsu Dryini. CAP. XXIX.

ADRYINO ictis conuenit aristolochia cum vino pota, & trifolium herbasimiliter

similiter & assumpta radix asphodeli, & cuiuscunque generis quercus glandes epotæ. Parti verò ictæ ilicis radices tusa & impositæ auxiliantur.

De morfu tum Hæmorrhoi, tum etiam

Dipsadis. CAP. xxx.

HÆMORRHOI Dipsadísque morfus, hæc immedicabiles, à plerisque præcorum pro deploratis habiti sunt: quamobrem & proprietate quadã iuuantibus contra dipsadem auxiliis destituti fuere. Attamen cõmunia experiri operæpretium fuerit. Protinùs ergo scarificationes vstionésq; adhibendæ: ac siquidem id permittat locus, ad extremorum amputatione deueniendũ est. Deinde verò acria imponenda cataplasinata, quorum sæpenuerò meminimus. Deprehendi etiamnum acres cibos, potissimùm verò salamenta, vsui esse. Quin & meri potio balneaque iuuant: sed hæc continuò post ictum, ac subinde breuibus ex interuallis vsurpanda sunt, priusquàm sese morbus patefecerit: quo semel oborto ne tantillum quidem opis vlla Medici opera conferre potis est. In ictu Hæmorrhoi eadem illa cõmunia profant. At localia descripta comperimus, in dipsadis quidem morfu, portulacæ folia trita cum aceto, & polentam, ac rubi folia trita cum melle, plantaginem, hyssopũ, allium

candidum, porrum, rutam & viticam. In hæ-
morrhoi verò morſu, tum eadem hæc, tum
inſuper vitis folia cocta, cum melle trita.
Ipfius quoque hæmorrhoi crematum caput
potui datur, aut allium cum vino. Eſtiantur
& vnaſſæ.

De morſu Natricis. CAP. XXXI.

MORſIS à Natrice confert origanum
tritum aqua ſubactum, itémque cinis è
quercu oleo exceptus, aut ariftoſochiæ cor-
tex radixve minutim contrita, & hordeacea
farina cum aqua & melle coacta & quaſi
colliquefacta. Bibitur & ariftoſochiæ drach-
mæ binæ in dilutæ potionis aut poſcæ cya-
this binis: aut marrubij ſuccus, aut alteru-
rius decoctum cum vino. Fauus item recens
cum aceto exhibetur.

De Cenchridij morſu. CAP. XXXII.

MORſIS à Cēchridio auxiliatur lactu-
cæ ſemen cum lini ſemine cataplaſma-
tis in modum applicitum, itémque thymbra,
ſylueſtris ruta, & ſerpyllū cum aſphodelo tri-
tum. Dantur verò protinūs in potu centaurij
radicis drachmæ binæ cum ternis vini cya-
this, aut ariftoſochiæ radix eodem modo.
Similiter & naſturtium ac gentiana.

De morſu Ceraſtæ. CAP. XXXIII.

ACERASTE & aſpide ictis cita ſuc-
currit extremæ partis amputatio. Quare
ſine

sine mora totam partem istam resecare oportet, aut certè tū partes affectas, tum & iis vicinas scalpello confestim circuncidere. Tandem verò reliquæ cauteriis exiccandæ: siquidem horum animalium virus basilisci veneno simile est.

De morsu Aspidis.

CAP. XXXIII.

IC T I S ab Aspide eadem quæ aduersum Icerastæ morsus (vti modò scriptum est) accommodanda remedia. Horum enim, vti & basilisci, virus, haud secus atq; taurinus sanguis, spiritum sanguinè que arteriis contentum celerrimè cogit atque coagulat.

De Basilisci morsu. CAP. XXXV.

MO R S I S à Basilisco Erasistratus auxiliari asserit castorij drachmam vnam in vino potam, itidèmq; papaueris succum. Et ictuum quidem morsuūque venenatorum remedia ita se habent.

F I N I S.

I. A. SARACENVS
LECTORI S.

NON sum nescius, Lector beneuole, varia extare tum manu scripta, tum etiam ipsis excusa Dioscoridis exemplaria, tam Græca quàm Latina, in quibus multiplices simplicium appellationes, etiam Barbara, singulorum penè capitum principiis annexæ reperiuntur: nec deesse, in quibus præterea remedia multa sanè perquàm vana aut nimium superstitiosa, adeòque ipso etiam Dioscoride, tanta apud Galenum commendationis Autore, penitus indigna, ex variis Scriptoribus temerè ac citra delectum deprompta, in contextum ipsum perperam irripserim.

pferint. Sed & alia non pauca diuersis
 in bibliothecis studiosè asseruari mihi
 compertum est aliquantò & accuratius
 & religiosius exarata eiusdem Auctoris
 exemplaria, in quibus tum peregrina illa
 vocabula, tum quaecunque alia vel esse
 superflua, vel stylo dissimili scripta con-
 stabat, ommissa fuère: aut, si qua forè le-
 guntur, ea non quidem inserta contextui,
 sed margini tantummodò inscripta repe-
 riuntur. Quamobrem in ista codicum
 varietate diu multumque fuit animus in
 dubio, an illa omnia, quæ ut alius non-
 nullis Interpretibus, ita & mihi merito
 suspectiora videbantur, quòd essent Au-
 toris stylo planè dissentanea, omnino præ-
 termitterem. Tandem verò quoniam in-
 ter illas varias variarum linguarum ap-
 pellationes, ac medicinas etiam, quan-
 uis non satis certas, aut etiam à Diosco-
 ridis mente prorsus alienas, nonnulla in-
 terdum occurrere visa sunt, è quibus pol-
 lens iudicio Lector fructum qualemcun-

que carpere poterat: iccirco etiam iis te
 penitus defraudare nolui, sed doctissimo-
 rum virorum, Hieronymi Rosci, Jo. Cor-
 nary & Jac. Goupyli exemplo, talia, si
 non omnia, saltem pleraque, tanquam
 supposititia & falso ascripta Dioscoridi,
 à contextu remouenda censui, sãtque ha-
 bui hunc iis locum ad speris calcem af-
 signasse. Hisce paucis te, studiose
 Lector, admonitum volui,
 quò nostri consilij ra-
 tio etiam apud
 te constaret.
 Vale,

INTER DIOSCORIDIS

VERBA, HAEC IN QUI-
busdam codicibus falso adscripta
reperiebantur, & iis ipsis locis quæ
numeris designauimus, quorum
prior paginam, posterior versum
indicat.

Cap. De Iride.

Pag. 7. lin. 15.

B aliquibus Iris Illyrica, ab
aliis thespide, ab aliis vrania
quasi cælestis, à nonnullis ca-
thæron quasi purgatrix, ab aliis
thaumastos quasi admirabilis,

à Romanis marica seu Naronica radix, à
quibusdam gladiolus, ab aliis opertritis, ab
aliis consecratrix, ab Ægyptiis nar appel-
latur.

De Acoro.

9. 9. aliqui chorō aut aphrodisian, Roma-
ni Veneream, alij nauticam radicem, Galli
piper apum vocant.

De Cypero.

10.24. Romani iunci radicem, alij iuncum.

De Asaro.

16.6. Magi sanguinem Martis, Osthanes thesan, Ægyptij cerceram, Romani perpenfam, alij baccharin, Hetrusci succinum, alij nardum rusticum, Galli bacchar.

Ibid. lin. II. Radices subiacent.

odore cinnamomi. Solum amat asperum minimèque humidum. Huius radix ruptis, conuulsis, tussi veteri, spirandi difficultati, ac vrinæ difficili auxiliatur. Menses quoque pellit, & contra serpentium morsus vtiliter ex vino propinatur. Folia, vtpote quæ astringunt, capitis doloribus adhibita profunt, itémque oculorum inflammationibus, agilopis incipientibus & mammis à partu inflammatis, atque etiam erysipelati. Caterùm & ipse odor somnificus est. Et certè quidem Crateus herbarius de eo ita scriptum reliquit.

De Aspalatho.

29.15. Alij sphagnon, alij phasganon, Syri diaxylon vocant.

De Croco.

32.26. Ab aliquibus Castor, ab aliis cynomorphos, à Magis sanguis Herculis appellatur.

Ibidem.

Ibidem.

32.22 Thessalus quidem ipsum duntaxat vehementis esse odoris asserit, alij etiam lethalem, si quis illius drach. iij. ex aqua propinet. At reuerà vim habet, &c.

De Helenio.

34.28. Symphyton aliqui vocant, alij Perficam, alij Medicam, alij orestion, alij nectarion, alij cleonian, alij rubum Idæum aut verbascum Idæum, Latini terminalium aut inulam campanam, Ægyptij, lenen.

62.22. Est & oleum quod sponte naturæ è petra extillat, odoratum cum quadam granitate. In Arabia & Italia nascitur, ad multa perquam utile. Vim habet siccandi & obstructions aperiendi, ac neruos glutinandi. Facit ad scabiem & vlcera. Flatus itidem lenit & euincit.

De Iasmino oleo.

66.21. Quòd verò Iasme dicitur, apud Persas ex albis violæ floribus conficitur: quorum vnciæ ij. in olei sesamini sextarium Italicum iniiciuntur, ac vicissim permurantur seu remolliuntur, velut in liliaceo dictum est. Huius vsus apud Persas inter conuiuia odoris gratia receptus est. Toti verò corpori post balnea adhibitum iis conuenit, qui calfactione relaxationemque desiderant. Caterùm odore grauiore

Yy. j.

præditum est: quò fit vt à plerisque minùs libenter admittatur.

De Iunipero.

88. 2. Iuniperum paruum Græci Arceuthida, alij Mnesitheum, alij acatalidem, Aphri zuorinsipet, Ægyptij Libium, Romani Iuniperum, Galli Iuniperellum vocant.

Ibidem ad cap. calcem.

folia habet acria: ideòque eorum succus, & ea ipsa tum in vino pota tum etiam imposita, viperarum moribus opitulatur. At cortex vstus, & ex aqua illitus, lepras remouet. Ligni verò ramentum deuoratum, lethale est.

De Iunipero magna. Cap.

Est & Iuniperus magna (quam aliqui cupressum syluestrem appellant, alij Mnesitheum, alij acateram, Romani Iuniperum) vulgo cognita, cupresso affimilis, asperis maritimisque locis plerunque nascens. Eisdem porrò, quas supradicta, vires obtinet.

De Sabina.

88. 16. Aliis barython, aliis baron, Romanis herba sabina appellatur.

De Lauro.

90. 27. Sunt qui danaben, qui stephanon, quasi coronam, qui daphnon nominent. Alij mythracicen, alij mithrion, alij hypoglossion.

De

De Rhamno.

97.2. Sunt qui Persephonion, qui leucacantham, Latini spinam albam, alij spinam cerualem, Aphri atadin.

De Alimo.

97.18. Aliqui damassonium vocant, alij erymon, alij brittanicam, alij rbdion, *quasi virgulam*. Sunt qui basilion, *quasi regiam*, Magi Mercurij basin, similiter Sapsis, alij Osiridis diadema, alii heliostephanon, *quasi Solis coronam*, alii denique sacrum caulem, Pythagoras anthenoron, Ægyptii asontiri, alii aphe, alii asealuri, alii alariphen, Latini album aut ampeluciam.

De Hypocistide.

100.22. Aphri phyllesade.

De Rosa.

103.12. Latinis Rosa.

De Vitice.

109.9. Aliqui agonon vocant, *quasi infocundum*, alii lygon, *quasi vimen*, alii amictomiçnon, alii tridactylon, Magi semnon, *quasi venerandum*, alii Ibis sanguinem, Ægyptii sum, Romani salicem amerinam, alii piper agreste, alii ligusticum.

De Moro.

134.16. Esse quoque videntur mora quædam sylvestria, humilis rubi fructibus similia, sed astringendi maiore vi prædita. Eorû

Yy. ij.

succus minùs teredinem sentit, vtilis fouendis inflammationib. [vulceratis] faucibus cicatrice obducendis, & ipsis vulneribus carne implendis. Nascuntur locis vmbrosis atque frigidis.

De Purpura.

143.2. Purpuræ opercula cum oleo decocta & illita fluentes capillos retinent. Potaverò cum aceto, lienem tumentem reprimunt. Suffita, ex vtero suffocatas excitant, & secundas pellunt.

De Gallinaceis.

159.11. Horum ventriculus sale conditus & in vmbra siccatus, contra immodicas purgationes à medicamētis vacuantibus factas drach. iij. pondere sumptus præsentis est auxilio: quandoquidem protinùs deiectionem cohibet. Teri autem debet, & aqua subactus exhiberi.

De Fœnogræco.

206.6. Alij carpon, alij buceras, alij ægoceras, alij ceraitin, alij loton, Latini fœnumgræcum, Ægyptij itasin.

De Lino.

ibid.27. Aliquibus linocalamis, allis anon, aliis linon agrion, Romanis linomyrum, aliis linum agreste, Aphris zeraphis.

De Lente.

219.25. Latini lentē aut lenticulam vocant.

De

De Eruo.

212. 15. Latinis eruum, seu itidem orobum.

De Lupino satiuo.

213. 21. Latinis lupinus, Ægyptiis brechu.

De Lupino syluestri.

214. 20. Quem Latini lupinum agrestem vocant.

De Rapo.

ibid. 24. Alij gongylida, alij golgosium, Romani rapum vocant.

De Radicula, seu Raphano.

216. 4. Quiſdam polyides eryngium, Latini radicem noſtratam, Aphri thorpath appellant.

De Lampana.

219. 2. Latini napium, Ægyptij euthmæ nominant.

De Blito.

ibid 7. Ægyptij echlotripam appellant, alij riplam, Latini blitum, Daci bles.

De Malua.

ibid. 11. Satiuam maluam Latini hortensum appellant, Pythagoras anthemæ, Zoroaſtres diadefina, Ægyptij chocorten, Magi capræ lienem, alij muris caudam.

De Atriplice.

220. 8. Latini atriplicæ, Ægyptij ochi vocat.

De Braſſica ſatiua.

ibid. 17. Aliis crambe cepæa, quaſi hortensis,

Yy. iij.

Latinis brassica.

De Brassica sylvestri.

222.2. Quam Latini brassicam rusticam
vocat.

De Beta.

ibid.24. Nigram Latini betam syluaticam
vocat.

De Portulaca sylvestri.

224.7. Portulaca sylvestris, quæ nonnullis
aïzoon agrion, quasi semperuiuum sylvestre, di-
citur, aliis telephium, Latinis illecebra aut
portulaca, Aphris mœmoem, Dacis lax, Æ-
gyptiis mochmutim.

De Asparago.

ibid.20. Nonnulli myon vocant.

De Plantagine.

225.22. Nonnulli arnion, quasi agrinam, alii
probatio, quasi ouillam, alii cythroglosson, quasi
canis linguam, alii heptapleuron, alii polyneu-
ron, quasi multineruiam, Magi caudā ichneu-
monis, Ægyptii aschat, Romani plantagi-
nem minorem, Galli tarbidolopion, Hispa-
ni thefaricam, Pœni atircon.

Ib. ad capitis calcem.

227.17. Syri huius & calaminthæ iusculum
cum melle produnt mederi paralyticis, si
secunda & quarta parasceues, id est, Veneris,
die exhibeatur. Hoc autem velut arcanum
accipito: est enim verissimum & experien-
tia

tia comprobatum.

De Sio.

ibid. 19. Sunt qui anagallidem aquaticam vocent, alii schcenon aromaticam, quasi iuncum odoratum, alii daren ion, alii lauer.

De Sisymbrio.

228.3. Alii Veneris coronam, Latini australem aut herban Veneream.

De Coronopode.

229.17. Nonnullis ammonos, aliis astrion, Aphris atirsipite, Romanis caciatrix, aliis ftilago, aliis sanguinaria.

De Soncho.

ibid. 25. Sonchum asperum aliqui cichorium vocant, Romani cicerbitam asperam, Aphri gathuonem. Eius autem &c.

De Seride.

230.14. Alii pictida appellant, Ægyptii agon, Romani antibum agrestem.

De Lactuca sativa.

233.18. Latini lactucam, Ægyptii embrosii vocant.

De Lactuca sylvestri.

234.2. Magi Titani sanguinem, Zoroastres pherumbrum, Romani lactucam sylvestrem appellant.

De Girgidio.

ibid. 24. Romani bifacutū, Ægyptii dorysastrū, Syri adonion, Aphri tiri&a nominat.

Y y. iiij.

De Scandyce.

235.5. Romanis herba scanaria, seu acicula nominatur.

De Caucalide.

ibid. 11. Alij caucum, alij myitin, Democritus bryon, Romani pedem gallinaceum seu pulli pedem, Ægyptij sefelin vocant.

De Eruca.

ibid. 20. Romani erucam vocant, Ægyptij ethrecicen, Aphri asuric.

De Orobanche.

236.25. Alij cynomorion appellant, alij leonem, Cyprij thyrsinem: communiter autem lycos, quasi lupus, vocitatur.

De Porro.

239.11. Latinis porrum.

De Cepa.

240.23. Aliqui polyidos, Magi calabotin, Latini cepam nominant.

De Allio.

242.2. Alij geboscum, alij elaphoboscum, quasi pabulum cervi, Romani allium vocant.

De Sinapi.

244.2. Latinis sinapi.

De Nasturtio.

245.11. Aliis cynocardamum, aliis iberis, aliis cardamina seu cardamantica, Ægyptiis semeth, Latinis nasturtium dicitur.

De

De Thlaspi.

246.2. Alij thlaspidium, alij sinapi Persicū, alij sinapi syluestre, alij myiten, alij myopteron, alij dasimophon, alij bitrum, Ægyptij fuitempsum, Romani scandulaceum, alij capsellam aut pedem gallinaceum vocant.

De Eryfimo.

247.5. Aliqui chamæplion, Magi Herculis alphita, hoc est, polentam, Ægyptij erethmu, Romani irionem vocant.

De Struthio.

251.16. Ab aliquibus cerdon, ab aliis catharsis, ab aliis struthiocamelus, à quibusdam chamærrhytos, quasi humi sparsa, à Magis chaliryton, à Latinis lanaria radix seu herba, ab Ægyptiis cæno, ab Aphris syris appellatur.

De Cyclamino.

252.4. Aliqui cissanthemon, alij cissophyllon vocant, alij chelonion, alij ichthyotheran, Zoroattres chelonam seu triumphalitē, Osthanes aspho, Magi miaspho, Ægyptij theske, Romani rapū terræ aut vmbilicum terræ, aut orbicularem.

Post caput de Cyclamino altera.

Dracōtium maius, alij aron, alij arifarum, alii iarrum, alij hieracicum, alij biarum, alij aron agreste, alij cyperida vocant. Romani colubrinam, alij lauriariam, alii figia-

gialion. Nascitur in umbrosis circa sepes. Caulem habet læuem, rectum, propè bicubitalem & baculi crassitudine, draconis instar versicolore & purpureis maculis abundè respersum: folia lapathi figura, mutudè implicita. Fructum summo caule producit racemosu, colore primùm quidem cineraceo, sed cùm ematuruit, ad croceum & puniceum vergente: radicem prægrandem, rotundam, candidam, tenui vestitam cortice. Colligitur autem & succus ex ea exprimitur dum fructus maturescit, siccatũque in umbra. Radix quoque messibus effoditur, lotaque frustatim conciditur, & loro traicta in umbra siccat. Vim autem habet excalfaciendi cum diluta vini potione. Succurrit seu tosta seu etiam elixa, si cum melle delingatur, orthopnoicis, ruptis, conuulsis, tussi atque destillationi: pota verò ex vino, imperus ad Venerem concitat: *vlcera maligna & phagedænica* cum melle trita & imposita expurgat, maximèque cum vite alba. Ex ea quoque cum melle collyria efformantur ad fistulas extrahendũsque partus: facit & ad virilignes cum melle illita: polypos verò & carcinomata absumit. Vtilis & ipse succus oculorum medicamentis, cõtra nubeculas, albugines & caliginem. Porrò tum radicis tum & herbe odor, recens conceptos fœtus

tus

tus in vtero enecat & abigit, æquè ac tricena
 feminis grana, si in posca bibantur. Sunt &
 qui ex eodem semine expressum succum
 cum oleo dolore aurium infestatis infude-
 rint: quin & folia, quippe quæ astringant,
 recentibus vulneribus imposuerint, eadè-
 que cocta in vino pernionibus adhibuerint.
 Sed & aiunt, qui folia manibus confricue-
 rint, aut radicè ipsam esse. Tam gestent, neu-
 tiquam à vipera morderi.

De Aro.

256.7. Aliqui alimon, alii thymon vocât.
 Sunt & qui dracontium, quod Cyprii etiam
 colocasium dicunt.

De Asphodelo.

257.3. Alii anthericum, Romani albugum
 vocant.

Ad calcem eiusdem capititis:

Floret autem messis tempore. Sed A-
 sphodelus albus circa æquinoctium ver-
 num demerendus, anteaquàm semen auge-
 scat. Radicem verò potam Veneris appe-
 tentiam inhibere aiunt. Idipsum Crateuas
 herbarius asseuerat, prætereaque sanare po-
 dagræ dolores, si drachmæ pondere cum vi-
 no bibatur.

Ad calcem capititis de Bulbo esculento:

Coctus cum polenta bulbus & adipe suil-
 lo addito impositus, tumores ac tubercula

ocysimè ad suppurationē perducit ac rūpit.

De Cappari.

262.2. Aliqui cynosbatō, *quasi canis sentem*, alij capriam appellant, alij corui malum, alij ophioscorodon, *quasi serpentis allium*, alij ophiostaphylen, *quasi unam serpentariam*, alij thallian, alij petræam, alij holophyton, alij ionitem, nonnulli oligochloron. Sunt qui aconiton, qui hippomanes, qui trichomanes. Magi potera seu peuteron, alij cor lupi, alij haloscorodon, alij lilium, alij thlaspin: Romani sinapi Perficum seu inturin, Afrtherbiaethum.

De Anemone.

264.34. Anemonem alij syluestrem, alij nigram, alij puniceam cognominant. Sunt qui anemion vocent, alij meconium, alij tragocerota, alij gesparinem, alij barbylē. Osthanes berylium, similiter & ornios ceranion, Pythagoras attractylida, Magi cnicum agrestem, Romani orci tunicam, Afri chuffis.

De Argemone.

266.13. Aliquibus ænone vocatur, aliis anthemis, aliis homonoia, *quasi concordia*, aliis flos campestris, Romanis liburnia seu cordialis aut pergalia, Gallis corona.

Ad calcem eiusdem capititis.

Eiusdem, uti Crateuas herbarius autor est, herba contusa cum axungia, strumas discutit,

tit. Facit & ad vitiligines, cum nitro & sulphure ignis experte sicca tusa & cribrata. Sed iis qui ea vtuntur prius in balneo siccam frictionem adhibitam oportet. Est & contra scabiem efficax.

De altera Argemone.

Alteram Argemonem quidam artemonem, alij arselam seu sarcocollam, Romani argemoniam vocat. Et ea quidem foliis syluestri papaueri similis est. Vim habet hæc viridis ad læuorē trita & imposita, incisuras sanandi & oculorum inflammationes mitigandi: dysentericis quoque pota cum aqua auxiliatur. Sed & vulnera conglutinat, & inflammationibus est utilis. Similiter imposita, conuulsionibus & vellicationibus medetur. Vtiliter denique contra virulentarum bestiarum morsus ex vino bibitur.

De Anagallide.

ibid. 13. Anagallidem puniceam, alii æritim vocant, alii augitin, alii sauritin, Magi oculi sanguinem, alii chelidonion, Romani maciam, Hetrusci mastipos, Galli sapana, Daci cerceraphron. Anagallidem verò cōmunē alii corchoron nominant, alii halicabū, alii zeliauron, Magi nycteritin, Ægyptii micii, Romani meciatō, Aphri asirrhizi.

De Hedera.

267. 16. Quibusdā cissaros, seu cittaros, aliis

chrysocarpus, *quasi aureis acinis prædita*, aliis poëtica, aliis corymbias, aliis ciffion, *quasi hederula*, aliis Dionysia, *quasi Bacchica*, aliis erythranon, aliis Perfis, aliis cemos, aliis asplenos, Romanis syluæ mater, seu hedera, Gallis subites.

De Chelidonia maiore.

269. 2. Quidam præoniam vocant, alij crataeam, *quasi egregiis pollentem viribus*, alij aubion, alij glaucion, alij Pandionis radicem, alij philomedion, alij othonion, Romani fabiū, Galli thona, Ægyptij mothoth, Daci crustane.

Ad calcem cap. de Chelidonia minore. 270.

Similiter & huius decoctum cum melle gargarizarum, strenuè caput cunctaque peëtoris vitia purgat.

De Myosotide.

271. 14. Aliqui myoton, alij anthyllion, alij alfinen, alij myortochon, alij myrtosplennon, Romani muris auriculam vocant, Aphri labatholabat.

De Isatide satina.

272. 3. Satiuam Isatin quidã augion, alij egenen vocãt, Magi arufium, Romani luteam.

De Isatide syluestri.

ibid. 13. Syluestrem Isatin quidam egenen paruam vocant, Romani luteam minorem.

Ad

Ad capitis eiusdem calcem.

Sciendum Iridis vtriusque descriptiones erroneas esse. Siquidem sativa Iridis luteum fert florem, & tenuiores ac multifidos ramulos, folliculos verò in cacumine linguarum figura, in quibus semina. In his porrò semen continetur nigrum, melanthio simile. Sed & caulis non vnicum cubitū, imò verò duos altitudine superat. Sylvestris autem nigriora quàm hæc folia profert, & caulem minorem atque crassiorem: florem purpureum, aut cæruleum, fructum cruciformem, asperum, in quo semen foliolis exiguis quinis, isque æqualibus, quasi discretum distinctumve.

De Telephio.

ibid. 23. Quibusdam semperuiuum sylvestre: sunt & qui hanc ipsam portulacam sylvestrem appellant, Romani illecebram, Ægyptij anoth, Aphri atirtopurin.

De Rha.

275. 26. Aliqui rhiam, Romani Rha Ponticum vocant.

De Gentiana.

277. 3. Aliqui radicem centauream, alij aloën Gallicam, alii narcen, alii Chironium, Dardani aloëtin, Romani Gentianam seu cicendiam, alii cyminalem vocant.

De Aristolochia longa.

278.21. Quidam melocarpum, quasi fructu mali figuram referente preditum, alij texinon, Romani herbam aristolochiam vocant.

Ad calcem cap. de aristol. clematide. 279

Vocatur & hæchadarariza, quasi crassifuscula radix, & melocarpū & Ephesia, & to-cites, & pyxionyx, Dardanis ionitis. Galli eandem vocāt theximō, Ægyptij sophoeph, Siculi chamæmelum, Itali terræ malum, Daci absinthium rusticum. Nasceitur locis mō-tosis & calidis, issque planis, aut etiam asperis & petrosis. Ad grauem febrem ita effi-cax est, vt si ipsius iniectæ carbonibus nido-re febricitans suffiatur, febris desinat. Vuln-nera impositione sanat. Cum cypero, dracun-culi semine ac melle, narium carcinoma-tis auxiliatur: rigoribus medetur cocta in oleo aut adipe suillo, illitâque. Eadem tum Crateuas herbarius tum Gallus de ipsa pro-diderunt, insuperque eam podagricis opitu-lari.

De Glycyrrhiza.

280.2. Aliqui Ponticam cognominant, a-lij glyceraton, quasi amabiliter dulcem, vocant, alij symphyton, alij leonticam, alij glycy-phyton, quasi dulcem plantam, alij Scythicam radicem: alij adipson, quasi arcentum sitim. Sūt & qui sylithram, qui libyestafon, qui ho-mœ-

mænomæam, quam peenthaomæon: Latini
dulcem radicem appellauère.

De Centaurio maiore.

ibid. 25. Aliqui limnesion seu limnition,
quasi palustrem, alij maroniam, alij pelethron-
niam, alij Chironiam, vocant. Magi Hercu-
lis sanguinem, Romani ferum, seu vnam fe-
ram, seu fel terræ.

De Centaurio minore.

282. 4. Quidam limnesion, alij hellebo-
riten, alij amaranton, Magi Herculis sangui-
nem, Romani febrifugam, alij herbam mul-
tiradicem, Daci tulbela.

De Chamæleone albo.

283. 22. Quibusdam chrysisceptron, seu
erysisceptrum, aliis ixias, Romanis carduus
varius, Ægyptiis epher seu ephthofechin.

De Chamæleone nigro.

284. 18. Pancarpō alij, alij vlophonon,
alij ixiam, alij cynomazon, alij ocimoides,
alij granum Gnidium, alij cynozolon, Lati-
ni carduum nigrum, seu vernilaginem, Æ-
gyptij sobel vocant.

De Dipsaco.

286. 2. Aliqui crocodiliū appellāt, alij cha-
mæleonē, alii onocardiū, quasi carduum asininū
aut cor asinum, alii Veneris lauacrū, Romani
labrū Veneris seu carduū Veneris, Ægyptiis
seseneor, alii chir, alii meleta, Daci sciare.

Z z. j.

De Spina alba.

286. 27. Aliqui syluestrē cinaram, alii denacitin, *quasi arundinaceam*, alii erysiceptrō, Romani spinam albam seu regiam, alii carduum ramptarium.

De Spina Arabica.

287. 15. Quibusdam acanthis, Latinis spina dicitur.

De Scolymo.

ibid. 21. Aliis ferula, quibusdam pyxantha, Romanis strobilus, Egyptiis chnus.

De Poterio.

288. 4. Aliqui phrynion, alii acidotum, *quasi sspidatum seu aculeatum*.

De Acantho.

ibid. 27. Aliqui melamphyllon, *quasi nigro folio præditū*, alii pederota vocāt, alii acanthū topiariam, alii marmorariā, alii cræpulam.

De Acantha syluestri.

289. 14. Acantha syluestris, quam Latini spinam agrestem vocant.

De Leucacantha.

290. 10. Quidam pōlygonatum, alii phyllon, alii ischiada vocant, Romani gniacardum, Hetrusci spinam albam.

De Eryngio.

291. 9. Aliqui eryngen, alii erynerin, alii earyon, alii gorgonium, alii hermium, alii origanum clunium, alii myracanthum, alii

alii moly, Ægyptii crobyson, Magi siserton, Romani capitulum cardui, alii carteræ, Daci sicupnoex, Hispani centum capita, Aphricherdam, alii orian chloen, *quasi montanam herbam*, alii chida appellant.

De Aloë.

292.7. Aliquibus amphibion, aliis cryngium, aliis herminium, aliis tragoceros, Romanis aloë, Barbaris itidem aloë dicitur.

De Absinthio.

294.15. Ægyptij somi, Latini absinthium rusticum vocant.

De Absinthio marino.

296.7. Sunt qui Sandonicem, sunt qui Seriphum, Romani Santonicum vocant.

De Abrotono.

297.5. Aliqui abutonon, alii absinthium, alii heraclion, alii cholopæon, *quasi bitem gignens*, alii thelyphthorion, alii absinthiomenon, alii procampylon, Magi palmæ neruos, alii cynanchiten, Romani absinthium Ponticum, nonnulli thelythamnon, *quasi fæmineum fruticem*, alii glycyn ancona, *quasi dulcem cubitum*, vocant.

De Hyssopo.

298.5. Latini hyssopum, alii later, alii cassialam, Ægyptij pesalem.

De Stæchade.

299.2. Aliqui syncliopa, alii Alcibiadë, alii

Zz. ij.

pancratiō, alij styphoniam, Ægyptij suphlo, Magi Pythonis oculum, Romani sciolebinam vocant.

De Pulegio.

301.18. Quibusdam blechon, aliis arsenicanthū, Romanis polium, Aphris apuleium, Gallis albolon, aliis galifopsis.

De Dictamno.

302.12. Aliqui embactron, alii beloacum, quasi telorum remedium, alii artemideion, alii Creticam, alii ephemeron, alii heldian, alii belotocon, alii dorcadium, alii helbunium, Romani vstilagine rusticam appellant.

De Salvia.

303.26. Aliqui ciolimn, alii phagnon, alii bechion, Ægyptii anusi, Romani tussilaginem, cor saluium seu saluiam vocant.

De Mentha sativa.

304.17. Romani mentham, alii nepetam vocant, Ægyptii tis, alii pherthumerthrumonthu, alii perxo, alii macetho.

De Mentha sylvestri.

305.11. quam Latini menthastrum nominant.

De Thymo.

306.18. Quidam thymum candidum seu capitatum cognominant, alii epithymida vocant, alii thyrison, Latini thymum, Ægyptii stephane, Daci mozula.

De

De Serpyllo.

307. 19. Aliqui zygin syluestrem, alij polion vocant, Ægyptij meruopyos, Romani serpyllum aut cicer erraticum.

De Sampsucho.

308. 18. Nonnulli trifolium, alij amaracū vocant, alij agathides, alij cnecion, alij acapnon, Pythagoras thrambes, Ægyptij sopho, Armenij myurum, Magi sacerdotis asinum, alij Isidis genituram, Latini maioranā.

De Maro.

310. 3. Sunt qui organida appellant.

De Acino.

ibid. 13. aliis syluestre basilicum, Latinis ocimastrum.

De Ruta.

311. 15. Sunt qui rhytem montanam vocēt, Latini rutam montanam, vti quam Græci peganon cepeuton, rutam hortensem, Ægyptij epnubu, Syri harmala seu besafa, Aphri churma.

*Post id caput.**De Ruta syluestri.*

Rutam agrestem, alij hypericon, alij androsæmon, alij corion, alij chamæpityn vocant, Romani hederalem seu sentinalem. Afri churma semmaked.

De Mely.

314. 23. Aliqui syluestre leucoion appellāt.

Z. z. iij.

De Ligustico.

318.2. Alii panaceam, alii panaces vocant.

De Pastinaca.

319.7. Quidam cerascomen, Romani carotam aut pastinacam rusticam vocant, Ægyptii barbibyru, Aphri sicham.

De Seseli Masiliensi.

ibid. 28. Sunt qui sphagnon, alii platycyminum, *quasi flatum cuminum*, vocant.

De Seseli Aethiopico.

320.16. Ægyptii cyonophricen appellant.

De Tordyllo.

321.5. nonnullis Tordylon.

De Aniso.

ibid. 26. aliqui sion, Latini anisum dicunt.

De Anetho.

322. 21. Anethum quod estur, aliis polgidos, aliis anicetum, Magis cynocephali genitura aut pili, aliis genitura Mercurii, Ægyptiis arachu, Romanis anethum, Aphris siciria, Dacis poltum.

De Cumino syluestri.

323. 2. Latini cuminum agreste aut cuminum syluaticum vocant.

De Ammi.

324.20. Latini ammiu Alexandrinum.

De Coriandro.

325. 10. Ægyptii ochion, Aphri goïd vocant.

De

De Hieracio magno.

ibid. 28. aliis fonchites, Romanis lactuca
erratica seu syluatica, Aphris sithileas.

De Hieracio paruo.

326. 11. sunt qui etiam hoc fonchiten vo-
cent, alii intybum syluestrem, Latini intu-
bum agrestem, Aphri sithilefade.

De Heleofelino.

327. 8. quidam pedinon, quasi campestre, co-
gnominant, alii hydrofelinon agrion, quasi
aquaticum apium agreste, vocant, Romani a-
piuin rusticum.

De Oreofelino.

ibid. 12. petrofelinum syluestre nonnulli,
Romani apium montanum, Ægyptii ano-
nim vocant.

De Hippofelino.

328. 7. Romani verò olus atrum.

De Elaphobosio.

330. 5. quidam elaphicon, alii nebrium, a-
lii ophigenium seu ophioctonon, alii her-
pyxe, alii lyme, Romani cerui ocellum vo-
cant, Ægyptii chemis, Aphri ascaucau.

De Hippomarathro.

331. 17. aliqui marathin, alii marathron a-
grion, quasi fœniculum syluestrem, vocant, Ægy-
ptii samplos, Magi thymarnolium, Latini
fœniculum erraticum seu equinum, aliqui
meum, Galli sistrameer.

Z z. iiij.

De Delphinio.

333. 2. aliis diachyfis, aliis diachyτος, aliis paralyfis, aliis camaros, aliis hyacinthus, aliis delphinias, aliis nerion, aliis nereadium, aliis sofandros, aliis cronios, Romanis buccinus minor vocitatur.

De Pyrethro.

ibid. 24. Aliqui dorycnion, alij pyrinon, alij pyroton, alij pyrothron, alij arnopyriten, Magi pyriten, Romani saliuarem vocant.

De Spondyllo.

336. 18. Aliqui ar̄gem nominant, alij phalangium, alij asterium, alij nilyrin, alij sphōdylin, alij chorodanon, alij œnanthen, Romani herbam rotularem, Ægyptij apfapher, Magi ofirin.

De Ferula.

337. 15. Latini ferulam vocant.

De Pencedano.

338. 2. Aliqui *sifona* agrion vocant, alij agriophyllon, *quasi agreste sæniculum*, Magi bonum dæmonem, alij pinastellum, Romani satanariam, seu statariam gerbam.

De Melanthio.

339. 23. Alij mecona agrion mælana, Romani papauer nigrum *sylvestre* appellant.

De Hammoniaco.

347. 7. herba est, ex qua ammoniacum thymiana colligitur, alij agafyllon, alij crio-

criotheon, alij heliustrum, Romani guttam nominant.

De Alyffo.

351. 2. Aliqui aspidion *quasi clypeolum*, alij haplophyllon, *quasi folijs teneris preditum*, alij accyseton, alij adeseron nuncupant.

De Asclepiade.

ibid. 17. aliis cission, *quasi hederula*, aliis cissophyllon, *hoc est, hederæ folijs prædita.*

De Atractilide.

ibid. 27. Sunt qui amyron, qui cnicum syluestrem, qui aspidium vocent. Magi aphe-dron, *hoc est, menstruam purgationem*, Ægyptij cheno, Romani præsepium, alii fulum agrestem, alij colum rusticam.

De Polycnemo.

352. 12. Quidam clinopodium, *quasi lecti pedem*, alij polygonatum, alij Iouis colum, alij echeonymon, Romani puteologontheriam vocant.

Ad calcem eiusdem capititis.

Edocuit experientia, ipsius ramulos in vino albo contritos lymphatico furore correptis magno esse præsidio.

De Clinopodio.

352. 22. Aliqui cleonicum, alij ocimastrum, alij zopyron vocant.

De Leontopetalo.

353. 8. Aliqui leontopodion, alij leuceorõ,

alii leontium, alii dorin, seu doriſterin, alii pardalē, alii lychnidem ſylueſtrem, alii thorybethron, alii rapeium, alii corniculatum papauer, alii anemonen, Romani papauerculum aut ſemen ſeu pedem leoninum appellāt.

De Teucris.

ibid. 21. Aliquibus teucris.

De Triſſagine.

354. 4. Latinis triſſago minor dicitur.

De Lychnide coronaria.

355. 6. Quidam athanaton, *quasi immortalē*, vocant, alii aquilonium, alii ballarion, alii geranopodium, *quasi gruis pedem*, alii corymbion, alii taurion, alii ſceptron, alii maloion, Ægyptii ſemeon, Magi ſanguinem menſtrua patientis mulieris, Romani genicularē ſeu vallariam.

De Lychnide ſylueſtri.

ibid. 10. Aliis tragonaton, aliis atocion, aliis hīeracopodion, *quasi pes accipitrinus*, aliis lampas, *hoc eſt, lucerna*, vocatur, Ægyptiis ſemura, Magis menſtrua patientis mulieris genitale, Romanis intybus agreſtis, aliis laphathū ſeu caphaguina, aliis feris appellatur.

De Lilio.

ibid. 17. Alii crinanthemon vocant, alii calirium, *quasi pulchrum liliū*, Magi Martis ſanguinem, Oſthanes auram crocodili, Ægyptii ſymphæphon, quidam tialon, Latini liliū,

lium, seu rosam Iunonis, Syri susan, Aphri a-
biblabon.

De Ballote.

356.17. Aliqui nophthan appellant, alii no-
tiano scemin, alii cynosprasion, *quasi caninum
marrubium*, alii notheran, alii nochelin, alii
nostelin, alii nophryn, alii gnothurin, alii
gnoteran, Romani apnium aut medatam, a-
lii vlcerariam, alii marrubium: sunt qui can-
therinum adiciant, Ægyptii asphos seu ef-
ce, Prophetæ sanguinem Ixionis.

De Apiastro.

357.2. Aliqui melittæon, alii meliphyllo,
alii erythran, alii teme, Romani apiastrum
seu citraginem, *quasi citreum malum redolentem*,
Galli merifumorion vocant.

D: Marrubio.

ibid. 23. Aliqui eupatorium, alii phyllo-
phares, alii tripedilon, alii camelopodium,
quasi cameli pedem, alii philochares, Ægyptii
asterion asteropemve, Prophetæ tauri san-
guinem, alii aphedron, genituram Hori, Ro-
mani marrubium, seu labeoniam, Aphri a-
tierberzia nominant.

De Phyllitide.

359.4. Aliqui phyllin, alii acaulon, *quasi
caule carentem*, alii lapathum agrion, *hoc est,
rumicem sylvestrem*, vocitant.

De Trifolio.

360.2. Latinis trifolium seu trifolium acutum seu odoratum.

De Polio.

361.7. Montanum aliqui teuthrion, alij pheuxaspidion, *quasi aspides fugans*, alij achemenin, alij libanitin, alij melosimon, alij belion, alij leontocaron, *quasi leoninum caput*, appellant.

De Scordio.

361.25. Quidam scorbium nominant, alij pleuritin, alij dysosimon, *quasi grauer olens*, alij calamintham syluestrem, alij chamædryn, alij Mithridation, Prophetæ sanguinem Podotis, Ægyptij apho, Romani triaxinam palustrem.

De Tusulagine.

362.22. Nonnulli richion, alij petrinam vocant, alij peganon, alij pithion, alij pagonaton, alij chamæleucen, *quasi humilem populum albam*, alii procheton, alii acrophyllon, alii chamægiron, *quasi humilem populum nigræ*, Ægyptii saartha, Romani tusilaginem, seu farfaram aut pustulaginem, *seu populaginem*, Bessi asa.

De Artemisia.

363.14. Artemisiam seu polyclonon, *à multiplicibus ramulis sic dictam*, seu monoclonon, *à singulari ramulo*, quidam toxotin, alii Ephesian,

fian, alii anactorion, alii sozofam, *quasi salu-
sarem*, alii læuem, alii leucopin, Prophetæ
hominis sanguinem, alii chrysanthemom
vocant, Romani valentinam, alii serpyllum
maius, vel herbam regiam, alii rapium, alii
traganthen, alii artemisiam, Galli ponem,
Daci zuosten.

De Ambrosia.

364.23. Romani caprum syluaticum, seu
apium rusticum, Ægyptii merseo.

De Geranio.

365.19. Quibusdam pelonitis, aliis trica,
aliis geranogeron, Romanis echinastrum,
Aphris iesce dicitur.

De Geranio altero.

ibid. 23. Aliqui oxyphyllon, alii mertryga,
alii myrrhin, alii cardamominum, alii origa-
num vocant, Prophetæ hierobryncas, Latini
pulmoniam, cicutariam aut herbam grui-
nam, Aphri iesce.

De Gnaphalio.

366.2. Quidam hires, alii ampetocon, alii
anaxeton, alii gnaphalin, *quasi tomentitanus*
herbam, vocant, Ægyptii semeon, Galli gela-
sucin, Romani centunculum seu centuncu-
larem herbam, alii albinum.

De O Euanthe.

ibid. 28. Alii cerascomion.

De Conyza magna.

367.9. Conyza magna, quibusdam cyno-
zematitis, aliis danais, aliis tanachium, aliis
phycos, aliis ischys, aliis dinofinos, *quasi gra-
ueolens*, Magis brephoctonos, *quasi infantes e-
necans*, aliis anubias, aliis hedemias, Ægy-
ptiis ceti, Romanis intybum aut militaris
herba, quibusdam delliarium, aliis febrifuga
nuncupatur. Sunt & qui phragmosam, qui
musteri, qui pissan nominent.

Eodem capite:

Aliqui conyzam parvam, alii panion, alii
libanotin, Prophetæ Cronon, *id est, Saturnum*,
appellant. *De Hemerocalle.*

368. 9. Aliqui hemerocatalacton, alii cri-
non agrion, *quasi lilium sylvestre*, alii crinathe-
mon, *à flore lily*, alii porphyranthes, *à flore pur-
pureo*, alii bulbum vomitorium seu sanguineum,
alii anticantharon, Ægyptii iocri, Romani
bulbum aut lilium sylvestre, seu marinum,
Aphri abiblabon vocant.

De Leucois.

ibid. 23. Alii basilion, *quasi regiam*, Romani
opulam albam, seu violam albam, alii qui au-
gustiam, nonnulli violam matronalem, aut
passarinam, alii polyphoram, *quasi flores mul-
tos proferentem*, vocant.

De Satyrio erythronio.

372.3. Alii melium aquaticum, alii entati-
con, *quasi arrektorium*, nonnulli priapiscum seu
satyri-

Satyriscum, alii Satyri testiculum, Romani testiculum leporinum nominant.

De Hormino.

ibid. 14. Latinis geminalis, Dacis hormia dicitur. *De Nymphaea altera.*

374. 26. Nymphæam alterâ sunt qui nymphona vocent. *De Androsace.*

375. 6. Sunt qui pierada, à sapore amaro, appellant, alii leucem, à folij colore candido, alii thalassiam, quasi marinam.

De Aspleno.

375. 15. Alii lonchitin, alii aturium, alii phrygiam, alii phrygitin, alii philtrodoten, Prophetæ muttelæ, aut felis, sanguinem.

De Anthyllide.

376. 16. Quidam anthyllon, alii anthemida vocant, alii eranthemin, alii leucanthe-mon, alii forant his, alii florem campestrem, Romani solastrum seu Solis astrum.

De Anthemide.

377. 4. Romani malium, Aphri astertiphe appellant. *De Parthenio.*

378. 16. Alii anthemida: sunt qui chamamelum, alii chysocalin, alii malobathron, alii florem campestrem, Romani Solis oculum, aut millefolium, Hetrusci cautan, Aphri thamacth.

De Bupphthalmo.

379. 2. Alii balsaminâ, Prophetæ hæmorrhâ,

alii Mercurii genituram, aut semen incorruptibile, alii Mnesitheum, Romani capparorianam, Aphri narat.

De Paonia.

ibid. 13. Pæoniam marem, alii orobelium nominant, alii orobacem, alii hæmagogum, alii pæladen, alii menogenion, *quasi luna sobolem*, alii menion. *i. lunarem*, alii pæonium, alii panacos ceras.

Ibidem. 14.

Alii aglaophotida, quidam theodonium, *quasi diuimum donum*, alii selenion, *hoc est, lunarem*, Prophetæ selenogonon, *quasi Luna genituram*, alii phthisin, Romani castam.

De Lithospermo.

380. 21. Alii leontion, alii leoninum lapidem, alii gorgonium, alii tantalitin, alii diosporon, *quasi à loue satum*, Romani columbā, Daci gonoletam.

De Rubia.

381. 18. Aliis dracanos, aliis cinnabaris, Romanis rubia satiuā, Hetruscis lappa minor, Ægyptiis sophobi.

De Lonchitide.

382. 19. Aliis cestron seu Medusa dicitur, Romanis Venerea seu lanceola.

De Lonchitide altera.

383. 2. Latini longinam aut calabrianam.

De Al-

De Althæa.

ibid. 11. Alii althiocon.

De Cannabi sativa.

385. 2. Aliqui cannabium, alii Schcenostrophon, quasi intorquendis funibus aptum, alii asterion, Latini cannabin appellarunt.

De Cannabi sylvestri.

ibid. 10. Aliqui hydrastinam, Romani terminalem seu cannabin vocant.

De Anagyri.

ibid. 20. Alii agnacopum.

De Onobrychide.

387. 6. Aliqui onobrochilon, alii eschasmenen, alii hypericum, alii corion, alii chamæpityn, Romani opacam, alii brichilatam, alii loptam, alii iocinalem, Daci aniaslexe appellant.

De Chamepity.

389. 20. Alii pityorizon, alii oryzelon, alii bryoniam sylvestrem, Prophetæ Mineræ sanguinem, Romani cupressum nigram, Daci dochela.

In alio codice & hoc de Vettonica caput inseritur: cuius magna pars ex Ant. Musa desumpta videtur.

Vettonica nascitur in pratis & montosis locis, itémque mundis & opacis circa frutices. Animas hominum & corpora custodit.

A A. j.

Contra nocturnas ambulationes ac loca à maleficiis & periculis non satistuta, necnō & somnos difficiles efficac est: denique ad omne genus medelæ celebratur. Totam radicem rubram habet & odoratam, folia porracea, medium foliorum puniceum, cauliculos in rectum calamum desinentes, triangulos, & in ipsis flores purpurascens. Vis ipsius hæc est: Contusa recens & supra fracti capitis ictum imposita, dolorem eximit, & vulnera glutinat: quin & ossa fracta vi sua extrahit. Illud verò eò efficacius præstat, si quotidie permutetur, donec vulnus sanescat. Sanat & dolorem capitis seu decocta cum aqua & capiti affusa, seu etiam cum bitumine oblita temporibus. Ad idem valet & ipsius radice suffitus.

De Polygono mare.

394. 13. Aliqui polygonaton appellant, à frequentibus geniculis, seu internodiis, alii cynochalen, alii herculcam, alii asphaltion, alii chiliophyllon, quasi millefolium, alii clemæ, hoc est, viticulam, alii polycarpon, à copia seminis, alii carcinethron, alii teuthalida, alii myrtopetalon, à folio myrti, alii clinopodion, alii zaritheam, alii pedalion, Ægyptii thephin seu stemphin, Prophetæ genituram herois, seu unguem muris, Latini sanguinalem, aut scorpionacā seu proserpinacam, Aphri chilū.

De

De Polygono sæmina.

395.7. Latinis fanguinalis seu fanguinaria dicitur.

De Clematide.

396.2. Aliqui philetærium vocant.

De Clematide altera. Cap.

Clematidem alteram sunt qui epigetida vocent: Ægyptii phylacuum, Romani ambuxum. Viticulam ex sese mittit rubentem, vitilium modo lentam, folium gustanti perquam acre, vt etiam exulceret: arboribus in modum smilacis sese aduoluit. Huius semen tritum ex aqua aut hydromelite potum, per inferna pituitam & bilem educit. Pellunt verò lepras folia emplastri modo imposita. Ceterum cum lepidio condiuntur, seruanturque ad cibos.

De Symphyto altero.

397.25. Latini solidaginem seu consolidam.

De Stæbe.

399.2. Quidam stœbium, Latini stupam appellant.

De Clymenō.

ibid. 9. Alii calycanthemom, alii periclymenon, alii heliophyes, quasi *Solis plantam*, nonnulli hepatitin, alii smilacem, alii anatolicon, alii dyticon, alii merginem, Latini volucrum, seu volucrum maius, Ægyptii
A A. ij.

xiui: clymenon, alii clymenium, quod & a-
gonon nuncupant.

De Periclymeno.

ibid. 25. Aliqui æginen, alii clymenon, alii
carpathum, alii splenium, alii hepatitin, a-
lii helxinen maiorem, alii clematitin, alii
myrsinen, alii calycanthesmon, Prophetæ pi-
leum Veneris, Ægyptii turcum, Romani vo-
lucrum maius, Aphri lanath appellant.

De Tribulo.

400. 18. Aliquibus bucephalus, aliis tauro-
ceros, Latinis tribulus aquaticus dicitur.

De Sarxiphago. Cap.

Sarxiphagon, aliqui saxifragum, alij em-
petron, Romani saxifragiam vocant. Frutex
est surculosus in petrosis & asperis locis na-
scens, epithymo similis. Coctus in vino, mox
potus, febricitantibus opitulatur, itémque
vrinæ stillicidio ac singultui prodest: calculum
quoque in vesica frangit, vrinâsque
ciet.

De Limonio.

401. 21. Aliquibus potamogeton appella-
tur, aliis lonchitis, aliis rapioniu, Myfis men-
druta, Syris Meïda, aliis lycosemphyllon, a-
liis helleborosemata, aliis scyllion: Magis
cor lupi, Romanis veratrum nigrum, seu tin-
tinabulum

trifolium terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

De Lagopode.

402. 2. Aliqui leporis cuminum vocant.

De Medio.

ibid. 7. Aliqui Medicam appellant, alij trifolium, alij clemation, alij osmon, quidam trigonon, alij cybellium, alij polyphyllon, *quasi multifolium*, Romani trifolium odoratum, Ægyptij epaphon.

De Epimedio.

ibid. 17. Ab aliis erineos, *hoc est, caprificus*, ab aliis thias, à nonnullis polyrrhizon, à Romanis vindicta nominatur.

De Xiphio.

403. 2. Aliqui anactorion, alij arion vocant, Romani gladiolum segetalem.

De Sparganio.

Aliqui xiphidion, alii bolon appellant.

De Xyride.

ibid. 24. Ab aliquibus iris agria, ab aliis cactos, à Romanis gladiolus seu iris agrestis, à Dacis aprus dicitur.

De Anchusa.

404. 21. Aliqui catanchusan vocant, alii Libycam, alii archibellion, alii alcibiadion, alii onophyllon, alii porphyrida, alii mydusam, alii lalycem, alii noncan, Aphri buincath.

AA. iij.

De Echid.

406. 17. Latinis Alcibiacum dicitur.

De Ocimoidè.

407. 10. Sunt & qui hanc echion appellant, alii scoriuron, alii sparganon, alii althæam, alii amaranthida, alii probategam, alii elaphion, alii antimimon, alii porphyridem, alii augion, alii nemesion, alii hyænopfolon, *quasi hyæna nudatam glandem*, alii thyrsiten, alii thermutin, alii misopathos, Romani ocimastrum.

De Erino.

ibid. 19. Aliqui ocimoides, alii hydreron, *quasi aquaticam herbam*, Romani ocinrum appellant.

De Gramine.

408. 2. Aliqui ægicon, alii amaxitin, Ægyptii anuphi vocant, Romani gramen seu allefolium, seu sanguinalem, aut vniolam, Hispani aparian, Daci cotiata, Aphri iebal.

De Sideritide.

409. 7. Prophetæ genituram aut sanguinem Titani, alii scorpionis caudam, Pythagoras parmiron, Andreas xanthophanea, Osthanes buphthalmum, *hoc est, bovis oculum*, Ægyptii sendionor, Romani verumnum seu solastrum, Aphri vdedonia.

De

De Achillea.

410. 13. Aliqui myriomorphon nominant, alij chiliophyllon, alij stratioticon, alij Heracleon, Romani supercilium Veneris seu acorum syluaticum, alij militare, alij millefolium, Aphri asterchillos.

De Rubo.

411. 2. Alij cynosbaton, quasi canis rubum, nominant, alij selinorition, alij asyntrophon, Prophetæ Titani seu ibis sanguinem, Romani sentem seu rubum, alij mora vaticana, Daci mantiam, Ægyptij hæmoos seu ametros.

De Helixine.

412. 4. Sunt qui helitin, quasi palustrem, vocant, qui canochersæam, qui amelxiten, qui eufinen, qui amorginen, qui fucotachon, qui psychuacon, qui melampelon, qui cissampelon, qui cissanthemon, qui anate-tamenon, Romani volutum lapaton, Ægyptij hapap.

De EHPatorio.

412. 20. Aliis hepatorium seu hepatitis, Romanis volucrum maius.

De Quinquefolio.

413. 10. Aliqui pentapetes, alij pentatemon, à quinque foliorum diuisuris, alij pentactylon, alii pseudoselinon, alij callipetalon, alij xyloloton, alij xylopetalon, alii asphal-

AA. iiij.

tion, alii pentacœnon, alii thymiatitin, Ægyptii orphitebeocen seu enothron, Prophetæ ibis vnguem aut alam, alii hermodactylon, Romani quinquefolium, Galli pempedulam, Daci propedulam appellant.

De Phœnice.

414. 17. Alii phœnicopteron, alii rhunstachyos, *quasi fluxum spica*, alii osthalen, Romani lolium seu hordeum murinum, Ægyptij athnon nominant.

De Rhodia radice.

415. 11. Alii rhodida nuncupant.

De Equiseto.

ibid. 17. Aliqui trimachion, alii anabasin seu anabasion, alii charadranon, alii phædran, alii iteandendron, *quasi salignam arborrem*, alii gis, alii schœniostrophon, alii ephydron, *quasi aquaticum*, vocant, Ægyptii pherphra, Prophetæ, Saturni cibum, Romani equinalem, seu salicem equinalem.

De equiseto altero.

416. 8. Aliqui equitium, alii chedran, alii gynon, Romani salicem equinalem appellant.

De Tragio altero.

417. 13. Aliqui tragon, alii tragocerota vocant, alii scorpion, alii garganon, Latini cornulacam, seu bituensam, Daci saliam, Ægyptii sopher, Aphri achiosun.

De

De Iunco.

418. 8. Aliquibus schœnos leia. i. *iuncus lewis*, aliis oxypternos, aliis Solis supercilium, Romanis iuncus marinus seu manualis, Aphris chudua.

De Paronychia.

419. 7. Aliquibus adocetos, aliis neuras, aliis phryniion, Romanis vnginalis dicitur.

De Chryfocome.

ibid. 12. Quibusdam chryfitis dicitur, aliis chrysanthemom, aliis amarantus, aliis Dios pogon, Latinis Iouis barba, Aphris dubath, aliis burchumath.

Ibidem.

Sunt qui chryfispermon vocent, *quasi aureo semine præditam*, alii daspin, alii organon, alii arcophthalmom, *quasi vrsi oculus*, Romani aureliam.

De Chrysanthemo.

420. 19. Aliqui chalcitin vocant, alii chalcanthum, alii chalcanthemon, Romani caltham, Hetrusci garuleum, Aphri churzetan.

De Peristereone.

421. 17. Aliqui peristerion, *hoc est, columbinam*, alii trygonium, alii bunion, alii hieran botanen, *hoc est, herbam sacram*, alii philtroden nominant: Ægyptii pempsempete, Prophetæ Iunonis lacrymam, alii mustelæ sanguinem, alii Mercurii sanguinem, Romani

cristam gallinaceam, alii ferream, alii trixalin, alii exuperam, alii denique herbam sanguinalem.

De Hierobotane.

422. 3. Alii erigenion, alii chamælygon, quasi humile vimen, alii fideritin, alii curitin, alii Phersephonion. i. Proserpinacam, alii Iouis colum, alii dichromon, alii colletin, alii cyparission, alii Demetriada, Ægyptii pemphthemphtham, Pythagoras eryfilceptron, Romani cincinnalem vocant.

De Astragalo.

423. 2. Aliqui chamælycen, alii onycha, alii gatalen vocant, Romani pinum triuium, similiter & ficum terræ, alii glandulam, alii talum, alii nonariam.

De Hyacintho.

ibid. 16. Nonnulli heloniam, alii porphyranthes, Romani vaccinium, alii vlcinum vocant.

De Papauere erratico.

424. 3. Aliqui oxytonon, Romani papaualalem, Ægyptii nanti nominant.

De Papauere satino.

ibid. 27. Sunt qui chamælycen vocent, quasi ficum humilem, alii mecona rhœada, hoc est, papauer erraticum, alii oxytonon, Romani papauer, Ægyptii nanti.

De Cornuto papauere.

428.9. Latini fabulum marinum, Aphri-
ssimaca vocant.

Ibidem ad calcem.

Ab huius corniculati papaveris esu po-
túve eadem planè inferuntur symptomata,
quæ ab hausto opio. Sed & iisdem succurri-
tur auxiliis. Semen æstate dum siccum est
colligitur. Radicis verò decoctum ex vino
bibitum, sanat dysenteriam.

De Apollinari.

429.18. Quidam dioscyamū, quasi Iouis fa-
bam, alij pythonion, alij adamantem, alij a-
damenon, alij hypnoticō, hoc est, somnificū, alij
emmanes, i. furialem, alij auginō, alij dithyrā-
biō vocāt. Pythagoras & Osthanes xyleonā,
Zoroastres typhonion, Latini insanam aut
dentariam, alij Apollinarem, Prophetæ rha-
ponticum, Ægyptii saphtho, Hetrusci fa-
buloniam, Galli belinuntiam, Daci dieliam.

De Psyllio.

431.23. Aliqui cataphysin, alij cynocephali-
on, quasi caninum caput, alij crystallium, alij
cynomyiam, quasi caninam muscam, alij psyl-
lerin, alij Sicelioticon, quasi Siculam herbam,
Siculi conidiin, Romani silbacium seu her-
bam pulicariam, Aphri vargugum appel-
lant.

De Solano hortensi.

432.19. Alii fatiū seu domesticū cognat.

minant, Latini strumam, alij cacubalum, Ægyptij allelo, Galli scubulum, Aphri astrifmunim.

De Solano halicacabo.

433. 19. Nonnulli dircaon appellant, alij strychnon manicon, hoc est, solanum furiale, alij dorycnion, alij callarida, Romani apollinarem minorem, seu herbam vaticam, alii opfaginem, Daci cocalida, Aphri cacabum.

De Solano manico.

434. 29. Alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, alij orthogyion vocant.

De Mandragora.

436. 11. Alij circaon, alii xeranthem, alii qui antimnion seu antimion, alii bombochylon, nonnulli minon, Ægyptii apemum, Pythagoras anthropomorphon, alii aloeten, alii thridacian, alii camoron, Zoroastres diamonon seu archinen, Prophetæ hemionous aut gonogeonas, Romani mala canina seu mala terrestria.

De Aconito altero.

440. 2. Alii cyamon leucon, hoc est, fabam candidam, Romani colomestrum.

De Cicutâ.

ibid. 16. Aliquibus agynos, aliis ethusa, aliis apolegoufa, aliis dolia, aliis amaurosis, aliis paralyfis, aliis aphron, quibusdam creidion, aliis coete, aliis catechomenion, aliis abioton,

abioton, aliis apfeudes, aliis agecomoron, aliis timoron, aliis polyanodynos, aliis dardanis, aliis catapfyxis, Osthani babathy, Ægyptiis apemphin, Latinis cicuta dicitur.

De Apocyno.

441. 28. Alii cynoctonon aut cynanchen, a presocandis canibus, alii phaleon, alii oligoron, alii hippomanes, alii onistin, alii ophioscorodon, alii cynarican, alii elaphoscorodon, Prophetæ paralyfin, Latini brassicam rusticam seu caninam appellant.

De Nerio.

442. 16. Aliis spongos, aliis hæmostaris, Romanis rhododendron, Lucanis icmane, Ægyptiis scinphe, Aphris, &c.

De Colchico.

444. 2. Latinis bulbus agrestis.

De Alsine.

445. 27. Alii anthyllion, alii myortochon, alii myortosplenon, Latini muris auriculam, Aphri labotholabat.

De Lenticula palustri.

446. 10. Aliis phacos agrios, hoc est, lens palustris, aliis epipteron, Latinis viperalis, aliis iccosmigdonos.

De Semperuivo magno.

ibid. 21. Aliqui aithales, quasi semper virens, alii ambrosion, quasi immortale, alii chrysofermon, ab aureo semine, alii zoophthalmion

feu bouophthalmum, *quasi animantis aut bonis oculum*, alii stergethron, *quasi amorificum*, alii æonion, *quasi sempiternum*, alii aïchryson, feu holochryson aut chrysanthemum, *ab aureo flore*, alii protogonon, *quasi primogenitum*, alii borion, alii notion, Prophetæ paronychian, aut chrystin, Romani ceracustiam, feu Iouis caulem, alii lealetes, alii sedum maius, Ægyptii pamphanes nominant.

De Semperuiuo paruo.

447. 18. Alii petrophyes, *quasi in petris nasci solitum*, appellant, alii brotion, alii theobrotion, *quasi à diis datum hominibus*, alii crobysson, alii chimerinen, *quasi hyemalem*, alii cerauniam, Latini vitalem feu semperuiuam, Ægyptii etiicelta.

Ad calcem eiusdem capituli.

Semperuiuum, quod tenui constat folio, aliqui aïzoon paruum, alii petrophyes, *quasi in petris nascens*, alii aïzoon syluestre, Latini semperuiuum minus appellant.

De Umbilico Veneris.

448. 7. Aliis hortus Veneris, aliis terræ umbilicus, aliis stichis, aliis stergethron, Latinis umbilicus Veneris dicitur.

De Umbilico Veneris altero.

ibid. 21. Quod quidam cymbalium seu cymbalariam appellant.

De

De Vrtica.

449.4. Alii adicen, Latini vrticam, Ægyptii selepſion, Daci dyn appellant. Alteram etiam acalyphen aliqui cniſphen, Latini vrticain mollem vocant.

De Galiopſi.

450.4. Alii galephos, *quasi mustela oculum*, Ægyptii Æthopi, Latini vrticam labeonem.

De Senecione.

451.2. Aliis erechthites, Latinis herbulum aut ſenecio.

De Muſco marino.

452.2. Aliqui ballarin, alii iranen, Romani gnomeuſilum vocant.

De Potamogetone.

ibid. 22. Aliis ſtachyites, *quasi ſpicata*, Latinis fōralis ſeu fontinalis, Ægyptiis ethēchis.

Ad calcem cap. de Potamogetone.

Eſt & alter Potamogeton, cui folia ſimilia, at longiora tenuioraque: cauliculi itidem ſimiles ac tenues, ſemine rubente referti. Hoc eſitatum astringit. Tritum verò cum vino potumque acetabuli meſura, dyſentericos ac coeliacos iuuat: ſiſtit & rubentem fluxum muliebrem. Naſcitur in aquoſis & paluſtribus.

De Stratiote.

453.2. Ægyptii tibus, Prophetæ felis ſanguincin.

De Verbasco.

ibid.26. Alij phlonon, Latini verbascum, seu fœminalem vocant.

De Personata.

456.8. Alij aparinem, Latini personatiam seu lappam appellant.

De Epipactide.

ibid.27. Alij borion vocant.

De Fumaria.

457.4. Aliqui corydalion aut corjon à fo-
liorum coriandri diuisura vocant, alij sylue-
stre corydaliũ, alij capnon in segetibus hor-
deaceis nascentem, alij capniten seu capniõ,
alij marmariten, alij capnogorgion, alij che-
lidonion paruum, alij peristerion, alij can-
tharida, alij chalcochrun, Romani apium
seu fumariam, Ægyptij cnyx, alij tucin.

De Loto satina.

ibid.15. Alij tripodion, alij trifolium.

De Loto sylvestri.

ibid.20. Alij triphyllon, Latini trifolium
minus vocant.

De Cytiso.

458.4. Alij telinen, alij grandem lotum,
alij triphyllon, Romani trifolium maius
appellant.

De Millefolio.

459.3. Alij melophyllon, alii stratiõticen,
quasi militarem, alii Achilleam, Romani mil-
lefo-

iefolium aut supercilium Veneris appellat,
Galli bellicocandium.

De Myrrhida.

ibid. 15. Alii cunilam vocant.

De Cirſio.

460. 18. Alii bugloſſum magnum vocant,
Latini ſpinam mollem.

De Aſtere Attico.

461. 2. Aliqui aſteriſcon ſeu aſterion, *quaeſt*
bellulam, alii bubonium, alii hyophthalmum,
quaeſt ſuis oculum, Latini inguinalem, Daci ra-
thibida vocant.

Ad calcem eiusdem capitii:

Nascitur inter petras, locisque aſperis: ſtel-
lares huius radij noctu ſplendent. Quapro-
pter qui hoc ignorant vbi ipſum viderint,
ſpectrum quoddam eſſe arbitrantur. Inveni-
tur autem ab opilionibus. Caeterum Crate-
nas herbarius hanc herbam refert, ſi viridis
cum axungia veteri tundatur, contra rabio-
ſorum morſus gutturisque ramices prodeſ-
ſe, ac ſuffitu quoque ſerpentes fugare.

De Viola nigra.

462. 3. Purpuream violam alii daſypodiõ,
alii priapeion, alii violam ſylueſtrem, alii
Cybelion, Romani ſetialim aut murariam,
aut violam purpuream vocant.

De Bunio.

ibid. 27. Aliqui aton, alii arction, alii ane-

BB. j.

mosphoron vocant, Prophetæ paradacry,
Ægyptij erxoen, Romani scopam regiam,
Aphri zigar, nonnulli thempso.

De Chamacisso.

463.18. Aliquibus chamaleuce, aliis cissos
acarpus, quasi hederæ sterilis aut infructuosa, aliis
terræ corona, aliis selinitis, à foliis circa r. ad-
icem apio similibus, Romanis hederæ plauuatica
dicitur.

De Buglossò.

464.7. Prophetæ felis genituram, Ostha-
nes tzauchi, Ægyptii antuérin besor, Ro-
mani linguâ bouis aut libanium, Aphri an-
fanaph nuncupât. Nascitur sabulosis & ex-
quatis in planitiem locis. Colligitur verò
Julio mense: feruntque contra febrilium ac-
cessionum rigores herbam vtilem: & ad ter-
tianos quidem, eam quæ tres thyrsos emise-
rit: ad quartanos verò, quæ quatuor, totam
eum radicibus & semine ad tertias in vino
decoctam propinant: quin & ad curandos
abcessus valere aiunt.

De Cynoglossò.

ibid. 13. Aliqui phyton, alii caballion, alii
splenion, alii scolymon, Romani linguam
canis aut caninam appellant.

De Leontopodio.

465.2. Aliqui zoonychon vocant, quasi ani-
malis unguam, alii ætonychon, quasi aquile
unguem,

vinguem, alii *camum*, hoc est, *capistrum*, alii *damnamenem*, *quasi domitricem*, alii *idiophyton*, hoc est, *peculiarem plantam*, alii *phytobasilan*, *quasi plantam regiam*, alii *crossion*, alii *crossophthoon*, Magi *sanguinem crocodili*, alii *crocomerion*, *Ægyptii daphnoenen*, *Romani Mineruium* seu *Palladium*, alii *neumarum*, alii *flammulam*.

De Hippoglosso.

Aliqui & id *antirrhinon*, alii *anarrhinon*, nonnulli *lychnida sylvestrem* vocant.

De Catanance.

466.5. Aliquibus *damnamene*, aliis *Dionysias*, aliis *thyrsio*, aliis *demos*, aliis *camus*, aliis *croton*, *Prophetis archaras*, aliis *arcopus*, *quasi pes ursi*, *Romanis herba filicula*, seu *datisca*, seu *Iouis radius*, *Dacis caropithla* dicitur.

De Tripolio.

ibid.20. Aliqui *psyche*, alij *merida*, alij *potamogetona* seu *stachyten*, *Romani calamarem* nominant.

De Adianto.

467.4. Alij *callitrichon*, alij *trichomanes*, alij *ebenotrichon*, alij *argion*, alij *coriandru aquaticum*, *Ægyptii epier*, *Romani cincinalem*, seu *terræ capillum*, seu *supercilium terræ*, *Daci philopthethela* vocant.

De Trichomane.

B B. ij.

468.6. Aliqui pterion, *quasi filiculam*, alij eupteron, Romani capillarem, seu pinnulam, seu filiculam, appellant.

De Xanthio.

ibid. 15. Latini lappam.

De Aegilope.

469.7. Aliquibus sitospelos, aliis siphon, *quasi tubus*, aliis bromos, Romanis auena dicitur.

De bromo.

ibid. 15. Aliqui siphonion, alij acrospelon vocant, Latini auenam.

De Smilace aspera.

470.21. Aliqui hepatrin, *quasi iecorariam* appellant, alij lycantheon, *quasi florem lupinum*, alij cynosbaton, *quasi sentem canis*, alij aniceton, *quasi inuiclam*, alij heliophyton, *quasi plantam Solis*, alij anatolicon, *hoc est, orientalem*, alij dyticon, *occiduam*, alij helidem, Aegyptij Iyisthe, Romani merginam, Hetrusci rhadia.

De Rusco.

471.25. Aliqui myrtacanthan vocat, *quasi myrtum spinosam*, alij hieromyrton, *hoc est, myrsin*, alij oxymyrfinem, *quasi myrtum aculeatam*, alij myacanthan, *hoc est, spinam murinam*, alij agonon, alij scincon, alij minthen, alij catangelon, alij anangelon, alii acaron, alii ocneron, alii cinen, alii lichenē, alii chamæpityn, alii chamæmyrfinen, *quasi humile myr-*

6479

sum, Bœoti gyreniam, Prophetæ genituram
Herculis, Latini ruscum.

De Lauro Alexandrina.

472.17. Alii daphnon, alii Samo thraciam
laurum, alii mithrion, alii hypoglossion.

De Daphnoide.

473.2. Alypo simile, flos ceu nymphææ, cu-
ius mediū cono non dissimile, in quo semē.

De Chamædaphne.

ibid.20. Alii daphnitin, alii hydragogon,
Latini laureolā seu lauraginē, Galli vslubim.

De Elleboro albo.

474.6. Aliqui ascidem nomināt, alii ecto-
mon, quidam pignatoxarin, Prophetæ geni-
turam Herculeam, alii polyides, alii anaphy-
ston, Ægyptii somphian, alii vnre, Galli la-
ginum, alii anepsa.

De Elleboro nigro.

475.29. Alii Præcium, alij melanorrhizon,
quasi nigræ radice præditum, alii Anticyraicon,
Prophetæ zomarition, Ægyptii Isæam, seu
elaphinen, seu cemeleg, Latini veratrum ni-
grum, alii saraca, Daci prodiorna.

De Sesamoide magno.

478.2. Aliqui sesamiten, alii sesamin, alii
lycoscytalium, quasi lupinam scuticam, alii elle-
boron album, alii Anticyricon appellant.

De Sesamoide paruo.

ibid.12. Aliqui coronion, alii sesamon syl-

RB. iij.

ueitre nuncupant.

De Cucumere syluestri.

ibid. 23. Aliqui elaterion vocant, alij grinnon, alij balin, alij syncrisin, alij bubalion, alij scorpion, alij pherombron, *quasi imbriferum*, alij peucedanon, alij notion, Romani anguinum, seu agrestem *cucumerem*, Aphri cuzimezar.

De Staphide agria.

482. 15. Aliqui trifolium, alij stesium, alij astaphida, alij phthiroctonon, *quasi pediculosenecantem*, alij phthirion, alij apanthropon, alij polyides, alij pseudopathes, alij arlenoten, Ægyptij ibetaoeden, Romani herbam pedicularem appellant.

De Thapsia.

483. 9. Aliqui hypopion, *quod sugillatis meatur*, vocant, alii pancranon, alii scammonion, alii thelypterin, *quasi filicem fœminam*, Romani ferulaginem seu ferulam syluestrem, Pœni bæden.

De Spartio.

485. 19. Aliqui lobon. *i. siliquam*, alii lygon, *hoc est, vimen*, appellant.

De Narcisso.

487. 11. Aliis narcissus anydros, aliis autogenes, aliis bulbus emeticus, aliis lirium, Romanis bulbus vomitorius.

De Hippophæe.

488.6. Aliqui hippophyes vocant, alii hippophanes, alii hippion, alii equinum, alii pelecion, Romani lappaginem seu lappulana minorem.

De Ricino.

489.15. Ægyptii sythamna, alii trixin, Prophetæ sanguinem febris, Romani ricinum, seu lupam.

De Pityusa.

494.20. quam turpeth appellant.

De Chamaſyce.

497.4. Alii mecona aphroden, hoc est, papaver ſpumcum.

De Scammonia.

ibid.13. Aliquibus scambonia radix, aliis Colophonia, aliis dactylium, Romanis Colophonium, Prophetis apopleumonos, Ægyptiis ſalinum dicitur.

De Chamelea.

499.21. Alii chamelæam nigram, alii Heraclion, alii bdelyran, quasi execrabilem, Romani citocacium, nonnulli oleaginem seu oleastellum vocant.

De Sambuco.

501.17. Aliqui dendron arctu, hoc est, arborem urſi, alii heameron, quasi ſatinam, Romani sambucum, Galli scobien, Daci ſeba nominant.

De Chameacte.

B B. iiij.

502. 3. Aliis heliosacte, *quasi sambucus palustris*, aliis acte agria, *hoc est, sambucus sylvestris*, aliis EVboica, Romanis ebulus, Gallis ducone, Dacis olma.

De Apio.

503. 17. Latini radicem sylvestrem, Pœni thorphathadœ appellant.

De Colocynthide.

504. 7. Zoroastri thymbra, Osthani autogenes, Romanis cucurbita syluatica, Dacis tutrastra.

De Epithymo.

505. 8. Aliqui cedoes, Romani inuoluerum vocant.

De Vite nigra.

508. 24. Alii bucranium, Romani vum aminiam, alii batanutam, alii betisalcã, Dacipriadela, alii peregrinam, Aphri lauothern.

De Filice.

509. 15. Alii pterion, alii pterineon, alii dacyclonon, *ab hirsutis seu densis ramulis*, alii anaphoron, Prophetæ Mercurii surculum, Romani filicem fœnariam, alii laculam, alii filicem simpliciter, Ægyptii asini sanguinem.

De Thelypteri.

510. 10. Latini linguam ceruinam vocant.

De Polypodio.

511. 3. Aliqui scolopendriõn, alii pterin, alii polyrrhizon, *à multisfidis radicem incisuris*, Romani

mani filiculā seu filicularem herbā vocant.

De Dryopteride.

ibid. 18. Aliquibus pterion, aliis nymphæa pteris.

De Linozestide.

512. 23. Alii argyron, alii aritrillin, alii chrysitin, Ægyptii aphlopho, Latini herbam mercurialem masculam, alii testiculatam, Aphri asumes.

De Cynocrambe.

513. 12. Aphris harmas, aliis asumeslabon dicitur.

De Heliotropio magno.

ibid. 24. Alii heliotropon, alii dialion, alii heliopun, alii scorpioctonon, quasi *scorpios enecantem*, alii sesamon agrion, hoc est, *sylvestre*, alii scorpii caudam.

Ad calcem cap. de Omphacio. 520.

Vi pollens astrictoria, tardè concoquentibus dissolutisque stomachis conuenit, itémque scœminis malacia laborantibus, & ileosis. Creditur etiam salutare, si in peitilenti constitutione sorbeat.

De Stibio.

577. 12. Alii gynæcion, alii chalcedonium.

Ad calcem capitis de Gagate. 616.

Aiunt & sacro, hoc est, *comitali*, morbo laborantes prodere ac deprehendere: quoniam dum eum ferunt, olfacto ipso protinus

ac momento in terram procidunt. Quin & morbos foeminarum occultos sanare, si suffumigati vaporem exceperint.

De Magnete.

ib. 19. Huc aiunt naturali quadam vi pollere, qua mulierem castam ab adultera discernat. Si quis enim ipsum strato clanculum impo- fuerit, quae pudica est virique sui amore tenetur, somno consopita vlnis maritum ita arcte amplexabitur, vt in illius complexu quali haereat: altera vero spurcis & indignis per somnum exercita laboribus, è lecto procidet. Sed & magnetem si duo viri secum tulerint, lites & controuersias, si quae inter illos fuerint, dirimet, atque concordiam fouebit. Idem gestatus suprapectus, populum lenit ac demulcet.

De Melitite lapide.

617. 10. Melirites lapis etiã galactites nominatur, itemque lethæus, quasi obliuiosus, quia ipsum gestantes, si ad dominos suos accesserint, beneuolos illos & clementes comperient, ac etiamnum immemores scelerum & maleficiorum quae saepius antè perpetrarint. Quin & capras ouesque deficiente lacte, si quis ipsam admixta muria tritum exhibuerit, eas non parum adiuuerit. Fertur & mulieribus itidem tritus potusque ad lactis generationem vbertatemque conferre,

ferre. Sed & infantis collo adalligatus, arcet inuidiam, eumque à morbis infidiisque tuetur ac vindicat. Insuper qui lapidè eiusmodi gestauerit, & apud Reges & apud Iudices venerabilis erit, ac omnium denique gratiam fauoremque demerebitur.

De Chamamelo.

Febricitantes sanat chamamelum, cum rosaceo ad laeuorem tritum. Vtilis inquam planta mediocriter affectis. Nascitur porrò in editioribus arenosisque locis quæ breuis est & optima, eamque auferunt Medici æstatis initio.

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat silente Luna, & secum ferat, contra venena & improbos homines prodesse sentiet. Vtiliter etiam & à pecoribus gestatur, & nauigiis circumponitur. Valet & contra capitis dolores, dæmoniorumque insultus.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis iter faciens secum habeat, itineris laborem non sentiet: si ferat in pedibus, venenatas bestias & dæmonia fugabit. Quòd si sanguis circum articulos coaluerit induratusque fuerit, ramulos maiores cum rosaceo in olla feruefacito, expressoque inde oleo locum affectum totum oblinito, discubitur eunte ægro. Quia

& vulvæ strangulatu laborantibus fœminis mirum in modum auxiliatur, ac substillum quoque lotium & opifthotonum leuat.

De Pentadactylo seu quinque folio.

Pentadactylon si quis circa corpus gesserit, nullo dolore afficietur: oculos, strumas, induratas tonsillas, vuam, & partium sub lingua, articulorum & nervorum dolores, dentes & pforan perniciali fame contractam iuvat: remoratos à partu menses eiicit. Affusa verò manibus cum aqua tepida, cōtra terrores, fascinum ac dæmonia mirū in modum cōmendatur. Cæterū herbam legito dum auget luna, oriente Sole.

De Verbenaca.

Verbenaca recta pudendum arrigit: supina verò, exiccandi vim habet. Recta amuleti instar ad alligata, oculorum doloribus auxiliatur: contra eorundem hebetudinem & capitis dolorem efficax est: sed & contrita ex aceto, lassitudinem eximit: strumas & induratas tonsillas confestim discutit. Cæterū febriles horrores statim sanantur, si quis solūm stans ex aduerso ramulos eius tenuerit.

De Diſtamno.

Diſtamnum siccata manibus terito, & in farinam redigito, adiectaque vini gutta corpus tangito. Contra omnes serpentium inaurias auxiliatur: ulcera putresque nomas purgat

purgat prius, dein etiam explet: adactis corpori aculeis præsentis adhibetur auxilio: ad lienem quoque & abditorum locorum inflammationes in farinam redacta imponitur. Herbam vere, magnis æstibus, autumnoque eruito.

De Salvia.

Salvia perfrictionem tussimque discutit: prauis etiam vlceribus omnibus, cera & rosaceo ammixtis, auxiliatur. Lienis dolorem dysenteriamque pota cum vino albo sanat. Pari quoque modo sanguinem excreantibus potu medetur: & ad extrahendas quaslibet muliebres à partu purgationes efficax est. Cæterum scelestissimæ mulieres subdito ex ea pello partus excutere non verentur.

De Cupresso.

Cupressus herba contra raucedines prædest: auriculas, induratos tonsillarum tumores, aquam inter cutem & coxendicum cruciatus per sanat.

De Centauro.

Centaureum contra inflammationes & ictuum allisiones valet: scæminis vulvæ stragulatione laborantibus auxiliatur: quin & substilli lotij calculorumque tormeta leuat. Herbam porro Vere, oriente Sole legito.

De Buphthalmo.

Buphthalmum crescente Luna decerpere

oportet. Facit verò cōtra pauores, dæmonas, fascinationes & venena: ea siquidem omnia auertit. Quòd si quis radicem commanducando identidem exuat, dentium dolori, se data simul & semel fluxione, auxiliabitur. Quin & aluum soluit.

De Pæonia.

Pæonia herba per æstus Canicule ante Solis ortum vellitur: appensaque contra venena, fascinum, pauores ac dæmonum insultos prodest: item contra febres cum horrore adoriētes tam nocturnas, quàm diurnas, necnon & aduersus quartanam. Ceterum demones à monte in quo nascebatur quondam fugasse proditur.

De Polio.

Polium herba circa corpus gestata, contra lunaticum morbum lassitudinemque auxiliatur. Siquidem trita ex aceto herba & summis pedibus affusa prodest.

De Moly.

Moly herba radicitus excisa & circa corpus gestata, venenorum & fascinationis amuletum est.

De Marina quercu.

Marinam quercum extrema Luna cum rosaceo misceto, & faciem illinite, cum ad negotia te conferes. Sub ventriculo gestata, foetus vegetiores reddit: ad arcendos

verò

verò pauores nocturnos, manu tenetur. Sed & contra fascino & maleficia omnia prodest, corpusque tuetur. Cùm enim fascino res recedunt, ardentem furculum illa occludit, & eundem, si propius accesserint, aperit.

De Chrysanthemo.

Chrysanthemon si terra ante Solis ortum eruatur, corporique adalligetur, aut ex collo suspendatur, veneficas mulieres omnesque fascinoles amolitur.

De Eryfimo.

Erysimum cum vino tritum, aduersus ventris dolorem bibitur. Quòd si quis grana septem in domum proiecerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

F I N I S.

0-

120.-

